



מגדל חברה לביטוח בע"מ
דוח תקופתי לשנת 2016





תוכן העניינים

פרק 1 תיאור עסקי התאגיד

פרק 2 דוח הדירקטוריון על מצב ענייני התאגיד

פרק 3 דוח והצהרות בדבר הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

פרק 4 דוחות כספיים מאוחדים

פרק 5 פרטים נוספים על התאגיד

פרק 6 נספחים



מגדל חברה לביטוח בע"מ

מספר חברה: 52-000489-6 כתובת: אפעל 4, קרית אריה, פתח תקווה

טלפון: 076-8868959, 076-8868962 פקסימיליה: 03-9238988

דוא"ל: migdalhold@migdal.co.il אתר אינטרנט: www.migdal.co.il

דירקטוריון

- יוחנן דנינו - יו"ר
- שלמה אליהו
- רונית אברמזון (פרשה ביום 8.2.2017)
- ישראל אליהו
- רונית בודו דח"צ (מונתה ביום 6.9.2016)
- אייל בן שלוש דח"צ
- יגאל בר יוסף דח"צ (פרש ביום 13.8.2016)
- יעקב דנון דח"צ
- עמוס ספיר (פרש ביום 8.2.2017)
- ד"ר גבריאל פיקר





תיאור עסקי התאגיד



מידע צופה פני עתיד בדוח זה

בדוח זה כללה החברה ביחס לעצמה וביחס לחברות המוחזקות על ידה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968 ("חוק ניירות ערך"). מידע כאמור כולל, בין היתר, תחזיות, מטרות, הערכות ואומדנים המתייחסים לאירועים או עניינים עתידיים, אשר התממשותם אינה וודאית ואינם בשליטת הקבוצה. מידע צופה פני עתיד בדוח זה יזוהה בדרך כלל באמירות כמו "הקבוצה צופה", "הקבוצה מצפה", "הקבוצה מעריכה", "הקבוצה מאמינה", "בכוננת הקבוצה", "הקבוצה בוחנת", "הקבוצה מתכננת", וביטויים דומים.

מידע צופה פני עתיד אינו מהווה עובדה מוכחת והוא מבוסס רק על הערכתה הסובייקטיבית של הנהלת החברה, אשר הסתמכה בהנחותיה, בין השאר, על ניתוח מידע כללי, שהיה בפניה במועד עריכת דוח זה, ובכללו פרסומים ציבוריים, מחקרים וסקרים, אשר לא ניתנה בהם התחייבות לנכונות או שלמותו של המידע הכלול בהם, ונכונותו לא נבחנה על ידי הנהלת החברה באופן עצמאי.

בנוסף, התממשותו ו/או אי התממשותו של מידע צופה פני עתיד אינו ודאי והוא מושפע מגורמים אשר לא ניתן להעריכם מראש והם אינם מצויים בשליטת הקבוצה, ובכללם, גורמי הסיכון המאפיינים את פעילות הקבוצה הנזכרים בדוח זה וכן אופן היישום של הוראות רגולציה ותגובת הגורמים הרלוונטיים, לרבות צרכנים וגופים מוסדיים אליהן, ההתפתחויות בסביבה הכללית ובגורמים החיצוניים המשפיעים על פעילות החברה המתוארים בדוח זה.

לפיכך, על אף שהנהלת החברה מאמינה שציפיותיה, כפי שמופיעות בדוח זה, הינן סבירות, הרי שקוראי דוח זה מוזהרים בזאת, כי התוצאות בפועל בעתיד עלולות להיות שונות מאלו שהוצגו במידע צופה פני עתיד המובא בדוח זה.

מידע צופה פני עתיד המופיע בדוח זה מתייחס אך ורק למועד בו הוא נכתב, והחברה אינה מתחייבת לעדכן או לשנות מידע זה ככל שמידע נוסף בקשר למידע כאמור יגיע לידיעתה.

הערכים הכספיים הנקובים בפרק זה ובדוח הדירקטוריון הינם, בדרך כלל (זולת כאשר צוין אחרת), במיליון ש"ח. הערכים הכספיים הנקובים בדוחות הכספיים הינם, בדרך כלל (זולת כאשר צוין אחרת), באלפי ש"ח.

עסקי הקבוצה הינם בתחומים הדורשים ידע מקצועי רב אשר במסגרתו מקובלים מונחים מקצועיים רבים החיוניים להבנת עסקי הקבוצה. על מנת להביא את תיאור עסקי התאגיד באופן בהיר ככל שניתן, הובא תיאור עסקי הקבוצה תוך שימוש הכרחי במונחים מקצועיים אלו, בצירוף הסבר ובאור בהירים ככל שניתן. התיאור המובא לגבי מוצרי הביטוח והכיסויים הביטוחיים המתוארים בפרק זה הינו לצרכי דוח זה בלבד והתנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים בתכניות הביטוח או בתקנוני קרנות הפנסיה וקופות הגמל הרלבנטיות, והוא לא מהווה ייעוץ ולא ישמש לצרכי פרשנות תכניות הביטוח או התקנונים כאמור.

פרק 1 - תיאור עסקי התאגיד

תוכן עניינים

4.....	הקדמה לפרק תיאור עסקי התאגיד.....
4.....	1. מקרא - הגדרות.....
6.....	חלק א' - פעילות הקבוצה ותיאור התפתחות עסקיה.....
7.....	2. פעילות הקבוצה ותיאור התפתחות עסקיה.....
13.....	3. תחומי הפעילות של הקבוצה.....
14.....	4. השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה.....
14.....	5. חלוקת דיבידנדים.....
15.....	חלק ב' - תיאור ומידע על תחומי הפעילות של החברה.....
16.....	תחום א' - ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך.....
16.....	6. מוצרים ושירותים.....
38.....	7. תחרות.....
42.....	8. לקוחות.....
44.....	תחום ב' - ביטוח בריאות.....
44.....	9. מוצרים ושירותים עיקריים.....
51.....	10. תחרות.....
53.....	11. לקוחות.....
54.....	תחום ג' - ביטוח כללי.....
54.....	12. מוצרים ושירותים עיקריים.....
61.....	13. תחרות.....
64.....	14. לקוחות.....
67.....	חלק ג' - מידע נוסף אודות ענפי ביטוח שלא נכללו בתחומי הפעילות - אין.....
68.....	חלק ד' - מידע נוסף ברמת כלל החברה.....
69.....	15. מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה.....
85.....	16. חסמי כניסה ויציאה.....
89.....	17. גורמי הצלחה קריטיים.....
90.....	18. השקעות.....
92.....	19. ביטוח משנה.....
100.....	20. הון אנושי.....
105.....	21. שיווק והפצה.....
111.....	22. ספקים ונותני שירותים.....
111.....	23. רכוש קבוע ומידע על השקעות במערכות המחשב.....
113.....	24. עונתיות.....
114.....	25. נכסים לא מוחשיים.....
115.....	26. דיון בגורמי סיכון.....
116.....	27. הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה.....
117.....	חלק ה' - היבטי ממשל תאגידי.....
118.....	28. דירקטורים חיצוניים.....

118.....	גילוי בדבר מבקר הפנים.....	.29
119.....	רואה חשבון מבקר.....	.30
121.....	אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי.....	.31
121.....	היערכות ליישום דירקטיבת Solvency II במגדל ביטוח.....	.32

הקדמה לפרק תיאור עסקי התאגיד

1. מקרא - הגדרות

בדוח זה ייעשה שימוש בהגדרות המפורטות להלן לנוחות הקורא:

<p>אג"ח מיועדות</p> <p>אגרות חוב ממשלתיות צמודות למדד אשר המדינה מנפיקה לחברות הביטוח ולקרנות הפנסיה בריבית ולתקופה קבועים מראש. בביטוח חיים - מונפקות אג"ח מסוג ח"ץ ובפנסיה מסוג "מירון" ו"ערד". אליהו 1959 בע"מ (לשעבר אליהו חברה לביטוח בע"מ). מבטח וחברה מנהלת, כהגדרתם בחוק הפיקוח. Assicurazioni Generali S.p.A. הסכומים שמפקיד עמית (או שמפקידים עבורו) בקרן פנסיה או בקופת גמל.</p> <p>דמיים</p> <p>סכומים הכלולים בפרמיות המיועדים לכיסוי הוצאות המבטח (דמי רישום, דמי פוליסה, ודמי היטל).</p> <p>מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ.</p> <p>הממונה על רשות שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר (שהינו גם ה"מפקח על הביטוח" כהגדרתו בחוק הפיקוח).</p> <p>מגדל ביטוח והחברות המוחזקות שלה, בבעלותה המלאה או החלקית, שדוחותיהן הכספיים מאוחדים עם דוחות מגדל ביטוח אותו חלק מהנכסים שאינו מושקע באג"ח מיועדות.</p> <p>חברה שעיסוקה ניהול קופות גמל או קרנות פנסיה וקיבלה רישיון לכך מאת הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר, בהתאם לסעיף 4 לחוק קופות הגמל.</p> <p>כהגדרתם בבאור 1 לדוחות הכספיים בסעיף ההגדרות. כהגדרתם בבאור 1 לדוחות הכספיים בסעיף ההגדרות. חוק החברות, התשנ"ט-1999.</p> <p>חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.</p> <p>חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.</p> <p>חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005.</p> <p>יזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ.</p> <p>המבטח בביטוח חיים והעמית בקרנות פנסיה וקופות גמל. מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ.</p> <p>מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ.</p> <p>מגדל שוקי הון (1965) בע"מ.</p> <p>מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ.</p> <p>כהגדרתם בסעיף 31א לחוק הפיקוח.</p> <p>דמי הביטוח ותשלומים אחרים שעל המבטח לשלם למבטח בהתאם לתנאי הפוליסה, לרבות דמים.</p> <p>פרמיה המתייחסת לשנת הדוח.</p> <p>מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ וכל החברות שבשליטת מגדל אחזקות.</p> <p>תכנית ביטוח שאושרה לפי חוק קופות גמל ותקנותיו כקופת גמל לתגמולים, לפיצויים או לקצבה.</p> <p>כהגדרתה בחוק קופות הגמל (קופת גמל כוללת גם קרן השתלמות ולא כוללת "קרן פנסיה" ו"קופת ביטוח").</p> <p>קופת גמל לקצבה שאיננה זכאית להשקיע באג"ח מיועדות.</p> <p>מאפשרת לעמית לצבור כספים לצורכי השתלמות והכספים ניתנים למשיכה בחלוף 6 שנות חברות. מוצר זה נחשב הן כמוצר פנסיוני והן כמוצר פיננסי.</p> <p>קופת גמל משלמת לקצבה כמשמעותה בחוק קופות גמל שאינה קופת ביטוח.</p> <p>קרן פנסיה שהוקמה לפני 1.1.1995.</p>	<p>אליהו</p> <p>גוף מוסדי</p> <p>ג'נרלי</p> <p>דמי גמולים</p> <p>מגדל אחזקות</p> <p>המפקח/ת /או הממונה</p> <p>הקבוצה /או קבוצת מגדל</p> <p>השקעות חופשיות</p> <p>חברה מנהלת</p> <p>חוזי ביטוח</p> <p>חוזי השקעה</p> <p>חוק החברות</p> <p>חוק הפיקוח</p> <p>חוק ניירות ערך</p> <p>חוק קופות גמל</p> <p>יזמה לעצמאים</p> <p>מבטח /או עמית</p> <p>מגדל גיוס הון</p> <p>מגדל מקפת /או מקפת</p> <p>מגדל שוקי הון</p> <p>מגדל סוכנויות</p> <p>נכסי החיסכון לטווח ארוך</p> <p>פרמיה</p> <p>פרמיה שהורווחה</p> <p>קבוצת מגדל אחזקות</p> <p>קופת ביטוח</p> <p>קופת גמל</p> <p>קרן כללית</p> <p>קרן השתלמות</p> <p>קרן פנסיה</p> <p>קרן פנסיה ותיקה</p>
---	--

קרן פנסיה שהוקמה החל מיום 1.1.1995.
 פוליסות ביטוח חיים המשוקות החל מ-1.1.2004.
 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי
 הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998.
 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופת גמל) (כללי ההשקעה
 החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 ו/או תקנות הפיקוח על
 עסקי ביטוח (דרכי השקעות ההון והקרנות של מבטח וניהול
 התחייבויותיו), התשס"א-2001, לפי העניין.
 תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל),
 התשכ"ד-1964.

קרן פנסיה חדשה
תכניות חדשות
תקנות ההון

תקנות ההשקעה ו/או כללי
ההשקעה

תקנות מס הכנסה

חלק א' - פעילות הקבוצה ותיאור התפתחות עסקיה

2. פעילות הקבוצה ותיאור התפתחות עסקיה

מגדל חברה לביטוח בע"מ, ביחד עם החברות הבנות שלה, בבעלותה המלאה או החלקית, שדוחותיהן הכספיים מאוחדים עם דוחות החברה, ייקראו בדוח תקופתי זה ביחד "הקבוצה" ו/או "קבוצת מגדל". דוח זה נערך בהתאם לחוזר ביטוח 3-1-2014 מיום 20 בינואר 2014 "עדכון הוראות בדוח התקופתי של חברות ביטוח" ("חוזר הדיווח").

2.1 תיאור החברה

החברה התאגדה בחודש מאי 1934, נוסדה על-ידי משפחות בעלי עסקים שפעלו תחת השלטון הבריטי, קבוצה של משפחות יהודיות מאלכסנדריה וחברת הביטוח Assicurazioni Generali S.p.a ("ג'נרלי"). במלחמת העולם השנייה הצטרפה למחזיקי המניות בחברה אפריקה ישראל להשקעות בע"מ, שהייתה בבעלות בנק לאומי לישראל בע"מ.

בשנים 1996-1997 בוצעו שינויים בחברה, שבעקבותיהם בעלת השליטה בחברה הינה מגדל אחזקות, שהינה חברה ציבורית שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב החל משנת 1997.

הקבוצה פועלת בתחומי הביטוח, הפנסיה והגמל.

פעילות הביטוח, הפנסיה והגמל של הקבוצה, מתבצעת באמצעות החברה וחברות הבנות שלה ופעילות הפנסיה והגמל של הקבוצה, מתבצעת באמצעות חברות הבנות של החברה: מגדל מקפת ויוזמה לעצמאים.

הקבוצה מחזיקה גם בסוכנויות ביטוח ועיקר ההחזקה כאמור הינה באמצעות מגדל סוכנויות.

2.2 מבנה השליטה בחברה

נכון למועד הדוח, אליהו מחזיקה כ-69.19% מהון המניות המונפק והנפרע של מגדל אחזקות¹. מר שלמה אליהו וגב' חיה אליהו הינם בעלי השליטה הסופיים בחברה ובמגדל אחזקות. למיטב ידיעת החברה אופן החזקתם בחברה הינו כדלקמן:

בעלי המניות של אליהו הינם: מר שלמה אליהו, המחזיק ב-25.14% מההון ו-98% ממניות ההנהלה, גב' חיה אליהו, המחזיקה ב-0.02% מההון ו-2% ממניות ההנהלה, שלמה אליהו אחזקות בע"מ, המחזיקה ב-61.7% מההון, ואחים אליהו חברה לנאמנות והשקעות בע"מ, המחזיקה ב-13.14% מההון. בעלי המניות של חברת שלמה אליהו אחזקות בע"מ, הינם מר שלמה אליהו המחזיק ב-83.31% וגב' חיה אליהו המחזיקה ב-16.69%. בעלת המניות היחידה בחברת אחים אליהו חברה לנאמנות והשקעות בע"מ, הינה שלמה אליהו אחזקות בע"מ, שהמחזיקים בה הינם ה"ה שלמה אליהו וגב' חיה אליהו כמפורט לעיל.

2.3 תרשים מבנה אחזקות של הקבוצה

להלן תרשים מבנה האחזקות של החברות העיקריות בקבוצה, סמוך ליום פרסום הדוח².

¹ כפי שנמסר למגדל אחזקות ע"י אליהו בטוח, אליהו בטוח שעבדה לטובת בנק לאומי לישראל בע"מ ("בנק לאומי") כ-30% מהון המניות של מגדל אחזקות, ראה באור 1ב לדוחות הכספיים.

² לרשימה של החברות הבנות והחברות הכלולות לתאריך הדוח, ראה תקנה 11 בחלק פרטים נוספים על התאגיד.

תרשים אחזקות הקבוצה

נכון ליום 22 במרס 2017



הערות:

- מבנה האחזקות בקבוצה כולל את החברות הפעילות העיקריות בקבוצה. לפרטים נוספים אודות אחזקות בחברות בנות ובחברות קשורות, ראה גם תקנה 11 בחלק פרטים נוספים על התאגיד.
- החברות המתוארות הינן באחזקה של 100% אלא אם צוין אחרת.
- עיקר פעילותה של החברה הינו גיוס הון משני עבור מגדל ביטוח.

2.4. התפתחויות עיקריות מהותיות בקבוצה במהלך תקופת הדוח ועד למועד פרסום הדוח

2.4.1. השפעת הסביבה הכלכלית ותנודתיות בעקום הריבית חסרת הסיכון

הקבוצה פועלת בסביבה כלכלית המושפעת, בשנים האחרונות, בין היתר, מירידה ניכרת בעקום הריבית חסרת הסיכון. לשיעורי הריבית הנמוכים השלכה מהותית הן על התשואה המושגת עבור לקוחות הקבוצה והן על רווחי הקבוצה ובכלל זה על גובה ההתחייבויות הביטוחיות של הקבוצה.

שנת 2016 התאפיינה בתנודתיות ניכרת בעקום הריבית חסרת הסיכון, כך שבסיכומה של השנה חלה ירידה מסוימת לעומת סוף שנת 2015. התנודתיות השפיעה על הפרשות לגמלה של החברה.

כמו כן, חלה תנודתיות גם בשערי אגרות החוב והמניות בשוק ההון, להם השפעה על ההכנסות מהשקעות של החברה, כך שבסיכומה של שנת 2016 חלה ירידה ברווחי ההשקעות שהושגו על ידי הקבוצה לעומת שנת 2015.

לפירוט נוסף, ראה סעיפים 1.2.1 ו-3.3 לדוח הדירקטוריון המצורף כפרק 2 לדוח תקופתי זה.

2.4.2. התפתחויות אחרות בסביבה העסקית ובכלל זה שינויים מהותיים בהסדרים תחיקתיים

תחום ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

ההסדרים הרגולטוריים שראו אור בשנים האחרונות בכלל ובשנה האחרונה בפרט, הובילו לשינויים מהותיים בתחום הביטוח הפנסיוני, המתבטאים בשנים האחרונות, בעיקר בגידול מכירות מוצר הפנסיה תוך הקטנת דמי הניהול הממוצעים בשוק. עם זאת, לאחרונה חלה התעוררות במכירות של מוצרי ביטוח חיים (ביטוח מנהלים), וזאת בדמי ניהול נמוכים מאלו שהיו נהוגים בעבר. במקביל, מסתמנת מגמת ירידה במכירות קרנות הפנסיה באמצעות סוכנים. עוד מתבטא השינוי האמור בריבוי הסדרות רגולטוריות בתחום הפנסיוני, אשר עיקרן: איחוד, פישוט ושקיפות של המוצרים הפנסיונים, תוך הגברת התחרות בתחום. עיקרי השינויים שחלו בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח מפורטים בסעיף 6.3 בחלק ב' להלן.

להלן יפורטו בתמצית ההוראות הרגולטוריות המהותיות בשנת הדוח:

(א) בחודש מרס 2017 חתם שר האוצר על תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואת אגרות חוב מיועדות בקרן פנסיה חדשה מקיפה), התשע"ז - 2017, אשר עניינן שינוי הדרגתי באופן הקצאת אגרות החוב מיועדות (הנושאות תשואה מובטחת) בין עמיתים בקרנות פנסיה חדשות מקיפות, כך שישונה אופן הקצאת אגרות החוב מיועדות (הנושאות תשואה מובטחת) בקרנות פנסיה חדשות מקיפות בין מקבלי קצבת פרישה, חוסכים מעל גיל 50 וחוסכים מתחת לגיל 50 וזאת כפי שנקבע בתקנות שנכון למועד פרסום דוח זה טרם פורסמו ברשומות.

לפרטים נוספים, לרבות השלכות צפויות של שינוי בהקצאת האג"ח המיועדות, ראה סעיף 6.3.11 להלן.

(ב) בחודש יוני 2016 פורסם תיקון מס' 16 לחוק קופות גמל (להלן: "תיקון 16"), שעניינו התאמת הוראות שונות בחוק להסכם הקיבוצי שנחתם בחודש פברואר 2016, לפיו יוגדלו תשלומי המעסיק והפקדות העובד כך ששיעור התשלומים למרכיב תגמולי המעסיק יהיה אחיד בכל המוצרים הפנסיוניים יישום הוראות תיקון 16 לחוק הביאו להגדלת שיעורי ההפקדות לביטוח הפנסיוני ולהגדלת היקף הפרמיות ודמי הגמולים בחברה, לפירוט ראה סעיף 6.3.2 (ג) להלן.

(ג) בחודש אוגוסט 2014 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תשלומים לקופות גמל) התשע"ד-2014 ("תקנות התשלומים").

במסגרת התקנות נקבעו, בין היתר, הנחיות ביחס לאופן ביצוע הפקדות של מעסיקים למוצרים פנסיוניים של עובדיהם המנוהלים על ידי הגופים המוסדיים, וכן ביחס למידע שעל מעסיקים למסור לגופים המוסדיים אגב ביצוע ההפקדה. התקנות נכנסו לתוקף בצורה מדורגת החל מחודש פברואר 2016 בהתאם לכמות העובדים המועסקים על ידי המעסיקים. לפרטים נוספים, לרבות השלכות צפויות על החברה, ראה סעיף 6.3.7 להלן.

(ד) **ניתוק עמלה מדמי ניהול:** בחודש ינואר 2017 פורסם תיקון מס' 20 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשע"ו-2016, שעניינו איסור על כך שעמלת ההפצה המשולמת לסוכן ביטוח תחושב בזיקה לדמי הניהול שייגבו מאדם שמצטרף לקופת גמל. לפרטים נוספים, לרבות השלכות צפויות על החברה, ראה סעיף 21.2.2(א) להלן.

(ה) **קרן ברירת מחדל:** במהלך שנת 2016 יושם מנגנון קרן ברירת מחדל בהתאם לחזרי הממונה מחודש מרס 2016 והתיקון לו ביולי 2016 ("חוזר קרן ברירת מחדל") ובהתאם בוצע על ידי משרד האוצר הליך בחירת קרנות ברירת המחדל לשנתיים הקרובות, אשר במסגרתו נבחרו 2 קרנות קטנות (שאינן שייכות לקבוצה). שתי הקרנות הקטנות שנבחרו מציעות לעמיתים החדשים שהצטרפו ויצטרפו החל מיום 1.11.2016 דמי ניהול בשיעורים נמוכים משמעותית מממוצע דמי הניהול הנהוגים בשוק. יצוין, כי בחודש פברואר 2017 פורסמה **טייטה לתיקון חוזר קרן ברירת מחדל** בנוגע לתקופת הסכמי ברירת מחדל אשר דמי הניהול הנגבים במסגרתם הינם דמי הניהול המירביים המותרים בגביה על פי דין. לפרטים נוספים אודות חוזר קרן ברירת מחדל סעיף 6.3.8 להלן.

(ו) **מנגנון איחוד חשבונות:** מנגנון איחוד חשבונות אשר נקבע במסגרת תיקון 13 של חוק קופות הגמל (שפורסם בחודש נובמבר 2015) קובע כי בהיעדר הוראה אחרת מהעמית, יאוחדו חשבונות הפנסיה שלו לתוך החשבון הפעיל שלו. הוראות ליישום המנגנון נקבעו בחוזרים שונים של הממונה אשר פורסמו במהלך שנת 2016, לפרטים נוספים ראה סעיפים 6.3.10 ו-15.5.11 להלן.

בהקשר זה יצוין, כי בינואר 2017 נכנסה לתוקף הסדרת "עקוב אחרי", לפיה בעת פתיחת קרן פנסיה חדשה, יועברו הכספים הצבורים בקרנות הפנסיה הישנות אוטומטית לקרן החדשה (לפרטים נוספים ראה סעיף 6.3.4 להלן).

(ז) **ניוד כספים על ידי מקבלי קצבת זקנה:** בחודש אוגוסט 2016 פורסמה טייטה לתיקון תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), התשע"ו-2016 אשר עניינו הוא בהוספת אפשרות לניוד כספים על ידי מקבל קצבת זקנה, וכן בהוספת אפשרות לניוד כספים מקופת גמל להשקעה לקופת גמל להשקעה אחרת וכן מ"חשבון חדש" על פי תיקון מס' 13 לחוק קופות גמל לקופת גמל להשקעה. לפרטים נוספים, לרבות השלכות צפויות של הטייטה האמורה על החברה, ראה סעיף 6.3.5 להלן.

(ח) **ניוד פוליסות עם מקדם קצבה מובטח:** בחודש אוגוסט 2016 פורסם תיקון לחוזר מחודש דצמבר 2015, בעניין שיווק פוליסות ביטוח חיים הכוללות מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים. החוזר מאפשר שיווק תכניות ביטוח חיים משולבות בחיסכון תלויות תשואה עם מקדמי הבטחת תוחלת חיים, למבטוח שיש לו פוליסת ביטוח חיים כאמור, המבטוח בחברה אחרת, המבקש לבצע ניוד. כן כולל החוזר הוראות לעניין שימור ביטוח חיים עם מקדמי הבטחת תוחלת חיים. לפרטים נוספים ראה סעיף 6.3.3(ב) להלן.

(ט) **קופת גמל להשקעה - בחודש יוני 2016 פורסם ברשומות תיקון מס' 15 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשע"ו-2016.** במסגרת התיקון הוסדר מעמדה החוקי של קופת גמל להשקעה. קופת גמל להשקעה הינה מוצר חיסכון הוני אשר ניתן להפקיד בו סכום מצטבר, בכל קופות הגמל להשקעה של

אותו עמית, של עד 70 אלף ש"ח לכל שנת מס, וכן ניתן למשוך את הכספים בכל עת. לפרטים נוספים ראו סעיף 6.3.14 להלן.

לפירוט, לרבות ההשלכות של יישום ההסדרות הרגולטוריות האמורות, ראה סעיף 6.4 להלן.

תחום ביטוח בריאות

בשנת 2016 נכנסו לתוקפן הוראות רגולטוריות שונות אשר השפיעו על מאפייני ביטוח הבריאות הפרטי אשר נמכר על ידי חברות הביטוח, הכיסויים שהוא מעניק ואופן מכירתו. מטרת השינויים הינה, בין היתר, הגברת התחרות, יצירת אחידות במוצרי ביטוחי הבריאות לסוגיהם, הפחתת מחיריהם והתאמתם לצרכים המשתנים בתחום הבריאות.

בכלל זה ניתן למנות את הכניסה לתוקף של פוליסה אחידה בכל חברות הביטוח לכיסוי ניתוחים וטיפולים מחליפי ניתוח, ביטול מנגנון החזר הוצאות רפואיות במקרה של בחירת רופא מנתח או מיעץ, וכן הכניסה לתוקף של שינוי במבנה פוליסות ביטוחי הבריאות, אשר יתחדשו כל שנתיים (לרוב באופן אוטומטי) באותם תנאים או בתנאים שונים לפי החלטת החברה (ובאישור הממונה). כמו כן, בשנת הדוח נכנסו לתוקפם שינויים רגולטוריים אשר עניינם באופן שיווק והמכירה של פוליסות ביטוחי הבריאות. בין היתר, כניסתן לתוקף של הוראות בנוגע לשיווק של כיסויים ביטוחיים שונים שנמכרו יחדיו במסגרת פוליסה אחת, אופן שיווק כתבי שירות ועוד.

לפירוט אודות ההוראות הרגולטוריות הנזכרות לעיל, לרבות ההשלכות הצפויות על החברה כתוצאה מיישומן, ראה סעיף 9.3 להלן.

2.4.3 מתווה ליישום משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II

בחודש פברואר 2017 פורסמו והועברו לועדת הכספים של הכנסת הוראות ליישום משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II ("ההוראות המעודכנות").

ההוראות המעודכנות נועדו לכונן משטר כושר פירעון חדש לחברות ביטוח בישראל. זאת, בהתבסס על הוראות דירקטיבה EC/2009/138, המכונה "Solvency II" ("הדירקטיבה"), שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו.

בהתאם לדירקטיבה קיימות שתי רמות של דרישות הון:

- (א) ההון הנדרש לשמירה על כושר הפירעון של חברת ביטוח (להלן - "SCR").
- (ב) רמה מינימלית של הון (להלן - "MCR" או "סף הון") המחייבת השלמת הון מיידית.

ההוראות המעודכנות כוללות, בין היתר, הוראות מעבר ליישום Solvency II, לתקופה של החל מה-30 ביוני 2017 (במועד זה תידרשנה החברות לעמוד ב-60% מה-SCR ועד ליום 31 בדצמבר 2021 (אשר במועד זה תידרשנה החברות לעמוד במלוא ה-SCR).

לפרטים נוספים, לרבות תרגיל IQIS5 שביצעה מגדל ביטוח בנוגע לעמידה בדרישות ההון ותוצאותיו, ראה סעיפים 15.3.1 ו-32 להלן וכן סעיף 4.2 בדוח הדירקטוריון ובאור ה-14. לדוחות הכספיים.

2.4.4 הון עצמי מוכר של מבטח

בשנת 2016 החברה הרחיבה את בסיס ההון שלה בדרך של גיוס הון משני, וביצעה הנפקה של אגרות חוב באמצעות חברת מגדל גיוס הון, כמפורט בסעיף 4.2 להלן.

2.4.5 דירוג החברה ואגרות החוב שגויסו באמצעות מגדל גיוס הון

בחודש ספטמבר 2016 הודיעה מדרוג על הורדת דירוג האיתנות הפיננסית (IFS) של החברה מ-Aaa.il ל-Aa1.il וכנגזר מכך הורדת דירוג כתבי ההתחייבות הנדחים שהונפקו באמצעות מגדל גיוס הון מ-Aa1.il (hyb) ל-Aa2.il (hyb) ביחס להון שלישוני מורכב ומ-Aa2.il (hyb) ל-Aa3.il (hyb) ביחס להון משני מורכב. אופק הדירוג נותר יציב.

כמו כן ביום 15 בספטמבר 2016 הודיעה מידרוג, על מתן דירוג של Aa3.il (hyb) לכתבי ההתחייבות (סדרה ה') שהונפקו על ידי מגדל גיוס הון, כאמור בסעיף 4.2 להלן. לפירוט ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 12 בספטמבר 2016 מספר אסמכתא: 2016-01-122005 וכן דוח מידי של מגדל גיוס הון מיום 15 בספטמבר 2016 מספר אסמכתא: 2016-01-123625 ומיום 27 בספטמבר 2016 מספר אסמכתא: 2016-15-055125 המובאים כולם על דרך ההפניה וכן באור 24ה. לדוחות הכספיים.

2.4.6 אישור מדיניות תגמול בגופים המוסדיים

ביום 30 בדצמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של החברה את מדיניות התגמול לגופים המוסדיים בקבוצה לשנים 2017-2019. לפרטים נוספים בדבר עדכון מדיניות התגמול בחברה, ראה סעיף 20.5.1 להלן.

2.4.7 שינויים הנוגעים לדירקטורים בחברה**(א) שינויים הנוגעים לתגמול נושאי משרה בחברה**

ביום 30 בדצמבר 2016 אישרה אסיפת בעלי המניות של החברה תיקון לתנאי העסקתם של מר יוחנן דנינו, יו"ר דירקטוריון החברה, ומר עופר אליהו, מנכ"ל החברה. לפרטים אודות התיקונים האמורים ראה הדיווחים האמורים בסעיף 2.4.6 לעיל וכן תקנה 21 בפרק פרטים נוספים על התאגיד.

לשינויים נוספים בנושאי המשרה של הקבוצה ראה סעיף 20.7 בחלק ד' להלן.

(ב) שינויים בהרכב דירקטוריון החברה ובדירקטוריון מגדל ביטוח

(1) ביום 13 באוגוסט 2016 סיים מר יגאל בר יוסף, כהונה של 9 שנים כדירקטור חיצוני במגדל ביטוח. ראה גם דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 14 באוגוסט 2016 מספר אסמכתא: 2016-01-102619 המובא על דרך ההפניה.

(2) ביום 6 בספטמבר 2016 גברת רונית בודו החלה את כהונתה בחברה כדירקטורית חיצונית וכחברת וועדת הביקורת של החברה, וזאת לאחר אישור מינויה על ידי דירקטוריון החברה ביום 1 בספטמבר 2016 ולאחר שהממונה הודיעה כי אין לה התנגדות למינוי ביום 6 בספטמבר 2016. בכוונת החברה למנותה כדירקטורית חיצונית גם בגופים מוסדיים נוספים בשליטת החברה וזאת, מעת לעת, כאשר ייווצר הצורך למינוי כאמור ובכפוף להרכב הדירקטוריון באותם הגופים, כפי שיהיה במועד הרלבנטי, ולאישור הממונה.

לפירוט ראה דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 7 בספטמבר 2016 מספר אסמכתא: 2016-01-119380 המובא על דרך ההפניה.

(3) ביום 8 בפברואר 2017 סיים מר עמוס ספיר את כהונתו כדירקטור בחברה. ראה גם דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 8 בפברואר 2017 מספר אסמכתא: 2017-01-014109 המובא על דרך ההפניה.

(4) ביום 8 בפברואר 2017 סיימה גב' רונית אברמזון את כהונתה כדירקטורית בחברה. ראה גם דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 8 בפברואר 2017 מספר אסמכתא: 2017-01-014118 המובא על דרך ההפניה.

2.4.8 הסכם רכישת תיק התביעות הכלולות בביטוח כללי של אליהו בחברה

ביום 3 בפברואר 2016 אישרה האסיפה כללית של מגדל אחזקות, בכפוף לאישור בית המשפט, התקשרות עם אליהו בהסכם לקליטת תיק הביטוח הכללי הכולל את התביעות (התלויות והעתידיות) של אליהו הנובעות מפוליסות ביטוח כללי שמכרה אליהו עד ליום 31 בדצמבר 2012, המצוי בהליך "Run Off" כאשר עיקר התביעות התלויות הינן בענף רכב חובה ("עסקת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי").

ביום 21 באפריל 2016, לאחר אישורו של בית המשפט ביום 31 במרס 2016, הושלמה עסקת תיק התביעות שנרכש בביטוח כללי.

ביום 4 באוגוסט 2016 אישרה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות תיקון להסכם רכישת תיק התביעות האמור, אשר עיקרו הינו תיקון בנוגע לחישוב סכום הוצאות העקיפות אשר היה על אליהו להעביר לחברה במועד השלמת ההסכם.

לפירוט ראה דוחות מידיים של מגדל אחזקות מימים: 29 בדצמבר 2015 מספר אסמכתא 081583-01-2015; 24 באפריל 2016 מספר אסמכתא: 2016-01-054871. 28 ביוני 2016 מספרי אסמכתאות: 2016-01-068965 ו-2016-01-068974 וכן מיום 4 באוגוסט 2016 מספר אסמכתא: 2016-01-097930 המובאים כולם על דרך ההפניה. בנוסף, ראה באור 3.38 ה.3 לדוחות הכספיים.

3. תחומי הפעילות של הקבוצה

תחומי הפעילות העיקריים של הקבוצה, המדווחים כמגזרים עסקיים בדוחותיה הכספיים המאוחדים של החברה, הינם גם באור 3.א. לדוחות הכספיים):

3.1 תחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך (תחום א')

תחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בענפי ביטוחי החיים וכן את פעילות הקבוצה בניהול קרנות פנסיה וקופות גמל. הפעילות בתחום זה מתמקדת בעיקר בחיסכון לתקופת הפרישה (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן, קרנות פנסיה וקופות גמל, לרבות קרן השתלמות) ("החיסכון") וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות ואובדן כושר עבודה ("הסיכון" או "הריסק").

תחום זה, הינו תחום הפעילות העיקרי בו עוסקת הקבוצה.

3.2 תחום ביטוח בריאות (תחום ב')

תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בתתי הענפים הבאים: ביטוח הוצאות רפואיות (כגון ניתוחים, תרופות והשתלות), ביטוח מחלות קשות, ביטוח סיעודי, ביטוחי שיניים, ביטוחי נסיעות לחו"ל וביטוח תאונות אישיות שתקופת הביטוח עולה על שנה.

3.3 תחום ביטוח כללי (תחום ג')

תחום הביטוח הכללי כולל בתוכו את כל ענפי הביטוח האחרים שהקבוצה עוסקת בהם, למעט בענפי הביטוח הכלולים בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח ותחום ביטוח הבריאות. תחום זה כולל את תתי הענפים העיקריים הבאים: ביטוח רכב חובה, ביטוח רכב רכוש, וענפי ביטוח כללי אחרים.

3.4 פעילויות נוספות שאינן עולות כדי תחום פעילות

יצוין, כי בנוסף קיימות פעילויות אחרות, הכלולות בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה במסגרת "מגזרי פעילות אחרים" או ב"לא מיוחס למגזרי פעילות". "מגזרי פעילות אחרים" כוללים החזקה בסוכנויות הביטוח, הנתונים במסגרת "לא מיוחס למגזרי פעילות" כוללים בעיקרם פעילות השקעה המבוצעת שלא כנגד העתודות הביטוחיות לסוגיהן, אלא כנגד ההון העצמי הנדרש לעסקי הביטוח ועודפי ההון של חברות הקבוצה.

4. השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה**4.1. השקעות בהון החברה שבוצעו בשנתיים האחרונות ועד למועד פרסום הדוח**

בשנתיים האחרונות לא בוצעו השקעות בהון החברה.

לפרטים נוספים, בדבר תכנית האופציות של החברה והתנועה בהן במהלך השנה, לרבות פקיעת אופציות, ראה באורים 33 ו-38.יא. לדוחות הכספיים.

4.2. גיוס הון משני

ביום 17 באוגוסט 2016 פרסמה מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ ("מגדל גיוס הון"), חברה בת של החברה, תשקיף מדף ("תשקיף המדף"), אשר מכוחו, יכול שתנפיק בעתיד אגרות חוב ואופציות לאגרות חוב אשר יתכן וישמשו כהון משני מורכב או שלישוני מורכב של החברה.

בחודש ספטמבר 2016, הנפיקה מגדל גיוס הון 901,115,000 אגרות חוב (סדרה ה'), רשומות על שם, בנות 1 ש"ח ע.ג. כל אחת, על פי תשקיף המדף ועל פי דוח הצעת מדף מיום 27 בספטמבר 2016.

תמורת הנפקת אגרות החוב (סדרה ה') הופקדה בחברה ובהתאם לאישור הממונה הוכרה כהון משני מורכב בחברה, בכפוף למגבלות על שיעורו המרבי של ההון המשני. החברה התחייבה לשאת בתשלום מלוא הסכומים שיהיו דרושים לפירעון אגרות החוב (סדרה ה') למחזיקים בהן.

לפרטים בדבר דירוג אגרות החוב (סדרה ה') ראה סעיף 2.4.5 לעיל.

לפירוט ראה דוחות מידיים של מגדל אחזקות מיום 17 באוגוסט 2016 מספר אסמכתא: 2016-01-105484, מיום 15 בספטמבר 2016 מספר אסמכתא: 2016-01-123688 ומיום 29 בספטמבר 2016 מספר אסמכתא: 2016-01-057117 המובאים על דרך ההפניה וכן באורים 14ה. ו-24ה. לדוחות הכספיים.

5. חלוקת דיבידנדים

לפרטים אודות דיבידנדים ששילמה/הכריזה החברה לבעלי מניותיה בשנתיים האחרונות (לרבות דיבידנד שהוכרז אך לא שולם), וכן מגבלות בדין העשויות להשפיע על חלוקת דיבידנד בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה, ראה סעיף 16.1.2 בחלק ד' להלן, סעיף 4.2 בדוח הדירקטוריון וכן את באור 14ה. לדוחות הכספיים.

חלק ב' - תיאור ומידע על תחומי הפעילות של החברה

תחום א' - ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

6. מוצרים ושירותים

6.1. כללי

תחום ביטוח החיים והחסכון לטווח ארוך מאופיין בעיקר במוצרי חיסכון לתקופת הפרישה ("החסכון") וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון מוות, נכות ואובדן כושר עבודה ("הסיכון" או "הריסק").

הקבוצה משווקת מגוון מוצרים בתחום ביטוח החיים והחסכון לטווח ארוך - ביטוח חיים, קרנות פנסיה וקופות גמל לסוגיהן, לרבות קרנות השתלמות³. פעילות הקבוצה בתחום זה מתבצעת באמצעות מגדל ביטוח וחברות הבנות שלה: מגדל מקפת, המנהלת את קרנות הפנסיה החדשות של הקבוצה ("מקפת אישית" ו"מקפת משלימה") וקופות הגמל נוספות של הקבוצה שאינן קופות ביטוח, וכן יוזמה לעצמאים, המנהלת קרן פנסיה ותיקה - יוזמה קרן פנסיה לעצמאים.

תמהיל מוצרי תחום ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך מושפע מהסדרות רגולטוריות ענפיות במסגרת חוקים, תקנות, חוזרים והוראות ממונה שמטרתן ביצוע הסדרה בתחום, עידוד החיסכון לטווח ארוך של ציבור החוסכים, קביעת כללים ומגבלות, באמצעות מתן תמריצים כגון הטבות מס לחיסכון הפנסיוני ותנאי משיכתו, קביעת הוראות בדיני עבודה המחייבות מעסיקים לערוך ביטוח פנסיוני לעובדיהם, הנפקת אגרות חוב מיועדות ועוד, המהווים שיקול מרכזי בבחירת הלקוחות את מוצרי התחום.

נכון ליום 30 בספטמבר 2016 ועל בסיס התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה החדשות ובקופות הגמל, הקבוצה ממוקמת ראשונה בתחום זה⁴.

ההסדרים הרגולטוריים שבוצעו בשנים האחרונות, לרבות ההסדרה במקדמי הקצבה והרפורמה בדמי הניהול, וטיוטות הסדרים התלויים ועומדים נכון למועד פרסום הדוח, שעיקרם מתואר להלן, הביאו, ועשויים להביא, לשינויים מהותיים בתחום ביטוח החיים והחסכון לטווח ארוך, ובפרט ביחס לתמהיל המוצרים הכלולים בו. למגמות ושינויים מהותיים בתחום זה וכן לפרטים נוספים אודות ההסדרים הרגולטורים האמורים ולהשלכותיהם על החברה, ראה סעיפים 6.3 ו-6.4 להלן וכן בסעיף 15.5 בחלק ד' להלן.

6.2. המוצרים בתחום, מאפייניהם העיקריים וההבדלים העיקריים ביניהם

ביטוח חיים: המוצר כולל כיסוי של סיכון ("ריסק") או חיסכון טהור ו/או שילוב של חיסכון וסיכון המוצעים בהתאם לחוזה בין המבטח למבוטח (פוליסות ביטוח).

חברת הביטוח נוטלת על עצמה לשלם את תגמולי הביטוח בעת התממשות אירוע הסיכון, גם אם חלו שינויים אקסוגניים, לטובה או לרעה, לגבי פרמטרים אשר מעוגנים בתנאי הפוליסה, לרבות סיכון של עלייה בתוחלת החיים, במידה וסיכון זה נכלל במקדם ההמרה לקצבה הנקוב במסלול הקצבה הרלבנטי.

קרנות פנסיה: ככלל, המוצר כולל שילוב של כיסוי ביטוח הדדי לריסק וחסכון (קצבה, פנסיית נכות ופנסיית שארים), ואלו מעוגנים בתקנון הקרן.

קופות גמל: המוצר כולל חיסכון, לטווח הארוך, הבינוני והקצר, בהתאם למוצר הרלוונטי.

מאפיינים עיקריים מבדילים - ניתן למנות את המאפיינים העיקריים הבאים, המבדילים בין המוצרים השונים המשווקים על ידי מגדל ביטוח:

³ יש לראות בקרן ההשתלמות חיסכון לטווח הבינוני לפני גיל פרישה.

⁴ מבוסס על עיבוד דיווחי משרד האוצר, נכון ל-30.9.2016, שפורסמו באתר האינטרנט של משרד האוצר (דוחות ניהוליים, פנסיה-נט, גמל-נט).

קופות גמל ⁵	קרנות פנסיה	ביטוח חיים	סוג ההתקשרות
	תקנון	חוזת (פוליסת ביטוח)	
	ניתן לשינוי מעת לעת באישור הממונה.	ניתן לשינוי רק בהתאם לתנאי החוזת ובכפוף לדין.	שינוי תנאי ההתקשרות
<p>החל מינואר 2013, בנוסף לכיסויים המוגדרים בתקנון הקופה, יכולות חברות מנהלות של קופ"ג לשווק לעמיתיהן כיסויים ביטוחיים באמצעות פוליסות פרט לסיכונים מוות, לסיכונים נכות ולשחרור מתשלום. נכון למועד זה, הקבוצה אינה משווקת כיסויים ביטוחיים כאמור.</p> <p>בנוסף, חברה מנהלת של קופת גמל רשאית לרכוש פוליסה קבוצתית לביטוח מפני מקרה מוות ואובדן כושר עבודה וכן פוליסה קבוצתית לביטוח מפני מקרה מוות לעמיתיה קרנות ההשתלמות שבניהולה.</p>	<p>במסגרת קרנות הפנסיה קיים, במרבית המקרים, כיסוי לשארים למקרה פטירה וכיסוי לאובדן כושר עבודה, וניתן להתאים את הכיסויים לצרכי המבוטח בהתאם לתקנון.</p>	<p>במסגרת ביטוח חיים ניתן לרכוש כיסוי למקרה מוות, נכות/אובדן כושר עבודה וביטוח לאריכות ימים, אשר ניתן להתאים לצרכי המבוטח, הכל בהתאם לתנאי הפוליסה.</p>	כיסוי ביטוחי לסיכון
לא קיים ביטוח הדדי.	<p>סוג של ביטוח הדדי בין העמיתים / הפנסיונרים החברים בקרן. הנחות אקטואריות, המהוות בסיס לזכויות העמיתים/פנסיונרים, נבחנות מעת לעת בהתאם למצב בפועל. אם חל בהן שינוי, לטובה או לרעה, זכויות העמיתים / הפנסיונרים מושפעות משינויים אלה, והם נושאים בעודף או בגרעון אקטוארי של הקרן בהתאם לתקנון הקרן.</p>	לא קיים ביטוח הדדי. ההתקשרות בין המבטח למבוטח הינה באמצעות חוזת.	ביטוח הדדי
לא קיים מקדם קיצבה.	מקדם לא מובטח ומושפע ממשתנים דמוגרפיים ופיננסיים, כפי שנקבע בתקנון הקרן.	<p>בפוליסות ששווקו עד לתום שנת 2012, המבוטחים בתוכנית קיצבה נהנים בחלק ממסלולי הקצבה, ממקדם קיצבה מובטח מפני שינויים בתוחלת החיים, בהתאם לתנאי הפוליסה.</p> <p>החל מחודש ינואר 2013, הפוליסות המשווקות למצטרפים בתוכנית קיצבה החל מגיל 60 בלבד כוללות מקדם קיצבה מובטח.</p>	מקדם קיצבה

⁵ מובהר כי לעניין זה המונח "קופת גמל" אינו כולל תכנית ביטוח המוכרת כקופת גמל (קופת ביטוח) או קרן פנסיה שהינה קופת גמל לקצבה.

קופות גמל ⁵	קרנות פנסיה	ביטוח חיים	זהות הנהנה
גמישות מלאה בבחירת המוטבים, למעט ביחס לכספי הפיצויים, המשולמים לשארים, כמשמעותם בחוק פיצויי פיטורין.	זהות השארים קבועה בתקנון, ובהיעדר שארים קיימת גמישות בבחירת המוטבים.	גמישות מלאה בבחירת המוטבים, למעט ביחס לכספי הפיצויים המשולמים לשארים, כהגדרתם בחוק פיצויי פיטורין.	
נכון למועד דוח זה לא מונפקות אג"ח מיועדות לקופות הגמל בקבוצה ¹⁰ .	החל משנת 2004, קרנות פנסיה חדשות מקיפות וקרנות פנסיה (סגורות) ותיקות לעמיתים חדשים ⁸ - זכאיות להשקיע 30% מסך נכסיהן באג"ח מיועדות ⁹ . לפירוט אודות התקנות החדשות בנוגע להקצאת אג"ח מיועדות מחודש מרס 2017 ראה סעיף 6.3.11 להלן.	<p>ביחס לפוליסות שנמכרו עד שנת 1990 - לחברות הביטוח מונפקות אגרות חוב ממשלתיות מיועדות המבטיחות הצמדה למדד בתוספת ריבית ("אג"ח חץ").</p> <p>בהתאם, מרבית תכניות ביטוח החיים שנמכרו עד אותו מועד הן תכניות מבטיחות תשואה (צמודות למדד בתוספת ריבית), כאשר חברת הביטוח משקיעה את מרבית העתודות באג"ח חץ ואת יתרת העתודות בהשקעות חופשיות בהתאם למגבלות הקבועות בהסדרים התחיקתיים. תכניות אלה נקראות "מבטיחות תשואה" או "לא משתתף".⁶</p> <p>בפוליסות אלה לא הוגדרו דמי ניהול מהצבירה וחברת הביטוח נהנית מהפער שנוצר בין התחייבויותיה כלפי המבוטחים כפי שנקבעו בפוליסות הביטוח ובין הרווחים מההשקעותיה (הן מההשקעות החופשיות והן בהשקעות באג"ח חץ) ("המרווח" ו/או "המרווח הפיננסי").</p> <p>ביחס לפוליסות שנמכרו במהלך שנת 1991 ואילך - תכניות הביטוח המוצעות, אינן מבטיחות תשואה למבוטח וכן צומצמה בגין הנפקת אג"ח חץ לחברת הביטוח, אשר בשנת 1992 הופסקה לחלוטין⁷.</p> <p>כספי החיסכון מושקעים בהשקעות חופשיות (למעט הכספים המושקעים באג"ח חץ בפוליסות ששווקו בשנת 1991), ויתרת החיסכון המצטבר תלויה בתוצאות שמניבות ההשקעות של המבטח ("תכנית משתף" או "משתפות ברווחים" או "תכניות תלויות תשואה" או "ביטוח תלוי תשואה").</p>	<p>הנפקת אג"ח מיועדות</p>

6.3. מגמות ושינויים עיקריים בתחום

שוק הביטוח הפנסיוני עובר שינוי מהותי המתפרס על כלל מרכיביו - המוצרים הפנסיוניים, ערוצי ההפצה, והלקוחות.

בשנים האחרונות, התבטא השינוי בעיקר בהתעצמות מוצר הפנסיה במסגרת מכירות חדשות של מוצרי חסכון לטווח ארוך תוך כדי שחיקת דמי הניהול הממוצעים בשוק. לאחרונה חלה התעוררות

⁶ הקבוצה פדתה במהלך השנים, בהתאם לאישור משרד האוצר, חלק מאג"ח המיועדות במטרה להשיג תשואות עודפות, והעתודות הושקעו בהשקעות חופשיות. הקבוצה איננה יכולה לרכוש מחדש אג"ח מיועדות בגין חלק מהנכסים שנפדו על ידה כאמור, וכתוצאה מכך החשיפה של הקבוצה במסגרת ההשקעות החופשיות גדלה. להשפעה של ירידת הריבית על העתודות, ראה גם באור 37. ב.3.ב (5) לדוחות הכספיים.

⁷ בגין התכניות שנמכרו עד אותו מועד, ממשיכה המדינה להנפיק אג"ח מיועדות גם בגין הכספים שעל-פי תנאי תכנית הביטוח ניתן להפקידם בפוליסות אלו לאחר השינוי.

⁸ לקרנות הפנסיה הוותיקות ניתן סבסוד ממשלתי נוסף בגין הפחתת שיעור האג"ח המיועדות ותנאיהן.

⁹ שיעור הריבית האפקטיבית המובטחת באג"ח מיועדות לקרנות פנסיה חדשות כיום הינה 4.86% (בנוסף להפרשי הצמדה) (יוער, כי קיימות סדרות אג"ח מיועדות שהונפקו בעבר בשיעור ריבית אפקטיבית של 5.05%). שיעור הריבית האפקטיבית המובטחת באג"ח מיועדות לקרנות פנסיה ותיקות כיום הינה 4.86% (בנוסף להפרשי הצמדה) (יוער, כי קיימות סדרות אג"ח מיועדות שהונפקו בעבר בשיעור ריבית אפקטיבית של 5.57%).

¹⁰ למעט הסדרים מיוחדים במספר קופות ספציפיות (אשר אינן בניהול הקבוצה).

במכירות של מוצרי ביטוח החיים (ביטוח מנהלים), באמצעות סוכנים, זאת, בדמי ניהול נמוכים מאלו שהיו נהוגים בעבר. במקביל לעליה זו במכירות ביטוח חיים, מסתמנת מגמת ירידה במכירות חדשות בענף קרנות הפנסיה באמצעות סוכנים.

עוד מתבטא השינוי האמור בריבוי הסדרות רגולטוריות בתחום הפנסיוני, אשר עיקרן:

- איחוד, פישוט ושקיפות של המוצרים הפנסיוניים, בין היתר באמצעות הוראות ביחס לתקנון אחיד של קרנות פנסיה וביחס לתנאים אחידים בפוליסות אובדן כושר עבודה;
- מתן אפשרות לניוד פוליסות ביטוח חיים עם מקדמים מובטחים, וכן הצעה לאפשר ניוד קצבאות, הורדת דמי ניהול והוזלת מחירים, בין היתר, באמצעות הוראות ביחס לקרן ברירת מחדל, איחוד חשבונות ומעורבות גוברת של הרגולטור באישור התעריפים;
- עידוד הכנסת מתחרים לחברות הביטוח הגדולות ולמנהלי ההסדרים, בין היתר באמצעות הכנסת חברות מתפעלות ולשכות שכר לעולם התפעול הפנסיוני, מתן יתרונות מובנים לשחקנים קטנים, (לדוגמה: בהליך בחירת קרן ברירת מחדל);
- תמרוץ תחום קופות הגמל, בין היתר באמצעות הגדלת היצע מוצרי הגמל, כגון קופת גמל להשקעה וחיסכון לכל ילד;
- הגבלת יכולת הסוכנים וסוכנויות ההסדר לעסוק בשיווק ובתפעול בו זמנית;
- איסור על קיום זיקה בין שיעור עמלת ההפצה המשולמת לסוכן לבין דמי הניהול המשולמים בקופת גמל, דבר הצפוי להשפיע על אופי התגמול בגין מכירות מוצרי חיסכון ארוך טווח ועל תמהיל המכירות של סוגי המוצרים בין סוכנים לבין ערוצי ההפצה הישירים.
- שינוי אופן הקצאת אגרות החוב מיועדות (הנושאות תשואה מובטחת) בקרנות פנסיה חדשות מקיפות בין מקבלי קצבת פרישה, חוסכים מעל גיל 50 וחוסכים מתחת לגיל 50.

להלן יפורטו השינויים המשמעותיים שאירעו בתחום בשנים האחרונות:

6.3.1. יעוד החיסכון הנצבר (להון או לקצבה)

בתכניות ביטוח המאפשרות כקופת גמל, הסדיר המחוקק מספר הוראות דין אשר מטרתן העיקרית לעודד השארת הכספים הצבורים בחיסכון הפנסיוני למטרת קצבה לגיל הפרישה, ובדרך זו להגדיל את הקצבה שתעמוד לזכות המבוטח ממועד הפרישה. הסדרות אלו לא שינו את הכללים לגבי הכספים שהופקדו לפוליסה לפני כניסת ההסדרה לתוקפה¹¹, אולם שינו את הכללים החלים על הפקדת הכספים בתכניות אלה מאותו מועד ואילך.

בהתאם, נכון למועד זה, לא קיימת אפשרות להפקדת כספים בקופת גמל לחיסכון הוני, וכל הכספים המופקדים (ללא תלות במוצר אליו הם מופקדים), מיועדים למטרת קצבה בלבד החל מגיל הפרישה.

6.3.2. חובת ביטוח פנסיוני

(א) החל מחודש ינואר 2008, מכוח צו הרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק לפי חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957, חלה חובת עריכת ביטוח פנסיוני מקיף לכלל השכירים במשק בהתאם לתנאים שנקבעו בצו ההרחבה.

(ב) בחודש יוני 2016 פורסם ברשומות צו ההרחבה להגדלת הפרשות הפנסיוניות במשק. במסגרת הצו הרחיב שר הכלכלה והתעשייה את ההסכם הקיבוצי אשר נחתם בחודש פברואר 2016 (ותוקן בחודש אפריל 2016) שהתווה קריטריונים מוסכמים וברורים בכל הנוגע להפקדות לקופות הגמל השונות, תוך הגדלת שיעור ההפקדות. הסכם זה הורחב לכלל העובדים בישראל באמצעות

¹¹ לפני כניסת ההסדרה לתקופה, היה ניתן למשוך את הכספים אשר הופקדו בקופות הגמל כסכום הוני.

הצו האמור. להלן עיקרי הצו: (1) ניכוי משכר העובד לרכיב התגמולים יעלה ל-5.75% מהשכר הקובע החל מיום 1.7.2016, ול-6% החל מיום 1.1.2017 (2) הפקדות המעסיק לרכיב התגמולים יעלה ל-6.25% מהשכר הקובע החל מיום 1.7.2016 ול-6.5% החל מיום 1.1.2017 (3) הפקדות המעסיק יכללו את התשלום בגין רכישת ביטוח אובדן כושר עבודה בשיעור הדרוש להבטחת 75% משכרו של העובד, כאשר בכל מקרה שיעור הפקדות המעסיק לרכיב התגמולים לא יפחת משיעור של 5% מהשכר הקובע (4) במקרה שיהיה צורך בהגדלת העלויות לצורך רכישת ביטוח אובדן כושר עבודה, העלות הכוללת של המעסיק בגין רכישת ביטוח אובדן כושר עבודה יחד עם הפקדות המעסיק לרכיב התגמולים לא יעלו על 7.5% מהשכר הקובע (5) שיעור ההפקדות של המעסיק לפיצויים יהיה לפי הקבוע בהסכם עם העובד, ובכל מקרה לא פחות מ-6% מהשכר הקובע (6) היה אצל מעסיק שיעור הפקדה שונה בין קרן פנסיה לבין קופת גמל או קופת ביטוח, יהיה רשאי המעסיק, לגבי עובד קיים ולגבי עובד שייקלט, להשוות את שיעור ההפקדה לשיעור הנהוג בקרן הפנסיה, ובלבד שלא יפחת משיעור של 6% כאמור, בתנאים המנויים בצו (7) ביחס לעובד המבוטח במוצר פנסיוני שאינו קרן פנסיה והמעסיק מפריש לו 8.33% לפיצויים וחל עליו סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963, המעסיק ימשיך באותה הפקדה, וימשיך לחול עליו סעיף 14 האמור (8) מעסיק ועובד רשאים לקבוע שיעור הפקדה גבוהים יותר לרכיב פיצויים.

(ג) בחודש יוני 2016 פורסם תיקון מס' 16 לחוק קופות הגמל. עניינו של התיקון הוא התאמת הוראות סעיף 20 לחוק קופות הגמל להסכם הקיבוצי האמור לעיל. לצורך התאמת הוראות הדין להסכם, נקבע כי אם נקבעה בדין או בהסכם התניה, לפיה שיעור ההפקדה של מעסיק למרכיב תשלומי המעסיק בקופת גמל מסוימת עומד על שיעור מסוים משכרו של העובד וכולל את תשלום המעסיק לביטוח אובדן כושר עבודה, ושיעור ההפקדה לקופת גמל אחרת עומד על שיעור נמוך יותר, לא יראו בהוראות הדין או ההסכם הקיבוצי כהתניה של מעסיק לגבי שיעור ההפקדה בעד עובד לסוג מסוים של קופות גמל, ובלבד שהעובד יהיה זכאי לשיעור ההפקדה שלא יפחת מזה הקבוע בחוק קופות הגמל. לתקופה שהחל מיום 5.2.2016 ועד ליום 1.7.2016 קובע חוק קופות הגמל כי השיעור הינו השיעור הקבוע בדין או בהסכם לגבי אותו סוג של קופת גמל, לתקופה שבין 1 ביולי 2016 ועד 31 בדצמבר 2016 קובע חוק קופות הגמל כי השיעור הינו 6.25%, והחל מיום 1 בינואר 2017 השיעור הינו 6.5%.

(ד) הסדר פנסיה חובה לעצמאים

בחודש דצמבר 2016 התפרסם חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז-2016 ("חוק ההתייעלות הכלכלית") אשר עיגן חובת הפקדה לפנסיה לעצמאיים. חוק ההתייעלות הכלכלית הסדיר מספר שינויים בפקודת מס הכנסה, בחוק קופות הגמל ובחוק הביטוח הלאומי, אשר עיקרם כדלקמן: (1) עצמאי יהיה חייב בביצוע הפקדות לקופת גמל לקצבה בשל הכנסה חייבת בשיעורים המפורטים בחוק, תוך הבחנה בין חלק ההכנסה החייבת שאינה עולה על מחצית השכר הממוצע במשק ("שמ"ב") לחלק ההכנסה החייבת בהפקדה העולה על מחצית השמ"ב ואינו עולה על השמ"ב; (2) מההפקדות האמורות ייוחס סכום למרכיב חיסכון לאבטלה שהוא הנמוך מבין שני אלה- שליש מכלל התשלומים שהפקיד עצמאי לקופת גמל לקצבה או הסכום הנקוב בסעיף 9 (א7) (א) (2) לפקודת מס הכנסה - כ-12,230 ש"ח נכון לשנת 2016 (3) על עצמאי המרוויח יותר משניים עשר פעמים שכר מינימום בשנה ולא הפקיד תשלומים לקופת גמל לקצבה, יוחלו הליכי גבייה ובמקרים שהוגדרו אף יושתו עליו קנסות (4) סכום שנמשך כדמי אבטלה מקופת גמל לקצבה ייחשב כהכנסת עבודה על פי סעיף 3 לפקודת מס הכנסה (5) עצמאי יוכל למשוך את רכיב האבטלה מקופת גמל לקצבה, כהכנסה פטורה, או כהכנסה

חייבת ובכך לשמר את הפטור ממס על כספים למועד משיכת קצבה (6) יבוצעו שינויים בחוק הגמל שיתירו משיכת כספים מהקופה על ידי עצמאי במצב אבטלה בהתאם לתנאים ולתקרות שנקבעו בחוק.

לפרטים נוספים, ביחס להשפעת תיקון מס' 16 לחוק קופות הגמל ראה גם סעיף 3.3 בדוח הדירקטוריון.

יישום כלל ההוראות המפורטות לעיל בייחוד לעניין תיקון מספר 16, הביא, וביחס להוראות בעניין פנסיית חובה לעצמאיים - להערכת החברה עשוי להביא, להעלאת שיעורי ההפקדות לביטוח הפנסיוני, להגדלת היקף הפרמיות ודמי הגמולים המתקבלים בחברה.

כמו כן, להערכת החברה יישום ההוראות ביחס להסדרי פנסיה חובה לעצמאיים, עשוי להביא להעלאת היקף המכירות החדשות.

6.3.3 הרפורמה במקדמי הקצבה

(א) מגבלות הנוגעות לשיווק פוליסות עם מקדם קצבה מובטח

בתחילת שנת 2013, ובהתאם להוראות חוזר שפרסם הממונה בחודש נובמבר 2012, הפסיקו חברות הביטוח לשווק תכניות ביטוח חיים משולבות חיסכון¹², עם מקדמי המרה המגלמים הבטחת תוחלת חיים ("מקדמי קצבה מובטחים")¹³, והחלו לשווק תכניות ביטוח חיים משולבות חיסכון ללא מקדמי קצבה מובטחים על פי תוכניות אלו, מקדם ההמרה לקצבה יקבע במועד הפרישה, בסמוך למועד קבלת הקצבה הראשונה, בהתאם לתנאים הקבועים בתכנית. רפורמה זו תרמה, בין היתר, להעדפת מוצר הפנסיה על פני מוצר ביטוח חיים במסגרת מכירות מוצרים חדשים.

(ב) נידוד פוליסות עם מקדם קצבה מובטח

הפוליסות ה"ותיקות" בעלות המקדמים המובטחים (שהופקו עד דצמבר 2012) נחשבו עד לאחרונה כבעלות "הגנה טבעית" (בראיית חברות הביטוח) לאור מגבלת הנייד שחלה על המקדמים המובטחים (לא ניתן היה לנייד את הפוליסות האמורות מחברת ביטוח אחת לשנייה, תוך שמירה על המקדם המובטח כאמור).

בחודש דצמבר 2015 פורסם חוזר שיווק פוליסות ביטוח חיים הכוללות מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים המתיר לחברות הביטוח לשווק תכניות ביטוח חיים משולבות בחיסכון תלויות תשואה עם מקדם קצבה מובטח מפני שינויים בתוחלת חיים ("פוליסות עם מקדם מובטח"), למבטחים בעלי פוליסות עם מקדם מובטח בחברת ביטוח אחרת, המבקשים לבצע נייד. החוזר כולל הנחיות לשיווק נספח אריכות ימים אשר יתומחר בנפרד ועלותו תהיה דינאמית בהתאם לשינויים בסיכון התארכות תוחלת החיים.

בחודש אוגוסט 2016 פורסם תיקון לחוזר האמור. במסגרתו בוצעו מספר שינויים כדלקמן: (1) הובהר כי נספח הכיסוי לאריכות ימים יכלול פירוט של שיעור הפרמיה המירבית שניתן לגבות, בשונה מסכומה, וכן כי יינתן גילוי על ידי המבטח ביחס לסכומים הנגבים בפועל (2) הובהר כי גביית שיעור פרמיה בגין נספח לאריכות ימים תתאפשר רק אם במועד תחילת הפוליסה החדשה נגבים שיעורי דמי ניהול מירביים או שבפוליסה המנוידת נגבתה פרמיה עבור כיסוי אריכות ימים (3) מבטח ידרש לשמור על עקביות לעניין הנחות החישוב והשיטות האקטואריות שתשמשנה לחישוב עתודות הגמלה בדוחות הכספיים עבור פוליסות עם מקדמי הבטחת תוחלת חיים המנוהלות בחברה.

¹² תכניות אלו מאפשרות למשוך את הכספים כקצבה חודשית.

¹³ בתנאים מסוימים, בהתאם לדין ולהוראות הממונה, ניתן לשווק פוליסות ביטוח חיים עם מקדמי קצבה מובטחים למי שמלאו לו 60 שנה לפחות במועד שיווק ומכירת הפוליסה.

לחוזר האמור על תיקוני, לא הייתה בשנת הדוח השפעה על רמת הניוד של פוליסות אלו ולא נפתחה תחרות בתחום זה. עם זאת, לא מן הנמנע כי בעתיד תגדל התחרות, נוכח האפשרות לשווק תוכניות ביטוח חיים עם מקדם קצבה מובטח כאמור.

(ג) עדכון הנחות אקטואריות הנוגעות לחישוב העתודות

בשנים האחרונות נצפו תופעות שהשפיעו על הנחות אקטואריות מרכזיות המשמשות בסיס לחישוב העתודות. האחת, נגזרת מהירידה המתמשכת בשיעורי הריבית והשנייה משינויים דמוגרפיים הבאים לידי ביטוי בעלייה בתוחלת החיים, אשר בתוספת לשינויים בהסדרי המיסוי שנועדו לעודד את משיכת החיסכון הפנסיוני בדרך של קיצבה, הביאו להגדלה בשיעורי מימוש הקיצבה.

לעניין עדכון עתודות (עתודה משלימה לגמלאות ועתודה בגין בדיקת נאותות העתודה) בעקבות שינויים בעקום הריבית חסרת הסיכון ושאר פרמטרים, ראה סעיף 1.2.1 בדוח הדירקטוריון ובאור 3.ב.37(ב)(5) בדוחות הכספיים.

בקרנות הפנסיה נדרשות החברות המנהלות מעת לעת לבצע עדכון של ההנחות הדמוגרפיות שעל בסיסן יש לחשב את המאזן האקטוארי של הקרן והמקדמים בתקנונים, בהתאם להוראות הפיקוח.

6.3.4 הסדרת דמי ניהול/הסדרים נוספים הנוגעים לדמי ניהול

בחודש ינואר 2013 נכנסה לתוקף הסדרה בדמי ניהול, במסגרת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול) התשע"ב-2012 והסדרות נוספות ("ההסדרה בנושא דמי הניהול").

ההסדרה קבעה תקרה לגביית דמי ניהול במוצרי החיסכון הפנסיוני, לפיו דמי הניהול נגבים הן מההפקדות השוטפות והן מהצבירה והיא כוללת הוראות שונות שמטרתן הגברת השקיפות בנושא דמי הניהול למבוטחים ולעמיתים.

ההסדרה בנושא דמי הניהול הביאה לשחיקת דמי הניהול, מגמה אשר הוצאה בשנת 2016, בין היתר, בעקבות התרת ניווד החיסכון הפנסיוני וההסדרה בעניין איחוד חשבונות (לפרטים ראה סעיף 6.3.10 להלן) ובעקבות שיעור דמי הניהול שנקבעו בהליך התחרותי לבחירת קרנות ברירת המחדל הנבחרות (ראה סעיף 6.3.8 להלן).

בנוסף, בינואר 2017 נכנסה לתוקף הסדרת "עקוב אחרי", לפיה בעת הצטרפות עמית לקרן פנסיה חדשה, כברירת מחדל (ובהיעדר סירוב) יועברו הכספים המוקפאים בקרנות הפנסיה האחרות לקרן החדשה (לפירוט ראה סעיף 6.3.10 להלן). ההסדרה המתוארת לעיל, ביחד עם השפעתו האפשרית של תיקון התקנות ביחס להעברת כספים בין קופות גמל, ככל שיתקבל (לפירוט ראה סעיף 6.3.5 להלן), עלולות לגרום להמשך מגמת השחיקה בדמי הניהול.

לפירוט בדבר הסדרים רגולטוריים נוספים שפורסמו בתקופת הדוח והנוגעים לדמי הניהול, ראה סעיפים 15.5.6 ו-21.2.2 בחלק ד' להלן.

6.3.5 ניווד פוליסות על ידי מקבלי קצבת זקנה וקופות גמל להשקעה

בחודש אוגוסט 2016 פורסמה טיוטה לתיקון תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), התשע"ו-2016. עניינו של התיקון לתקנות הוא בהוספת אפשרות לניוד כספים על ידי מקבל קצבת זקנה, וכן בהוספת אפשרות לניוד כספים מקופת גמל להשקעה לקופת גמל להשקעה אחרת וכן מ"חשבון חדש" כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 לקופת גמל להשקעה. כמו כן במסגרת התיקון קוצרו מועדי הניוד והכל כמפורט להלן: (1) מוצע לקבוע כי ניתן יהיה לנייד כספים מקופת גמל להשקעה לקופת גמל להשקעה ומקופת גמל להשקעה של עמית שהגיע לגיל פרישה לקופת גמל לקצבה (2) מוצע לבטל את המגבלה על ניווד כספים אם קיימת הלוואה על הכספים שטרם נפרעה

במלואה (3) מוצע לקבוע כי המועד לביצוע נידו יקוצר לחמישה ימי עסקים חלף עשרה ימי עסקים וכי לא ניתן יהיה לבטל את הבקשה לאחר שהועברה בקשה מפורטת וחתומה לקופה המקבלת.

להערכת החברה, לטיטות התקנות, בנוסחה כיום, עשויה להיות השפעה על הורדת שיעור דמי הניהול שייגבו ממקבלי הקצבה בתקופת תשלומי הקצבה. בשלב זה, ונוכח ההערות לנוסח הטיטה שהועברו לממונה, לא ניתן להעריך האם הטיטה תעבור במתכונתה הנוכחית, וכפועל יוצא לא ניתן בשלב זה להעריך את השלכותיה המדויקות, אשר תהיינה תלויות, בין היתר, גם בעוצמת התחרות בין החברות המנהלות ו/או חברות הביטוח (לפי העניין) בשוק, בהתנהגות ערוצי ההפצה והייעוץ ללקוחות.

6.3.6 שקיפות בנתונים הפנסיוניים - הקמת המסלוקה הפנסיונית והסדרה הנוגעת להעברת נתונים ב"מבנה אחיד"

המסלוקה הפנסיונית אשר החלה לפעול במחצית השנייה של שנת 2013, מיועדת לשמש כמתווך מידע מרכזי וביצוע פעולות בשוק החיסכון הפנסיוני עבור החוסכים והמעסיקים, תוך הסדרת ממשקי העבודה בין היצרנים הפנסיוניים, בעלי הרישיון הפנסיוני ויתר השחקנים בשוק הפנסיוני (מעסיקים ועובדים). לשם כך, החל משנת 2013 ובאופן הדרגתי עד לסוף שנת 2017, בעלי רישיון מחויבים לבצע פעולות מסוימות באמצעות המסלוקה הפנסיונית בלבד. כך לדוגמה, כל העברת מידע בין הגוף המוסדי לבעל הרישיון בנוגע לייעוץ או שיווק מוצר פנסיוני או בנוגע לקבלת מידע, העברות מסמכים מבעל רישיון לגוף מוסדי, עדכון פרטים אישיים של לקוח בגוף מוסדי ועוד, מבוצעים באמצעות המסלוקה, אלא אם קיימת מערכת ייעודית בין הגוף המוסדי לבעל רישיון.

החברה פועלת מול המסלוקה בהתאם לנדרש על פי הוראות הדין, ונכון למועד הדוח, היקף הפעילות מול המסלוקה נמצא בעליה, אך עם זאת אינו מהותי ביחס לכלל פעילותה התפעולית של החברה.

6.3.7 הסדרה מול מעסיקים - תקנות תשלומים לקופות גמל

בחודש אוגוסט 2014 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תשלומים לקופות גמל) התשע"ד-2014 ("תקנות התשלומים") במסגרת התקנות נקבעו הנחיות ביחס לאופן ומועד ביצוע הפקדות של מעסיקים למוצרים פנסיוניים של עובדיהם המנוהלים על ידי הגופים המוסדיים וביחס למידע שעל מעסיקים למסור לגופים המוסדיים אגב ביצוע ההפקדה. הגופים המוסדיים, מנגד, חויבו במתן היזון חוזר למעסיקים במועדים וביחס לפרטים המנויים בתקנות.

התקנות נכנסו לתוקף בצורה מדורגת החל מחודש פברואר 2016 בהתאם לכמות העובדים המועסקים על ידי המעסיקים.

החברה מיישמת את הוראות תקנות התשלומים החל מיום כניסתם לתוקף, עד למועד דוח זה קלטה חלק ניכר מהקבצים שהועברו אליה ביחס לתקופת הדוח. עם זאת, התהליך מלווה ב"חבלי לידה" בשוק החיסכון הפנסיוני כולו, לרבות בחברה עצמה, דבר המתבטא בעליה בסכומי ההפקדות הלא משויכות (הפקדות שטרם שויכו לחשבונות המבוטחים). החברה פועלת בהתמדה בכדי לצמצם את הסכומים שאינם משויכים, כאמור.

החל מחודש פברואר 2017 חלות הוראות תקנות התשלומים גם על מעסיקים "בינוניים" (בין חמישים למאה עובדים), והחל משנת 2018 תושלם כניסתן לתוקף של התקנות, והוראותיהן יחולו על כלל המעסיקים בישראל. להערכת החברה, השלמת כניסתן לתוקף של התקנות על כלל המעסיקים תביא לגידול ניכר בפעילות החברה, בהתאם להוראות תקנות התשלומים. יישום תקנות אלו דורש היערכות תפעולית מורכבת לאורך זמן הן מצד המעסיקים, הן מצד הגופים המוסדיים והן מצד חברות מתפעלות - מנהלי הסדרים או מתפעלים אחרים ("המתפעלים"), ולהערכת החברה,

השיפור הצפוי באיכות הנתונים שיתקבלו ממעסיקים יאפשר לחברה, לאחר הטמעת הפעילות, ליעל את פעילות הגבייה וניהול הקשר מול מבוטחים/מעסיקים.

בחודש מרס 2017 פורסם חוזר מעדכן לחוזר מבנה אחיד ובו תיקון לממשק המעסיקים ברמת מבנה הקבצים. במסגרת התיקון הוסרה הדרישה להציג מספר פוליסה. החוזר אמור להיכנס לתוקפו בנובמבר 2017.

בעקבות מהלך זה, הוסרה למעשה האפשרות למבוטחים ומעסיקים להורות, באמצעות המתפעלים, על אופן פיצול הכספים בין הפוליסות באופן הייחודי המותאם למבוטח. מהלך זה של פירעון בהעדר הנחיות פיצול, עלול להביא לפיצול הכספים באופן אחיד ולא דווקא על פי רצון הלקוח, ובמקרים אחרים עלול לסרב את מהלך הפירעון אם תידרש הוספת שלב ביניים של יצירת הפיצול לתהליך.

6.3.8 מנגנון לבחירת קרן ברירת מחדל

בחודש מרס 2016 פורסם חוזר, אשר תוקן ביולי 2016, הקובע הוראות לעניין בחירת קופת גמל ברירת מחדל על ידי משרד האוצר ("קרן ברירת מחדל נבחרת"), שתהווה ברירת מחדל לעובדים שלגביהם לא נקבעה בדין או בהסכם או מכוחם קופת גמל לצורך הפקדת התשלומים שלהם ואשר לא בחרו בקופת גמל לאחר שניתנה להם הזדמנות לעשות כן. בנוסף, קובע החוזר את התנאים הנדרשים מחברה מנהלת של קופת גמל אשר מצרפת לשורותיה עמיתים בהתאם לחוק קופת גמל.

החוזר קובע כי חברה מנהלת של קופת גמל לא תאפשר הפקדת תשלומים של מעסיק בשל עובד שלא מילא טופס הצטרפות לקופת הגמל שבניהולה ולא תאפשר צירוף של עובד כאמור לקופת הגמל, אלא אם היא אחת מקופות ברירת המחדל הבאות:

(א) קרן ברירת מחדל נבחרת, שהינה אחת משתי קרנות פנסיה חדשות מקיפות שנקבעו על ידי הממונה.

(ב) קופת ברירת מחדל אחרת של המעסיק, שהינה קופה שנבחרה בהליך תחרותי על-ידי מעסיק או ארגון עובדים בהתאם לתנאים וקריטריונים המפורטים בחוזר, כאשר, בין היתר, משקל דמי הניהול בבחירת קופת ברירת המחדל לא יפחת מ-50%.

ביום 1 באוגוסט 2016 הודיע משרד האוצר על תוצאות הליך בחירת קרנות ברירת המחדל לשנתיים הקרובות, אשר במסגרתו נבחרו 2 קרנות קטנות (אשר הצינו לעמיתים החדשים שיצטרפו אליהן החל מיום 1.11.2016 דמי ניהול בשיעורים נמוכים משמעותית מממוצע דמי הניהול הנהוגים בשוק. בהתאם להוראות הממונה, דמי הניהול אשר הוצעו על ידי קרנות ברירת המחדל יישמרו לכל מצטרף במהלך השנתיים הקרובות למשך 10 שנים.

להערכת החברה, לבחירת 2 קרנות קטנות כקרנות ברירת המחדל וכן בחובת קיום הליכים תחרותיים על ידי המעסיקים כמפורט לעיל, עשויות להיות השלכות מהותיות על השוק ובכלל זה על הקבוצה, אשר עשויות להשפיע על הפחתת שיעורי דמי הניהול הנגבים מעמיתים חדשים ו/או מעמיתים קיימים ולהביא לפגיעה ברווחיות הקבוצה (בעיקר במקפת, כחברה המנהלת של קרנות הפנסיה החדשות, קופות הגמל וקרנות ההשתלמות). לאמור לעיל לא הייתה השפעה משמעותית על היקף הנכסים המנוהלים במקפת ליום 31 בדצמבר 2016.

בחודש פברואר 2017 פורסמה טיוטה לתיקון החוזר האמור אשר לפי הנאמר בה: (1) חברה מנהלת תשיב למעסיק כספים שהפקיד עבור עובד ללא טופס הפקדה או מבלי שהיא הוגדרה כקופת ברירת מחדל, ותצורף הודעה מתאימה על השבת הכספים, עילת השבתם ועל כך שהעובד לא צורף לקופת גמל, על כל המשתמע מכך; ו-(2) לעניין תחולת החוזר הובהר כי ההוראה הקובעת שהסכמי ברירת מחדל שהיו בתוקף במועד הוצאת החוזר המקורי יישארו בתוקפם עד ליום 31.3.2019, אינה חלה על

הסכמי ברירת מחדל בהם דמי הניהול הינם בגובה דמי הניהול המירביים הקבועים על פי דין על פי תקנות דמי ניהול.

להערכת החברה הוראות הטיטה צפויות לגרום לצמצום היקף המכירות, בעיקר באמצעות סוכנים, להמשך השחיקה בשיעור דמי הניהול בפנסיה, ולפגיעה ברווחיות החברה.

6.3.9 תקנון אחיד לקרן פנסיה מקיפה

בחודש ספטמבר 2016 פורסם חוזר בעניין זכויות וחובות עמיתים בתקנון קרן פנסיה חדשה מקיפה. עניינו של החוזר הוא בקביעת נוסח אחיד לתקנון קרן פנסיה. להלן עיקרי החוזר: (1) תקנון של קרן פנסיה יהיה בהתאם לנוסח תקנון אחיד לקרן פנסיה מקיפה, אשר צורף לחוזר (2) חברה מנהלת יכולה לקבוע הוראות שלא בהתאם להוראות לתקנון האחיד בנושאים המפורטים בחוזר וזאת בכפוף לקבלת אישור הממונה מראש (3) הוגדרו סוגי שינויים שניתן לבצע בתקנון האחיד במקרים הבאים: כיסוי בן משפחה עם מוגבלות, שיעורי כיסוי שונים מהקבוע בנספח לנכות ולשארים, ברירת מחדל לעניין עמית שלא ציין מה הכיסוי הביטוחי שיחול עליו, ויתור על תקופת אכשרה במקרים מסוימים וקביעת מסלול ברירת מחדל כמפורט בתקנון האחיד (4) חברה מנהלת תפרסם באינטרנט את המסמכים והמידע המפורטים בחוזר (5) יש להגיש תקנונים לאישור הממונה עד ליום 1.9.2017 ולעדכן התקנונים עד ליום 1.1.2018 (6) נקבעו הוראות מעבר, לעניין זכויות עמיתים קיימים.

להערכת החברה, ההסדרים הרגולטורים בנוגע לקביעת תקנון אחיד לקרנות הפנסיה, יגרום לצמצום הבידול בין המוצרים השונים, תוך הפיכת מגוון המוצרים הקיימים בפנסיה למוצרים זהים בעיקרם.

6.3.10 איחוד חשבונות קיימים בקרן פנסיה

על פי תיקון 13 לחוק שירותים פיננסיים¹⁴ (אשר פורסם בחודש נובמבר 2015), בהיעדר הנחיה אחרת של העמית, יאוחדו חשבונותיו בקרנות הפנסיה לתוך חשבון הפנסיה הפעיל שלו.

בהתאם, בחודשים מאי ויוני 2016 פורסמו חוזר בעניין איחוד חשבונות קיימים בקרנות פנסיה חדשות, הנחיות להיערכות והוראת שעה, אשר מתווים הוראות ביצוע מעשיות ביחס לאיחוד החשבונות.

במסגרת הוראות אלו נקבעה, בין היתר, פרוצדורה, לוחות זמנים וחובת דיווח ויידוע של העמיתים בכל הנוגע לנידום של כספי חשבונות לא פעילים לחשבונות פעילים.

בהקשר זה יצוין, כי בחודש ינואר 2017 נכנסה לתוקף הסדרת "עקוב אחרי", לפיה בעת הצטרפות עמית לקרן פנסיה חדשה, כבררת מחדל (ובהיעדר סירוב) יועברו הכספים המוקפאים בקרנות הפנסיה האחרות שלו אוטומטית לקרן הפנסיה החדשה.

ישום ההוראות בעניין איחוד חשבונות, במיוחד על רקע ההסדרה הרגולטורית בעניין קרן ברירת מחדל נבחרת (ראו סעיף 6.3.8 לעיל), עלול לגרום לירידה בהיקף הכספים המנוהלים בחשבונות המוקפאים בקרנות הפנסיה של מגדל מקפת (שכן חשבונות מוקפאים של עמיתים במגדל מקפת עשויים להתאחד עם חשבונות פעילים של עמיתים בחברות מנהלות אחרות) ובהתאם, עלול לגרום לצמצום מספר העמיתים בקרן הפנסיה של מגדל מקפת. עם זאת, איחוד החשבונות כאמור עשוי להגדיל את היקף כספי העמיתים המנוהלים בחשבונות הפעילים בקרן הפנסיה של מגדל מקפת כתוצאה מהעברה של כספי חשבונות מוקפאים בקרנות פנסיה של חברות מנהלות אחרות לחשבונותיהם במגדל מקפת. שינויים אלה צפויים להשפיע על הגברת התחרות ועשויים להביא לירידה בגובה דמי הניהול. נכון ליום 31 בדצמבר 2016 לא הייתה

¹⁴ תיקון חוק שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון 13 והוראות שעה), התשע"ו-2015.

ליישום החוזר השפעה משמעותית על היקף הנכסים המנוהלים על ידי החברה בענף הפנסיה.

6.3.11 שינוי בהקצאת אגרות החוב המיועדות

בחודש מרס 2017 חתם שר האוצר על תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואת אגרות חוב מיועדות בקרן פנסיה חדשה מקיפה), התשע"ז-2017. עניינן של התקנות הוא בתרגום מסקנות הדוח להגברת הוודאות בחיסכון הפנסיוני שפורסם בחודש ינואר 2016 להוראות ביצוע. הדוח הציע חלופות להקצאה של אגרות חוב מיועדות בין העמיתים מבלי לבצע שינוי במסגרת ההקצאה הכוללת של אגרות החוב המיועדות. במסגרת התקנות נקבעו הוראות לעניין אופן זקיפת התשואה לעמיתים ופנסיונרים בקרן חדשה מקיפה ומועד ביצועה לרבות לעניין זקיפת תשואת אגרות חוב מיועדות ומועד ביצוע החישוב לקבוצות השונות. התקנות טרם פורסמו ברשומות והן עתידות להיכנס לתוקף ביום 1.7.2017.

על פי החישוב הקבוע בתקנות, המסגרת הכוללת להקצאת האג"ח המיועדות מכלל הנכסים המופקדים בקרן הפנסיה תהיה בשיעור של 30%. על פי הוראת שעה נקבע כי עד לשנת 2023, בגין שיעור של 60% מסך נכסי מקבלי הקצבה יוקצו אג"ח מיועדות ויתרת האג"ח המיועדות מהמסגרת הכוללת תוקצה לכלל המבוטחים שאינם מקבלי קצבה ללא הבחנה בין גילאי המבוטחים. החל משנת 2024 תימשך ההקצאה בשיעור 60% בגין מקבלי הקצבה, בגין נכסי המבוטחים מגיל 50 ומעלה יוקצו 30% אג"ח מיועדות (ובכל מקרה לא יותר מסך האג"ח המיועדות לקרן בניכוי חלקם של מקבלי הקצבה) ובגין נכסי המבוטחים עד גיל 50 תוקצה יתרת האג"ח המיועדות ככל שתהיה.

בתקנות נקבע מנגנון אשר יאפשר לממונה להשוות בין הקרנות את שיעור הקצאת האג"ח המיועדות בגין נכסי העמיתים שאינם מקבלי קצבה. על פי המנגנון, הממונה רשאי להגדיל את שיעור הקצאת האג"ח המיועדות בגין נכסי מקבלי הקצבה עד לתקרה של 85% במקום 60% ובכך להקטין את שיעור ההקצאה של האג"ח המיועדות בגין נכסי שאר העמיתים באותה קרן.

בהקשר לכך יצוין כי בחודש מאי 2016 בית המשפט העליון נעתר לבקשת התאחדות לחברות ביטוח חיים בע"מ ("ההתאחדות") וצרף אותה לעתירה תלויה ועומדת של פורום החוסכים לפנסיה בישראל ואיגוד בתי ההשקעות בה הם עותרים להורות למדינה להנפיק אגרות חוב מיועדות גם לקופות הגמל, בדומה לאלה המונפקות לקרנות הפנסיה. במסגרת העתירה האמורה, מבקשת ההתאחדות כי בית המשפט יורה למדינה להקצות אג"ח מיועדות גם לקופות ביטוח - משתתפות ברווחים.

ביום 27 בספטמבר 2016 לאחר הגשת תגובת המדינה בענין, התקיים דיון בבית המשפט העליון. על אף שבמהלך הדיון נראה היה שבית המשפט נוטה שלא להתערב בעניינים כלכליים מסוג זה, שיש בהם אלמנטים דומים לסובסידיה, נתן בית המשפט החלטה בה חידד את חשיבותו וחיוניותו של הביטחון הכלכלי לעת זקנה, ולאור זאת מותיר בית המשפט, בשלב זה, את העתירה פתוחה, כדי לעקוב בתקופה הקרובה אחר ההתפתחויות.

ביום 9 במרס 2017 הגישה המדינה הודעת עדכון לבית המשפט בה ציינה, בין היתר, את עמדתה לפיה אין לאף אדם או גוף זכות מוקנית לקבלת תמיכה מהמדינה, וכי מתן הטבה של אג"ח מיועדות רק לקרנות הפנסיה מהווה למעשה סובסידיה שנועדה לתמרץ את הציבור הרחב לבחור במסלול חסכון פנסיוני זה לגבי רובד ההכנסה שאינו עולה על פעמיים השכר הממוצע במשק. עוד ציינה המדינה, כי קיימים הבדלים מהותיים בין קרנות הפנסיה לבין קופות הגמל וביטוחי המנהלים, המבססים את מדיניותן החברתית-כלכלית של ממשלות ישראל להקצות אג"ח מיועדות רק לקרנות הפנסיה ואין מדובר בהפליה אסורה.

בחודש מרס 2017 פרסם הממונה **טייטה שניה בעניין ניהול קרן פנסיה חדשה – תיקון ("טייטת ההוראות")** וטייטה שניה **לתיקון חוזר הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה חדשות ("טייטת דיווח כספי")**.

מטרת הטייטות להתמודד עם הסבסוד הצולב שנוצר כתוצאה מחישוב מקדמי המרה לקצבה לפורשים בהתאם לריבית גבוהה מריבית השוק¹⁵.

טייטת החוזר מציעה לשנות את מנגנון חישוב הצמדת הפנסיה כך שמי שיחל לקבל קיצבה החל ממועד תחילת החוזר יהא זכאי לפנסיה אשר צמודה לתשואה בפועל של תיק ההשקעות (בניכוי התשואה שהייתה גלומה במקדם הפנסיה). הצמדת הפנסיה בפועל תבוצע באמצעות מנגנון האיזון האקטוארי של הקרן הכולל גם עודף/גרעון מגורמים דמוגרפיים ושינויים בעתודה האקטוארית (בגובה של עד 1% מההתחייבות). עוד מוצע בטייטת החוזר לקבוע כללים עדכניים לחישוב התחייבויות הקרן על בסיס שיעורי ההחזקה החדשים של מקבלי הקצבה באג"ח מיועדות (כמפורט לעיל) ולשנות את מועדי עדכון גובה הקיצבה.

להערכת החברה, שינוי בהקצאת האג"ח המיועדות והטייטות האמורות שמטרתן להתמודד עם הסבסוד הצולב בהתאם לאמור לעיל, עשוי להביא להגברת התחרות על הכספים המיועדים לתשלום קצבאות סמוך לגילאי הפרישה, תוך מתן עדיפות לקרנות הפנסיה על פני חלק ממוצרי החסכון ארוך הטווח האחרים, ואף עלול להביא לירידה בשיעור דמי הניהול בגין מקבלי הקיצבה.

6.3.12 מסלולי השקעה לניהול כספי החיסכון - מודל תלוי גיל

ביום 1 בינואר 2016, נכנסו לתוקפן הוראות חוזר **מסלולי השקעה בקופות גמל**, הקובעות כללים להקמת מסלולי ברירת מחדל המותאמים לגיל העמיתים בקופות גמל, לרבות חובה לנהל חשבון נפרד עבור מקבלי קצבאות. החוזר חל על מצטרפים חדשים לחיסכון הפנסיוני החל ממועד זה.

מבוטחים/עמיתים קיימים שיש להם פוליסות ביטוח שהן קופת ביטוח, קרנות פנסיה וקופות גמל יוכלו להצטרף, לפי בחירה, למודל מנוהל תלוי גיל. לגבי פוליסות ביטוח שהן קופות ביטוח ששווקו לפני שנת 2004, התחולה הינה, החל מיום 1 בינואר 2017.

בהתאם להנחיות הממונה, יצרה החברה 3 מסלולי השקעה ייעודיים כברירת מחדל לקבוצות בחלוקה לפי גילאים. מסלולים אלו יוגדרו כמסלולי ברירת המחדל. המשמעות היא כי המסלול הכללי אשר בו הופקדו עד כה מרבית כספי החוסכים בחיסכון הפנסיוני, ייסגר למצטרפים חדשים וכספי החיסכון בגין מצטרפים חדשים יופנו למסלולי ההשקעה בהתאם לגילאי המצטרפים.

להערכת החברה, תפעול מסלולי השקעה מותאמי גיל, לרבות ניהול נפרד של נכסי מקבלי הקצבאות, עלול להשליך על תשואות המבוטחים ועל היתרה הצבורה במסלולים אלה, וכפועל יוצא גם על דמי הניהול שגיעו לחברה בגין ניהול הנכסים.

6.3.13 תגמול בגין תפעול מוצרים פנסיוניים

בחודש דצמבר 2015 פרסם **תיקון לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיונית), התשס"ה-2005**, על פי התיקון, סוכן ביטוח פנסיוני או גוף הקשור אליו, המעניק שירותי שיווק פנסיוני לעובדים, יהיה רשאי לתת במקביל שירותי

¹⁵ בקרנות הפנסיה החדשות, ביחס לעמיתים הפעילים והמוקפאים, נוצר גירעון כתוצאה מפרישות חדשות לפנסיה של מבוטחים. הגירעון נובע מהפער בין הריבית התחשיבית (הגבוהה יותר) הגלומה במקדם ההמרה לפנסיה לפיו מחשבים את סכומי הפנסיה המגיעים לפורשים לגמלאות (מקדם המחושב לפי הנחיות האוצר) לבין הריבית חסרת הסיכון במשק (הנמוכה יותר) לפיה מהוננת התחייבות הקרן כלפי הפנסיונרים במאזן האקטוארי (הריבית נקבעת לפי הנחיות האוצר). הפער בין שווי ההתחייבות כלפי הפנסיונרים ליתרה הצבורה בחשבונם ערב פרישתם לגמלאות מתחלק בין כלל המבוטחים בקרן באמצעות מנגנון האיזון האקטוארי.

תפעול למעסיקים של אותם עובדים ("סוכן משווק מתפעל"), ובלבד שיתקיימו התנאים המנויים בחוק כדלקמן:

(א) החל מחודש פברואר 2016 - סוכן משווק מתפעל יגבה מהמעביד בכל חודש דמי סליקה בעד שירותי התפעול בעבור כל עובד, שלא יפחתו מהשיעורים או מהסכומים הקבועים בחוק.

(ב) החל מחודש יולי 2016 (ורטרואקטיבית מתחילת 2016) - מעמלת ההפצה אשר משלם גוף מוסדי לסוכן משווק מתפעל, יקוזזו דמי הסליקה שמשלם לו המעביד כאמור לעיל, אך לא מתחת ל-0 (ככל שדמי הסליקה גבוהים משיעור עמלת ההפצה); דמי הניהול שישלם עובד שלגביו שולמו דמי סליקה כאמור, יפחתו בשיעור הפחתת עמלת ההפצה כאמור.

(ג) נבחרה בעבור העובדים קופת ברירת מחדל לפי סעיף 20 לחוק קופות גמל כאמור בסעיף 6.3.8 לעיל.

במקביל, פורסם בחודש ינואר 2017 חוזר (מתוקן) בעניין כללים לתפעול מוצר פנסיוני, אשר מסדיר את אופן יישום התיקון האמור ומפרט את מתכונת הדיווח של סוכן ביטוח פנסיוני לגוף מוסדי בעניין גובה דמי הסליקה שמעביד מחויב לשלם לו. כמו כן נקבעה בחוזר השיטה שעל פיה יזוכה המבוטח/עמית בגין עמלת סליקה שקיבל בעל הרשיון, וכן אופן הצגת המידע למבוטח/עמית. משמעות הדבר היא כי הלכה למעשה, אין מפחיתים למבוטח/עמית את שיעור דמי הניהול שהוא משלם, אלא מזכים את יתרת החיסכון / הצבירה שלו בסכום השווה לדמי הסליקה, לפחות אחת לשנה. הוראות החוזר צפויות להיכנס לתוקף ביום 1 ביולי 2017.

כמו כן, קובע החוק מגבלה בנוגע לתגמול סוכן, על פיה סוכן המקבל עמלת הפצה מיצרן לא יוכל לקבל בנוסף גם דמי טיפול מהעמית.

התיקונים האמורים משקפים מגמה של הפחתת חסמי הכניסה לתחום ההפצה הפנסיונית. להערכת החברה, התיקונים עשויים לעודד גופים חדשים להיכנס לתחום התפעול הפנסיוני וכן להגביר את התחרות בינם לבין מנהלי ההסדר (סוכנויות ביטוח גדולות, לרבות סוכנויות בקבוצה, בעלות יכולת מתן שירותי תפעול למעסיקים בתחום הפנסיוני).

6.3.14 קופת גמל להשקעה

בחודש יוני 2016 פורסם ברשומות תיקון מס' 15 לחוק הפיקוח על שירותים פנסיוניים (קופות גמל), התשע"ו-2016. במסגרת התיקון הוסדר מעמדה החוקי של קופת גמל להשקעה. קופת גמל להשקעה הינה מוצר חיסכון הוני אשר ניתן להפקיד בו סכום מצטבר, בכל קופות הגמל להשקעה של אותו עמית, של עד 70 אלף ש"ח לכל שנת מס, וכן ניתן למשוך את הכספים בכל עת. הפקדות לקופת גמל להשקעה אינן מזכות בהטבת מס בשלב ההפקדה וימוסו בעת משיכת כספים במס מרווחים ריאליים בשיעור של 25%. עמית שיבחר לקבל את הכספים בדרך של קצבה, החל מגיל הפרישה יהיה פטור ממס על הרווחים שנצברו בקופת הגמל להשקעה. על פי חוק ההתייעלות הכלכלית, וככל שיתקבל ההסדר ביחס למיסוי דירה שלישית, מוכר דירה שלישית יהיה רשאי להפקיד את התמורה בקופת גמל להשקעה בהתאם לתנאים שנקבעו בחוק. כהשלמה לחקיקה זו בוצע תיקון בפקודת מס הכנסה המקנה פטור ממס על הריבית למפקיד בהתאם לעמידה בתנאים שנקבעו בתיקון.

בחודש יוני 2016 פורסמה טיוטת הבהרה בעניין קופות גמל להשקעה, במסגרתה הוצע להבהיר את העניינים הבאים: (1) לא תתאפשר הקמת קופת גמל להשקעה במסגרת תקנון של קופת גמל קיימת, ומשכך על חברה מנהלת המבקשת להקים קופת גמל להשקעה להגיש לאישור הממונה תקנון ייעודי לניהול קופת גמל להשקעה (2) על קופת גמל להשקעה יחולו, לענין מסלולי השקעה, ההוראות הקבועות בחוזר מסלולי השקעה לגבי קופת גמל לחיסכון. בכוונת הממונה לתקן את החוזר האמור ולקבוע כי

בעניין זה, ההוראות הרלוונטיות לקרנות השתלמות, יחולו על קופות גמל להשקעה, בשינויים המחויבים (3) קופת גמל להשקעה לא תאפשר הפקדה בסכום העולה על תקרת ההפקדה שנקבעה בחוק, כאשר בדיקת סכומי ההפקדה תעשה במועד הפקדת הכספים ולא בתום שנת הכספים (4) תקרת דמי הניהול תהיה בהתאם לתקנות דמי הניהול לעניין קופות גמל לחיסכון, כל עוד לא נקבע אחרת (5) ייאסר ניווד של כספים מקופת גמל להשקעה ואליה בהתאם לתקנות הניוד, כל עוד לא נקבע אחרת (6) בכונת הממונה לחייב חברה מנהלת של קופת גמל להשקעה לפתוח מסלול דיגיטלי, בו פעולות העמית והשירותים הניתנים לו יבוצעו באופן דיגיטלי.

בחודש ספטמבר 2016 פרסם הממונה נוסח תקנון תקני לקופת גמל להשקעה. התקנון מבוסס על התקנון הגנרי לקופת גמל ובוצעו בו השינויים המחייבים לצורך התאמתו לקופת גמל להשקעה.

החל מחודש נובמבר 2016 מפעילה מגדל מקפת קופת גמל להשקעה בעלת 7 מסלולי השקעה.

להערכת החברה, אפשרות שיווק קופת גמל להשקעה עשויה להביא להגדלת החיסכון הפרטי בשוק, תוך הסטת השקעות פרטיות של הציבור מאפיקים אחרים (ובכלל זה מחברות הביטוח, בתי ההשקעות ובנקים) לקופות הגמל (לרבות בחברות המנהלות בקבוצה) וכן תביא להגברת התחרות על כספים אלה.

6.3.15 קופת חיסכון לכל ילד

בחודש נובמבר 2016 פורסם חוזר לעניין קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד ("קופת חיסכון לילד") במסגרתו נכלל תקנון תקני לקופת חיסכון לילד וזאת לאור תיקון חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב],

התשנ"ה-1995 בעניין חיסכון לכל ילד, לפיו הכסף המושקע על ידי הביטוח הלאומי (באפשרות של תוספת סכום מושקע על ידי ההורים אשר יקוזז מקצבת הילדים) יושקע בקופת גמל או בחשבון בנק. במסגרת החוזר נקבעו עיקרי ההוראות הבאות: (1) על קופת חיסכון לילד יחולו ההוראות לעניין מסלולי השקעה בקופת גמל בשינויים הרלבנטיים והיא תחויב להציע חמישה מסלולי השקעה בהתאם לסוג החיסכון או הקשר ההלכתי (2) מדיניות ההשקעה לעניין חוסכים שישקיעו במסלול על פי סוג החיסכון תיקבע על ידי וועדת ההשקעות ותאושר על ידי הממונה, כאשר מסלול ברירת המחדל למי שלא בחר מסלול מיוזמתו יהיה מסלול בסיכון מועט (3) נקבעו הודעות ייעודיות שיש לשלוח לעמיתים בעניין צירוף ילד לקופת חיסכון לילד והזכויות הנתונות לו (4) יישלח דוח שנתי לעמית שייערך במתכונת שנקבעה בחוזר, ומגיל 21 ייערך הדוח השנתי על פי המתכונת הקבועה לקופת גמל להשקעה (5) נקבעה מתכונת להגשת בקשה לפדיון על ידי ילד שהגיע לגיל הפדיון.

במהלך חודש נובמבר 2016 זכתה מגדל מקפת (יחד עם 12 חברות מנהלות אחרות ומספר תאגידים בנקאיים) במכרז החשב הכללי ביחס להפעלת קופת חיסכון לכל ילד.

להערכת החברה, הפעלת קופת חיסכון לכל ילד תגדיל את ההפקדות לקופות הגמל שבניהול בקבוצה.

6.3.16 עמלות הפצה

בחודש מרס 2017 פורסמה טיוטה שנייה לתיקון תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה), במסגרתה מוצע להוסיף הוראה לעניין אופן תשלום עמלת הפצה לבנקים, לרבות ליועצים ולבעלי רישיון וכן להרחיב את הגדרת קופת גמל, כך שתינתן אפשרות ליועצים לקבל עמלת הפצה גם בנוגע לביטוחי מנהלים ולקופות גמל להשקעה. לפרטים נוספים ראה סעיף 15.5.14 בחלק ד' להלן.

נוכח כך שנכון למועד הדוח ההוראה הינה בגדר טיוטה בלבד, ובשלב זה לא ניתן לדעת מה יהא נוסחה הסופי והמחייב (לאור דיונים המתקיימים ביחס אליה בין הגופים המוסדיים ומשרד האוצר), אין בידי החברה להעריך מה תהיה השפעתה על החברה.

6.3.17. בחודש מרס 2016 אישרה מליאה הכנסת בקריאה טרומית את **הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון - הגבלת דמי ניהול בקרנות הפנסיה), התשע"ו-2016**. על פי הצעת החוק מוצע לקבוע כי דמי הניהול בקרן פנסיה חדשה מקיפה לא יעלו על שיעור של 3% מתוך התשלומים המועברים לקרן בשל כל עמית, ולא יעלו על שיעור של 0.25% מן היתרה הצבורה בחשבוננו של כל עמית; ולעניין מקבלי קצבה דמי הניהול לא יעלו על שיעור של 0.25%.

בהתאם לאישור הצעת החוק בקריאה טרומית, תועבר הצעת החוק להכנה לקריאה ראשונה בוועדה אשר תקבע לעניין זה על ידי וועדת הכנסת.

על אף שנכון למועד הדוח מדובר בשלב ראשוני בלבד של הצעת החוק ולא ידוע מהו נוסח הצעת החוק אשר יועבר לקריאה ראשונה בכנסת, הרי שכלל שהצעת החוק תאושר בכנסת בנוסחה הנוכחי, ליישומה יהיו השלכות מהותיות על השוק לרבות על מגדל מקפת, ובכלל זה על הפחתת דמי הניהול הנגבים מחלק מן העמיתים ולפגיעה ברווחיות החברה.

6.3.18. תכניות ביטוח חיים בפרמיה קבועה

בחודש ספטמבר 2016 פורסם חוזר בעניין תכניות ביטוח חיים בדמי ביטוח קבועים. הממונה מציין כי על אף שפוליסות ביטוח חיים למקרה מוות הן פוליסות הנרכשות לתקופות ביטוח ארוכות, בפועל נמצא כי במקרים רבים המבוטח בוחר להקטין או לבטל את הכיסוי לפני תום תקופת הביטוח, כאשר הצורך הביטוחי בו קטן. הממונה מוסיף ומציין כי מבטחים משווקים פוליסות ביטוח חיים למקרה מוות לתקופת ביטוח העולה על חמש שנים בדמי ביטוח שאינם משתנים לאורך תקופת הביטוח באופן מתואם להפחתת הסיכון הביטוחי. תכניות אלו אינן כוללות מנגנון השבה למבוטח במקרה של ביטול הביטוח או הפחתת סכום הביטוח. מטרת החוזר הינה לקבוע כללים להחזר כספים למבוטח במקרה של ביטול או הפחתת סכום ביטוח. הממונה קובע את הכללים לניסוח תכנית ביטוח חיים בדמי ביטוח קבועים ובהם, בין היתר, הוראות השבה.

במהלך שנת 2016 שיווקה החברה תכנית לביטוח חיים בפרמיה קבועה. לאור הוראות חוזר זה, הפסיקה החברה את שיווק התכנית, וזאת מיום 1.1.2017 (מועד כניסתו לתוקף של החוזר), דבר שעלול לפגוע בהיקף מכירות ביטוחי ריסק למקרה מוות של החברה.

6.3.19. **תיקון חוק פיצויי פטורים**

במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית, נקבעו הנחיות לגבי מיסוי פיצויי פטורים לרבות במועד ההפקדה. להלן עיקרן: (1) הפקדות מעסיק לרכיב הפיצויים בקופת גמל לקצבה מעל תקרת הפיצויים (שהיא הנמוך מבין שכר העובד או 32,000 ש"ח) ייחשבו כהכנסה חייבת בידי העובד, ויחויבו במס במועד ההפקדה, למעט בקרנות ותיקות (2) כללים אלו יחולו גם על השלמות פיצויי פטורים (3) הפקדות לרכיב הפיצויים מעל תקרת הפיצויים, שהוכרו כהכנסת עבודה במועד ההפקדה, יהיו פטורים ממס במועד המשיכה בעת פרישה, למעט ריבית ורווחים אחרים שנצברו על הפקדות אלה, עליהן יחול מס מרווחים (4) בגין הפקדות שהוכרו כהכנסה חייבת והוחזרו בסופו של יום למעסיק, יחויב המעסיק במס הכנסה בשיעור המרבי שחל על יחיד, והמס שנוכה יישאר במרכיב הפיצויים בקופת הגמל של העובד (5) משיכת כספים כמענק הוני עקב מוות תהיה פטורה אם הוחלו לגביה כללי המס בעת ההפקדה (6) אם בעת עזיבת מקום עבודה הסכום הצבור בקופת הגמל לקצבה אינו עולה על הגבוה מבין 360 אלפי ש"ח או וותק כפול תקרת הפיצויים, יראו בכספים הצבורים כספים שנשארו למטרת תשלום קצבה, אלא אם ביקש העובד אחרת.

להערכת החברה, יישום הוראות ס"ק (6) יחסוך מהחברה וכן מעובדים שס"ק זה חל עליהם, ואשר אין ברצונם למשוך את כספי הפיצויים במועד עזיבת מקום העבודה, את הטיפול בהתחשבות המס.

בנוסף לכך, קביעת הפקדות מעל תקרת הפיצויים המחייבות זקיפת הכנסה חייבת בידי העובד, עלולה לצמצם את המוטיבציה של בעלי השכר הגבוה ליעד את כספי הפיצויים, מעל תקרת הפיצויים, במקרה של פרישה מוקדמת, לגיל הפרישה.

6.3.20. **ניתוק עמלה מדמי ניהול**

בחודש ינואר 2017 פורסם תיקון מס' 20 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשע"ו-2016. עניינו של התיקון, אשר צפוי להיכנס לתוקף החל מחודש אפריל 2017, הוא איסור על כך שעמלת ההפצה המשולמת לסוכן ביטוח תחושב בזיקה לדמי הניהול שייגבו מאדם שמצטרף לקופת גמל. לפירוט נוסף על התיקון לחוק והשלכותיו על החברה ראה סעיף 21.2.2(א) בחלק ד' להלן.

6.3.21. **טיוטת חוזר משיכת כספים מקופת גמל שלא בדרך של קצבה**

בחודש מרס 2017 פרסם הממונה טיוטת חוזר משיכת כספים מקופת גמל שלא בדרך קצבה. מטרת טיוטת החוזר לקבוע הוראות היוצרות אחידות בהליך משיכת הכספים. מוצע לקבוע הוראות כדלקמן: (1) בקשת משיכה שיש להגיש לגוף המוסדי, לרבות המסמכים שיש לצרף לה, בהתאם לסוג המוצר ולסוג המשיכה. בטפסי משיכה יכללו הודעות לגבי הפגיעה האפשרית בעמית כגון פגיעה בזכויות פנסיוניות, ביטול כיסויים ביטוחיים והקטנת קצבת הזקנה (2) בנוסף מוצע לקבוע הוראות לאימות פרטי תשלום באמצעות חברת אשראי או באמצעות המחאה מבוטלת או אישור חשבון מהבנק; (3) כללים למשיכת כספים לחשבונות בחו"ל (4) הוראות לגבי לוחות זמנים לטיפול בבקשת המשיכה ולמשלוח הודעות ללקוח בדבר קבלת בקשתו או בדבר ליקויים בבקשת משיכה ותזכורות (5) דרכים להגשת בקשת משיכה, לרבות בצורה מקוונת (6) מידע שיהיה על גוף מוסדי לפרסם באתר האינטרנט שלו בעניין בקשות למשיכה. מוצע להחיל את הוראות טיוטת החוזר מ-1.7.2017 למעט לעניין אימות אמצעי תשלום אשר יחול ב-1.1.2018.

ככל שהטיטה תהפוך לחוזר מחייב, החברה תידרש לבצע היערכות תפעולית לצורך עמידה בלוחות הזמנים הקבועים בה.

המידע הכלול בסעיף 6.3 לעיל, ביחס להערכות החברה בנוגע להסדרים רגולטוריים בתחום, הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המבוסס על מידע המצוי בידי החברה נכון למועד דוח זה, נוסח ההסדרים הרגולטוריים הידוע במועד דוח זה,

וכן על הערכות והנחות בדבר דרכי פעולה שבהם יבחרו הגופים הפועלים בשוק. הערכות אלה עשויות שלא להתממש והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, באם, בין היתר, ישתנו ההוראות או יעודכנו או יישומו באופן אחר מזה החזוי או הקיים היום וכן בהתאם לדרכי הפעולה של הגופים הפועלים בשוק, ובכלל זה המבוטחים, הגופים המוסדיים, הסוכנים והמפיצים אשר עשויות להיות שונות מאלו החזויות.

6.4 השפעות ההסדרים השונים על החברה - בהתייחס לתמהיל המוצרים ולחלקה בשוק

תמהיל המוצרים

בעקבות ביטול האפשרות לשווק פוליסות ביטוח חיים חדשות הכוללות מקדם קצבה מובטח, נוצר, החל משנת 2013, יתרון יחסי לענף קרנות הפנסיה, אשר בשנים האחרונות צמח על חשבון מוצרים תחליפיים תוך התחזקות ערוץ ההפצה הישיר בתחום זה. לאחרונה ובמקביל לירידה ברמת דמי הניהול של ביטוחי המנהלים, מסתמנת עליה בשיווק ביטוחי המנהלים בענף, אשר בעיקרו משווק באמצעות סוכנים.

רווחיות

מגמת התחרות הנמשכת והשפעתה על דמי הניהול, כניסתן של ההסדרות לעניין קרן ברירת מחדל, התקנון האחד (כאמור בסעיף 6.3.8 ו-6.3.9 לעיל), ההוראות לעניין ביטול הזיקה בין עמלת ההפצה המשולמת לסוכן לבין דמי הניהול שמשלם עמית בקופת גמל (כאמור בסעיף 6.3.20), ההוראות ביחס לאיחוד חשבונות קיימים בקרן פנסיה (כאמור בסעיף 6.3.10 לעיל) וכן האפשרות למתן הנחות בדמי הניהול למקבלי קצבת זקנה (בהתאם לחוזר הממונה מיולי 2014), צפויים להביא להגברת ניווד כספים, להמשך שחיקת דמי הניהול וכפועל יוצא לקיטון ברווחיות מוצרי התחום.

בנוסף, האפשרות לניוד מוצרי ביטוח הכוללים מקדם קצבה מובטח, תוך שמירה על המקדם המובטח, ככל שתיושם על ידי חברות בשוק, עלולה להשפיע אף היא על גובה דמי הניהול בתוכניות ביטוח חיים הקיימות ועל רמת השימור של פוליסות אלה.

ערוצי הפצה

לאור רמת המחירים הנמוכה, וכן נוכח השחיקה בדמי הניהול ישנה בשוק מגמה של מעבר מעסקאות המשווקות על ידי סוכנים לעסקאות בהתקשרות ישירה, בעיקר במוצרי הפנסיה והגמל בהם רמת התגמול לסוכנים נשחקת באופן עקבי. פעילות זו מבוצעת על ידי הזרועות הישירות של החברות ועל ידי מודלים שונים המשלבים פעילות ישירה עם פעילות מנהל הסדר/סוכן. מגמה זו אשר צוברת תאוצה בפעילות השוק כולו, מאפיינת גם את הפתרונות שהקבוצה מציעה במקרים אלו.

הוראות הממונה ביחס לאופן הפעילות של המבוטחים מול היצרן, ללא מתווכים, הכוללות פטור מהליך של שיווק פנסיוני בעת הצטרפות יזומה של מבוטח או בעת צירוף "ברירת מחדל" על ידי מעסיק, מקדמת את האפשרות לפעול באופן ישיר מול החברה. בנוסף, קידום פעילות המסלקה וחובת השימוש בה בכל העברת מידע בין גוף מוסדי לבעל רישיון מעודדת את היצרנים השונים, לרבות חברות ללא רשתות הפצה משמעותיות, לפתח אמצעים דיגיטליים מתקדמים שיאפשרו שיווק יעיל יותר מול החברה. כלים אלו מאפשרים לחברות כאמור להגדיל את פעילותן בתחום באמצעות הפצה ישירה.

מגמות נוספות

החברה מעריכה, כי עשויים להתפתח שני שווקי משנה בתחום: שוק החוסכים הפעילים להם יוצעו מוצרי החיסכון הפנסיוני עד לגיל הפרישה, ושוק לגיל הפרישה - שוק "הגיל השלישי".

בשנים האחרונות תחום "הגיל השלישי" מהווה מוקד התעניינות של מרבית המתחרים בענף, שכן השינויים הרגולטוריים שנבעו מתיקון 190 לפקודת מס הכנסה משנת 2012, במסגרתו ניתנו, בין היתר, הקלות במיסוי לחוסכים בני 60 ומעלה, וכן ההוראות בדבר מתן הנחה בדמי ניהול למקבלי קצבת זקנה וניוד פוליסות ביטוח מנהלים הכוללות מקדמים מובטחים, כמו גם הפסקת שיווק

פוליסות ביטוח הכוללות מקדם מתחת לגיל 60, מייצרים פוטנציאל לגידול בהיקף תנועת הכספים בסמוך לגיל הפרישה, ולהערכת החברה אף צפויים להגביר את התחרות על שוק זה.

להערכת החברה, בשוק לגיל הפרישה, יוצעו מוצרים לבחירה סמוך לגיל הפרישה, לרבות מוצרים סינרגטיים נוספים מתחומים נוספים אותם ניתן להציע לקהל זה. לשוק זה ינוידו גם כספים ממקורות חיסכון נוספים לצורך רכישת קצבה. התחרות בין היצרנים השונים תתמקד גם בפרמטרים של מקדם המרה לקצבה, מגוון מסלולי הקצבה שיוצעו, המשך ניהול ההשקעות, דמי ניהול ושירות.

מגמה נוספת בתחום החיסכון הפנסיוני הינה התעוררות בענף קופות הגמל לחיסכון והגברת החיסכון בקופות גמל כאמור, וזאת בעיקר נוכח הוראות תיקון 190 לפקודת מס הכנסה ואפשרות הקמת קופות הגמל להשקעה.

לפירוט בדבר דרכי ההתמודדות של החברה עם התחרות המואצת בתחום, ראה סעיף 7 להלן.

המידע הכלול בסעיף 6.4 לעיל, ביחס להערכות החברה בנוגע להסדרים רגולטוריים בתחום, הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המבוסס על מידע המצוי בידי החברה נכון למועד דוח זה, נוסח ההסדרים הרגולטוריים הידוע במועד דוח זה, וכן על הערכות והנחות בדבר דרכי פעולה שבהם יבחרו הגופים הפועלים בשוק. הערכות אלה עשויות שלא להתממש והתוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, באם, בין היתר, ישתנו ההוראות או יעודכנו או יישומו באופן אחר מזה החזוי או הקיים היום, וכן בהתאם לדרכי הפעולה של הגופים הפועלים בשוק, ובכלל זה המבוטחים, הגופים המוסדיים, הסוכנים והמפיצים אשר עשויות להיות שונות מאלו החזויות.

6.5 תיאור המוצרים/הכיסויים הביטוחיים העיקריים

6.5.1 ביטוח חיים

תכניות ביטוח חיים נחלקות לשני סוגים עיקריים: פוליסות ביטוח הכוללות מרכיבי סיכון בלבד ופוליסות ביטוח עם מרכיב חיסכון אשר יכולות לשלב גם כיסוי ביטוחי.

(א) פוליסות עם מרכיב סיכון בלבד

ביטוחים אלה אינם כוללים מרכיב חיסכון ואינם צוברים ערכי פדיון. ביטוחים אלה מוצעים הן כביטוחי פרט והן במסגרת הסכמים לביטוח קבוצתי.

ייחודה של פוליסת ביטוח קבוצתי על פני פוליסת ביטוח פרט הינה במאפיינים העיקריים הבאים:

בעל הפוליסה - יכול להיות מעסיק/תאגיד. סכומי הביטוח מוגדרים מראש עבור מבטחי הקבוצה ונקבעים על-פי קריטריונים שונים כגון מצב משפחתי וכו'. התעריף מחושב, בין היתר, לפי הגיל האקטוארי של הקבוצה ותחומי עיסוקה, תוקף הסכם הביטוח הוא לתקופה קצרה אשר נקבעת מראש בין בעל הפוליסה וחברת הביטוח, וגביית הפרמיות בדרך כלל מבוצעת בתשלום מרוכז עבור מבטחי הקבוצה. בעזוב המבוטח את הקבוצה, קיימת חובה לאפשר למבוטח להמשיך את הביטוח במסגרת פוליסה פרטית.

(ב) פוליסות לחיסכון אשר יכולות לשלב גם כיסוי ביטוחי

פוליסות אלו נחלקות לשני סוגים עיקריים, אלה המוכרות כקופת גמל ומיועדות לחיסכון פנסיוני (מיועדות לעובדים שכירים ועצמאיים ומוגדרות בהסדר התחיקתי כקופת ביטוח), ופוליסות שאינן מוכרות כקופת גמל, ומיועדות בדרך כלל לחיסכון פרטי (תכניות פרט).

ההבדל המשמעותי ביעוד הפוליסות לחיסכון כקופת גמל, בא לידי ביטוי בעיקר בהטבות המס הניתנות לחוסכים בתכניות אלה הקבועות בהסדר התחיקתי, ובצידן כללי משיכה המגבילים את פדיון הכספים כקצבה בלבד, לגיל פרישה בלבד ובתנאים

המוגדרים בהסדרים התחיקתיים. לעומת זאת הצבירה בפוליסות אשר אינן מוכרות כקופת גמל נזילה וניתנת למשיכה בכל עת.

אופי הפוליסות הכוללות חיסכון השתנה במהלך השנים עקב הסדרות רגולטוריות שהממונה יוזם מעת לעת, כמתואר לעיל.

להלן פירוט הכיסויים הביטוחיים/התכניות העיקריות המשוקות כיום, הכוללות מרכיב סיכון בלבד:

סוג תכנית	מהות הכיסוי
ביטוח ריסק טהור	ביטוח חיים למקרה מוות ללא מרכיב חיסכון. ביטוח זה מבטיח למוטבים סכום ביטוח קבוע מראש כאשר המבוטח נפטר במהלך תקופת הביטוח. סכום הביטוח יכול להיות סכום חד פעמי או תשלום חודשי לתקופה הנקבעת מראש, בהתאם לתכנית הביטוח הרלבנטית. הביטוח הינו תמורת תשלום פרמיה צמודה למדד, קבועה או משתנה אחת לשנה או חמש שנים. ניתן לצרף לביטוח הרחבות או נספחים נוספים כגון מוות מתאונה, נכות מתאונה, פיצוי באבדן כושר עבודה וכו'. כיסוי זה מוצע אף בתכנית "ביטוח משכנתא" באופן בו סכום הביטוח יורד במהלך התקופה והוא מוצע בדרך כלל לאוכלוסייה הנוטלת הלוואת דיור.
ביטוח אובדן כושר עבודה	כיסוי המבטיח פיצוי חודשי בשיעור שלא יעלה על 75% מהשכר במקרה של אובדן כושר עבודה ושחרור מתשלום פרמיה. הכיסוי משווק בתוכניות שונות המתייחסות להגדרות שונות של מצב כושר עבודה, כגון אבדן היכולת לעסוק בעיסוק סביר אחר או אובדן היכולת לעסוק במקצוע/עיסוק ספציפי. הפיצוי משולם כל עוד המבוטח במצב של אי כושר עבודה או עד תום תקופת הביטוח. למעסיק ולעצמאי הוקנו הטבות מס בגין הפקדות לכיסוי זה במגבלות מסוימות.
ביטוח מוות מתאונה	ביטוח המבטיח תשלום פיצוי חד פעמי למקרה של מוות שנגרם כתוצאה מתאונה.
ביטוח נכות מתאונה	ביטוח המבטיח תשלום פיצוי חד פעמי במקרה שהנכות נגרמה כתוצאה מתאונה.

להלן פירוט תכניות הביטוח העיקריות בהן ניתן לשלב חיסכון עם כיסוי ביטוחי למקרה מוות או אובדן כושר עבודה ו/או חיסכון בלבד:

סוג תכנית	מהות הכיסוי
סדרת מגדלור לחיים 2013 וקשת גמל/פרט	תכניות הביטוח מסדרת מגדלור לחיים 2013 וקשת גמל/פרט המוצעות מתחלקות בין תכניות ביטוח המוכרות כקופת גמל וכאלה שאינן מוכרות כקופת גמל. בכל התוכניות קיימת הפרדה בין מרכיב החיסכון למרכיב ה"ריסק" ומרכיב ההוצאות (דמי ניהול). התוכניות המוכרות כקופת גמל מיועדות למטרת קצבה בלבד וניתן לרכוש בהן רק כיסויים למקרי מוות ואובדן כושר עבודה. בתכניות ביטוח אלה מוצע מגוון מסלולי השקעה לבחירת המבוטח. תוכניות אלו הינן המשך לסדרת הפוליסות ששווקו החל מ-2004 כמפורט להלן (סדרת ה"מגדלור") (שהותאמו מפעם לפעם להסדרים התחיקתיים). תכניות אלה הותאמו גם לרפורמה במקדמי הקצבה ולרפורמה בדמי הניהול שנכנסו לתוקף החל מינואר 2013. החל מחודש ינואר 2016 הותאמו מסלולי ההשקעה בפוליסות אלו אשר מוכרות כקופת ביטוח להוראות חוזר מסלולי השקעה בקופת גמל אשר פורסם בשנת 2015, והן כוללות כיום גם מודל השקעות מנהל תלוי גיל כמפורט בסעיף 6.3.12 לעיל.
סדרת פוליסות "חיים חדשים"	במסגרת סדרת פוליסות "חיים חדשים", משווקות תכניות ביטוח לתשלום של קצבה מיידית, צמודת מדד, החל מגיל 60. כמו כן החברה עורכת פוליסות ייעודיות למעסיקים המבקשים לשלם לעובדיהם תשלומים הוניים בתקופת פרישה מוקדמת, טרם קבלת הקצבה.

סוג תכנית	מהות הכיסוי
פוליסות מסוג "מגדלור"	פוליסות ששוקו בשנים 2004-2012. הפוליסות כוללות הפרדה בין מרכיבי החיסכון, הריסק ודמי הניהול. כמו כן, תכניות הביטוח המשולבות בחיסכון, מתחלקות גם בין תכניות ביטוח המוכרות כקופת גמל ובין תכניות ביטוח שאינן מוכרות כקופת גמל. בפוליסות אלה ניתנת אפשרות למבוטח לבחור בין מספר מסלולי השקעה. חלק מתכניות הביטוח ששוקו, הבטיחו בהתאם לתנאים שנקבעו בתכניות הביטוח הרלבנטיות, ריבית מובטחת או מינימום תשואה.
פוליסות מסוג "עדיף" (בקבוצה, השם המסחרי של פוליסות אלה "יותר")	פוליסה זו הייתה פוליסת ביטוחי החיים העיקרית שנמכרה בענף בשנים 1989-2003. מטרת הפוליסה הייתה, בין היתר, לתת מענה למעסיקים אשר הפקידו את תשלומי הביטוח הפנסיוני בצמוד לשכר (להבדיל מהצמדה למדד). המאפיינים העיקריים של תוכנית זו הינם: חלוקת הפרמיה לשני מרכיבים: הפניית אחוז מסוים מהפרמיה לחיסכון והפניית יתרת הפרמיה המיועדת לרכישת ביטוח לסיכון מקרה מוות ולהוצאות תפעול ושיווק. חלוקת הפרמיה בין המרכיבים נקבעה על-ידי המבוטח. מרכיב הכיסוי הביטוחי מחושב בכל חודש מחדש, בהתאם לפרמיה המועברת ולגילו של המבוטח באותו החודש, והחיסכון נצבר בנפרד. צבירת החיסכון מיועדת על פי רוב לתשלום גימלה. החל מחודש אוקטובר 2001, אפשרה הקבוצה במסגרת תכנית זו לבחור בין מספר מסלולי השקעה.
פוליסות קלאסיות (מסורתיות) בעיקר מעורב, גמלה וחיסכון (טהור)	הפוליסות כוללות ביטוח מעורב הכולל שני מרכיבים, חיסכון וסיכון, אשר מוגדרים בסכום קבוע מראש בהתאם לגיל המבוטח ותנאי החיתום שנקבעו בעת ההצטרפות לביטוח. עלות כיסוי החיסכון והסיכון מעורבת. סכום הביטוח משולם בתום התקופה הנקובה בפוליסה כחיסכון מצטבר או במקרה מוות שארע לפני תום תקופת הביטוח. הביטוח המעורב שנמכר עד תחילת שנות ה-90 היה בדרך כלל צמוד למדד, הן סכום הביטוח והן הפרמיות. בפוליסות אלה מאחר והפרמיה הינה צמודה למדד, ככל שחלה עליית שכר מעבר למדד, לא ניתן להפקיד סכומים נוספים ששקפו את עליית השכר. ביטוח גמלה הינו ביטוח בפוליסה מסוג מסורתי שרוב הפרמיה שלה מיועדת לתשלום גמלה במועד הפרישה.

לפירוט בדבר התוצאות בהתאם לסוגי הפוליסות, ראה באור 18 לדוחות הכספיים.

6.5.2 מוצרי פנסיה

קרנות הפנסיה המנוהלות על-ידי הקבוצה הינן:

קרן פנסיה ותיקה

לקבוצה קרן פנסיה ותיקה, יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים, המנוהלת על-ידי יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ. קרן זו הינה קרן פנסיה ותיקה המבוססת על מנגנון איזון אקטוארי אישי. הקרן נסגרה למצטרפים חדשים בעקבות ההסדרה הרגולטורית בקרנות הפנסיה בשנת 1995.

קרן פנסיה חדשה

מגדל מקפת אישית - הינה קרן פנסיה המיועדת להפקדות שוטפות של עמיתים שכירים ועצמאיים עד לגובה התקרה המותרת להפקדות. הקרן מציעה מגוון מסלולי פנסיה הכוללים כיסויים ביטוחיים למקרי נכות ולמקרי פטירה וכן מסלולי השקעה שונים. חלק החיסכון בקרן משולם כפנסיה זקנה החל בגיל הפרישה. קרן זו זכאית לאג"ח מיועדות.

מגדל מקפת משלימה הינה קרן פנסיה כללית המיועדת להפקדות שוטפות לרבות הפקדות בסכומים העולים על תקרת ההפקדות המותרת לקרן פנסיה אישית וכן ניתן להפקיד במסגרתה הפקדות חד פעמיות. החל מחודש ינואר 2008, בנוסף למסלול החיסכון לפנסיה זקנה החל מגיל 60, מציעה קרן זו מגוון של מסלולי פנסיה הכוללים כיסויים ביטוחיים למקרי נכות ולמקרי פטירה והחל מהמועד האמור היא פועלת גם כקרן פנסיה מקיפה.

קרן זו איננה זכאית לאג"ח מיועדות.

6.5.3

מוצרי גמל

מגדל מקפת הינה גם החברה המנהלת של קופות הגמל בקבוצה. קופות הגמל המנוהלות על-ידי הקבוצה הינן:

מהות	סוג הקופה
הקופה מיועדת לשכירים ולעצמאיים. היא מאפשרת לעמית לצבור כספים לצורכי השתלמות וליהנות מהטבות מס. הכספים המצטברים בקרן ניתנים למשיכה לצורכי השתלמות החל מתום שלוש שנות חברות בקרן. לאחר שש שנות חברות בקרן ניתן למשוך את הכספים לכל מטרה.	קרן השתלמות
הקופה מיועדת לשכירים ולעצמאיים. ההפקדות בקופה הן על בסיס חודשי לשכירים. עצמאים יכולים להפקיד את הכספים אחת לתקופה.	קופת גמל לחסכון
קופה אשר ניתן להפקיד סכום מצטבר (בכל קופות הגמל להשקעה של אותו עמית) של עד 70 אלף ש"ח בשנה (הסכום צמוד למדד בגין חודש מאי 2016), וכן ניתן למשוך את הכספים בכל עת. בעת משיכה הונית ימוסו הכספים במס מרווחים ריאליים בשיעור של 25% ובעת משיכת הכספים בדרך של קצבה יהיו פטורים הכספים ממס על הרווחים. לפרטים ראו סעיף 6.3.14 לעיל.	קופת גמל להשקעה
הקופה מיועדת לעמיתים שהינם ילדים אשר ההורה זכאי בגינם לקצבת ילדים של הביטוח הלאומי. הפקדות לקופה מבוצעות באמצעות הביטוח הלאומי ומתקציבו. ההורה רשאי לבצע הגדלת הפקדות לילד כאשר סכום ההגדלה מנוכה מקצבת הילדים.	קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לכל ילד
מאפשרת למעסיק לצבור כספים בקופה עבור תשלום בעד ימי מחלה.	קופת גמל לדמי מחלה
הקופה מיועדת לניהול הסכומים שינוכו על-ידי מעסיק שהוגדר בחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004) התשס"ג-2003, ממשכורתו של עובד המועסק על-ידי אותו מעסיק. הכוונה לאותם מעסיקים שלגביהם חל הסדר פנסיה תקציבית. שיעור הניכוי החל משנת 2005 הינו 2% ממשכורתו של העובד.	קופת גמל מרכזית להשתתפות בפנסיה תקציבית
קופה זו סגורה להפקדות חדשות החל מינואר 2011. הקופה מיועדת למעסיק המבקש לצבור כספים להבטחת פיצויי פיטורין לעובדיו. העמית הינו המעסיק וצבירת הכספים היא במרוכז על שם המעסיק עבור עובדיו.	קופת גמל מרכזית לפיצויים

6.6 פירוט אודות קרנות הפנסיה וקופות הגמל המנוהלות בקבוצה

להלן נתונים עיקריים לשנים 2014-2016 (במיליון ש"ח)¹⁶:

שנה	נכסים מנוהלים	דמי גמולים	צבירה נטו	שיעור דמי ניהול מנכסים ⁽¹⁾	שיעור דמי ניהול מהפקדות
קרנות פנסיה חדשות					
מגדל מהפכת אישית					
2016	53,381	6,155	3,953	0.29%	2.95%
2015	47,739	5,647	4,084	0.31%	3.32%
2014	42,955	5,208	3,808	0.34%	3.75%
מגדל מהפכת משלימה					
2016	700	116	73	0.81%	0.67%
2015	611	99	74	0.84%	0.66%
2014	536	93	76	0.79%	0.55%
קרנות פנסיה ותיקות (יזומה ותיקה)					
2016	1,737	18	(27)	0.60%	9.15%
2015	1,698	21	(20)	0.60%	9.12%
2014	1,658	22	(20)	0.60%	9.14%
קופות גמל וקרנות השתלמות					
קופות גמל - קרנות השתלמות					
2016	13,251	1,613	(359)	0.80%	-
2015	13,306	1,584	(369)	0.86%	-
2014	13,602	1,655	(115)	0.90%	-
קופות גמל - קופות גמל לתגמולים ופיצויים					
2016	1,980	119	81	0.67%	-
2015	1,857	93	0	0.73%	-
2014	1,851	88	20	0.79%	-
קופות גמל - אחר⁽²⁾					
2016	254	11	(5)	0.71%	-
2015	253	4	(32)	0.75%	-
2014	283	4	(21)	0.80%	-
סה"כ קרנות פנסיה וקופות גמל					
שנה	נכסים מנוהלים	דמי גמולים	צבירה נטו		
2016	71,303	8,032	3,716		
2015	65,464	7,449	3,737		
2014	60,885	7,070	3,748		

(1) הפירוט המובא לעניין שיעור דמי ניהול מנכסים מתייחס למבוטחים שאינם מקבלי קצבאות.

(2) כולל: קופת גמל מרכזית לפיצויים, קופת גמל מרכזית להשתתפות בפנסיה תקציבית, קופת גמל לדמי מחלה וקופת גמל להשקעה.

¹⁶ "צבירה נטו", מוגדרת כדמי גמולים בתוספת מעבר עמיתים נטו ובניכוי פדיונות ותשלומי פנסיה.

בשנת 2014, נתוני דמי הניהול כמתואר בטבלה דלעיל הינם לאחר שנוי בהפרשה להחזר דמי ניהול בהתאם להכרעה העקרונית של הממונה בעניין העלאת דמי ניהול ללא הודעה מוקדמת, ראה באור 39 (5.ז.1) לדוחות הכספיים של שנת 2015.

לפירוט לעניין ניתוח התוצאות המתייחסות לשינויים בדמי הניהול בפנסיה ובגמל, ראה סעיף 3.4.4 לדוח הדירקטוריון.

7. תחרות

7.1. כללי

התחום מאופיין בתחרות חריפה בין היצרנים ובין הענפים בתחום (ביטוח, פנסיה וגמל), וזאת, בין היתר, בשל אופיים של המוצרים הפנסיוניים שהינם מוצרים תחליפיים, עם מאפיינים ייחודיים ודגשים מסוימים בכל אחד מהם. ההסדרים התחיקתיים בתחום בשנים האחרונות אשר היו מיועדים, בין היתר, להסיר חסמים המעכבים העברת כספים בין הגופים המוסדיים, עשויים להגביר את השקיפות ואת התחרות בתחום.

ההסדרה בנוגע למקדמי הקצבה, שנכנסה לתוקף בשנת 2013, ההסדרה בדמי הניהול וההצעה ליצירת אחדות בתקנונים של קרנות הפנסיה, צמצמו חלק מהמאפיינים המשמעותיים שהבדילו בין מוצרי התחום ובין היצרנים השונים, וצפויים להשפיע על רמת התחרות, תוך הסטת המכירות למוצרי הפנסיה, על חשבון הקטנת מכירות מוצרי ביטוח החיים.

התחרות בתחום מתרכזת בגובה דמי הניהול, בתשואות, בעלות הכיסויים הביטוחיים, וכן בקיומם של מאפיינים מבדילים בין מוצרי התחום וברמת השירות.

המשך התחרות העזה מביאה להמשך השחיקה בדמי הניהול, וכפועל יוצא מכך משפיעה על רמת הרווחיות במוצרי התחום. התחרות הנכרת באה אף לידי ביטוי בהתגברות מגמת העברות הכספים בין החברות המנהלות בפנסיה ובגמל. לפירוט העברות הכספיים נטו בקרנות הפנסיה וקופות הגמל של הקבוצה, ראה סעיף 3.4.4 בדוח הדירקטוריון.

7.2. שינויים בהיקף הפעילות בשוק

על יסוד נתוני פרמיות ביטוח החיים בשנים 2014 עד ספטמבר 2016 ונתוני דמי הגמולים והצבירות נטו¹⁷ בשנים 2014-2016 ניכרת מגמת עלייה בפעילות המצרפית של תחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך¹⁸, תוך צמיחה מואצת בענף הפנסיה.

בביטוח חיים, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 חלה עלייה של כ-7% בהיקף הפרמיות בשוק בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, זאת בהמשך לעלייה של כ-3% בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2015.

בביטוח חיים חלה עלייה בהיקף הפרמיות, כולל תקבולים בגין חוזי השקעה, של כ-13% בשנת 2015 לעומת שנת 2014¹⁹.

בפעילות ענף הפנסיה, בשנתיים האחרונות חלה צמיחה מואצת במונחי דמי גמולים (כ-14% בשנת 2016 וכ-13% בשנת 2015). בענף הגמל (כולל קרנות השתלמות), חלה צמיחה בדמי הגמולים של כ-18% בשנת 2016 לעומת צמיחה של כ-15% בשנת 2015.

גם בהיקף הפעילות המצרפי במונחי נכסים מנוהלים, חלה עלייה בסך מוצרי התחום אשר הסתכמה בכ-9% נכון ל-30.9.2016 לעומת 30.9.2015, שהושפעה מהעליות בשווקי ההון ומהצבירה השוטפת נטו, זאת לעומת עלייה של כ-5% נכון ל-30.9.2015 לעומת 30.9.2014.

משקל ענף ביטוח החיים, במונחי נכסים מנוהלים, הסתכם נכון ל-31 בדצמבר 2015 בכ-34%, בדומה ל-31.12.2014. משקל ענף קרנות הפנסיה החדשות עלה מכ-22% ב-31 בדצמבר 2014

¹⁷ צבירה נטו מוגדרת כדמי הגמולים בתוספת מעבר עמיתים נטו.

¹⁸ מבוסס על נתוני אתרי משרד האוצר, וביניהם "ביטוח-נט", "פנסיה-נט", ו"גמל-נט".

¹⁹ מבוסס על דוח הממונה לשנת 2015.

לכ-24% ב-31 בדצמבר 2015, ומשקלו של ענף הגמל ירד מכ-43% ב-31 בדצמבר 2014 לכ-42% ב-31 בדצמבר 2015.²⁰

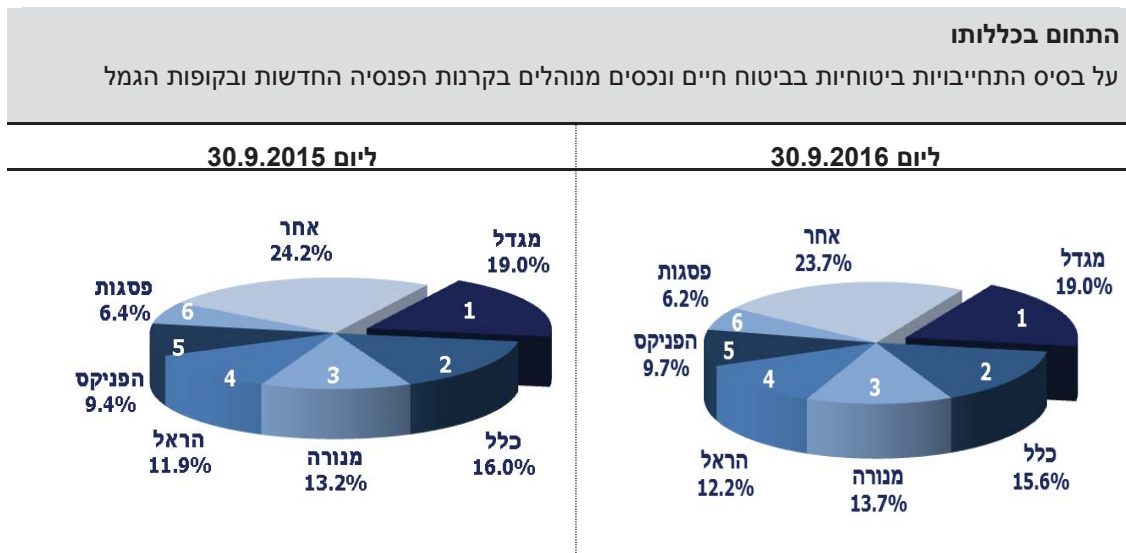
7.3 נתוני שוק²¹

נכון ליום 30 בספטמבר 2016 ועל בסיס התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנהלים בקרנות הפנסיה החדשות ובקופות הגמל, הקבוצה ממוקמת ראשונה בין הגופים הפועלים בתחום. המתחרים העיקריים של החברה הינם חברות כלל, מנורה, הראל והפניקס.

בשנת 2016 חלה עלייה ניכרת במכירות תכניות ביטוח החיים בקבוצה ומנגד ירידה במכירות הפנסיה (לפירוט ראה סעיף 6.3 לעיל). זאת לאחר שבשנים האחרונות, על רקע ההסדרות הרגולטוריות בתחום, חלה ירידה במשקל המכירות החדשות של ביטוחי החיים מכלל המכירות החדשות של מוצרי החיסכון הפנסיוני בקבוצה (למעט קופות גמל) ועלייה במשקל המכירות החדשות של קרנות הפנסיה.

בסך המכירות החדשות בתחום ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך חלה עלייה בשנת 2016 לעומת שנת 2015, וזאת לאחר עלייה קלה אשתקד.

בנוסף, נמשכה מגמת העברת הכספים נטו בגין מעבר עמיתי קרנות הפנסיה והגמל לגופים מוסדיים אחרים, כאמור לעיל.



²⁰ מבוסס על דוח הממונה לשנת 2015.

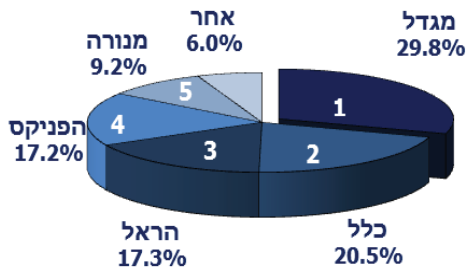
²¹ הנתונים המובאים בסעיף זה אודות נתוני שוק, מבוססים על עיבודי דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט של משרד האוצר ("דוחות ניהוליים", "פנסיה-נט", "גמל-נט"), למעט אם נאמר אחרת.

כמו כן, הפרמיות וההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים, בהתאם לנתונים המפורסמים בדוחות הניהוליים, אינם כוללים תקבולים בגין חוזי השקעה, שהוגדרו ככאלה על-ידי חברות הביטוח השונות.

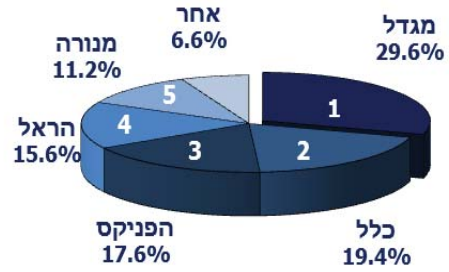
ביטוח חיים

התפלגות פרמיות

לתקופה ינואר - ספטמבר 2015

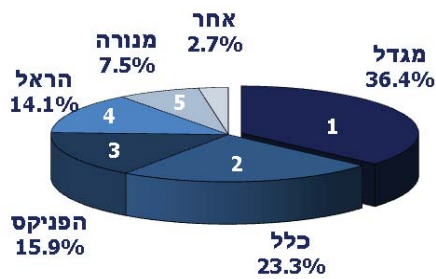


לתקופה ינואר - ספטמבר 2016

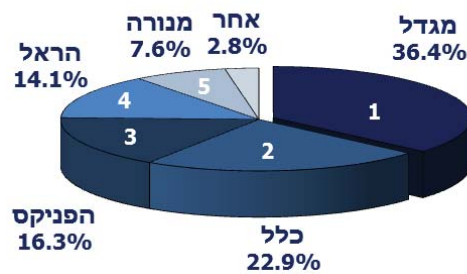


התפלגות התחייבויות ביטוחיות

ליום 30.9.2015



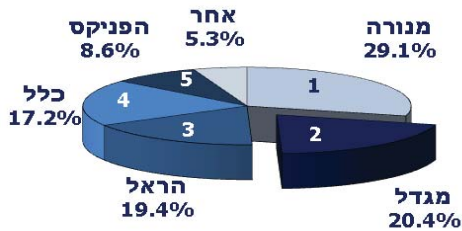
ליום 30.9.2016



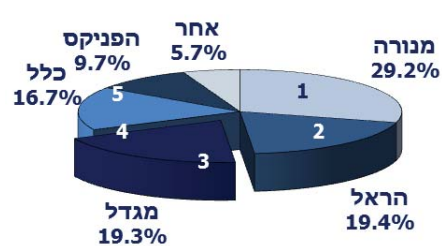
קרנות פנסיה חדשות

התפלגות דמי גמולים

לתקופה 1-12.2015

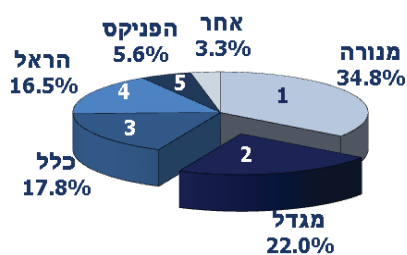


לתקופה 1-12.2016

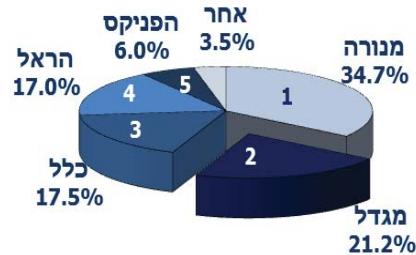


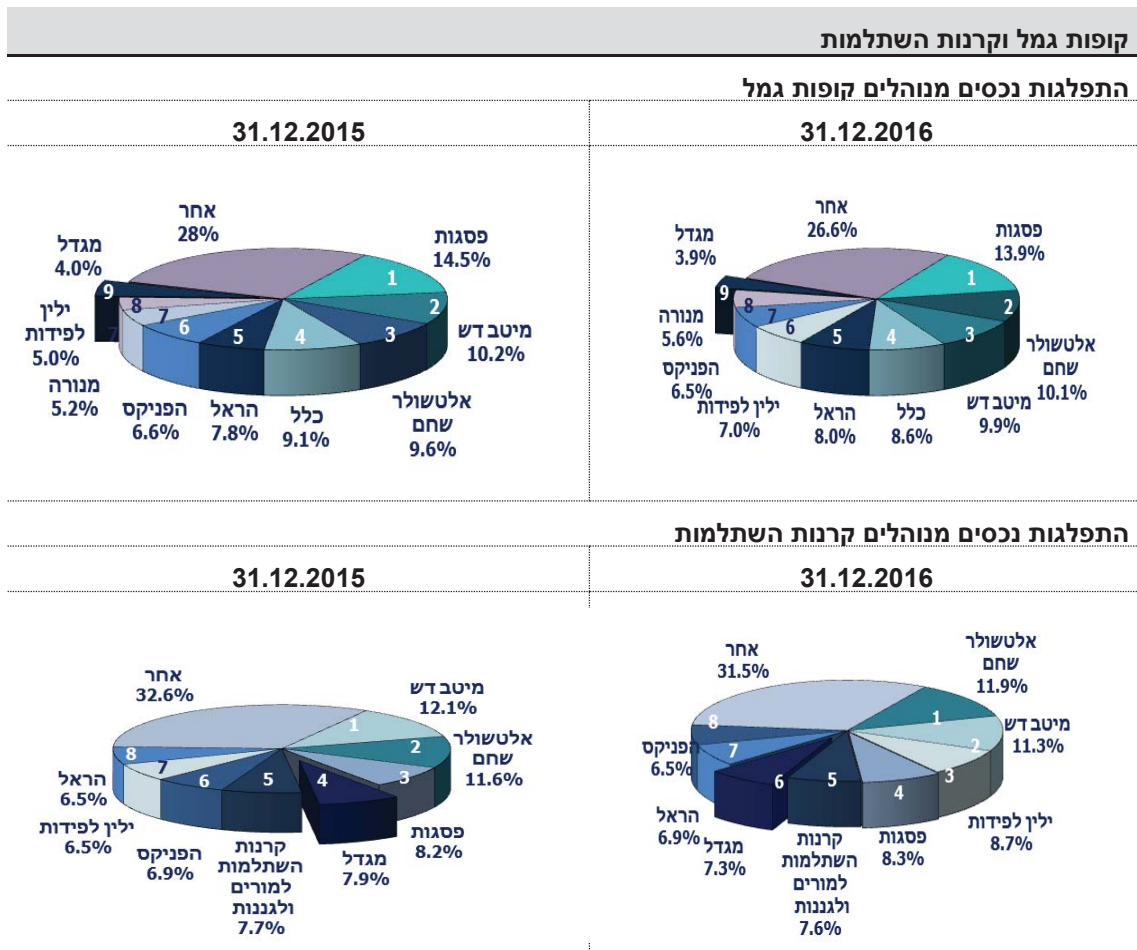
התפלגות נכסים מנוהלים

31.12.2015



31.12.2016





7.4 השיטות העיקריות של הקבוצה להתמודד עם התחרות

לקבוצת מגדל ניסיון, ידע ומוניטין ארוך שנים בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך והיא כאמור לעיל הקבוצה הגדולה והמובילה בתחום²², דבר המאפשר לה לנצל את היתרונות לגודל ולמנף אותם לחיזוק מעמדה בתחום.

הקבוצה עוסקת בכל מוצרי התחום, וברשותה פלטפורמה באמצעותה היא מציעה ללקוחות מגוון מוצרים בתחום, לרבות שילובים של מוצרים ביטוחיים ופנסיוניים, באמצעותם היא מגדילה את סל המוצרים אשר היא מציעה ללקוחותיה, ובידה האפשרות להתאים לכל לקוח מוצר העונה על צרכיו ומאפייניו הייחודיים, תוך פישוט הליכי המכירה.

על רקע השינויים הרגולטוריים והתגברות התחרות בתחום, החברה נערכת להתאים את המוצרים הקיימים למציאות הרגולטורית והתחרותית המשתנה וכן לפתח מוצרים חדשים בהתאם לאמור. בנוסף, ממשיכה הקבוצה את פעילותה בתחום הגיל השלישי, לרבות הפעלת יחידה ייעודית לטיפול בקהל יעד זה.

על מנת להתאים את עצמה להתפתחויות בגזרת ההפצה, החברה פועלת לשכלל ולהרחיב את יכולות המכירה הישירות בתחום הפנסיה, וכן להמשיך ולפתח את יכולות המכירה והשירות הדיגיטליות שלה.

במסגרת זו, פועלת הקבוצה בשיתוף פעולה עם הסוכנים ותומכת בהם, בין היתר באמצעות אספקת כלים יעילים לביצוע המכירות, ובכלל זה כלים דיגיטליים, וכן כלים לניתוח פוטנציאל לקוחות הסוכן.

²² נכון ליום 30.9.2016, על בסיס נתוני התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה וקופות הגמל.

הקבוצה פועלת על מנת להשיג שיפור בנאמנותם ושביעות רצונם של הלקוחות ושל ערוצי ההפצה, אשר להערכתה יושג, בין היתר, באמצעות הובלה בשירות הניתן להם ובאמצעות העמקת נתח לקוח תוך יצירת בסיס ארוך טווח לקשריה עם הלקוח הסופי. בהקשר לכך, החברה פועלת על מנת להגדיל את כמות הלקוחות להם היא מנהלת יותר ממוצר אחד, וזאת באמצעות קידום מכירות של סוכני החברה לשיווק מוצרים נוספים של הקבוצה ללקוחות הקיימים של אותם סוכנים. כמו כן פועלת החברה להגדלת מכירות מוצרי הפרט ובמיוחד מוצרי סיכונים, בין היתר, באמצעות גיוס סוכנים המתמחים בתחום זה וכן באמצעות פלטפורמות מכירה עצמאיות, ובכלל זה הפעלת מוקד מכירות יעודי למכירת מוצרי סיכון.

החברה פועלת להרחבת פעילותה כאמור, תוך שימת דגש על מדיניות קבלת עסקים והרחבת בסיס המידע האקטוארי.

בנוסף, לקבוצה ניסיון בניהול תיק נכסים לטווח ארוך, באמצעות ביצוע פעילויות השקעה מגוונות ותוך מתן דגש על פיתוח יכולות והתמקצעות בתחום ניהול ההשקעות, הן בארץ והן בחו"ל, ובכלל זה בתחומי הנדל"ן והאשראי, וזאת מתוך מטרה להשיג תשואות ראויות למבוטחים ולעמיתים, תוך התאמה לרמת הסיכון.

כמו כן החברה משקיעה במיתוג ופרסום, על מנת להיכנס לתודעת הלקוחות בתחומים בהם היא פועלת, ובכלל זה פרסום בערוצי תקשורת שונים

לנוכח השינויים הרגולטוריים והתגברות התחרות בתחום, כאמור, פועלת הקבוצה לשיפור היעילות התפעולית והשירות ללקוחות ולערוצי ההפצה השונים של הקבוצה, וזאת, בין היתר, באמצעות חדשנות ויישום מערכות מחשוב מתקדמות והקפדה על מצבת כוח אדם איכותי, הכל תוך בחינת תהליכי רוחב ומבנה עלויות.

8. לקוחות

8.1. ביטוח חיים

להלן נתונים לגבי התפלגות פרמיות ברוטו בביטוח חיים בשנים 2014-2016 (לא כולל תקבולים בגין חוזי השקעה):

2014		2015		2016		
התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	
72	5,492	71	5,480	73	5,727	מבוטחים שכירים
27	2,030	28	2,109	26	2,039	מבוטחים פרטיים ועצמאיים
1	84	1	75	1	65	ביטוח קבוצתי
100	7,606	100	7,664	100	7,831	סה"כ

להלן הנתונים בדבר התפלגות פרמיות ברוטו, כולל תקבולים בגין חוזי השקעה, בשנים 2014-2016:

2014		2015		2016		
התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	
66	5,517	65	5,498	69	5,727	מבוטחים שכירים
33	2,813	34	2,937	30	2,487	מבוטחים פרטיים ועצמאיים
1	84	1	75	1	65	ביטוח קבוצתי
100	8,414	100	8,510	100	8,279	סה"כ

8.2 קרנות פנסיה

להלן נתונים לגבי התפלגות דמי גמולים בקרנות פנסיה (חדשות וותיקות) בשנים 2014-2016:

2014		2015		2016		
התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	
93	4,950	92	5,283	92	5,801	עמיתים שכירים
7	373	8	485	8	488	עמיתים פרטיים ועצמאיים
100	5,323	100	5,768	100	6,289	סה"כ

8.3 קופות גמל

להלן נתונים לגבי התפלגות דמי גמולים בקופות הגמל בשנים 2014-2016:

2014		2015		2016		
התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	
86	1,497	86	1,455	86	1,493	עמיתים שכירים ²³
14	250	14	226	14	250	עמיתים פרטיים ועצמאיים
100	1,747	100	1,681	100	1,743	סה"כ

8.4 שיעור פדיונות²⁴

בביטוח חיים, שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת הסתכם בשנת 2016 בכ-1.9% לעומת כ-1.7% בשנת 2015 וכ-1.9% בשנת 2014.

בפנסיה, שיעור הפדיונות מהצבירה הממוצעת²⁵ הסתכם בשנת 2016 בכ-5.3%, לעומת כ-4.5% בשנת 2015 ו-4.1% בשנת 2014.

בגמל, שיעור הפדיונות מהצבירה הממוצעת²⁶ הסתכם בשנת 2016 בכ-15.5%, לעומת כ-14.8% בשנת 2015 וכ-13.3% בשנת 2014.

לקבוצה אין לקוחות המהווים 10% או יותר מסך הפרמיות ודמי הגמולים בתחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך.

²³ כולל קופה לדמי מחלה ומקפת תקציבית בסכומים שאינם מהותיים בכל אחת מהשנים.

²⁴ שיעור פדיונות, כולל ניווד יוצא.

²⁵ צבירה ממוצעת מוגדרת כממוצע בין יתרת נכסים נטו לתחילת תקופה לבין יתרת נכסים נטו לסוף תקופה בקרן/קופה.

²⁶ צבירה ממוצעת מוגדרת כממוצע בין יתרת נכסים נטו לתחילת תקופה לבין יתרת נכסים נטו לסוף תקופה בקרן/קופה.

תחום ב' - ביטוח בריאות

9. מוצרים ושירותים עיקריים

9.1. תיאור כללי של תחום הפעילות

תחום ביטוח בריאות כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בתתי הענפים הבאים: ביטוח הוצאות רפואיות (כגון ניתוחים, תרופות והשתלות), ביטוח מחלות קשות, ביטוח סיעודי, ביטוחי שניים, ביטוחי נסיעות לחו"ל וביטוח תאונות אישיות שתקופת הביטוח עולה על שנה.

תחום ביטוח הבריאות הינו תחום מתפתח וצומח. הביקוש וההיצע בתחום מושפעים, בין היתר, ממדיניות הממשלה בתחום הבריאות, ובכלל זה הרחבה או צמצום של סל הבריאות והשירותים הנוספים הניתנים במסגרת השב"ן, מעלייה ברמת החיים ותוחלת החיים, ומהתפתחויות טכנולוגיות בתחום הרפואה המאפשרות שימוש בתרופות ובטיפולים רפואיים מתקדמים.

תחום זה מאופיין בהסדרה רגולטורית ענפה ורחבה המשפיעה על היקף פעילות הקבוצה בתחום הבריאות ועל תמהיל המוצרים שלה, כמפורט בסעיף 9.3 להלן.

9.2. מאפיינים עיקריים של התחום

ביטוחי הבריאות מיועדים לשפות או לפצות את המבוטח במקרים של פגיעה בבריאותו של המבוטח כתוצאה ממחלה או תאונה.

הכיסויים הביטוחיים בתחום זה המוצעים על-ידי חברות הביטוח נחלקים בעיקר לשכבות הבאות: ביטוח תחליפי (תחליף לשירותים הניתנים בסל הבריאות²⁷/השב"ן²⁸), ביטוח משלים (מעבר לסל הבריאות ו/או השב"ן), ביטוח מוסף (ביטוח שאינו כלול בסל הבריאות ו/או השב"ן).

הכיסויים הביטוחיים מוצעים בדרך כלל כפוליסה עצמאית נפרדת, או כרכיב ביטוחי הנלווה לפוליסה אחרת, או באמצעות חבילת כיסויים המאגדת מספר כיסויים ביטוחיים.

פרמיות הביטוח הינן פרמיות קבועות או פרמיות המשתנות במהלך תקופת הביטוח בהתאם לגיל המבוטח.

ביטוחי הבריאות מוצעים הן כפוליסה אישית למבוטח ("ביטוח פרט") והן במסגרת הסכמים לביטוח קבוצתי ("ביטוח קבוצתי").

המאפיינים העיקריים של תנאי הביטוח הקבוצתי:

תנאי ההסכמים לביטוח קבוצתי נקבעים במשא ומתן בין המבטח לבין הגוף המייצג את הקבוצה וחלים על כל הפרטים הנכללים בקבוצה.

ההסכמים נחתמים בדרך כלל לתקופות ידועות מראש של מספר שנים.

הפרמיות נמוכות מהפרמיות שהיו משולמות בפוליסת פרט דומה וכוללים לעיתים מנגנון התאמת פרמיה לאורך תקופת הביטוח.

לעיתים תנאי הפוליסה הקבוצתית רחבים יותר מתנאי פוליסת הפרט.

בעזוב המבוטח את הקבוצה, בדרך כלל קיימת חובה להציע למבוטח זכות להמשיך בפוליסת פרט דומה בהתאם לתנאים שנקבעו בהסדרים התחיקתיים, וגביית הפרמיות בביטוח הקבוצתי בדרך כלל מבוצעת בתשלום מרוכז עבור מבוטחי הקבוצה.

²⁷ סל הבריאות הבסיסי הניתן לכל תושב במדינת ישראל מכוח חוק בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 ("חוק הבריאות").

²⁸ שירותי בריאות נוספים משלימים בקופות החולים (מרחיבים/תחליפיים לסל הבריאות).

9.3 שינויים עיקריים

להלן פירוט השינויים העיקריים בתחום ביטוחי בריאות:

9.3.1 ביטוח בריאות פרט

בשנת 2016 נכנסו לתוקף הוראות רגולטוריות שונות בתחום בריאות הפרט, כדלקמן:

(א) **שיווק תכניות ביטוח בריאות פרט²⁹ לתקופה של שנתיים.** החל מיום 1 בפברואר 2016 ובהמשך לחוזר מחודש ספטמבר 2015 בנושא עריכת תוכנית לביטוח בריאות פרט, תוכניות הביטוח שישווקו ("פוליסות החדשות"), יתחדשו אחת לשנתיים, ביום 1 ביוני, החל משנת 2018, באותם תנאים או בתנאים אחרים, ברצף ביטוחי (ללא חיתום וללא תקופת אכשרה) באופן אוטומטי וללא צורך בהסכמת המבוטח. זאת, למעט במקרה בו בתום תקופת הביטוח חברת הביטוח תעלה את דמי הביטוח בסכום העולה על 10 ש"ח בחודש או על כ-20% מהפרמיה ששולמה טרם החידוש, לפי הגבוה מביניהם, או במקרה של הפחתה בהיקף הכיסוי הביטוחי שנעשתה כתחליף להעלאת דמי הביטוח כאמור, בהם תידרש הסכמת המבוטח לחידוש תקופת הביטוח בתנאים החדשים.

להערכת החברה, עדכון פוליסת הביטוח מדי שנתיים עשוי להביא לגידול בהוצאות תפעול הביטוח וכן עשויה להיות לכך השפעה לרעה על יכולת השימור של המבוטחים בפוליסות החדשות. מהצד השני, עדכון הפוליסות עשוי להביא לקיטון בסיכון העתידי של המבטח בשל היכולת לבחון מידי שנתיים ולהעריך מחדש את ההוצאות הרפואיות ובכך לצמצם את חוסר הוודאות בעלויות הרפואיות.

בשלב זה, למעט הערכה לעניין הוזלה של הפרמיה למבוטח, לא ניתן להעריך את מלוא ההשלכות כאמור, אשר תלויות, בין היתר, בהתנהגות החברות המתחרות, הגורמים המפיצים ובטעמי המבוטחים והתנהגותם.

(ב) **קביעת תנאים אחידים לפוליסה לביטוח ניתוחים וטיפולם מחליפי ניתוח בישראל כולל התייעצויות ("פוליסת ניתוחים").** החל מיום 1 בפברואר 2016, פוליסות ניתוחים משווקות כפוליסה אחידה, הכוללת כיסויים שתנאיהם קבועים בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאים בחוזה ביטוח לניתוחים וטיפולים מחליפי ניתוח בישראל), התשע"ה 2015 ("תקנות פוליסה אחידה").

מבטח אינו יכול לשנות מהתנאים הקבועים בתקנות פוליסה אחידה, למעט אם השינוי אושר מראש ובכתב על ידי הממונה. עוד קובעות התקנות האמורות כי ככלל, ולמעט מקרים ספציפיים המפורטים בתקנות כאמור, דמי הביטוח בפוליסות הניתוחים יהיו זהים ביחס לכל קבוצת גיל. כמו כן נקבע כי מבטח לא יתנה הצטרפות לפוליסת ניתוחים ברכישת כיסוי ביטוחי אחר או שירות אחר אצל המבטח, ולהיפך.

להערכת החברה, פוליסת ניתוחים אחידה עשויה להגביר את התחרות, שתתמקד במחיר הפוליסה ולא בהיקף הכיסויים וכן עלולה להשפיע על יכולת שימור המבוטחים בפוליסה זו. בתוכנית הביטוח המשווקת לאחר כניסת התקנות לתוקף, לפי הוראות הפוליסה האחידה, השתנו הכיסויים, ובכלל זה בוטלו הכיסויים הנלווים לניתוח שהיו כלולים בפוליסת ניתוחים בישראל ששווקה עד למועד האמור, והפרמיה למבוטח הוזלה בהתאם לתעריף שהוגש לאישור הממונה. כמו כן, יצוין כי ההוראות בנוגע לתקופת פוליסת ביטוח המתחדשת כל שנתיים, כמפורט בסעיף (א) לעיל, חלות גם על פוליסות ניתוחים וההשלכות שצוינו בסעיף (א) לעיל רלוונטיות גם לתוכנית זו.

²⁹ תכניות ביטוח בריאות פרט המתייחסות בעיקרן לביטוח הוצאות רפואיות וביטוחי מחלות קשות.

(ג) הסדרי ניתוח ותשלומים עבור ניתוחים

החל מיולי 2016³⁰, לא יתאפשר³¹ החזר הוצאות רפואיות במקרה של בחירת רופא מנתח או מייעץ, אלא שירות של הסדר בלבד, בהשתתפות עצמית של המבוטח אם תקבע.

כמו כן, לא תאושר תכנית שב"ן הכוללת כיסוי לניתוחים על ידי קופות החולים, או תכנית ביטוח הכוללת כיסוי לניתוחים על ידי חברה ביטוח אלא אם שר הבריאות או הממונה (לפי העניין) אישרו כי לקופת החולים או למבטח (לפי העניין) קיימים הסדרי ניתוח מספקים, הן מבחינת היקף הרופאים והניתוחים שבהסדר והן מבחינת פיזורם הגיאוגרפי.

להערכת החברה, יישום ההוראות האמורות בנוגע להסדרי ניתוחים ותשלומים בעבור ניתוחים, עשוי להשפיע על עלות תביעות בביטוח הניתוחים בישראל ועל רווחיות כיסוי זה.

בהקשר זה יצוין, כי בחודש פברואר 2016, הגישה ההסתדרות הרפואית בישראל ("העותרת") עתירה לבג"ץ נגד כנסת ישראל, משרד הבריאות, שר הבריאות, משרד האוצר, שר האוצר וממשלת ישראל. כמשיבות פורמאליות צורפו קופות החולים הפועלות בישראל, בתי חולים פרטיים לאשפוז כללי בהם ניתנים שירותי ניתוח וחברות הביטוח הפרטי הגדולות בישראל (ביניהן מגדל ביטוח) ("המשיבים"). במסגרת העתירה ביקשה העותרת, בין היתר, מבית המשפט להוציא צו על תנאי שיורה למשיבים לתת טעם מדוע לא יבוטל פרק הבריאות בחוק התוכנית הכלכלית שפורסם בנובמבר 2015, ביניהם ההוראות המפורטות בסעיף זה לעיל ("פרק הבריאות"). בין היתר טוענת העותרת כי פרק הבריאות מגביל את חירותו של הפרט לצרוך שירותי בריאות פרטיים ובכך מגביל את שירותי הבריאות הפרטיים, וכן מצמצם את נגישותם של רופאים מנתחים לקהל המטופלים במערכת הפרטית. זאת ועוד, נטען כי פרק הבריאות מגביל את חופש ההתקשרות החוזית של רופאים ומטופלים במגזר הפרטי ופוגע בחירותם של הרופאים לממש את עיסוקם ולעצב את מערכת היחסים המסחרית בינם לבין המטופלים. במסגרת ההליך קבע בית המשפט, כי אין די ניסיון שנצבר מן ההסדר החדש על מנת שיוכל להכריע בעניינו, ועל כן דחה את הטיפול בעתירה בשישה חודשים עד סוף מארס 2017.

(ד) אי תלות בין כיסויים

פוליסות ביטוח פרט המשוקקות החל מיום 1 בפברואר 2016 כפופות להוראות חוזר בנושא **אי תלות בין כיסויים בביטוח בריאות פרט**³² מחודש ספטמבר 2015. החוזר קובע הוראות לשיווק של כיסויים ביטוחיים שונים בתוכניות לביטוח בריאות פרט וכן הוראות לעניין הפרדת כיסויים כאמור שנמכרו יחדיו וביטול תוכנית אחת מתוך מגוון כיסויים שנמכרו יחדיו ללא ביטולן של תוכניות נוספות שנמכרו יחד עם התוכנית המבוטלת. כך, בין היתר, יש לקבל הסכמתו של מועמד לביטוח לרכישת כל אחת מתוכניות הביטוח הכלולות בפוליסה, בנפרד, וליידע אותו אודות האפשרות לבטל כל אחת מבין התוכניות האמורות, ובלבד שלא בוטלו כל הביטוחים היסודיים בפוליסה, בכפוף לחריגים.

להערכת החברה, מכירה נפרדת של מוצרי ביטוח הבריאות בהתאם לחוזר עלולה להביא להקטנת היקף הפרמיות החדשות בענף הבריאות המשולמת על ידי כל מבוטח כתוצאה מלקוחות שיבחרו לרכוש חלק מהמוצרים הנמכרים

³⁰ בהתאם לחוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2015 ו-2016).

³¹ למעט לגבי קופות וחברות ביטוח בעלות נתח שוק הקטן מ-10% ושנכללו בהוראות הממונה בחברות ביטוח בעלות נתח שוק קטן.

³² חוזר ביטוח 2015-1-20 "אי תלות בין כיסויים בביטוח בריאות פרט" מיום 1 בספטמבר 2015.

בחבילות שנמכרו עד למועד כניסת החוזר לתוקף. עם זאת, מנגד יישום החוזר עשוי להרחיב את קהל לקוחות ביטוח הבריאות בחברה שירכשו סל מוצרים מצומצם יותר. אולם האמור יכול שלא להתממש והכול בהתאם להתנהגות הגורמים המתחרים והמבוטחים בפועל.

(ה) לצד השינויים המפורטים לעיל, השיק משרד האוצר מחשבון דרכו ניתן לבצע השוואה בין כל חברות הביטוח המשוקות כסויים במסגרת ביטוחי בריאות (השתלות, תרופות וניתוחים).

בהתאם לאמור לעיל, החברה השיקה מוצרי ביטוח בריאות חדשים העומדים בהנחיות החדשות החל מיום 1.2.2016, לאחר קבלת אישור הממונה למוצרים הנ"ל.

9.3.2 ביטוח סיעודי קבוצתי

(א) החל מיום 1 ביוני 2014, חברת ביטוח אינה יכולה לשווק או לחדש תכנית הכוללת כיסוי לביטוח סיעודי בפוליסה קבוצתית, למעט (1) חידוש פוליסה קבוצתית שתקופת הביטוח בה תסתיים לכל המאוחר ביום 31 בדצמבר 2017³³ ובלבד שחידוש הפוליסה נעשה באותם תנאים, או: (2) פוליסה שאושרה על ידי הממונה. ואולם, חברת ביטוח רשאית לעדכן את דמי הביטוח או להקטין את סכום הביטוח, וזאת עד לגובה העדכון הנדרש לצורך התאמתם לצפי התביעות במהלך אותה שנה.

(ב) בחודש דצמבר 2016 פורסמה **טיטת חוזר בנושא ביטוח סיעודי**. מטרת הטיטת הינה לאפשר מודל מכירה של ביטוח סיעודי קבוצתי לתקופה ארוכת טווח תוך שמירה על זכות ההמשכיות כך שניתן יהיה לעבור לפוליסת פרט במידה והביטוח הקבוצתי פסק, תוך שמירה על גובה הפרמיה אותה שילמו במסגרת הביטוח הקבוצתי וערכי הסילוק. המודל משלב בין חוזק הקבוצה מבחינת כוח מיקוח ויתרונות תפעוליים לבין הבטחת זכויות למבוטחים לטווח ארוך.

במסגרת המודל מצוין כי בעל הפוליסה ינהל משא ומתן עם מבטחים על מנת להשיג את התנאים הטובים ביותר למבוטחים והביטוח יהיה מסוג "פרמיה קבועה" או "פרמיה המתקבעת בגיל 65 לכל המאוחר".

בתום תקופת הביטוח יתכנו מספר חלופות: חידוש אצל אותו מבטח כאשר בעל הפוליסה והמבטח יסכימו על גובה הפרמיות, אצל מבטח אחר (תוך הנחה שהפוליסה תומחרה לטווח ארוך כך שלא צפוי שינוי מהותי בפרמיה בכל אחת מהאפשרויות) או אי חידוש וקיום זכויות שנצברו למבוטח.

בנוסף, בהתאם למכתב הנלווה שפורסם לצד הטיטת, העלתה הממונה אפשרות לפיה, לאור העובדה שביטוח קבוצתי לפי המודל האמור לעיל עלול להיות יקר עבור קבוצות מסוימות, אשר בהן מרבית חברי הקבוצה מבוגרים, יתכן שתישקל האפשרות לקבוע עקרונות ייחודיים עבור קבוצות מעין אלו.

להערכת החברה, לטיטת החוזר לא צפויות להיות השלכות משמעותיות על החברה לאור העובדה כי פעילותה של החברה בתחום הביטוח הסיעודי הקבוצתי, אינה מהותית.

(ג) בחודש דצמבר 2016 פורסם **מודל לביטוח סיעודי למצטרפים מבוגרים** - **טיטת נייר לדין**. טיטת הנייר פורסמה על רקע החסמים הקיימים ביחס לגילאים מבוגרים המצטרפים לפוליסות ביטוח סיעודי (ביטוחי פרט של חברות הביטוח או ביטוח סיעודי קבוצתי של קופות החולים) עקב שני מאפיינים מרכזיים המצויים בבסיס התמחור: מצב רפואי (ככל שהאדם מבוגר סיכויו להתקבל מבחינה רפואית לביטוח קטנים) וגיל הצטרפות (שכן בגיל הצטרפות מאוחר

³³ המועד האחרון האמור, נדחה בהתאם להוראות חוזר מחדש דצמבר 2016.

הפרמיות שתדרשנה כדי לקנות כיסוי ביטוחי מספק תהינה גבוהות יותר). בהתאם, הוצע מודל לדיון לטיפול במצטרפים מבוגרים. עקרונות המודל הינם רכישת הכיסוי הסיעודי בתקופת זמן קבועה מראש החל מגיל 60 ועד למועד הפרישה או גיל 67 (הנמוך מביניהם); תקופת הביטוח תהא לכל החיים; צירוף ללא חיתום אלא בכפוף לתקופת אכשרה מתאימה שבמהלכה לא יהיה זכאי המבוטח לתגמולי ביטוח; צירוף וולנטרי; ואפשרות לתשלום חד פעמי ומראש וללא זכות לקבלת ערך פדיון במקרה של הפסקת הביטוח. במסגרת הנייר האמורות אף הוצעו חלופות ליישום המודל: (1) אחת לתקופה ייבחר מבטח (אחד או יותר) במסגרת מכרז, שיציע פוליסה לביטוח סיעודי בהתאם לעקרונות האמורים לעיל; או (2) בחינה של מודל ביטוח סיעודי הדדי, באופן בו הסיכון הביטוחי יוטל על המבוטחים, כאשר עדכון פרמטרים (למשל שיעור התחלואה, משך תביעה ממוצעת וכדומה) ישפיע על עלות הביטוח ועל זכאותם של המבוטחים בו לתגמולי הביטוח במהלך הביטוח.

יצוין כי טיוטת הנייר הינה טיוטה ראשונית אשר עדיין בהליכי התגבשות ולפיכך, אין ביכולתה של החברה להעריך את השלכותיה העתידיות.

9.3.3. כתבי שירות

בחודש דצמבר 2015 פורסם חוזר בעניין שיווק כתבי שירות. במסגרת החוזר נקבע כי מבטח יוכל לשווק כתב שירות שהממונה לא התנגדה להנהגתו ובכפוף לכך שיעמוד בתנאים המפורטים בחוזר. כתב השירות יכלול את הפרטים המפורטים בחוזר והמבטח יהיה אחראי לקיום השירות על פי כתב השירות. שיווק כתב השירות יבוצע כך שהעלות תוצג בנפרד ולא תותנה רכישת כתב שירות כחלק מתכנית ביטוח. תנאי כתב השירות יימסרו מראש. סוכן יהיה רשאי לשווק כתב שירות ללא מעורבות מבטח בתנאים המפורטים בחוזר. החוזר נכנס לתוקף ביום 30.6.2016.

כניסת הוראות החוזר לתוקף הביאה לצמצום בהיקף השירותים שנמכרו במסגרת כתבי השירות, אך ללא השפעה מהותית על עסקי החברה בתחום ביטוחי הבריאות.

9.3.4. חוזר בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור

בחודש מרס 2017 פורסם תיקון לחוזר בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור (בפסקה זו: "החוזר המתקן"), המשנה ומעדכן חלק מההוראות הקיימות בחוזר בעניין בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור מיולי 2016 (לרבות התיקון לו מנובמבר 2016) ומההוראות הקיימות בטיטות החוזר המתקן באותו העניין מפברואר 2017. עניינו של החוזר המתקן הוא בקביעת הוראות מתקנות משלימות לטיפול בתביעות של הגוף המוסדי (בתחומי פעילותו בכללותם, ולא רק בתחום ביטוח הבריאות, כמפורט בסעיף 15.4.3 בחלק ד' להלן).

בנוגע לביטוח בריאות נקבע כי במקרה בו החליטה חברת ביטוח לדחות תביעה בשל מצב רפואי קודם, תפרט החברה בהודעת הדחיה או התשלום החלקי את המצב הרפואי הקודם לו היא טוענת. כמו כן חברת ביטוח לא תחשב נכות מצטברת של מבוטח במקרים שבהם נקבעה למבוטח נכות ביותר מאיבר אחד, בדרך של שקלול נכויות הנהוגה במוסד לביטוח לאומי, אם שיטה זו לא עוגנה בתנאי הפוליסה. בנוסף נקבע כי חברת ביטוח לא תדרוש במילוי טופס הגשת תביעה התייחסות מומחה או מסירת מסמכים רפואיים.

בנוגע לביטוח סיעודי, ניתנו הנחיות לעניין הגדרת מקרה הביטוח בסיעוד ובכללן כי מבוטח שבשל קושי בניידות או בשל היענות נמוכה של השלפוחית אינו מסוגל לשלוט על סוגריו יחשב כמי שאינו מסוגל לבצע בכוחות עצמו חלק מהותי (לפחות 50% מהפעולה) של הפעולה "לשלוט על סוגרים", וכי מבוטח שסובל מחוסר שיווי משקל או שסובל מחוסר יציבות הגורמים לנפילות חוזרות ונשנות, יחשב כמי שאינו מסוגל לבצע בכוחות עצמו חלק מהותי (לפחות 50% מהפעולה) של פעולת ה"ניידות".

כן נקבעו כללים לביצוע בחינות בדבר הערכה תפקודית וקוגניטיבית וכללים לגבי דחיית תביעה.

החוזר המתקן עשוי להשפיע על הליכי בירור תביעות ותלונות הציבור. עם זאת, בשלב זה החברה אינה יכולה להעריך את השפעת החוזר המתקן על פעילותה של הקבוצה בתחום.

9.3.5 ביטוח בריאות קבוצתי

בחודשים יולי 2015 וינואר 2016 פורסמו תיקונים לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח בריאות קבוצתי), התשס"ט-2009 ("תקנות ביטוח בריאות קבוצתי"). במסגרת תיקון התקנות נקבעו מספר שינויים הנוגעים ברובם לאופן צירוף מבוטחים לביטוח קבוצתי ולאופן חידוש ההסכם, לרבות המידע שיש לספק למבוטח לפני קבלת הסכמתו להצטרף לביטוח הקבוצתי. כמו כן, מפורטים מקרים בהם חובה לקבל את הסכמת המבוטח המפורשת לחידוש ביטוח קבוצתי, כגון במקרה של העלאה בדמי הביטוח בשיעור או בסכום הגבוה מזה הקבוע בתיקון לתקנות.

להוראות תקנות ביטוח בריאות קבוצתי ישנן השלכות תפעוליות אשר הביאו לייקור עלויות התפעול של פוליסות בריאות קולקטיביות, בין היתר בשל הצורך בקבלת הסכמת המבוטח במועדי החידוש, לרבות במקרה של עדכון הפרמיה במהלך תקופת הביטוח או בחידושה.

בחודש יולי 2016 פורסמה טיוטה לתיקון תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח בריאות קבוצתי). במסגרת הטיוטה, הורחבה האפשרות להיחשב כבעל פוליסה (מלבד מעביד, תאגיד, ספק שירות או קופת חולים). בהתאם להוראות הטיוטה ניתן להתקשר גם מול אדם אחר אף אם יש לו טובת הנאה מההתקשרות בפוליסה הקבוצתית, ככל שעומדים בתנאים הבאים: הפוליסה הקבוצתית נעשתה בהתאם לתכנית שהוגשה כפוליסת פרט, ההתקשרות בחוזה לביטוח בריאות קבוצתי מיטיבה עם המבוטחים בקבוצה לעומת פוליסת הפרט, בעל הפוליסה אינו צד קשור למבטח ואינו מקבל מהמבטח טובת הנאה שאינה מכוח התקשרות זו וכן תנאים נוספים שעליהם הורה הממונה.

להערכת החברה טיוטת התיקון לתקנות האמורה לעיל, אם תהפוך לתיקון מחייב, עשויה להגדיל את היקף מכירות הביטוחים הקבוצתיים בענף.

9.3.6 ביטוח נסיעות לחו"ל

בחודש ינואר 2017 פורסם חוזר שעניינו ביטוח נסיעות לחו"ל. במסגרת החוזר נקבעו הוראות בדבר ניסוח תכנית ביטוח נסיעות לחו"ל ואופן שיווקה, אשר עיקרם בקביעה כי סכומי הביטוח יהיו בהתאם לעלויות הצפויות בקורות מקרה ביטוח ובהתחשב, בין היתר, בעלויות הצפויות במדינת היעד. כמו כן נקבע בחוזר כי הכיסויים יורכבו מרובד ראשוני ובסיסי לתכנית הביטוח ורשימת הרחבות שניתן יהיה לרכוש מעבר לתכנית הבסיסית. בנוסף הוטלה חובה על חברת ביטוח ליידע את המבוטח בדבר השלכות של מצבו הרפואי הקודם, ובמידת הצורך להציע לו הרחבה לפוליסה שתכסה מצב רפואי זה.

להערכת החברה, יישום הוראות חוזר ביטוח נסיעות לחו"ל המפורט לעיל, יחד עם חוזר שעניינו מעורבות גוף שאינו בעל רישיון בשיווק ומכירה של מוצר ביטוח שאינו ביטוח קבוצתי (ראה סעיף 9.3.7 להלן) עשוי להביא לגידול בפרמיות המשולמות עבור ביטוח נסיעות לחו"ל, בין היתר עקב גידול מכירת ביטוח נסיעות לחו"ל באמצעות סוכנים.

9.3.7 בחודש דצמבר 2016 פורסם חוזר שעניינו מעורבות גוף שאינו בעל רישיון בשיווק ומכירה של מוצר ביטוח שאינו ביטוח קבוצתי. הוראות החוזר נועדו, בין היתר, להגדיר את המקרים בהם מעורבות גוף חיצוני בשיווק או במכירת מוצר ביטוח פרט תהיה מותרת. לפרטים נוספים בדבר החוזר, ראה סעיף 15.6.3 לחלק ד' להלן.

9.3.8. הוראות לניסוח תכניות ביטוח וצירוף לביטוח

בחודש מרס 2017 פורסמו תיקונים לחוזר הוראות לניסוח תכנית ביטוח ולחוזר צירוף לביטוח (להלן, בפסקה זו: "החוזרים המתוקנים")³⁴ עניינם של החוזרים המתוקנים הינו, בין היתר, עדכון ההוראות הקיימות בחוזרים הקודמים בעניינים אלו, ובטיטת חוזר הוראות לניסוח תכניות ביטוח כפי שפורסמה בפברואר 2017.

לפרטים נוספים אודות הוראות הטיטות שלעיל, ראה סעיף 15.4.1 ו-15.4.2 בחלק ד' להלן.

הערכת החברה בקשר להשלכות הוראות הרגולציה המתוארת בסעיף 9.3 לעיל, הינו בגדר מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות של הקבוצה ועל המידע המצוי בידי החברה במועד הדוח. בשלב זה לא ניתן להעריך את מלוא ההשלכות שיגרמו, אשר תלויות בהתנהגותם של החברות המתחרות, הגורמים המפיצים, המבוטחים ובעלי הפוליסות עמם התקשרה החברה, בפועל.

להסדרים תחיקתיים נוספים בתחום הבריאות - ראה פירוט בסעיף 15.6 בפרק ד' להלן.

9.4. תיאור הכיסויים הביטוחיים/השירותים העיקריים המוצעים על ידי הקבוצה:

סוג התכנית	מהות הכיסוי
ביטוח הוצאות רפואיות	
ביטוח רפואי מסוג ניתוח*	מעניק בעיקרו כיסוי להוצאות הכרוכות בניתוחים פרטיים בארץ ובחו"ל, בפוליסות המשוקות החל מחודש ינואר 2014 בהתאם להוראות הממונה, לא ניתנת למבוטח אפשרות מתן פיצוי כספי למבוטח במקרה שבחר לבצע ניתוח במסגרת השב"ן או במסגרת ציבורית. כיסוי לניתוחים בישראל משווק במספר רבדים הכוללים כיסוי לניתוחים בישראל עם השתתפות עצמית, משלים שב"ן וכיסוי מ"השקל הראשון".
	החל מיום 1.2.2016 משווק כיסוי לניתוחים במסגרת פוליסה אחידה לחברות הביטוח במסגרת מסלול "מהשקל הראשון" או משלים שב"ן והחל מיום 1.7.2016, הכיסוי ניתן רק עבור ניתוחים המבוצעים אצל ספקי שירות שבהסדר בלבד. לשינוי בנושא תכניות ביטוח רפואי מסוג ניתוח, ראה סעיף 9.3.1 לעיל.
ביטוח רפואי מסוג השתלות*	מעניק בעיקרו כיסוי להוצאות הכרוכות בהשתלת איברים ו/או טיפולים מיוחדים בחו"ל.
ביטוח מסוג תרופות*	מעניק בעיקרו כיסוי בגין תרופות שאינן כלולות בסל הבריאות.
ביטוח שיניים	מעניק בעיקרו כיסוי להוצאות בגין טיפולי שיניים בהסתמך על מספר רבדי כיסוי: טיפולים משמרים, טיפולי חניכים, טיפולים משקמים, טיפולי שתלים ואורתודנטיה.
	נכון למועד הדוח, כיסוי זה משווק על-ידי הקבוצה בביטוח קבוצתי בלבד ולתקופות קצובות.
כתבי שירות	כיסויים שונים הניתנים למבוטחים כגון טיפולי פיזיותרפיה, התייעצות עם פסיכולוגים, טיפול באמצעות רפואה משלימה, ביקור רופא וכן כיסויים אמבולטוריים, כגון התייעצות עם רופאים, בדיקות רפואיות אבחנתיות, סקר ובדיקות לרפואה מונעת.
	כתבי השירות מוצעים כנלווים לכיסוי העיקרי ונמכרים כריידרים המקבילים לתקופת הביטוח של הכיסוי העיקרי. לחברה קיימת אפשרות לבטל את מתן השירות בהתאם להסדרים הקבועים בכתבי השירות הרלבנטיים. לעניין ההסדרה בנושא כתבי שירות ראה סעיף 9.3.3 לעיל.

³⁴ בהקשר זה יצוין כי בחודש ספטמבר 2016 פורסמה טיטת חוזר בעניין הוראות להתנהלות מבטח במהלך חיי הפוליסה (בפסקה זו – "הטיטה הקודמת"). עניינה של הטיטה הקודמת היה באיגוד הוראות המוסדרות בחוזרים שונים, אשר מסדירות את הטיפול במבוטח בתקופות שונות במהלך תקופת הביטוח לכדי חוזר אחד, וביניהם חוזר הוראות לניסוח תכניות ביטוח וחוזר צירוף לביטוח. בחודשים פברואר ומרס 2017, פיצלה הממונה את הטיטה הקודמת בחזרה לחוזרי המקור ממנה הורכבה ותיקנה אותם.

סוג התכנית	מהות הכיסוי
	* בתוכניות ביטוח פרט ששווקו עד ליום 1.2.2016, הכיסויים הביטוחיים האמורים הוצעו לכל החיים. תכניות ביטוח פרט שמשווקות לאחר יום 1.2.2016 מתחדשות כל שנתיים ביום 1 בינוי, החל משנת 2018.
ביטוח מחלות קשות	
מחלות קשות	כיסוי ביטוחי המעניק למבוטח תגמולי ביטוח (בעיקר פיצוי כספי להבדיל משיפוי) בקרות אחת מהמחלות הקשות או אירועים רפואיים חמורים, על-פי רשימה קבועה מראש הכלולה בתכנית הביטוח. בתכניות ביטוח ששווקו עד ליום 1.2.2016 הוצע הכיסוי לתקופה קצובה. בתכניות ביטוח המשווקות לאחר יום 1.2.2016, תכניות הביטוח מתחדשות כל שנתיים ומסתיימות בגיל הקבוע בפוליסה.
ביטוח סיעודי	
ביטוח סיעודי	כיסוי ביטוחי המעניק תגמולי ביטוח בהיות המבוטח במצב סיעודי בהתאם להגדרה הקבועה לכך בפוליסה ולאחר תקופת המתנה הקבועה בפוליסה. תשלום תגמולי הביטוח הינו לתקופה קצובה או לכל החיים בהתאם לתנאי הפוליסה. בתכניות הביטוח ששווקו עד שנת 2012, הפיצוי החודשי היה צמוד לתיק ההשקעות, בהתאם לתנאים שנקבעו בתכנית. החל משנת 2012, תכנית הביטוח המשווקת מצמידה את סכום הפיצוי החודשי במקרה של מצב סיעודי למדד המחירים לצרכן, בהתאם לתנאי התכנית. בתנאים מסוימים, במקרה של הפסקת תשלום הפרמיה לפני תום תקופת הביטוח, זכאי המבוטח לכיסוי ביטוחי חלקי, בהתאם לתנאים שנקבעו בפוליסה. בביטוח פרט כיסוי ביטוחי זה מוצע לכל החיים.
ביטוח תאונות אישיות	
תאונות אישיות	תכנית המעניקה למבוטח תגמולי ביטוח בגין נזק (פיצוי) או הוצאה רפואית (שיפוי) שנגרמו לו כתוצאה מתאונה. הכיסוי הינו רב שנתי וניתן למקרה מוות, כוויות, שברים, מצב סיעודי, אשפוז או נכות, והוצאות רפואיות כאשר אלו נגרמים כתוצאה מתאונה, ויכול שיכלול גם כיסוי לאי כושר זמני לעבודה כתוצאה מתאונה. הכיסוי הביטוחי מוצע לתקופה קצובה.
ביטוח נסיעות לחו"ל	
נסיעות לחו"ל	מעניק שיפוי עבור הוצאות הכרוכות באירועים רפואיים שאירעו בחוץ לארץ וכן שיפוי בגין נזקי צד ג', כבודה, וביטול נסיעה בהתאם לתנאי הפוליסה.

לפירוט בדבר התוצאות לפי סוגי פוליסות בתחום בריאות - ראה באור 19 לדוחות הכספיים.

10. תחרות

10.1. כללי

המתחרים העיקריים בתחום מתחלקים לשתי קבוצות עיקריות: חברות הביטוח, שמרביתן פועלות בתחום, וכן קופות החולים המציעות חלק מהכיסויים הביטוחיים במסגרת שירותי בריאות נוספים ("שב"ן") שהן מציעות.

בתחום קיימת תחרות חריפה בין חברות הביטוח, הנובעת, בין היתר, מריבוי מתחרים ודמיון במוצרים.

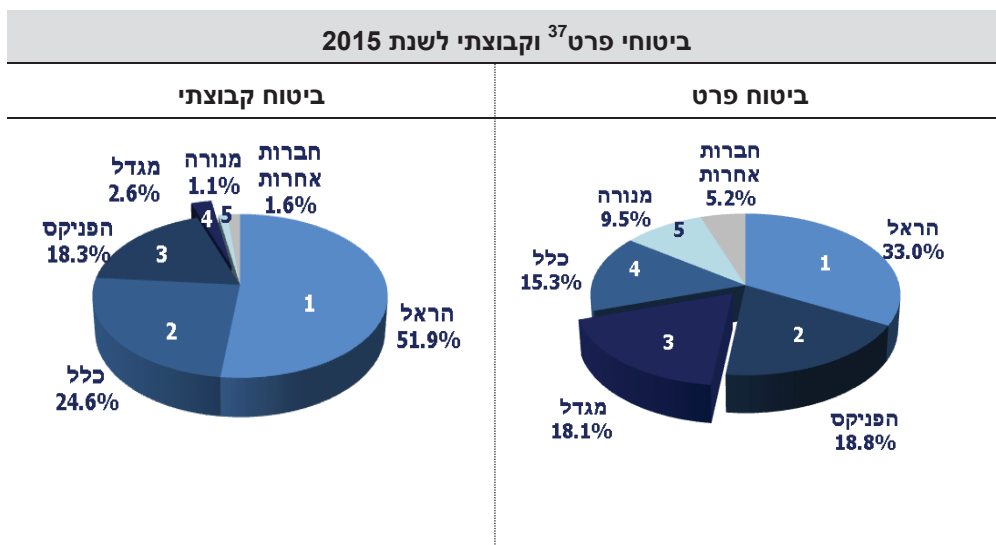
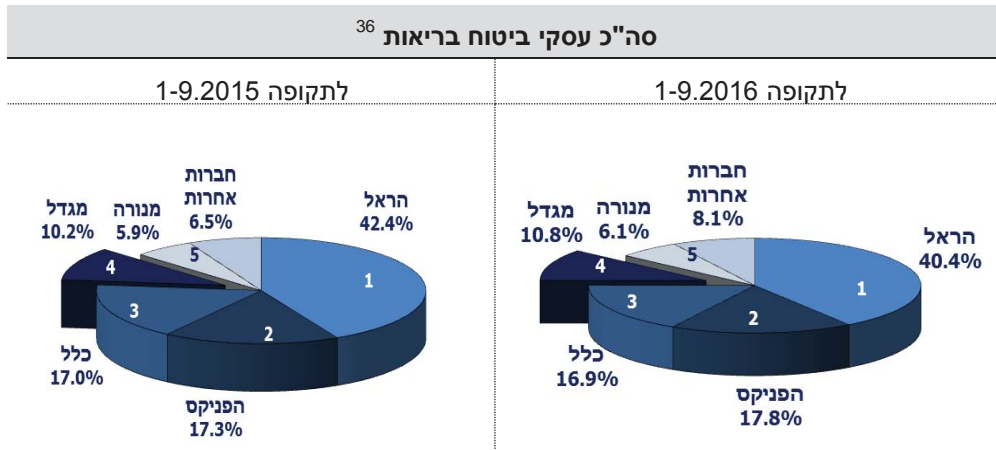
תחום ביטוחי הבריאות בישראל מרוכז ברובו בידי חמש קבוצות הביטוח הגדולות: קבוצת הראל, קבוצת כלל, קבוצת הפניקס, קבוצת מגדל וקבוצת מנורה, כאשר קבוצת הביטוח הדומיננטית מביניהן הינה קבוצת הראל עם מעל ל-40% מהפרמיות בשוק נכון לתקופה המסתיימת ביום 30 בספטמבר 2016.

חלקו של הביטוח הקבוצתי מסך כל הפרמיות בתחום היווה כ-47% בשנת 2015.³⁵ הביטוח הסיעודי הקבוצתי היווה כ-26% מסך הפרמיות בתחום ועיקרו מיוחס לביטוח הסיעודי עבור מבטחי קופות החולים.

חלקה של החברה בשוק ביטוח הבריאות הקבוצתי קטן, ואין לה הסכמים לביטוח סיעודי עם קופות החולים.

10.2. נתוני שוק

להלן נתחי שוק בביטוחי פרט ובביטוח קבוצתי במונחי פרמיות:



10.3. השיטות העיקריות של הקבוצה להתמודד עם התחרות בתחום

החברה מתמודדת עם התחרות באמצעות מיתוגה בשוק ביטוחי הבריאות והשירותים הנלווים להם.

בנוסף, פועלת הקבוצה להרחבת היצע המוצרים והשירותים המוצעים על ידי הקבוצה לאוכלוסיות יעד נוספות, ומתן דגש על חדשנות בתחום המוצרים תוך התאמה לשינויים הרגולטוריים בתחום. בנוסף, מפתחת הקבוצה אמצעי עזר דיגיטליים תומכי מכירה לערוצי ההפצה.

³⁵ מבוסס על הדוח השנתי לשנת 2015 של רשות ההון ביטוח וחסכון. ללא ביטוחי נכויות, עובדים זרים, תאונות אישיות ואחר.

³⁶ נתחי השוק מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט ("דוחות ניהוליים").

³⁷ נתחי השוק בביטוחי פרט וביטוח קבוצתי מבוססים על הדוח השנתי לשנת 2015 של רשות שוק ההון ביטוח וחסכון. ללא ביטוחי נכויות, עובדים זרים, תאונות אישיות ואחר.

הקבוצה פועלת להרחבת פעילותה, בין היתר, באמצעות הכוונת סוכניה לתחום פעילות זה, גיוס סוכנים חדשים המתמחים במוצרי ביטוח הבריאות וכן בהשתתפות במכרזים של קולקטיבים להם פוטנציאל רווחיות נאות. כל זאת תוך שימת דגש על מדיניות קבלת עסקים, הרחבת בסיס המידע האקטוארי וניהול יעיל של התביעות.

11. לקוחות

להלן נתונים לגבי התפלגות פרמיות ברוטו בביטוח בריאות בשנים 2014-2016:

2014		2015		2016		
התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	
92	810	90	921	88	1,041	מבוטחים פרטיים
8	71	10	105	12	136	ביטוח קבוצתי
100	881	100	1,026	100	1,177	סה"כ

העלייה בחלקן היחסי של הפרמיות בביטוח הקבוצתי בשנים 2015 ו-2016 הושפעה בעיקרה מצירוף עסקים חדשים נוספים לביטוח הקבוצתי.

בפוליסות פרט בביטוח סיעודי, שיעור הביטולים, במונחי פרמיות, מהפוליסות בתוקף לראשית השנה הסתכם בשנת הדוח בכ-3.9%, לעומת כ-4.9% בשנת 2015 וכ-4.6% בשנת 2014.

בפוליסות פרט בביטוח בריאות אחר (שאינו כולל את הביטוח הסיעודי וכולל את תת הענפים האחרים בפוליסות לתקופה העולה על שנה), שיעור הביטולים, במונחי פרמיות, מהפוליסות בתוקף לראשית השנה הסתכם בשנת הדוח בכ-10.0%, בדומה לשנת 2015 ולעומת כ-9.9% בשנת 2014.

לקבוצה אין לקוח בודד שההכנסות בתחום ממנו מהוות 10% או יותר מסך הפרמיות בתחום.

תחום ג' - ביטוח כללי

12. מוצרים ושירותים עיקריים

12.1. כללי

תחום הביטוח הכללי כולל בתוכו את ענף ביטוח רכב חובה, ענף ביטוח רכב רכוש וענפי ביטוח כללי אחרים (ראה פירוט להלן), הכוללים את יתר ענפי הביטוח שהקבוצה עוסקת בהם, למעט ענפי הביטוח הכלולים בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המפורטים בסעיף 3.1 לעיל) ובתחום ביטוח הבריאות (המפורטים בסעיף 3.2 לעיל), כמפורט להלן:

ביטוח רכב חובה - מתמקד בכיסוי נזקי גוף, אשר רכישתו על ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על פי דין (פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970). לפרטים אודות מאפיינים מיוחדים של ענף ביטוח רכב חובה ראה סעיפים 12.3 ו-12.4 להלן.

ביטוח רכב רכוש - מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי. אודות מאפיינים מיוחדים של ענף ביטוח רכב רכוש ראה סעיף 12.3 להלן.

ענפי ביטוח כללי אחרים - מתמקד בעיקר בביטוחי רכוש ובביטוחי חביונות, ומאופיין בהענקת כיסויים לסיכונים ספציפיים, או "חבילות כיסויים" לדירות, בתי עסק וכו' המשלבות מספר כיסויים ביטוחיים, וכן כולל פוליסות ביטוח תאונות אישיות לזמן קצר (לתקופה של שנה). אודות מאפיינים מיוחדים של ענפי ביטוח כללי אחרים ראה סעיף 12.3 להלן.

12.2. שינויים עיקריים שחלו בתחום

12.2.1. תיקון הריבית המשמשת להיוון תגמולי ביטוח ולוחות התמורה

בחודש יוני 2016 פורסמו **תקנות הביטוח הלאומי (היוון) (תיקון), התשע"ו-2016**. במסגרת התיקון לתקנות בוצעו השינויים הבאים: (1) הריבית המחושבת להיוון תגמולי ביטוח הוקטנה ל-2% חלף 3%, ונקבע מנגנון עדכון לריבית, החל מיום 1 בינואר 2020 ובכל 4 שנים לאחר מועד זה. (2) לוחות התמורה עודכנו בהתאם לנתוני הלמ"ס המעודכנים באופן המניח תוחלת חיים ארוכה יותר ונקבע מנגנון עדכון רבעוני.

בהתאם לתיקון נוסף בתקנות מחודש ספטמבר 2016, נדחה מועד יישום התקנות לחודש אוקטובר 2017.

בעקבות התקנות האמורות, עדכנה החברה את אומדניה בתחום הביטוח הכללי, ובהתאם לכך הגדילה את העתודות בענפי רכב חובה וחביונות בעיקר ברבעון הראשון של שנת 2016. על אף שנדחה מועד יישומן של התקנות כאמור לעיל, החברה השאירה את העדכון בעתודות על כנו, היות שהעתודות מגלמות תשלומים עתידיים גם ביחס לתקופה שלאחר כניסת התקנות לתוקפן. ראה גם סעיף 3.6 בדוח הדירקטוריון ובאור 37.ב.3.ג. (5) לדוחות הכספיים.

12.2.2. תיקון להוראות החוזר המאוחד בביטוח רכב חובה

בחודש ספטמבר 2016 פורסם **תיקון להוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה**, המעדכן את דמי הביטוח לכלי רכב בביטוח השירי (הפול) ותחילתו הינו ביום 1 בינואר 2017. כמו כן, במסגרת חוזר מחודש אוגוסט 2016 בעניין תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה, בוטלה ההגבלה אשר הייתה קיימת בחוזר קודם מחודש מרס 2016 שאסרה על מבטח לגבות דמי ביטוח בשיעור של יותר מ-90% מתעריף הפול. בחודש אוגוסט 2016 קיבלה החברה הודעה על כך שהממונה מתנגדת להנהגת תעריפי ביטוח רכב חובה לרכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון החל מיום 1 בנובמבר 2016, בהמשך לאישור קודם שניתן לחברה. ביום 19 בספטמבר 2016 הודיעה הממונה ליו"ר איגוד חברות הביטוח על דחיית מועד כניסתן לתוקף של הודעות ההתנגדות להנהגת תעריפי ביטוח רכב חובה עבור פוליסות לביטוח רכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון שנשלחו לחברות ליום 1 בינואר 2017 (מ-1 בנובמבר 2016).

בהתאם, החל מינואר 2017 פועלת החברה בהתאם לתעריפים חדשים שאושרו על ידי הממונה עד ליום 1.3.2017, הכוללים שימוש בפרמטרים נוספים לקביעת הפרמיה, לרבות שימוש באביזרי בטיחות ומין הנהג. תעריף זה עבר עדכון נוסף ואושר על ידי הממונה החל מחודש מרס 2017.

12.2.3. ביטוח רכב חובה לקולקטיבים וציי רכב

בחודש נובמבר 2016 פורסם חוזר לתיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה. החוזר מתקן הוראות חוזר מינואר 2016, במסגרתו בוטלה האפשרות לקבוע לקולקטיב ולצי רכב דמי ביטוח נטו, השונים מדמי הביטוח נטו הנקבעים לכלי רכב שאינם שייכים למסגרת כאמור. לדברי הממונה, לאחר בחינה מחודשת של הנושא על ידי הרשות, הוחלט כי ביטול האפשרות יחול רק ביחס לקולקטיבים, וכי מבטחים רשאים להשתמש בנוסחת תעריף שונה לצי רכב, בכפוף להודעה מראש לממונה ואישורה ובהתאם לפרוצדורה הקבועה בחוזר. בהתאם החל מחודש ינואר 2017, חלה עלייה בדמי הביטוח בגין ביטוחי הקולקטיבים המחודשים בחברה ביחס לדמי הביטוח שנגבו בתקופה המקבילה אשתקד.

12.2.4. קרנית

הקרן לפיצוי נפגעי תאונות הדרכים ("קרנית") הינה תאגיד שהוקם על-פי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 (להלן: "חוק הפלת"ד"), שתפקידו לפצות נפגעים הזכאים לפיצויים מכוח חוק זה ואין בידם לתבוע פיצויים מאת חברות הביטוח בשל קרות אחד מהמקרים הבאים: הנהג האחראי אינו ידוע, אין לנהג האחראי ביטוח רכב חובה או שהביטוח איננו מכסה את החבות, מבטח כלי הרכב נמצא בפירוק או שמונה לו מנהל מורשה.

חברות הביטוח מחויבות להעביר לקרנית 1% מפרמיה נטו שהן גובות בגין פוליסות ביטוח רכב חובה. בנוסף, על חברות הביטוח להעביר לקרנית עוד 9.4% מפרמיה נטו בתוספת דמי פוליסה. זאת, בהתאם לכך שהאחריות הביטוחית למתן שירותים רפואיים בשל נזקי גוף לנפגעי תאונות דרכים עברה מחברות הביטוח לקופות החולים.

בהמשך לתיקון 25 לחוק הפלת"ד, אשר פורסם באפריל 2016 וקובע כי אם בחשבון קרנית קיים סכום העולה על הנדרש לשם מימון פעולותיה והבטחת יציבותה ("סכום עודף"), קרנית עשויה להתבקש על ידי שר האוצר (או מי שהסמיכו שר האוצר לצורך כך) בהסכמת שר המשפטים, להעביר סכומים אלו למבטחים בענף ביטוח רכב מנועי, במזומן או בדרך אחרת, לרבות באמצעות הפחתת שיעור דמי הביטוח, פורסם בחודש ספטמבר 2016 חוזר בעניין השבת כספים מקרנית לציבור המבטחים, המסדיר את חלוקת הסכום העודף לציבור המבטחים בביטוח רכב מנועי. להלן עיקרי הסדר ההשבה שנקבע: (1) בגין פוליסות ביטוח שמועד תחילתן בתקופה שבין 1.1.2017 ועד 31.12.2018 ("תקופת ההשבה"), אשר תקופת הביטוח בהן אינה עולה על 13 חודשים, תשיב חברת הביטוח במועד תשלום דמי הביטוח, באמצעות הפחתת דמי הביטוח, 13% מדמי הביטוח הנגבים ("דמי ההשבה") (2) כלי רכב מסוים יהיה זכאי לדמי השבה במהלך תקופת ההשבה בגין תקופת ביטוח שלא תעלה על 24 חודשי ביטוח.

להערכת החברה לחוזר זה לא תהיה השפעה מהותית על החברה.

12.2.5. תיקון החוזר המאוחד שעניינו "נזקי מים בביטוח דירה"

בחודש נובמבר 2016 פורסם תיקון של החוזר המאוחד - הוראות בענף ביטוח דירה, אשר מטרתו הסדרת תחום נזקי המים במסגרת ביטוחי דירה, באופן שישפר את השירות שיקבל מבטח בקרות מקרה ביטוח. במסגרת התיקון נקבעו ההוראות הבאות: (1) מבטח ינהל רשימת שרברבים שבהסדר, שסייעו בשיפור השירות בתחום זה, בפריסה גיאוגרפית נאותה (2) ברשימה יכללו לפחות 12 שרברבים, והיא תוצג באתר האינטרנט של המבטח ותכיל פרטים לגבי השרברבים כמפורט בחוזר (3) פוליסת

הביטוח תאפשר בחירה בין שרברב בהסדר לבין שרברב שייבחר המבוטח (4) מבטח יערוך סקרי שביעות רצון של המבוטחים מהשרברבים שבהסדר, ביחס למהירות מתן השירות ולאיכות התיקון, ויפרסם את תוצאותיהם; (5) הוגדרו לוחות זמנים תחומים לאספקת שירותי שרברבות והוראות ביצוע במקרה של אי עמידה בלוחות זמנים אלו (6) בסיום שירות על ידי שרברב שבהסדר, על מבטח למסור למבוטח פירוט לגבי השירות שנתן שרברב (7) נקבעו הוראות שייכללו בהסכם התקשרות של מבטח עם שרברב שבהסדר.

החוזר (למעט הוראות מסוימות) יכנס לתוקף ביום 1 ביוני 2017 או בעת חידוש פוליסות קיימות, לפי המאוחר.

נכון למועד הדוח, החברה לומדת את הוראות החוזר, ונערכת ליישומן, תוך בחינת האפשרויות השונות ליישום החוזר והתאמת ניהול התביעות בנזקי מים. בהתאם, נכון למועד דוח זה, החברה אינה יכולה להעריך את ההשלכות מיישום החוזר.

12.2.6 הצטרפות לתכנית ביטוח

בחודש יוני 2016 פורסם חוזר בעניין צירוף לביטוח, המבטל את החוזר הקודם מחודש יולי 2015. עניינו של החוזר הוא בקביעת הוראות להסדרת התנהלות חברות ביטוח וסוכני ביטוח בעת צירוף לביטוח. בחודש מרס 2017 פורסם חוזר המתקן את החוזר.. לפרטים נוספים אודות החוזר, ראו סעיף 15.4.2 לחלק ד' לדוח זה.

12.2.7 חוזר בעניין הנהגת כתבי שירות ואופן שיווקם

בחודש דצמבר 2015 פרסמה הממונה חוזר בעניין שיווק כתבי שירות. מטרת החוזר היא לקבוע תנאים לשיווק כתבי שירות ולאופן שיווקם, כמו גם הטלת אחריות על חברות הביטוח לקיום השירות על פי כתב השירות.

12.2.8 שינויים שחלו בפעילות החברה בתחום הביטוח הכללי

(א) **התקשרות בהסכם רכישת תיק התביעות הכלולות בביטוח כללי של אליהו בחברה**

ביום 21 באפריל 2016, לאחר אישורו של בית המשפט ביום 31 במרס 2016, הושלמה עסקת העברת תיק התביעות בביטוח כללי של אליהו הכולל את התביעות (התלויות והעתידיות) של אליהו הנובעות מפוליסות ביטוח כללי שנמכרו על ידה עד ליום 31 בדצמבר 2012 לאחריותה של החברה. לפירוט ראה דוח מידי מיום 24 באפריל 2016 מספר אסמכתא: 2016-01-054871.

ביום 4 באוגוסט 2016 אישרה האסיפה הכללית של החברה תיקון להסכם רכישת תיק התביעות האמור, אשר עיקרו הינו תיקון בנוגע לחישוב סכום ההוצאות העקיפות אשר היה על אליהו להעביר לחברה במועד השלמת ההסכם. לפירוט ראה דוחות מידיים של מגדל אחזקות מיום 28 ביוני 2016 מספר אסמכתא: 2016-01-068965 ומספר אסמכתא 2016-01-068974 ומיום 4 באוגוסט 2016 מספר אסמכתא: 2016-01-097930. וכן באור 3.ה.38 לדוחות הכספיים.

(ב) **מרכז ביטוח רכב לעובדי מדינה לשנת 2017**

בהתאם להודעה שנמסרה למגדל ביטוח ביום 18 בספטמבר 2016 על ידי אגף החשב הכללי של משרד האוצר, מגדל ביטוח נבחרה לאחת מהזוכות במכרז ביטוח רכב (מקיף וחובה) לעובדי מדינה לשנת 2017 ("הודעת הזכייה"). בהודעת הזכייה נמסר, כי על פי נתוני המבוטחים של שנת הביטוח 2016, מספר המבוטחים בביטוח מקיף וחובה שבהם זכתה מגדל ביטוח הינו כ-34,000 מבוטחים. עוד נאמר בהודעת הזכייה, כי אין עורך המכרז מחויב למספר מבוטחים או להיקף הכספי של הביטוחים.

בהתאם להוראות המכרז, תאריך תחילת הביטוח של הפוליסות המחודשות, במסגרת המכרז, הינו ה-31 בדצמבר 2016 בשעה 23:59. לאור זאת, הפרמיות שנרשמו במסגרת מכרז זה בגין הפוליסות שתאריך תחילת הביטוח שלהן הינו כמפורט לעיל, נרשמו כפרמיה ברוטו בשנת 2016.

היקף הפרמיות ברוטו שהתקבלו כאמור לעיל, ואשר נרשמו בשנת 2016 הסתכמו בכ-147 מיליון ש"ח ומספר המבוטחים שבטוחו במסגרת המכרז הינו כ-34 אלף. הפרמיה האמורה תירשם כפרמיה מרווחת בשנת 2017.

בשלב זה אין בידי החברה להעריך מה תהיה השפעת הזכייה במכרז על תוצאותיה הכספיות.

ראה גם דוח מידי של החברה מיום 19 בספטמבר 2016 מספר אסמכתא: 2016-01-125377.

12.3. תיאור הכיסויים הביטוחיים העיקריים המוצעים ומאפייניהם הייחודיים

מהות הכיסוי	סוג התכנית
ביטוח רכב	
ביטוח רכב חובה	
<p>המוצר הינו פוליסה לביטוח נזקי גוף כתוצאה מהשימוש ברכב, אשר חובה לרכשו על פי פקודת ביטוח רכב.</p> <p>פוליסת ביטוח רכב חובה מכסה בהתאם לפקודת ביטוח רכב, את בעל הרכב והנוהג בו מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 ("הפלת"ד" ו/או "חוק הפלת"ד"), בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג הרכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי הרכב.</p> <p>הפוליסה הינה פוליסה תקנית שיש להנפיקה בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התש"ע-2010.</p> <p>סכום תגמולי הביטוח איננו מוגבל למעט ראשי נזק מסוימים כגון "כאב וסבל" המוגבלים בסכום וכן פיצוי בגין אובדן שכר, הכול בהתאם למגבלות הכיסוי כפי שהן קבועות בחוק הפלת"ד. תיקונים לחוק הפלת"ד ו/או פסיקה הנוגעות לפרשנות לחוק האמור משפיעים על היקף הכיסוי.</p> <p>הפוליסות בביטוח חובה מונפקות בדרך כלל לפרק זמן של שנה. עם זאת, קצב התנהלות התביעות בענף ארוך יותר ועשוי להמשך מספר שנים, וזאת בשל פרק הזמן אשר עובר בין מועד קרות האירוע נשוא התביעה לבין מועד התגבשות הסופית של הנזק וסילוק התביעה.</p> <p>עקרונות התעריף נקבעים על סמך הנחיות הממונה המאגדות תחת "החוזר המאוחד"³⁸ ובהתאם לעקרונות אלה נקבעו הפרמטרים/המשתנים שמבטח יוכל לעשות בהם שימוש לצורך קביעת התעריף והנהלים שעל-פיהם על מבטח לנהוג בכל הקשור לאשור דמי הביטוח.</p> <p>בקבוצה מופעל תעריף דיפרנציאלי, המסתמך על חלק מהמשתנים הרלבנטיים, שנבחרו על-ידי הקבוצה כמתאימים ביותר לצורך הערכת הסיכון וקביעת הפרמיה.</p> <p>לפרטים אודות העדכונים להוראות החוזר לעניין ביטוח רכב חובה ראה סעיף 12.2.2 לעיל.</p>	<p>מתן כיסוי ביטוחי מכוח פקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), התש"ל-1970 ("פקודת ביטוח רכב").</p>

³⁸ החוזר המאוחד מרכז הוראות של הממונה. ראו <http://mof.gov.il/hon/Information-entities/Pages/Codex.aspx>

סוג התכנית	מהות הכיסוי
ביטוח רכב רכוש	
ביטוח רכב רכוש כולל כיסוי נזקי רכוש לרכב המבטח ונזקי רכוש שהרכב המבטח יגרום לצד ג'.	המוצר הינו פוליסה לביטוח רכב המעניקה כיסוי לנזק שעלול להיגרם לרכב עצמו או לרכוש של צד ג'. ישנם מספר סוגים של ביטוחי רכב רכוש:
כיסוי נזקי רכוש לרכב המבטח ונזקי רכוש שהרכב המבטח יגרום לצד ג'.	(א) ביטוח רכב צד שלישי המעניק רק כיסוי לנזקים שאירעו לרכושו של צד שלישי
	(ב) כיסוי מקיף המציע כיסוי גם לנזקים לצד שלישי וגם לנזקים לרכב עצמו, כגון גניבה.
	(ג) כיסוי מקיף חלקי המחריג נזקי תאונה או גניבה.
	פוליסות "רכב רכוש" מתחלקות לשתי קבוצות עיקריות על-פי סוגי הרכב:
	<ul style="list-style-type: none"> ביטוח לרכב פרטי ומסחרי שמשקלו עד 3.5 טון - מעניק כיסויים ביטוחים בהתאם לתנאי פוליסה תקנית הקבועים בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986. לפוליסה התקנית ניתן להוסיף הרחבות באשר להיקף הכיסוי ולסיכונים המכוסים (במסגרת הריידירים (כתבי השירות) מוצעים כיסויים שונים הכוללים שבר שמשות, שירותי דרך וגרירה, רכב חלופי וכו'). התעריף הינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבטחים ומותאם לסיכון) והוא מבוסס על מספר פרמטרים/משתנים, הן אלה הקשורים לרכב המבטח בפוליסה (כגון, סוג, דגם וכיו"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבטח (כמות נהגים ברכב, גיל הנהגים, ניסיון תביעות ועוד). ביטוח לכלי רכב אחרים שאינם נכללים בסוג הקודם, כגון, משאיות מעל 3.5 טון, אופנועים, מוניות, ציוד כבד, אוטובוסים, ציוד חקלאי וכיו"ב. פוליסות הביטוח לסוגי רכב אלה אינן כפופות לתנאי הפוליסה התקנית.

ביטוח כללי אחר

ענף זה כולל בעיקרו שני סוגי ביטוח: ביטוחי רכוש, הכוללים כיסוי בגין אובדן או נזק פיזי לרכוש המבטח וביטוחי חבויות, הכוללים כיסוי בגין חבות כספית על פי דין של מבטח כלפי צד ג' בגין נזק לגוף או לרכוש שייגרם לו, כמפורט להלן. כמו כן, כולל ענף זה פוליסות תאונות אישיות לתקופה של שנה.

ביטוחי רכוש

מיועדים להעניק למבטח כיסוי כנגד אובדן או נזק פיזי לרכושו. הסיכונים העיקריים המכוסים בפוליסות רכוש הינם סיכוני אש, התפוצצות, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע.

ביטוחי הרכוש כוללים לעיתים כיסוי לנזק תוצאתי (אובדן רווחים) עקב הנזק הפיזי לרכוש, והם מהווים נדבך בביטוחי דירות, ביטוח בתי עסק, ביטוחים הנדסיים, ביטוח מטענים בהובלה (ימית, יבשתית, אווירית) וכו'. במרבית המקרים הפוליסות בביטוחי רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח. הכיסויים הביטוחיים בתחום זה מיועדים ללקוחות פרטיים ועסקיים.

המוצרים המרכזיים בענף ביטוח רכוש הנם כדלקמן:

ביטוחי דירות

כוללים ביטוח למבנה ותכולת דירות מגורים והם מבוססים על ביטוחי הרכוש כמתואר לעיל בתוספת ביטוחי חבויות הקשורים לדירת מגורים (אחריות כלפי צד שלישי ואחריות מעסיקים בגין עובדי משק בית).

הפוליסה לביטוח דירה מבוססת על תנאי הפוליסה התקנית לדירות, כפי שנקבעו **בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986**. לפוליסה התקנית ניתן להוסיף הרחבות וזאת לגבי היקף הכיסוי המבטח. הכיסויים המוצעים על ידי הקבוצה כוללים, בין השאר, נזקי מים, שירותי חירום ועוד.

מהות הכיסוי	סוג התכנית
<p>הפוליסה התקנית עודכנה בחודש יולי 2015 תוך הרחבת הכיסוי המינימאלי שהיה קבוע בה, ועתה היא כוללת, בין השאר: סכום כיסוי נוסף בבית משותף, הרחבת כיסוי לסיכונים מים ונוזלים אחרים גם לכיסוי נזק שמקורו בהימלטות נוזלים ממתקני אינסטלציה והסקה של נכס אחר בבית משותף וכן הכללת נוסח תיקני לביטוח אחריות כלפי צד ג'.</p> <p>החיתום של מוצר זה מתבצע על בסיס תעריף בסיסי (עם שונות מסוימת ביחס לדירות בקומות ביניים, צמודי קרקע ודירות גג) ובאמצעות ניתוח הסיכון הספציפי.</p> <p>כמו כן, במסגרת ביטוחי הדירות הקבוצה מציעה גם פוליסה "מבנה אגב משכנתא" שהינה פוליסת מבנה בלבד, בהתאם לפוליסה התקנית, אשר קהל היעד העיקרי הינו לווים בנקים למשכנתאות.</p>	
<p>ביטוח בתי עסק הינו בדרך כלל תכנית ביטוח הכוללת מספר כיסויים (ביטוחי רכוש וביטוחי חבויות), אשר מטרתה לאחד לפוליסה אחת את כל הכיסויים הנחוצים לבית העסק.</p> <p>ביטוח רכוש, מבנים ותכולות, המשמשים לצרכים עסקיים מפני סיכונים אש וסיכונים נלווים (כיסוי לסיכונים הנמכר ביחד עם הכיסוי מפני סיכונים אש, כגון: כיסוי בפני פריצה, התפוצצות, רעידת אדמה). כיסוי זה ניתן להרחבה גם לכיסוי נזק תוצאתי, דהיינו אובדן רווחים וכן ביטוחי חבויות.</p> <p>החיתום של המוצר מתבצע בעיקרו על בסיס ניתוח הסיכון הספציפי ובביטוח עסקים גדולים, בין היתר, בהתאם לתנאי ביטוח המשנה בגין הסיכון המבוטח.</p>	<p>ביטוח בתי עסק</p>
<p>במסגרת ביטוחי הרכוש האחרים, הקבוצה מציעה כיסויים ביטוחים נוספים כגון ביטוחים ימיים ואוויריים (כלי שיט, כלי טייס, הובלת מטענים), ביטוח עבודות קבלניות, ביטוח ציוד מכני הנדסי, ביטוח נאמנות וביטוח כל הסיכונים. היקף הפעילות בענפי ביטוח אלה אינו מהותי.</p>	<p>ביטוחי רכוש אחרים</p>
<p>ביטוחי תאונות אישיות (לתקופה של שנה)</p>	
<p>ביטוח תאונות אישיות מעניק למבוטח פיצוי בגין נזק שנגרם כתוצאה מתאונה שאירעה לו. הכיסוי ניתן למקרה מוות או נכות כתוצאה מתאונה ויכול שיקלול גם כיסוי לאי כושר זמני לעבודה. במסגרת תחום פעילות ביטוח כללי נכללות פוליסות ביטוח תאונות אישיות לתקופה של שנה (כאשר פוליסות ביטוח תאונות אישיות לתקופה של למעלה משנה נכללות במסגרת תחום ביטוח בריאות).</p>	
<p>ביטוחי חבויות</p>	
<p>ביטוחי חבויות מיועדים לכיסוי חבותו על-פי דין של מבוטח בגין נזק שהוא עלול לגרום לצד שלישי כלשהו. הפוליסות בביטוחי חבויות מונפקות בדרך כלל למשך זמן של שנה. עם זאת, קצב התפתחות התביעות בענף ארוך יותר והוא עשוי להמשך מספר שנים, וזאת ממספר סיבות: הנזק המכוסה בפוליסה נגרם לצד שלישי שאינו המבוטח בפוליסה, פרק הזמן אשר עובר בין מועד קרות האירוע נשוא התביעה לבין מועד התגבשות החבות והנזק והגשת התביעה ארוך יחסית.</p> <p>במקרים רבים מדובר בבירור עובדתי ומשפטי מורכב יחסית, הן ביחס לחבות המבוטח והן ביחס להיקף הנזקים, תקופת ההתיישנות בגין עילת התביעה ארוכה יותר מתקופת ההתיישנות המקובלת בביטוח רכוש.</p>	
<p>בביטוחי החבויות מסוג אחריות כלפי צד שלישי ואחריות מעבידים, הכיסוי הוא על בסיס אירוע (בניגוד לפוליסות על בסיס הגשת תביעה - Claim made), דהיינו הכיסוי ניתן לאירועים אשר קרו במהלך תקופת הביטוח, והתביעה יכולה להיות מוגשת לאחר תום תקופת הביטוח בכפוף להתיישנות.</p> <p>בביטוחי חבויות מסוג אחריות מקצועית וחבות המוצר ואחריות נושאי משרה, הכיסוי הוא על בסיס הגשת התביעה (Claim made), דהיינו הכיסוי ניתן לאירועים אשר קרו בתקופת הביטוח או במועד הרטרואקטיבי המצוין ברשימה, והגשת התביעה צריכה להיות במהלך תקופת הביטוח.</p>	

מהות הכיסוי	סוג התכנית
מטרתו של מוצר זה, להגן על המבוטח מפני חבות, שהוא עלול לחוב, בגין נזק שגרם ברשלנותו כלפי צד שלישי כלשהו. הכיסוי מותאם לפעילותו של המבוטח וגבול האחריות בפוליסה נקבע על ידי המבוטח, לפי שיקול דעתו. מוצר זה נמכר הן במסגרת פוליסה עצמאית ובודדת (כיסוי לאחריות כלפי צד ג' בלבד), והן כחלק מפוליסה הכוללת מספר פרקי כיסוי (פרקי חבויות ופרקי רכוש) אשר מטרתה לאחד לפוליסה אחת את כלל הכיסויים הנחוצים לבית העסק.	ביטוח אחריות כלפי צד שלישי
מטרתו של מוצר זה, להגן על מעסיק מפני חבות שהוא עלול לחוב בגין נזק שגרם ברשלנותו לעובד מעובדיו תוך כדי ועקב עבודתו. הכיסוי בפוליסות אלו ניתן מעל לסכומים שבהם נושא המוסד לביטוח לאומי המטפל בתאונות עבודה. מוצר זה נמכר הן במסגרת פוליסה עצמאית ובודדת (כיסוי לאחריות מעסיקים), והן כחלק מפוליסה הכוללת מספר פרקי כיסוי (פרקי חבויות ופרקי רכוש) אשר מטרתה לאחד לפוליסה אחת את כלל הכיסויים הנחוצים לבית העסק.	ביטוח אחריות מעבידים
מוצעים כיסויים ביטוחיים לאחריות מוצר, ביטוח אחריות מקצועית, וביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה.	ביטוחי חבויות אחרים

12.4 הסדרים מיוחדים המתייחסים לענף ביטוח רכב חובה

12.4.1 הסדר הביטוח השירי ("הפול")

הואיל וקיימת מצד אחד חובה על בעל רכב לבטח את רכבו בהתאם לפקודת ביטוח רכב חובה, אך מצד שני, חברות הביטוח רשאיות לסרב לבטח כלי רכב, בהתאם לשיקול דעתן, בעלי רכב שנדחו על-ידי חברות הביטוח רשאיות לרכוש ביטוח באמצעות "הפול" - המאגר הישראלי לביטוח רכב, שהינו תאגיד משותף לחברות הביטוח, אשר אופן הקמתו, דרכי ניהולו והתנהלותו, חובותיו, חלקה של כל חברת ביטוח בהסדר, אופן ההתחשבות של הביטוח המשותף לרבות הסדרים לעניין קביעת התעריף, מוסדרים בתקנות ביטוח רכב מנועי (הסדר ביטוח שירי ומנגנון לקביעת התעריף), התשס"א-2001. כל חברות הביטוח הפועלות בענף ביטוח רכב חובה שותפות ב"פול" וכל אחת נושאת בהפסדי ה"פול" או ברווחיו, על-פי חלקה היחסי בשוק ביטוח רכב חובה, כפי שנקבע בתום השנה השוטפת. לחלקה של הקבוצה בתוצאות ה"פול" ראה סעיף 3.6.3 בדוח הדירקטוריון.

12.4.2 קרנית

כאמור בסעיף 12.2.4 לעיל, קרנית הינה תאגיד שהוקם על-פי חוק הפלת"ד, שתפקידו לפצות נפגעים הזכאים לפיצויים מכוח חוק זה ואין בידם לתבוע פיצויים מאת חברות הביטוח בשל קרות אחד מהמקרים האמורים בחוק הפלת"ד.

לפרטים נוספים אודות קרנית וכן עדכוני רגולציה בקשר עימה, ראו סעיף 12.2.4 לעיל.

12.4.3 מתווה סליקה "קל כבד"

במסגרת פעילות רכב חובה מפעיל איגוד חברות הביטוח מערכת סליקה שנועדה להעביר תשלומים באופן ממוכן בין מבטחי רכב בהתאם לחוק הפלת"ד וצו הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (הסדרים לחלוקת נטל הפיצויים בין המבטחים), התשס"א-2001. הצדדים למערכת הסליקה הם כלל המבטחים והוא חל על תאונות בהן נטלו חלק כלי הרכב המבוטחים בפוליסות. מנהל המתווה מוסמך גם לקיים בוררות לגבי מחלוקות בשאלת החבות, הן במישור המשפטי והן במישור העובדתי.

12.4.4 זכות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי ("מל"ל")

על-פי סעיף 328 לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995, (להלן: "החוק") מוקנית למל"ל זכות תביעה מצד שלישי להשבת גמלאות ששילם או עתיד לשלם, אם המקרה משמש עילה גם לחייב צד שלישי לפי פקודת הנזיקין או חוק הפלת"ד ("זכות שיבוב"), כלומר המל"ל יכול לתבוע את חברות הביטוח בגין כספים אשר שילם או עתיד לשלם למבוטחיהן. על מנת שיוכל המל"ל לממש זכות זו הוא נזקק למידע מחברות הביטוח.

בהתאם, החל מחודש ינואר 2014, מוטלת על חברת ביטוח חובת דיווח למל"ל בכל מקרה שבו המבטח ניכה או רשאי היה לנכות מסכומי הפיצוי את סכומי הגמלה שהמל"ל שילם או עתיד לשלם בהתאם לחוק ואשר המל"ל זכאי לתבעו מהמבטח. ההוראות מסדירות אף את אופן ומועדי הדיווח. בכל מקרה שהמבטח לא מסר למל"ל את הדיווח תוך התקופה שנקבעה בחוק, תקופת ההתיישנות של תביעת המל"ל בגין זכות השיבוב תחל במועד קבלת הדיווח או ביום שבו נודע למל"ל על ההליכים בהם זכאי המבוטח לפיצוי, לפי המוקדם.

ביום 1 בינואר 2016 נכנס לתוקף תיקון נוסף לסעיף 328 לחוק³⁹, במסגרתו נקבעו הוראות ביחס לאופן הדיווח ופרסומו על ידי המל"ל, מועדים להתנהלות בין המל"ל למבטח לאחר הגשת דרישת תשלום על ידי המל"ל, וכן הוראות לעניין תקופת ההתיישנות, אשר תעמוד על 7 שנים ממועד הדיווח או מהמועד בו נודע למל"ל על ההליכים ללא תלות בהפרת חובת הדיווח אך לא יותר מחמש עשרה שנה ממועד התאונה.

במקביל, תוקן סעיף 92א לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 והממונה הוסמכה להטיל עיצום כספי על מבטח שהפר את חובת הדיווח הקבועה בחוק.

בחודש ספטמבר 2014 נחתם הסכם בין המוסד לביטוח לאומי לבין החברה, המחזיר לתוקף הסכם קודם שהיה בין הצדדים בשינויים מסוימים וביניהם: פירוט המקרים בהם רשאית החברה לדחות תביעה וקביעת סנקציה היה והחברה תפר התחייבויותיה לפי ההסכם. כמו כן הוסכם, כי ביטול ההסכם או אי חידושו מסיבה כלשהי יחול באופן מדי על כל האירועים בגינם טרם שולם פיצוי על ידי החברה.

13. תחרות

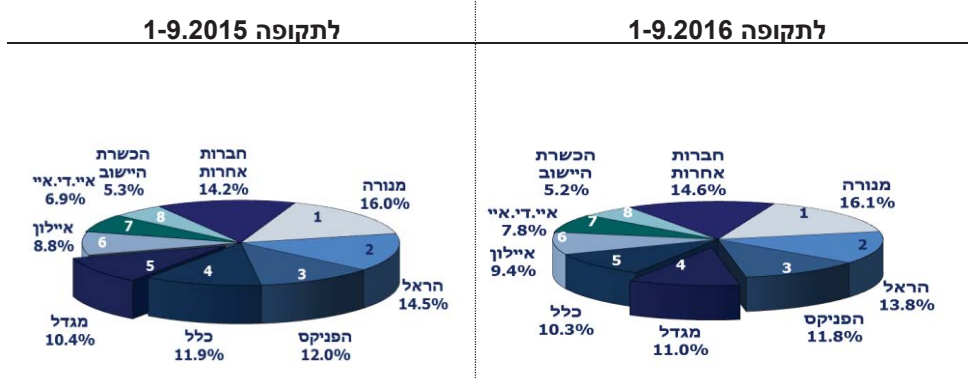
13.1. כללי

תחום הביטוח הכללי מאופיין בתחרות מתמשכת, אשר מתמקדת בתעריף ובשירות. נתח השוק של החברה, כפי שמשקף מהכנסות מדמי ביטוח בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2016 עומד על שיעור של כ-11.0%, לעומת כ-10.4% בתקופה המקבילה אשתקד. נכון ליום 30 בספטמבר 2016 ועל בסיס נתוני השוק במונחי פרמיות ברוטו, הקבוצה ממוקמת במקום רביעי בין הגופים הפועלים בתחום כמפורט להלן:

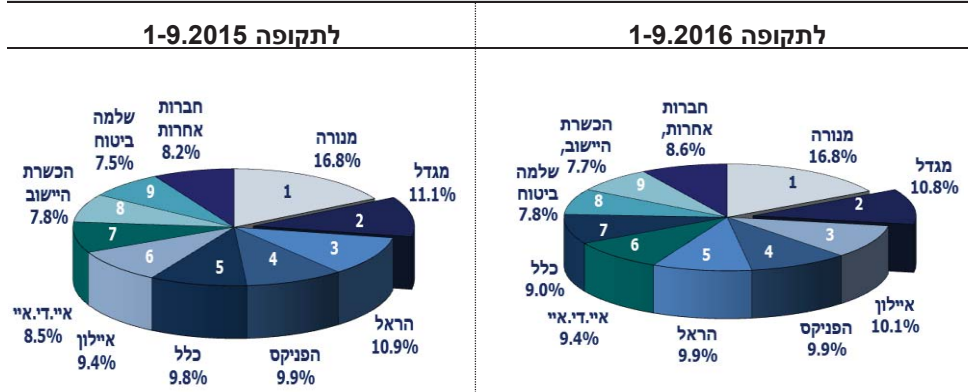
³⁹ במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי תקציב לשנות התקציב 2015 ו- 2016), התשע"ו - 2015.

13.2. נתוני שוק במונחי פרמיות ברוטו ^{40 41}

תחום ביטוח כללי בארץ בכללותו

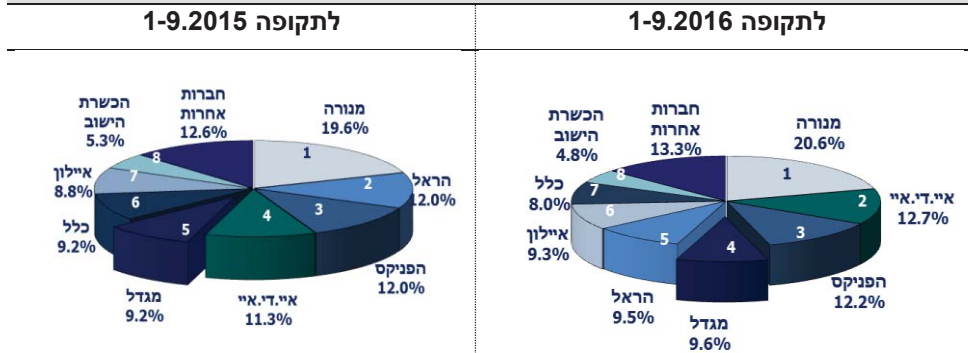


ביטוח רכב חובה



משקלן של סך חברות הביטוח הישיר בתקופה זו הסתכם בכ-12.4% מסך הפרמיות ברוטו בענף, לעומת כ-11.6% בתקופה המקבילה של שנת 2015.

ביטוח רכב רכוש

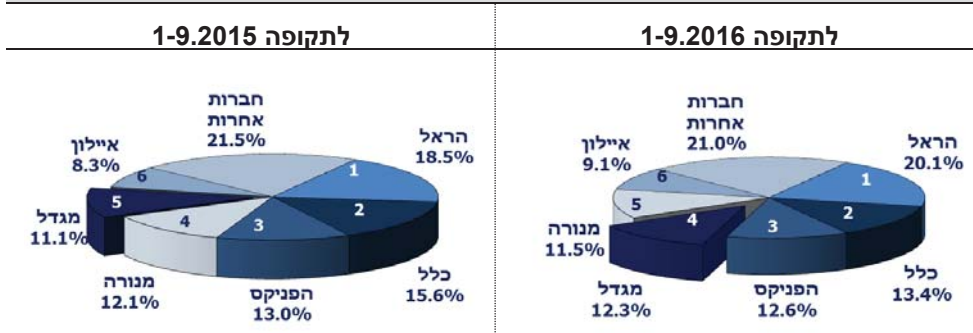


משקלן של סך חברות הביטוח הישיר בתקופה זו הסתכם בכ-16.7% מסך פרמיות ברוטו בענף, לעומת כ-15.2% בתקופה המקבילה של שנת 2015.

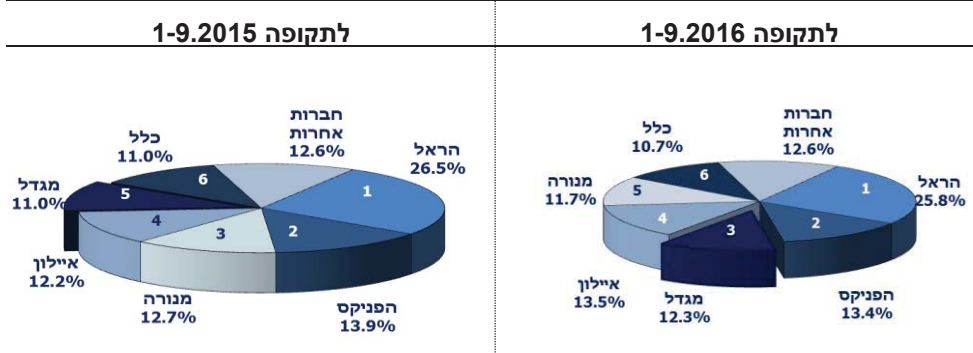
⁴⁰ הנתונים המפורטים בסעיף זה מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט ("דוחות ניהוליים"), למעט אם נאמר במפורש אחרת.

⁴¹ במסגרת חברות אחרות נכללת הקרן לביטוח נזקי טבע בחקלאות בע"מ שנחת השוק שלה נכון ליום 30.9.2016 הינו כ-1.7%.

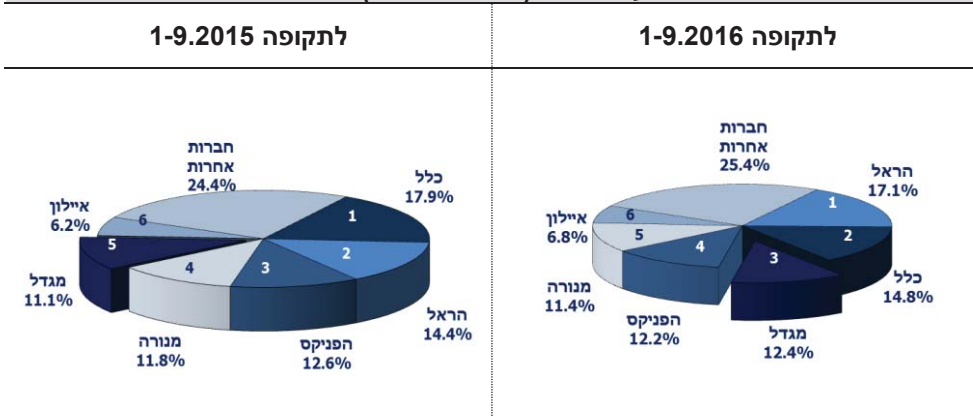
ענפי ביטוח כללי אחרים



ענפי החבויות (ללא רכב חובה)



ענפי רכוש (ללא רכב רכוש)⁴²



בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 חלה עלייה בנתח השוק של הקבוצה במונחי פרמיות ברוטו בהשוואה לתקופה המקבילה בשנת 2015. העלייה התבטאה בביטוח רכב רכוש ונבעה מגידול בכמות הפוליסות, הן בביטוחים הפרטיים והן בביטוחי הקולקטיבים, וכן מגידול בפרמיה הממוצעת. בנוסף, חלה עלייה בנתח השוק בביטוחי רכוש אחרים ובביטוחי חבויות שנבעה בחלקה מעלייה במספר הפוליסות, כמו גם משינוי במועדי חידוש פוליסות של מספר עסקים גדולים, בהן הכיסוי הביטוחי הינו לתקופה ארוכה משנה. לפירוט נוסף, ראה סעיף 3.6.3 בדוח הדירקטוריון של החברה.

⁴² במסגרת חברות אחרות נכללת הקרן לביטוח נזקי טבע בחקלאות בע"מ שנתח השוק שלה נכון ליום 30.9.2016 הינו כ-6.4%.

13.3. השיטות העיקריות של הקבוצה להתמודד עם התחרות

החברה מתמודדת עם התחרות בתחום הביטוח הכללי במספר מישורים:

- (א) ניהול התעריף בביטוחי הפרט ובביטוחים העסקיים - הקבוצה מנהלת את התעריף בביטוחי הפרט ובביטוחים העסקיים באופן שמאפשר לה להתחרות על נתחי השוק ופלחי הלקוחות בהם היא מעוניינת, תוך ניתוח הידע המצטבר שברשותה בתחום הביטוח הכללי אשר מאפשר לה להגיב לשינויים בשוק.
- (ב) פיתוח ושיווק מוצרים סינרגטיים - החברה מתמקדת בפיתוח ובשיווק מוצרים משולבים ומסלולים מובנים, הכוללים כסויים המספקים ללקוח מענה כולל בתחום הפעילות.
- (ג) יעול תהליכי סילוק התביעות ושיפור השירות למבוטחי החברה בכל הקשור בשירות בתביעות.
- (ד) הנגשת השירות ללקוחות ולסוכנים באמצעים תפעוליים וטכנולוגיים - החברה פועלת לשיפור השירות והנגשתו ללקוחותיה ולסוכנים באמצעות התייעלות תפעולית, הטמעה ושימוש במערכות מחשוב מתקדמות, לרבות פיתוח אמצעים דיגיטליים שונים לסוכנים אשר נועדו לייעל את עבודתם ולהקל עליה.

14. לקוחות

14.1. התפלגות הפעילות בתחום ביטוח כללי

להלן פרטים אודות התפלגות הפעילות בתחום ביטוח כללי, לפי פרמיות ברוטו, בשנים 2014 - 2016 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

2014		2015		2016	
מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים	מיליון ש"ח	התפלגות באחוזים
1,526	78	1,606	78	1,778	73
443	22	444	22	663	27
1,969	100	2,050	100	2,441	100

(1) כולל ציי רכב וחברות שעיסוקן ברכב.

עליה בשיעור הביטוח הקבוצתי ומפעלים גדולים בשנת 2016 לעומת שנת 2015, אשר הושפעה בעיקרה מזכייתה של מגדל ביטוח במרכז לביטוח רכב לעובדי המדינה לשנת 2017, אשר נכנס לתוקף בסוף שנת 2016, לפירוט ראה סעיף 12.2.8 (ב) לעיל.

לפרוט חלוקת הפרמיות לפי ענפים במסגרת ביטוח כללי ראו באור 3 לדוחות הכספיים.

14.2. ותק והתמדה של הלקוחות⁴³

14.2.1. ביטוח רכב חובה

בשנת 2016, שיעור החידושים בענף ביטוח רכב חובה, במונחי פרמיות מהפוליסות שהיו בתוקף בשנה קודמת, הסתכם בכ-66%, לעומת שיעור חידושים של כ-59% בשנת 2015 וכ-62% בשנת 2014.

⁴³ בחודש נובמבר 2012 נחתם הסכם בין החברה ובין אליהו בטוח, בו, בין היתר, התחייבה אליהו לגרום לכך, שפוליסות חדשות ללקוחות המבוטחים באליהו בתחום ביטוח כללי שתחילת הביטוח בהן הינה החל מיום 1 בינואר 2013 יבוצע במגדל ביטוח ("העסק החדש"). בשנת 2013 נקלט העסק החדש של אליהו במגדל ביטוח אשר הביא לגידול בפרמיות בעיקר בביטוחי רכב חובה, רכב רכוש וביטוחי דירות. פוליסות אשר חודשו מתוך האוכלוסייה האמורה, בנתונים המתייחסים להתפלגות ותק לקוחות בשנת 2014, מוצגות ב"שנת ביטוח שניה (ללא ותק)", בשנת 2015 בשנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק) ובשנת 2016 ב"למעלה משלוש שנות ותק".

בשנת 2016 חלה עליה בשיעור החידושים לעומת שנת 2015 שהושפעה בעיקרה מגידול בפוליסות שחודשו, זאת לאחר ירידה קלה בשיעור החידושים בשנת 2015 לעומת שנת 2014 שהושפעה בעיקרה משחיקת התעריפים בחברה.

להלן פרטים אודות התפלגות וותק לקוחות בביטוח רכב חובה, במונחי מחזור פרמיות, לשנים 2014-2016:

מספר שנות ביטוח (שנות וותק)	2016	2015	2014
שנת ביטוח ראשונה (ללא וותק)	43%	40%	39%
שנת ביטוח שנייה (שנת וותק אחת)	21%	20%	44%
שנת ביטוח שלישית (שתי שנות וותק)	11%	28%	6%
למעלה משלוש שנות וותק	25%	12%	11%
סה"כ	100%	100%	100%

העלייה בשנת 2016 במשקל הלקוחות עם וותק נמוך משנה הושפעה בעיקרה מזכייה של מגדל ביטוח במרכז לביטוח עובדי המדינה, כאמור בסעיף 14.1 לעיל.

14.2.2. ביטוח רכב רכוש

בשנת 2016, שיעור החידושים בענף ביטוח רכב רכוש, במונחי פרמיות מהפוליסות שהיו בתוקף בשנה קודמת, הסתכם בכ-81%, לעומת כ-75% בשנים 2015 וכ-69% בשנת 2014.

העלייה בשיעורי החידושים בשנים 2016 ו-2015 הושפעה מגידול בכמות הפוליסות שחודשו וכן מעדכוני תעריפים.

להלן פרטים אודות התפלגות וותק לקוחות בביטוח רכב רכוש, במונחי מחזור פרמיות, לשנים 2014-2016:

מספר שנות ביטוח (שנות וותק)	2016	2015	2014
שנת ביטוח ראשונה (ללא וותק)	45%	40%	32%
שנת ביטוח שנייה (שנת וותק אחת)	22%	18%	42%
שנת ביטוח שלישית (שתי שנות וותק)	10%	27%	7%
למעלה משלוש שנות וותק	23%	15%	19%
סה"כ	100%	100%	100%

כאמור לעיל, העלייה בשנת 2016 במשקל הלקוחות עם וותק נמוך משנה הושפעה בעיקרה מזכייתה של מגדל ביטוח במרכז לביטוח עובדי המדינה.

14.2.3. פלח לקוחות משותף לענפי רכב חובה ורכב רכוש

(א) בשנת 2016, פלח הלקוחות המשותף לענף רכב חובה ולענף רכב רכוש הינו כ-65% מהפרמיות בענף רכב חובה, לעומת כ-57% בשנת 2015 וכ-49% בשנת 2014.

(ב) בשנת 2016 פלח הלקוחות המשותף לענף רכב רכוש ולענף רכב חובה הינו כ-89% מהפרמיות בענף רכב רכוש, לעומת כ-85% בשנת 2015 וכ-79% בשנת 2014.

העלייה בפלח הלקוחות המשותף לענפי רכב חובה ורכב רכוש בשנת 2016, הושפעה מזכייתה של מגדל ביטוח במרכז לביטוח עובדי המדינה, כאמור לעיל.

14.2.4. ביטוח דירות

בשנת 2016, שיעור החידושים בענף ביטוחי הדירות⁴⁴ במונחי פרמיות מהפוליסות שהיו בתוקף בשנה קודמת הסתכם בכ-93%, לעומת כ-91% בשנת 2015 וכ-79% בשנת 2014.

בשנת 2016 חלה עלייה קלה בשיעור החידושים, זאת לאחר עליה נכרת בשיעור החידושים בשנת 2015 שנבעה מעדכון התעריפים בחברה.

להלן פרטים אודות התפלגות ותק לקוחות בביטוחי דירות⁴⁵ במונחי מחזור פרמיות לשנים 2014-2016 באחוזים:

2014	2015	2016	מספר שנות ביטוח (שנות ותק)
11%	13%	18%	שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)
25%	9%	11%	שנת ביטוח שנייה (שנת ותק אחת)
9%	22%	8%	שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)
55%	56%	64%	למעלה משלוש שנות ותק
100%	100%	100%	סה"כ

⁴⁴ לא כולל ביטוח ללווי בנקים למשכנתאות, אשר הינו במסגרת ביטוח קבוצתי ב-run off.

⁴⁵ לא כולל ביטוח ללווי בנקים למשכנתאות, אשר הינו במסגרת ביטוח קבוצתי ב-run off.

חלק ג' - מידע נוסף אודות ענפי ביטוח שלא נכללו בתחומי הפעילות
- אין

חלק ד' - מידע נוסף ברמת כלל החברה

15. מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה**15.1. רגולציה ופיקוח - כללי**

פעילות הקבוצה בתחומים השונים כפופה לרגולציה ענפה ופיקוח הדוק על ידי רשויות פיקוח שונות, כדלקמן:

פעילויות הביטוח, פנסייה וגמל

פעילות הביטוח, הפנסייה והגמל בקבוצה, באמצעות מגדל ביטוח וחברות הבת שלה, נתונה לפיקוח הממונה, שבמסגרת סמכויותיה על פי החוקים השונים, מוסמכת להוציא הוראות הנוגעות לדרכי פעולתם וניהולם של הגופים הנמצאים תחת פיקוחה.

בהתאם לחוק הפיקוח, עיסוק בביטוח, לרבות בתיווך בביטוח, מחייב קבלת רישיון, וחוק הפיקוח קובע הוראות לעניין רישוי מבטחים וסוכני ביטוח לרבות סמכות לבטל רישיונות. החזקה של אמצעי שליטה במבטח וסוכנות ביטוח מחייבת קבלת היתרים, וחוק הפיקוח כולל הוראות הנוגעות לקבלת היתרי שליטה והיתרי החזקה כאמור. פעילות הקבוצה בתחום הפנסייה מחייבת קבלת רישיון מבטח וכן קבלת היתר לפעול כחברה מנהלת. פעילות הקבוצה בתחום הגמל מחייבת אף היא קבלת היתר לפעול כחברה מנהלת. לפירוט בעניין רישיונות והיתרים כאמור, ראה סעיף 16.1.1 להלן.

בהקשר זה יצוין כי בשנים הקודמות הטיפול וההתמודדות עם נושאי הרגולציה החלה על פעילויות הביטוח של הקבוצה נעשו בעיקרם באמצעות "איגוד חברות הביטוח בישראל (ע"ר)" (להלן: "האיגוד") ו"התאחדות חברות לביטוח חיים בע"מ" (להלן: "ההתאחדות"). ביום 18 בינואר 2017 החליט דירקטוריון מגדל ביטוח על פרישה משני הגופים האמורים לעיל. החלטה זו התקבלה על רקע אי שביעות רצון מגדל ביטוח מאופן הניהול של גופים אלו בטיפול ברגולציה בכלל, ובהוראות ליישום משטר כושר פירעון חדש (סולבנסי 2), בפרט.

תוקף הודעת הפרישה האמורה של מגדל ביטוח על פי הוראות התקנונים של הגופים הנ"ל הינה מתום 2017, ואולם בהתאם להחלטה שהתקבלה במגדל ביטוח, אין בכוונת מגדל ביטוח לטפל מעתה ואילך בנושאי הרגולציה השונים באמצעות גופים אלו ועמדת גופים אלו לא תייצג את עמדת מגדל ביטוח.

לפרטים נוספים אודות החלטת החברה שלעיל, ראה גם דוח מידי של החברה מיום 18 בינואר 2017, מספר אסמכתא: 2017-01-007758.

ההוראות הרגולטוריות המתוארות להלן מחולקות לסעיפי משנה בהתאם לתחומי הפעילות של החברה כפי שמופיעים בחלק ב' לדוח זה. הוראות רגולטוריות אשר הובאו בפירוט במסגרת תיאור תחומי הפעילות בחלק ב' לדוח זה, יוזכרו בתמצית במסגרת סעיף זה תוך הפניה לפירוט האמור במסגרת תחום הפעילות עצמו, אשר כולל גם את ההשלכות הצפויות על החברה, לפי העניין. הוראות רגולטוריות אשר רלוונטיות למספר תחומי פעילות ו/או אשר לא הובאו בפירוט במסגרת תיאור תחום פעילות ספציפי כאמור, יתוארו בהרחבה במסגרת סעיף זה להלן.

יודגש, כי ההוראות הרגולטוריות המפורטות להלן אינן מהוות רשימה ממצה של כלל הוראות הדין החלות על הקבוצה אלא רק את ההוראות העיקריות שבהן, בראיית החברה.

15.2. הכרעות עקרוניות בתלונות, עריכת ביקורות, דרישות נתונים, עיצומים כספיים

כנגד הקבוצה, כמו גם כנגד קבוצות ביטוח אחרות, מוגשות, מעת לעת, תלונות, חלקן מועברות לממונה. הכרעות הממונה בתלונות אלו ניתנות לעיתים רחוקות, כהכרעות רוחביות ביחס לקבוצות מבטחים.

במסגרת סמכויות הפיקוח עורכת הממונה, מעת לעת, ביקורות ו/או בדיקות מטעמה בגופים המוסדיים בקבוצה. במסגרת זו, בין היתר, מתקבלות דרישות ו/או הנחיות ביחס לטיפול הקבוצה במוצרים השונים לרבות הנחיות לתיקון פעולות שונות ובמקרים חריגים מחייבת ביצוע החזרים כספיים למבטחים.

לפירוט בדבר הכרעות, הכרעות עקרוניות, ביקורות מטעם הממונה, דרישות נתונים, עיצומים כספיים, ראה באור 39 n.1 לדוחות הכספיים.

15.3. פעילות הקבוצה בכללותה

להלן יפורטו הוראות דין מהותיות (לרבות טיטות) שפורסמו בתקופת הדוח ועד פרסומו המתייחסות לפעילויות הקבוצה בכללותה.

15.3.1. משטר כושר פירעון וניהול סיכונים

לפרטים בדבר הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II אשר פורסמו בחודש פברואר 2017 הכוללות את דרישות ההון שיחולו על חבות הביטוח החל מיום 20 ביוני 2017 ראה סעיף 2.4.3 לעיל, סעיף 4.2 בדוח הדירקטוריון וכן באור 14ה. לדוחות הכספיים.

15.3.2. עידוד השקעה בטכנולוגיה

(1) במכתב מחודש ספטמבר 2016, פנתה הממונה אל חברות הביטוח, במטרה לתמרץ את חברות הביטוח להשקיע בטכנולוגיה, שכן לדעת הממונה, הטכנולוגיה הקיימת ברוב חברות הביטוח הינה מיושנת והתמיכה הטכנולוגית והמקצועית בה הולכת ופוחתת והדבר מהווה סיכון לכספי המבוטחים. עידוד ההשקעה בטכנולוגיה ייעשה באמצעות הוראת שעה במסגרת יישום הנדבך הראשון בדירקטיבת סולבנסי 2, כך שמבטח שיציג תכנית שעניינה פיתוח התשתית הטכנולוגית יוכל לקבל הקלות לעניין חישוב יחס כושר פירעון.

(2) ההקלות יינתנו, אם תנוח דעתה של הממונה כי תכנית השיפור הטכנולוגי של המבטח עומדת בתנאי הסף הקבועים במכתב וכן שמטרת התכנית היא להביא לשיפור ממשי ומהותי בהיערכות הטכנולוגית של החברה.

(3) שוכנעה הממונה באמור, ניתן יהיה להכיר בשיפור הטכנולוגי כנכס השקעה בלתי מוחשי שאינו מוכר במאזן הכלכלי עד גובה שוויו במאזן החשבונאי לתקופה שלא תעלה על שלוש שנים ממועד תחילת יישום דירקטיבת סולבנסי 2 ובכפוף לאמור מטה:

- שוויו ההוגן של נכס ההשקעה בתשתית לא יעלה על 0.3% מסך נכסי המאזן הכלכלי (לא כולל ההשקעה בנכס האמור).
- על השקעה בנכס תשתית כאמור תחול דרישת הון החלה לגבי נכסים בלתי מוחשיים המוכרים במאזן הכלכלי בשיעור מופחת.

(4) במסגרת המכתב הובהר, כי ההקלות המוצעות יילקחו בחשבון רק לצורך חישוב מצב ההון אולם לא לצורך חישוב יחס כושר הפירעון לעניין חלוקת דיבידנד.

15.3.3. תקנות החברות

בחודש אפריל 2016 פורסמו **מספר תיקונים לתקנות החברות** כחלק ממהלך כללי של מתן הקלות בהוראות ממשל תאגידי לחברות נסחרות. במסגרתם, בין היתר, הובאו השינויים הבאים:

- (א) בתנאים מסוימים, שינוי לא מהותי בתנאי כהונתו והעסקתו של נושא משרה הכפוף למנכ"ל לא יהיה טעון אישור ועדת התגמול אלא אישור המנכ"ל בלבד.
- (ב) חברה שפרסמה מודעה על זימון אסיפה כללית באתר האינטרנט שלה תהיהפטורה מפרסום מודעה בשני עיתונים יומיים.
- (ג) הפחתת דרישות ההצמדה בחישובי גמול דירקטורים חיצוניים והפחתת חלק מסכומי הגמול הניתנים להם.

- (ד) בתנאים מסוימים, חידוש או הארכה של התקשרות עם מנכ"ל לא תהיה טעונה אישור האסיפה הכללית אלא אישור ועדת התגמול והדירקטוריון בלבד.
- (ה) ניתן יהיה להעניק לנושאי משרה כפופי מנכ"ל, מענק על פי קריטריונים שאינם ניתנים למדידה.
- (ו) קיום קשרים עסקיים או מקצועיים שהחלו לאחר מועד המינוי של דירקטור חיצוני, לא יהוו "זיקה" כמשמעותה בחוק החברות, ככל ש: (1) הקשרים נחשבים לזניחים הן מצד הדירקטור החיצוני והן מצד החברה (2) עובדה זו אושרה על ידי ועדת הביקורת.
- (ז) הקלה בתנאי אישור עסקה חריגה של חברה ציבורית לפי סעיף 270(4) לחוק החברות, כך שלא יידרש אישור אסיפה כללית אם במועד אישור העסקה בוועדת הביקורת ובדירקטוריון שיעור ההחזקה בזכויות ההצבעה בחברה של בעלי המניות שאין להם ענין אישי באישור העסקה אינו עולה על 2% (במקום 1%).

15.3.4 תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים

בחודש אפריל 2016 פורסם חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג) התשע"ו-2016 ("חוק התגמול") אשר עיקריו הם כדלהלן:

- (א) התקשרות של תאגיד פיננסי עם נושא משרה בכירה או עובד בו באשר לתנאי כהונתו והעסקתו, הכוללת מתן תגמול שההוצאה החשבונאית בגינו צפויה לעלות על 2.5 מיליון ש"ח בשנה (צמוד למדד המחירים לצרכן מיום פרסום החוק) טעונה אישורם של: (1) ועדת התגמול (ואם אינה קיימת - ועדת ביקורת) (2) דירקטוריון התאגיד הפיננסי ברוב של הדירקטורים החיצוניים או הבלתי תלויים ו-(3) בתאגיד פיננסי ציבורי - אסיפה כללית, ברוב מיוחס מקרב בעלי מניות המיעוט בהתאם להוראות סעיף 267א(ב) לחוק החברות.
- לענין זה: "תגמול": לרבות התחייבות למתן תגמול, בין במישרין ובין בעקיפין, ולרבות סכום כסף וכל דבר שהוא שווה כסף, שכר, מענק, דמי ניהול, דמי ייעוץ, דמי שכירות, עמלה, הטבה שהיא ריבית, תשלום מבוסס מניות, תגמול פרישה שאינו תשלום פנסיוני ושאינו פיצויי פיטורים על פי דין, טובת הנאה וכל הטבה אחרת, והכול למעט דיבידנד.
- (ב) התקשרות כאמור לא תאושר אם היחס בין ההוצאה החשבונאית החזויה בשל התגמול כאמור, לבין ההוצאה בשל התגמול הנמוך ביותר ששילם התאגיד הפיננסי לעובד בו בשנה שקדמה להתקשרות עולה על פי 35 ביחס למשרה מלאה (לרבות עובדי קבלן).
- (ג) בבירור ההכנסה החייבת במס של גוף פיננסי, לא יותרו ניכויים בשל שכר נושאי משרה ועובדים בגוף הפיננסי מעבר לתקרה. לענין זה הוגדרה התקרה כ-2.5 מיליון ש"ח בשנה, בהפחתת סכום הפער, אם קיים, בין עלות השכר ל-2.5 מיליון ש"ח ובניכוי הוצאה בשל הענקת מניות או זכות לקבלת מניות ובניכוי עודף עלות השכר בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים (להלן בפסקה זו - "התקרה").
- (ד) ההוראות יחולו על גופים פיננסיים המנהלים כספי ציבור וכן על גוף ששולט בגוף הפיננסי כהגדרתו בחוק האמור. יצוין, כי בחישוב עלות השכר לצורך בירור תקרת התגמול, יילקח בחשבון גם כל סכום התגמול המשולם לאותו עובד או נושא משרה בשל עבודתו בתאגידים קשורים לתאגיד הפיננסי, כהגדרת המונח בחוק.
- (ה) בנוסף, מוטלת חובת דיווח למס הכנסה של תאגיד פיננסי לגבי כל עובד או נושא משרה בכירה אשר עלות השכר המשולמת לו באמצעות התאגיד הפיננסי (בעצמו או ביחד עם תאגידים אחרים הקשורים לו) עולה על התקרה לתשלום כאמור.

(ו) התקשרויות שיאושרו מיום פרסום החוק (קרי, 12 באפריל 2016) ואילך תהיינה כפופות להוראות החוק. לגבי התקשרויות אשר אושרו לפני יום הפרסום של החוק, יחולו הוראות החוק בתום ששה חודשים מיום פרסומו, כאשר התקשרויות כאמור תהיינה טעונות אישור עד לאותו מועד. כמו כן, הוראות החוק בנוגע לאי התרת הוצאות לצרכי מס יחולו על התקשרויות שאושרו טרם יום פרסום החוק, בתום שישה חודשים ממועד פרסומו ועבור התקשרויות שאושרו מיום פרסום החוק - החל מיום 1 בינואר 2017.

לפרטים בדבר עדכון מדיניות התגמול של החברה ויישום חוק התגמול בהתאם לאמור לעיל ראה באור 3.38.יא. לדוחות הכספיים וכן תקנה 21 בפרק פרטים נוספים על התאגיד.

15.3.5 מינוי וכהונה של בעלי תפקיד מרכזי

בחודש ינואר 2016 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (הגבלות על מינוי וכהונה של בעלי תפקיד מרכזי בגוף מוסדי), התשע"ו-2016.

עניינה של הטייטה הוא בקביעת איסור על העסקת אדם כבעל תפקיד מרכזי בגוף מוסדי (כל נושא משרה כהגדרתו בחוק הפיקוח וכן בעל תפקיד אחר מהסוג שיוזרה הממונה שלפעילותו עשויה להיות השפעה מהותית על פרופיל הסיכון של הגוף המוסדי או של כספי חוסכים באמצעותו, למעט דירקטור) שמתקיים בו אחד מאלה:

הוא בעל שליטה בגוף המוסדי או קרובו; קרוב של דירקטור; הורשע בעבירה המנויה בטייטה; מי שמועמד לכהונה והוגש נגדו כתב אישום בעבירה המנויה בטייטה; מי שמכהן כנושא משרה והוגש נגדו כתב אישום בעבירה המנויה בטייטה, רשאית הממונה לקבוע כי אינו כשיר לכהן כבעל תפקיד מרכזי. כמו כן, נקבע איסור על התערבות בשיקול דעתו של בעל תפקיד מרכזי וסנקציה בגין התערבות כאמור.

במסגרת הטייטה מוצע כי התחולה תהיה תוך שלושים יום ממועד פרסום התקנות, וכי בעל תפקיד מרכזי שאינו עומד בהוראות התקנות יוכל לכהן עוד שלוש שנים מיום כניסת התקנות לתוקף.

15.3.6 אכיפת דיני המס בין מדינות

בחודש יולי 2016 אושר בכנסת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 227), התשע"ו-2016 (בנוגע ליישום הסכם FATCA וה-CRS⁴⁶). במסגרת החוק שולבו הוראות המחייבות, בין היתר, מוסדות פיננסיים לבצע פעולות של זיהוי, איסוף, ריכוז ודיווח לרשויות מס זרות על חשבונות של אזרחים ו/או תושבי מדינות זרות. במסגרת החוק הוסמך שר האוצר לקבוע בתקנות הוראות לעניין פעולות שעל מוסד פיננסי לבצע, לצורך זיהוי, איסוף פרטים ודיווח על בעלי חשבונות תושבים במדינות אחרות. בין היתר, הוסמך שר האוצר לקבוע תקנות בעניין דיווח ללקוחות מוסד פיננסי בטרם מסירת דיווח לגביו על האפשרויות עומדות בפניו לצורך הסרתו מהדיווח.

בחודש אוגוסט 2016 פורסמו תקנות מס הכנסה (יישום הסכם FATCA), התשע"ו-2016. עניינן של התקנות, הוא בקביעת החובות החלות על מוסדות פיננסיים בקשר עם יישום הסכם ה-FATCA.

החברה פועלת ליישום ההוראות האמורות במסגרת פעילותה השוטפת.

⁴⁶ בחודש מאי 2016 נחתם הסכם רשויות מוסמכות ליישום האמנה המולטילטרלית לחילופי מידע אוטומטי הנוגע למידע פיננסי (CRS) וליישום האמנה המולטילטרלית לדיווח בין מדינות על חתמה ישראל בנובמבר 2015. בחתימה על ההסכם, מדינת ישראל הצטרפה לכ-80 מדינות, החברות בארגון ה-OECD ומדינות נוספות, אשר כבר חתמו על ההסכם. ההסכם ותקן חילופי מידע אוטומטיים (CRS) קובעים, בין היתר, הוראות לגבי סוג המידע שהמדינות יעבירו, מועד העברת המידע והגופים הפיננסיים עליהם תחול חובת העברת המידע לרשויות המס. מועד תחילת היישום של ההסכם והתקן הינו בשנת 2017, כאשר הדיווח הראשון שתדווח מדינת ישראל צפוי להיות בחודש ספטמבר 2018.

15.3.7. הקמת רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון

בחודש אוגוסט 2016 פורסם חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (תיקוני חקיקה) התשע"ו-2016 אשר במסגרתו נוספו תיקוני חקיקה בחוק הפיקוח, חוק קופות גמל, חוק הייעוץ וחוקים משיקים נוספים, על פיהם הוקמה רשות שוק ההון ביטוח וחסכון ("הרשות"). הרשות פועלת כיחידה ממשלתית עצמאית ונפרדת כאשר השר הממונה עליה הינו שר האוצר. תפקידיה הראשיים של הרשות הינם: שמירה על עניינם של המבוטחים, העמיתים ולקוחות הגופים המפוקחים; הבטחת יציבותם וניהולם התקין של הגופים המפוקחים, קידום התחרות במערכת הפיננסית ובמיוחד בשוק ההון הביטוח והחסכון; וכן עידוד חדשנות טכנולוגית ועסקית בפעילות הגופים המפוקחים.

התיקון כולל הוראות לעניין בחירת הממונה והגבלת תקופת כהונתו לחמש שנים (ללא אופציה להארכה). כמו כן, התיקון כולל האצלה של חלק מסמכויות משר האוצר לממונה, כגון: סיווג עסקי הביטוח לענפי הביטוח השונים, קביעת דרכי ניהול השקעות של חברת הביטוח, סוגי נכסים שחברות הביטוח רשאיות להחזיק ואופן החזקתם, הוראות בדבר תנאים שבחווה ביטוח וניסוחם וכי כל הסדר סותר - בטל, מבנה פוליסת ביטוח וצורתה, רשימת תנאים מהותיים בפוליסה, הסדרת פעילותם ודרכי עבודתם של אורגנים ובעלי תפקידים אחרים במבטח ועוד.

ביחס לדרישות הון עצמי נקבע כי שר האוצר יקבע הוראות בדבר הון עצמי מזערי הנדרש לקבלת רישיון מבטח, כאשר ניתנו במקביל סמכויות לממונה ליתן הוראות בדבר הון עצמי נוסף על ההון המינימלי הנדרש לצורך שמירת יכולתו של מבטח לקיים את התחייבויותיו, וכן סמכות ליתן הוראות בדבר הרכב ההון העצמי של המבטח. הממונה ימסור לוועדת הכספים של הכנסת הודעה על הוראות כאמור והן יקבלו תוקף בתום שלושים ימים מיום מסירת ההודעה ככל שלא היו השגות.

התיקון כולל גם תיקונים לחוק קופות גמל ובין היתר מאציל לממונה חלק מסמכויות שר האוצר, ובהן: לאשר לחברה מנהלת עיסוק אחר וכן את הסמכות לקבוע הוראות בדבר דרכי השקעת ההון העצמי הנדרש והביטוחים שיידרשו מחברה מנהלת (בהתייעצות עם הוועדה המייעצת שתמונה על ידי שר האוצר בהתאם לסעיף 4 לחוק הפיקוח על הביטוח), אופן חישוב שוויים של נכסי קופת גמל שבניהולה והוראות מסוימות בעניין תשלומי כספים לקופת גמל. בנוסף נקבע שהוראות הממונה לעניין תקנון קרן מקיפה יאושרו על ידי ועדת הכספים של הכנסת ועל ידי שר האוצר.

15.3.8. בחודש דצמבר 2016 אישרה הכנסת את חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה

ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז-2016, אשר במסגרתו, בין היתר, נקבע כי מס החברות יופחת מ-25% לשיעור של 24% בשנת 2017 ושיעור של 23% בשנת 2018 ואילך.

15.4. פעילות הביטוח – כללי

להלן יפורטו הוראות דין מהותיות והסדרים תחיקתיים (לרבות טיוטות) שפורסמו בתקופת הדוח ועד פרסומו, המשותפים לכל תחומי פעילות הביטוח (ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, בריאות וביטוח כללי).

15.4.1. הוראות לניסוח תכניות ביטוח

בחודש מרס 2017 פורסם תיקון לחוזר הוראות לניסוח תכנית ביטוח (בפסקה זו: **"החוזר המתוקן"**)⁴⁷, המשנה ומעדכן חלק מההוראות הקיימות בחוזר הוראות לניסוח תכנית ביטוח מאוגוסט 2015, ומההוראות הקיימות בטיטוט חוזר הוראות לניסוח תכניות ביטוח כפי שפורסמה בפברואר 2017.

מטרתו של החוזר המתוקן הינה לקבוע הוראות רוחביות בקשר עם ניסוח תוכניות ביטוח לסוגיהן. בין היתר, כולל החוזר המתוקן רשימה מוגדרת של הוראות שיש לכלול אותן בתכנית ביטוח והוראות שאין לכלול אותן בתכנית ביטוח בחלוקה להוראות כלליות, הוראות לביטוח חיים, ביטוח בריאות וביטוח כללי.

החל מיום 1 בדצמבר 2017, יכנסו כל הוראות החוזר המתוקן לתוקפן, כיום נערכת החברה ליישום ההוראות.

15.4.2. חוזר צירוף לביטוח

בחודש מרס 2017 פורסם תיקון לחוזר צירוף לביטוח (בפסקה זו: **"החוזר המתוקן"**)⁴⁸, אשר מחליף ומבטל את החוזר הקודם באותו עניין מחודש יולי 2015 (**"החוזר המקורי"**) (לרבות התיקון לו מחודש יוני 2016) ואשר משנה ומעדכן את הוראות טיוטת חוזר צירוף לביטוח כפי שפורסמה בחודש פברואר 2017. עניינו של החוזר המתוקן הוא בקביעת הוראות להסדרת התנהלות חברות ביטוח וסוכני ביטוח בעת צירוף לביטוח.

במסגרת החוזר המתוקן הממונה שורה של נהגים שאין לעשות בהם שימוש בעת צירוף לביטוח, כדלקמן: (1) חברת ביטוח לא תצרף מבטח לפוליסה המעניקה פיצוי כאשר יש למבטח פוליסה אחרת המבטחת מקרה ביטוח דומה אצל אותה חברה, אלא בהתקיים התנאים המנויים בחוזר לעניין יידוע המבטח (2) בעת המשכיות במעבר מפוליסה קבוצתית לפוליסת פרט אצל אותו מבטח יחולו ההוראות הבאות: אסור לגבות פרמיה בפוליסת הפרט לפני שהופסקה הגבייה בגין אותו מבטח בפוליסה הקבוצתית, במקרה שנודע למבטח על סיום הגבייה בביטוח הקבוצתי לאחר הסיום בפועל, תהיה הגבייה למפרע של הפרמיה בעבור פוליסת הפרט מתחילת תקופת הביטוח תוך מתן רצף ביטוחי לתקופת הביניים, צריך לציין בפני המבטח כי קיים שוני בהיקף הכיסוי ולהציע למבטח מידע מפורט בעניין זה (3) נאסר על שימוש בפרטי כרטיס אשראי שנמסרו למבטח או סוכן ביטוח לצורך מכירת מוצר אחר מבלי לקבל את אישורו של המועמד לביטוח (4) אסור לכלול בטופס הצעה לביטוח סעיף הממנה את הסוכן לשלוחו של המבטח.

הוראות החוזר המתוקן יכנסו לתוקפן ביום 1.7.2017.

⁴⁷ בהקשר זה יצוין כי בחודש ספטמבר 2016 פורסמה טיוטת חוזר בעניין הוראות להתנהלות מבטח במהלך חיי הפוליסה (בפסקה זו – **"הטייטה הקודמת"**). עניינה של הטייטה הקודמת היה באיגוד הוראות המוסדרות בחוזרים שונים, אשר מסדירות את הטיפול במבטח בתקופות שונות במהלך תקופת הביטוח לכדי חוזר אחד, וביניהם חוזר הוראות לניסוח תכניות ביטוח. בחודשים פברואר ומרס 2017, פיצלה הממונה את הטייטה הקודמת בחזרה לחוזרי המקור ממנה הורכבה ותיקנה אותם.

⁴⁸ בהקשר זה יצוין כי בחודש ספטמבר 2016 פורסמה טיוטת חוזר בעניין הוראות להתנהלות מבטח במהלך חיי הפוליסה (בפסקה זו – **"הטייטה הקודמת"**). עניינה של הטייטה הקודמת היה באיגוד הוראות המוסדרות בחוזרים שונים, אשר מסדירות את הטיפול במבטח בתקופות שונות במהלך תקופת הביטוח לכדי חוזר אחד, וביניהם חוזר צירוף לביטוח. בחודשים פברואר ומרס 2017, פיצלה הממונה את הטייטה הקודמת בחזרה לחוזרי המקור ממנה הורכבה ותיקנה אותם.

ההסדר האמור לעיל, בנוגע לחובת השוואת הפוליסות וכן החיוב להציע למבוטח לטפל בהליך ביטול הפוליסה המקורית, מחייבים היערכות תפעולית של החברה. להערכת החברה, החוזר עלול להשפיע על יכולת השימור של מבוטחים בביטוחי הבריאות ובין היתר, תלוי בהתנהגות הגורמים המתחרים בשוק, המשוקים וכן המבוטחים.

15.4.3. חוזר בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור

בחודש מרס 2017 פורסם תיקון לחוזר בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור (בפסקה זו: "החוזר המתוקן")⁴⁹, המשנה ומעדכן חלק מההוראות הקיימות בחוזר בעניין בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור מיולי 2016 ומטיוטת החוזר באותו העניין מפברואר 2017.

מטרת החוזר המקורי היא לקבוע כללים ברורים לדרך פעולתו של גוף מוסדי במסגרת הליך יישוב תביעות.

להלן עיקרי השינויים שבוצעו בחוזר המתוקן: (1) יש לאפשר לתובע לנהל את תביעתו באמצעות אמצעים דיגיטליים (2) תביעה תשולם בהעברה בנקאית או זיכוי בכרטיס אשראי. לא קיימים פרטים אלו בגוף המוסדי יש לפנות למבוטח ולאפשר לו לבחור את אמצעי התשלום שיהיו, לכל הפחות האמצעים הנזכרים לעיל וכן המחאה (3) אם מגיעה תביעה יש למבוטח פוליסה נוספת רלבנטית על המבטח לציין בפניו שעומדים לרשותו ביטוחים נוספים בחברה, את הביטוחים שנתבעו מכח תביעתו ואת אפשרות להגיש תביעות בפוליסות נוספות ויפנה אותו לכלי שבנה הממונה לאיתור פוליסות ביטוח (4) על גוף מוסדי לאפשר למבוטח במקרה של תשלומי ביטוח חד פעמיים לספק מוכר או תשלומים עיתיים העולים על 5000 ש"ח, לבחור אם ברצונו שהתשלום לספק השירות יבוצע ישירות על ידי הגוף המוסדי (5) בתביעה של רכב פוגע בתאונות שרשרת מבטח לא יעכב את התשלום לניזוק ברכב הראשון לצורך בירור האחריות בינה לבין מבטחים אחרים המבטחים רכבים המעורבים בתאונה אם הניזוק הוכיח את נזקיו.

החוזר שפורסם בחודש יולי 2016 עשוי להשפיע על הליכי בירור תביעות וכן על הליכי בירור תלונות הציבור, אך בשלב זה החברה אינה יכולה להעריך את השפעתו הכוללת.

לפרטים נוספים בדבר קביעות הממונה, במסגרת החוזר המתוקן האמור לעיל, המתייחסות באופן ספציפי לביטוח בריאות, ראה סעיף 9.3.4 לחלק ב' לעיל.

15.4.4. איסוף מידע סטטיסטי לגבי יישוב תביעות ואופן טיפול בבקשות למשיכה והעברת כספים

בחודש נובמבר 2016, פורסם חוזר בעניין איסוף מידע סטטיסטי לגבי יישוב תביעות ואופן טיפול בבקשות למשיכה והעברת כספים ("החוזר המתקן"). החוזר המתקן מחליף חוזר קודם שהיה בתוקף משנת 2011 ("החוזר המקורי") החוזר המקורי קובע כי גופים מוסדיים מחויבים לאסוף מידע סטטיסטי לגבי יישוב תביעות ואופן טיפול בבקשות למשיכה והעברת כספים בהתאם לכללים שהוגדרו על ידי הממונה באופן שיאפשר פרסום מדדים לציבור (על ידי הממונה) ביחס לאופן שבו גופים מוסדיים מיישבים תביעות וביחס לאופן הטיפול של גוף מוסדי בבקשות למשיכת כספים, לקבלת קצבת זקנה ולהעברת כספים.

⁴⁹ בהקשר זה יצוין כי בחודש ספטמבר 2016 פורסמה טיוטת חוזר בעניין הוראות להתנהלות מבטח במהלך חיי הפוליסה (בפסקה זו – "הטייטה הקודמת"). עניינה של הטייטה הקודמת היה באיגוד הוראות המוסדרות בחוזרים שונים, אשר מסדירות את הטיפול במבוטח בתקופות שונות במהלך תקופת הביטוח לכדי חוזר אחד, וביניהם חוזר בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור. בחודשים פברואר ומרס 2017, פיצלה הממונה את הטייטה הקודמת בחזרה לחוזרי המקור ממנה הורכבה ותיקנה אותם.

במסגרת החוזר המתקן ביצעה הממונה את עיקרי השינויים הבאים: (1) נוסף סעיף המחייב פילוח של תביעות בהן בוצע תשלום חלקי (2) נקבעה פרוצדורה לביטול טכני של תביעות בתנאים שנקבעו בחוזר (3) נקבע כי תביעות שנסגרו לאחר העברת הנתונים הסטטיסטיים יועברו לשנה עוקבת וכך גם תביעות שהתברר שנפתחו לאחר העברת נתוני המידע הסטטיסטי (4) נקבע כי הדיווח יימסר לממונה עד ליום 15.2 בשנה קלנדארית, חלף יום 31.3 לפי החוזר המקורי.

15.5. תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

להלן יפורטו הוראות דין מהותיות החלות על התחום, וכן הסדרים תחיקתיים (לרבות טיוטות) אשר פורסמו בתקופת הדוח ועד פרסומו.

15.5.1. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 ("חוק הפיקוח")

חוק הפיקוח כולל הוראות שעניינן הפיקוח על עסקי הביטוח ובין היתר הוראות בדבר הגבלות על ניהול עסקים, הוראות לעניין משטר תאגידי, אורגנים ובעלי תפקידים במבטח, דינים וחשבונות, סמכויות פיקוח וביורר מנהלי, הוראות לעניין הפרדת עסקי ביטוח חיים מעסקים אחרים של מבטח, הוראות לעניין שמירה על ענייני מבטחים, הוראות לעניין שמירה על יכולת לקיים התחייבויות ועל ניהול תקין, הוראות המסמיכות את שר האוצר ו/או הממונה על שוק ההון, להתקין תקנות ולהוציא הוראות, על פי הסמכויות שהוגדרו להם, בעניינים שונים הקשורים לפיקוח על פעילות הביטוח על היבטיהם השונים ועוד. מכוח הסמכויות האמורות, הותקנו תקנות בנושאים שונים וכן מפורסמים מעת לעת על-ידי הממונה הוראות שונות שעניינן הסדרת פעילותם של הגופים המפוקחים על-ידו.

חוק הפיקוח כולל גם הוראות שעבירה עליהן מהווה עבירה פלילית, וכן מסמיך את הממונה להשית עיצומים כספיים בסכומים משמעותיים תוך שימוש בסמכויות מנהליות שהחוק מקנה לו.

15.5.2. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 ("חוק קופות הגמל")

החוק מסדיר את דרכי הקמתן של קופות גמל, את סוגי קופות הגמל, אופן ניהולן ודרכי פעילותן של החברות המנהלות, ואת מערכת היחסים שבין העמית והחברה המנהלת. חוק קופות הגמל מחיל חלק מהוראות חוק הפיקוח גם על חברות מנהלות. חוק קופות הגמל כולל הוראות לעניין סמכות הממונה לתת הוראות ניהול תקין בדומה לסמכות הממונה להוציא הוראות לניהול תקין אצל מבטח והוראות דומות לעניין עיצומים כספיים ועבירות פליליות בדומה לחוק הפיקוח. הוראות החוק מסדירות אף את זכותו של עובד לבחור את סוג המוצר הפנסיוני והגוף המוסדי ממנו הוא רוצה לרכוש את המוצר שבחר. תכניות ביטוח המוכרות כקופת ביטוח, כפופות אף הן לחלק מהוראות הכלולות בחוק קופות הגמל.

15.5.3. תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים) התשע"ב-2012 ("תקנות ההשקעה")

בתקנות ההשקעה שנכנסו לתוקף בחודש יולי 2012 נקבעה מסגרת אחידה לכללי השקעה החלים על כל הגופים המוסדיים, המסדירה את עקרונות ההשקעה בנכסים של הגופים המוסדיים/המשקיעים המוסדיים, ומסמיכות את הממונה לקבוע הוראות בעניינים שונים המתייחסים לכללי ההשקעה החלים על גופים מוסדיים (נוסטרו), חברה מנהלת, כספי פוליסות משתתפות ברווחים ונכסי קרנות פנסיה וקופות גמל).

בנוסף קבועות בתקנות אלה גם הוראות שעניינן שליטה והחזקת אמצעי שליטה על-ידי מבטח בתאגידיים אחרים, ובין היתר, נקבע, כי מבטח לא ישלט ולא יחזיק יותר מ-20% מאמצעי שליטה אלא בתאגידיים שפורטו בתקנות שהן (1) מבטח אחר (2) חברה מנהלת (3) תאגיד שעיסוקו העיקרי הוא החזקת נכסי מקרקעין וניהולם (4) סוכן

תאגיד (5) תאגיד שעיסוקו העיקרי הוא ניהול השקעות או העמדת אשראי עבור המבטח ועבור גופים מוסדיים שבשליטתו (6) תאגיד מסוג אחר שעיסוקו העיקרי קשור בפעילותו השוטפת של המבטח. השקעה בסוגי התאגידים המנויים בפסקה (5) ו-(6) לעיל טעונים אישור מראש של הממונה, ונקבעו הוראות לעניין ההון העצמי הנדרש כנגד החזקה בתאגידים האמורים.

למגדל ביטוח השקעות אשר בהתאם לתקנות ההשקעה תועמדה בהדרגה כנגד עודף ההון המוכר. לפירוט בעניין ההשקעות שיש להעמיד כנגדן הון, ראה באור 14ה. לדוחות הכספיים.

בחודש ספטמבר 2016 פורסם **חוזר כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים** (אשר ביטל חוזר קודם מחודש פברואר 2016 באותו נושא) אשר קובע, בין היתר (ובאופן דומה לחוזר מחודש פברואר 2016), הוראות מפורטות ביחס לחריגה משיעורי השקעה, מינוי דירקטור בתאגיד מכוח החזקת אמצעי שליטה של גוף מוסדי בתאגיד, מסלול השקעה מתמחה, מסלול השקעה מתמחה מחקה מדד, השקעה בשותפות ובזכות במקרקעין באמצעות תאגיד שאינו שותפות, מתן הלוואות לעמית ומבטח והשתתפות בהלוואות שמעמיד צד שלישי, השאלת ניירות ערך והשקעה בנכסי חוב לא סחירים, עסקה עם צד קשור או באמצעותו, השקעה בצד קשור ובבעל עניין.

עיקרי התיקונים בחוזר שפורסם בחודש ספטמבר 2016 הינם כדלקמן:

- (א) עודכנו ההוראות לגבי הלוואות לדיור, לרבות במקרים בהם הגוף המוסדי שותף במתן הלוואה ביחד עם מוסדי אחר.
- (ב) נקבעו תנאים, בהוראת שעה לשנתיים, בקשר עם מתן הלוואה שהיא בגדר ליווי פיננסי כהגדרתו בחוק המכר, לצורך מימון לפרויקט בנייה.
- (ג) לגבי הלוואות לעמיתים או למבטחים נוספה ההוראה לפיה אם הלוואה לא תפרע במועדה, יפעל הגוף המוסדי תוך 30 ימי עסקים מיום הפירעון בהתאם לנהלים שקבע.

15.5.4. **חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981 ("חוק חוזה ביטוח")**

החוק מסדיר בעיקר את מערכת היחסים בין המבטח ובין המבטח, לרבות מעמדו של סוכן הביטוח, וכן קובע הוראות שונות בנושאים העיקריים הבאים: מהות חוזה הביטוח, חובת גילוי ותוצאות אי הגילוי, תקופת הביטוח והתנאים לביטולה או לקיצורה, מעמדם וזכויותיהם של מוטבים, הוראות לעניין תשלומי דמי הביטוח ומועדיהם (לרבות קביעת ריבית מיוחדת על הימנעות מתשלום תגמולי ביטוח שאינם שניים במחלוקת), הוראות לעניין שינויים בסיכון המבטח, הוראות לעניין אופן תשלומי תגמולי הביטוח (לרבות מועד התיישנות לגביהם) והוראות שונות המיוחדות לסוגי הביטוח השונים כגון ביטוח חיים, ביטוח תאונות מחלה ונכות, ביטוח נזקים, ביטוח חבות וכו'.

15.5.5. **חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 ("חוק השיווק והייעוץ")**

חוק זה מסדיר שני נושאים מרכזיים:

- (א) הוראות שעניינן העיסוק בייעוץ ושיווק של מוצרים פנסיוניים והפיקוח עליהם.
- (ב) הוראות שעניינן מערכת סליקה פנסיונית מרכזית.

עיסוק בייעוץ ובשיווק של מוצרים פנסיוניים - החוק הגדיר שני עיסוקים הדורשים הכשרה ורישוי - ייעוץ פנסיוני ושיווק מוצרים פנסיוניים. האבחנה בין ייעוץ לשיווק מבוססת על קיומה של "זיקה" של בעל הרישיון למוצר שהוא משווק. בחוק קבועות הוראות לעניין חובת הרישוי הן של יועץ פנסיוני והן של משווק פנסיוני, התנאים למתן רישיונות כאמור, חובותיו של בעל רישיון, איסורים והגבלות החלים על עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני (לרבות הוראות לעניין עיסוק בייעוץ פנסיוני על-ידי תאגיד בנקאי), הוראות לעניין הפיקוח על בעל רישיון, לרבות סמכות הממונה להוציא הוראות

לניהול תקין ושמירה על עסקי מבוטחים, הוראות הנוגעות למערכת היחסים בין היועץ/הסוכן הפנסיוני ובין הגוף המוסדי שנועדו להשוות הוראות חוק רלבנטיות החלות על סוכנים גם על משווקים ויועצים פנסיוניים, וכן הוראות המקנות לממונה סמכות להשית עיצומים וסנקציות פליליות.

הסדרת נושא המסלקה הפנסיונית - החוק כולל הוראות שעניינן הסדרת הקמתה והפעלתה של מסלקה פנסיונית, לרבות ההיתרים הנדרשים להקמתה, וכן הוראות שעניינן חובת השימוש במערכת הסליקה הפנסיונית.

לתיקונים שפורסמו בתקופת הדוח לחוק האמור ראה סעיף 6.3.13 לעיל.

15.5.6. **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול), התשע"ב-2012**

התקנות האמורות מהוות חלק מההסדרה הרגולטורית בדמי הניהול של התחום, שנכנסה לתוקף החל מיום 1 בינואר 2013, וקובעות מודל אחיד לגביית דמי הניהול בשלושת מוצרי החיסכון הפנסיוני (פוליסות ביטוח המוכרות כקופת גמל, קרנות פנסיה וקופות גמל), כך שדמי הניהול נגבים הן מההפקדות והן מהצבירה, וכן קובעות את גובה דמי הניהול המירבי אותם ניתן לגבות ממוצרי החיסכון הפנסיוני.

בעניין זה ראה גם טיוטה מחודש פברואר 2017 בעניין הסכמי ברירת מחדל בסעיף 6.3.8 לעיל.

15.5.7. **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל) התשס"ח-2008 ("תקנות הניוד")**

תקנות אלה מסדירות את העברת כספים בין קופות גמל (להלן: "**העברת כספים**") וכוללות הוראות בנושאים העיקריים הבאים: התנאים והסייגים להעברת כספים, המועדים להעברת הכספים (לרבות מנגנון פיצוי בגין עיכוב בהעברתם), אופן העברת הכספים, העברת האחריות הביטוחית במקרה בו לעמית העובר היה כיסוי ביטוחי לסיכונים נכות או מוות, מניעת תכנוני מס לא לגיטימיים באמצעות העברת כספים ועוד.

יצוין, כי בחודש אוגוסט 2016 פורסמה על ידי הממונה טיוטה **לתיקון תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(העברת כספים בין קופות גמל), התשע"ו-2016**. עניינו של התיקון לתקנות הינו בין היתר, בהוספת אפשרות לניוד כספים על ידי מקבל קצבת זקנה ובהוספת אפשרות לניוד כספים מקופת גמל להשקעה לקופת גמל להשקעה אחרת.

לפרטים נוספים בדבר התיקון ראו סעיף 6.3.5 לפרק ב' לעיל.

15.5.8. **הצטרפות לקרן פנסיה או קופת גמל**

בחודש ינואר 2017 פורסם חוזר מתקן **בעניין הצטרפות לקרן פנסיה או קופת גמל**. החוזר דן בהצטרפות למוצרים קרן פנסיה, קופת גמל וקרן השתלמות. במסגרת החוזר המתקן נקבעו עיקרי ההוראות הבאות: (1) צירוף עמית לקרן פנסיה או לקופת גמל יותנה בהשלמת תנאים המנויים בחוזר, לרבות מילוי טופס הצטרפות על ידי העמית עצמו לגבי עמית המצטרף לקרן שאינה ברירת המחדל (2) חברה מנהלת תאפשר הצטרפות באופן מקוון ותקבע נוהל לאימות עמית שהגיש בקשת הצטרפות באופן מקוון בהתאם להוראות הדין (3) נקבעו הנחיות בנוגע לצירוף עמית שהוא עובד חדש או עובד שאינו חדש לקופת ברירת מחדל (4) נקבעו פרוצדורות בעניין התנהלות החברה המנהלת של קרן הפנסיה הקולטת, אגב איחוד חשבונות בעת הצטרפות עמית לקרן פנסיה. הפרוצדורות אלו נוגעות למישור היחסים מול העמית המצטרף, מול המסלקה הפנסיונית או הכספת הייעודית שבאמצעותן יועברו פרטי העמית, ומול חברות מנהלות אחרות שיכול והעמית מנהל בהם חיסכון פנסיוני לא פעיל. (5) נקבעו כללים ביחס לאופן מינוי מוטבים בקרן פנסיה, בקופת גמל ובקרן השתלמות (6) נקבעו כללים ביחס לעדכון פרטים אישיים של עמיתים קיימים.

תחילת החוזר נקבעה ליום 1.6.2017, למעט לעניין ההוראות העוסקות באיחוד חשבונות של עמיתים המצטרפים לחברה המנהלת, שנכנסו לתוקף ביום 1.1.2017. להערכת החברה, החוזר יחייב היערכות תפעולית על מנת להתאים את הליכי המכירה והתפעול הקיימים בהתאם להוראות החוזר.

15.5.9. תשלום דמי עמילות לבעל רישיון

בחודש ינואר 2017, פורסם ברשומות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 20), התשע"ז-2017, שעניינו ניתוק הזיקה שבין עמלת ההפצה המשולמת לסוכן הביטוח ששיווק לעמית את המוצר הפנסיוני ובין שיעור דמי הניהול שהחברה המנהלת תגבה מהעמית.

בחודש פברואר 2017 פרסם הממונה נייר התייעצות לציבור בנושא הקשר בין דמי הפצה לבין דמי ניהול. הפיקוח מזכיר את עמדת הממונה שפורסמה אשתקד ואת תיקון 20 לחוק קופות הגמל שפורסם השנה ומעביר לעיון הציבור מספר עקרונות לתגמול לדוגמא, ביחס אליהם מתבקש הציבור לציין את עמדותיו ביחס ליתרונות והחסרונות ומידת השימועות שלהם, כדלקמן: (1) העמלה משולמת לבעל הרישיון ישירות על ידי הלקוח, כסכום חד פעמי או כסכום קבוע ומתמשך מחשבונו הפרטי (2) העמלה נקבעת בהסכם בין בעל הרישיון לבין הלקוח ומשולמת מתוך דמי הניהול שגובה הגוף המוסדי. העמלה מחושבת כשיעור מתוך הצבירה וההפקדות והיא נמוכה מהשיעור המירבי הקבוע בתקנות דמי הניהול ללא קשר לגובהם של דמי הניהול (3) העמלה משולמת לבעל רישיון על ידי גוף מוסדי כשיעור מתוך הצבירה וההפקדות ובשיעור אחיד מכל הגופים המוסדיים והיא נמוכה מהשיעור המירבי הקבוע בתקנות דמי ניהול (4) עדכון העמלה לבעל רישיון לגבי לקוחות שצירף יהיה בהפחתת העמלה בלבד, לגבי עמלות עתידיות בלבד לפחות לשלוש שנים לאחר הצירוף למוצר הפנסיוני על פי בחינת כלל העסקאות שנעשו בהתאם להסכם בתקופה הנבחנת.

לפרטים נוספים ולהשלכות התיקון על החברה, ראה סעיף 21.2.2(א) להלן.

15.5.10. מסמך הנמקה

בחודש פברואר 2017 פורסם חוזר מסמך הנמקה. החוזר עוסק במסמך בכתב שניתן ללקוח בעת מתן המלצה בדבר החיסכון הפנסיוני המתאים לו על ידי בעל רישיון, אשר בו מפרט בעל הרישיון את הנימוקים להמלצתו.

בין היתר, מחויב בעל הרישיון לכלול במסמך: פירוט המוצרים הפנסיוניים הקיימים של הלקוח; המלצתו; קיומה של הבטחת תשואה לגבי המוצר הפנסיוני; שיעור דמי הניהול השונים; רמת הסיכון של מסלול ההשקעה; השיקולים שהנחו את בעל הרישיון בהמלצתו, ועוד. כמו כן קובע החוזר חובת פנייה למסלקה לצורך קבלת זהות המוצרים שבידי הלקוח לצורך הכנת מסמך הנמקה מלא.

עוד קובע החוזר את רשימת המקרים בהם יימסר מסמך הנמקה מלא, מסמך הנמקה ממוקד או מסמך סיכום שיחה (מסמך תמציתי וקצר יותר ממסמך הנמקה). במסגרת מסמך הנמקה מוטלות חובות גילוי על בעל רישיון כך שעליו לפרט האם המוצר המומלץ מהווה חלק ממבצע לקידום מכירות; מהו מהות התגמול והתנאים לקבלתו לרבות המועד לסיום המבצע; וכן, את הזיקה לגופים מוסדיים מהם הוא מקבל את העמלות הגבוהות ביותר שקיבל עבור כלל המוצרים מהסוג ששיווק בשנה הקלנדרית שחלפה. לצורך כך יידרש הגוף המוסדי להעביר לכל בעל רישיון את המידע לא יאוחר מה-15 באפריל בכל שנה קלנדרית. כמו כן, נקבעה פרוצדורת העברת וקבלת מסמך הנמקה בפעולות במוצר פנסיוני שאינן נעשות פרונטלית. כמו כן, כולל החוזר הוראות ספציפיות למסירת מסמך הנמקה בעת ביצוע פעולה בקופת גמל להשקעה.

כניסת החוזר לתוקף נקבעה ליום 1.7.2017. אך בהתייחס לקופת גמל להשקעה, נכנס החוזר לתוקפו כבר ביום 1.1.2017.

15.5.11. בחודש נובמבר 2015 פורסם **תיקון חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון 13 והוראות שעה), התשע"ו-2015**. במסגרת התיקון האמור בוטלה ההפרדה בין קופת גמל משלמת לקצבה לקופת גמל לא משלמת לקצבה וההגדרות השתנו ל-"קופת גמל לקצבה" ו"קופת גמל לחיסכון", בהתאמה. בהתאם להוראות החוק קופת גמל לחיסכון מיועדת להפקדות כספים לקצבה וניתן למשוך ממנה כספים במישרין, בתנאים מסוימים כקבוע בחוק.

כמו כן, מטרת החוק לשכלל את שוק הקצבאות וליצור מוצרי משיכה נוספים, כגון משיכת אנונה⁵⁰ בשילוב עם רכישת ביטוח אריכות ימים שניתן יהיה לניידם גם לאחר שחוסך החל לקבל קצבה.

בנוסף, התיקון לחוק מבקש לפתור את בעיית ריבוי החשבונות לחוסכים שנגרם מפתיחת קרן פנסיה חדשה במעבר בין עבודות, על ידי איחוד חשבונות קיימים בקרן פנסיה באמצעות מנגנון הקובע כי בהיעדר הוראה אחרת מהעמית יאוחדו חשבונות הפנסיה שלו לתוך החשבון הפעיל שלו.

בהמשך לכך, פורסם בחודש יוני 2016 **חוזר בעניין איחוד חשבונות קיימים בקרנות פנסיה חדשות** וכן הנחיות להיערכות והוראת שעה, אשר מתוות הוראות ביצוע מעשיות ביחס לאיחוד חשבונות קיימים בפנסיה. בין היתר, נקבעו ההוראות הבאות:

(א) על חברה מנהלת הושתה חובה להודיע לעמיתים, על כוונת הממונה לאחד חשבונות ועל המידע שהיא נדרשת למסור לממונה אגב מהלך זה, אלא אם העמית יתנגד למסירת המידע.

(ב) עמיתים שלא יתנגדו לפניית החברה המנהלת, תעביר החברה המנהלת ביחס אליהם את המידע המפורט בחוזר לממונה באמצעות קובץ במבנה שהוגדר בחוזר.

(ג) לאחר קבלת הקבצים מכל החברות המנהלות תערוך הממונה התאמה בין חשבונות של עמיתים פעילים לחשבונות של עמיתים לא פעילים. עם השלמת התהליך תעביר הממונה דיווח לכל חברה מנהלת ביחס לעמיתים הפעילים אצלה שהם עמיתים לא פעילים בקרן פנסיה של חברה מנהלת אחרת ("עמיתים מועברים").

(ד) קיבלה חברה מנהלת הודעה על כוונה להעביר עמית מועבר תיידע אותו על הכוונה להעביר כספים מקרנות בהם הוא עמית לא פעיל ואת זכותו להודיע לה שהוא אינו רוצה בנידום וזאת תוך 45 יום ("המועד לבחירה").

(ה) לא הודיע עמית מועבר עד למועד הבחירה על התנגדותו להעברת הכספים מחשבונות לא פעילים, תפנה החברה שעתידיה לקלוט כספים לא פעילים ("החברה הקולטת") לחברה שמעבירה כספים לא פעילים ("החברה המעבירה") בבקשת ניוד.

(ו) החוזר קובע לוחות זמנים לביצוע העברת מידע מהממונה לחברות מנהלות ולמשלוח בקשות ניוד בין חברות קולטות לחברות מקבלות בשלושה מקטעי זמן.

(ז) נקבעו כללים לגבי עמיתים הפעילים ביותר מקרן פנסיה אחת.

(ח) נקבעה פרוצדורה ייעודית לניוד בין חברות מעבירות לבין חברות קולטות.

בהקשר זה פורסמו בחודש נובמבר 2016 **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(איסוף, גישה ובקרה בעת איחוד חשבונות)(הוראת שעה), התשע"ו-2016**, שעניינן קביעת הוראות ביחס לאופן איסוף מידע, גישה למידע,

⁵⁰ אנונה היא משיכה תקופתית מתוך החיסכון בעת פרישה, בשונה מקצבה "קלאסית" שממירה את החיסכון לקצבה לכל החיים.

אבטחת מידע ובקרה אגב יישום חוזר איחוד החשבונות הנזכר לעיל. התקנות יעמדו בתוקפן עד מרס 2018.

לפרטים אודות השלכת ההוראות האמורות על החברה ראה סעיף 6.3.10 בחלק ב' לעיל.

15.5.12. בחודש אפריל 2016 פורסמה **טיוטת חוזר בעניין הוראות לתשלום קצבה מקופת**

גמל לחיסכון. עניינה של הטיוטה הוא בקביעת כללים לעניין תשלום קצבה הכוללת שילוב של תשלומי אנונה מקופת גמל ולאחר מכן תשלומים שמשולמים במשך כל ימי חייו של העמית ממבטח, בנושאים הבאים:

(א) תנאים לקבלת קצבת זקנה מקופת גמל לחיסכון, מועד תשלומי קצבת הזקנה ותחילתם וכן אופן חישוב התשלום הראשון והגבלת סכומו.

(ב) אופן עדכון סכום תשלומי קצבת הזקנה לעמיתים מקופת גמל לחיסכון.

(ג) תנאים לרכישת כיסוי ביטוחי לאריכות ימים.

(ד) תשלום למוטבים לאחר פטירת העמית.

ככל שהטיוטה תבשיל לכדי חוזר, וככל שהחברה תחליט ליישם את הוראותיו ולפתח תכנית מתאימה - יוכלו עמיתי הגמל לקבל את כספם בתשלומים חודשיים אשר יחשבו לקצבה, בכפוף לעמידתם בהוראות הדין והחוזר.

15.5.13. בחודש יולי 2016 פורסמה **טיוטה לתיקון תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול**

קופות גמל), התשע"ו-2016 ("התקנות"). עניינה של טיוטת התיקון הוא בהסרת חסמים הקבועים היום בתקנה 19 לתקנות, לעניין הפקדה לקופת גמל ובהתאמת התקנות לשינויים האחרונים בחוק הגמל, כדלקמן: (1) תיקון תקנה 19 לתקנות כך שבכל מקום שחלה חובה להפקיד הפקדה בשיעור העולה על 5% מתגמולים אצל אותו מבטח ("**הפקדות נוספות**"), תבוטל החובה ומבוטח/עמית יוכל לבחור את קופת הגמל בה יפקיד את ההפקדות הנוספות. ביטול חובה זו נועד לאפשר לעמית בחירה של קופת גמל המתאימה לו. (2) מוצע לקבוע כי ניתן להפקיד לרכיב הפיצויים מבלי להפקיד במקביל לרכיב התגמולים ("**ביטול ההפקדה צולבת**") אם הופקדו לאותה קופה כספים, טרם כניסת תיקון מס' 13 לחוק קופות הגמל לתוקף, בהתאם למועדים המפורטים בתקנה ולצורך הפקדת כספים עודפים שלא ניתן להפקידם בקופת הגמל אליה מעביר המעסיק את ההפקדות. התחולה המוצעת הינה מיידית לעניין ההפקדות הנוספות ולמפרע למועד כניסתו לתוקף של תיקון מס' 13 לחוק קופות הגמל לעניין ההפקדה הצולבת.

נכון למועד הדוח, אין ביכולתה של החברה להעריך את השלכות הטיוטה וזאת לאור הערות אשר הועברו לרשות שוק ההון ביטוח וחסכון, אשר בעקבותיהן צפויה להתפרסם טיוטה מעודכנת בנושא.

15.5.14. בחודש מרס 2017 פרסם הממונה טיוטה שנייה לתקנות הפיקוח על שירותים

פיננסיים(קופות גמל)(תיקון), התשע"ז 2017. להלן עיקרי התיקונים המוצעים: (1) להחיל את התקנות על סוכני ביטוח פנסיוני (2) להרחיב את סוגי המוצרים הפנסיוניים בגינם יכול לקבל בעל רישיון עמלה כך שתכלול ביטוחי מנהלים וקופות גמל להשקעה (3) עמלת ההפצה תשולם בדרך של תשלום כספי בלבד ולא בדרך של הטבות אחרות (4) מתן אפשרות לבעל רישיון לחתום על הסכמי הפצה עם חברה מנהלת בתנאים שונים לגבי קבוצות מוצרים שונים (5); התחולה המוצעת הינה ליום 1.7.2017

לפירוט בנוגע להשלכות הטיוטה האמורה על החברה ראה סעיף 6.3.16 לעיל.

15.5.15. בחודש ספטמבר 2016 פורסם חוזר קווים מנחים לעניין תכנית לביטוח מפני אובדן כושר עבודה. מטרת החוזר הינה ליצור מבנה אחיד ומודולרי לתכניות לביטוח אובדן כושר עבודה. בחוזר נקבעו הכללים והתנאים שצריכה להחיל תכנית לביטוח אובדן כושר עבודה בסיסית, כאשר לתכנית זו יוכל המבוטח לצרף על פי בחירתו, נספחים שונים המרחיבים את הכיסוי הבסיסי ולצידם תצורף בכל אופן "הרחבה לנכות חלקית" המוגדרת כהרחבת חובה אשר תצורף לכל פוליסה שתירכש ממועד תחילת השיוק, וזאת בהתאם לתנאים שנקבעו בחוזר. מועד התחילה של החוזר הינו ביום 1.5.2017 והוראותיו יחולו על כל התכניות החדשות שישווקו על ידי חברות הביטוח ממועד התחילה (קרי: תכניות אישיות או קבוצתיות) וכן על חידושי פוליסות ביטוח אובדן כושר עבודה שיעשו החל ממועד התחילה, לרבות הארכת תקופת הביטוח בפוליסות לביטוח אובדן כושר עבודה קבוצתי.

להערכת החברה, השינויים האמורים עשויים להביא לעלייה בתעריפי אובדן כושר עבודה, אולם בשלב זה עדין קשה להעריך את ההשפעה של השינויים הנ"ל על רווחיות החברה.

15.5.16. בחודש ינואר 2017 תוקן חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תיקון מס' 33) (כריות ביטחון לקרנות פנסיה ותיקות), התשע"ג-2017. מטרת התיקון לקבוע הוראות למתן סיוע ממשלתי - כרית ביטחון נוספת ונפרדת לכל אחת מהקרנות שאינן בהסדר על מנת להגן על זכויות העמיתים מפני סיכוני ריבית. כרית הביטחון תוענק לקרנות אשר ביצעו שינויים בתקנון על מנת להקטין את התחייבויות הקרן לעמיתים.

המידע המופיע בסעיף 15.5 בכל הקשור ליישום ו/או להערכות החברה בכל הקשור ליישום ההוראות המפורטות בסעיף זה, בין אם מדובר בטיטוט הוראות ובין אם מדובר בהוראות סופיות, הינו מידע צופה פני עתיד וככל שמדובר בטיטוט, הוא מתבסס על ההוראות המוצעות כיום, כאשר אין כל בטחון שזה יהיה הנוסח הסופי וטרם ידוע אם במקביל יוכנסו תיקונים נוספים או לא. כן הנ"ל מבוסס על הערכות והנחות בדבר דרכי פעולה שבהם יבחרו הגופים הפועלים בשוק, הערכות אלה עשויות שלא להתממש אם ישתנו ההוראות או יעודכנו או יישמו באופן אחר מזה החזוי.

15.6. תחום ביטוח בריאות

להלן יפורטו הוראות דין מהותיות והסדרים תחיקתיים שפורסמו בתקופת הדוח ועד פרסומו (לרבות טיוטות).

15.6.1. בחודש אפריל 2016 פורסמה הכרעה עקרונית בעניין אופן שיווק פוליסות תאונות אישיות. ההכרעה ניתנה בקשר עם ממצאי הממונה, כי חברות ביטוח מסוימות משווקות פוליסות תאונות אישיות בצורה מטעה, אשר מונעת מהמבוטח להבין את משמעויותיה הכלכליות (כך, הפוליסה המשווקת הינה פוליסה חדשה בעלת כיסוי נפרד, אשר רכישתה משיתה על המבוטח דמי ביטוח נוספים שעליו לשלם). לאור זאת, הממונה הורתה באופן רחבי לחברות הביטוח, לבדוק האם שווקו על ידן פוליסות כאמור. כמו כן חייבה הממונה את חברות הביטוח, אשר תמצאנה שהטעו מבוטחים, לפנות לאותם מבוטחים ולאפשר להם לבטל את הפוליסה או להמשיכה. הממונה קצבה לוחות זמנים ליישום הוראות ההכרעה ולדיווח על השלבים השונים וכן להגשת דוח ביקורת בנושא זה. החברה מעריכה כי השפעת ההכרעה על החברה איננה מהותית.

15.6.2. ביטוח סיעודי

(א) בחודש דצמבר 2015 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים), התשע"ו-2015 (להלן: "תקנות ביטוח סיעודי קבוצתי"). במסגרת התקנות נקבעו התנאים שיופיעו בתכניות ביטוח סיעודי קבוצתי, התנאים להצטרפות לתכניות, עזיבה או מעבר של מבוטחים, כללים להמשכיות, כללים להעברת כספים בין קרנות מבוטחים שונות, כללים לחבות מבוטחים בעת מעבר בין קופות חולים וכן כללים להחזרת סכומים מהמבטח לקופת החולים.

(ב) בהמשך לכך, בחודש דצמבר 2016, פורסמו **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים) (תיקון), התשע"ז-2016**. מטרת ההוראות, לעדכן את ההגדרות הנוגעות למבוטחים זכאים, כך שמבוטחים אלו יוכלו להצטרף לביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים ללא חיתום, עם תום תקופת הביטוח בביטוח הסיעודי הקבוצתי בו היו מבוטחים, גם במקרים שבהם הביטוח הסיעודי הקבוצתי יוארך כך שתקופת הביטוח שקבועה בו תסתיים לא יאוחר מיום 31 בדצמבר 2017.

(ג) בחודש ינואר 2016 פרסמה הממונה **חוזר ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת החולים**. במסגרת החוזר נקבעו כללים להשתתפות חברה בסיכון הביטוחי, אופן ניהול כספי המבוטחים בקרן מבוטחים, כללים לעריכת הסכמים שבין חברות הביטוח לקופות החולים, כללים למעבר מבוטחים בין קופות, הנחיות ביחס לגילוי נאות, פניות מבטח למבוטח זכאי ולבעלי פוליסות באשר למבוטחים זכאים, כללים בדבר מסירת מידע ע"י הקופה הקולטת למבוטח עובר וכן חובת דיווח שנתית לממונה בדבר מבוטחים שהצטרפו או עזבו. בחודש יוני 2016, פרסמה הממונה טיוטת חוזר המתקנת את החוזר האמור, בכך שהיא דוחה את מועד התחילה של סעיפים מסוימים בחוזר האמור הרלוונטיים לתיקון תקנות ביטוח סיעודי קבוצתי, וכן דוחה את סעיף 2(א) לחוזר לענין השתתפות חברת ביטוח בסיכון ביטוחי.

(ד) בחודש מרס 2017 פורסמה **טיוטה לתיקון הוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים)**. הטיוטה מציעה מועד נוסף לאפשרות להצטרף לפוליסה בלא בחינה של מצב רפואי קודם עד ליום 31.12.2017 וכן למי שבוטל רישומו כחבר בקופה לפי חוק ביטוח בריאות ממלכתי החל מיום 1 ביולי 2016 והוא לא נרשם לקופת חולים אחרת. (נועד בעיקר לחיילים בעת גיוסם). בנוסף מוצעים תיקונים אשר נועדו להתאים את ההוראות לחוזר בנושא בדבר הגדרת אישור ביטוח בסיסי ואישור ביטוח מורחב שיכלול מידע על המבוטח העובר בין קופות שונות. בנוסף, מוצעת הרחבת הכיסוי בפוליסה ע"י שינוי הגדרת פעולת הניידות וע"י הרחבת הכיסוי גם אם ארע מקרה ביטוח ב-3 שנים ראשונות לחיי המבוטח. תחילה לגבי חוזים לביטוח סיעודי לחברי קופת חולים שייכרתו או יחודשו החל מיום 1.7.2017, למעט לענין האפשרות להצטרף ללא בחינת מצב רפואי קודם עד ליום 1.1.2018.

לפרטים נוספים אודות ביטוח סיעודי ראו גם סעיף 9.3.2 בפרק ב' לעיל.

15.6.3 בחודש ינואר 2017 פורסם **חוזר שעניינו מעורבות גוף שאינו בעל רישיון בשיווק ומכירה של מוצר ביטוח שאינו ביטוח קבוצתי**. הוראות החוזר נועדו להגדיר את המקרים ואת התנאים מצטברים שקיומם יביא לכך שמעורבות "גוף חיצוני" (קרי, גוף שאינו מפוקח) בשיווק או במכירת מוצר ביטוח פרט תהיה מותרת (כך לדוגמא, בין יתר התנאים המצטברים נמנים התנאים הבאים: (1) הצגת מידע או פרסום על ידי הגוף החיצוני, תיעשה ללא קבלת טובת הנאה מכל סוג שהוא מהגוף המפוקח, במישרין או בעקיפין (2) השוואת מוצרי ביטוח על ידי הגוף החיצוני (למעט מוצרים פנסיוניים), של כל הגופים המוסדיים שמעוניינים בהתקשרות לשם השוואה כאמור, תיעשה תוך קבלת תמורה זהה מכולם ובהצגה זהה של המוצרים, ובלבד שההתקשרות היא עם לפחות 75% מהגופים המוסדיים שמציעים את המוצר לגביו נעשית השוואה).

כמו כן במסגרת החוזר נקבעו תנאים והוראות בנוגע להתקשרות של גוף מפוקח עם גוף חיצוני לצורך היעזרות בגוף החיצוני לשיווק מוצר ביטוח פרט (כך לדוגמא, בין יתר התנאים נמנים התנאים הבאים: (1) בעבור סיועו של גוף חיצוני בשיווק מוצר ביטוח פרט, יוכל הגוף החיצוני לקבל תמורה כספית בלבד, וללא כל תלות במאפייני הפוליסה הנמכרת (2) על הגוף החיצוני חל איסור לייצג את הלקוח או את הגוף המפוקח, בכל שלבי ההתקשרות בניהם; וכן כי (3) עובדי הגוף החיצוני לא יעסקו על ידי הגוף המפוקח או להפך).

יצוין כי משמעותו הרבה ביותר של החוזר לפעילותה של החברה הינה בקשר עם פוליסות ביטוח נסיעות לחו"ל, אשר משווקות בין היתר על ידי קופות חולים, סוכנויות נסיעות וחברות כרטיסי אשראי (אשר עולים כדי "גופים חיצוניים") וכן על ידי סוכנים.

15.6.4. מעורבות תומך מכירה בהליך שיווק ומכירה של מוצר ביטוח

בחודש מרס 2017 פורסמה טיוטת חוזר סוכנים ויועצים בעניין מעורבות תומך מכירה בהליך שיווק ומכירה של מוצר ביטוח. עניינה של הטיטה הוא בהסדרת פעילותם של גורמים שאינם מחזיקים ברישיון לתווך בביטוח ומעורבים בתהליך מכירה של ביטוח. אלו ההנחיות המוצעות: (1) פעילות תומך מכירה תבוצע רק במקום בו מנהל מבטח או סוכן ביטוח את עסקיו (2) לאחר סיום שיחת מכירה עם תומך מכירה תישלח לדואר האלקטרוני של הלקוח או לטלפון שלו הודעה שתכלול את הפרטים המפורטים בטיטה ובקשה לאישור יזום של הצירוף לביטוח. ללא אישור הצטרפות פוזיטיבי של מועמד לביטוח לא תאושר המכירה (3) ניתן לקבלת בקשת צירוף מסוכן או תומך מכירה רק אם צורפה לה הקלטה של שיחת המכירה (4) מועמד לביטוח שצורף על ידי תומך מכירה יוכל לבטל את הפוליסה ולקבל חזרה את הפרמיות עד תום ששה חודשים ממועד הצירוף (5) התגמול לתומך מכירה יהיה כספי בלבד שאינו תלוי במאפייני הפוליסות או הפרמיות המשולמות בעדן (6) סוכן ביטוח, מנהל עסקים של סוכנות תאגיד ומבטח יפקחו על פעילותם של תומכי המכירה (7) מבטח ימנה נושא משרה שיהיה אחראי לפיקוח על פעילויות תומכי המכירה שנעשות מטעמו (8) סוכן ומבטח ייקבעו נוהל בקרה עם תסריטי שיחה מפורטים, האזנה ובקרה על כל השיחות שבהם בוצעה מכירה על ידי סוכן, במקרים שבהם נפל פגם במכירה יש לחזור ללקוח ולתקן את הליך המכירה, יישמר תיעוד של כל שיחות המכירה וההתכתבויות עם הלקוח עד לתום תקופת ההתיישנות (9) החוזר יחול על סוכן ביטוח ומבטח, הוא לא יחול על ענף ביטוח פנסיוני וענף ביטוח כללי למעט בפוליסות משכנתא, לא יחול על ביטוח קבוצתי ולא על שיחות שיוזם הלקוח.

המידע המופיע בסעיף 15.6 בכל הקשור ליישום ו/או להערכות החברה בכל הקשור ליישום ההוראות המפורטות בסעיף זה, בין אם מדובר בטיטת הוראות ובין אם מדובר בהוראות סופיות, הינו מידע צופה פני עתיד וככל שמדובר בטיטות, הוא מתבסס על ההוראות המוצעות כיום, כאשר אין כל בטחון שזה יהיה הנוסח הסופי וטרם ידוע אם במקביל יוכנסו תיקונים נוספים או לא. כן הנ"ל מבוסס על הערכות והנחות בדבר דרכי פעולה שבהם יבחרו הגופים הפועלים בשוק, הערכות אלה עשויות שלא להתממש אם ישתנו ההוראות או יעודכנו או יישומו באופן אחר מזה החזוי.

15.7. תחום ביטוח כללי

להלן יפורטו הוראות דין מהותיות והסדרים תחיקתיים (לרבות טיוטות) שפורסמו בתקופת הדוח ועד פרסומו.

15.7.1. חוזר בעניין הנהגת כתבי שירות ואופן שיווקם

בחודש דצמבר 2015 פורסם חוזר בעניין שיווק כתבי שירות. כתב שירות מוגדר בחוק הביטוח כ"מסמך נלווה לפוליסת ביטוח הכולל תנאים למתן שירות למבטח על ידי ספק שירות". מטרת החוזר היא לקבוע כללים להנהגת כתבי שירות ולאופן שיווקם. במסגרת החוזר קובעת הממונה כי חברת ביטוח תהא רשאית לשווק כתב שירות, בתנאי שתקיים את התנאים המפורטים בחוזר וביניהם כי: (1) שירות מכוח כתב שירות יינתן בשל מקרה ביטוח המצוין בתכנית הביטוח; (2) מתקיים קשר ישיר בין השירות שניתן מכוח כתב השירות לבין תכנית הביטוח; (3) כתב שירות לא יעניק שירות תחזוקה, שירות תקופתי, טיפול מניעה או תיקון מוצרים; (4) חריגים בכתב שירות יצוינו באופן בולט וברור; (5) כתב שירות לא יכלול תנאי לתחולתו שניתן היה לברר התקיימותו בשלב רכישת כתב השירות. לצד התנאים שלעיל, קבעה הממונה בנוסף, הוראות כלליות בנושא שיווק כתב השירות. כך, קובע החוזר כי השיווק יבוצע כך שעלות כתב השירות תוצג בנפרד ולא תותנה רכישת כתב שירות כחלק מתכנית ביטוח וכן שתנאי

כתב השירות יימסרו מראש למבוטח הפוטנציאלי. כמו כן קובע החוזר כי בתנאים מסוימים, סוכן יהיה רשאי לשווק כתב שירות ללא מעורבות חברת ביטוח וכי חברת הביטוח היא הנושאת באחריות לקיום השירות על פי כתב השירות.

החוזר נכנס לתוקפו ביוני 2016, למעט חובת שיווק כתב שירות עם שני ספקי שירות, אשר ביחס אליה יחולו הוראות מעבר עד ליום 31 במאי 2017.

המידע המופיע בסעיף 15.7 בכל הקשור ליישום ו/או להערכות החברה בכל הקשור ליישום ההוראות המפורטות בסעיף זה, בין אם מדובר בטיטת הוראות ובין אם מדובר בהוראות סופיות, הינו מידע צופה פני עתיד וככל שמדובר בטיטות, הוא מתבסס על ההוראות המוצעות כיום, כאשר אין כל בטחון שזה יהיה הנוסח הסופי וטרם ידוע אם במקביל יוכנסו תיקונים נוספים או לא. כן הנ"ל מבוסס על הערכות והנחות בדבר דרכי פעולה שבהם יבחרו הגופים הפועלים בשוק, הערכות אלה עשויות שלא להתממש אם ישתנו ההוראות או יעודכנו או יישומו באופן אחר מזה החזוי.

16. חסמי כניסה ויציאה

16.1 חסמי כניסה

חסמי הכניסה העיקרים של תחומי הפעילות השונים של הקבוצה קבועים בהוראות הדינים הרלבנטיים המחייבים קבלת רישיונות והיתרים.

16.1.1 רישיונות והיתרים

(א) פעילות ביטוח, קרנות פנסיה וקופות גמל

בהתאם לחוק הפיקוח, עיסוק בביטוח (לרבות החזקה של חברה מנהלת של קרן פנסיה מחייב מתן רישיון מבטח לפי חוק הפיקוח ("רישיון מבטח"), החזקה של יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה במבטח מותנית בקבלת היתר להחזקת אמצעי שליטה מאת הממונה ("היתר החזקה"), ושליטה במבטח או בסוכן תאגיד מותנית אף היא בקבלת היתר שליטה מאת הממונה ("היתר שליטה").

בין יתר השיקולים למתן רישיון מבטח, סוכן תאגיד, היתר החזקה והיתר שליטה מביא הממונה בחשבון מגוון רחב של שיקולים ובהם, בין היתר, הצגת תכניות הפעולה של המבקש, התאמת נושאי המשרה לתפקידם, האמצעים הכספיים, הניסיון והרקע העסקי של הגורמים המבקשים את הרישיון או ההיתרים, התחרות בשוק ההון לרבות במשק הביטוח ורמת השירות בו, המדיניות הכלכלית של הממשלה, הסדרים לעניין ביטוח משנה, צוות העובדים וכו'. הממונה רשאי לקבוע תנאים ומגבלות בקשר למתן ההיתרים לרבות ביחס לקיום גרעין שליטה קבוע ויציב במבטח, איסור על שעבוד של אמצעי שליטה הנכללים במסגרת שרשרת השליטה במבטח, שמירת מסגרת קבוצת השליטה לרבות קביעת הוראות או מגבלות ביחס למכירה או העברה של אמצעי השליטה לאחר.

בהתאם לחוק קופות הגמל, עיסוק בניהול קופות גמל מחייב מתן רישיון חברה מנהלת, וכן החזקה של יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה בחברה מנהלת של קופת גמל מותנית בקבלת היתר החזקה ו/או היתר שליטה, לפי העניין. השיקולים שנמנו לעיל לעניין מתן הרישיונות וההיתרים במבטח חלים, בשינויים המחויבים, גם על קופות הגמל. דין קופת גמל לקצבה כדין מבטח.

כמו כן בהתאם לסעיף 32(ג.1) לחוק הפיקוח, נקבע **איסור על החזקה מהותית בתחום החיסכון לטווח ארוך**, החזקה מהותית הוגדרה כהחזקת נתח שוק העולה על 15% מסך נכסי החיסכון לטווח ארוך, כפי שהוגדרו בחוק הפיקוח⁵¹.

⁵¹ לעניין החזקה מהותית בתחום החיסכון לטווח ארוך לצורך קבלת היתר כאמור, לא יילקחו בחשבון הפרמטרים הבאים: (1) שינוי בשווי השוק של נכסי החיסכון לטווח ארוך המנוהלים (2) שינוי בשווי כלל נכסי החיסכון לטווח ארוך

בהתאם לנתונים שפרסמה הממונה, בחוזר מחודש דצמבר 2016, סך שווי כלל נכסי החיסכון לטווח ארוך, נכון ליום 30 בספטמבר 2016 עומד על כ-910 מיליארד ש"ח. נתח השוק המקסימלי, בהתאם לחישוב האמור ונכון למועד הנ"ל הינו כ-137 מיליארד ש"ח.

הקבוצה מחזיקה, נכון ליום 30 בספטמבר 2016 ועל בסיס הנתונים שעל-פיהם חושבו שווי הנכסים האמורים בכ-16.8% מסך נכסי החיסכון לטווח ארוך וזאת בהתאם לחריג בחוק הפיקוח הקובע כי שיעור ההחזקה יכול לחרוג מסף המהותיות בהתקיים שינוי בשווי הנכסים המנוהלים על ידו או בידי הגופים המוסדיים בשליטתו או בשל הצטרפות מבוטחים או עמיתים לתכניות ביטוח או לקופות גמל או לקרנות פנסיה.

(ב) ההיתר להחזקת אמצעי שליטה בגופים המוסדיים בקבוצה

ההיתר להחזקת אמצעי שליטה ולשליטה בגופים המוסדיים בקבוצה, ניתן לה"ה מר שלמה אליהו ולגב' חיה אליהו, ביום 28.10.2012 ("בעלי השליטה").

בהיתר השליטה, נקבעו, בין היתר, מגבלות ותנאים בדבר אופן ההחזקה באמצעי השליטה באליהו בטוח, במגדל אחזקות, במגדל ביטוח, במגדל מקפת וביוזמה, בדבר שמירת מבנה השליטה ושיעור החזקה מינימלי בגופים הנזכרים לעיל, בדבר מכירה או העברה או הנפקה של אמצעי שליטה בכל אחד מהגופים הנ"ל לרבות שעבודים⁵², בדבר שמירת יחס ההון העצמי בכל הגופים המוסדיים בהם שולטים בעלי השליטה, וכן התנאים שבהם בעלי השליטה וקבוצת אליהו יהיו רשאים לקבל דמי ניהול מהגופים המוסדיים שבשליטת החברה, או לתת שירותים לגופים המוסדיים שבשליטת החברה.

במקביל ניתן למר שלמה אליהו מהפיקוח אף היתר שליטה בסוכנויות הביטוח שבשליטת החברה.

מר שלמה אליהו מסר לממונה, כתב התחייבות שנחתם ביום 16 באוקטובר 2012. בהתאם לכתב התחייבות האמור (שתוקף היתר השליטה הוטנה במסירתו), התחייב מר שלמה אליהו, בהיותו בעל השליטה באליהו בטוח, במגדל ביטוח, במגדל מקפת וביוזמה ("המבטחים"), להשלים את ההון העצמי של אליהו בטוח ושל מגדל ביטוח לסכום הקבוע בתקנות הפיקוח על עסקי הביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן וכן להשלים את ההון העצמי של מגדל מקפת ושל יוזמה לסכום הקבוע בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה) התשע"ב-2012 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן ("תקנות ההון"). התחייבות זו היא בלתי הדירה ותהיה תקפה כל עוד מר שלמה אליהו שולט, במישרין או בעקיפין, במבטחים הנזכרים לעיל. לפרטים נוספים ראה באור 38א. לדוחות הכספיים. כמו כן לעניין ההון העצמי הנדרש מהגופים המוסדיים, ראו באור 14ה. לדוחות הכספיים.

(3) הצטרפות מבוטחים/עמיתים לתוכניות הביטוח/קופות גמל באופן המגדיל את סך הנכסים, למעט הצטרפות שבאה בעקבות התקשרות עם גוף מוסדי אחר או מיזוג עמו.

⁵² לעניין שעבוד חלק מהמניות המוחזקות על-ידי אליהו בטוח, ראה באור 1ב. לדוחות הכספיים.

(ג) היתרים/מגבלות בעקבות רכישת השליטה בחברה

היתר בנק ישראל - עובר למועד השלמת רכישת השליטה בחברה, החזיק שלמה אליהו במישרין ובעקיפין לרבות באמצעות אליהו בטוח, אמצעי שליטה בבנק לאומי ובבנק איגוד לישראל בע"מ ("התאגידים הבנקאיים") וזאת בהתאם להיתרים אשר ניתנו לו להחזקת אמצעי שליטה לפי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 בתאגידים הבנקאיים, והמתייחסים, בין היתר, לאחזקותיו בתאגידים הבנקאיים באמצעות קבוצת אליהו וכן באמצעות החברה וחברות בנות שלה. במסגרת היתרים אלה, נקבע כי שיעור החזקותיו של מר שלמה אליהו בכל אחד מהתאגידים הבנקאיים, באמצעות החברה וחברות הבנות שלה, לא יעלה על 5%, בדומה למגבלות הרגולטוריות החלות על החברה בהחזקת אמצעי שליטה בגופים בנקאיים (אחזקות החברה וחברות בנות שלה בבנק אגוד, נכון למועד הסמוך לפרסום הדוח עומדות על כ-0.5%, למיטב ידיעת החברה, נכון למועד הדוח, אין למר שלמה אליהו החזקות בבנק לאומי)⁵³.

היתר הממונה על ההגבלים העסקיים - ביום 12 ביוני 2012, ניתן אישור הממונה על הגבלים עסקיים למיזוג בין מר שלמה אליהו, אליהו בטוח והחברה. אישור הממונה תוקן ביום 7 בדצמבר 2014. על פי תנאי המיזוג (כולל התיקון מיום 7 בדצמבר 2014) החל ממועד השלמת העסקה, לא תתקשר החברה (במישרין ובעקיפין)⁵⁴, בהסכם עם חברות סוחרות קשורות⁵⁵ לביצוע עסקאות בנכסי עמיתים, אשר התמורה בגינו תשולם מנכסי העמיתים, אלא בדרך של הליך תחרותי המעניק לכל חברה סוחרת הזדמנות שווה להשתתף בו ("ההליך התחרותי") ואשר ישתתפו בו ארבע חברות סוחרות לכל הפחות.

הצעתה של חברה סוחרת קשורה לביצוע עסקאות מסוימות בנכסי עמיתים, תוכל להיבחר בהליך התחרותי רק במידה שהוגשו הצעות לביצוע של אותו סוג עסקאות מארבע חברות סוחרות לכל הפחות, וכן שתעריפי העמלות שהציעה החברה הסוחרת הקשורה הם הנמוכים ביותר מבין הצעות אלו.

החברה לא תנהל משא ומתן או מגעים עם חברה סוחרת קשורה או מי מטעמה, בקשר לפרטי ההליך התחרותי ותנאיו, לפני פרסום מסמכי ההליך התחרותי ואחריו ועד לבחירת הזוכים בו, למעט קבלת הבהרות בקשר להצעות שהוגשו על-ידי המשתתפים בהליך.

במועד רכישת השליטה הוראה זו הייתה רלבנטית לבנק לאומי ובנק איגוד. נכון למועד דוח זה, ההוראה האמורה רלוונטית רק להתקשרות עם בנק אגוד. ראה פירוט בבאור 2.א38 לדוחות הכספיים.

⁵³ בנוסף למיטב ידיעת החברה, בהיתר בנק ישראל שניתן לה"ה שלמה אליהו ולחיה אליהו בקשר עם ההחזקה בתאגיד הבנקאי, נקבעו מגבלות החלות עליהם לעניין המשך החזקות בגרעין השליטה בתאגידים הבנקאיים האמור, לרבות חיוב להעביר את אמצעי השליטה שהוחזקו על-ידם לידי נאמן.

⁵⁴ לעניין זה החברה משמעה - החברה, לרבות אדם קשור, כהגדרת מונח זה בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"ו-2006.

⁵⁵ חברה סוחרת קשורה הוגדרה - חברה סוחרת, אשר לפחות חמישה אחוזים ממניותיה מוחזקות, במישרין או בעקיפין, על-ידי בעל שליטה במגדל, לרבות אחזקה באמצעות נאמן ולמעט חברה סוחרת שבמועד השלמת העסקה לרכישת השליטה בחברה על ידי מר שלמה אליהו מלוא מניותיה מוחזקות, במישרין או בעקיפין, על-ידי החברה.

16.1.2. הון עצמי ומגבלות על חלוקת דיבידנד

הפעילויות של החברה ושל הגופים המוסדיים בשליטתה (החברה הינה גם גוף מוסדי) מחייבות בהתאם להוראות החוקים השונים, דרישות הון עצמי מינימאלי. דרישות ההון נבחנות לפי הדוחות הכספיים השנתיים ודוחות הביניים של הגופים המוסדיים, ובמידה שההון העצמי בתאריך הדוח קטן מהנדרש, על הגוף המוסדי הרלבנטי להגדילו או להקטין את היקף עסקיו, במועדים שנקבעו בדיון. כל עוד לא הושלם ההון העצמי הנדרש כאמור, הגוף המוסדי איננו רשאי לחלק דיבידנד.

לפירוט בעניין ההון הנדרש של החברה ושל הגופים המוסדיים שבשליטתה, ומגבלות לעניין חלוקת דיבידנד לרבות סכומי עודפים שאינם ניתנים לחלוקה, ראה סעיף 4.2 בדוח הדירקטוריון וכן באור 14ה. לדוחות הכספיים.

בנוסף, החל מיום 3 ביוני 2017, דרישות ההון בחברת ביטוח ישונו ויותאמו להוראות דירקטיבת הסולבנסי 2 ("הדירקטיבה") שמהווה שינוי יסודי ומקיף של הרגולציה הנוגעת להבטחת כושר הפרעון והלימות ההון של חברת הביטוח.

לפרטים אודות דרישות ההון האמורות והיערכות החברה ליישום הדירקטיבה - ראה סעיף 4.2 בדוח הדירקטוריון וכן סעיף 2.4.3 לעיל וסעיף 32 להלן. כמו כן ראה באור 14ה. לדוחות הכספיים.

בחודש אוגוסט 2016 פרסמה הממונה מכתב בדבר חלוקת דיבידנד על ידי חברת ביטוח (להלן - "המכתב") הבא במקום מכתב קודם מחודש דצמבר 2011. בהתאם למכתב, חברת ביטוח לא רשאית לחלק דיבידנד אלא אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס הון עצמי מוכר להון עצמי נדרש ("יחס כושר פרעון") בשיעור של 115% לפחות לפי תקנות ההון הקיימות (טרם ההפחתה בגין הקלה שניתנה בגין הפרש מקורי המיוחס לרכישת פעילות של קופות גמל וחברות מנהלות) ויחס כושר פירעון לפחות בשיעורים הנקובים להלן לפי תרגיל הערכה הכמותי המעודכן ליישום משטר כושר פרעון חדש (IQIS5), או לפי הנחיות ליישום הנדבך הראשון במשטר כושר הפרעון החדש, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר. יחס כושר הפרעון החדש הנדרש, לאחר ביצוע החלוקה, יהיה לפחות בשיעורים הבאים:

- (א) עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017 - 115%.
- (ב) עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018 - 120%.
- (ג) החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2019 - 130%.

תרגיל IQIS5, משקף יחס כושר פירעון בשיעור של כ-73% כשהוא מחושב כולל הוראות מעבר לעניין סוגים מסוימים של השקעות, כמתואר לעיל. יחס כושר פירעון כשהוא מחושב ללא הוראות מעבר כאמור הינו בשיעור של כ-66%, הנמוך מיחס כושר הפירעון הנדרש על פי המכתב.

יחס כושר הפירעון כאמור מבוסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2015, ואינו כולל את השינויים שחלו לאחר מכן.

על חברת הביטוח למסור לממונה בתוך עשרה ימי עסקים ממועד החלוקה תחזית רווח שנתי של החברה לשנתיים העוקבות למועד חלוקת הדיבידנד; תכנית שרות חוב מעודכנת של החברה שאושרה על ידי דירקטוריון החברה, וכן תכנית שרות חוב מעודכנת של חברת האחזקות המחזיקה בחברה שאושרה על ידי דירקטוריון חברת האחזקות; תכנית ניהול הון שאושרה על ידי דירקטוריון החברה; פרוטוקול הדיון בדירקטוריון החברה בו אושרה חלוקת הדיבידנד, בצרוף חומר הרקע לדיון.

16.1.3. מומחיות, ידע וניסיון

הפעילות של עסקי הקבוצה מחייבת ידע מקצועי ספציפי, בעיקר בתחום הביטוח, האקטואריה וניהול סיכונים, ניהול השקעות והיכרות עם שוקי הפעילות לרבות שוק ביטוח המשנה. כמו כן, לצבירת ניסיון בפעילויות אלה ומידע אקטוארי ובסיס נתונים רחב חשיבות רבה לקביעת תעריפים וחיתום של עסקים חדשים. מעבר לכך הפעילות הביטוחית והפיננסית של הקבוצה מחייבת קיום תשתית טכנולוגית ומקצועית התומכת בתחומי הפעילות של הקבוצה, וכוח אדם, מקצועי, מיומן ובהיקפים מתאימים.

16.1.4. גודל מינימלי (מסה קריטית)

על מנת לכסות את עלויות התפעול הקבועות הגבוהות הנדרשות להפעלת המערכות הביטוחיות וההשקעיות, כולל הצורך לענות על הדרישות הרגולטוריות המשתנות בתחומים השונים, דרוש היקף מינימלי של הכנסות על מנת לכסות את עלויות התפעול.

16.2. חסמי יציאה

חסמי היציאה העיקריים מפעילויות הקבוצה השונות קבועים אף הם בדינים הרלבנטיים.

פירוק או חיסול של עסקי ביטוח של מבטח כפופים לפיקוחו של הממונה אשר רשאי להורות למבטח לפעול בדרך מסוימת בחיסול העסקים או לפנות לבית המשפט בבקשה למתן צו שהפירוק יהיה בידי בית המשפט או בפיקוחו.

מיזוג, פיצול, הפסקת ניהול או פירוק מרצון מחייבים קבלת אישור מראש של הממונה, לרבות מתן היתר שליטה חדש לגורם אשר רוכש את הפעילות. אם הוגשה בקשה לצו למינוי כונס נכסים או מפרק זמני על חברה מנהלת והצווים כאמור לא בוטלו תוך תקופה מסוימת שנקבעה בחוק קופות הגמל או שהניהול לא עבר לחברה מנהלת אחרת תוך התקופה שנקבעה בחוק, רשאי הממונה להחיל את סמכויותיו בכל הקשור לשמירת יציבותה של קופת הגמל לרבות מינוי מנהל מורשה בהתאם לכללים שנקבעו לגבי חברות ביטוח.

בעסקי ביטוח חיים והפנסיה וכן בעסקי ביטוח כללי בענפים המאופיינים "בתביעות זנב ארוך" - הפסקת הפעילות כרוכה בהמשך הטיפול בתיק הלקוחות הקיים ובתביעות ביטוחיות הנובעות ממנו לתקופות ארוכות (Run-Off).

17. גורמי הצלחה קריטיים

הגורמים המנויים להלן הינם גורמים המשפיעים על ההצלחה בפעילויות הקבוצה ("גורמי הצלחה").

שינויים במצב המשק, התעסוקה ושוק ההון; דרישות רגולטוריות, לרבות פיקוח על תעריפים; התחרות בתחום; נאמנות לקוחות ושימור התיק; איכות ניהול ההשקעות, לרבות ניהול הסיכונים הכרוכים בכל תחומי הפעילות בקבוצה; ערוצי הפצה, כולל יכולתם להגביר ביקושים ויצירת שווקים חדשים; מגוון המוצרים והיכולת להתאים את המוצרים לתנאי השוק וצרכי הלקוח, כולל מתן פתרונות משולבים ללקוחות במגוון מוצרי הקבוצה; איכות השירות למבוטחים, עמיתים ולקוחות אחרים וכן לסוכנים; מיצוב החברה כחברה מובילה בתחום ביטוח החיים וחיסכון לטווח ארוך, תוך יצירת מותג שיחזק את מעמדה התחרותי; שימור ורכישת הון אנושי איכותי; רמת המחשוב והטכנולוגיה; יעילות התפעול ורמת הוצאות התפעול, השיווק והמכירות; הפעלת בקרה יעילה ובחינה ושיפור מתמיד של תהליכי העבודה; איתנות ויציבות.

רמת דמי הניהול המותרת על פי דין והנגבית בפועל; איכות החיתום; איכות האקטואריה בתמחור, בעתודות ובדרכי ניהולם; שכירות התביעות וחומרתן, לרבות אירועי קטסטרופה; איכות ניהול התביעות, לרבות ניהול הסכמים עם נותני השירותים ובקרת הונאות; הגנות ועלות ביטוחי משנה; היקף הטבות המס ללקוח (בתחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך); התפתחויות טכנולוגיות ואחרות ברפואה; שינויים בסל הבריאות.

18. השקעות⁵⁶

18.1. מבנה ניהול ההשקעות של הגופים המוסדיים בקבוצה

ההשקעות בחברה ובגופים המוסדיים בשליטתה מבוצעות באמצעות חטיבת ההשקעות המרכזת את הידע, המומחיות וכוח האדם הנדרשים לניהול ההשקעות, ראה סעיף 20.1 להלן.

על פי ההסדר התחיקתי במגדל ביטוח פועלות שתי ועדות השקעה.

האחת, ועדה לניהול תיק השקעות של כספים לכיסוי התחייבויות תלויות תשואה (כספי עמיתים) ("ועדת השקעות משתף") והשנייה, ועדה להשקעת ההון העצמי של המבטח ולהשקעת כספים לכיסוי ההתחייבויות הביטוחיות שאינן התחייבויות תלויות תשואה ("ועדת השקעות נוסטרו").

במגדל מקפת ויוזמה פועלת וועדת השקעות לניהול כספי העמיתים המנוהלים על ידי מגדל מקפת ויוזמה (תיק קרנות הפנסיה ותיק קופות הגמל של הגופים המוסדיים). החל מחודש פברואר 2016 ההרכב הפרסונלי של ועדת השקעות משתף זהה לזה של ועדת ההשקעות לניהול כספי העמיתים המנוהלים על ידי מגדל מקפת ויוזמה.

(ועדת השקעות משתף וועדת ההשקעות לניהול כספי העמיתים המנוהלים על ידי מגדל מקפת ויוזמה תקראה להלן: "ועדת השקעות עמיתים").

על פי ההסדר התחיקתי, רוב חברי ועדת השקעות הינם נציגים חיצוניים, אשר עומדים בכשירות הנדרשת על פי דין לדירקטור חיצוני.

דירקטוריון החברה ודירקטוריון של כל חברה בת שהיא גוף מוסדי מתווה את מדיניות ההשקעות הכוללת בתחומי פעילותו. במדיניות ההשקעות הכוללת קובע דירקטוריון החברה ודירקטוריון הגוף המוסדי הרלבנטי את האסטרטגיה, היעדים ומסגרת החשיפה לאפיקי ההשקעות השונים, בכל אחד מהתיקים המנוהלים על ידו. ועדות ההשקעה, הפועלות הן בחברה והן בחברות המנהלות של קרנות הפנסיה וקופות גמל, קובעות את מדיניות ההשקעה הספציפית של כל אחד מהגופים הנ"ל, במסגרת מדיניות ההשקעות הכוללת שקבע הדירקטוריון.

עד לסוף חודש פברואר 2016, הוא המועד בו נכנסו לתוקף הוראות חדשות של הממונה בנוגע לאשראי המועמד על ידי גופים מוסדיים ("עדכון רגולציית האשראי") פעלה בקבוצה ועדת אשראי משותפת לכל הגופים המוסדיים, דהיינו, לחברה (כספי עמיתים ונוסטרו), למגדל מקפת וליוזמה, שתפקידה העיקרי היה לדון בעסקאות אשראי בהתאם לקבוע לעניין זה בהסדר התחיקתי החל על גופים מוסדיים.

עם עדכון רגולציית האשראי מונתה בקבוצה ועדת משנה לאשראי (משותפת לכל הגופים המוסדיים), המורכבת מחברים בעלי מומחיות וניסיון מוכחים בתחום האשראי העומדים בכשירות הנדרשת על פי החוק לדירקטור חיצוני ושתפקידה העיקרי לדון בעסקאות אשראי ובחובות בעייתיים בהתאם לקבוע לעניין זה בהסדר התחיקתי החל על גופים מוסדיים. כמו כן מונתה ועדת אשראי פנימית, הכוללת חברים שהינם עובדי הקבוצה בעלי מומחיות וניסיון מוכחים בהעמדת אשראי או אישורו ושתפקידה העיקרי הינו מתן המלצות לוועדת המשנה לאשראי ולוועדות ההשקעה בנוגע להלוואות מותאמות.

ניהול ההשקעות בחברה כפוף להוראות רגולטוריות ובכלל זה תקנות כללי ההשקעה וכן חוזר כללי השקעה, החוזר המאוחד - פרק 4 - ניהול נכסי השקעה (קודקס השקעות), וחוזרים נוספים שפורסמו על ידי הממונה בקשר עם ניהול השקעות על ידי גופים מוסדיים. ההוראות הרגולטוריות כאמור, קובעות מגבלות ומסגרות שונות המותאמות לאופי וסוגי ההתחייבויות השונות של הגופים המוסדיים (כספי עמיתים וכספי נוסטרו).

כאמור לעיל, חטיבת ההשקעות בקבוצה מרכזת את ניהול ההשקעות של תיק הנוסטרו, תיק המשתף ברווחים, תיק קרנות הפנסיה ותיק קופות הגמל של הגופים המוסדיים בקבוצה, כאשר לתיקי העמיתים (תיק המשתף ברווחים, תיק קרנות הפנסיה ותיק קופות הגמל של הגופים

⁵⁶ הסעיף מתייחס לניהול השקעות של הגופים המוסדיים בקבוצה בלבד.

המוסדיים) יש מנהל השקעות ייעודי אשר מופקד על ניהול ההשקעות הכולל של אותם תיקים ולתיק הנוסטרו יש מנהל השקעות ייעודי של אותו התיק.

18.2. התפלגות הנכסים המנוהלים

להלן התפלגות הנכסים המנוהלים של הגופים המוסדיים בקבוצה, נכון ליום 31 בדצמבר 2016 ו-31 בדצמבר 2015 (במיליוני ש"ח):

31.12.2015		31.12.2016		גוף מוסדי
כספים תלויי תשואה ⁽¹⁾	נוסטרו	כספים תלויי תשואה ⁽¹⁾	נוסטרו	
83,256	37,479	89,250	39,520	מגדל ביטוח ⁽²⁾
48,350		54,081	187	מגדל מקפת - קרנות פנסיה
15,416	207	15,485		מגדל מקפת - קופות גמל
1,698	11	1,737	11	יזמה
148,720	37,697	160,553	39,718	סה"כ

(1) "כספים תלויי תשואה" הינם במבטח - נכסים העומדים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, ובחברה מנהלת, נכסי העמיתים.

(2) ליום 31.12.2016 סך ההתחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה במגדל ביטוח הינו כ-89,523 מיליון ש"ח, מזה: כ-87,844 מיליון ש"ח בגין חוזי ביטוח תלויי תשואה וכ-1,679 מיליון ש"ח בגין חוזי השקעה תלויי תשואה, לעומת סך ההתחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה ביום 31.12.2015 של כ-83,313 מיליון ש"ח, מזה: כ-81,631 מיליון ש"ח בגין חוזי ביטוח תלויי תשואה וכ-1,682 מיליון ש"ח בגין חוזי השקעה תלויי תשואה.

(3) לפירוט נוסף בדבר התפלגות אפיקי השקעה ראה אתר האינטרנט של החברה :

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalTeam/investments/Pages/nustro.aspx>

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalMakefet/Investments/Nechasim/Pages/default.aspx>

18.3. הצהרה מראש על מדיניות השקעה

חוזר גופים מוסדיים 2009-9-13, הצהרה מראש של גוף מוסדי על מדיניות השקעה שלו ("חוזר הצהרת מדיניות השקעה"), מחייב את הגופים המוסדיים להצהיר על מדיניות השקעה, ביחס למסלול השקעה לא מתמחה וביחס למסלול השקעה מתמחה, בהתאם להוראות הקבועות בחוזר הצהרת מדיניות השקעה, לרבות דיווח במקרה של שינוי. לקישור לאתר האינטרנט בו פורסמו ההצהרות של הגופים המוסדיים ראה:

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalTeam/investments/Pages/InvestmentPolicy.aspx>

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalMakefet/Investments/InvesPolicy/Pages/default.aspx>

<https://www.migdal.co.il/He/PensionarySavings/pensia/Yozma/Pages/InvestPlicty.aspx>

18.4. השקעות עיקריות של הנוסטרו בחברות מוחזקות, שותפויות ומיזמים שאינם חברות בנות⁵⁷

יתרת ההשקעות של הקבוצה בחברות כלולות הינה בסכום של כ-315 מיליון ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2016, לעומת כ-700 מיליון ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2015. השינוי הושפע בעיקרו מאיבוד השפעה מהותית באמות השקעות בע"מ בסך של כ-437 מיליון ש"ח בעקבות מכירתה כאמור בסעיף 18.4.2 להלן, וכן מרווחי חברות כלולות בסך של כ-60 מיליון ש"ח בקיזוז דיבידנדים בסך של כ-12 מיליון ש"ח, יתרת הלוואה שניתנה בשנת 2016 לחברת קניון רמת אביב בע"מ בסך של כ-18 מיליון ש"ח וקיטון נוסף בסך של כ-14 מיליון ש"ח בשל גריעות בקיזוז השקעות חדשות בחברות כלולות. למידע נוסף אודות החברות הכלולות והיקף ההשקעות בהן, ראה גם באורים 7. ו-38ט. לדוחות הכספיים.

⁵⁷ להגדרת חברה מוחזקת, חברה בת, חברה כלולה, ראה באור 1 הגדרות לדוחות הכספיים.

החברות הכלולות העיקריות הינן:

18.4.1 קניון רמת אביב בע"מ (לשעבר: מקרקעי מרכז בע"מ) ("חברת הקניון")

חברה זו הינה חברה פרטית שמניותיה מוחזקות כ-73.4% על-ידי חברת מליסרון בע"מ, שהיא חברה ציבורית, וכ-26.6% על-ידי מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ (שהינה חברת בת בבעלות מלאה של החברה). חברת הקניון הינה בעלת קניון "רמת אביב", הכולל שטחי מסחר וכן מגדל משרדים ושטחי משרד סמוכים המיועדים להשכרה וכן שטח מסחרי ליד הקניון.

להלואות שניתנו לחברת הקניון, ראה באור 38ט. לדוחות הכספיים. לעניין שומות מס שהוצאו למגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, שהינה חברה בת בבעלות מלאה של החברה, המחזיקה בקניון רמת אביב בע"מ, ראה באור 21ד. לדוחות הכספיים.

18.4.2 אמות השקעות בע"מ ("אמות")

ביום 21 במרס 2016 התקשרה החברה עם גורם מפיץ בעסקה למכירת 26,000,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע"נ כ"א של אמות השקעות בע"מ ("אמות"), המהוות כ-9.4% מהון המניות המונפק והנפרע של אמות, אשר הוחזקו בתיק הנוסטרו של מגדל ביטוח. כפי שנמסר למגדל ביטוח, הגורם המפיץ התקשר עם צדדים שלישיים לשם מכירת המניות אליהם בעסקאות מחוץ לבורסה. המכירה הושלמה ביום 22 במרס 2016.

ביום המכירה חדלה אמות מלהיות חברה כלולה של מגדל ביטוח, ויתרת ההשקעה במניות אמות טופלה ככנס פיננסי המשוערך לפי שווי הוגן דרך רווח כולל אחר. לפרטים נוספים אודות המכירה ראה באור 7ב. לדוחות הכספיים.

19. ביטוח משנה

19.1 כללי

כחלק בלתי נפרד מהעיסוק בביטוח ובניהול הסיכונים, פועלת החברה לכיסוי חלק מן הסיכונים הביטוחיים שהיא נוטלת על עצמה, באמצעות ביטוחי משנה בחו"ל. יתרת הסיכון המוטלת על מגדל ביטוח לאחר העברת חלק מהסיכון למבטח המשנה, נקראת "שייר".

להתקשרות עם מבטח משנה מספר יתרונות, שעיקרם פיזור הסיכונים הביטוחיים להם חשופה מגדל ביטוח, וכן הגנה על הון מגדל ביטוח מפני סיכונים חשיפה גבוהים ותנודות בתוצאות החיתומיות. ביטוח המשנה מותאם לסיכונים השונים, בהתאם לאופי הסיכון ורמתו.

רכישת ביטוח משנה מתבצעת בפוליסות או ענפים בהם, להערכת החברה, יעיל יותר להעביר את הסיכון מאשר להשתמש בהון החברה. הערכות אקטואריות פנימיות, מודלים אקטואריים או סטטיסטיים שונים וניסיון תביעות, מסייעים בידי מגדל ביטוח לאמוד את רמת ביטוח המשנה הדרושה. יצוין, כי הסכמי ביטוח משנה אינם גורעים מזכויות המבוטחים כלפי חברת הביטוח.

עסקאות ביטוח משנה נערכות בתחומי הפעילות השונים של החברה - ביטוחי חיים, ביטוחי בריאות וביטוח כללי (ביטוחי רכוש וחבויות).

דירקטוריון החברה מאשר מידי שנה את מערך ביטוח המשנה ואת מדיניות החשיפה למבטחי משנה לשנה הקרובה.

כחלק מפעילותה של החברה לעמידה ביעדי ההון על פי משטר כושר פירעון מבוסס סולבנסי 2, מגדל ביטוח בוחנת גם את חוזי ביטוח המשנה שלה. ראה בעניין זה, באור 14ה. לדוחות הכספיים.

ככלל, קיימים שני סוגים של התקשרויות בביטוח משנה:

19.1.1. ביטוח משנה חוזי

נערך במסגרת הסכם ביטוח משנה, על פיו מבטח המשנה מקבל על עצמו מראש חלק מוסכם מהסיכונים שהמבטח הישיר נוטל עליו, הכלולים בפוליסות הביטוח השונות בענף/תחום עליו סוכם מראש, במהלך תקופת ההסכם ובהיקף סכומי הביטוח המוגדרים בהסכם ("חוזי ביטוח המשנה"). חוזי ביטוח המשנה נחתמים ו/או מתחדשים, בדרך כלל, מדי שנה (על-פי רוב בתחילת השנה הקלנדרית), והם מכסים, בתנאים הקבועים בהם, מכלול סיכונים הכלולים בפוליסות הביטוח השונות, הנמכרות על-ידי מגדל ביטוח במהלך תקופת הפעילות עליה חל ההסכם. תביעות משולמות מכוח ובהתאם לתנאי החוזים הללו.

19.1.2. ביטוח משנה פקולטטיבי

ההתקשרות עם מבטח המשנה נעשית לכיסוי סיכונים גלומים בפוליסות ספציפיות ("הסכמים פקולטטיביים"). בדרך כלל יבטחו עסקים בביטוח מסוג זה, כאשר סכום הביטוח עולה בהיקפו על סכומי הביטוח המכוסים בחוזי ביטוח המשנה הנזכרים בפסקה הקודמת, ו/או כאשר הסיכון מוחרג מחוזה ביטוח המשנה ו/או משיקולי חיתום פרטניים.

המבנים המקובלים של ביטוחי המשנה הינם:

(א) **ביטוחי משנה יחסיים** - מבטח המשנה משתתף בחלק היחסי של הסיכון, תמורתו הוא מקבל חלק יחסי של הפרמיה. קיימים בעיקר שני סוגים של ביטוח משנה יחסי:

(1) **הסכם מסוג מכסה (Quota Share)**, לפיו משתתף מבטח המשנה בשיעור זהה שנקבע מראש, בפרמיה, בסיכון ובתביעות.

(2) **הסכם מסוג מותר (Surplus)**, בו שיעור ההשתתפות של מבטח המשנה משתנה מסיכון לסיכון בהתאם לסכום הביטוח שנמסר למבטחי המשנה מעבר לסכום שייר הנקבע מראש. מרגע קביעת שיעור ההשתתפות בסיכון (בהתאם לסכום הביטוח), מבטח המשנה משתתף בשיעור זהה בפרמיה, בסיכון ובתביעות.

(ב) **ביטוחי משנה בלתי יחסיים** - חלקו של מבטח המשנה אינו עומד ביחס ישר לחלקו בפרמיה. על-פי רוב בביטוחי משנה בלתי יחסיים לא ישולמו עמלות על-ידי מבטח המשנה.

החוזה העיקרי בביטוח משנה בלתי יחסי הינו **חוזה הפסד יתר לסיכון (Per Risk Excess Of Loss)** בו מבטח המשנה מקבל פרמיה הנגזרת מסה"כ פרמיית הענף אליו מתייחס החוזה, תמורתה הוא מכסה נזקים מעל סכום מסוים, ועד לתקרה, כפי שנקבעו מראש בחוזה

תקופת ההתקשרות:

התקשרויות בביטוח המשנה בביטוח כללי נערכות בדרך כלל על בסיס שנתי.

בביטוח חיים וביטוח בריאות, בהם הפוליסות הינן לטווח ארוך, מכסים חוזי ביטוח המשנה את הפוליסות הנמכרות בתקופת הפעילות אליה מתייחס החוזה, אך תוקפן יהיה לכל אורך חיי הפוליסות שנמכרו עד לביטולן, וזאת גם אם חוזה ביטוח המשנה איננו מתחדש (בגין עסק חדש) בשנים שלאחר מכן. בחלק מהסכמי ביטוח המשנה בביטוחי הבריאות (בביטוח סיעוד, ביטוח תרופות ועוד), למבטח המשנה קיימת אפשרות לצאת מהכיסוי הביטוחי במהלך תקופת ההסכם כך שההסכם עלול לא לכסות את כל חיי הפוליסות שהונפקו, בהתקיים תנאים מסוימים שנקבעו בהסכם. בחלק מהסכמי ביטוח המשנה בביטוחי בריאות, קיימת אפשרות שמבטח המשנה ידרוש שינויים בהסכם גם ביחס למבטחים קיימים אם מתקיימים תנאים מסוימים הקבועים בהסכם.

התחשבות עם מבטחי המשנה:

במסגרת עסקאות ביטוחי המשנה, משלמת החברה פרמיה בניכוי עמלות למבטחי המשנה. מבטחי המשנה משלמים לחברה תשלומים בגין תביעות, בהתאם למבנה עסקת ביטוח המשנה. כאמור לעיל, על-פי רוב, בביטוחי משנה בלתי יחסיים, לא משולמות עמלות על-ידי מבטח המשנה.

עמלות מבטחי המשנה נקבעות, בדרך כלל, כשיעור קבוע מהפרמיה המועברת למבטחי המשנה. לעיתים שיעור העמלה תלוי בתוצאות החיתומיות (רווחיות) של העסקים המועברים ולכן מגדל ביטוח מקבלת עמלת רווח, בנוסף לעמלה בשיעור הקבוע, אשר מחושבת כשיעור מהרווח החיתומי באותו הסיכון (Sliding Scale).

לעיתים, כאשר ללקוח קיימת פעילות גלובלית (הן בארץ והן בחו"ל), מבצעת החברה גם עסקאות מורכבות יותר, בהן הכיסוי הביטוחי ניתן לא רק לפעילות הישראלית אלא גם לפעילות בחו"ל ("עסקה רב-לאומית").

כאמור לעיל, ההתחייבויות של מבטחי המשנה כלפי החברה, אינן משחררות את החברה ממחויבויותיה כלפי מבטחיה, ולפיכך ליציבות במצבם הכספי של מבטחי המשנה השפעה על החברה - (ראה באור 37.א.ב.37 ו-4.1.ב.37 לדוחות הכספיים).

להלן תמצית תיאור הסדרי ביטוח המשנה במגדל ביטוח לשנת 2016 בהתאם לתחומי הפעילות:

19.2. ביטוח חיים

החברה רוכשת ביטוחי משנה בגין מרכיב הסיכון בפוליסות ביטוח חיים (סיכוני מוות, נכות ואובדן כושר עבודה). בשנת 2016, היקף פרמיות ביטוח המשנה בביטוח חיים של החברה הוא כ-2.4% מהפרמיות בביטוח חיים⁵⁸.

חוזי ביטוחי המשנה לכיסוי סיכוני מוות, נכות ואובדן כושר עבודה נערכים בהסכמים מסוג "מותר" או מסוג "מכסה" או שילוב של שניהם, כמפורט להלן:

סיכוני מוות - לחברה חוזה לכיסוי סיכוני מוות אשר הינו מסוג מותר.

אובדן כושר עבודה - לחברה חוזה מסוג "מותר" לביטוח אי כושר עבודה עבור פוליסות "שלווה" (בהן הגדרת אובדן כושר העבודה הינה לפי "השכלתו, הכשרתו וניסיונו" של המבוטח). בנוסף, למגדל ביטוח חוזה ביטוח משנה עבור פוליסות "מגדל להכנסה" (כיסוי אובדן כושר עבודה מקצועית) אשר הינו שילוב של ביטוח משנה מסוג "מותר" ומסוג "מכסה":

(א) לפיצוי חודשי עד 18,000 ש"ח, ביטוח המשנה הינו מסוג "מכסה".

(ב) לפיצוי חודשי מעל 18,000 ש"ח, ביטוח המשנה הינו מסוג "מותר".

בהתאם לחוזר הממונה מחודש ספטמבר 2016 בעניין קווים מנחים לעניין תכנית לביטוח מפני אבדן כושר עבודה (לפרטים ראה סעיף 15.5.15 לעיל) המגדיר את התנאים לתכנית שתוגדר כביטוח מפני אובדן כושר עבודה המוכר גם כביטוח מועדף לפי פקודת מס הכנסה [נוסח חדש], תשכ"א – 1961, והשונה בחלקו מביטוח אובדן כושר עבודה המשווק על ידי מגדל ביטוח נכון למועד דוח זה, נערכת החברה לעריכת ביטוח משנה חדש אשר יותאם לביטוח אובדן כושר העבודה החדש אשר ישווק בהתאם לחוזר האמור. תחילתו של החוזר האמור הינה ביום 1 במאי 2017.

בנוסף, בשנת 2016, לחברה חוזה ביטוח משנה מסוג הפסד יתר לכיסוי מקרי מוות וסיכון אי כושר עבודה מוחלט ותמידי באירועי קטסטרופה בסכום של כ-150 מיליון דולר, מעבר ל-40 מיליון דולר במקרה רעידת אדמה ומעבר ל-80 מיליון דולר במקרה של כל אירוע קטסטרופה אחר, לרבות מלחמה (כולל מלחמה גרעינית, ביולוגית וכימית), אך למעט כיסוי למגיפה, החברה חידשה חוזה זה לשנתיים נוספות, החל מיום 1.1.2016.

כמו כן קיימים בחברה ביטוחי משנה פקולטטיביים, הנערכים לכיסוי סיכונים הגלומים בפוליסות ספציפיות.

⁵⁸ מחושב כשיעור הפרמיות שהורווחו על ידי מבטחי המשנה מהפרמיות שהורווחו ברוטו בביטוח חיים.

לנתונים בדבר הפרמיה המשולמת למבטחי המשנה, חלקם של מבטחי המשנה בתביעות וכן העמלות המשתלמות ממבטחי המשנה, ראה באורים 3ב, ג3. ו-3ד. לדוחות הכספיים.

לחברה מספר מבטחי משנה, שחלקם בפרמיות מהווה 10% או יותר מסך הפרמיות בביטוח המשנה בביטוח חיים, כמפורט להלן:

2015		2016		הדירוג בהתאם ל- A.M. Best ⁵⁹	שם מבטח המשנה
שיעור מסך פרמיית ביטוח משנה מועברת למבטח המשנה (במיליון ש"ח)	פרמיית ביטוח משנה בתחום ביטוח חיים באחוזים	שיעור מסך פרמיית ביטוח משנה בתחום ביטוח חיים באחוזים	פרמיית ביטוח משנה מועברת למבטח המשנה (במיליון ש"ח)		
50	74.8	59	111.2	A+	Swiss Re
19	29	18	33.1	A+	Munich Re

פנסיה

(א) **מגדל מקפת אישית:** לקרן הפנסיה מגדל מקפת אישית ביטוח משנה מסוג הפסד יתר לכיסוי מקרי מוות ונכות תמידית באירועי קטסטרופה, לרבות מלחמה (כולל מלחמה גרעינית, ביולוגית וכימית) ורעידת אדמה (אך למעט כיסוי למגיפה), עד סוף שנת 2017. סך הפיצוי הינו 100 מיליון דולר, מעל שייר של 20 מיליון דולר. תקרת הכיסוי לעמית אחד הינה כ-1 מיליון דולר. פרמיית ביטוח המשנה משולמת מנכסי הקרן.

(ב) **מגדל מקפת משלימה:** לקרן הפנסיה מגדל מקפת משלימה, חוזה ביטוח משנה מסוג "מכסה" הנותן כיסוי של 90% למקרי מוות ו/או נכות של עמיתי הקרן הפעילים שאינם במסלול יסוד לזקנה המשולמים בהתאם לתקנון הקרן ("המבטחים"). הכיסוי הוא אובליגטורי והוא עד לסכום בסיכון עבור כל מבטח של כ-4.5 מיליון ש"ח למקרה מוות וכ-7 מיליון ש"ח למקרה נכות. פרמיית ביטוח המשנה משולמת מנכסי העמיתים בתעריף של 90% מדמי הביטוח המשולמים על ידם בהתאם לתקנון הקרן.

19.3. ביטוח בריאות

החברה רוכשת ביטוחי משנה בגין מרכיב הסיכון בפוליסות בריאות (סיכוני השתלות, מחלות קשות וביטוח סיעודי). בשנת 2016, היקף פרמיות ביטוח המשנה בביטוח בריאות של החברה הוא כ-5.7% מהפרמיות בביטוח בריאות⁶⁰.

חוזה ביטוח המשנה לכיסוי השתלות הינו מסוג "מכסה", וכיסוי ביטוח המשנה בו הינו ללא תקרה. עד ליום 31.1.2016, חוזה ביטוח המשנה לכיסוי מחלות קשות היה ביטוח משנה מסוג "מותר" מעל 150 אלף ש"ח, וכן רובד נוסף של ביטוח משנה מסוג "מכסה" עד סכום זה. בהתאם, עד ליום זה שיווקה החברה שני מוצרים בתחום כיסוי מחלות קשות, מזור ומזור מורחב. בהתאם להוראות הממונה, החל מיום 1 בפברואר 2016, משווקת החברה את פוליסת מזור מורחב בלבד. בהתאם, החברה נערכת לעריכת חוזה ביטוח משנה המותאם לפוליסת מזור מורחב בלבד, אשר הינו מסוג "מכסה" בלבד, בו תקרת הכיסוי הינה כ-700 אלפי ש"ח.

עבור פוליסות ביטוח סיעודי שהונפקו החל מיום 1.1.2016, קיים לחברה חוזה ביטוח משנה מסוג "מכסה", בו תקרת הכסוי לפיצוי חודשי הינה כ-20 אלפי ש"ח.

כמו כן, קיימים ביטוחי משנה פקולטטיביים, הנערכים לכיסוי סיכונים הגלומים בפוליסות ספציפיות.

לחברה מספר מבטחי משנה, שחלקם בפרמיות מהווה 10% או יותר מסך הפרמיות בביטוח המשנה בביטוח בריאות, כמפורט להלן:

⁵⁹ הדירוג המופיע בטבלה דלעיל הינו נכון למועד סמוך לפרסום הדוח.

⁶⁰ מחושב כשיעור הפרמיות שהורווחו על ידי מבטחי המשנה מהפרמיות שהורווחו ברוטו בביטוח בריאות.

2015		2016		הדירוג בהתאם ל- A.M. Best ⁶¹	שם מבטח המשנה
שיעור מסך פרמיית ביטוח משנה מועברת למבטח המשנה (במיליון ש"ח) ביטוח בריאות באחוזים	פרמיית ביטוח משנה מועברת למבטח המשנה (במיליון ש"ח) ביטוח בריאות באחוזים	שיעור מסך פרמיית ביטוח משנה בתחום ביטוח בריאות באחוזים	פרמיית ביטוח משנה מועברת למבטח המשנה (במיליון ש"ח) ביטוח בריאות באחוזים		
52	35.8	53	35.6	A+	Hannover Re
35	24.2	37	25.1	A+	Swiss Re

19.4. ביטוח כללי

19.4.1. ביטוח רכב חובה

התחייבויות החברה בענף רכב חובה לשנת 2016 מכוסות בחוזה ביטוח משנה מסוג "הפסד יתר" עם גבולות אחריות בלתי מוגבלים על ידי רוב מבטחי המשנה, או, לחילופין, עד לתקרת גבול אחריות הנחשבת גבוהה דיה.

בענף זה, החברה לא הגיעה לתקרות שנקבעו בהסכמי ביטוח המשנה בתקופה המדווחת, ולא קיימות תביעות תלויות בהיקף המתקרב למגבלות שנקבעו.

19.4.2. ביטוח רכב רכוש

ענף רכב רכוש מאופיין בפיזור גדול ושונות גובה התביעות הינה קטנה יחסית. לאור זאת, מגדל ביטוח איננה רוכשת ביטוח משנה בענף זה, למעט חוזה ביטוח משנה ספציפי לכלי רכב יקרים.

19.4.3. ענפי ביטוח כללי אחרים

הענפים העיקריים בהם רוכשת החברה ביטוחי משנה במסגרת זו הינם ענפי הרכוש לסוגיו השונים ובכלל זה: אש וסיכונים נלווים, קבלנים, הנדסי יומי וכן לכיסוי ענפי החבויות. למערך ביטוח המשנה ולמדיניות ביטוח המשנה של החברה במסגרת זו חשיבות רבה ביחס ליכולתה של מגדל ביטוח לבטח סיכונים גדולים או מיוחדים. כתוצאה מהסדרי ביטוח המשנה השונים, מוגבלת חשיפת החברה בגין תביעה בודדת בהתאם לסכומים המוסכמים בין החברה ובין מבטחי המשנה, לרבות סכומי השייר העצמי. סכומי החשיפה המקסימליים והשייר העצמי נקבעים בהתאם לאומדן מגדל ביטוח בדבר הנזקים או האירועים הצפויים להתרחש.

בעסקים בהם סכומי הביטוח עולים בהיקפם על הקיבולת שנקבעה בחוזה הרלוונטי, ו/או כאשר הסיכון מוחרג מהחוזה עם מבטח המשנה ו/או משיקולי חיתום פרטניים, תוך התאמה למסגרות ותנאי החוזים, נרכש ביטוח משנה פקולטטיבי.

בענפי רכוש, קבלנים, הנדסי יומי רוכשת החברה חוזי ביטוח משנה יחסיים מסוג מכסה ומותר בהם השתתפות מבטח המשנה נקבעת כאחוז שווה בפרמיה ובתביעה.

בחוזי רכוש וקבלנים, חלק ממבטחי המשנה מגבילים את השתתפותם בכיסוי רעידת אדמה לשיעור (MPL) שהינו, בכל מקרה, גבוה משיעור הנזק המירבי הצפוי המוערך על ידי מגדל ביטוח.

כיסוי לאירועי טרור מוגבל לסכום ביטוח נמוך מקיבולת החוזה.

בשנת 2016, כל עמלות ביטוח המשנה הינן בשיעור קבוע מהפרמיה ללא קשר לרווחיות.

בענפי החבויות - החברה מעריכה את הסיכון, על בסיס מודלים אקטואריים או סטטיסטיים וניסיון תביעות, ורוכשת הגנה מעל השייר ועד למגבלה הדרושה, לדעתה, במסגרת הפוליסות שהחברה מוכרת.

⁶¹ הדירוג המופיע בטבלה דלעיל הינו נכון למועד סמוך לפרסום הדוח.

בענפי החבויות, רוכשת החברה חוזי ביטוח משנה מסוג הפסד יתר בהם סכום השייר העצמי קבוע, ומבטח המשנה מכסה נזק מעל הסכום שנקבע ועד לתקרה הקבועה בחוזה וכן למגבלת סכום תביעות מצטבר מקסימלי לתקופת החוזה.

החברה לא הגיעה לתקרות שנקבעו בהסכמי ביטוח המשנה בתקופה המדווחת, ואין לה תביעות תלויות בהיקף המתקרב למגבלות שנקבעו.

19.4.4. כללי

לחברה מספר מבטחי משנה, שחלקם בפרמיות בשנת הדוח מהווה 10% או יותר מסך פרמיות ביטוח המשנה בביטוח כללי, כמפורט להלן:

2015		2016		הדירוג בהתאם ל- A.M. Best ⁶²	שם מבטח המשנה
פרמיית ביטוח שיעור מסך משנה מועברת פרמיות ביטוח משנה בביטוח כללי באחוזים (במיליון ש"ח)	פרמיית ביטוח שיעור מסך משנה מועברת פרמיות ביטוח משנה בביטוח כללי באחוזים (במיליון ש"ח)	פרמיית ביטוח שיעור מסך משנה מועברת פרמיות ביטוח משנה בביטוח כללי באחוזים (במיליון ש"ח)	פרמיית ביטוח שיעור מסך משנה מועברת פרמיות ביטוח משנה בביטוח כללי באחוזים (במיליון ש"ח)		
93	26	121	87	A	Generali
23	18	87	20	+A	Swiss Re

19.4.5. הסכם ביטוח משנה במסגרת רכישת תיק התביעות הכלולות בביטוח כללי של אליהו בטוח בחברה

במסגרת ההסכם שנחתם עם אליהו בטוח לקליטת תיק הביטוח הכללי של אליהו בטוח בחברה, נחתם הסכם ביטוח משנה בין החברה לבין Swiss Re ("סוויס"), במסגרתו תעניק סוויס כיסוי ביטוחי לתיק הביטוח המכסה את מלוא התחייבויות הביטוח של החברה ("ביטוח המשנה של סוויס"). ההתקשרות האמורה הושלמה ביום 21 באפריל 2016. לפרטים נוספים ראה דוח מידי מתקן של מגדל אחזקות מיום 29 בדצמבר 2015 אסמכתא 2015-01-081583, דוח מידי של מגדל אחזקות מיום 24 באפריל 2016 אסמכתא 2016-01-054871, ודוח מידי של מגדל אחזקות מיום 28 ביוני 2016 אסמכתא 2016-01-068974, המוכללים בדוח זה על דרך ההפניה, וכן באור 3.38 לזוחות הכספיים.

19.5. מדיניות החשיפה למבטחי משנה

19.5.1. כללי

מדיניות החשיפה למבטחי משנה מאושרת מידי שנה על ידי דירקטוריון החברה.

ייתכנו שני סוגים של חשיפה למבטח משנה:

(א) חשיפה ליתרות פתוחות, כלומר הסיכון שמבטח המשנה לא יוכל לעמוד בכיסוי התחייבויותיו הקיימות והעתידיות. חשיפה זו מנוהלת על-ידי מעקב שוטף אחר מצבו של מבטח המשנה בשוק העולמי וכן אחר קיום התחייבויותיו הכספיות לחברה.

(ב) חשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד. ההצטברות מוערכת על בסיס שיעור הנזק הצפוי המירבי ("MPL"). חשיפה זו מנוהלת על-ידי הערכה פרטנית בגין כל אחד ממבטחי המשנה באופן נפרד.

על מנת להקטין את הסיכון הכרוך בחשיפה למבטחי המשנה, פועלת החברה בהתאם לעקרונות הבאים:

⁶² הדירוג המופיע בטבלה דלעיל הינו נכון למועד סמוך לפרסום הדוח.

הכלל היסודי המנחה את החברה בקביעת המדיניות הוא פיזור מרבי של הסיכון בין מבטחי המשנה השונים. בנוסף, בוחנת החברה את האיתנות הפיננסית של מבטח המשנה כפי שמתבטאת בדירוג האשראי של מבטח המשנה, הנבחן בהתאם לדירוגי חברת A.M.Best המתמחה בדירוג ענף הביטוח. אם לא קיים למבטח המשנה דירוג A.M.Best, ייבחן הדירוג על פי חברת דירוג אחרת.⁶³

כמו כן, נקבעו תקרות חשיפה למבטח משנה לסיכון בודד וכן תקרת חשיפה למבטח משנה לחוזה בזיקה להון העצמי של מבטח המשנה. בנוסף, כוללת המדיניות מסגרת חשיפה כוללת מרבית למבטח משנה (ובכלל זה חשיפה לאירוע רעידת אדמה) בעסקים פקולטיביים ובחוזים, המבטאת כאחוז מהונו של מבטח המשנה או בתקרה כספית, לפי הנמוך, וכנגזרת מדירוגו של מבטח המשנה. המדיניות גם קובעת מנגנוני ניהול ובקרה של חשיפה למבטחי המשנה.

19.5.2. במסגרת מדיניות ביטוח המשנה, החברה מבחינה בין סוגי העסקים הבאים:

עסקי "זנב קצר"⁶⁴

עסקים אלה כוללים את ענפי הרכוש למיניהם, בגינם רוכשת החברה בעיקר ביטוח משנה יחסי. השייר המצטבר מוגן בפני אירועים קטסטרופליים בחוזה הפסד יתר.

בסוגי עסקים אלה, ההתקשרויות נעשות עם מבטחים מקבוצת דירוג (B) ומעלה על פי דירוג A.M.Best. נכון למועד הדוח, עדכנה מגדל ביטוח את מדיניותה, כך שההתקשרויות נעשות עם מבטחים מדירוג B++ ומעלה על פי דירוג A.M.Best.

עסקי "זנב ארוך"⁶⁵

הסיכונים המכוסים הם בעיקר ענפי חבויות ורכב חובה. רבות מתביעות אלה מגיעות לערכאות, ולעתים קביעת החבות וגובה השיפוי עלולה להתפרס על פני שנים רבות. בעסקי "זנב ארוך", הואיל ועל מגדל ביטוח להתקשר עם מבטחי משנה אשר להערכתה יהיו ברי פירעון לטווח הארוך, מספר מבטחי המשנה עליהם ניתן להסתמך מוגבל למדי. לפיכך, מדיניות מגדל ביטוח הינה להתקשר, בסוגי עסקים אלה, עם מבטחי משנה המדורגים מקבוצת (A) ומעלה על פי דירוג A.M.Best.

לפרוט נוסף בקשר לחשיפה למבטחי משנה ראה גם באור 4.1.37. לדוחות הכספיים.

⁶³ לעיתים, במסגרת הסדרי ביטוח כולל, נכללים הסדרי ביטוח משנה עם חברות לא מדורגות.

⁶⁴ "זנב קצר" - "Short tail" - ענפים שבהם פער הזמנים שבין האירוע הביטוחי להתגבשות סופית של הנזק ותשלומו הינו קצר יחסית.

⁶⁵ "זנב ארוך" - "Long tail" - ענפים שבהם פער הזמנים שבין האירוע הביטוחי להתגבשות סופית של הנזק ותשלומו הינו ארוך.

19.6. חשיפת מבטחי המשנה לאירועי קטסטרופה מסוג רעידת אדמה ופגעי טבע בביטוח כללי

בגין אירועי קטסטרופה (רעידת אדמה ופגעי טבע), רכשה החברה, מעבר לכיסוי במסגרת הסכמי ביטוח משנה יחסיים, ביטוח משנה מסוג "הפסד יתר" לענפי רכוש, קבלנים והנדסי בגין השייר המצטבר, בסכום מוגדר לחשיפה, אשר ינבע מהאירוע כאמור, וזאת בהתבסס על אומדן החברה בדבר הנזק או האירוע הצפוי להתרחש עקב קטסטרופה. בהערכת הסיכון כאמור, השתמשה מגדל ביטוח, בין היתר, בתוכנות בינלאומיות ייעודיות, המבוססות על מודלים מתמטיים להערכת סיכוני קטסטרופה. אם יקרה אירוע שיגרום נזק שחומרתו תעלה על האומדן האמור, תיחשף החברה להפסדים אשר אינם מכוסים בביטוח משנה.

בשנת 2016 מכסה חוזה זה גם את חשיפת השייר ל"סכום ביטוח נוסף בדירות", אשר במסגרת הפוליסה התקנית החדשה מחליף את כיסוי "ערך קרקע". כמו כן, החל משנת 2017, מכסה חוזה זה גם חשיפה בגין רכב רכוש, שלא נכללה בעבר במסגרת חוזה זה.

בהתאם למודלים כאמור מגדל ביטוח מגינה על עצמה כנגד אירועי רעידת אדמה בעוצמה המתרחשת אחת לכ-400 שנים.

בשנת 2016, נרכש כיסוי לא יחסי בשיעור של 1.8%, המייצג MPL בשיעור של 5% אחת לכ-400 שנים (לפני השתתפות עצמית של המבוטח). בשנת 2016, סכומי הביטוח המכוסים בביטוח משנה יחסי ברעידת אדמה, הינם בסך כ-178 מיליארדי ש"ח, ואילו סכומי הביטוח בשייר, עליהם מגדל ביטוח מגינה באמצעות חוזה ביטוח משנה לא יחסי, הינם בסך של כ-108 מיליארד ש"ח.

החשיפה לרעידת אדמה מכוסה ברובה ע"י מבטחים מדירוג A- ומעלה לפי A.M.Best בהתאם למדיניות ביטוח משנה המפורטת בסעיף 19.5.1 לעיל.

שלושת מבטחי המשנה המשתתפים בכיסוי ביטוח משנה לאירועי קטסטרופה, שחלקם מסך החשיפה עולה על 10%, הינם סוויס רי, ג'נרלי והנובר רי.

19.7. ריכוז תוצאות ביטוח משנה בביטוח כללי (במיליון ש"ח)

ענפי פעילות			ענף רכב חובה (1) (2)			ענף רכב רכוש (3) (4)			ענפי הרכוש האחרים (ראה פירוט לפי סוגי פרמיות למטה) (5) (6)		
2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
									318.1	319.6	370.8
פרמיות שהועברו למבטחי משנה	11.9	11.5	10.9	0.6	2.9	5.5	0.6	2.9	5.5	0.6	2.9
תוצאות מבטחי המשנה – רווח/הפסד	0.6	23.0	(2.6)	0.5	0.5	(1.4)	0.5	0.5	(1.4)	0.5	0.5
שאר ענפי החבויות (7) (8)			סה"כ								
2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
									406.5	410.8	472.0
פרמיות שהועברו למבטחי משנה	75.9	76.8	84.8	406.5	410.8	472.0	406.5	410.8	472.0	406.5	410.8
תוצאות מבטחי המשנה – רווח/הפסד	(0.5)	122.6	(3.9)	108.7	129.0	172.1	108.7	129.0	172.1	108.7	129.0

פירוט ענפי הרכוש האחרים לפי סוגי פרמיות			
2014	2015	2016	
225.2	226.5	262.4	פרמיות ביטוח משנה - יחסי
3.0	1.8	1.2	פרמיות ביטוח משנה - לא יחסי
89.9	91.3	107.2	פרמיות ביטוח משנה - כסוי לאירועי קטסטרופה ⁽⁹⁾
318.1	319.6	370.8	סה"כ פרמיות ביטוח משנה

- (1) בענפי רכב חובה וחבויות, עד ליום 31.12.2015 הייתה נהוגה שיטת עודף הכנסות על הוצאות לשם הכרה ברווח, ולפיכך תוצאות ביטוח המשנה בשנים 2015 ו-2014 שיקפו בעיקרן את הרווח/הפסד המצטבר של שנת החיתום אשר הסתיימה שלש שנים לפני שנת הדוח, הפסד ככל שקיים בגין שנות החיתום "הפתוחות" וכן שינויים שחלו בתביעות התלויות של מבטחי משנה בשנות חיתום ותיקות. לעומת זאת, החל משנת 2016 רישום הרווח מבוצע לפי עקרונות הנהג המיטבי (ראה בעניין זה באור 37.ב.ג.3.5) לדוחות הכספיים, ותוצאות מבטחי המשנה משקפות את הרווח/הפסד של שנת החיתום השוטפת וכן שינויים שחלו בתביעות התלויות של מבטחי משנה בשנות חיתום ותיקות.
- (2) ההפסד למבטחי משנה בענף רכב חובה בשנת 2016 הושפע מיישום עקרונות הנהג המיטבי, ואילו העלייה בתוצאות מבטחי המשנה בשנת 2015 לעומת שנת 2014, נבעה מעדכון אומדן תביעות ביטוח משנה בשנות חיתום ותיקות.
- (3) העלייה בפרמיות ביטוח משנה בענף רכב רכוש במהלך השנים 2014-2016, הושפעה בעיקרה מגידול בהיקף ביטוח כלי רכב יקרים.
- (4) ההפסד למבטחי משנה בענף רכב רכוש בשנת 2016 לעומת רווחים בשנים 2015 ו-2014 הושפע מגידול בתביעות בגין כלי רכב יקרים.
- (5) העלייה בפרמיות ביטוח משנה בענפי הרכוש האחרים בשנת 2016 לעומת שנת 2015 הושפעה בעיקרה מגידול בהיקף הפרמיות ברוטו בענפים אלה.
- (6) בשנת 2015, ההפסד למבטחי המשנה הושפע בעיקרו מתביעה גדולה שכוסתה במלואה בביטוח משנה.
- (7) העלייה בפרמיות ביטוח משנה בשאר ענפי החבויות בשנת 2016 לעומת שנת 2015 הושפעה בעיקרה מגידול בהיקף הפרמיות ברוטו בענפים אלה.
- (8) לעניין שיטות ההכרה ברווח בענפי החבויות – ראה ס"ק (1) לעיל. ההפסד למבטחי משנה בענפי החבויות בשנת 2016 הושפע בעיקרו מעדכון אומדן תביעות מבטחי המשנה. העלייה הניכרת בתוצאות מבטחי המשנה בשנת 2015 לעומת שנת 2014, נובעת מעיקרה מעדכון אומדן תביעות מבטחי משנה, ובכלל זה ביטוח משנה פקולטטיבי.
- (9) הפרמיה כוללת את כל סוגי הסדרי ביטוח המשנה לכסוי סיכוני קטסטרופה (ביטוח משנה יחסי, ביטוח משנה פקולטטיבי וביטוח משנה מסוג הפסד יתר לכסוי השייר המצטבר).

20. הון אנושי

20.1 מבנה ארגוני של הקבוצה

נכון למועד הסמוך לפרסום הדוח, המבנה הארגוני של הקבוצה הינו כדלקמן:

חטיבת חיסכון ארוך טווח, בריאות ואיכות חיים - המרכזת את פעילות ביטוח החיים, הפנסיה, הגמל והבריאות. בין היתר, חטיבה זו מרכזת גם את פעילות הגופים המוסדיים בכל הקשור לניהול קרנות הפנסיה, קופות הגמל וקרנות ההשתלמות, את מערכי התפעול של תחום חיסכון ארוך הטווח ותחום הבריאות, את הטיפול בתשלומי תביעות/זכויות בתחומי ביטוח החיים, הפנסיה, הגמל והבריאות וכן את פעילות מרחב מעסיקים ולקוחות.

חטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה - המרכזת את הפעילות מול סוכני/סוכנויות ביטוח/משווקים פנסיוניים של המוצרים הביטוחיים והמוצרים הפנסיוניים באמצעות המרחבים האזוריים ומערכי המכירה הארציים של ערוצי ההפצה השונים של הקבוצה (למעט מרחב מעסיקים ולקוחות), פעילות צוותי שירות לסוכנים, יחידת עסקים גדולים ויחידת חיתום עסקי ורפואי.

החל מחודש מרס 2016 פעילות מוקד המכירות של מוצרי חיסכון ארוך טווח ובריאות ב"איחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ" נקלטה לתוך מגדל ביטוח ונכללת בחטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה תחת השם "קול מגדל".

יחידות הביטוח הכללי - במסגרת פעילות ביטוח כללי נכללות היחידות הבאות:

(א) **תחום ביטוח כללי** - מרכז את כל פעילויות המטה, מוצרים, סוקרים והשיווק בתחום הביטוח הכללי.

(ב) **תחום תביעות ביטוח כללי** - המרכז את פעילות התביעות בתחום זה.

חטיבת השקעות - מרכזת את הידע, המומחיות וכוח האדם הנדרשים לניהול ההשקעות של הגופים המוסדיים בקבוצה, הכולל את השקעות העמיתים, השקעות נוסטרו, נדל"ן, אשראי, אנליזה, קרנות גידור, השקעות ריאליות, פעילות Private Equity וגזברות.

חטיבת פיננסים ואקטואריה - מרכזת את נושאי הכספים, האקטואריה בביטוח חיים וביטוח בריאות והאקטואריה בביטוח כללי וכן את ניהול הסיכונים.

חטיבת הטכנולוגיות - מרכזת את יחידת שירותי המחשוב המספקת את שירותי מערכות המידע לקבוצה במסגרת מגדל טכנולוגיות בע"מ ("מגדל טכנולוגיות") ואת יחידת אבטחת המידע. עד לסוף חודש פברואר 2017 כללה החטיבה (בשמה הקודם: חטיבת טכנולוגיה ומשאבים) גם את תחום המנהל, לוגיסטיקה ורכש.

יחידת המטה - אחראית על פעילות יחידות האכיפה הפנימית והבקרה, השירות, תחום משאבי אנוש, הארגון והשיטות, השיווק ויחידת תלונות הציבור. החל מחודש מרס 2017 עבר לאחריות יחידת המטה גם תחום המנהל, לוגיסטיקה ורכש אשר נכלל עד למועד זה בחטיבת הטכנולוגיה ומשאבים, כאמור לעיל.

יחידת ביטוח המשנה – מרכזת את פעילות ביטוח המשנה של מגדל ביטוח. החל מחודש ספטמבר 2016 היחידה נמצאת בכפיפות ישירה למנכ"ל החברה, כאשר עד למועד זה נכללה בחטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה.

מזכירות החברה ומערך הייעוץ המשפטי הנמצאים בכפיפות ישירה למנכ"ל החברה.

מערך הביקורת פנימית משמש את חברות הקבוצה. המבקרת הפנימית כפופה ליו"ר הדירקטוריון.

פעילויות **סוכנויות הביטוח של הקבוצה** מרוכזות בעיקרן במגדל סוכנויות.

20.2 מצבת עובדי הקבוצה⁶⁶

בהתאם לתחומי הפעילות הנזכרים בחלק ב' לדוח זה, קיימות חטיבות/יחידות שונות (כגון עובדי חטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה, השקעות, פיננסים ואקטואריה, יחידת המטה, טכנולוגיה ומשאבים וכו') אשר מספקות שירותים ליותר מתחום אחד מתחומי הפעילות, לפיכך אין בקבוצה חלוקה ברורה לגבי שיוך כלל העובדים בהתאם לתחומי הפעילות האמורים.

נכון ליום 31 בדצמבר 2016, הועסקו בקבוצה 4,709 עובדים (מתוכם 60 עובדים המועסקים באמצעות חברות כוח אדם), לעומת 4,539 עובדים (מתוכם 28 עובדים שהועסקו באמצעות חברות כוח אדם) נכון ליום 31 בדצמבר 2015.⁶⁷

⁶⁶ מובהר, כי בסעיף זה ההתייחסות הינה לנתונים אודות מועסקים שהינם עובדי הקבוצה, או עובדים המועסקים באמצעות חברות כוח אדם כמפורט להלן, ואינם כוללים עובדים המועסקים על-ידי דפוס העסקה אחרים, כגון עובדים המועסקים על-ידי נותני שירותים לחברה. כמו כן, מצבת עובדי הקבוצה כוללת עובדים/ות בחופשת לידה ובחופשה ללא תשלום.

⁶⁷ הנתונים לגבי מצבת העובדים אינם כוללים עובדים המועסקים על-ידי חברות המוחזקות בשיעור של 50% ומטה שאינן מהותיות.

ניתן לחלק את מצבת העובדים בקבוצה למועד הנ"ל (במונחי משרה מלאה, כולל עובדים המועסקים באמצעות חברות כוח אדם) בהתאם לחלוקה הבאה ובהתאם למבנה הארגוני המובא להלן:

מספר עובדים נכון ליום 31 בדצמבר 2015	מספר עובדים נכון ליום 31 בדצמבר 2016	החטיבה/יחידה
121	139	הנהלת הקבוצה ופונקציות המטה ⁽¹⁾
1,442	1,545	חטיבת חסכון ארוך טווח, בריאות ואיכות חיים ⁽²⁾
571	636	חטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה ^{(2) (3)}
64	56	תחום ביטוח כללי
164	165	תחום תביעות ביטוח כללי
84	83	חטיבת השקעות
226	223	חטיבת פיננסים ואקטואריה
418	450	חטיבת טכנולוגיה ומשאבים
25	22	מערך הביקורת הפנימית
1,046	1,073	סוכנויות ביטוח של הקבוצה ⁽³⁾
4	5	אחר ⁽⁴⁾
4,165	4,397	סה"כ

⁽¹⁾ הנהלת הקבוצה ופונקציות המטה כוללות את מנכ"ל מגדל ביטוח, יחידת המטה, מזכירות החברה, מערך הייעוץ המשפטי והחל בחודש ספטמבר 2016 גם את יחידת ביטוח המשנה.

⁽²⁾ במהלך שנת 2016 כ-100 עובדי צוותי שירות לסוכן עברו מחטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה לחטיבת חסכון ארוך טווח, בריאות ואיכות חיים. מנגד, כ-25 עובדי יחידת החיתום העסקי והרפואי עברו מחטיבת חסכון ארוך טווח, בריאות ואיכות חיים לחטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה.

⁽³⁾ במהלך שנת 2016, כ-50 עובדי מוקד מכירות "קול מגדל" עברו מסוכנויות הביטוח של הקבוצה (מסוכנות איחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ) לחטיבת הלקוחות וערוצי הפצה, כמתואר בסעיף 20.1 לעיל.

⁽⁴⁾ אחר - כולל את דאטה קאר.

שינויים מהותיים במצבת העובדים

מעבר לשינויים במבנה הארגוני שחלו בשנת הדוח, כפי שפורטו בהערות הנלוות לטבלה לעיל, העלייה במצבת העובדים בסוף שנת 2016 לעומת סוף שנת 2015 נובעת בעיקרה מגיוס עובדים לתקופה מוגבלת לחטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה עקב זכייתה של החברה במכרז לביטוח רכב לעובדי המדינה (לפרטים ראה סעיף 12.2.8(ב) וכן מגידול במצבת העובדים בחטיבת חסכון ארוך טווח, בריאות ואיכות חיים בשל הרחבת הפעילות במערכי התפעול והשירות.

בנוסף, חל גידול במצבת העובדים בחטיבת טכנולוגיה ומשאבים בעקבות קליטת פעילויות שבוצעו על ידי נותני שירותים לחברה בתחום המחשוב. כמו כן, חלה עלייה במצבת העובדים בסוכנויות הביטוח של הקבוצה בעקבות רכישת מלוא האחזקה באורלן סוכנויות לביטוח (1994) בע"מ וכן בשל הרחבת פעילות סוכנויות הביטוח.

20.3. תיאור השקעות החברה בהדרכה ופיתוח ארגוני

הקבוצה משקיעה בהדרכות מקצועיות לעובדים ולסוכנים, בהתאם לתפקיד העובד והחטיבה בה הוא פועל, והיא פועלת על פי תכנית הדרכה ופיתוח ארגוני התומכת בהשגת היעדים העסקיים שהוצבו על-ידיה בכל היחידות הארגוניות באופן שוטף, בגמישות ובהתאם לצרכים, ובין היתר שולחת את עובדיה להשתלמויות מקצועיות, כנסים והדרכות רלוונטיות.

לקבוצה תכניות הדרכה ייעודיות לקידום הערוץ הניהולי והמקצועי וכן הכשרות מקצועיות לעובדים חדשים במערכי השירות והתפעול, המותאמים לצרכיה המקצועיים של הקבוצה. בנוסף, מקיימת הקבוצה מעת לעת סדנאות העשרה לעובדי הקבוצה בנושאים מגוונים.

20.4. הטבות וטיבם של הסכמי העסקה/חתימה על הסכם קיבוצי

מרבית עובדי החברה ומגדל מקפת מועסקים תחת הסכם קיבוצי כמפורט בסעיף 20.4.1 להלן. שאר עובדי הקבוצה מועסקים באמצעות הסכמים אישיים כאמור בסעיף 20.4.2 להלן.

20.4.1. הסכם קיבוצי

לחברה ולמגדל מקפת הסכם קיבוצי עם הסתדרות העובדים הכללית החדשה, שהוכרה כארגון היציג בקרב עובדי החברה ומגדל מקפת.

ההסכם הקיבוצי חל על מרבית עובדי החברה ומגדל מקפת המועסקים על-ידיהן במועד חתימת ההסכם, וכן על עובדים שיתקבלו לעבודה בחברה ומגדל מקפת החל ממועד חתימת ההסכם הקיבוצי. ההסכם הקיבוצי אינו חל על עובדים בדרג של מנכ"ל, משנה למנכ"ל, וסמנכ"לים, וכן אינו חל על עובדים המשמשים בתפקידים שזוהו ופורטו בהסכם. ההסכם הקיבוצי אינו חל על חברות אחרות בקבוצה (שאינן מגדל ביטוח או מגדל מקפת).

תקופת ההסכם הקיבוצי הינה מיום 1 לינואר 2015 ועד ליום 31 לדצמבר 2017. בתקופת תוקפו של ההסכם הקיבוצי הצדדים ישמרו על שקט תעשייתי הדדי לגבי העניינים והנושאים שהוסדרו בהסכם.

לפירוט נוסף אודות תנאי השכר והתנאים הנלווים העיקריים הכלולים במסגרת ההסכם הקיבוצי, וכן לאומדן העלויות בגין יישום ההסכם, ראה דוח מיידי של מגדל אחזקות מיום 17 בפברואר 2015, מספר אסמכתא 033544-01-2015 וכן באור 32 לדוחות הכספיים.

20.4.2. הסכמי עבודה אישיים

יחסי העבודה בין הקבוצה לעובדיה (למעט העובדים הכפופים להסכם הקיבוצי כמפורט לעיל) מושתתים על הסכמי עבודה אישיים.

הסכמי העבודה האישיים מגדירים את תנאי העסקתם לרבות משכורת בסיס, תנאים סוציאליים ותנאים נלווים, וכן תנאי סיום העסקה.

בקבוצה קיימות מספר קבוצות עובדים, המתוגמלים מעבר לשכר הבסיסי, גם בשכר הנגזר מביצועים או על-פי עמידה ביעדים ובכפוף להוראות הדין (לדוגמא, חלק מהעוסקים במערך מכירות). לעניין תגמול נושאי משרה ראה סעיף 20.5 להלן.

20.5. מדיניות ועקרונות תגמול נושאי משרה

20.5.1. מדיניות תגמול הגופים המוסדיים

ביום 30 ביוני 2014 אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים מדיניות תגמול לשנים 2014-2016, בהמשך לחוזר הממונה על שוק ההון מיום 10 באפריל 2014 ("חוזר הממונה המקורי"). במהלך החודשים דצמבר 2015 ופברואר 2016 אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים עדכון למדיניות התגמול האמורה בהתאם להוראות חוזר הממונה מיום 7 באוקטובר 2015, מדיניות תגמול בגופים מוסדיים ("החוזר המעודכן"). ביום 24 בנובמבר 2016 אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים מדיניות תגמול לשנים 2017-2019 בהתאם לחוזר הממונה המקורי, החוזר המעודכן וחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016. במדיניות תגמול הגופים המוסדיים נקבעו הוראות פרטניות לגבי רכיבי השכר של "בעל תפקיד מרכזי" שזוהו ככאלה על-פי חוזר הממונה.

לפירוט עיקרי ההסדרים שנקבעו במדיניות התגמול, ראה גם באור 38.א.3 לדוחות הכספיים.

עיקרי מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים מתפרסמת אף באתר האינטרנט של החברה בקישור הבא:

<https://www.migdal.co.il/He/MigdalTeam/Investorsconnection/Pages/RewardPolicy.aspx>

לעניין טיטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (הגבלות מינוי וכהונה של בעל תפקיד מרכזי בגוף מוסדי), התשע"ו-2016 ראה סעיף 15.3.5 לעיל.

20.6. קבוצת נושאי המשרה הבכירה

נכון למועד הדוח, קבוצת נושאי המשרה הבכירה (שאינם דירקטורים) בקבוצה מונה 13 עובדים והיא כוללת את נושאי המשרה הבכירה המפורטים בתקנה 26א בפרק פרטים נוספים על התאגיד ("המנהלים הבכירים").

נושאי המשרה⁶⁸ מועסקים על-פי הסכמים אישיים, המפרטים את תנאי העסקתם.

לפרטים אודות השכר והתגמולים שניתנו בשנת 2016 לרבות תנאי העסקתם של מקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה ובתאגידים שבשליטת החברה, ראה תקנה 21 בפרק פרטים נוספים על התאגיד.

באסיפה הכללית של החברה מיום 30 בדצמבר 2016, אושר תיקון לתנאי העסקתם של מר יוחנן דנינו, יו"ר הדירקטוריון ומר עופר אליהו, מנכ"ל החברה. לפרטים אודות התיקונים האמורים ראה תקנה 21 בפרק פרטים נוספים על התאגיד.

⁶⁸ מאז 2010 מסווגת הקבוצה כ"נושאי משרה" על פי חוק החברות, את מנהליה בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה מנהלים אשר נושאים בתואר "סמנכ"ל" ואשר הינם כפופים ישירות למנכ"ל. כמו כן, נכללים במסגרת הסיווג מנהלים אשר ממלאים תפקידים אשר על פי מהותם ותוכנם, לרבות ביחס לגופים מוסדיים בחברות מאוחדות על פי ההסדר התחיקתי החל עליהם, תפקידים המחייבים כפיפות למנכ"ל או שיש לגביהם הוראות רגולציה המעידות על היותם בתפקיד אשר מהבחינה המהותית הינם "נושאי משרה". לעומת זאת, מנהלים הנושאים תואר "סמנכ"ל" אך אינם כפופים בפועל למנכ"ל ותפקידם מבחינת תכנון ומהותו אינו תואם את התואר אותו הוא נושא, אינם נכללים בגדר מי שהחברה רואה בו "נושא משרה" על פי חוק החברות, וזאת לאור בחינה של התוכן והמהות שנלווים לסוגי התפקידים שבהם מכהנים המנהלים. לסיווג האמור לא הייתה השלכה על המנהלים הנכללים בגדר "נושאי משרה בכירה של התאגיד" כפי שהם מפורטים בתקנה 26 א' בפרק "פרטים נוספים על התאגיד".

20.7. שינויים בנושאי משרה בכירה בחברה

20.7.1. בחודש ינואר 2016 הודיע מר גיל יניב המכהן כמנהל חטיבת חסכון ארוך טווח, עסקי בריאות ואיכות חיים וראש תחום אסטרטגיה של החברה, על רצונו לפרוש מתפקידו בקבוצה. מועד הפרישה נקבע ליום 4 באפריל 2016. ראה גם דוח מיידי של מגדל אחזקות מיום 26 בינואר 2016 מספר אסמכתא: 2016-01-018058.

20.7.2. ביום 6 בינואר 2016 אישר דירקטוריון החברה את מינויו של מר אמיל וינשל לתפקיד מנהל חטיבת לקוחות וערוצי הפצה של החברה החל מיום 1 בפברואר 2016, ראה דוחות מיידיים של החברה מימים 6 בינואר ו-7 בינואר 2016 מספרי אסמכתא: 2016-01-004474, ו-2016-01-005221, בהתאמה.

20.7.3. ביום 25 ביולי 2016 סיים את כהונתו בחברה, מר איציק בן מנחם, מנהל הסיכונים של החברה, ושל מגדל מקפת ויזמה. באותו יום החלה את כהונתה גברת מיכל גור-כגן כמנהלת הסיכונים, לאחר שמינייה אושר על ידי דירקטוריון החברה ביום 31 במאי 2016 ולאחר שהממונה הודיעה כי אין לה התנגדות למינוי ביום 14 ביוני 2016.

ראה גם דוחות מיידיים של מגדל אחזקות מיום 29 במאי 2016 מספר אסמכתא: 2016-01-036126 ומיום 31 במאי 2015 מספר אסמכתא: 2016-01-041244.

20.7.4. ביום 1 בספטמבר 2016 סיים מר יוסי פרץ את תפקידו בחברה כמנהל חטיבת ביטוח כללי. במקביל, ביום 1 בספטמבר 2016, החל לכהן מר ניצן צעיר - הרים כמנהל תחום ביטוח כללי במגדל ביטוח.

20.8. לפירוט אודות שינויים בדירקטוריון החברה בשנת הדוח ראה סעיף 2.4.7(ב) בחלק א' לעיל.

21. שיווק והפצה**21.1. כללי**

ערוצי השיווק וההפצה העיקריים של הקבוצה בתחומי הפעילות של החברה הינם:

21.1.1. סוכני וסוכנויות ביטוח

מרבית תכניות הביטוח של הקבוצה משווקות באמצעות סוכני ביטוח וסוכנויות ביטוח, לרבות סוכנויות הביטוח המוחזקות על-ידי הקבוצה.

הקבוצה נמצאת בקשרים עסקיים עם כ-2,700 סוכנויות ביטוח (תאגידים⁶⁹) וסוכני ביטוח ("סוכנים") הפזורים ברחבי הארץ. הקבוצה קשורה עם מרבית הסוכנים בעסקי ביטוח חיים, פנסיה וגמל, ביטוחי בריאות וביטוח כללי והם מבצעים את עיקר המכירות של הקבוצה.

ערוץ ההפצה באמצעות הסוכנים הינו ערוץ ההפצה המשמעותי של החברה. חלק מפעילות השיווק וההפצה באמצעות סוכנים, מתבצע אף באמצעות סוכנויות ביטוח בשליטת הקבוצה באמצעות מגדל סוכנויות שהבולטות שבהן הינן מבטח סימון, שגיא יוגב ושחם בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך והבריאות בקבוצה, ופלתורס ואורלן סוכנויות ביטוח בתחום הביטוח הכללי בקבוצה.

21.1.2. הפצה ישירה

במסגרת זו, השיווק וההפצה של מוצרי הקבוצה נעשה במישרין, באמצעות עובדי הקבוצה. עיקר הפעילות במסגרת ערוץ ההפצה הישירה הינה בענפי הפנסיה והגמל באמצעות משווקים פנסיוניים.

במסגרת ערוץ הפצה זה, קיימות התקשרויות ישירות מול מעסיקים, ועדי עובדים/ארגוני עובדים המאפשרים הצטרפות יזומה לקרנות הפנסיה/קופות הגמל

⁶⁹ חלק מסוכני הביטוח הינם תאגידים המעסיקים עובדים, כאשר מספר העובדים באותה סוכנות אינו כלול במסגרת המספר לעיל.

שבניהול הקבוצה, כמו גם השתתפות במכרזים המתפרסמים על-ידי מעסיקים/ארגוני עובדים.

חלק מהפוליסות הקבוצתיות בביטוח חיים ובביטוח בריאות משווקות במכירה ישירה על-ידי הקבוצה, בעיקר באמצעות השתתפות במכרזים.

בנוסף, למגדל מוקד טלפוני לשיווק ביטוחי פרט (ריסק מוות ובריאות). עיקר פעילות השיווק וההפצה בביטוח כללי הינה מול לקוחות גדולים כגון חברות שעיסוקן ברכב, או שברשותן צי" רכב, בנקים למשכנתאות, או השתתפות במכרזים של לקוחות שונים.

21.1.3. **תאגידים בנקאים** - ערוץ הפצה זה כולל את ההפצה והשיווק של מוצרים בענפי הגמל והפנסיה באמצעות יועצים פנסיונים בסניפי הבנק (פעילות שעדיין איננה מהותית).

21.1.4. **אי תלות בערוצי הפצה**

בשנת 2016 אין לקבוצה, סוכן בודד שהיקף הפרמיות שלו עולה על 10% מהיקף הפרמיות בכל תחום פעילות רלבנטי.

לפירוט אודות הפרמיות ודמי הגמולים שהתקבלו בשנת 2016 דרך הסוכנויות שבשליטת הקבוצה ראה סעיף 21.1.5 להלן.

21.1.5. **שיעור פעילות ההפצה והשיווק בחלוקה בין הערוצים השונים**

בענפי הפנסיה והגמל, שם מבוצע עיקר הפעילות ישירה, חלקם של ערוצי ההפצה במונחי פרמיות ודמי גמולים הינו כדלקמן:

פנסיה - הפצה באמצעות סוכנים כ-69% מדמי הגמולים בשנת 2016 (בדומה לשנים 2015 ו-2014), הפצה ישירה כ-30% בשנת 2016 (בדומה לשנים 2015 ו-2014) והפצה באמצעות תאגידים בנקאיים כ-1% מדמי הגמולים (בדומה לשנים 2015 ו-2014).

גמל - הפצה באמצעות סוכנים כ-44% מדמי הגמולים בשנת 2016 (לעומת כ-44% בשנים 2015 ו-43% בשנת 2014), הפצה ישירה כ-43% (בדומה לשנת 2015 ולעומת כ-44% בשנת 2014) והפצה באמצעות תאגידים בנקאיים כ-11% מדמי הגמולים (לעומת כ-13% בשנים 2015 ו-2014).

הפרמיות ודמי הגמולים שהתקבלו בשנת 2016 דרך הסוכנויות שבשליטת הקבוצה (כולל גם נתונים של סוכני משנה של הסוכנויות האמורות) הינן כדלקמן:

כ-26% מסך עסקי ביטוח חיים בשנת 2016 (לעומת כ-27% בשנת 2015 ו-29% בשנת 2014), כ-26% מסך עסקי הפנסיה בשנת 2016 (לעומת כ-27% בשנת 2015 וכ-29% בשנת 2014), כ-15% מסך עסקי הגמל בשנת 2016 (לעומת⁷⁰ כ-14% בשנת 2015 וכ-15% בשנת 2014), כ-25% מעסקי הבריאות בשנת 2016 (בדומה לשנת 2015 וכ-28% בשנת 2014) וכ-8% מעסקי ביטוח כללי בשנת 2016 (בדומה לשנת 2015 ולעומת כ-7% בשנת 2014).

לפרטים אודות מצבת כוח האדם של סוכנויות הביטוח שבשליטת הקבוצה, ראה הטבלה שבסעיף 20.2 לעיל.

⁷⁰ נתוני 2015 ו-2014 סווגו מחדש.

21.2. הסדרת פעילות הסוכנים/המשווקים הפנסיונים/יועצים פנסיוניים

21.2.1. פעילות הסוכנים מפוקחת אף היא על-ידי הממונה, והוראות חוק חוזה ביטוח, חוק הפיקוח וחוק השיווק והייעוץ (בכל הקשור למוצרים הפנסיוניים), חלות גם על פעילותם ובכלל זה הרישונות הנדרשים לפעילותם של הסוכנים ודרכי פעילותם.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה), התשס"ו-2006, מסדירות את שיעורי עמלת הפצה המקסימלית שישולמו ליועץ פנסיוני במוצרי הגמל והפנסיה ("תקנות הפצה"). יצוין כי, תלויה ועומדת טיטה לתיקון תקנות הפצה, שמבקשת להסדיר את תשלום העמלה ליועצים פנסיוניים בגין מוצרי הביטוח הנכללים בהגדרת מוצר פנסיוני, ולקבוע כי תגמול בעל רישיון לפי תקנות הפצה יהיה בדרך של תשלום כספי בלבד.

21.2.2. **שינויים מהותיים בדינים המתייחסים לערוצי הפצה שפורסמו במהלך תקופת הדוח:**

(א) ניתוק עמלות מדמי ניהול

ב-9 בינואר 2017, אישרה הכנסת את תיקון מס' 20 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשע"ז-2017 ("התיקון"). במסגרת זאת, תוקן סעיף 32(ה) לחוק, ונקבע בו כי עמלת הפצה של קופות גמל לא תחושב בזיקה לשיעור דמי הניהול שהחברה המנהלת תגבה מעמית. עוד נקבע בתיקון כי חישוב עמלת הפצה בזיקה לדמי הניהול תהווה עבירה בהתאם לסעיף 49(א) לחוק הנ"ל, שניתן יהיה להטיל על הפרתה מאסר של שנה או קנס בסיסי.

מועד תחילתו של התיקון לחוק היא ביום 1.4.2017. כמו כן נקבע כי סעיף העונשין לא יחול "על עמלת הפצה המשתלמת בשל הצטרפות עמית לקופת גמל ערב יום התחילה".

בימים אלו החברה נערכת ליישום התיקון. הסכמי הפצה, בהקשר למוצרים ולתוכניות הרלוונטיות, של החברה מול סוכני וסוכנויות הביטוח יותאמו והוראות התיקון ותנותק הזיקה, ככל שקיימת, בין חישוב העמלות לדמי הניהול טרם מועד התחילה של התיקון לחוק. בשלב זה לא ניתן להעריך את השפעת השינוי כאמור על פעילות החברה בתחומים הרלוונטיים.

בהקשר זה יצוין כי בחודש ינואר 2015 פרסמה הממונה עמדה בעניין תשלום גוף מוסדי לבעל רישיון, לפיה על הגופים המוסדיים לפעול לשינוי בסיס מודל העמלות שלהם כך שהעמלות לא תיגזרנה מגובה דמי הניהול. בנייר העמדה צוין, כי לדעת הממונה תשלום דמי עמילות שנגזרים מדמי הניהול אשר משלם עמית או מבוטח מעודד בעלי רישיון להציע ללקוחות מוצרים בדמי ניהול גבוהים יותר, אינו עולה בקנה אחד עם חובת הנאמנות שמוטלת הן על הגופים המוסדיים והן על בעל הרישיון. נייר העמדה פורסם, על אף שתלויה ועומדת טיטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דמי עמילות), התשע"ד-2014, שטרם אושרה.

בחודש מרס 2015 פורסמה הבהרה לעמדה האמורה, לפיה על הגופים המוסדיים וסוכני הביטוח הפנסיוני לפעול באופן מיידי לתיקון החוזים שמסדירים את תשלום דמי העמילות באופן שעולה בקנה אחד עם עמדתה האמורה לעיל, וכי אין לחתום על הסכמים חדשים באופן שמנוגד לאמור לעיל. בנוסף, ציינה הממונה כי בנסיבות העניין ובהתחשב, בין השאר, בהיקפה של הפרקטיקה הקיימת והצורך בשינוי מערך החוזים הקיים, אין בכוונתה להפעיל את סמכות האכיפה הנתונה לה ביחס ללקוחות שצורפו לגופים מוסדיים לפני פרסום העמדה ואף בתקופה הסמוכה שלאחריה לפי מערך החוזים שהיה קיים במועד פרסום העמדה.

עוד צוין בהבהרה, כי אין בעמדה הנ"ל בכדי לשנות מעמדת הפיקוח לפיה חברה מנהלת של גוף מוסדי רשאית לקבוע דמי ניהול דיפרנציאליים עד לגובה התקרה המרבית הקבועה בד"ן.

ביום 24 ביוני 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב על ידי התאחדות החברות לביטוח חיים, המרצת פתיחה במסגרתה התבקש בית המשפט לקבוע כי תגמול הנגזר מדמי ניהול אינו אסור כשלעצמו על פי הדין וכי אין ולא היה בעצם התקשרותם של הגופים המוסדיים בהסכמים הכוללים תגמול הנגזר מדמי ניהול משום הפרה של חובה כלשהי על פי הדין.

ביום 8 בפברואר 2016, דחה בית המשפט המחוזי בתל אביב את המרצת הפתיחה על הסף בטענה של חוסר סמכות עניינית וקבע כי הסמכות בנושא נתונה לבית המשפט הגבוה לצדק.

ביום 22 במרס 2016 הגישה התאחדות החברות לביטוח חיים לבית המשפט העליון, ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי. בעקבות תיקון החוק הנ"ל, ההתאחדות ביקשה למחוק את הערעור, וביום 7 בפברואר 2017 אישר בית המשפט העליון את מחיקתו.

(ב) לעניין נושא ההסדרה בין גורם מתפעל לגורם משווק ראה סעיף 6.3.13 לעיל.

המידע בכל הקשור ליישום ו/או להערכות החברה בכל הקשור ליישום ההוראות הנ"ל הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס (בחלקו) על טיוטת ההוראות המוצעות כיום, כאשר אין כל בטחון שזה יהיה הנוסח הסופי וטרם ידוע אם במקביל יוכנסו תיקונים נוספים או לא. כמו כן הנ"ל מבוסס על הערכות והנחות בדבר דרכי פעולה שבהם יבחרו הגופים הפועלים בשוק, הערכות אלה עשויות שלא להתממש אם ישתנו ההוראות או יעודכנו או יישומו באופן אחר מזה החזוי.

21.3. תיאור מבנה העמלות ושיעורי העמלות הממוצעים לפי תחומי הפעילות

21.3.1. תחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך

(א) סוכנים

הקבוצה משלמת לסוכנים עמלות בשיעורים משתנים בגין שיווק המוצרים ושיעור העמלה משתנה בהתאם לתכנית הנמכרת ובהתאם להסכמים פרטניים שנחתמים עם הסוכנים. לעניין ניתוק העמלות מדמי הניהול וההתאמות שיידרשו כחלק מהערכות החברה ליישום תיקון חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון מס' 20), התשע"ז-2017 ראה סעיף 21.2.2 לעיל.

(1) מבנה העמלות בביטוח חיים

- עמלות שוטפות - העמלות המשתלמות לסוכנים הינן "עמלות שטוחות", דהיינו עמלה המשתלמת בשיעור דומה במשך מספר שנים ולאחר מכן, ברוב ההסכמים, תשלום עמלות בשיעור הנמוך, בדרך כלל, משיעור העמלה השטוחה (ברוב תכניות הביטוח המשוקות על-ידי הקבוצה "העמלה השטוחה" משתלמת במשך 15 שנה). יצוין כי, ביחס לחלק ממוצרי ביטוח חיים, העמלה משתלמת בשיעור קבוע לאורך כל תקופת הביטוח, וכן קיימת אפשרות לתשלום העמלה בשיעורים משתנים לאורך תקופת הביטוח. בנוסף, במוצרים מסוימים משתלמת עמלה בשיעור קבוע מדמי הניהול מצבירה ו/או מדמי הניהול מהפרמיה לאורך כל תקופת הביטוח.
- עמלות בגין מכירות - בדרך כלל עמלה חד פעמית אשר נגזרת, בדרך כלל, מהיקף המכירות ומעמידת הסוכן ביעד המכירות שנקבע לו ובחלק מהמקרים מעמידת הסוכן ביעד שימור התיק. בחלק מפוליסות ביטוח החיים העמלה מחושבת כפונקציה של פרמטרים

המשפיעים על רווחיות המוצר והיא משולמת בכפוף להסדרים המתייחסים לביטול פוליסות בתקופה האמורה. בנוסף, מקיימת הקבוצה מבצעי מכירות שבמסגרתם היא מתגמלת את הסוכנים בפרסים ו/או מענקים נוספים.

במוצרי ביטוח מסוימים - משתלמות עמלות הנגזרות מהיקף העברת כספי חיסכון מקופות ו/או תוכניות ביטוח שאינן של החברה ו/או היקף הפקדות חד-פעמיות.

(2) מבנה העמלות בגין שיווק מוצרי הפנסיה

- עמלות שוטפות - העמלות משתלמות מדמי גמולים והינם בשיעור קבוע מדמי הגמולים הנגבים בפועל, תוך התחשבות ברווחיות המוצר.
- עמלות בגין מכירות - הקבוצה משלמת עמלה הנגזרת, בדרך כלל, מהיקף המכירות ומעמידה ביעד המכירות, ובחלק מהמקרים מעמידה ביעד שימור התיק שנקבעו כפונקציה של פרמטרים המשפיעים על רווחיות המוצר וכפוף לביטולים כמתואר לעיל ביחס לעמלות ביטוח חיים. בנוסף, מקיימת הקבוצה מבצעי מכירות שבמסגרתם היא מתגמלת את הסוכנים בפרסים ו/או מענקים נוספים.

(3) מבנה העמלות בגין שיווק מוצרי הגמל

- עמלות שוטפות - המשולמות לסוכני ביטוח בגין שיווק קופות הגמל והינן, בדרך כלל, בשיעור קבוע מדמי הניהול מהצבירה הנגבים בפועל.
- עמלות הנגזרות מהיקף העברת כספי חיסכון מקופות שאינן של החברה.

(ב) משווקים פנסיונים

החברה מתגמלת את המשווקים הפנסיונים בענפי הפנסיה והגמל על עמידה ביעדי מכירות שמשותפים מעת לעת. סכום העמלה למשווק מורכב משיעור עמידת המשווק ביעדים שנקבעו, כשהוא מוכפל בעמלת יעד שקלית שנקבעה לו.

(ג) יועצים פנסיונים

התאגידיים הבנקאיים זכאים לעמלת הפצה בהתאם לתקנות עמלות ההפצה ועל פי ההסכמים שנחתמו עימם. כמפורט בסעיפים 6.3.16 ו-15.5.14 קיימת טיטה תלויה ועומדת לתיקון התקנות.

(ד) שיעור עמלות ממוצעות

להלן פירוט של שיעור העמלות הממוצע (באחוזים) בתחום:

2014	2015	2016	
ביטוח חיים			
6.4	6.4	6.6	שיעור מפרמיה
34.3	34.6	33.5	בשנה הראשונה - שיעור מפרמיה משוננת חדשה ⁽¹⁾
פנסיה			
2.7	2.6	1.9	שיעור מדמי גמולים
גמל			
0.2	0.2	0.2	שיעור מנכסים מנוהלים ממוצעים

(1) שיעורי העמלות מפרמיה משוננת בביטוח חיים בשנים קודמות סווגו מחדש.

21.3.2. תחום ביטוח בריאות

(א) **ביטוחי פרט** - הקבוצה משלמת לסוכני הביטוח עמלות בשיעורים משתנים בגין שיווק המוצרים ושיעור העמלה משתנה בהתאם לתכנית הנמכרת.

מבנה העמלות מורכב בדרך כלל מאחד או יותר מהבאים:

(1) עמלות שוטפות - העמלות המשתלמות הינן "עמלות שטוחות", וכן קיימת אפשרות לתשלום עמלה בשיעורים משתנים לאורך תקופת הביטוח, בהתאם להסכמים הפרטניים עם הסוכנים.

(2) עמלות בגין מכירות - חלק מההסכמים עם הסוכנים כוללים עמלה חד פעמית הנגזרת מהיקף המכירות ומעמידת הסוכן ביעד המכירות ובחלק מהמקרים מעמידת הסוכן ביעד שימור התיק שנקבע לו.

(3) בנוסף מקיימת הקבוצה מבצעי מכירות שבמסגרתם היא מתגמלת את הסוכנים בפרסים ו/או מענקים נוספים.

(ב) **ביטוחים קבוצתיים** - העמלות משולמות בשיעור מוסכם מהפרמיה.

להלן פירוט של שיעור העמלות הממוצע (באחוזים) בתחום:

2014	2015	2016	
30.1	30.1	26.3	שיעור מפרמיה

הירידה בשיעור העמלות הממוצע בשנת 2016 לעומת שנת 2015 הושפעה מקיטון במכירות החדשות, לפירוט ראה סעיף 3.5.3 בדוח הדירקטוריון.

21.3.3. תחום ביטוח כללי

העמלה המשולמת לסוכנים בתחום ביטוח כללי מחושבת כשיעור מוסכם מהפרמיות כאשר שיעור העמלה משתנה בהתאם לענף הספציפי.

להלן פירוט של שיעור העמלות הממוצע (באחוזים) בתחום:

2014	2015	2016	
4.7	4.8	4.7	ענף ביטוח רכב חובה
17.9	17.7	14.4	ענף ביטוח רכב רכוש
15.8	15.9	15.8	ענפי רכוש (ללא רכב)
14.8	14.2	13.6	ענפי חבויות
13.2	13.4	12.5	סה"כ

הירידה בשיעור העמלות בענף רכב רכוש בשנת 2016 הושפעה משינוי תמהיל המבוטחים ובפרט מזכייתה של מגדל ביטוח במרכז לביטוח עובדי המדינה, לפירוט ראה סעיף 12.2.8 (ב) לעיל.

21.3.4. העמדת הלוואות לסוכנים

לעיתים מעמידה הקבוצה הלוואות לסוכניה, בביטחון תזרימי עמלות עתידיים או בביטחונות אחרים. ההלוואות ניתנות בתנאים מסחריים במסגרת הכללים שנקבעו על-ידי הממונה. לפירוט ראה באור 9 לדוחות הכספיים.

22. ספקים ונותני שירותים

22.1. כללי

הקבוצה הוכשת מוצרים ושירותים ממספר רב של ספקים ונותני שירותים⁷¹. בחירתם של אלה נעשית בהתאם לאיכות וטיב השירות המוצע על ידם, זמינותם, תחומי מומחיותם, התנאים המסחריים שהם מציעים וכו'. בדרך כלל התקשרויות אלו הינן לתקופה בלתי קצובה ואינן כוללות הסדר בלעדיות (יוער כי באופן עקרוני נמנעת הקבוצה, ככל שמתאפשר, מקיומה של "תלות בספק"⁷² אחד, ופועלת ליצירת גיוון בקרב ספקיה).

22.2. ספקי מחשב ותוכנה

הקבוצה קשורה בהסכמים שונים עם ספקי ציוד חומרה, תוכנה ופתרונות מחשוב אחרים, המספקים לה פתרונות טכנולוגיים מגוונים בנושאים של ציוד מחשוב, לרבות שרתים וציוד קצה, תקשורת, מערכות הפעלה ווירטואליזציה, מערכי אחסון וניהול מידע, תוכנות לסוגיהן, בסיסי נתונים, כלי ניטור ובקרה, אבטחת מידע ושירותים מקצועיים אחרים, לרבות שירותי מומחה. חלק מספקים אלה הינם חברות המתמחות במתן שירותים ייעודיים, שלעתים, בעת אירועים משבריים (לרבות בתחום הטכנולוגי), החברה עשויה להידרש לשיתוף פעולה שלהם. התשלומים השוטפים לכל אחד מספקים אלה אינם מהותיים. הספקים הנמנים על קטגוריה זו, ואשר לחברה קיימת תלות בהם, הינם: היטאצי דטה סיסטמס, מיקרוסופט, אורקל, א.פי.אל תוכנה, IBM, חילן טק, סאפ, חברת נאוקסאן.

23. רכוש קבוע ומידע על השקעות במערכות המחשב

23.1. להלן טבלה המרכזת את נכסי המקרקעין המהותיים בבעלות החברה או הנשכרים על-ידה והכלולים ברכוש הקבוע:

מיקום	שטח במ"ר	שימוש עיקרי	בעלות/שכירות
פתח תקוה	60,795	בנייני המשרדים העיקריים של הקבוצה לרבות מרבית פעילות סוכנויות הביטוח המוחזקות על-ידי הקבוצה ("סוכנויות הקבוצה")	בעלות
	4,691	בעיקר משרדים המשמשים את סוכנויות הקבוצה	שכירות
	4,354	שטח שבנייתו טרם הושלמה / טרם אוכלס	בעלות
ראשון לציון	1,004	בנייני סוכנויות הקבוצה	שכירות
ירושלים	1,000	בנייני סוכנויות הקבוצה	שכירות
	1,748	בנייני סניף הקבוצה בירושלים	בעלות
נתניה	1,965	בנייני סוכנויות הקבוצה	שכירות
חיפה	2,527	בנייני סניף הקבוצה בחיפה	בעלות
	1,874	בנייני סוכנויות הקבוצה	שכירות

יצוין כי ישנם אתרים נוספים בהם הקבוצה שוכרת מבנים לצורך פעילותה ולצורך פעילות הסוכנויות המוחזקות על ידה, בהיקף לא מהותי.

בחודש ספטמבר 2016 התקשרה החברה בהסכם שכירות ל-15 שנים (עם אופציות להארכה) למשרדים בשטח של כ-2,900 מ"ר באשקלון, אשר יאוכלסו במהלך שנת 2017. להערכת החברה, ההשקעה במשרדים אלו צפויה להגיע לכ-3 מיליוני ש"ח. הערכת החברה בעניין ההשקעה במשרדים הינה בגדר מידע צופה פני עתיד, והיא מבוססת על תכנוני החברה ביחס לייעוד המשרדים. אין ודאות כי ההשקעות במשרדים יבוצעו בהתאם לתכנוניה המקוריים של החברה, וכי העלויות עליהן הסתמכה החברה בהערכת ההשקעה הנדרשת לא ישתנו.

מרכז המחשבים העיקרי המשמש את הגופים המוסדיים בקבוצה מצוי במשרדיה בפתח תקוה. בהתאם להוראות הממונה בעניין ניהול המשכיות עסקית, למרכז המחשבים אתר גיבוי מרוחק המצוי בטירת כרמל וכן עותק נוסף של המידע המוחזק באזור ירושלים.

⁷¹ מובהר בזאת, כי בספקים ונותני שירותים הקבוצה איננה כוללת את המשווקים/יועצים הכלולים בערוץ ההפצה והשיווק כמתואר בסעיף 21 לעיל, וכן איננה כוללת את מבטחי המשנה, המתוארים בסעיף 19 לעיל.

⁷² ההגדרת מונח זה בחוזר הממונה לעניין עדכון הוראות בדוח התקופתי של חברות ביטוח.

לפירוט בדבר העלות המופחתת של קרקע ובנייני משרדים ושיפורים במושכר ופרטים נוספים בדבר הרכוש הקבוע של הקבוצה ראה באור 6 לדוחות הכספיים.

23.2. נתונים אודות שטחי מבנים שהינם חלק מתיק ההשקעות נוסטרו של מגדל ביטוח⁷³

מיקום	מ"ר נכון ליום 31.12.2016
אזור גוש דן	38,245
אזור הצפון	35,688
אזור הדרום	15
השפלה וירושלים	3,401
סה"כ	77,349

המבנים המפורטים לעיל משמשים בעיקר כבנייני משרדים ולמסחר. רוב המבנים המתוארים לעיל, מוחזקים כנגד התחייבויות ביטוחיות במסגרת הנוסטרו של החברה.

23.3. מידע על השקעות החברה במערכת המחשב

מערכות המחשוב והמידע של הקבוצה חיוניות לניהול עסקיה בכלל ולהתמודדות עם התחרות והרגולציה בפרט. בבעלות החברה מגוון רחב של ציוד מחשוב הכולל שרתים, מערכות אחסון וגיבוי, ציוד תקשורת, עמדות קצה וציוד היקפי אחר, וכן מגוון רחב של זכויות בעלות ו/או שימוש בתוכנות שונות לרבות תוכנות בפיתוח עצמי.

לקבוצה גוף ייעודי, מגדל טכנולוגיות, המשמש כיחידה פנימית לתחום מערכות מידע טכנולוגיות, המספקת את מרבית שירותי המחשוב ליחידות השונות בקבוצה, והיא אשר מפעילה, במידת הצורך, ספקים וחברות תוכנה שונות, לצורך מתן שירותי המחשוב המוענקים לקבוצה. לכוון האדם המועסק ביחידה זו, ראה סעיף 20.2 לעיל.

לקבוצה מערכות מידע הכוללות חומרה, תוכנות וציוד נוסף שעלותן המופחתת ליום 31 בדצמבר 2016 הינה כ-269 מיליון ש"ח, לעומת סך של כ-292 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015.

בשנת 2016, השקעות הקבוצה במחשבים ובפיתוח מערכות מידע הסתכמו בסך של כ-124 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-131 מיליון ש"ח בשנת 2015. ראה באורים 4 ו-6 לדוחות הכספיים.

ההשקעות במערכות המחשב מיועדות הן לתמוך ביעדים האסטרטגיים העסקיים של הקבוצה והן בדרישות רגולציה מעת לעת, לרבות מסלקה פנסיונית ותקנות התשלומים.

בתקופת הדוח השקעות הקבוצה במערכות המחשב התמקדו, בעיקר בתחומים הבאים: פיתוח מערכות שירות ומכירה לערוצי ההפצה ובכלל זה קווי עסקים דיגיטליים, שיפור יכולות מערך השירות ללקוחות הקבוצה לרבות באמצעות מערכות CRM וניהול מוקדי שירות, יישום חוזרי רגולציה שונים, חיזוק יכולות המכירה של זרועות ההפצה הישירות, השבחת מערכות ביטוח כללי, תמיכה בפיתוח מוצרי ביטוח חיים, ביטוח בריאות, חיזוק יכולות ההגנה על מידע החברה, לרבות מפני איומי סייבר ושיפור מתמשך של זמינות ויציבות מערכות הייצור.

⁷³ בנוסף, מגדל ביטוח מחזיקה בנכסי נדל"ן מכספים המנוהלים עבור מבטוחים, לפירוט ראה באור 8 לדוחות הכספיים.

24. עונתיות

24.1. חיסכון ארוך טווח

ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים (וכן בביטוחי בריאות), וההכנסות מדמי ניהול מקרנות הפנסיה וקופות הגמל אינן מתאפיינות בעונתיות. יחד עם זאת, ניכר בחודש דצמבר גידול מסוים בהפקדות של פרמיות/דמי גמולים לתכניות פנסיוניות, ביחס לשאר חודשי השנה, במטרה למצות את הטבות המס הגלומות בהפקדה לחסכון פנסיוני.

יצוין בהקשר לכך, כי ברבעונים השלישי והרביעי של שנת 2016 חלה עליה בהפקדות בעקבות כניסתו לתוקף של תיקון מס' 16 לחוק קופות הגמל, ראה בענין זה סעיף 6.3.2(ג) לעיל.

להלן התפלגות הפרמיות שהורווחו ברוטו בביטוח חיים⁷⁴ לפי רבעונים בשנים 2014, 2015 ו-2016 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

	2014		2015		2016	
	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים
רבעון 1	1,830	24.1	1,919	25.0	1,832	23.4
רבעון 2	1,825	24.0	1,908	24.9	1,822	23.3
רבעון 3	1,903	25.0	1,885	24.6	1,984	25.3
רבעון 4	2,048	26.9	1,950	25.5	2,197	28.0
סה"כ לשנה	7,606	100.0	7,662	100.0	7,835	100.0

להלן התפלגות דמי הגמולים בפנסיה בשנים 2014, 2015 ו-2016 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

	2014		2015 ⁷⁵		2016	
	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים
רבעון 1	1,259	23.5	1,342	23.3	1,480	23.5
רבעון 2	1,318	24.6	1,418	24.6	1,508	24.0
רבעון 3	1,368	25.5	1,460	25.3	1,621	25.8
רבעון 4	1,378	26.4	1,547	26.8	1,680	26.7
סה"כ לשנה	5,323	100.0	5,767	100.0	6,289	100.0

להלן התפלגות דמי הגמולים בגמל בשנים 2014, 2015 ו-2016 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

	2014		2015		2016	
	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים
רבעון 1	421	24.1	382	22.7	385	22.1
רבעון 2	354	20.3	378	22.5	382	21.9
רבעון 3	404	23.1	381	22.7	384	22.0
רבעון 4	568	32.5	540	32.1	592	34.0
סה"כ לשנה	1,747	100.0	1,681	100.0	1,743	100.0

⁷⁴ לא כולל תקבולים בגין חוזי השקעה שהסתכמו בכ-447 מיליון ש"ח בשנת 2016 לעומת כ-846 מיליון ש"ח בשנת 2015 ובכ-808 מיליון ש"ח בשנת 2014.

⁷⁵ סווג מחדש בהתאם להנחיות רשות שוק ההון ביטוח וחסכון בחוזר גופים מוסדיים 2016-9-3.

24.2. ביטוח כללי

מחזור ההכנסות מפרמיות ברוטו בביטוח כללי מתאפיין בעונתיות, הנובעת בעיקר מביטוחי רכבים של קבוצות עובדים שונות וציי רכבים של עסקים, אשר תאריכי חידושם הם, בדרך כלל בינואר, וכן מפוליסות שונות של בתי עסק, אשר תאריכי חידושן הם בדרך כלל בינואר או באפריל. השפעתה של עונתיות זו על הרווח לתקופה לפני מס מנוטרלת באמצעות העתודה לסיכונים שטרם חלפו.

במרכיבי ההוצאות האחרים כגון תביעות ובמרכיבי ההכנסות האחרים כגון הכנסות מהשקעות לא קיימת עונתיות מובהקת, ולכן גם לא קיימת עונתיות מובהקת ברווח. עם זאת, ראוי לציין, כי עונת חורף קשה עלולה לגרום לעלייה בתביעות בענפי הרכוש, ברבעונים הראשון והרביעי של השנה, וכתוצאה מכך לקיטון ברווח לתקופה לפני מס.

בשנת 2016 אירעו נזקי חורף ברבעונים הראשון והרביעי אשר הוערכו בסכום כולל של כ-6 מיליון ש"ח במונחי ברוטו ובכ-4 מיליון ש"ח במונחי שייר (עיקר הנזקים אירעו ברבעון הרביעי של השנה). בשנת 2015 אירעו נזקי חורף אשר ברבעון הראשון הוערכו בסכום של כ-14 מיליון ש"ח במונחי ברוטו ובכ-5 מיליון ש"ח במונחי שייר, וברבעון הרביעי בסך של כ-33 מיליון ש"ח במונחי ברוטו ובכ-21 מיליון ש"ח במונחי שייר.

להלן התפלגות פרמיות ברוטו בביטוח כללי לפי רבעונים בשנים 2014, 2015 ו-2016 (במיליון ש"ח ובאחוזים):

	2014		2015		2016	
	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים	מיליון ש"ח	באחוזים
רבעון 1	635	32.2	653	31.9	721	29.5
רבעון 2	515	26.2	514	25.1	613	25.1
רבעון 3	422	21.5	458	22.4	488	20.0
רבעון 4	397	20.1	425	20.7	619	25.4
סה"כ לשנה	1,969	100.0	2,050	100.0	2,441	100.0

העלייה במשקל הפרמיות ברבעון הרביעי של שנת 2016 יחסית לרבעונים המקבילים בשנים 2015 ו-2014 הושפעה בעיקרה מזכיית מגדל ביטוח במכרז ביטוח רכב לעובדי המדינה לשנת 2017, אשר נכנס לתוקף בסוף שנת 2016, לפירוט ראה סעיף 12.2.8 (ב) לעיל.

25. נכסים לא מוחשיים

25.1. כללי

הקבוצה משתמשת לצורך פעילותה בשמות החברות ובלוגו שלהן אשר חלקם נרשמו כסימן מסחרי כגון: "מגדל אחזקות" "מגדל ביטוח", "מגדל מקפת" ועוד.

25.2. מאגרי מידע

לגופים המוסדיים בקבוצה מאגרי מידע רשומים שונים, אשר במסגרתם נשמרים הנתונים הנמסרים על-ידי לקוחות הקבוצה. המידע הצבור במאגרים אודות לקוחות, כולל מידע שנמסר על ידם בעת רכישת מוצר ממוצרי הקבוצה וכן מידע נוסף שנמסר לקבוצה, או אשר הקבוצה מאתרת אותו, בקשר עם השירותים הניתנים על ידה (כגון מידע עקב טיפול בתביעות ביטוח וכו'). כמו כן, לגופים המוסדיים בקבוצה מאגרים רשומים אודות סוכני הקבוצה, ספקים, עובדים וכו', פרטים אשר שמירתם במאגר ממוחשב ורישומם מחויבים על פי הוראות הדין. מאגרי המידע משמשים את הקבוצה בתפעול השוטף של עסקיה.

25.3. מוניטין ועודפי עלות

בחברה נרשמו מוניטין ועודפי עלות בעיקר ברכישת סוכנויות ביטוח, תיקי ביטוח, חברות ניהול של קרנות פנסיה וקרן השתלמות.

בשנים 2016 ו-2015 נרשמה הפרשה לירידת ערך מוניטין המיוחס לפעילות הגמל בסך של כ-21 מיליון ש"ח בשנת 2016 וכ-13 מיליון ש"ח בשנת 2015 (הערך בספרים של יחידת הגמל היה גבוה מהסכום בר ההשבה שלה ולכן הוכר הפסד מירידת ערך, שיוחס במלואו למוניטין).

לפירוט ראה באור 4 לדוחות הכספיים.

26. דיון בגורמי סיכון

26.1. טבלת גורמי הסיכון לגבי פעילות הקבוצה

מידת ההשפעה של גורם הסיכון על פעילות הקבוצה			
גורמי סיכון	השפעה גדולה	השפעה בינונית	השפעה קטנה
סיכוי		V	מצב המשק והתעסוקה
מקרו	V		סיכויי שוק
	V		- סיכון ריבית
	V		- סיכויי שוק (מכשירים הוניים / נכסים ריאליים)
		V	- סיכונים הקשורים במדד המחירים לצרכן
		V	- סיכון מטבע
	V		סיכויי אשראי
סיכונים			סיכוי הביטוח
ענפיים	V		- אריכות חיים לרבות שיעור מימוש גמלא
	V		- תחלואה
		V	- סיכון רעידת אדמה
		V	- יתר סיכוי הביטוח
	V		רמת שימור תיק
		V	ביטוח משנה
	V		תחרות ומתחרים
		V	טעמי הציבור
	V		שינויי רגולציה
	V		תקדימים משפטיים (תביעות ייצוגיות וסמכויות ממונה)
סיכונים	V		תמהיל העסקים
לקבוצה		V	סיכויי נזילות
	V		סיכון התאמת הנכסים להתחייבויות
	V		הליכים משפטיים לרבות סמכויות ממונה
	V		מוניטין
			סיכונים תפעוליים
	V		- תלות במערכות מידע
	V		- אבטחת מידע וסייבר
		V	- סיכונים תפעוליים אחרים
		V	סיכויי ציות

מידת ההשפעה של גורמי הסיכון על הקבוצה הינה על סמך הערכת הנהלת הקבוצה בהתחשב בהיקף ובמאפייני פעילותה נכון לתאריך דוח זה. ייתכן כי בפועל מידת ההשפעה תהיה שונה,

לאור שינויים שיחולו במאפייני פעילות הקבוצה או בתנאי השוק ו/או בהתנהלות הגופים הרגולטוריים המפקחים על פעילות הקבוצה.

החברה מנהלת את תחומי הפעילות שלה, תוך שימוש במתודות של ניהול סיכונים. הקבוצה שמה דגש בפעילותה על ניהול הסיכונים אליהם היא חשופה, וזאת במטרה לזהות ולהעריך את השפעתם הפוטנציאלית של סיכונים אלה על הקבוצה, תוך התייחסות למתאם בין הסיכונים. כמו כן דירקטוריון החברה אישר תאבון סיכון וסיבולת סיכון לסיכונים השונים. לתיאור גורמי הסיכון העיקריים בפעילות הביטוח של הקבוצה וניהולם - ראה באור 3.ב37 לדוחות הכספיים.

27. הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

27.1. הסכם קיבוצי

לתיאור ההסכם הקיבוצי שבין החברה ומגדל מקפת ובין הסתדרות העובדים הכללית החדשה, שהוכרה כארגון היציג בקרב עובדי מגדל ביטוח ומגדל מקפת - ראה סעיף 20.4.1 לעיל, באור 32 לדוחות הכספיים וכן דוח מידי של החברה מיום 17 בפברואר 2015, מספר אסמכתא -01-2015-033544.

חלק ה' - היבטי ממשל תאגידי

28. דירקטורים חיצוניים

בחברה מכהנים 3 דירקטורים חיצוניים. לפירוט השינויים שחלו בתקופת הדוח בנוגע לכהונתם של הדירקטורים החיצוניים, ראה סעיף 2.4.7(ב) לעיל. לפרטים אודות הדירקטורים החיצוניים בחברה ראה תקנה 26 בפרק פרטים נוספים על התאגיד.

29. גילוי בדבר מבקר הפנים⁷⁶

המבקרת הפנימית הראשית בחברה נכון למועד פרסום דוח זה, הינה הגב' מיכל לשם ותחילת כהונתה ביום 1 בפברואר 2014. היא משמשת אף כמבקרת הפנים של מגדל ביטוח. קודם לתפקידה זה, כיהנה הגב' לשם כמנהלת תחום אסטרטגיה בקרה וציות. הממונה על מבקרת הפנים הינו יו"ר הדירקטוריון.

למיטב ידיעת התאגיד, מבקרת הפנים איננה מחזיקה בניירות ערך של התאגיד, למעט החזקת כתבי אופציות ומניות שנכללו בתכניות התגמול לנושאי המשרה בחברה כאמור בבאור 33 בדוחות הכספיים, אשר אין בהן כדי להשפיע על טיב עבודתה של מבקרת הפנים⁷⁷.

תכנית העבודה השנתית של מגדל אחזקות ומגדל ביטוח בכל הקשור לעבודות הביקורת הפנימית, מוגשת על-ידי המבקרת הפנימית ומאושרת על-ידי ועדת הביקורת של החברה ושל מגדל ביטוח.

תכנית העבודה לשנת 2016, נגזרת מתכנית עבודה רב שנתית לשנים 2014-2018.

בשנת 2013 נערך בחברה סקר סיכונים והנושאים אשר הועלו בסקר הסיכונים היוו בסיס להכנת התכנית הרב שנתית, כמו גם תוצאות ביקורת קודמות, שינויים ואירועים ארגוניים ותוכניים, חוקים ותקנות והנחיות הרגולציה. במידת הצורך נוספים לתכנית העבודה נושאים, ככל שהמבקרת סבורה כי מן הראוי להכלילם ותכנית העבודה מותירה בידי המבקרת שיקול דעת לשינויים בתכנית בהתחשב בצרכים העולים מדי פעם בפעם מהיקף הפעילות, תוך יידוע ועדת הביקורת.

יו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת של הדירקטוריון ומליאתה, המנכ"ל ורואי החשבון של התאגיד מעורבים בקביעת תכנית העבודה.

עסקאות עם בעלי עניין מובאות לדיון ולאישור על ידי הגורמים המוסמכים לאחר שנבחנו על ידי הגורמים המקצועיים. במסגרת תוכנית העבודה בוחנת הביקורת גם עסקאות שאושרו עם בעלי ענין. בדיקת עסקאות מהותיות אחרות, מבוצעת מעת לעת במסגרת תכנית העבודה ועל פי כללי הביקורת המקובלים.

דוחות המבקרת מוגשים בכתב. ככלל, עם הוצאת דוחות ביקורת על-ידי מערך הביקורת הפנימית וכחלק מתהליך העבודה השוטף, מתקיימים דיונים עם המבוקרים על דוחות הביקורת. דוחות הביקורת מוגשים באופן שוטף ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל ולראשי החטיבות לאורך השנה. דוחות ביקורת שמוגשים לחברות בנות נדונים בוועדות ביקורת של החברות הבנות.

כמו כן, מגישה הביקורת הפנימית ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל וליו"ר ועדת הביקורת דוח על מעקב אחר ביצוע תכנית העבודה השנתית (ביצוע מול תכנון).

במהלך שנת 2016 קיימה ועדת הביקורת של החברה 21 ישיבות, מתוכן ב-12 דיונים נדונו דוחות ביקורת.

המבקרת הפנימית הראשית מועסקת במשרה מלאה, בנוסף לצוות עובדים הכפוף לה, בהיקף של 28 עובדי הקבוצה. על צוות זה נמנים גם מבקרים בחברות בנות של הקבוצה, בהן קיימת חובה למנות מבקר פנים או שהוחלט, כי ראוי לנוכח ההיקפים והחשיפות למנותם. המבקרת הראשית של הקבוצה מעבירה למבקרים אלה הנחיות מקצועיות להבטחת שמירה על עקרונות הביקורת הכלליים והתקנים המקצועיים המופעלים על-ידה. בחלק מן המשימות הכלולות בתכנית העבודה של המבקרת מסתייעת הביקורת הפנימית גם ביועצים ואנשי מקצוע חיצוניים, בהתאם לסוג ומורכבות הפעילות.

⁷⁶ הגילוי הניתן בדבר מבקר פנים ורואה חשבון כמפורט להלן בחלק זה מתייחס אף לתחום שירותים פיננסיים והוא ניתן בהתאם לחוזר המפקח הנזכר במבוא לעיל.

⁷⁷ לפרטים על מניות וניירות ערך אחרים המוחזקים על ידי גב' מיכל לשם, נכון ליום 31 בדצמבר 2016 (למיטב ידיעת התאגיד) ראה דוח מידי של החברה מיום 4 בינואר 2016 מספר אסמכתא 2017-01-001851.

להלן פרוט שעות הביקורת שהושקעו בקבוצה בשנת 2016 :

היקף הביקורת הכוללת בקבוצה	היקף ביקורת במגדל ביטוח	היקף ביקורת במגדל מקפת ויזמה	היקף ביקורת בסוכנויות
50,538	29,866	13,192	7,480

היקף שעות הביקורת הפנימית נובע מתכנית העבודה של החברה.

המבקרת איננה מסתייעת בגורמים אחרים בקבוצה שאינם יחידת הביקורת או אנשי המקצוע המועסקים על-ידה.

תגמול

מבקרת הפנים הראשית מועסקת על-פי הסכם עבודה אישי.

סך התגמול בגין העסקתה של הגב' מיכל לשם כמבקר פנים בקבוצה כפי שהוכר בדוחות הכספיים לשנת 2016 הסתכם בכ-1.2 מיליון ש"ח. ראה הפירוט המובא בתקנה 21 לגבי יתר נושאי המשרה בחברה.

להערכת הדירקטוריון, תנאי התגמול של המבקרת הפנימית כאמור לעיל, תואמים את מדיניות התגמול של החברה, אין בהם כדי ליצור חשש של השפעה על שיקול דעתה המקצועי של המבקרת הנ"ל.

30. רואה חשבון מבקר

30.1 שם משרד המבקר של החברה ושם השותף המטפל בחברה

רואי החשבון של החברה הינם משרדי קוסט, פורר, גבאי את קסירר רואי חשבון וסומך חייקין רואי חשבון שהינם מבקרים משותפים בכל החברות המהותיות שבמסגרת הקבוצה.

השותף המטפל מטעם משרד קוסט, פורר, גבאי את קסירר הינו רואי חשבון ניר מרדכי, והשותף מטעם משרד סומך חייקין הינו רואי חשבון אברהם פרוכטמן.

מועד תחילת כהונתם של משרדי רואי החשבון כרואי חשבון משותפים הינו אפריל 1998.

בחודש אוקטובר 2016 החליטה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות לבחור מחדש רואי החשבון המבקרים המשותפים סומך חייקין וקוסט פורר גבאי את קסירר ולהסמיך את דירקטוריון החברה לקבוע את שכרם לשנת 2016. ראה גם דוח מידי מיום 6 באוקטובר 2016 מספר אסמכתא: 2016-01-060534.

בטבלה שלהלן מפורט שכר רואי החשבון (לא כולל מע"מ) עבור שירותים שניתנו על ידם בשנים 2015-2016 ומספר השעות שהושקעו:

2016				
שירותי ביקורת ⁽¹⁾	שירותים הקשורים לביקורת	שירותי מס מיוחדים	שירותים אחרים	סה"כ ⁽²⁾
שכר (אלפי ש"ח)				
2,358	268	206	1,138	3,970
1,055	-	-	-	1,055
654	35	-	25	714
123	50	-	-	173
4,190	353	206	1,163	5,912
שעות				
13,160	971	515	3,524	18,170
4,009	-	-	-	4,009
3,310	200	-	63	3,573
484	260	-	-	744
20,963	1,431	515	3,587	26,496

⁽¹⁾ שירותי ביקורת כוללים שכר טרחה בגין ביקורת SOX.

⁽²⁾ מתייחס למלוא השעות ושכר הטרחה שבגינן.

2015				
שירותי ביקורת ⁽¹⁾	שירותים הקשורים לביקורת	שירותי מס מיוחדים	שירותים אחרים	סה"כ ⁽²⁾
שכר (אלפי ש"ח)				
2,509	704	48	1,155	4,416
1,155	51	-	-	1,206
666	-	-	-	666
125	170	-	-	295
4,455	925	48	1,155	6,583
שעות				
12,393	3,098	121	5,769	21,381
4,250	181	-	-	4,431
3,303	-	-	-	3,303
520	879	-	-	1,399
20,466	4,158	121	5,769	30,514

⁽¹⁾ שירותי ביקורת כוללים שכר טרחה בגין ביקורת SOX.

⁽²⁾ מתייחס למלוא השעות ושכר הטרחה שבגינן.

31. אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

החברה מיישמת את הוראות חוזרי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון הנוגעות לבקורות ונהלים לגבי הגילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי של גוף מוסדי ומבצעת את ההליכים הנדרשים בקשר לכך וזאת על פי השלבים ובמסגרת המועדים שנקבעו בחוזרים הנ"ל, ובשיתוף יועצים חיצוניים שנשכרו לביצוע המשימה. במסגרת זאת, אימצה מגדל ביטוח את מודל הבקרה הפנימי של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), המהווה מסגרת מוגדרת ומוכרת המשמשת לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

31.1. בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל ומנהל חטיבת פיננסים ואקטואריה של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי ומנהל חטיבת פיננסים ואקטואריה הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הינם אפקטיביים על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

31.2. בקרה פנימית על דיווח כספי

במהלך התקופה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2016, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

עם זאת, הגוף המוסדי מצוי בתהליך של פיתוח, שדרוג ו/או החלפה של מספר מערכות מידע, בין היתר, מתוך מגמה לשפר ולייעל את ביצוע התהליכים השונים ו/או את הבקרה הפנימית ו/או את השירות ללקוחות.

הצהרות, דוחות וגילויים בהתייחס לתהליכים הרלוונטיים, בהתאם להוראות חוזרי אחריות ההנהלה מצורפים בפרק 3 לדוח התקופתי.

במקביל, ממשיך הגוף המוסדי להיערך ליישום השלבים הבאים הכלולים בחוזרי אחריות ההנהלה, הנוגעים לדוח לעמית ולמבוטח.

32. היערכות ליישום דירקטיב Solvency II במגדל ביטוח

החל בחודש יולי 2008 מפרסמת מעת לעת הממונה חוזרים והוראות בעניין היערכות ליישום הוראות Solvency II ("הדירקטיבה").

במהלך תקופת היערכות ליישום הדירקטיבה, מתפרסמות הנחיות לחישוב דרישות ההון עפ"י מודל סקר הערכה כמותי (Quantitative Impact Study - QIS) הכולל את כימות מגוון הסיכונים הביטוחיים והפיננסיים העומדים בפני חברות הביטוח בהתאם לדרישות שנקבעו בחוזרי הממונה לעניין זה.

במסגרת היערכות לנדבך הראשון, לומדת החברה את תוצאות סקרי הערכה הכמותית ואת השפעתן הצפויה על פעילותה וכן בוחנת את היערכות המיכונית והתהליכית הכרוכה ביישומה.

להלן פרטים בדבר התקדמות החברה בהיערכות ליישום הדירקטיבה במהלך שנת 2016:

במהלך 2016 קיימה החברה דיונים בוועדת הדירקטוריון שהוקמה בהתאם להוראות הממונה לצורך פיקוח ובקרה על תהליך היערכות ליישום הדירקטיבה ("וועדת הדירקטוריון לליוי יישום הדירקטיבה") ובדירקטוריון אודות התקדמות היערכות ליישום הדירקטיבה.

במהלך השנה נערכה החברה ליישום הדירקטיבה במגוון רחב של נושאים:

(א) ביצוע תרגיל, של חישוב יחס כושר הפירעון, לשנת 2015 (IQIS5).

(ב) החברה בחנה אמצעים שונים, פיננסיים וביטוחיים, להפחתת סיכונים.

- (ג) החברה משתמשת במודל לחיזוי מצב ההון העתידי, ככלי תומך לניהול ההון תחת המשטר החדש, בהתאם לתוכניות העבודה שלה. זאת לרבות בחינת תרחישי רגישות והשפעתם על מצב ההון.
- (ד) החברה ממשיכה לקיים דיונים עם מבטחי משנה על ההגנות האפשריות להון במודל סולבנסי 2.
- (ה) במסגרת תכנית העבודה של הנוסטרו החברה בוחנת השקעות במכשירים פיננסיים הכוללים גידורים להפחתת סיכונים ודרישות הון.
- (ו) במהלך 2016 הרחיבה החברה את בסיס ההון שלה באמצעות גיוס הון משני בסך כ-0.9 מיליארד ש"ח, בנוסף להון משני ושלישוני בסך כ-2 מיליארד ש"ח שהונפקו בשנת 2015. גיוסים אלה מתווספים לשתי הנפקות פרטיות שבוצעו במהלך שנת 2012 בסך כ-0.8 מיליארד ש"ח. לפירוט ראה באור 24ה. לדוחות הכספיים.
- לפרטים נוספים ראה סעיף 4.2 לדוח הדירקטוריון וכן באור 14ה. לדוחות הכספיים.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

עופר אליהו

מנכ"ל

יוחנן דנינו

יו"ר הדירקטוריון

22 במרס 2017



דוח הדירקטוריון על מצב ענייני התאגיד



פרק 2 - דוח הדירקטוריון על מצב עניני התאגיד - תוכן עניינים

1.....	תיאור הקבוצה	2
1.1... כללי.....		2
1.2... התפתחויות עיקריות בקבוצה מאז הדוח השנתי האחרון.....		3
2.....	תיאור הסביבה העסקית	4
3.....	הסברי הדירקטוריון למצב עניני התאגיד	5
3.1.....	ניתוח המצב הכספי ותוצאות הפעילות	5
3.2.....	תיאור התפתחות תוצאות הפעילות ברבעון הרביעי של שנת הדוח	6
3.3.....	תיאור התפתחות תוצאות הפעילות בשנת הדוח	8
3.4.....	תחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך	12
3.5.....	תחום ביטוח בריאות	22
3.6.....	תחום ביטוח כללי	24
3.7.....	הוצאות הנהלה וכלליות	28
3.8.....	נתונים מאזניים עיקריים מהדוחות הכספיים	29
3.9.....	מקורות מימון	30
4.....	מגמות, אירועים והתפתחויות בפעילות הקבוצה ובסביבתה העסקית	30
4.1.....	סביבה מקרו כלכלית	30
4.2.....	דירקטיבת SOLVENCY II	34
5.....	יעדים ואסטרטגיה עסקית של החברה	38
6.....	היבטי ממשל תאגידי	39
6.1.....	מדיניות החברה בעניין עסקאות זניחות	39
7.....	אירועים לאחר תקופת הדיווח	39

דוח הדירקטוריון על מצב עניני התאגיד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

דוח הדירקטוריון ליום 31 בדצמבר 2016 סוקר את השינויים העיקריים בפעילות הקבוצה בתקופת הדוח ("שנת הדוח"). דוח הדירקטוריון הינו חלק בלתי נפרד מהדוח התקופתי על כל חלקיו, ויש לקרוא את הדוח התקופתי כולו כמקשה אחת.

1. תיאור הקבוצה

1.1. כללי

מגדל חברה לביטוח בע"מ ("החברה" או "מגדל", "מגדל ביטוח"), באמצעות חברות הבנות שלה ("קבוצת מגדל", "הקבוצה"), פועלת בעיקר בתחום הביטוח, הפנסיה והגמל.

פעילות הביטוח של הקבוצה, מתבצעת באמצעות החברה. פעילות הפנסיה והגמל של הקבוצה, מתבצעת באמצעות חברות הבנות של החברה: מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופת גמל בע"מ ("מגדל מקפת" או "מקפת"), ויזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ ("יזמה לעצמאים" או "יזמה").

מגדל ביטוח היא חברת הביטוח הגדולה והמובילה בתחום ביטוח החיים וחיסכון לטווח ארוך בישראל¹.

הקבוצה מחזיקה גם בסוכנויות ביטוח, באמצעות מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ ("מגדל סוכנויות"), שהינה בשליטה מלאה של החברה.

בעלת השליטה המלאה בחברה הינה מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ("מגדל אחזקות" ו/או "קבוצת מגדל אחזקות").

נכון למועד דוח זה, אליהו 1959 בע"מ (לשעבר "אליהו חברה לביטוח בע"מ") ("אליהו") מחזיקה כ-69.19% מהון המניות המונפק והנפרע של מגדל אחזקות.

לפרטים נוספים בדבר אחזקות בעלי השליטה במגדל אחזקות ראה סעיף 2.2 בחלק א' לדוח התקופתי - תיאור עסקי התאגיד ("תיאור עסקי התאגיד"). למבנה האחזקות העיקרי של הקבוצה ולתיאור תחומי הפעילות, ראה סעיפים 2.3 ו-3 בחלק א' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

להלן התפלגות התחייבויות ביטוחיות (ברוטו) בעסקי הביטוח ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה וקופות הגמל ("נכסים מנוהלים") וכן התפלגות הפרמיות, תקבולים בגין חוזי השקעה ודמי הגמולים לפי תחומי/ענפי פעילות

פרמיות ודמי גמולים לשנת 2016



נכסים מנוהלים ליום 31.12.2016



הקבוצה משרתת כשני מיליון לקוחות פרטיים ועסקיים בתחומי הביטוח, הפנסיה והגמל, נמצאת בקשרים עסקיים עם כ-2,700 סוכנויות ביטוח וסוכני ביטוח ומעסיקה כ-4,400 עובדים.

¹ נכון ליום 30.9.2016 על בסיס נתוני התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים ונכסים מנוהלים בקרנות הפנסיה וקופות הגמל.

1.2. התפתחויות עיקריות בקבוצה מאז הדוח השנתי האחרון

1.2.1. השפעת הסביבה הכלכלית - הירידה בעקום הריבית חסרת סיכון

הקבוצה פועלת בסביבה כלכלית המושפעת, בשנים האחרונות, בין היתר, מירידה ניכרת בעקום הריבית חסרת הסיכון. לשיעורי הריבית הנמוכים השלכה מהותית הן על התשואה המושגת עבור לקוחות הקבוצה והן על רווחי הקבוצה ובכלל זה על גובה ההתחייבויות הביטוחיות של הקבוצה.

שנת 2016 התאפיינה בתנודתיות ניכרת בעקום הריבית חסרת הסיכון, אשר התבטאה בעיקרה בירידה בתשואות לפדיון במחצית הראשונה של שנת 2016, ומנגד בעליה בתשואות לפדיון במחצית השנייה של שנת 2016 (בעיקר ברבעון הרביעי של השנה), כך שבסיכומה של השנה חלה ירידה של עקום הריבית חסרת הסיכון לעומת סוף שנת 2015. תנודתיות זו נמשכת מאז שנת 2015, אשר בסיכומה חלה ירידה מסוימת של עקום הריבית חסרת הסיכון לעומת סוף שנת 2014.

התנודתיות האמורה השפיעה על ההתחייבויות הביטוחיות של החברה, כך שבמחצית הראשונה של שנת 2016 חל גידול משמעותי בעתודות ביטוח החיים וכן גידול בהתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי בענפים בהם מחושבות ההתחייבויות על פי עקרונות הנהוג המיטבי, ומנגד במחצית השנייה של השנה חל קיטון בעתודות שקיזז חלק מהגידול האמור.

בנוסף, בחודש יוני 2016 פורסמו **תקנות הביטוח לאומי (היוון) (תיקון), התשע"ו-2016** ("תקנות הביטוח הלאומי"), לפיהן, בין היתר, שיעור הריבית לצורך היוון קצבה שנתית הוקטן ל-2% במקום 3% ונקבע מנגנון לעדכון שיעור ריבית היוון אחת ל-4 שנים. בהתאם לאמור, עדכנה החברה את אומדניה בתחום הביטוח הכללי, וכתוצאה מכך הגדילה את העתודות בענפי רכב חובה וחבויות. לפירוט נוסף, כמו גם בדבר דחיית מועד יישום התקנות, ראה סעיף 3.6.3 להלן, סעיף 12.2.1 בפרק תיאור עסקי התאגיד ובאור 3.7.3.ג.5) לדוחות הכספיים.

סך ההפרשות שנרשמו בשנת 2016 ("שנת הדוח"), כתוצאה מהאמור, הינן בהיקף של כ-604 מיליון ש"ח לפני מס. ברבעון הרביעי של שנת הדוח ("הרבעון המדווח") חל קיטון בהפרשות אלו בכ-173 מיליון ש"ח לפני מס², לפירוט ראה סעיפים 3.2 ו-3.3 להלן ובאור 3.7.3.ב.5) ו-3.7.3.ג.5) לדוחות הכספיים.

כנגד הגידול בהפרשות המיוחדות האמורות, בשנת 2016 נרשמו הכנסות מהשקעות שנבעו מעליית שיערי בשווקי ההון, בעיקר במדדי המניות, לפירוט ראה סעיפים 3.3 ו-4.1.2 להלן.

בדבר רגישות הרווח (והפסד) וההתחייבויות הביטוחיות לירידה בריבית, ראה באור 3.7.1.א) בדוחות הכספיים.

להתפתחויות לאחר תאריך המאזן ועד סמוך למועד פרסום הדוח, ראה סעיף 4.1.3 להלן.

השינויים בעקום הריבית חסרת הסיכון משפיעים גם על הגרעון האקטוארי ביחס לסך כל המבוטחים בקרן הפנסיה יוזמה ותיקה שחל לגביהם גידול בגירעון בשנת הדוח, זאת בעיקר כתוצאה מירידה של עקום הריבית חסרת הסיכון המשמש להיוון ההתחייבויות כלפיהם.

² לאחר גידול בסך של כ-148 מיליון ש"ח בעיקר כתוצאה מעדכון הנחות מימוש גמלה שבוצע ברבעון הרביעי של שנת 2016, ראה סעיף 3.2 להלן.

1.2.2 התפתחויות אחרות בסביבה העסקית**(א) תחום ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך**

הסדרים הרגולטוריים שראו אור בשנים האחרונות בכלל ובשנה האחרונה בפרט, אשר עיקרם הינם איחוד, פישוט ושקיפות של המוצרים הפנסיוניים, תוך הגברת התחרות, הובילו לשינויים מהותיים בתחום הביטוח הפנסיוני, המתבטאים במספר מגמות: (1) גידול מכירות מוצר הפנסיה תוך הקטנת דמי הניהול הממוצעים בשוק (2) התעוררות לאחרונה במכירות מוצרי ביטוח החיים (באמצעות סוכנים) וזאת בדמי ניהול נמוכים מאלו שהיו בעבר.

לפירוט אודות עיקרי השינויים שחלו בתחום, לרבות ההשלכות של יישום ההסדרות הרגולטוריות האמורות, ראה סעיף 2.4.2 בחלק א' וסעיפים 6.3 ו-6.4 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

(ב) תחום ביטוח בריאות

בשנת 2016 נכנסו לתוקפן הוראות רגולטוריות שונות אשר השפיעו על מאפייני ביטוח הבריאות הפרטי אשר נמכר על ידי חברות הביטוח, הכיסויים שהוא מעניק ואופן מכירתו. מטרת השינויים הינה, בין היתר, הגברת התחרות, יצירת אחידות במוצרי ביטוחי הבריאות לסוגיהם, הפחתת מחיריהם והתאמתם לצרכים המשתנים בתחום הבריאות.

לפירוט אודות עיקרי השינויים שחלו בתחום, לרבות ההשלכות הצפויות על החברה כתוצאה מיישומן, ראה סעיף 2.4.2 בחלק א' וסעיף 9.3 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

1.2.3 לתיאור התפתחויות עיקריות נוספות בקבוצה שאירעו במהלך שנת הדוח ולאחריה, ראה סעיפים 2.4.3 עד 2.4.9 בחלק א' לפרק תיאור עסקי התאגיד וכן באור 40 בדוחות הכספיים.

2 תיאור הסביבה העסקית

לעניין תיאור הסביבה העסקית, ראה סעיף 4.1 להלן.

3. הסברי הדירקטוריון למצב עיני התאגיד

3.1. ניתוח המצב הכספי ותוצאות הפעילות

מיליוני ש"ח	2016	2015	שינוי ב-%	2014	10-12/16	10-12/15	שינוי ב-%
תחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך							
פרמיות שהורוחו ברוטו, תקבולים בגין חוזי השקעה ודמי גמולים ⁽¹⁾	16,314.2	15,955.9	2%	15,483.7	4,588.9	4,332.7	6%
רווח לתקופה לפני מס	416.6	278.1		296.0	599.6	192.5	
רווח כולל לפני מס	358.6	112.4		448.3	577.7	217.7	
תחום ביטוח בריאות							
פרמיות שהורוחו ברוטו	1,177.2	1,024.5	15%	879.9	309.1	268.5	15%
רווח (הפסד) לתקופה לפני מס	6.2	(25.7)		75.3	18.7	(14.9)	
רווח (הפסד) כולל לפני מס	2.8	(35.4)		82.3	18.4	(13.5)	
תחום ביטוח כללי							
פרמיות שהורוחו ברוטו	2,182.5	2,002.8	9%	1,939.9	558.1	506.8	10%
פרמיות ברוטו	2,440.7	2,050.2	19%	1,968.9	618.7	424.9	46%
פרמיות בשייר	1,968.7	1,639.4	20%	1,562.5	518.1	323.7	60%
רווח (הפסד) לתקופה לפני מס	(155.9)	136.7		108.4	(18.5)	63.1	
רווח (הפסד) כולל לפני מס	(178.0)	57.0		116.6	(33.4)	77.1	
סך תחומי הפעילות							
סה"כ פרמיות שהורוחו ברוטו, תקבולים בגין חוזי השקעה ודמי גמולים	19,673.8	18,983.1	4%	18,303.5	5,456.1	5,108.1	7%
סה"כ פרמיות ברוטו, תקבולים בגין חוזי השקעה ודמי גמולים ⁽²⁾	19,932.0	19,030.5	5%	18,332.5	5,516.7	5,026.1	10%
סה"כ רווח לתקופה לפני מס	266.9	389.2		479.6	599.8	240.7	
סה"כ רווח כולל לפני מס	183.4	134.0		647.3	562.7	281.3	
אחר⁽³⁾							
רווח (הפסד) לתקופה לפני מס	33.6	132.7		147.0	(0.4)	5.5	
רווח (הפסד) כולל לפני מס	27.3	58.6		162.2	(20.4)	32.0	
רווח לתקופה לפני מסים	300.6	521.9		626.6	599.3	246.2	
רווח כולל לתקופה לפני מסים⁽⁴⁾	210.7	192.6		809.4	542.2	313.3	
מסים על הכנסה							
מסים על הכנסה - במונחי רווח לתקופה	79.5	147.6		184.1	201.4	79.5	
מסים על הכנסה - במונחי רווח כולל	37.1	21.7		253.1	176.5	102.7	
רווח לתקופה	221.0	374.3	(41%)	442.6	397.9	166.7	139%
רווח כולל לתקופה	173.6	170.9	2%	556.3	365.7	210.6	74%
תשואה להון (על בסיס רווח לתקופה)⁽⁵⁾	4.7%	8.2%		10.2%	8.9%	3.7%	
תשואה להון (על בסיס רווח כולל)⁽⁵⁾	3.7%	3.7%		12.8%	8.1%	4.7%	
תשואה להון במונחים שנתיים (על בסיס רווח כולל)⁽⁶⁾	3.7%	3.7%		12.8%	32.6%	18.8%	

(1) תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף הפרמיות, אלא נזקפים ישירות להתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. נתוני דמי הגמולים המיוחסים לקרנות הפנסיה וקופות הגמל אשר מנוהלות על ידי הקבוצה אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים.

נתוני דמי הגמולים בפנסיה עבור הרבעון הרביעי של שנת 2015 סווגו מחדש בהתאם להנחיות הממונה בחודר גופים מוסדיים 2016-9-3.

(2) בביטוח כללי כולל נתוני פרמיות ברוטו ובביטוח חיים ובריאות כולל פרמיות שהורוחו ברוטו.

- (3) סעיף אחר כולל בעיקרו את תוצאות הפעילות של סוכנויות הביטוח בקבוצה, פעילויות נלוות או משיקות לפעילות הקבוצה, אשר אינן בהיקף מהותי, וכן הכנסות מהשקעות נטו (ובכלל זה הכנסות מחברות כלולות) שלא נזקפו לתחומי הפעילות וכן התאמות במסגרת איחוד הדוחות.
- (4) הרווח הכולל לתקופה כולל גם את תוצאות פעילות ההשקעה של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה (תיק הנוסטרו) שטרם מומשו, לעומת זאת הרווח לתקופה כולל את תוצאות פעילות ההשקעה של ניירות ערך שמומשו בשנת הדוח החל מיום הרכישה, לפיכך, הפער בין הרווח הכולל לתקופה לבין הרווח לתקופה מושפע בעיקרו מעיתוי המימוש של רווחים או הפסדים מניירות ערך, זאת מלבד מקרים בהם נרשמת הפרשה לירידת ערך אשר נזקפת לדוח רווח והפסד אף טרם המימוש. החברה משתמשת בעיקר ברווח הכולל לצורך מדידת תוצאותיה.
- (5) חישוב התשואה להון מבוצע על בסיס הרווח בתקופה המדווחת וברבעון המדווח ביחס ליתרת ההון. החישוב בוצע על בסיס התאמת יתרת ההון לחלוקת דיבידנד במהלך התקופה המדווחת.
- (6) התשואה להון ברבעון הרביעי מחושבת במונחים שנתיים (מוכפלת פי 4).
- הערות לעיל מתייחסות לאופן התיאור בכל חלקי דוח הדירקטוריון.

3.2. תיאור התפתחות תוצאות הפעילות ברבעון הרביעי של שנת הדוח

ברבעון המדווח נרשם רווח כולל בסך כ-366 מיליון ש"ח לעומת רווח כולל בסך של כ-211 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח הכולל ברבעון המדווח הושפע בעיקרו מהקטנת הפרשות המיוחדות בביטוח חיים בשל עליית עקום הריבית חסרת הסיכון (אשר קוזז בחלקו בשל עדכון הנחות מימוש גמלה), כמתואר להלן, וכן מעלייה נכרת ברווח מסיכון בביטוח חיים. בנוסף לכך, הרווח הושפע מהתשואות שהושגו על ידי הקבוצה בשווקי ההון על רקע עלייה בשערי המניות שקוזזה בחלקה בשל ירידה בשערי אגרות החוב, אשר היו נמוכות מהתשואות שהושגו ברבעון המקביל אשתקד.

בביטוח חיים, עליית עקום הריבית חסרת הסיכון גרמה להקטנת הפרשות המיוחדות בסך כ-343 מיליון ש"ח, מזה: כ-87 מיליון ש"ח לפני מס בגין העתודה המשלימה לגמלאות וכ-256 מיליון ש"ח לפני מס בגין בחינת נאותות העתודות (LAT). מנגד, חל גידול בהפרשה בסך כ-148 מיליון ש"ח לפני מס בעיקר בשל עדכון הנחות מימוש גמלה. בסיכומי של הרבעון הרביעי חל קיטון נטו בהפרשות אלה בסך של כ-195 מיליון ש"ח לפני מס (כ-125 מיליון ש"ח לאחר מס).

בביטוח כללי, הגדילה החברה ברבעון המדווח את הפרשות בענפי רכב חובה וחבויות בסך של כ-22 מיליון ש"ח בעיקר בשל עדכון שיעור ריבית ההיוון בעקבות פרסום תקנות הביטוח הלאומי.

לעומת זאת, ברבעון המקביל אשתקד הרווח הכולל הושפע מרווחים נכרים מהשקעות, כאמור לעיל, וקוזז בחלקו בשל גידול בעתודה המשלימה לגמלאות בביטוח חיים בסך של כ-148 מיליון ש"ח לפני מס (כ-93 מיליון ש"ח לאחר מס).

ברבעון המדווח נרשמו רווחים מהשקעות³ בסך של כ-1,928 מיליון ש"ח לעומת רווחים מהשקעות בסך של כ-2,061 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח נרשמו רווחים מהשקעות בסך של כ-1,874 מיליון ש"ח לעומת רווחים מהשקעות בסך של כ-1,892 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, בתחום ביטוח כללי נרשמו רווחים מהשקעות בסכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח לעומת רווחים מהשקעות בסך של כ-68 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ובתחום ביטוח בריאות נרשמו רווחים מהשקעות בסך של כ-39 מיליון ש"ח לעומת רווחים מהשקעות בסך של כ-48 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

יש לציין כי חלק ניכר מההכנסות מהשקעות נזקפות לעתודות הביטוחיות ועל כן ההשפעה העיקרית על תוצאות החברה הינה במרווח הפיננסי הנוצר לאחר הזקיפה האמורה לעתודות הביטוחיות.

כתוצאה מן האמור לעיל, חלה ירידה במרווח הפיננסי הכולל מהשקעות העומדות כנגד הפוליסות המבטיחות תשואה בביטוח חיים לעומת הרבעון המקביל אשתקד, בשל קיטון בתשואות הריאליות

³ הרווחים (הפסדים) מהשקעות כוללים רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון, חלק החברה בתוצאות נטו של חברות כלולות וכן רווח (הפסד) כולל אחר לפני מיסים.

שהושגו בהשקעות שאינן אגרות חוב מיועדות. בנוסף, חלה ירידה בהכנסות הריאליות מהשקעות מתחום ביטוח כללי וביטוח בריאות ובהכנסות מהשקעות העומדות כנגד ההון, בשל תשואות נמוכות יותר שהושגו על ידי הקבוצה בשוקי ההון ברבעון המדווח לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

ברבעון המדווח, דמי הניהול המשתנים בפוליסות המשתתפות ברווחים בביטוח חיים ששווקו עד שנת 2004, הסתכמו בסך של כ-189 מיליון ש"ח לפני מס, לעומת כ-222 מיליון ש"ח לפני מס ברבעון המקביל אשתקד.

ברבעון המדווח חלה ירידה במדד המחירים לצרכן שהסתכמה ב-0.3%, לעומת ירידה של 0.7% ברבעון המקביל אשתקד. יצוין כי, לשינויים באינפלציה השפעה על ההכנסות מהשקעות בגין הנכסים הצמודים למדד בתיקי הנוסטרו. כמו כן, לאינפלציה השפעה על התאמת ההתחייבויות הביטוחיות וההתחייבויות הפיננסיות הצמודות למדד, והשפעה על דמי הניהול המשתנים אשר נגבים בפוליסות המשתתפות ברווחים שהונפקו עד שנת 2004 בעקבות ההשפעה על התשואה הריאלית המושגת בפוליסות אלו.

בביטוח חיים חלה ברבעון המדווח עלייה נכרת ברווח מסיכון אשר נבעה בעיקרה מקיטון בתביעות ומעדכון אומדן היקף התשלומים השוטפים המשפיע על חישוב עתודות אי כושר עבודה בתשלום אשר בעקבותיו קטנו העתודות בסך של כ-78 מיליון ש"ח, זאת לעומת הגדלת ההפרשה לאובדן כושר עבודה בסך של כ-60 מיליון ש"ח לפני מס ברבעון המקביל אשתקד, אשר התבססה על מחקר של החברה בנושא התמשכות תביעות בענף אובדן כושר עבודה המשפיע על הנחת עלות התביעה למבוטח. בנוסף, חל ברבעון המדווח גידול בהכנסות מדמי הניהול הקבועים בפוליסות המשתתפות ברווחים בעקבות גידול בהיקף הנכסים המנוהלים.

בפרמיות בביטוח חיים, לרבות תקבולים בגין חוזי השקעה, חלה עלייה לעומת הרבעון המקביל אשתקד. בפרמיות השוטפות חל גידול שנבע בעיקרו מעלייה בשיעורי ההפקדות לחיסכון פנסיוני בהתאם לתיקון מס' 16 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשע"ו-2016 ("תיקון מס' 16"), לפירוט ראה סעיף 6.3.2 (ג) בפרק תיאור עסקי התאגיד. מנגד, בפרמיות החד פעמיות בגין חוזי ביטוח ובתקבולים החד פעמיים בגין חוזי השקעה חל קיטון לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

בסך המכירות החדשות (ללא הגדלות) בתחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך חלה עלייה לעומת הרבעון המקביל אשתקד, כאשר במכירות תכניות ביטוח החיים חלה עליה נכרת ומנגד במכירות הפנסיה חלה ירידה.

בענפי הפנסיה והגמל חלה הרעה בתוצאות אשר הושפעה משחיקה בשיעור דמי הניהול הממוצעים וכן מרישום הפרשה לירידת ערך מוניטין המיוחס לגמל בסך של כ-21 מיליון ש"ח לעומת רישום הפרשה בסך של כ-13 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. בנוסף לכך, התגברה מגמת העברות הכספיים נטו לגופים מוסדיים אחרים, לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

בתחום ביטוח הבריאות, חל שיפור בתוצאות החיתומיות לעומת הרבעון המקביל אשתקד אשר התבטא בעיקרו בענפי ביטוח סיעודי, ביטוח תאונות אישיות וביטוחי קולקטיבים בשל קיטון בתביעות.

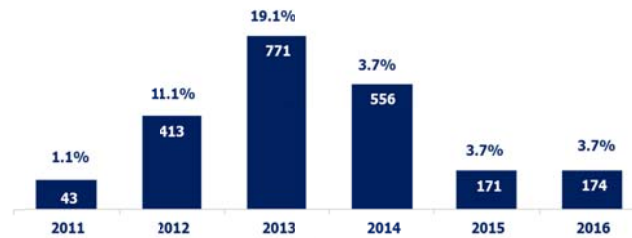
בתחום הביטוח הכללי, בתוצאות החיתומיות (ללא רווחי השקעה ריאליים וללא עדכון העתודות בעקבות פרוסום תקנות הביטוח הלאומי) חלה ירידה בענף רכב חובה, ומנגד שיפור בענפי החבויות. בענפי רכב רכוש וענפי רכוש אחרים התוצאות החיתומיות נותרו ברמה דומה לרבעון המקביל אשתקד.

ברבעון המדווח חל גידול ברווח הכולל בסך של כ-30 מיליון ש"ח, בשל עדכון יתרות המיסים הנדחים בחברות המוחזקות של החברה, בעקבות הורדת שיעור מס החברות מ-25% ל-24% החל מינואר 2017 ולשיעור של 23% החל בינואר 2018 ואילך, עם כניסתו לתוקף של חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז-2016 ב-1 בינואר 2017. לפירוט ראה באור 3.ג21. לדוחות הכספיים.

לפרוט נוסף בדבר התפתחות התוצאות ברבעון הרביעי של שנת הדוח, ראה במסגרת תחומי הפעילות להלן.

3.3 תיאור התפתחות תוצאות הפעילות בשנת הדוח

להלן התפתחות הרווח הכולל לתקופה (במיליוני ש"ח) ושיעור תשואה להון בשנים 2011-2016:



בשנת הדוח נרשם רווח כולל בקבוצה בסך של כ-174 מיליון ש"ח לעומת רווח כולל בסך כ-171 מיליון ש"ח בשנת 2015. הרווח הכולל הושפע בעיקרו מהפרשות מיוחדות בסך כ-604 מיליון ש"ח לפני מס (כ-387 מיליון ש"ח לאחר מס) שרשמה החברה בביטוח חיים ובביטוח כללי כמפורט להלן. ההפרשות כאמור היו גבוהות מההפרשות המיוחדות שרשמה החברה בביטוח חיים בשנת 2015 שהסתכמו בסך כ-363 מיליון ש"ח לפני מס (כ-227 מיליון ש"ח לאחר מס) ומההפרשות בשנת 2014 שהסתכמו בסך של כ-466 מיליון ש"ח לפני מס (כ-290 מיליון ש"ח לאחר מס). בנוסף לכך, בשנת הדוח חלה עלייה ניכרת ברווח מסיכון וכן נרשמו הכנסות מעליות שערות בשוקי ההון, בעיקר במדדי המניות, אך בסיכומה של שנת הדוח חל קיטון ברווחים מהשקעות של החברה לעומת שנת 2015.

הגידול כאמור ברווח בשנת 2016, חל לאחר קיטון ניכר ברווח בשנת 2015 לעומת שנת 2014, שנבע בעיקרו בשל ירידה ניכרת בתשואות שהושגו על ידי הקבוצה בשוקי ההון.

בביטוח חיים, ירידת עקום הריבית חסרת הסיכון בשנת 2016 גרמה להגדלת ההפרשות המיוחדות בסך של כ-437 מיליון ש"ח. מנגד, חל קיטון בהפרשה בסך כ-6 מיליון ש"ח בשל עדכון הנחות גמלה. בסיכומה של שנת הדוח חל גידול נטו בהפרשות אלה בסך של כ-431 מיליון ש"ח לפני מס (כ-276 מיליון ש"ח לאחר מס). לעומת זאת, בשנת 2015 חל גידול בהפרשה בסך של כ-363 מיליון ש"ח לפני מס ובשנת 2014 גידול בסך של כ-466 מיליון ש"ח לפני מס. לפירוט ראה באור 3.7.ב.3. (ב) (5) בדוחות הכספיים.

בתחום הביטוח הכללי, עדכנה החברה את אומדניה בגין השפעת פרסום תקנות ביטוח לאומי, לפיהן, בין היתר, שיעור הריבית לצורך היוון קצבה שנתית הוקטן ל-2% במקום 3% ונקבע מנגנון לעדכון שיעור ריבית ההיוון אחת ל-4 שנים, ובהתאם לכך הגדילה את ההפרשות בענפי רכב חובה וחבויות, בעיקר ברבעון הראשון של השנה, בסך של כ-160 מיליון ש"ח בשייר לפני מס (כ-103 מיליון ש"ח לאחר מס). ירידת עקום הריבית הביאה גם להגדלת ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח הכללי בסך של כ-13 מיליון ש"ח לפני מס (כ-8 מיליון ש"ח לאחר מס) רק בענפים שבהם מחושבות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנהג המיטבי. לפירוט ראה סעיף 3.6.3 להלן ובאור 3.7.ב.3. (5) לדוחות הכספיים.

בשנת 2016 נרשמו רווחים מהשקעות⁴ בסך של כ-4,899 מיליון ש"ח לעומת רווחים מהשקעות בסך של כ-3,238 מיליון ש"ח בשנת 2015. בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח נרשמו רווחים מהשקעות בסך של כ-4,586 מיליון ש"ח לעומת רווחים מהשקעות בסך של כ-2,966 מיליון ש"ח בשנת 2015, בתחום ביטוח כללי נרשמו רווחים מהשקעות בסך של כ-96 מיליון ש"ח לעומת רווחים מהשקעות בסך של כ-121 מיליון ש"ח בשנת 2015, ובתחום ביטוח בריאות נרשמו רווחים מהשקעות בסך של כ-96 מיליון ש"ח לעומת רווחים מהשקעות בסך של כ-60 מיליון ש"ח בשנת 2015.

במרווח הפיננסי הכולל מהשקעות העומדות כנגד הפוליסות המבטיחות תשואה בביטוח חיים חלה ירידה לעומת שנת 2015 בשל קיטון בתשואות הריאליות שהושגו בהשקעות שאינן אגרות חוב מיעדות. בנוסף, חלה ירידה בהכנסות הריאליות מהשקעות מתחום ביטוח כללי וירידה בהכנסות מהשקעות

⁴ הרווחים (הפסדים) מהשקעות כוללים רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון, חלק החברה בתוצאות נטו של חברות כלולות וכן רווח (הפסד) כולל אחר לפני מיסים.

העומדות כנגד ההון בשל קיטון בתשואות שהושגו על ידי הקבוצה בשווקי ההון לעומת שנת 2015. הירידה האמורה חלה לאחר ירידה במרווח הפיננסי הכולל ובהכנסות מהשקעות העומדות כנגד ההון בשנת 2015 לעומת שנת 2014.

מנגד, בשנת 2016 חל גידול בדמי הניהול המשתנים בפוליסות המשתתפות ברווחים בביטוח חיים ששווקו עד שנת 2004, אשר הסתכמו בכ-331 מיליון ש"ח (לפני מס) לעומת כ-232 מיליון ש"ח (לפני מס) בשנת 2015, וזאת לעומת כ-384 מיליון ש"ח (לפני מס) בשנת 2014 בה הושגו תשואות גבוהות יותר על ידי החברה.

בשנת 2016 חלה ירידה במדד המחירים לצרכן שהסתכמה ב-0.3% לעומת ירידה של 0.9% בשנת 2015. כמו כן, לשינויים באינפלציה השפעה על ההכנסות מהשקעות בגין הנכסים הצמודים למדד בתיקי הנוסטרו. בנוסף, לאינפלציה השפעה על התאמת ההתחייבויות הביטוחיות וההתחייבויות הפיננסיות הצמודות למדד, והשפעה על דמי הניהול המשתנים אשר נגבים בפוליסות המשתתפות ברווחים שהונפקו עד שנת 2004 בעקבות ההשפעה על התשואה הריאלית המושגת בפוליסות אלו.

לפירוט נוסף בדבר המרווח הפיננסי, כולל דמי ניהול, התשואות ושיעור דמי הניהול בתיק המשתתף ברווחים, ראה באור 18 בדוחות הכספיים וכן סעיפים 3.4.5 ו-3.4.6 להלן.

פעילות הקבוצה ותוצאותיה מושפעות במידה ניכרת משווקי ההון, ובין היתר גם משיעורי הריבית הנמוכים אשר להם השלכה על התשואות הגלומות בתיקי הביטוח ובנכסים הפיננסיים האחרים וכנגזרת גם על דמי הניהול / המרווח הפיננסי מהשקעות. להרחבה בנושא השפעת הכנסות מהשקעות על רווחי הקבוצה ראה סעיף 4.1.4 להלן.

בדבר ההתפתחות בשווקי ההון בארץ ובעולם, בשנת הדוח ולאחר תאריך המאזן, ראה גם סעיף 4.1 להלן.

בביטוח חיים חלה בשנת הדוח עלייה נכרת ברווח מסיכון אשר נבעה בעיקרה מקיטון בתביעות ומעדכון אומדן היקף התשלומים השוטפים המשפיע על חישוב עתודות אי כושר עבודה בתשלום אשר בעקבותיו קטנו העתודות בסך של כ-78 מיליון ש"ח, זאת לעומת הגדלת הפרשה לאובדן כושר עבודה בסך כ-60 מיליון ש"ח לפני מס בשנת 2015, כאמור בסעיף 3.2 לעיל, לצד הרעה בתביעות לעומת שנת 2014 (לפירוט ראה באור 3.7.3.37 ב(5) בדוחות הכספיים). בנוסף, חל בשנת הדוח גידול בהכנסות מדמי הניהול הקבועים בפוליסות המשתתפות ברווחים בעקבות גידול בהיקף הנכסים המנוהלים בהמשך לגידול שחל בשנת 2015 לעומת שנת 2014, וכן ירידה בהוצאות הנהלה וכלליות לעומת שנת 2015.

בענפי הפנסיה והגמל חלה הרעה בתוצאות, אשר נבעה משחיקה בשיעור דמי הניהול הממוצעים וכן מרישום הפרשה לירידת ערך מוניטין המיוחס לגמל בסך של כ-21 מיליון ש"ח בשנת הדוח לעומת הפרשות לירידת ערך מוניטין בסך של כ-13 מיליון ש"ח בשנת 2015 וכ-14 מיליון ש"ח בשנת 2014.

בתחום ביטוח הבריאות, בשנת הדוח חל שיפור בתוצאות החיתומיות (ללא רווחי השקעות ריאליים) שנבע בעיקרו משיפור בביטוח סיעודי ובביטוח תאונות אישיות בשל קיטון בתביעות, שקוזז בחלקו בשל הרעה בביטוח הוצאות רפואיות, לרבות השתלות. השיפור בתוצאות, כאמור, הינו לאחר הרעה שחלה בתוצאות החיתומיות בשנת 2015 לעומת שנת 2014, אשר התבטאה בעיקרה בענפי ביטוח סיעודי וביטוח תאונות אישיות עקב החמרה בהתפתחות התביעות וכן עקב גידול בהפסד מביטוחים קבוצתיים. התוצאות החיתומיות כאמור, הושפעו גם מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות שחל בשנים 2015 ו-2016.

בתחום הביטוח הכללי, בשנת הדוח חלה הרעה בתוצאות החיתומיות (ללא רווחי השקעה וולא עדכון העתודות בשל המלצות ועדת וינוגרד וירידת עקום הריבית) לעומת שנת 2015, אשר הושפעה בעיקרה מעלייה בהפסד החיתומי בענף רכב רכוש וכן מקיטון ברווח החיתומי בביטוח רכב חובה. מנגד, בענפי החבויות חל צמצום בהפסד החיתומי לעומת אשתקד. בשנת 2015 חלה הרעה בתוצאות החיתומיות לעומת שנת 2014 בביטוח רכב רכוש ובביטוחי החבויות, שקוזזה בחלקה בשל עלייה ברווח החיתומי בביטוח רכב חובה.

בתוצאות מגזרי הפעילות האחרים, הכוללים בעיקרם את תוצאות הפעילות של סוכנויות הביטוח בקבוצה, הרווח נותר ברמה דומה לשנת 2015, וזאת לאחר שבשנת 2015 חלה עלייה ברווח הכולל לעומת שנת 2014 אשר נבעה בעיקרה מקיטון בהוצאות.

בסך הוצאות הנהלה וכלליות בקבוצה חלה בשנת 2016 ירידה לעומת שנת 2015, זאת לעומת עליה שנרשמה בשנת 2015 לעומת שנת 2014, לפירוט ראה סעיף 3.7 להלן ובאור 32 בדוחות הכספיים.

בעקבות הפחתת שיעור מס החברות מ-26.5% ל-25% שנכנסה לתוקף ב-1 בינואר 2016, ובעקבות הורדת שיעור מס החברות מ-25% ל-24% החל מינואר 2017 ולשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך, חל בשנת 2016 גידול ברווח הכולל בסך של כ-60 מיליון ש"ח שנבע מהקטנת יתרות המסים הנדחים בחברות המוחזקות של החברה. לפירוט ראה באור 21 לדוחות הכספיים.

לפירוט בדבר התוצאות הכספיות לפי תחומי הפעילות ראה להלן וכן ראה באור 3 בדוחות הכספיים.

תיאור התפתחות היקף הפעילות של הקבוצה בשנת הדוח

להלן התפתחות פרמיות, תקבולים בגין חוזי השקעה ודמי גמולים מעסקי ביטוח, קרנות פנסיה וקופות גמל, בשנים 2011-2016 (במיליארדי ש"ח):



בשנת 2016 נמשכה העלייה בפרמיות, כולל תקבולים בגין חוזי השקעה, ובדמי הגמולים בקבוצה, אשר התבטאה בכל תחומי הפעילות, למעט בביטוח חיים, כמתואר להלן.

בביטוח חיים, חלה עלייה בפרמיות השוטפות שהושפעה מעלייה בשיעורי ההפקדות לחיסכון פנסיוני בהתאם לתיקון מס' 16, לפירוט ראה סעיף 6.3.2 (ג) בפרק תיאור עסקי התאגיד. מנגד, בפרמיות החד פעמיות בגין חוזי ביטוח ובתקבולים החד פעמיים בגין חוזי השקעה חל קיטון לעומת אשתקד. כתוצאה, חלה ירידה מסוימת בסך הפרמיות בביטוח חיים לעומת שנת 2015.

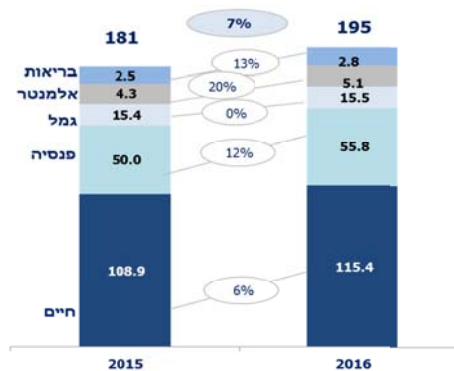
על רקע ההסדרים הרגולטוריים שראו אור בשנים האחרונות, חלה בשנים האחרונות התעצמות של מוצר הפנסיה במסגרת המכירות החדשות של מוצרי חסכון לטווח ארוך תוך כדי הקטנת דמי הניהול הממוצעים בשוק. עם זאת, לאחרונה חלה התעוררות במכירות מוצרי ביטוח החיים (ביטוח מנהלים), וזאת, בדמי ניהול נמוכים מאלו שהיו נהוגים בעבר. במקביל, מסתמנת מגמת ירידה במכירות קרנות הפנסיה.

בסך המכירות החדשות (ללא הגדלות) בתחום ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך חלה בשנת 2016 עלייה ביחס לאשתקד, בהמשך לעלייה קלה בשנת 2015 לעומת שנת 2014. במכירות תכניות ביטוח החיים חלה עלייה ניכרת בשנת 2016 (לעומת ירידה קלה בשנת 2015), ואילו במכירות הפנסיה חלה בשנת 2016 ירידה (לאחר עלייה בשנת 2015). לפירוט נוסף ראה סעיף 3.4.4 להלן.

להלן התפתחות סך הנכסים המנוהלים⁵ ליום 31 בדצמבר בשנים 2011-2016 (במיליארדי ש"ח):



להלן התפלגות הנכסים המנוהלים בקבוצה לפי תחומי הפעילות ליום 31 בדצמבר בשנים 2015 ו-2016 (במיליארדי ש"ח):



בשנת 2016, בענף הפנסיה התגברה מגמת העברות הכספיים נטו לגופים מוסדיים אחרים, ואילו בענף הגמל העברות הכספיים נטו נותרו ברמה גבוהה אם כי חל קיטון בהם בהשוואה לאשתקד, לפירוט ראה סעיף 3.4.4 להלן.

⁵ הנכסים המנוהלים בקרנות הפנסיה, קופות הגמל, קרנות הנאמנות וניהול התיקים, אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

3.4 תחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך

3.4.1 להלן פירוט של תמצית תוצאות פעילות התחום לשנת הדוח :

במיליוני ש"ח	2016	2015	שינוי ב-%	2014	10-12/2016	10-12/2015	שינוי ב-%
ביטוח חיים							
פרמיות שוטפות שהורוחו ברוטו ותקבולים שוטפים בגין חוזי השקעה	7,105.7	6,828.5	4%	6,817.5	1,860.7	1,694.5	10%
פרמיות חד פעמיות ותקבולים בגין חוזי השקעה	1,176.5	1,679.4	(30%)	1,596.2	456.2	551.2	(17%)
פרמיות שהורוחו ברוטו כולל חוזי השקעה בביטוח חיים	8,282.2	8,507.9	(3%)	8,413.7	2,316.9	2,245.7	3%
דמי ניהול	995.2	857.9	16%	946.1	362.5	381.4	(5%)
רווח לתקופה	382.0	198.2		196.2	610.9	185.8	
רווח כולל	323.4	40.9		347.7	589.2	211.3	
פנסיה							
דמי גמולים ⁽¹⁾	6,289.0	5,767.0	9%	5,323.0	1,680.0	1,547.0	9%
דמי ניהול	343.7	348.6	(1%)	340.6	86.9	91.1	(5%)
רווח לתקופה	42.5	70.5		83.4	8.0	15.3	
רווח כולל	43.3	64.3		84.2	8.1	15.2	
גמל							
דמי גמולים	1,743.0	1,681.0	4%	1,747.0	592.0	540.0	10%
דמי ניהול	118.3	131.6	(10%)	138.1	28.9	31.8	(9%)
רווח (הפסד) לתקופה	(7.9)	9.3		16.3	(19.3)	(8.7)	
רווח (הפסד) כולל	(8.1)	7.2		16.4	(19.7)	(8.7)	
סה"כ פרמיות שהורוחו ברוטו, תקבולים בגין חוזי השקעה ודמי גמולים	16,314.2	15,955.9	2%	15,483.7	4,588.9	4,332.7	6%
סה"כ דמי ניהול	1,457.3	1,338.0	9%	1,424.8	478.2	504.3	(5%)
סה"כ רווח לתקופה	416.6	278.1		296.0	599.6	192.5	
סה"כ רווח כולל	358.6	112.4		448.3	577.7	217.7	

(1) נתוני דמי הגמולים בפנסיה עבור הרבעון הרביעי של שנת 2015 סווגו מחדש בהתאם להנחיות הממונה בחוזר גופים מוסדיים 2016-9-3.

3.4.2. להלן פירוט התחייבויות ביטוחיות חיים ונכסים מנוהלים בפנסיה ובגמל בקבוצה לסוף שנת 2016 ו-2015 בהתאמה:

במיליוני ש"ח	31.12.2016	31.12.2015	% השינוי
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה	87,617	81,581	7%
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	27,819	27,342	2%
סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה - ביטוח חיים	115,437	108,923	6%
נכסים מנוהלים בפנסיה	55,818	50,048	12%
נכסים מנוהלים בגמל	15,485	15,416	0%
סה"כ ביטוח החיים וחיסכון לטווח ארוך	186,740	174,387	7%

3.4.3. תוצאות הפעילות בתחום ביטוח חיים וחיסכון לטווח ארוך ברבעון הרביעי של שנת הדוח

(א) ביטוח חיים

היקף הפעילות

ברבעון המדווח חלה עלייה של כ-10% בפרמיות השוטפות בגין חוזי ביטוח ובתקבולים השוטפים בגין חוזי השקעה לעומת הרבעון המקביל אשתקד, שנבעה בעיקרה מעלייה בשיעורי ההפקדות לחיסכון פנסיוני בהתאם לתיקון מס' 16, לפירוט ראה סעיף 6.3.2(ג) בפרק תיאור עסקי התאגיד. מנגד, בפרמיות החד פעמיות בגין חוזי ביטוח ובתקבולים החד פעמיים בגין חוזי השקעה חלה ירידה של כ-17% לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת (במונחים שנתיים) הסתכם ברבעון הרביעי של שנת הדוח בכ-1.8%, בדומה לרבעון המקביל אשתקד.

רווח כולל לפני מס

הגידול ברווח הכולל בביטוח חיים לעומת הרבעון המקביל אשתקד, הושפע בעיקרו מעליית עקום הריבית חסרת הסיכון, בקיזוז השפעת עדכון הנחות מימוש גמלה, אשר גרמו לקיטון בהפרשות המיוחדות בסך כולל של כ-195 מיליון ש"ח (לפני מס), וזאת לעומת גידול בהפרשות בסך של כ-148 מיליון ש"ח (לפני מס) ברבעון המקביל אשתקד. לפירוט ראה סעיף 3.2 לעיל.

בנוסף, חלה עלייה ניכרת ברווח מסיכון אשר נבעה בעיקרה מקיטון בתביעות ומעדכון אומדן היקף התשלומים השוטפים המשפיע על חישוב עתודות אי כושר עבודה בתשלום אשר בעקבותיו קטנו העתודות בסך של כ-78 מיליון ש"ח, זאת לעומת הגדלת ההפרשה לאובדן כושר עבודה בסך כ-60 מיליון ש"ח לפני מס ברבעון המקביל אשתקד, לפירוט נוסף ראה סעיף 3.2 לעיל. בנוסף, חל ברבעון המדווח גידול בהכנסות מדמי הניהול הקבועים בפוליסות המשתתפות ברווחים בעקבות גידול בהיקף הנכסים המנוהלים לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

מנגד, במרווח הפיננסי הכולל מהשקעות העומדות כנגד הפוליסות המבטיחות תשואה בביטוח חיים חלה ירידה לעומת הרבעון המקביל אשתקד, בשל קיטון בתשואות הריאליות שהושגו על ידי החברה בהשקעות שאינן אגרות חוב מיעודות. בנוסף, חלה ירידה בדמי הניהול המשתנים שנרשמו ברבעון המדווח בפוליסות המשתתפות ברווחים ששווקו עד שנת 2004, אשר הסתכמו בכ-189 מיליון ש"ח (לפני מס) לעומת כ-222 מיליון ש"ח (לפני מס) ברבעון המקביל אשתקד.

(ב) קרנות פנסיה

היקף הפעילות

ברבעון הרביעי של שנת הדוח חלה עלייה של כ-9% בדמי הגמולים לעומת הרבעון המקביל אשתקד, אשר הושפעה ממכירות חדשות ומהגדלות שכר, בניכוי ביטולים, וכן מעלייה בשיעורי ההפקדות לחיסכון פנסיוני בהתאם לתיקון מס' 16, לפירוט ראה סעיף 6.3.2(ג) בפרק תיאור עסקי התאגיד.

רווח כולל לפני מס

הירידה ברווח הכולל בפנסיה ברבעון הרביעי של שנת הדוח לעומת הרבעון המקביל אשתקד, הושפעה בעיקרה מקיטון בהכנסות מדמי ניהול בשל ירידה בשיעור דמי הניהול הממוצעים וכן מעלייה בהפחתת הוצאות רכישה נדחות ומעלייה בהוצאות.

(ג) קופות גמל

היקף הפעילות

ברבעון הרביעי של שנת הדוח חלה עלייה של כ-10% בדמי הגמולים לעומת הרבעון המקביל אשתקד, הנובעת בעיקרה מגידול בהפקדות לפיצויים על רקע תיקון חוק פיצויי פיטורים והפקדות לקופת גמל להשקעה. לפירוט, ראה סעיפים 6.3.14 ו-6.3.19 בפרק תיאור עסקי התאגיד.

רווח כולל לפני מס

הגידול בהפסד הכולל ברבעון המדווח לעומת הרבעון המקביל אשתקד הושפע מרישום הפרשה לירידת ערך מוניטין המיוחס לגמל בסך של כ-21 מיליון ש"ח, זאת לעומת ביצוע הפרשה לירידת ערך מוניטין בסך של כ-13 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. בנוסף לכך, חל קיטון בהכנסות מדמי ניהול שהושפע בעיקרו מירידה בשיעור דמי הניהול הממוצעים וכן חל גידול בהוצאות השיוק.

3.4.4 תוצאות הפעילות בשנת הדוח

(א) ביטוח חיים - היקף הפעילות

בשנת הדוח חלה עלייה של כ-4% בפרמיות השוטפות בגין חוזי ביטוח ובתקבולים השוטפים בגין חוזי השקעה לעומת אשתקד, אשר הושפעה מגידול בשיעורי ההפקדות לחיסכון פנסיוני בהתאם לתיקון מס' 16, זאת לאחר שבשנת 2015 הפרמיות השוטפות נותרו ברמה דומה לשנת 2014.

עם זאת, בפרמיות החד פעמיות בגין חוזי ביטוח ובתקבולים החד פעמיים בגין חוזי השקעה חלה ירידה של כ-30% בשנת 2016 לעומת שנת 2015, וזאת לאחר עלייה של כ-5% בשנת 2015 לעומת שנת 2014.

בשנת 2016 חלה עלייה של כ-30% במכירות החדשות בתוכניות ביטוח חיים (כולל חוזי השקעה) בהשוואה לשנת 2015, לעומת ירידה של כ-4% בשנת 2015 בהשוואה לשנת 2014, זאת על רקע התעוררות שחלה במכירות מוצרי ביטוח החיים (ביטוח מנהלים), באמצעות סוכנים, בדמי ניהול נמוכים מאלו שהיו נהוגים בעבר וכן כתוצאה מעלייה בשיעורי ההפקדות לחיסכון פנסיוני בהתאם לתיקון מס' 16.

שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת בביטוח חיים (כולל ניד יוצא) הסתכם בשנת 2016 בכ-1.9%, לעומת כ-1.7% בשנת 2015 וכ-1.9% בשנת 2014.

על פי נתוני משרד האוצר⁶, בתשעת החודשים הראשונים של 2016, חלה עלייה של כ-7.3% בהיקף הפרמיות המצרפי של ענף ביטוח החיים (ללא תקבולים בגין חוזי השקעה) בהשוואה לתקופה המקבילה בשנת 2015, לעומת עלייה של כ-6.5% בהיקף הפרמיות בקבוצה.

כתוצאה, חלה ירידה קלה בנתח השוק של הקבוצה במונחי פרמיות, לפירוט ראה סעיף 7.3 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

על פי נתוני משרד האוצר⁷, נכון ליום 30.9.2016, חלה עלייה של כ-7% בהיקף ההתחייבויות הביטוחיות בענף ביטוח החיים (ללא התחייבויות בגין חוזי השקעה) בהשוואה ליום 30.9.2015, זאת בדומה לעלייה בהיקף ההתחייבויות הביטוחיות של הקבוצה.

על פי נתוני משרד האוצר⁸, נכון ליום 31.12.2016 היקף הנכסים המצרפי בביטוח חיים משתתף ברווחים הסתכם בכ-263 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-9% לעומת 31.12.2015 (לעומת עלייה של כ-7% בקבוצה).

רווח כולל לפני מס

העלייה ברווח הכולל בביטוח חיים בשנת הדוח לעומת שנת 2015 הושפעה מעלייה נכרת ברווח מסיכון אשר נבעה בעיקרה מקיטון בתביעות ומעדכון אומדן היקף התשלומים השוטפים המשפיע על חישוב עתודות אי כושר עבודה בתשלום אשר בעקבותיו קטנו העתודות בסך של כ-78 מיליון ש"ח, זאת לעומת הגדלת ההפרשה לאובדן כושר עבודה בסך כ-60 מיליון ש"ח לפני מס בשנת 2015 (לפירוט ראה באור 37.ב.3.5 בדוחות הכספיים) לצד הרעה בתביעות לעומת שנת 2014.

בשנת הדוח נרשמו הפרשות מיוחדות בסך כולל של כ-431 מיליון ש"ח לפני מס שנבעו מירידת עקום הריבית חסרת הסיכון בקיזוז עדכון הנחות גמלה, זאת לעומת הפרשות בסך של כ-363 מיליון ש"ח בשנת 2015 וכ-466 מיליון ש"ח בשנת 2014, לפירוט ראה סעיפים 1.2.1 ו-3.3 לעיל ובאור 37.ב.3.5(ב) לדוחות הכספיים.

בדמי הניהול המשתנים בפוליסות המשתתפות ברווחים ששווקו עד שנת 2004, חלה עלייה והם הסתכמו בכ-331 מיליון ש"ח (לפני מס) לעומת כ-232 מיליון ש"ח (לפני מס) בשנת 2015, וזאת לעומת כ-384 מיליון ש"ח (לפני מס) בשנת 2014 בה הושגו תשואות גבוהות יותר על ידי החברה.

מנגד, במרווח הפיננסי הכולל מהשקעות העומדות כנגד הפוליסות המבטיחות תשואה בביטוח חיים חלה ירידה לעומת שנת 2015, בשל קיטון בתשואות הריאליות שהושגו בהשקעות שאינן אגרות חוב מיועדות, זאת בהמשך לירידה במרווח הפיננסי הכולל בשנת 2015 לעומת שנת 2014.

בנוסף, חל בשנת הדוח גידול בהכנסות מדמי הניהול הקבועים בפוליסות המשתתפות ברווחים בעקבות גידול בהיקף הנכסים המנוהלים בהמשך לגידול שחל בשנת 2015 לעומת שנת 2014, וכן ירידה בהוצאות הנהלה וכלליות לעומת שנת 2015.

בשל התחרות הגוברת, חלה שחיקה מסוימת בשיעורי דמי הניהול הממוצעים בתכניות ביטוח החיים. השיעורים הממוצעים של דמי הניהול אשר נגבו בפוליסות ביטוח החיים ששווקו משנת 2013 ואילך בקבוצה, בעקבות ההסדרה בדמי הניהול, הסתכמו בשנת 2016 בכ-0.93% מהצבירה וכ-2.18% מהפרמיה, לעומת כ-0.96% מהצבירה

⁶ נתוני השוק מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט ("דוחות ניהוליים").

⁷ נתוני השוק מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט ("דוחות ניהוליים").

⁸ מבוסס על נתוני אתר "ביטוח נט".

וכ-2.26% מהפרמיה בשנת 2015 וכ-0.98% מהצבירה וכ-2.49% מהפרמיה בשנת 2014. לפירוט, ראה סעיף 6.3.4 בחלק ב' לפרק תיאור עסקי התאגיד.

השיעורים הממוצעים של דמי הניהול אשר נגבו בפוליסות ששווקו החל בשנת 2004 ועד לסוף שנת 2012 הסתכמו בשנת 2016 בכ-1.22% מהצבירה וכ-3.11% מהפרמיה, לעומת ממוצע דמי ניהול של כ-1.21% מהצבירה וכ-3.29% מהפרמיה בשנת 2015 וכ-1.22% מהצבירה וכ-3.42% מהפרמיה בשנת 2014.

שיעור העמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות מהפרמיה שהורווחה ברוטו הסתכם בשנת 2016 בכ-7.7%, לעומת כ-8.3% בשנת 2015 וכ-8.5% בשנת 2014.

שיעור העמלות מהפרמיה הסתכם בכ-6.6% בשנת 2016, לעומת כ-6.4% בשנים 2015 ו-2014. ראה גם סעיף 21.3.1 בחלק ד' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

שיעור הוצאות הנהלה וכלליות⁹ מפרמיה שהורווחה ברוטו הסתכם בכ-4.3% בשנת 2016, לעומת כ-5.2% בשנת 2015 וכ-5.3% בשנת 2014.

לפרטים נוספים בדבר עסקי ביטוח חיים, המרווח הפיננסי, כולל דמי ניהול, התשואות ושיעור דמי הניהול בתיק המשתתף ברווחים, ראה להלן בסעיפים 3.4.5 ו-3.4.6 וכן בבאור ב18 ו-ג בדוחות הכספיים.

(ב) פנסיה - היקף הפעילות

בסך דמי הגמולים בפנסיה חלה עליה של כ-9% בשנת 2016, בהמשך לעליה של כ-8% בשנת 2015, אשר הושפעה ממכירות חדשות ומהגדלות השכר, בניכוי ביטולים, וכן מעלייה בשיעורי ההפקדות לחיסכון פנסיוני בהתאם לתיקון מס' 16, כאמור לעיל.

במכירות החדשות בפנסיה¹⁰ חלה ירידה של כ-4% בשנת 2016 לעומת שנת 2015, וזאת לעומת עלייה של כ-5% בשנת 2015 לעומת שנת 2014. הירידה בשנת הדוח נובעת בחלקה ממגמת ירידה במכירות קרנות הפנסיה, כאמור בסעיף 3.3 לעיל.

בשנת 2016, בענף הפנסיה התגברה מגמת העברות הכספים נטו לגופים מוסדיים אחרים¹¹. העברות הכספים לקרנות הפנסיה החדשות של הקבוצה בשנת 2016 הסתכמו בכ-728 מיליון ש"ח (לעומת כ-657 בשנת 2015 וכ-397 מיליון ש"ח בשנת 2014), ומנגד העברות הכספים מקרנות הפנסיה החדשות של הקבוצה לקרנות/קופות אחרות הסתכמו בכ-1,828 מיליון ש"ח (לעומת כ-1,263 מיליון ש"ח בשנת 2015 וכ-902 מיליון ש"ח בשנת 2014). העברות הכספים נטו לגופים מוסדיים אחרים, כאמור, הסתכמו בכ-1,100 מיליון ש"ח בשנת 2016 (לעומת כ-606 מיליון ש"ח בשנת 2015 וכ-505 מיליון ש"ח בשנת 2014).

בשיעורי הפדיונות (כולל נידוד יוצא) נרשמה מגמת עלייה בשנים 2014-2016, לפירוט ראה סעיף 8.4 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

על פי נתוני משרד האוצר¹², היקף דמי הגמולים המצרפי בענף קרנות הפנסיה החדשות לשנת 2016 הסתכם בכ-32.4 מיליארד ש"ח לעומת כ-28.4 מיליארד ש"ח בשנת 2015, עלייה בשיעור של כ-14% (לעומת עליה של כ-9% בקבוצה).

⁹ הוצאות הנהלה וכלליות הינן לאחר סיווג הוצאות לסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח ולסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות.

¹⁰ המכירות החדשות בפנסיה מיוחסות לעמיתים פעילים שהצטרפו לקרן במהלך השנה, בהתאם להגדרה בחוזר 2017-9-1 עדכון דוח תקופתי של חברות מנהלות.

¹¹ דמי הגמולים בפנסיה אינם כוללים העברות כספים בגין מעבר עמיתים מקרן לקרן.

¹² מבוסס על נתוני אתר ה"פנסיה-נט".

על פי נתוני משרד האוצר¹³ נכון ליום 31 בדצמבר 2016, היקף הנכסים המצרפי המנוהל בענף קרנות הפנסיה החדשות, הסתכם בכ-255 מיליארד ש"ח, לעומת כ-220 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול של כ-16%.

בנכסים המנוהלים בקבוצה, חלה עלייה של כ-12% בשנת 2016, אשר הושפעה מהעלייה בצבירה השוטפת נטו¹⁴ וכן מרווחים מהשקעות.

כתוצאה מהאמור לעיל, חלה בשנת הדוח ירידה בנתח השוק של הקבוצה בענף קרנות הפנסיה, לפירוט ראה סעיף 7.3 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

רווח כולל לפני מס

הירידה ברווח הכולל בפנסיה בשנת 2016 לעומת שנת 2015, הושפעה מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות ומקיטון קל בהכנסות מדמי הניהול שנבע מירידה בשיעור דמי הניהול הממוצעים, וזאת על אף עלייה בהיקף הנכסים המנוהלים ודמי הגמולים. מנגד, חלה עלייה מסוימת בהכנסות מהשקעות בתיק הנוסטרו לעומת שנת 2015.

הירידה ברווח הכולל בפנסיה בשנת 2015 לעומת שנת 2014 הושפעה מגידול בהוצאות וקיטון בהכנסות מהשקעות בתיק הנוסטרו. מנגד, חלה עלייה בהכנסות מדמי ניהול, בשל גידול בהיקף הנכסים המנוהלים ודמי הגמולים, אשר קוזזה בחלקה בשל ירידה בשיעור דמי הניהול הממוצעים.

לפירוט אודות הירידה הנמשכת בשיעורי דמי הניהול הממוצעים, לנכח התגברות התחרות, ראה סעיף 6.6 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

שיעור העמלות מהפרמיה הסתכם בכ-1.9% בשנת 2016, לעומת כ-2.6% בשנת 2015 וכ-2.7% בשנת 2014. הירידה בשיעור העמלות בשנת 2016 נבעה מקיטון בעמלות בגין מכירות שהושפע בחלקו מירידה בהיקף המכירות החדשות וכן בשל קיטון בשיעור העמלות השוטפות בתוכניות הפנסיה שנמכרו בעבר. לפירוט ראה סעיף 21.3.1 בחלק ד' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

שיעור ההוצאות ועלויות הרכישה מדמי הגמולים של סך פעילות קרנות הפנסיה בקבוצה הסתכם בכ-4.9% בשנת 2016, לעומת כ-5.0% בשנת 2015 ולעומת כ-4.9% בשנת 2014.

לפרטים נוספים בדבר תוצאות עסקי הפנסיה, ראה באור 3.ג. בדוחות הכספיים.

(ג) גמל - היקף הפעילות

בדמי הגמולים בענף הגמל חלה עלייה של כ-4% בשנת 2016 לעומת שנת 2015 הנובעת בעיקרה מגידול בהפקדות לפיצויים על רקע תיקון חוק פיצויי פיטורין כאמור לעיל, וזאת לעומת ירידה של כ-4% בדמי הגמולים בשנת 2015 לעומת שנת 2014.

בשנת 2016, בענף הגמל העברות הכספיים נטו¹⁵ נותרו ברמה גבוהה, אם כי חל קיטון בהם בהשוואה לאשתקד. בשנת 2016, העברות הכספיים לקופות הגמל של הקבוצה הסתכמו בכ-358 מיליון ש"ח (לעומת כ-217 מיליון ש"ח בשנת 2015 וכ-202 מיליון ש"ח בשנת 2014), ומנגד העברות הכספיים מקופות הגמל של הקבוצה לקופות אחרות הסתכמו בכ-1,274 מיליון ש"ח (לעומת כ-1,308 מיליון ש"ח בשנת 2015 וכ-1,003 מיליון ש"ח בשנת 2014). העברות הכספיים נטו לגופים מוסדיים אחרים, כאמור, הסתכמו בכ-916 מיליון ש"ח בשנת 2016 (לעומת כ-1,091 מיליון ש"ח בשנת 2015 וכ-801 מיליון ש"ח בשנת 2014).

¹³ מבוסס על נתוני אתר ה"גמל-נט".

¹⁴ צבירה שוטפת, נטו, מוגדרת כדמי גמולים בתוספת מעבר עמיתים נטו ובניכוי פדיונות ותשלומי פנסיה.

¹⁵ דמי הגמולים אינם כוללים העברות כספיים בגין מעבר עמיתים מקרן לקרן.

בשיעורי הפדיונות (כולל ניוד יוצא) חלה מגמת עלייה בשנים 2014-2016, לפירוט ראה סעיף 8.4 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

על פי נתוני משרד האוצר¹⁶ נכון ליום 31 בדצמבר 2016, היקף הנכסים המנוהלים המצרפי בענף קופות הגמל הסתכם בכ-396 מיליארד ש"ח, לעומת כ-382 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015, גידול של כ-4%.

בהיקף הנכסים המנוהלים בקבוצה נרשמה יציבות בשנת 2016, שהושפעה בעיקרה מהכנסות מהשקעות בקיזוז העברות כספים נטו בגין מעבר עמיתים לגופים מוסדיים אחרים.

כתוצאה מהאמור לעיל, חלה בשנת הדוח ירידה בנתח השוק של הקבוצה, לפירוט ראה סעיף 7.3 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

רווח כולל לפני מס

ההפסד הכולל בשנת 2016 הושפע מרישום הפרשה לירידת ערך מוניטין המיוחס לגמל בסך של כ-21 מיליון ש"ח, זאת לאחר ביצוע הפרשות לירידת ערך מוניטין בסך של כ-13 מיליון ש"ח בשנת 2015 ושל כ-14 מיליון ש"ח בשנת 2014.

בנוסף לכך, הירידה ברווח בשנת 2016 לעומת שנת 2015 הושפעה מקיטון בהכנסות מדמי ניהול בשל שחיקת שיעורי דמי הניהול הממוצעים, אשר קוזז בחלקו בשל ירידה בהוצאות הנהלה וכלליות.

הירידה ברווח בשנת 2015 לעומת שנת 2014 נבעה בעיקרה מקיטון בהכנסות מדמי ניהול בשל שחיקת שיעורי דמי הניהול הממוצעים וכן מעלייה בהוצאות הנהלה וכלליות.

לפרטים נוספים בדבר התפתחות שיעורי דמי הניהול הממוצעים בענף הגמל, ראה סעיף 6.6 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

3.4.5 מידע נוסף על תוצאות עסקי ביטוח חיים

להלן מידע נוסף על תוצאות הפעילות בענף ביטוח חיים (על פי באור 18 בדוחות הכספיים):
הבאור מנתח את עסקי הקבוצה בביטוח חיים בחתך של מוצרים הכוללים מרכיב חיסכון לפי שכבות המבוססות על שנות חיתום שונות, ומוצרים שאינם כוללים מרכיב חיסכון, תוך הפרדה בין פוליסות פרט לפוליסות קבוצתיות.

¹⁶ מבוסס על נתוני אתר ה"גמל-נט".

2014	2015	2016	במיליוני ש"ח
רווח (הפסד) כולל לפי סוגי פוליסות			
פוליסות בעלות רכיב חיסכון			
(19)	(117)	(211)	עד שנת חיתום 1990
261	239	299	עד שנת חיתום 2003
(77)	(136)	98	משנות חיתום 2004 ואילך
פוליסות ללא רכיב חיסכון			
160	79	153	סיכון פרט
19	(26)	(13)	סיכון קבוצתי
344	39	326	סה"כ רווח כולל
1,417	1,213	1,251	מזה: מרווח פיננסי כולל דמי ניהול ¹⁷

הגידול בהפסד הכולל בשנת 2016 לעומת שנת 2015 בפוליסות שהופקו עד שנת 1990 (בעיקרן מבטיחות תשואה ומגובות באג"ח ח"ץ), הושפע בעיקרו מהירידה במרווח הפיננסי הכולל מהשקעות העומדות כנגד הפוליסות מבטיחות התשואה.

הגידול בהפסד הכולל בשנת 2015 לעומת שנת 2014, הושפע בעיקרו מגידול בהפרשה לגמלאות ובהפרשה בשל בחינת נאותות העתודות בסך של כ-411 מיליון ש"ח, לעומת גידול בהפרשה בסך כ-350 מיליון ש"ח בשנת 2014. כמו כן, חלה ירידה במרווח הפיננסי הכולל מהשקעות העומדות כנגד הפוליסות מבטיחות התשואה.

העלייה ברווח מפוליסות שהופקו עד שנת חיתום 2003 (בעיקרן משתתפות ברווחים) בשנת 2016 לעומת שנת 2015 נבעה בעיקרה מגידול בגביית דמי ניהול משתנים אשר הסתכמו בכ-331 מיליון ש"ח לעומת כ-232 מיליון ש"ח בשנת 2015, מעלייה ברווח מסיכון אשר נבעה בעיקרה מקיטון בתביעות, וכן מעלייה בדמי הניהול הקבועים. מנגד, נרשמו הפרשות מיוחדות שנבעו מירידת עקום הריבית חסרת הסיכון בקיזוז עדכון הנחות גמלה בסכום כולל של כ-109 מיליון ש"ח בשנת 2016, זאת לעומת קיטון בהפרשה בסך כ-48 מיליון ש"ח בשנת 2015.

הירידה ברווח בשנת 2015 לעומת שנת 2014 נבעה בעיקרה מקיטון בגביית דמי ניהול משתנים אשר הסתכמו בכ-232 מיליון ש"ח לעומת כ-384 מיליון ש"ח בשנת 2014. מנגד, חל קיטון בהפרשה לגמלאות ובהפרשה בשל בחינת נאותות העתודות בסכום כולל של כ-48 מיליון ש"ח בשנת 2015, לעומת גידול בהפרשה בסך כ-116 מיליון ש"ח בשנת 2014, וכן גידול בדמי הניהול הקבועים.

בשנות החיתום 2004 ואילך הן בפוליסות מסוג משתתף ברווחים והן בפוליסות מבטיחות תשואה, חלק ניכר מהרווחיות נובע מדמי הניהול הקבועים התלויים בהיקף העתודות, שבשלב זה של חיי הפוליסות הינו נמוך יחסית.

המעבר מהפסד כולל בשנת 2015 לרווח כולל בשנת 2016 נובע בעיקרו מעלייה ברווח מסיכון המושפע מקיטון בהפרשה לאובדן כושר עבודה בתשלום, לעומת שנת 2015 בה הוגדלה ההפרשה לאובדן כושר עבודה אשר התבססה על מחקר של החברה בנושא התמשכות תביעות בענף אובדן כושר עבודה המשפיע על הנחת עלות התביעה למבוטח, כאמור בבאור 37.ב.3.ב(5) לדוחות הכספיים.

¹⁷ המרווח הפיננסי כולל רווח (הפסד) כולל אחר אשר נזקק לקרנות הון.

הגידול בהפסד בשנת 2015 לעומת שנת 2014 נבע בחלקו מירידה ברווח מסיכון בשל ההפרשה לאובדן כושר עבודה שבוצעה בשנת 2015, כאמור לעיל. מנגד, חלה עלייה בדמי הניהול הקבועים בשל העלייה בהיקף העתודות הממוצעות.

הגידול ברווח מסיכון פרט בשנת 2016 לעומת שנת 2015 הושפע מקיטון בתביעות אובדן כושר עבודה, וזאת לאחר גידול בתביעות שחל בשנת 2015 לעומת שנת 2014. כמו כן התוצאות מושפעות משינויים בהכנסות מהשקעות בגין נכסים העומדים כנגד העתודות בפוליסות אלו.

בסיכון הקבוצתי הקיטון בהפסד הכולל בשנת 2016 לעומת שנת 2015 הושפע בעיקרו משיפור בתוצאות החיתומיות, לאחר הרעה בתוצאות שחלה בשנת 2015 לעומת שנת 2014, וכן מהגדלת ההפרשה לאובדן כושר עבודה בשנת 2015, כאמור לעיל.

בבאור מוצג פילוח ההתחייבויות הביטוחיות משני היבטים: פילוח לפי חשיפה פיננסית (מבטיח תשואה או משתתף ברווחי השקעה) ופילוח לפי חשיפה ביטוחית (התחייבות החברה בתום תקופת הביטוח - פדיון בסכום קבוע (הוני) או קצבה). לגבי החשיפה הפיננסית של החברה ראה גם באור 2.ב.37 בדוחות הכספיים.

פרטים נוספים בהתפתחות הרווח בביטוח חיים

3.4.6

(א) **תשואות משוקללות בפוליסות המשתתפות ברווחים (באחוזים):**

פוליסות שהוצאו בשנים 1992-2003 (קרן י')				
	2014	2015	2016	
תשואה ריאלית חיובית ברוטו	5.87	3.72	4.66	
תשואה ריאלית חיובית נטו	4.46	2.65	3.44	
תשואה נומינלית חיובית ברוטו	5.77	2.79	4.35	
תשואה נומינלית חיובית נטו	4.36	1.73	3.12	

פוליסות שהוצאו החל משנת 2004				
	2014	2015	2016	
תשואה ריאלית חיובית ברוטו	5.23	2.65	3.69	
תשואה ריאלית חיובית נטו	3.95	1.43	2.45	
תשואה נומינלית חיובית ברוטו	5.13	1.74	3.37	
תשואה נומינלית חיובית נטו	3.85	0.52	2.14	

פוליסות שהוצאו בשנים 1992-2003 (קרן י')					
	רבעון רביעי 2015	רבעון ראשון 2016	רבעון שני 2016	רבעון שלישי 2016	רבעון רביעי 2016
תשואה ריאלית חיובית (שלילית) ברוטו	2.97	(0.42)	1.02	1.47	2.50
תשואה ריאלית חיובית (שלילית) נטו	2.39	(0.57)	0.82	1.13	2.00
תשואה נומינלית חיובית (שלילית) ברוטו	2.25	(1.32)	1.54	1.88	2.19
תשואה נומינלית חיובית (שלילית) נטו	1.68	(1.47)	1.34	1.53	1.69

פוליסות שהוצאו החל משנת 2004				
רבעון רביעי 2015	רבעון ראשון 2016	רבעון שני 2016	רבעון שלישי 2016	רבעון רביעי 2016
2.80	(0.56)	0.92	1.37	1.94
2.49	(0.86)	0.61	1.05	1.62
2.08	(1.46)	1.42	1.76	1.61
1.78	(1.76)	1.13	1.47	1.32

(ב) רווחי השקעה שנזקפו למבוטחים בפוליסות משתתפות ברווחים ודמי הניהול בגינם

להלן פרטים בדבר אומדן סכום רווחי (הפסדי) ההשקעה שנזקפו למבוטחים בביטוח חיים וחוזי השקעה משתתפים ברווחים ודמי ניהול המחושבים בהתאם להנחיות שקבע הממונה, וזאת על בסיס התשואה והיתרות הרבעוניות של עתודות הביטוח בדוחות העסקיים של החברה:

2014	2015	2016	
במיליוני ש"ח			
2,914	925	2,378	רווחי ההשקעה שנזקפו למבוטחים לאחר דמי ניהול
946	858	995	דמי ניהול

רבעון רביעי 2015	רבעון ראשון 2016	רבעון שני 2016	רבעון שלישי 2016	רבעון רביעי 2016
במיליוני ש"ח				
1,228	(1,113)	1,001	1,217	1,272
382	158	194	281	363

(ג) תשואות משוקללות בקרנות פנסיה (באחוזים)

מגדל מקפת (אישית) - אפיק כללי		
2014	2015	2016
5.61	2.42	3.99

מגדל מקפת (אישית) - אפיק כללי				
רבעון רביעי 2015	רבעון ראשון 2016	רבעון שני 2016	רבעון שלישי 2016	רבעון רביעי 2016
1.94	(1.19)	1.49	1.98	1.69

3.5 תחום ביטוח בריאות

3.5.1 להלן תיאור תמצית התוצאות בתחום ביטוח בריאות (במיליוני ש"ח):

שינוי ב- %	10-12/2015	10-12/2016	2014	שינוי ב- %	2015	2016
15%	268.5	309.1	879.9	15%	1,024.5	1,177.2
	(14.9)	18.7	75.3		(25.7)	6.2
	(13.5)	18.4	82.3		(35.4)	2.8

הרכב הפרמיות והרווח לפי ענפי ביטוח:

	שינוי ב- %	2014	2015	2016
ביטוח סיעודי				
פרמיות ברוטו	14%	244.7	276.7	314.7
רווח (הפסד) לתקופה		21.4	(37.4)	(19.1)
רווח (הפסד) כולל לתקופה		22.9	(40.2)	(20.3)
אחר				
פרמיות ברוטו	15%	636.2	749.0	862.5
רווח לתקופה		53.8	11.7	25.3
רווח כולל לתקופה		59.4	4.8	23.1

3.5.2 תוצאות הפעילות ברבעון הרביעי של שנת הדוח

העלייה בפרמיות ברבעון הרביעי של שנת הדוח לעומת הרבעון המקביל אשתקד נובעת בעיקרה מגידול בפרמיות ביטוחי פרט, בשל השפעת המכירות החדשות בניכוי ביטולים, וכן מגידול מסוים בפרמיות מביטוחים קבוצתיים.

המעבר לרווח כולל ברבעון הרביעי של שנת הדוח לעומת הפסד כולל ברבעון המקביל אשתקד, נובע בעיקרו משיפור בתוצאות החיתומיות שהתבטא בעיקרו בענפי ביטוח סיעודי, ביטוח תאונות אישיות וביטוחי קולקטיבים בשל קיטון בתביעות. מנגד, חל קיטון מסוים בהכנסות הריאליות מהשקעות העומדות כנגד ההתחייבויות הביטוחיות.

3.5.3 תוצאות הפעילות בשנת הדוח

היקף הפעילות

העלייה הנמשכת בפרמיות שהורווחו ברוטו בשנים 2015 ו-2016 נובעת בעיקרה מגידול בפרמיות ביטוחי פרט, בשל השפעת המכירות החדשות בניכוי ביטולים. מגמת העלייה בפרמיות ניכרת בכל מוצרי הבריאות אותם הקבוצה משווקת. בנוסף, חלה עליה מסוימת בפרמיות מביטוחים קבוצתיים.

במכירות החדשות של ביטוחי הבריאות בקבוצה, חלה ירידה בשנת הדוח של כ-12% בהשוואה לשנת 2015, וזאת לאחר עליה של כ-12% בשנת 2015 בהשוואה לשנת 2014. הירידה במכירות בשנת הדוח הושפעה מפעולות שנקטה החברה בביטוח תאונות אישיות לשיפור התוצאות החיתומיות, אשר במסגרתן צמצמה ואף הפסיקה עבודה עם סוכנים (לרבות מוקדי מכירות) להם שיעור ביטולים גבוה, וכפועל יוצא חלה ירידה במכירות החדשות בענף זה. בנוסף, הירידה במכירות חלה, בין היתר, על רקע הטמעת שינויים רגולטוריים שנכנסו לתוקף בשנה זו, לפירוט ראה סעיף 1.2.2(ב) לעיל וסעיף 9.3 בפרק תיאור עסקי התאגיד.

במכירות החדשות בביטוח סיעודי חלה עלייה של כ-5% בשנת 2016 בהשוואה לשנת 2015, לאחר עלייה של כ-8% בשנת 2015 בהשוואה לשנת 2014. במכירות החדשות האחרות בתחום חלה ירידה של כ-17% בהשוואה לשנת 2015, וזאת לאחר עלייה של כ-13% בשנת 2015 בהשוואה לשנת 2014.

בשנת 2016 חלה ירידה בשיעורי הביטולים בפוליסות פרט בביטוח סיעודי לעומת שנת 2015, זאת לאחר שבשנת 2015 חלה עלייה בשיעורי הביטולים לעומת שנת 2014, ביתר פוליסות פרט בריאות, שיעור הביטולים נותר ברמה דומה בשנים 2014-2016. לפירוט ראה סעיף 11 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

על פי נתוני משרד האוצר¹⁸, בתשעת החודשים הראשונים של 2016, חלה עלייה של כ-8% בהיקף הפרמיות המצרפי של ענף ביטוח הבריאות לעומת התקופה המקבילה בשנת 2015, לעומת עלייה של כ-15% בקבוצה בתקופה זו.

כתוצאה, חלה עלייה בנתח השוק של הקבוצה בביטוחי בריאות, לפירוט ראה סעיף 10.2 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

לפירוט נתוני פרמיות ומכירות חדשות, ראה באור 19 בדוחות הכספיים.

רווח כולל לפני מס

המעבר מהפסד כולל בשנת 2015 לרווח כולל בשנת הדוח, נבע בעיקרו משיפור בתוצאות החיתומיות (ללא רווחי השקעה ריאליים) בביטוח הסיעודי ובביטוח תאונות אישיות בשל קיטון בתביעות, שקוזז בחלקו בשל הרעה בביטוח הוצאות רפואיות, לרבות השתלות. בנוסף לכך, חל גידול מסוים בהכנסות הריאליות מההשקעות העומדות כנגד ההתחייבויות הביטוחיות, אשר השפיעו בעיקר על תוצאות ענף ביטוח סיעודי. כמו כן התוצאות הושפעו מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות.

בשנת 2015, חלה הרעה בתוצאות החיתומיות לעומת שנת 2014, אשר התבטאה בעיקרה בביטוח הסיעודי ובביטוח תאונות אישיות עקב החמרה בהתפתחות התביעות וכן מגידול בהפסד מביטוחים קבוצתיים. בנוסף לכך, התוצאות בשנת 2015 הושפעו גם מעלייה בהוצאות הנהלה וכלליות וכן מקיטון בהכנסות הריאליות מהשקעות העומדות כנגד ההתחייבויות הביטוחיות.

שיעור העמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות מהפרמיה שהורווחה ברוטו הסתכם בשנת 2016 בכ-29.4%, לעומת כ-28.6% בשנת 2015 וכ-28.8% בשנת 2014.

שיעור העמלות מהפרמיה הסתכם בכ-26.3% בשנת 2016, לעומת שיעור של כ-30.1% בשנים 2015 ו-2014, לפרטים נוספים ראה סעיף 21.3.2 בחלק ד' בפרק תיאור עסקי התאגיד. הירידה בשיעור העמלות הממוצע בשנת 2016 הושפעה מהקיטון במכירות החדשות שחל בשנה זו.

שיעור הוצאות הנהלה וכלליות¹⁹ מפרמיה שהורווחה ברוטו הסתכם בכ-6.1% בשנת 2016, לעומת כ-5.7% בשנת 2015 וכ-4.9% בשנת 2014.

לפרטים נוספים ראה באורים 3 ב' ו-19 בדוחות הכספיים.

¹⁸ נתוני השוק מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט ("דוחות ניהוליים").

¹⁹ הוצאות הנהלה וכלליות הינן לאחר סיווג הוצאות לסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח ולסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות.

3.6 תחום ביטוח כללי

3.6.1 להלן תיאור תמצית התוצאות בתחום ביטוח כללי :

מיליוני ש"ח	2016	2015	שינוי ב-%	2014	10-12/2016	10-12/2015	שינוי ב-%
רכב חובה							
פרמיות ברוטו	558.4	509.9	9%	540.0	144.3	98.9	46%
פרמיות בשייר	547.4	498.5	10%	528.2	140.0	94.7	48%
רווח (הפסד) לתקופה	(67.5)	164.9		85.0	(9.0)	55.8	
רווח (הפסד) כולל	(78.4)	122.0		89.4	(16.4)	62.7	
רכב רכוש							
פרמיות ברוטו	884.7	646.6	37%	553.5	290.1	135.7	114%
פרמיות בשייר	879.2	643.7	37%	552.9	289.2	135.1	114%
רווח (הפסד) לתקופה	(79.4)	(46.0)		9.2	(11.2)	(6.0)	
רווח (הפסד) כולל	(81.5)	(52.6)		9.9	(12.6)	(4.2)	
רכוש אחר							
פרמיות ברוטו	661.5	588.2	12%	571.1	128.6	123.8	4%
פרמיות בשייר	290.7	268.6	8%	253.0	58.8	56.7	4%
רווח (הפסד) לתקופה	39.2	46.3		44.0	(1.4)	0.9	
רווח (הפסד) כולל	38.2	42.7		44.4	(2.1)	1.7	
חבויות							
פרמיות ברוטו	336.2	305.5	10%	304.2	55.7	66.4	(16%)
פרמיות בשייר	251.4	228.7	10%	228.4	30.1	37.2	(19%)
רווח (הפסד) לתקופה	(48.3)	(28.5)		(29.8)	3.2	12.4	
רווח (הפסד) כולל	(56.4)	(55.2)		(27.0)	(2.3)	16.9	
סה"כ תחום ביטוח כללי							
פרמיות ברוטו	2,440.7	2,050.2	19%	1,968.9	618.7	424.9	46%
פרמיות בשייר	1,968.7	1,639.4	20%	1,562.5	518.1	323.7	60%
רווח (הפסד) לתקופה	(155.9)	136.7		108.4	(18.5)	63.1	
רווח (הפסד) כולל	(178.0)	57.0		116.6	(33.4)	77.1	

להלן נתונים בדבר מדדי רווחיות חיתומית - Loss Ratio ("LR") ו-Combined Ratio ("CR") - בענפי הרכוש^{20, 21}:

2014	2015	2016	ענף רכב רכוש
72.7%	82.2%	86.7%	Loss Ratio ברוטו
72.8%	82.2%	86.5%	Loss Ratio שייר
99.8%	109.1%	112.2%	Combined Ratio ברוטו
99.9%	109.1%	112.1%	Combined Ratio שייר

2014	2015	2016	ענפי הרכוש (ללא רכב)
47.4%	69.5%	39.4%	Loss Ratio ברוטו
42.2%	45.4%	47.6%	Loss Ratio שייר
73.8%	96.1%	66.2%	Combined Ratio ברוטו
81.1%	84.8%	87.5%	Combined Ratio שייר

3.6.2 תוצאות הפעילות ברבעון הרביעי של שנת הדוח

היקף הפעילות

העלייה הניכרת בפרמיות ברוטו ברבעון הרביעי של שנת 2016 לעומת הרבעון המקביל אשתקד התבטאה בעיקרה בביטוחי הרכב, והושפעה בעיקרה מזכייתה של החברה במכרז ביטוח רכב לעובדי המדינה לשנת 2017 אשר נכנס לתוקף בסוף שנת 2016, בהיקף פרמיות ברוטו בסך של כ-147 מיליון ש"ח, מזה: כ-110 מיליון ש"ח בענף רכב רכוש וכ-37 מיליון ש"ח בענף רכב חובה, לפירוט ראה סעיף 12.2.8(ב) בפרק תיאור עסקי התאגיד. בנוסף, נמשך הגידול בפרמיות ביטוחי רכב רכוש בשל עלייה בכמות הפוליסות ועלייה בפרמיה הממוצעת.

מנגד, בביטוחי החבויות חלה ירידה בפרמיות לעומת הרבעון המקביל אשתקד שנבעה בעיקרה משינוי במועדי חידוש פוליסות בהן הכיסוי הביטוחי ארוך משנה במספר עסקים גדולים.

רווח כולל לפני מס

המעבר מרווח כולל ברבעון המקביל אשתקד להפסד כולל ברבעון המדווח, נבע בעיקרו מקיטון ניכר בהכנסות הריאליות מהשקעות.

בנוסף, החברה הגדילה ברבעון המדווח את ההפרשות בענפי רכב חובה וחבויות בסך של כ-22 מיליון ש"ח וזאת בעיקר בשל עדכון שיעור ריבית ההיוון בעקבות פרסום תקנות הביטוח הלאומי.

להלן ניתוח התוצאות החיתומיות (ללא רווחי השקעה ריאליים) לפי ענפים:

בענף רכב חובה התוצאות החיתומיות (ללא רווחי השקעה ריאליים) וללא עדכון העתודות בעקבות פרסום תקנות הביטוח הלאומי) הושפעו בחלקן מירידת תעריפים. כמו כן, עד ליום

²⁰ Loss Ratio מוגדר כיחס שבין התשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח לבין הפרמיות שהורווחו. Combined Ratio מוגדר כיחס שבין התשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, עמלות ועלויות רכישה בניכוי הכנסות מעמלות ביטוח משנה והוצאות הנהלה וכלליות לבין הפרמיות שהורווחו.

²¹ הנתונים אינם כוללים הפחתה שיטתית של נכסים בלתי מוחשיים ניתנים לזיהוי שנוצרו ברכישת תיק אליהו.

31.12.2015 הייתה נהוגה שיטת עודף הכנסות על הוצאות, ואילו החל משנת 2016 רישום הרווח בוצע לפי עקרונות הנהג המיטבי, לפירוט ראה באור 2.2 בדוחות הכספיים.

בענף רכב רכוש נרשם הפסד החיתומי (ללא רווחי השקעות ראליים) בדומה לרבעון המקביל אשתקד.

בענפי רכוש (ללא רכב) נרשם הפסד חיתומי (ללא רווחי השקעות ראליים) בדומה לרבעון המקביל אשתקד.

בענפי החבויות, מעבר לגידול בעתודות שנבע בעיקרו מפרסום תקנות הביטוח הלאומי כאמור לעיל, חל ברבעון המדווח שיפור ניכר בתוצאות החיתומיות (ללא רווחי השקעה ריאליים) לעומת הרבעון המקביל אשתקד, אשר נבע בעיקרו מהתפתחות חיבויות בניסיון התביעות ברבעון המדווח, בעיקר בענפי אחריות מקצועית ואחריות המוצר. לעומת זאת, ברבעון המקביל אשתקד חלה החמרה בענפי אחריות מעבידים וצד ג', אשר קוזזה בחלקה בשל מגמת שיפור בניסיון התביעות בענפי אחריות מקצועית ואחריות המוצר.

3.6.3.

תוצאות הפעילות בשנת הדוח

היקף הפעילות

בשנת הדוח חלה עלייה בפרמיות ברוטו לעומת שנת 2015, אשר נבעה בחלקה מזכייתה של החברה במכרז ביטוח רכב לעובדי המדינה אשר נכנס לתוקף בסוף שנת 2016, כמתואר בסעיף 3.6.2 לעיל, וכן מגידול בפרמיות בביטוח רכב רכוש בעקבות גידול בכמות הפוליסות (הן בביטוחים הפרטיים והן בביטוחי הקולקטיבים) ועלייה בפרמיה הממוצעת. בנוסף, חלה עלייה בפרמיות בביטוחי רכוש אחרים ובביטוחי החבויות שהושפעה בחלקה מעלייה בהיקף הפוליסות והעסקים המבוטחים, כמו גם משינוי במועדי חידוש פוליסות בהן הכיסוי הביטוחי ארוך משנה במספר עסקים גדולים.

בשנת 2015, העלייה בפרמיות ברוטו לעומת שנת 2014, התבטאה בביטוחי רכב רכוש בעקבות גידול בכמות הפוליסות וכן בביטוחי רכוש אחרים. מנגד, בביטוח רכב חובה חלה ירידה בפרמיות, על אף עלייה בכמות הפוליסות, אשר הושפעה משחיקת תעריפים בשל התחרות בענף.

על פי נתוני משרד האוצר²², בתשעת החודשים הראשונים של 2016, בסך תחום ביטוח כללי חלה עלייה של כ-7% בהיקף המצרפי של הפרמיות ברוטו בשוק לעומת התקופה המקבילה בשנת 2015 (לעומת עלייה של כ-12% בקבוצה). בביטוח רכב חובה חלה עלייה של כ-4% בשוק (לעומת עלייה של 1% בקבוצה), בביטוח רכב רכוש חלה עלייה של כ-11% בשוק (לעומת עלייה של כ-16% בקבוצה), בביטוחי הרכוש האחרים (ללא רכב) חלה עלייה של כ-5% בשוק (לעומת עלייה של כ-15% בקבוצה), ובביטוחי החבויות חלה עלייה של כ-5% בשוק (לעומת עלייה של כ-17% בקבוצה).

כתוצאה, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016, נתח השוק של הקבוצה עלה בהשוואה לתקופה המקבילה בשנת 2015, לאחר שבשנת 2015 נותר ברמה דומה לתקופה המקבילה בשנת 2014. בענפי רכב רכוש, רכוש אחר וחבויות חלה עליה (לאחר עלייה בענפי רכב רכוש ורכוש אחר וירידה בענפי החבויות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2015), ומנגד בענף רכב חובה חלה ירידה (בהמשך לירידה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2015). לפירוט נתחי השוק של הקבוצה, ראה סעיף 13.2 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

לפירוט בדבר התפלגות הפעילות בביטוח כללי לפי סוגי לקוחות ובדבר גידול בשיעורי החידושים בביטוח רכב חובה, רכב רכוש ודירות בשנת 2016, ראה סעיף 14 בחלק ב' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

²² נתוני השוק מבוססים על עיבוד דיווחי משרד האוצר שפורסמו באתר האינטרנט ("דוחות ניהוליים").

רווח כולל לפני מס

המעבר מרווח כולל בשנת 2015 להפסד כולל בשנת הדוח, הושפע בעיקרו מהגדלת העתודות האקטואריות בעקבות פרסום תקנות ביטוח לאומי וירידה בעקום ריבית ההיוון, כמתואר להלן.

בנוסף לכך, חלה הרעה בתוצאות החיתומיות (ללא רווחי השקעה ריאליים וללא עדכון העתודות בשל המלצות ועדת וינוגרד וירידת עקום הריבית) לעומת שנת 2015, אשר הושפעה בעיקרה מעלייה בהפסד החיתומי בענף רכב רכוש וכן מקיטון ברווח החיתומי בביטוח רכב חובה. מנגד, בענפי החבויות חל צמצום בהפסד החיתומי לעומת שנת 2015. כמו כן, חלה ירידה בהכנסות הריאליות מהשקעות.

בעקבות פרסום תקנות הביטוח הלאומי (בהמשך להמלצות ועדת וינוגרד), לפיהן, בין היתר, שיעור הריבית לצורך היוון קצבה שנתית הוקטן ל-2% במקום 3% ונקבע מנגנון לעדכון שיעור ריבית ההיוון אחת ל-4 שנים, עדכנה החברה את אומדניה ובהתאם לכך הגדילה את ההפרשות בענפי רכב חובה וחבויות, בעיקר ברבעון הראשון של שנת 2016, בסך של כ-160 מיליון ש"ח בשייר לפני מס, מתוכן בענף רכב חובה כ-115 מיליון ש"ח ובענפי החבויות כ-45 מיליון ש"ח. ההשפעה לאחר מס בגין ענפים אלו הסתכמה לסך של כ-103 מיליון ש"ח, לפירוט ראה באור 37.ב.ג.3 (5) לדוחות הכספיים.

כמו כן, במסגרת בחינת נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי המיושמת החל מיום 31 בדצמבר 2015, חל גידול בהתחייבויות הביטוחיות בענפי חבות צד ג' וחבות מעבידים אשר לגביהן חלים עקרונות אלה בסך של כ-13 מיליון ש"ח לפני מס בשל ירידה בעקום הריבית חסרת הסיכון.

הקיטון ברווח הכולל בשנת 2015 לעומת שנת 2014, הושפע בעיקרו מקיטון ניכר בהכנסות הריאליות מהשקעות וכן מהרעה בתוצאות החיתומיות (ללא רווחי השקעה ריאליים) בביטוחי רכב רכוש וביטוחי חבויות שקוזזה בחלקה מעלייה ברווח החיתומי בביטוח רכב חובה.

להלן ניתוח התוצאות החיתומיות (ללא רווחי השקעה ריאליים) לפי ענפים:

בענף רכב חובה

בנוסף לגידול בעתודות שנבע מפרסום תקנות הביטוח הלאומי כאמור לעיל, חלה בשנת הדוח ירידה ברווח החיתומי (ללא רווחי השקעה ריאליים) לעומת אשתקד אשר הושפעה בחלקה מירידת תעריפים. כמו כן, עד ליום 31.12.2015 הייתה נהוגה שיטת עודף הכנסות על הוצאות, ואילו החל משנת 2016 רישום הרווח בוצע לפי עקרונות הנוהג המיטבי, ראה בעניין זה באור 2.2 בדוחות הכספיים. לפירוט נוסף ראה באור 37.ב.ג.3 (5) בדוחות הכספיים.

בשנת 2015, התוצאות החיתומיות הושפעו מהתפתחות חיובית בניסיון התביעות שהובילה לקיטון בהערכה האקטוארית המיוחסת לשנות חיתום "ותיקות" בהיקף גבוה יותר מאשר בשנת 2014.

יצוין, כי הפסדי הביטוח השיורי ("הפול") הקטינו את הרווח של הקבוצה ברכב חובה בשנת 2016 בסך של כ-58 מיליון ש"ח (כולל השפעת תקנות הביטוח הלאומי), לעומת סך של כ-21 מיליון ש"ח בשנת 2015 וסך של כ-14 מיליון ש"ח בשנת 2014.

לפירוט הרכב הרווח והתפתחות הרווח לפי שנות חיתום בענף רכב חובה - ראה באור 5ג17 ובאור 7ג17 בדוחות הכספיים.

בענף רכב רכוש

בשנת הדוח חל גידול בהפסד החיתומי (ללא רווחי השקעות ריאליים) לעומת שנת 2015 שהושפע בעיקרו מהחמרה בניסיון התביעות, בעיקר בשל עליה בחומרת התביעות.

בשנת 2015 נרשם הפסד חיתומי לעומת רווח חיתומי בשנת 2014, שנבע מהחמרה בניסיון התביעות וכן מעלות נזקי סופות חורף שאירעו בשנת 2015. יצוין כי החמרה בניסיון

התביעות בשנת 2015 נבעה בחלקה מגידול בכמות הרכבים שהוכרזו כאובדן גמור כתוצאה מהרחבת הרשימה של סוגי נזקים בטיחותיים לרכב אשר אוסרת על השימוש בו, בהתאם לתיקון 5 לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961 שנכנס לתוקף בחודש אפריל 2014.

לשינויים בשיעורי הרווחיות החיתומית, ראה נתוני LR ו-CR לעיל.

בענפי הרכוש (ללא רכב)

בסך התוצאות החיתומיות (ללא רווחי השקעות ריאליים) בשנת הדוח חלה ירידה מסוימת לעומת אשתקד, זאת על אף שעלות נזקי השריפות ונזקי החורף בשנת הדוח הייתה נמוכה מעלות נזקי סופות החורף בשנת 2015. לפירוט עלות נזקי החורף, ראה סעיף 25.2 בפרק תיאור עסקי התאגיד.

בשנת 2015 התוצאות החיתומיות נותרו ברמה דומה לשנת 2014, זאת על אף גידול בעלות התביעות בשל נזקי סופות החורף שאירעו בשנת 2015.

לשינויים בשיעורי הרווחיות החיתומית, ראה נתוני LR ו-CR לעיל.

בענפי החבויות

בשנת 2016, מעבר לגידול בעתודות שנבע מפרסום תקנות הביטוח הלאומי והירידה בעקום הריבית כאמור לעיל, נרשם צמצום בהפסד החיתומי (ללא רווחי השקעה ריאליים) לעומת שנת 2015. ההפסד החיתומי בשנת הדוח נובע משיעור נזקים גבוה המתבסס על התפתחות תביעות העבר בתוספת מרווח סיכון על פי עקרונות הנוהג המיטבי עם התאמות לתמהיל העסקים שהתקבלו ועדכוני תעריפים בענפי צד ג' ואחריות מעבידים. לפירוט נוסף ראה באור 3.3.3.3(ג) בדוחות הכספיים.

בשנת 2015 חל גידול בהפסד החיתומי לעומת שנת 2014, שהתבטא בעיקרו בענפי אחריות מעבידים וצד ג' בשל מגמת החמרה בשיעור הנזקים בשייר שהובילה להתפתחות שלילית בהערכות האקטואריות. מנגד, בענפי אחריות מקצועית ואחריות המוצר נרשמה מגמת שיפור בניסיון התביעות שהובילה לקיטון בהערכה האקטוארית בהיקף גבוה מאשר בשנת 2014.

לנתונים בנושא הרכב הרווח והתפתחות הרווח לפי שנות חיתום בענפי החבויות - ראה באור 6.17 ו-8.17 בדוחות הכספיים.

שיעור העמלות, הוצאות השיווק והוצאות רכישה אחרות מהפרמיה שהורווחה ברוטו הסתכם בשנת 2016 בכ-20.8%, בדומה לשנת 2015 ולעומת כ-20.5% בשנת 2014.

שיעור העמלות מהפרמיה ברוטו הסתכם בשנת 2016 בכ-12.5%, לעומת כ-13.4% בשנת 2015 וכ-13.2% בשנת 2014. הירידה בשיעור העמלות בשנת 2016 הושפעה משינוי תמהיל המבוטחים ובפרט מזכייתה של החברה במרכז לביטוח עובדי המדינה, לפירוט ראה סעיף 32.3.3 לפרק תיאור עסקי התאגיד.

שיעור הוצאות הנהלה וכלליות²³ מהפרמיה שהורווחה ברוטו הסתכם בשנת 2016 בכ-2.1%, לעומת כ-2.4% בשנת 2015 ולעומת כ-2.3% בשנת 2014. הירידה בשיעור הוצאות בשנת 2016 הושפעה מגידול בפרמיות שהורווחו.

3.7 הוצאות הנהלה וכלליות

בשנת 2016 הוצאות הנהלה וכלליות של הקבוצה²⁴ הסתכמו בכ-1,512 מיליון ש"ח, לעומת 1,509 מיליון ש"ח בשנת 2015 וכ-1,438 מיליון ש"ח בשנת 2014.

הגידול הקל בהוצאות בשנת 2016 לעומת שנת 2015 הושפע בעיקרו מגידול במצבת העובדים וקוזז ברובו, בשל ירידה בהוצאות בגין יישום ההסכם הקיבוצי עבור עובדי החברה ומגדל מקפת שהסתכמו

²³ הוצאות הנהלה וכלליות הינן לאחר סיווג הוצאות לסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח ולסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות.

בסך של כ-50 מיליון ש"ח בשנת 2016 לעומת כ-60 מיליון ש"ח בשנת 2015 (בעיקר בגין רכיבים חד פעמיים שנרשמו בשנת 2015).

הגידול בהוצאות בשנת 2015 לעומת שנת 2014 הושפע בעיקרו מגידול במצבת העובדים, וכן מכניסות לתוקף של ההסכם הקיבוצי אשר הגדיל את הוצאות הקבוצה בשנת 2015 בסך של כ-60 מיליון ש"ח, אשר קוזז בחלקו בשל קיטון ברכיבי שכר משתנים.

לפירוט נוסף בדבר הוצאות הנהלה וכלליות ראה באור 32 בדוחות הכספיים.

3.8

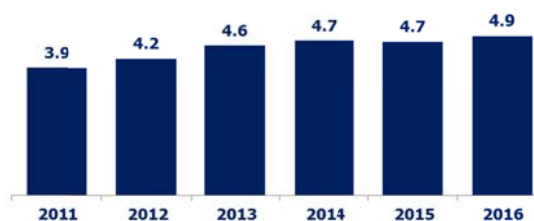
נתונים מאזניים עיקריים מהדוחות הכספיים

מיליוני ש"ח	31.12.2016	31.12.2015	% השינוי
סה"כ מאזן	134,434	125,668	7%
סה"כ נכסים עבור חוזים תלויי תשואה	90,083	83,644	8%
סה"כ הון	4,858	4,687	4%
סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה	123,313	115,639	7%
מתוקן:			
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה	89,523	83,313	7%
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	33,790	32,326	5%

הגידול הן בהיקף הנכסים והן בהיקף ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה הושפע בעיקרו מהגידול בצבירות נטו בתיק הנכסים וכן מהתשואות שהושגו על ידי הקבוצה בשווקי ההון.

הירידה ביתרות המזומנים ושווי המזומנים מכ-9.8 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015 לכ-9.1 מיליארד ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2016, נובעת בעיקרה מקיטון בתזרימי מזומנים מפעילות שוטפת נטו, אשר קוזז בחלקו בשל גידול שנבע מפעילות מימון, בעקבות הנפקת אגרות החוב כאמור להלן, לפירוט ראה את דוח תזרימי המזומנים בדוחות הכספיים של החברה.

להלן התפתחות ההון לסוף שנה, בשנים 2011 - 2016 (במיליארדי ש"ח):



במהלך שנת 2016 בוצעה על ידי מגדל גיוס הון בע"מ ("מגדל גיוס הון"), חברה בת בבעלות מלאה של החברה, הנפקה של סדרה ה' בערך נקוב של כ-901 מיליון ש"ח. תמורת ההנפקות מאגרות חוב אלו הופקדה בחברה ובהתאם לאישורי הממונה הוכרה כהון משני מורכב בחברה, בכפוף למגבלות על שיעורו המרבי של ההון המשני. לפירוט ראה באור 24ה. בדוחות הכספיים.

הגידול בהון לעומת 31 בדצמבר 2015 נובע בעיקרו מרווח כולל בסך כ-174 מיליון ש"ח בשנת הדוח.

²⁴ הוצאות הנהלה וכלליות כוללות הוצאות הנזקפות לסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח ולסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות.

ההון הקיים בחברה ליום 31.12.2016, על פי תקנות והנחיות הממונה המחושב על-פי תקנות ההון הינו כ-8,084 מיליוני ש"ח, כולל הון משני ושלישוני מורכב של כ-3,233 מיליון ש"ח (בניכוי סכום בסך של כ-372 מיליון ש"ח בשל מגבלה על שיעורו המרבי של ההון המשני והשלישוני המורכב). לחברה עודף של כ-3,735 מיליוני ש"ח מעל ההון המינימלי הנדרש.

לפרטים נוספים בדבר דרישות ההון ראה פירוט באור 14.ה. בדוחות הכספיים.

לפירוט בדבר היערכות ליישום משטר כושר פירעון מבוסס סולבנסי 2, ראה סעיף **שגיאה! מקור הפניה לא נמצא.** להלן וכן באור 14.ה. בדוחות הכספיים.

3.9. מקורות מימון

במיליוני ש"ח	31.12.2016	31.12.2015
התחייבויות פיננסיות	3,821	3,001
הלוואות לזמן ארוך ⁽¹⁾	3,610	2,717
הלוואות לזמן קצר	1	-
נגזרים ⁽²⁾	210	284
מזה:		
נגזרים בגין התחייבויות עבור פוליסות תלויות תשואה	169	237

(1) יתרת הלוואות לזמן ארוך נכון ליום 31.12.2016 מורכבת בעיקרה מהנפקות של מגדל גיוס הון שיתרתן בדוחות הכספיים (ללא ריבית לשלם) הינה כ-3,605 מיליון ש"ח. אגרות החוב האמורות משמשות בחברה כהון משני ושלישוני מורכב, לפי העניין, בכפוף למגבלות על שיעורו המרבי של ההון המשני. הגידול ביתרת הלוואות לזמן ארוך בשנת 2016 נובע מהנפקת סדרה ה' בערך נקוב של כ-901 מיליון ש"ח כאמור בסעיף 3.8 לעיל. לפירוט ראה באור 24.ה בדוחות הכספיים.

(2) יתרת הנגזרים הכלולה בהתחייבויות הפיננסיות משקפת את ההתחייבות שנוצרה ליום המאזן בשל הפעילות בנגזרים, בעיקר בנושא החשיפה למט"ח.

4. מגמות, אירועים והתפתחויות בפעילות הקבוצה ובסביבתה העסקית

4.1. סביבה מקרו כלכלית

להלן תיאור תמציתי של מגמות, אירועים והתפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של הקבוצה, שיש להם או צפויה להיות להם השפעה על הקבוצה²⁵.

4.1.1. התפתחויות במשק ובתעסוקה

הקבוצה פועלת במסגרת המשק הישראלי אשר מצבו הכלכלי, הפוליטי והביטחוני משליך על מכירותיה בתחומים שונים, על היקף תביעות הביטוח ועל עלויות שונות הכרוכות בתפעולה. לרמת התעסוקה והשכר במשק הישראלי השפעה בעיקר על היקף עסקי ביטוח חיים והחיסכון לטווח ארוך של הקבוצה.

הסביבה העולמית - בשנת 2016 נמשכה הצמיחה המתונה בפעילות הכלכלית העולמית, תוך ירידה בקצב גידול הסחר העולמי. כמו כן עלתה אי הוודאות הפוליטית לנוכח התפתחויות בלתי צפויות בכלכלה העולמית, ובכלל זה פרישת בריטניה מהאיחוד האירופי.

המשק הישראלי - בשנת 2016, חלה האצה מסוימת בקצב הצמיחה במשק, כאשר הצריכה הפרטית הוסיפה לתמוך בהתרחבות התוצר, ובנוסף בלטה העלייה בהשקעות בנכסים

²⁵ הסקירה מבוססת, בין היתר, על פרסומי בנק ישראל ועל פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

קבועים. בנוסף, ביצוא סחורות ושירותים נרשמה מגמה מעורבת במהלך השנה, אם כי בסיכומה של השנה חלה עליה ביצוא, לאחר ירידה בשנת 2015.

על פי אומדן של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנת 2016²⁶, בשנת 2016 עלה התוצר המקומי הגולמי בשיעור של כ-4.0%, לאחר עלייה של 2.5% בשנת 2015 ועלייה של כ-3.2% בשנת 2014. בתוצר לנפש חלה עלייה של כ-2.0% בשנת 2016, לאחר עלייה של כ-0.5% בשנת 2015 ועלייה של כ-1.2% בשנת 2014. התמ"ג העסקי עלה בשנת 2016 בכ-4.2%, לאחר עלייה של כ-2.3% בשנת 2015 ועלייה של כ-3.1% בשנת 2014.

העלייה בתמ"ג בשנת 2016 משקפת עלייה של כ-6.3% בהוצאה לצריכה פרטית (לאחר עלייה של כ-4.3% בשנת 2015), עלייה בהוצאה לצריכה ציבורית של כ-3.8% (לאחר עלייה של 3.3% בשנת 2015), עלייה של כ-11.3% בהשקעות בנכסים קבועים (לאחר יציבות בשנת 2015) וכן עלייה ביצוא סחורות ושירותים של כ-3.0% (לעומת ירידה של כ-4.3% בשנת 2015). ביבוא סחורות ושירותים גם כן חלה עלייה של כ-9.5% (לעומת ירידה של כ-0.5% בשנת 2015).

ניתוח ההתפתחות לפי רבעונים מראה, כי התמ"ג עלה ברבעון הרביעי של שנת 2016 בשיעור של כ-6.5% בחישוב שנתי, לאחר עלייה של כ-4.1% ברבעון השלישי, עלייה של כ-5.3% ברבעון השני ועלייה של כ-3.5% ברבעון הראשון. העלייה בתוצר ברבעון הרביעי של השנה משקפת עליות ניכרות ביצוא סחורות ושירותים ובהשקעה בנכסים קבועים וכן עליות בהוצאה לצריכה פרטית וציבורית.

שוק העבודה - במהלך שנת 2016 נמשך השיפור בשוק העבודה. שיעור האבטלה ירד בשנת 2016 לכ-4.8% מממוצע לעומת כ-5.3% בממוצע בשנת 2015. בשכר הריאלי חלה עלייה של כ-3.0% לעומת ממוצע שנת 2015, וכן חלה עלייה של כ-3.1% במספר משרות השכיר.

4.1.2 שוק ההון

חברות הביטוח, קרנות הפנסיה וקופות הגמל והחברות הפועלות במסגרת השירותים הפיננסיים, משקיעות חלק ניכר מתיק הנכסים שלהן בשוק ההון. לתשואות בשוק ההון באפיקים השונים, השלכה מהותית, הן על התשואה המושגת עבור לקוחות הקבוצה והן על רווחי הקבוצה ראה גם סעיף 4.1.4 להלן.

שנת 2016 התאפיינה בתנודתיות גבוהה בשווקים הפיננסיים בארץ ובעולם.

בתחילתה של השנה נרשם סנטימנט שלילי בשווקים על רקע חשש מהידרדרות מצב החוב בסין, הירידה החדה במחיר הנפט ותחילת מגמת העלאת הריבית בארה"ב בסוף שנת 2015. לקראת סוף הרבעון הראשון התהפכה המגמה, על רקע נקיטת פעולות מרחיבות על ידי הבנקים המרכזיים בגוש האירו, סין ויפן וכן הודעת הבנק הפדרלי המרכזי בארה"ב על האטה בקצב העלאות הריבית הצפוי. כל אלה הביאו להתאוששות מהירה בשווקים הפיננסיים בארץ ובעולם. לקראת סוף הרבעון השני, בעקבות תוצאות משאל העם בבריטניה שהובילו להחלטה לפרישה מהאיחוד האירופי ("Brexit"), נרשמו ירידות שערים ניכרות במרבית שווקי המניות וכן ירידות חדות בתשואות האג"ח הממשלתיות. במהלך המחצית השנייה של השנה חלה התאוששות בשווקים הפיננסיים לאור הערכות לפגיעה מוגבלת בפעילות הכלכלית בטווח המידי בעקבות ה-Brexit לצד המשך המדיניות המוניטארית המרחיבה.

תוצאות הבחירות בארה"ב שחלו בחודש נובמבר 2016, הובילו לעלייה חדה בתשואות האג"ח, להתחזקות משמעותית של הדולר בעולם, ולעלייה בהסתברות לשינויים במדיניות הפיסקלית בארה"ב, זאת בעקבות הצהרתו של הנשיא הנבחר לבצע רפורמות במערכת

²⁶ לפי אומדן החשבונות הלאומיים לישראל לשנת 2016 שפורסם ביום 9 במרץ 2017.

המיסוי ולהביא להקלות רגולטוריות על מנת לחזק את הייצור המקומי. בנוסף, בחודש דצמבר 2016 הבנק המרכזי בארה"ב החליט להעלות את הריבית.

להלן מגמות עיקריות בשנת 2016 באפיקי ההשקעה העיקריים והשלכותיהן:

אינפלציה - בשנת 2016 ירד מדד המחירים לצרכן בכ-0.3% לפי מדד ידוע ובכ-0.2% לפי מדד בגין. ברבעון הרביעי של השנה מדד המחירים לצרכן ירד בכ-0.3% לפי מדד ידוע וירד בכ-0.2% לפי מדד בגין.

ריבית - הריבית המוניטרית לחודש דצמבר 2016 הסתכמה בכ-0.1%, בדומה לריבית לחודש דצמבר 2015. בסוף שנת 2016 הציפיות לאינפלציה²⁷ (ל-12 החודשים הבאים) עמדו על כ-0.5%, לעומת ציפיות לאינפלציה בשיעור של כ-0.1% בסוף שנת 2015. כתוצאה, הריבית הריאלית בסוף שנת 2016 הייתה שלילית בשיעור של כ-0.4% לעומת ריבית ריאלית אפסית בסוף שנת 2015.

אגרות חוב ממשלתיות - לאחר ירידות שחלו במחצית הראשונה של שנת 2016 בתשואות לפדיון של אגרות החוב (הן השקליות והן הצמודות), במחצית השנייה של שנה, ובכלל זה ברבעון הרביעי, חלו עליות בתשואות לפדיון במרבית הטווחים שהובילו לירידה במחירי האג"ח.

בסיכומה של שנת 2016, חלו עליות בתשואות לפדיון באגרות החוב הממשלתיות השקליות במרבית הטווחים, זאת לעומת מגמה מעורבת באגרות החוב הצמודות בטווח הקצר והבינוני וירידה בתשואות לפדיון בטווחים הארוכים.

כתוצאה, מתחילת שנת 2016 הניבו האג"ח השקליות בריבית קבועה תשואה ריאלית ממוצעת של כ-1.7% והאג"ח הצמודות הניבו תשואה ריאלית ממוצעת של כ-1.0%.

ברבעון הרביעי של שנת 2016 הניבו האג"ח השקליות בריבית קבועה תשואה ריאלית שלילית של כ-0.8% בממוצע והאג"ח הצמודות הניבו תשואה ריאלית שלילית של כ-1.4% בממוצע.

אגרות חוב קונצרניות - בשנת 2016 חלה ירידה בתשואות לפדיון של אגרות החוב הקונצרניות הצמודות, לעומת עלייה בתשואות לפדיון של אגרות החוב הקונצרניות השקליות, אשר הושפעה מעלייה במרווח הסיכון מול אגרות החוב הממשלתיות.

ברבעון הרביעי של השנה, חלו ירידות בתשואות לפדיון באג"ח הקונצרניות הצמודות ועליות באג"ח הקונצרניות השקליות, ובנוסף חלה ירידה במרווח הסיכון מול אגרות החוב הממשלתיות.

כתוצאה, בסיכומה של שנת 2016, מדד האג"ח הקונצרניות עלה ריאלית בכ-4.3% וברבעון הרביעי של השנה עלה ריאלית בכ-0.9%.

שינויי הריבית והאינפלציה הצפויה, כאמור, גרמו לשינויים בתשואות הגלומות בתיקי הנכסים הפיננסיים שמחזיקות חברות הביטוח, לרבות תיקי הנכסים המוחזקים מול הפוליסות המשתתפות ברווחים, מהן נגזרים רווחי ההשקעות של חברות הביטוח.

לרמת הריביות הנמוכה השפעה על הקטנת התשואות העתידיות בעת מיחזור הנכסים כנגד ההתחייבויות ולהקטנת הערך הגלום של תיק ביטוח החיים, כמו גם להקטנת התשואה העתידית של כספי העמיתים. לפרטים נוספים בדבר השפעת הריבית על העתודות בביטוח חיים ויצירת גירעון אקטוארי בקרנות הפנסיה, ראה סעיפים 1.2.1, 3.2 ו-3.3 לעיל.

מניות (שוק מקומי) - במחצית הראשונה של שנת 2016 נרשמו ירידות שערם בשוק המניות המקומי שהושפעו בחלקן מירידות חדות במגזר הפארמה ובחלקן מירידות במדדים המובילים באירופה שחלו במחצית הראשונה של השנה. מנגד, במחצית השנייה של השנה חל שינוי מגמה והשוק המקומי רשם עליות שערם, בדומה למגמה בעולם.

²⁷ הציפיות לאינפלציה מבוססות על פערי תשואות אג"ח ממשלתיות צמודות ולא צמודות.

בסיכומה של שנת 2016, מדד ת"א 100 ירד ריאלית בכ-2.2%, מדד ת"א 25 ירד ריאלית בשיעור של כ-3.5%, מדד ת"א 75 עלה ריאלית בכ-17.6% ומדד יתר המניות עלה ריאלית בכ-25.1%.

ברבעון הרביעי של השנה, מדד ת"א 100 עלה ריאלית בכ-1.9%, מדד ת"א 25 עלה ריאלית בכ-2.2%, מדד ת"א 75 עלה ריאלית בכ-6.1% ומדד יתר המניות עלה ריאלית בכ-2.7%.

מניות (שווקי חו"ל) - במהלך שנת 2016 נרשמה תנודתיות נכרת במדדי המניות בעולם. בסיכומה של השנה נרשמו עליות שערים באירופה ובארה"ב אשר התרכזו בעיקרן במחצית השנייה של השנה.

בשנת 2016, מדד המניות העולמי MSCI עלה בכ-5.6% (עלייה של כ-4.1%, כולל השפעת שער החליפין), מדד ה-NASDAQ 100 עלה בכ-4.6% (עלייה של כ-3.0%, כולל השפעת שער החליפין) ומדד ה-DOW JONES עלה בכ-13.8% (עלייה של כ-11.8%, כולל השפעת שער החליפין).

במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2016, מדד המניות העולמי MSCI עלה בכ-0.8% (עלייה של כ-3.2%, כולל השפעת שער החליפין), מדד ה-NASDAQ 100 ירד נומינלית בכ-0.2% (עלייה של כ-2.1%, כולל השפעת שער החליפין), ומדד ה-DOW JONES עלה נומינלית בכ-7.9% (עלייה נומינלית של כ-10.4%, כולל השפעת שער החליפין).

מט"ח - בסיכומה של שנת 2016, השקל התחזק מול הדולר אך נחלש במהלך הרבעון הרביעי של השנה במקביל להתחזקות הדולר בעולם. מול האירו השקל התחזק במהלך השנה, בעיקר בעקבות ההרחבה המוניטרית שבוצעה על ידי הבנק המרכזי האירופאי וסביבת הצמיחה הנמוכה בגוש האירו.

בסיכומה של שנת 2016, השקל התחזק מול הדולר בשיעור נומינלי של כ-1.5%, מול האירו השקל התחזק בשיעור של כ-5.0%, מול הלירה שטרלינג התחזק השקל בשיעור של כ-22.3% בעיקר על רקע ה-Brexit, ומול היין היפני נחלש השקל בשיעור של כ-1.8%.

בשנתיים הנ"ל כלולים שנויים בשערי החליפין שאירעו ברבעון הרביעי כדלקמן: השקל נחלש מול הדולר בשיעור נומינלי של כ-2.3%, ומנגד התחזק השקל מול האירו בשיעור של כ-3.9%, מול הלירה שטרלינג התחזק השקל בשיעור של כ-3.5% ומול היין היפני התחזק השקל בשיעור של כ-12.7%.

4.1.3 התפתחויות בסביבה הכלכלית לאחר תאריך המאזן

לאחר תאריך המאזן ועד סמוך למועד פרסום הדוח, חלה מגמה מעורבת במדדי המניות בארץ ועליות במדדי המניות בעולם.

בארץ, מדד המחירים לצרכן בגין חודשים ינואר ופברואר 2017 ירד בשיעור מצטבר של 0.2%.

על פי הערכות בנק ישראל מחודש דצמבר 2016, בשנת 2017 התמ"ג צפוי לצמוח בשיעור של 3.2%.

על פי תחזית קרן המטבע הבינלאומית אשר פורסמה בחודש ינואר 2017, שיעורי הצמיחה העולמית החזויים צפויים לעמוד על כ-3.4% בשנת 2017 לעומת כ-3.1% בשנת 2016.

4.1.4 הכנסות מהשקעות והשפעתן על רווחי מבטח וחברות מנהלות

להכנסות מההשקעות העומדות כנגד ההתחייבויות הביטוחיות וההון העצמי, לפי העניין, השפעה מהותית על רווחי חברות הביטוח. היקף ההשפעה על הרווחים תלוי במאפייני ההתחייבויות הביטוחיות (נוסטרו, משתתף ברווחים) ותנאי דמי הניהול במוצרים שכנגדם מוחזקת העתודה הרלבנטית.

בפוליסות משתתפות ברווחים שהונפקו משנת 2004 ואילך, חברת הביטוח זכאית לדמי ניהול קבועים מהצבירה (היקף הנכסים המנוהלים), אשר אינם תלויים בתוצאות ההשקעה.

התשואה מההשקעות (בניכוי דמי הניהול) נזקפת למבוטחים בפוליסות אלה וההשפעה של התשואות על התוצאות הכספיות של חברת הביטוח מצטמצמת להשפעה הנגזרת מההיקף הכולל של הנכסים המנוהלים מהם נגזרים דמי הניהול הקבועים של המבטח.

גם בעסקי הפנסיה והגמל, החברה המנהלת זכאית לדמי ניהול קבועים מהצבירה, והתשואה מההשקעות, בניכוי דמי ניהול, נזקפת לעמיתים. על כן השפעת תוצאות ההשקעות על רווחי החברה המנהלת של קרן הפנסיה או קופת הגמל, מצטמצמת להשפעה הנגזרת מן ההיקף הכולל של הצבירה בקרן הפנסיה או קופת הגמל ממנה נגזרים דמי הניהול לחברה המנהלת את קרן הפנסיה או קופת הגמל לפי העניין.

בפוליסות משתתפות ברווחים שהונפקו עד ליום 31 בדצמבר 2003 חברת הביטוח זכאית לדמי ניהול קבועים מהצבירה, בתוספת עד 15% מהתשואה הריאלית, בניכוי דמי הניהול הקבועים ("דמי ניהול משתנים"). אם הצטברו הפסדים ריאליים, חברת הביטוח אינה זכאית לדמי ניהול משתנים, וזאת עד לכיסוי הפסד המצטבר בהתאם למנגנון שנקבע לעניין זה בהנחיות הממונה. במוצרים אלה התוצאות הכספיות של חברת הביטוח מושפעות גם מהתנודתיות בתשואה הנזקפת למבוטחים, לאור העובדה, כי דמי הניהול המשתנים נגבים מהתשואה הריאלית המושגת, לאחר ניכוי דמי הניהול הקבועים.

בביטוח חיים לא משתתף ברווחים (בגין חלק תיק ביטוח חיים שאינו מגובה באגרות חוב מיועדות), בביטוח כללי ובהון, אין הקבלה מלאה בין בסיס ההצמדה של הנכסים לבסיס ההצמדה של ההתחייבויות.

חלק ניכר מתיק הנכסים של הקבוצה מושקע בשוק ההון. לפיכך, לתשואות בשוק ההון באפיקים השונים, ובין היתר, גם לשיעורי הריבית הנמוכים, השלכה מהותית הן על התשואה המושגת עבור לקוחות הקבוצה והן על רווחי הקבוצה. הרווחים וההפסדים מההשקעות מבטאים את התנהגות שווקי ההון בארץ ובעולם וכן את התנהגות מדד המחירים לצרכן ושערי החליפין של השקל מול המטבעות העיקריים, אשר השפעתם המצרפית על דמי הניהול / המרווח הפיננסי הינה הסיבה העיקרית לתנודתיות בתוצאות המדווחות.

4.2 דירקטיב Solvency II

4.2.1 בחודש פברואר 2017 פורסמו והועברו לוועדת הכספים של הכנסת הוראות ליישום משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II ("ההוראות המעודכנות").

ההוראות המעודכנות נועדו לכוון משטר כושר פירעון חדש לחברות ביטוח בישראל. זאת, בהתבסס על הוראות דירקטיבה EC/2009/138, המכונה "Solvency II" ("הדירקטיבה"), שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו.

הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים:

נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון, נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) ונדבך שלישי הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

בדעת הממונה לפרסם הנחיות לעניין ניהול הון וקביעת יעד הון פנימי, לעניין סקר פערים שעל חברות הביטוח יהיה לבצע ביחס למערך ניהול הסיכונים, הבקורות והממשל התאגידי ונייר התייעצות לקידום תהליך להערכה עצמית של סיכונים וכושר פירעון (ORSA).

ההוראות מבוססות על הנדבך הכמותי לפי הדירקטיבה והוראותיה הנלוות. על פי ההוראות המעודכנות, הנדבך הכמותי יישם בישראל החל מ-30 ביוני 2017. יחד עם זאת, חברות ביטוח תידרשנה לעמוד, בשלב זה, גם במשטר הקיים לפי תקנות ההון.

בהתאם לדירקטיבה קיימות שתי רמות של דרישות הון:

(א) ההון הנדרש לשמירה על כושר הפירעון של חברת ביטוח ("**SCR**"). ה-SCR רגיש לסיכונים ומבוסס על חישוב צופה פני עתיד על בסיס הנחיות ליישום משטר כושר הפירעון החדש. דרישה זו נועדה להבטיח התערבות מדויקת ועתית של רשויות הפיקוח.

(ב) רמה מינימלית של הון ("**MCR**" או "**סף הון**") המחייבת השלמת הון.

ההוראות המעודכנות כוללות הוראות דיווח לממונה במקרים בהם החברה אינה עומדת או חוששת שלא תעמוד ברמות ההון האמורות וכן הוראות להגשת תוכנית להבטחת עמידתה ברמות ההון האמורות.

בהתאם להוראות המעודכנות, סף ההון יהיה שווה לסכום הגבוה מבין ההון הראשוני הנדרש מחברת ביטוח לפי תקנות ההון לבין סכום המחושב כשיעור מה-SCR, לא יותר מ-45% מה-SCR ולא פחות מהגבוה מבין 25% מה-SCR או סכום הנגזר מגובה עתודות ביטוח ופרמיות כהגדרתן בהנחיות המעודכנות.

ההוראות המעודכנות כוללות, בין היתר, הוראות מעבר ליישום Solvency II, המבוססות על הדירקטיבה שעיקרן:

(1) עמידה בדרישות ההון (SCR):

ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר 2021 ("**תקופת הפריסה**") לא יפחת מהשיעורים הבאים שיחושבו על נתוני:

שיעור מה-SCR

60%	31 בדצמבר 2016
65%	31 בדצמבר 2017
70%	31 בדצמבר 2018 ו-30 ביוני 2019
80%	31 בדצמבר 2019 ו-30 ביוני 2020
90%	31 בדצמבר 2020 ו-30 ביוני 2021
100%	31 בדצמבר 2021

(2) דרישת הון מוקטנת על סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות ע"י המבטח בכל מועד דיווח כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים עד שדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

כחלק מההיערכות ליישום המודל, בוצעו, עפ"י הנחיית האוצר, מספר תרגילים (IQIS) - סימולציות של השפעת הדירקטיבה על הונו של המבטח בהינתן תמהיל העסקים והמאזן הקיימים שלו) שמטרתם לכייל את המודל. התרגיל האחרון שבוצע התייחס ליום 31 בדצמבר 2015 (להלן IQIS5) והיה מבוסס על תקנות סופיות והנחיות טכניות ליישום שפרסמה הנציבות האירופית וכן על חוזר הנחיה לביצוע שפרסמה הממונה בחודש אפריל 2016.

על פי תרגיל IQIS5 שביצעה החברה, המבוסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2015, לחברה חוסר בהון בהיקף של כ-3.1 מיליארד ש"ח. החוסר בהון כאמור, הינו לאחר התחשבות בהוראות המעבר של הממונה לעניין סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות על ידי החברה אשר דרישת ההון הנוספת בגין היא בסך של כ-1.2 מיליארד ש"ח.

החוסר בהון ליום 31 בדצמבר 2015 בהתחשב בגיוס הון משני שבוצע בשנת 2016 בסך של כ-0.9 מיליארד ש"ח ובהוראות המעבר לעניין סוגים מסוימים של השקעות כאמור, הינו כ-2.2 מיליארד ש"ח.

תוצאות התרגילים לעיל אינם כוללים השפעת פעילות החברה ותוצאותיה בשנת 2016 על תמהיל ההשקעות וההתייבויות הביטוחיות וכן השפעות אקסוגניות כגון שינוי של עקום הריבית חסרת הסיכון ושינויים רגולטוריים המשפיעים על הסביבה העסקית.

תוצאת תרגיל IQIS5 האמורה לעיל מבוססת על הנחיות IQIS5 ואיננה מעודכנת להוראות המעודכנות, השונות בנושאים מסוימים מההנחיות ליישום IQIS5.

ליישום ההוראות המעודכנות (ללא הוראות מעבר) על תרגיל IQIS5 הייתה ככל הנראה השפעה חיובית מהותית על החוסר בהון. ההוראות הסופיות עשויות לכלול שינויים נוספים לעומת ההנחיות ששימשו בחישוב IQIS5.

בהתחשב בהוראות המעבר לעמידה ב-SCR כפי שנכללו בהוראות המעודכנות שהוגשו לוועדת הכספים ועל סמך תוצאות תרגיל IQIS5 שמתייחס ליתרות ליום 31 בדצמבר 2015, לחברה אין חוסר בהון (קרי, 60% מה-SCR דלעיל). החברה תידרש להשלים את ההון הנדרש העולה מהתרגיל עד ל-100% מה-SCR, בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2021 (ראה לעיל).

תוצאות תרגיל IQIS5 כוללות את פעולות החברה לצמצום החוסר בהון כפי שבא לידי ביטוי בתרגילים הקודמים, בין היתר, באמצעות הנפקות הון משני ושלישוני וצמצום סיכונים פיננסיים. פעולות אלה קוזזו במידה מסוימת, בין היתר, על ידי הגדלת דרישות הון בגין סיכונים ביטוחיים בעקבות פרסום הבהרות הממונה לתרחישים ביטוחיים במסגרת ההנחיה לביצוע IQIS5.

כפוף לאמור לעיל, תוצאות תרגילי ה-IQIS5 מהוות אינדיקציה מסוימת להשפעת משטר כושר פרעון מבוסס Solvency II ומשקפות, בעיקר, דרישות הון גבוהות יותר ביחס לדרישות ההון הקיימות בגין סיכונים פיננסיים (הן בתיק הנוסטרו והן בתיק המשתתף) וביטוחיים (בין היתר אריכות חיים, ביטולים ותחלואה).

יודגש כי למודל, במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשתני שוק ואחרים ולפיכך מצב ההון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד. כמו כן, התרגיל מבוצע כחלק מההיערכות ליישום המודל ככל שיחול במתכונתו הנוכחית, הבנת ההוראות החדשות והשלמת ההערכות האירגוניות והמיכונית.

כאמור על פי הנחיית הממונה, בוצעו מספר תרגילים המהווים סימולציות של השפעת הדירקטיבה על הונו של המבטח שמטרתם לכייל את המודל ולהתאימו. אי לכך, ייתכן שהתוצאות בפועל יהיו שונות מתוצאות התרגילים. יחד עם זאת, וכמפורט לעיל, החברה נערכת לעמידה במשטר ההון החדש בהתאם לאינדיקציות המתקבלות מתוצאות התרגילים.

החברה פועלת לעמידה ביעדי ההון על פי משטר ההון החדש על ידי הרחבת בסיס ההון שלה והתאמת תמהיל ההשקעות. כמו כן קיימות לחברה אפשרויות להקטנת דרישות ההון באמצעים נוספים כגון המשך הפחתת סיכונים בתיק הנוסטרו, רכישת ביטוחי משנה ועוד. השימוש באמצעים כאמור, עלול להשפיע באופן מהותי על הרווחיות העתידית של החברה, והוא ייבחן בהתחשב במחירים החלופיים שישררו באותה עת, בתועלת הכלכלית שלהם אל מול החלופות הקיימות ובמידת הצורך.

4.2.2 דיבידנד

(א) ביום 27 באוקטובר 2015 הכריז דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד בסך של 185 מיליון ש"ח. ביום 1 בנובמבר 2015 התקבל בחברה מכתב הממונה ובו צוין, בין היתר, כי חלוקת הדיבידנד, בעת הזאת, בהמשך לתרגיל IQIS4 שהוגש באוגוסט 2015 ולנוכח חוסר משמעותי בהון בהיקף של מספר מיליארדי ש"ח, יש בה כדי לפגוע בניהול התקין של עסקי החברה ובהיערכותה ליישום משטר כושר פרעון חדש. לאור זאת נתבקשה החברה לכנס את הדירקטוריון ולבטל את חלוקת הדיבידנד האמורה.

בהמשך למכתב הממונה, דירקטוריון החברה חזר ובחן את החלטתו מיום 27 באוקטובר 2015 ולא מצא כי נפל פגם בהחלטה זו. מכלול השיקולים לרבות כל ההיבטים הרלבנטיים לצורך חלוקת הדיבידנד והיבטי משטר כושר הפירעון בהתאם ל-Solvency II, נלקחו בחשבון בעת קבלת ההחלטה.

דירקטוריון החברה סבור כי החברה נערכה ונערכת באופן ראוי ומספק לקראת משטר כושר הפירעון של **Solvency II**.

ביום 18 בנובמבר 2015 הוחלט על השהיית החלוקה עד למועד חדש עליו יימסר.

(ב) בחודש אוגוסט 2016 פרסמה הממונה מכתב בדבר חלוקת דיבידנד על ידי חברת ביטוח ("**המכתב**") הבא במקום מכתב קודם מחודש דצמבר 2011. בהתאם למכתב, חברת ביטוח לא רשאית לחלק דיבידנד אלא אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס הון עצמי מוכר להון עצמי נדרש ("**יחס כושר פירעון**") בשיעור של 115% לפחות לפי תקנות ההון הקיימות (טרם ההפחתה בגין הקלה שניתנה בגין הפרש מקורי המיוחס לרכישת פעילות של קופות גמל וחברות מנהלות) ויחס כושר פירעון לפחות בשיעורים הנקובים להלן לפי תרגיל הערכה הכמותי המעודכן ליישום משטר כושר פירעון חדש (IQIS5), או לפי הנחיות ליישום הנדבך הראשון במשטר כושר הפירעון החדש, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר. יחס כושר הפירעון החדש הנדרש, לאחר ביצוע החלוקה, יהיה לפחות בשיעורים הבאים:

(1) עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017 - 115%.

(2) עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018 - 120%.

(3) החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2019 - 130%.

תרגיל IQIS5 משקף יחס כושר פירעון בשיעור של כ-73% כשהוא מחושב כולל הוראות מעבר לעניין סוגים מסוימים של השקעות, כמתואר בסעיף 4.2.1 לעיל. יחס כושר פירעון כשהוא מחושב ללא הוראות מעבר כאמור הינו בשיעור של כ-66%, הנמוך מיחס כושר הפירעון הנדרש על פי המכתב.

יחס כושר הפירעון כאמור מבוסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2015, ואינו כולל את השינויים שחלו לאחר מכן כמפורט בסעיף 4.2.1 לעיל.

על חברת הביטוח למסור לממונה בתוך עשרה ימי עסקים ממועד החלוקה תחזית רווח שנתית של החברה לשנתיים העוקבות למועד חלוקת הדיבידנד; תכנית שרות חוב מעודכנת של החברה שאושרה על ידי דירקטוריון החברה, וכן תכנית שרות חוב מעודכנת של חברת האחזקות המחזיקה בחברה שאושרה על ידי דירקטוריון חברת האחזקות; תכנית ניהול הון שאושרה על ידי דירקטוריון החברה; פרוטוקול הדיון בדירקטוריון החברה בו אושרה חלוקת הדיבידנד, בצרוף חומר הרקע לדיון.

5. יעדים ואסטרטגיה עסקית של החברה

הסביבה העסקית והתחרות הגוברת מחייבים את החברה לבחון מעת לעת את אופן התמודדותה והיערכותה לגבי היעדים והאסטרטגיה העסקית שלה. לנוכח התפתחויות מהותיות בסביבה העסקית של החברה שחלו בשנים האחרונות, לרבות התגברות התחרות, שינוי תמהיל המוצרים הפנסיוניים והביקוש הגובר למוצרי פנסיה, ירדת הריבית ושינוי טעמי הלקוחות, החברה ביצעה בשנת 2015 תהליך של תיקוף ועדכון האסטרטגיה העסקית שלה, לרבות התייחסות לסוגיות המרכזיות הבאות: תמהיל המוצרים שהחברה משווקת, אופן התמחור ועשיית העסקים, תמהיל ערוצי ההפצה, אופן ניהול ההשקעות וסוגיית הון החברה.

על אף שהקבוצה שואפת ליישם את האסטרטגיה שלה, הגשמת התכנון האסטרטגי כאמור, תלויה בגורמים משתנים רבים, ובכלל זה מצב המשק והתעסוקה, שווקי ההון, רמת התחרות, וכן התפתחויות רגולטוריות בתחומי הפעילות של הקבוצה.

היעדים האסטרטגיים העיקריים של הקבוצה כפי שנקבעו על-ידי דירקטוריון החברה הינם:

(א) שמירה על רווחיות נאותה לאורך זמן, תוך חיזוק זרוע תחום הביטוח הכללי.

(ב) שימור מעמד הקבוצה כגורם מוביל בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך.

(ג) שיפור מתמיד בנאמנותם ובשביעות רצונם של הלקוחות וערוצי ההפצה.

האסטרטגיה העסקית והיעדים של הקבוצה נכון למועד הדוח הינה כדלקמן:

בראייה קבוצתית, לצורך שמירה על רווחיות נאותה לאורך זמן, תפעל הקבוצה להרחבת גיוון מקורות הרווח, תוך התאמת תמהיל מכירות מוצרי הביטוח והחיסכון הפנסיוני למטרת שיפור הרווחיות, שיפור היעילות התפעולית וניהול המשאבים תוך שיפור השירות וכן ניהול השקעות המאפשר השאת תשואה תוך התאמה לרמת הסיכון.

בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך, פועלת הקבוצה להרחבת המכירות הפנסיוניות באמצעות ערוצי ההפצה השונים. בנוסף, החברה מתמקדת במכירת מוצרי סיכון ופרט, וכן בגיוס צבירות למטרות חסכון, לרבות פיתוח מוצרים חדשים שיותאמו למציאות הרגולטורית והתחרותית המשתנה בתחום. בנוסף פועלת הקבוצה להתאמת מערכות ההפצה לצרכים המשתנים בשוק לשם מינוף יכולות המכירה וכן להטמעת כלים דיגיטליים למכירות. כמו כן, פועלת הקבוצה להרחבת המכירות ללקוחות קיימים תוך שימור תיק ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך ומניעת העברת צבירות לגופים מתחרים, פדיונות וביטולי פוליסות.

לשם גיוון מקורות הרווח, החברה שמה לה למטרה להרחיב את פעילותה **בתחום הביטוח הכללי**, תוך חתירה לשיפור הרווחיות בתחום זה.

בתחום ביטוח הבריאות, פועלת החברה להרחבת פעילותה תוך הרחבת בסיס הפעילות העסקית וקהלי היעד (ביטוחי פרט וקולקטיבים), לרבות באמצעות פיתוח מוצרים חדשים תוך התאמתם לשינויים הרגולטוריים בתחום, פיתוח אמצעי עזר דיגיטליים תומכי מכירה לערוצי ההפצה והרחבת שירותים ללקוחותיה.

לנוכח השינויים הרגולטוריים והתגברות התחרות בתחום, פועלת הקבוצה לשיפור היעילות התפעולית והשירות ללקוחות וערוצי ההפצה השונים של הקבוצה, בין היתר באמצעות יישום מערכות מחשוב מתקדמות לרבות פיתוח אמצעים דיגיטליים שונים, כמו גם באמצעות שינויים ארגוניים.

החברה פועלת לשיפור מתמיד בנאמנותם ובשביעות רצונם של הלקוחות ושל ערוצי ההפצה, אשר להערכת החברה יושג באמצעות הקפדה על רמה גבוהה של שירות הניתן ללקוח ולערוצי ההפצה, וכן באמצעות העמקת נתח לקוח תוך יצירת בסיס ארוך טווח לקשריה עם הלקוח הסופי. לצורך העמקת נתח לקוח, שמה החברה דגש על פישוט תהליכי המכירה, פיתוח מוצרים ושירותים מתאימים ויצירת סינרגיה בין הפעילויות והמוצרים השונים של הקבוצה.

החברה ממשיכה לפעול להשגת תשואות ראויות למבוטחים ולעמיתים, תוך התאמה לרמת הסיכון. לצורך כך פועלת הקבוצה לגיוון השקעותיה, ובכלל זה להרחבת פעילות ההשקעות לשווקים בחו"ל ולהעמקת ההשקעה באפיקים שניבו, להערכת הקבוצה, תשואות עודפות, בין היתר, בתחומי הנדל"ן והאשראי.

קביעת היעדים כאמור נבחנת על רקע פעילותה של החברה לעמידה ביעדי ההון על פי משטר כושר הפירעון מבוסס סולבנסי 2, ובכלל זה, התאמת תמהיל ההשקעות וביצוע פעולות גידור בתיק הנוסטרו, רכישת ביטוחי משנה ועוד.

המידע הכלול בחלק זה לעיל בכל הקשור ליעדים ולאסטרטגיית העסקית של החברה, הינו בגדר מידע הצופה פני עתיד אשר משקף את מדיניות החברה ותוכניותיה נכון למועד פרסום הדוח וכולל תחזיות, הערכות ומידע אחר של החברה בקשר לאירועים עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינה תלויה בחברה בלבד. הערכותיה של הקבוצה מבוססות בין השאר על כלל העובדות והנתונים המפורטים בחלק זה. התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מן ההערכות כתוצאה משינויים שיחולו באיזה מהעובדות והנתונים המפורטים לעיל, ו/או כתוצאה משינויים שיחולו בגורמי הסיכון שחלים על הקבוצה בכללותה, המפורטים בבאור 37 בדוחות הכספיים ובסעיף 26 בחלק ד' בפרק תיאור עסקי התאגיד.

6. היבטי ממשל תאגידי

6.1. מדיניות החברה בעניין עסקאות זניחות

לפרטים אודות מדיניות החברה בעניין עסקאות זניחות ראה באור 38. בדוחות הכספיים.

7. אירועים לאחר תקופת הדיווח

בדבר אירועים מהותיים לאחר תקופת הדיווח, ראה באור 40 בדוחות הכספיים.

בדבר התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית לאחר תאריך המאזן, ראה סעיף 4.1.3 לעיל.

הדירקטוריון מודה להנהלות חברות הקבוצה, לעובדי הקבוצה ולסוכניה על תרומתם להישגיה.

עופר אליהו

מנכ"ל

יוחנן דנינו

יו"ר הדירקטוריון

22 במרס 2017



דוח והצהרות בדבר הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי



מגדל חברה לביטוח בע"מ

הצהרה (certification)

אני, עופר אליהו, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לשנת 2016 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (ועדת המאזן) של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

22.3.2017

עופר אליהו, מנהל כללי

מגדל חברה לביטוח בע"מ

הצהרה (certification)

אני, ערן צ'רנינסקי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לשנת 2016 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (ועדת המאזן) של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

22.3.2017

ערן צ'רנינסקי, ראש חטיבת פיננסים ואקטואריה

מגדל חברה לביטוח בע"מ

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

הנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של חברת הביטוח תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של חברת הביטוח לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות המפקח על הביטוח. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות הנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, הנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת חברת הביטוח בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2016, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, הנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2016, הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

יחנן דנינו (חתימה) _____
 עופר אליהו (חתימה) _____
 ערן צ'רנינסקי (חתימה) _____

יו"ר הדירקטוריון
 מנכ"ל
 ראש חטיבת פיננסים ואקטואריה

תאריך אישור הדוח: 22.3.2017

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות

של מגדל חברה לביטוח בע"מ - בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של מגדל חברה לביטוח בע"מ וחברות בנות שלה (להלן - החברה) ליום 31 בדצמבר 2016, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - COSO). הדירקטוריון והנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה- Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבונו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981. בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי החברה (לרבות הוצאתם מרשות) (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 ושקבלת כספים והוצאת כספים של החברה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי החברה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה בלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2016 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה לימים 31 בדצמבר, 2016 ו-2015 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 והדוח שלנו מיום 22 במרס, 2017, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים והפניית תשומת לב לאמור בביאור 39(1) לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

מבקרים משותפים

22 במרס, 2017

דוחות כספיים מאוחדים



מגדל חברה לביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים

ליום 31 בדצמבר 2016

מגדל חברה לביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים ליום 31 בדצמבר 2016

תוכן העניינים

עמוד

2 דוח רואי החשבון המבקרים	
3 דוחות מאוחדים על המצב הכספי	
5 דוחות רווח והפסד מאוחדים	
6 דוחות מאוחדים על הרווח הכולל	
7 דוחות מאוחדים על השינויים בהון	
10 דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים	
 באורים לדוחות הכספיים המאוחדים	
13 באור 1 - כללי	
14 באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית	
42 באור 3 - מגזרי פעילות	
54 באור 4 - נכסים בלתי מוחשיים	
56 באור 5 - הוצאות רכישה נדחות	
57 באור 6 - רכוש קבוע	
58 באור 7 - השקעות בחברות מוחזקות	
62 באור 8 - נדל"ן להשקעה	
65 באור 9 - חייבים ויתרות חובה	
65 באור 10 - פרמיות לגבייה	
66 באור 11 - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה	
68 באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות	
74 באור 13 - מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה	
74 באור 13א - מזומנים ושווי מזומנים אחרים	
75 באור 14 - הון ודרישות הון	
80 באור 15 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	
80 באור 16 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה	
81 באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי	
90 באור 18 - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
96 באור 19 - פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולות במגזר ביטוח בריאות	
98 באור 20 - תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים, חוזי השקעה וביטוח בריאות	
99 באור 21 - מסים על ההכנסה	
104 באור 22 - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים	
108 באור 23 - זכאים ויתרות זכות	
109 באור 24 - התחייבויות פיננסיות	
117 באור 25 - פרמיות שהורווחו בשייר	
118 באור 26 - רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון	
119 באור 27 - הכנסות מדמי ניהול	
119 באור 28 - הכנסות מעמלות	
120 באור 29 - הכנסות אחרות	
120 באור 30 - תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר	
121 באור 31 - עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	
121 באור 32 - הוצאות הנהלה וכלליות	
123 באור 33 - תשלום מבוסס מניות	
125 באור 34 - הוצאות אחרות	
125 באור 35 - הוצאות מימון	
126 באור 36 - רווח למניה	
127 באור 37 - ניהול סיכונים	
173 באור 38 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים	
195 באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות	
223 דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד	
224 ספח לדוחות כספיים מאוחדים	

דוח רואי החשבון המבקרים

לבעלי המניות של מגדל חברה לביטוח בע"מ

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המאוחדים המצורפים של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - החברה) לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 ואת הדוחות המאוחדים על רווח או הפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הינה כ- 312,131 אלפי ש"ח וכ- 698,104 אלפי ש"ח לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 בהתאמה, וחלקה של הקבוצה ברווחיהן הינו כ- 58,112 אלפי ש"ח, כ- 91,270 אלפי ש"ח וכ- 80,009 אלפי ש"ח לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתנו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על-ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי החשבון האחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של החברה והחברות המאוחדות שלה לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 ואת תוצאות פעולותיהן, השינויים בהון ותזרימי המזומנים שלהן לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (International Financial Reporting Standards), ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 39(1) לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה- PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר, 2016 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 22 במרס, 2017 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

מבקרים משותפים

סומך חייקין
רואי חשבון

תל אביב,
22 במרס 2017

ליום 31 בדצמבר		באור	נכסים
2015	2016		
אלפי ש"ח			
895,018	852,165	4	נכסים בלתי מוחשיים
15,520	7,013	ז.21	נכסי מסים נדחים
1,833,422	1,894,376	5	הוצאות רכישה נדחות
681,890	647,884	6	רכוש קבוע
700,196	315,454	7	השקעות בחברות כלולות
5,328,453	5,686,004	8	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
772,115	641,395	8	נדל"ן להשקעה - אחר
754,293	1,026,712	15-16	נכסי ביטוח משנה
466,166	310,967		נכסי מסים שוטפים
459,625	926,479	9	חייבים ויתרות חובה
569,423	719,100	10	פרמיות לגביה
70,126,455	76,296,715	11	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
		12	השקעות פיננסיות אחרות:
7,613,703	8,953,191	א.12	נכסי חוב סחירים
22,025,201	23,607,754	ב.12	נכסי חוב שאינם סחירים
1,110,593	1,057,776	ד.12	מניות
2,509,214	2,399,061	ה.12	אחרות
33,258,711	36,017,782		סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
7,801,126	7,267,318	13	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
2,005,567	1,824,255	א.13	מזומנים ושווי מזומנים- אחרים
<u>125,667,980</u>	<u>134,433,619</u>		סך הכל נכסים
<u>83,643,694</u>	<u>90,082,984</u>	11	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

ליום 31 בדצמבר		באור	
2015	2016		
אלפי ש"ח			
			הון והתחייבויות
		14	הון
512,345	512,345		הון מניות ופרמיה
360,265	308,124		קרנות הון
3,807,041	4,030,893		עודפים
4,679,651	4,851,362		סך הכל הון המיוחס לבעלי המניות של החברה
7,246	6,700		זכויות שאינן מקנות שליטה
4,686,897	4,858,062		סך הכל הון
			התחייבויות
32,326,206	33,789,715	15	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
83,312,638	89,523,351	16	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
501,781	399,654	21	התחייבויות בגין מסים נדחים
306,073	309,395	22	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
30,009	1,624		התחייבויות בגין מסים שוטפים
1,503,675	1,730,639	23	זכאים ויתרות זכות
3,000,701	3,821,179	24	התחייבויות פיננסיות
120,981,083	129,575,557		סך הכל התחייבויות
125,667,980	134,433,619		סך הכל ההון והתחייבויות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

22 במרס 2017			
ערן צ'רנינסקי	עופר אליהו	יוחנן דנינו	תאריך אישור הדוחות הכספיים
ראש חטיבת פיננסים ואקטואריה	מנכ"ל	יו"ר הדירקטוריון	

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			באור	
2014	2015	2016		
אלפי ש"ח				
10,425,571	10,688,814	11,194,490		פרמיות שהורווחו ברוטו
687,673	623,156	708,795		פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
9,737,898	10,065,658	10,485,695	25	פרמיות שהורווחו בשייר
5,598,191	3,475,321	4,929,860	26	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,424,781	1,338,043	1,457,252	27	הכנסות מדמי ניהול
327,902	295,603	315,127	28	הכנסות מעמלות
6,140	10,028	65,098	29	הכנסות אחרות
<u>17,094,912</u>	<u>15,184,653</u>	<u>17,253,032</u>		סך הכל ההכנסות
14,497,986	12,588,196	14,752,307		תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
383,737	347,310	335,885		חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
14,114,249	12,240,886	14,416,422	30	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,453,532	1,520,991	1,584,005	31	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
881,269	889,456	858,549	32	הוצאות הנהלה וכלליות
51,453	46,088	48,489	34	הוצאות אחרות
47,912	56,936	103,657	35	הוצאות מימון
<u>16,548,415</u>	<u>14,754,357</u>	<u>17,011,122</u>		סך הכל ההוצאות
80,112	91,580	58,657	ב.7	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
626,609	521,876	300,567		רווח לפני מסים על הכנסה
184,057	147,613	79,540	י.21	מסים על ההכנסה
<u>442,552</u>	<u>374,263</u>	<u>221,027</u>		רווח לתקופה
440,383	372,165	219,075		מיוחס ל:
2,169	2,098	1,952		בעלי המניות של החברה
				זכויות שאינן מקנות שליטה
<u>442,552</u>	<u>374,263</u>	<u>221,027</u>		רווח לתקופה
<u>2.36</u>	<u>2.00</u>	<u>1.18</u>	36	רווח בסיסי ומדולל למניה 1 ש"ח המיוחס לבעלי המניות של החברה (בש"ח)
<u>0.24</u>	<u>0.20</u>	<u>0.12</u>		רווח בסיסי ומדולל למניה 0.1 ש"ח המיוחס לבעלי המניות של החברה (בש"ח)

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			באור	
2014	2015	2016		
אלפי ש"ח				
442,552	374,263	221,027		רווח לתקופה
רווח (הפסד) כולל אחר				
פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד				
587,082	141,150	61,201		שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקק לרווח כולל אחר
(448,933)	(543,026)	(241,852)		שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לרווח והפסד
42,875	84,887	82,848		הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לרווח והפסד
(183)	(1,755)	-		חלק הקבוצה בהפסד כולל אחר של חברה מוחזקת המטופלת לפי שיטת השווי המאזני
(89)	(844)	854		הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ
(68,740)	121,737	45,113	21	השפעת המס על נכסים פיננסיים זמינים למכירה
31	305	(305)	21	השפעת המס על רכיבים אחרים של רווח כולל אחר
112,043	(197,546)	(52,141)		סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד				
2,054	(9,670)	7,061	ב.22	רווח (הפסד) אקטוארי בגין תוכניות הטבה מוגדרת
(359)	3,901	(2,367)	21	השפעת המס
1,695	(5,769)	4,694		סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
113,738	(203,315)	(47,447)		סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
556,290	170,948	173,580		סה"כ רווח כולל לתקופה
מיוחס ל:				
554,092	168,787	171,711		בעלי המניות של החברה
2,198	2,161	1,869		זכויות שאינן מקנות שליטה
556,290	170,948	173,580		רווח כולל לתקופה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

		מיוחס לבעלי מניות החברה								
סה"כ הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ	יתרת עודפים	קרן הערכה מחדש	קרן תרגום של פעילויות חוץ	קרנות הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרן לחלוקת מניות הטבה	הון מניות ופרמיה	
אלפי ש"ח										
4,686,897	7,246	4,679,651	3,807,041	3,352	(604)	283,079	21,368	53,070	512,345	יתרה ליום 1 בינואר 2016
221,027	1,952	219,075	219,075	-	-	-	-	-	-	רווח לתקופה
(47,447)	(83)	(47,364)	4,777	-	549	(52,690)	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
173,580	1,869	171,711	223,852	-	549	(52,690)	-	-	-	סך הכל רווח (הפסד) כולל
(2,415)	(2,415)	-	-	-	-	-	-	-	-	דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
<u>4,858,062</u>	<u>6,700</u>	<u>4,851,362</u>	<u>4,030,893</u>	<u>3,352</u>	<u>(55)</u>	<u>230,389</u>	<u>21,368</u>	<u>53,070</u>	<u>512,345</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
סה"כ הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ	יתרת עודפים	קרן הערכה מחדש	קרן תרגום של פעילויות חוץ אלפי ש"ח	קרנות הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרן לחלוקת מניות הטבה	הון מניות ופרמיה	
4,726,241	6,240	4,720,001	3,649,845	3,352	(65)	480,086	21,368	53,070	512,345	יתרה ליום 1 בינואר 2015
374,263	2,098	372,165	372,165	-	-	-	-	-	-	רווח לתקופה
(203,315)	63	(203,378)	(5,832)	-	(539)	(197,007)	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
170,948	2,161	168,787	366,333	-	(539)	(197,007)	-	-	-	סך הכל רווח (הפסד) כולל השפעה מצטברת נטו של שינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי
1,082	-	1,082	1,082	-	-	-	-	-	-	דיבידנד
(210,219)	-	(210,219)	(210,219)	-	-	-	-	-	-	דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1,155)	(1,155)	-	-	-	-	-	-	-	-	
<u>4,686,897</u>	<u>7,246</u>	<u>4,679,651</u>	<u>3,807,041</u>	<u>3,352</u>	<u>(604)</u>	<u>283,079</u>	<u>21,368</u>	<u>53,070</u>	<u>512,345</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
סה"כ הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ	יתרת עודפים	קרן הערכה מחדש	קרן תרגום של פעילויות חוץ	קרנות הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרן לחלוקת מניות הטבה	הון מניות ופרמיה	
אלפי ש"ח										
4,573,224	4,042	4,569,182	3,611,069	3,352	(7)	367,985	21,368	53,070	512,345	יתרה ליום 1 בינואר 2014
442,552	2,169	440,383	440,383	-	-	-	-	-	-	רווח לתקופה
113,738	29	113,709	1,666	-	(58)	112,101	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס
556,290	2,198	554,092	442,049	-	(58)	112,101	-	-	-	סך הכל רווח (הפסד) כולל
(403,273)	-	(403,273)	(403,273)	-	-	-	-	-	-	דיבידנד
4,726,241	6,240	4,720,001	3,649,845	3,352	(65)	480,086	21,368	53,070	512,345	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			נספח	
2014	2015	2016		
אלפי ש"ח				
(1,012,245)	3,487,490	(1,720,401)	א	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
				תזרימי מזומנים מפעילות השקעה
(1,627)	(15,227)	(5,687)		השקעה בחברות מוחזקות
-	-	(23,408)		מתן הלוואה לחברה כלולה
-	(857)	344,104		תמורה ממימוש השקעה בחברה כלולה בניכוי עלויות עסקה
-	-	(13,190)	ד	מזומנים שנגרעו בשל רכישות במסגרת צרוף עסקים, נטו
(30,816)	(56,926)	(28,163)		השקעה ברכוש קבוע
(113,701)	(115,049)	(107,944)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
2,002	7,879	4,836		פרעון הלוואות שניתנו לחברות מוחזקות
25,095	33,887	11,848		דיבידנד שהתקבל מחברות מוחזקות
-	-	285		תמורה ממימוש נכסים בלתי מוחשיים
1,300	511	89		תמורה ממימוש רכוש קבוע
(117,747)	(145,782)	182,770		מזומנים נטו שנבעו (ששימשו) לפעילות השקעה
				תזרימי מזומנים מפעילות מימון
6,519	2,500	2,572		קבלת הלוואות מבנקים ואחרים
-	1,902,809	901,115		תמורה מהנפקת אגרות חוב
-	(25,338)	(13,323)		בניכוי הוצאות הנפקה
(45,085)	(223)	(186)		פרעון הלוואות מבנקים ואחרים
(460)	(20)	-		שינוי באשראי לזמן קצר מתאגידים בנקאיים ואחרים, נטו
-	(1,155)	(2,415)		דיבידנד לזכויות שאינן מקנות שליטה
(403,273)	(210,219)	-		דיבידנד
(442,299)	1,668,354	887,763		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
43,509	(12,922)	(65,252)		השפעת תנודות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים
(1,528,781)	4,997,140	(715,120)		עליה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
6,338,334	4,809,553	9,806,693	ב	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
4,809,553	9,806,693	9,091,573	ג	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

נספח א- תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מסים על ההכנסה (1)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
442,552	374,263	221,027
(80,112)	(91,580)	(58,657)
(3,564,378)	(1,377,959)	(2,930,362)
(403,042)	(236,169)	(218,032)
(1,095,776)	(965,396)	(1,064,474)
(113,814)	(146,417)	(38,951)
38,713	(213,461)	(102,757)
26,307	(6,005)	1,514
-	-	(1,140)
257	(16)	360
-	(3,612)	(33,161)
-	-	1,951
(75,285)	(104,572)	(158,255)
(14,791)	(47,907)	(4,543)
14,191	13,087	22,648
62,306	66,675	58,938
170,416	159,385	149,376
7,487,825	5,266,052	6,210,713
1,276,172	1,034,871	1,463,509
(22,589)	148,753	(272,419)
(33,107)	(64,106)	(60,954)
184,057	147,613	79,540
(124,888)	(325,824)	(199,296)
(6,458,675)	(1,656,700)	(5,198,426)
(9,309)	(52,766)	(12,673)
2,414	-	130,000
(966,483)	(2,001,823)	(2,805,735)
(62,813)	9,912	(149,677)
(727,234)	480,729	(462,445)
(50,518)	(48,379)	302,324
(1,891)	57,208	10,159
(4,542,048)	41,593	(5,340,925)
(25,931)	(25,661)	(59,413)
2,469,616	2,552,001	2,632,306
(283,617)	(442,290)	(5,731)
927,183	987,584	832,335
(1,012,245)	3,487,490	(1,720,401)

רווח לתקופה

פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים:
 חלק החברה בתוצאות חברות מוחזקות, נטו
 רווחים, נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזה ביטוח וחוזה השקעה תלויי תשואה

הפסדים (רווחים), נטו מהשקעות פיננסיות אחרות:
 נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 השקעות אחרות

הוצאות מימון בגין התחייבויות פיננסיות ואחרות

הפסד (רווח) ממימוש:
 נכסים לא מוחשיים
 רכוש קבוע
 חברות מוחזקות
 הפסד מעלייה לשליטה בחברה כלולה

שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
 שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה אחר
 ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים

פחת והפחתות:
 רכוש קבוע
 נכסים בלתי מוחשיים

שינוי בהתחייבויות בגין חוזה ביטוח וחוזה השקעה תלויי תשואה
 שינוי בהתחייבויות בגין חוזה ביטוח וחוזה השקעה שאינם תלויי תשואה
 שינוי בנכסי ביטוח משנה
 שינוי בהוצאות רכישה נדחות
 מסים על הכנסה

שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:
השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה:
 רכישת נדל"ן להשקעה
 רכישות, נטו של השקעות פיננסיות

השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר:
 רכישת נדל"ן להשקעה
 תמורה ממכירת נדל"ן להשקעה
 רכישות, נטו של השקעות פיננסיות

פרמיות לגביה
 חייבים ויתרות חובה
 זכאים ויתרות זכות
 התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו

סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות ששימשו לפעילות שוטפת

מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה עבור:
 ריבית ששולמה
 ריבית שהתקבלה
 מסים ששולמו, נטו
 דיבידנד שהתקבל מהשקעות פיננסיות

מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת

(1) תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת כוללים רכישות ומכירות נטו של השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה, הנובעים בעיקר מהפעילות בגין חוזה ביטוח וחוזה השקעה.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		

נספח ב - מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה

4,907,015	3,289,969	7,801,126
1,431,319	1,519,584	2,005,567
<u>6,338,334</u>	<u>4,809,553</u>	<u>9,806,693</u>

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
מזומנים ושווי מזומנים אחרים

נספח ג - מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

3,289,969	7,801,126	7,267,318
1,519,584	2,005,567	1,824,255
<u>4,809,553</u>	<u>9,806,693</u>	<u>9,091,573</u>

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
מזומנים ושווי מזומנים אחרים

נספח ד - מזומנים שנגרעו בשל רכישות במסגרת צירוף עסקים, נטו

-	-	(19,154)
-	-	(1,013)
-	-	(238)
-	-	4,746
-	-	(4,970)
-	-	224
-	-	519
-	-	1,307
-	-	3,477
-	-	1,912
<u>-</u>	<u>-</u>	<u>(13,190)</u>

נכסים בלתי מוחשיים
רכוש קבוע
השקעות בחברות כלולות
מימוש זכויות הוניות בחברה כלולה
חייבים ויתרות חובה
התחייבויות מסים נדחים
התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
התחייבויות מס שוטפות
זכאים ויתרות זכות
התחייבויות פיננסיות

נספח ה - פעילות מהותית שאינה כרוכה בתזרימי המזומנים

5,414	23,782	24,124
-	4,832	855
<u>5,149</u>	<u>-</u>	<u>693</u>
<u>58,956</u>	<u>7,581</u>	<u>-</u>

רכישת רכוש קבוע, נכסים בלתי מוחשיים ונדל"ן להשקעה כנגד זכאים
תמורה ממכירת חברה כלולה ותיק ביטוח שטרם התקבלה
דיבידנד מחברות כלולות
פרעון שטרי הון מול הלוואות בחברה כלולה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

באור 1 - כללי

א. הישות המדווחת

מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "החברה") הינה חברה תושבת ישראל, אשר התאגדה בישראל וכתובתה הרשמית היא רחוב אפעל 4, קריית אריה, פתח תקווה. הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה ליום 31 בדצמבר 2016 כוללים את אלה של החברה, של החברות הבנות שלה (להלן יחד - "הקבוצה") והשקעות בחברות כלולות. הקבוצה עוסקת בעיקר בפעילות ביטוח, פנסיה וגמל.

ב. שליטה בחברה

החברה נשלטת על-ידי מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ (להלן - "החברה האם"). החברה האם נשלטת על-ידי אליהו 1959 בע"מ (לשעבר - "אליהו חברה לביטוח בע"מ") (להלן - "אליהו בטוח"). עד ליום 29 באוקטובר 2012 נשלטה החברה האם על-ידי Assicurazioni Generali S.p.A (להלן - "ג'נרלי"), אשר החזיקה כ- 69% מהון המניות של החברה האם.

מר שלמה אליהו וגב' חיה אליהו הינם המחזיקים הסופיים במניות אליהו בטוח, בין היתר, באמצעות החברות שלמה אליהו אחזקות בע"מ ואחים אליהו חברה לנאמנות והשקעות בע"מ, שבבעלותם המלאה. מר שלמה אליהו הינו בעל השליטה בחברה האם (להלן - "בעל השליטה").

כפי שנמסר לחברה האם על-ידי אליהו בטוח, היא שעבדה לטובת בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן - "בנק לאומי") כ- 30% מהון המניות של החברה האם (להלן - "המניות המשועבדות") כערובה להתחייבויות שנטלה אליהו בטוח כלפי בנק לאומי. ביום 22 בינואר 2014 נמסר לחברה האם על ידי אליהו בטוח כי הוסכם בינה לבין בנק לאומי על סיום הנאמנות והמניות המשועבדות הועברו מהנאמן לאליהו בטוח. כפי שנמסר לחברה האם, שעבוד המניות כערובה להתחייבויות שנטלה אליהו בטוח כלפי בנק לאומי נותר בעינו.

ג. הגדרות

החברה	- מגדל חברה לביטוח בע"מ.
הקבוצה	- מגדל חברה לביטוח בע"מ, והחברות המאוחדות שלה.
חברות מאוחדות/חברות בנות	- חברות אשר לחברה שליטה בהן ואשר דוחותיהן מאוחדים עם דוחות החברה.
חברות כלולות	- חברות אשר לחברה השפעה מהותית בהן ואינן חברות מאוחדות, ואשר השקעת החברה בהן כלולה בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה בשיטת השווי המאזני.
חברות מוחזקות	- חברות מאוחדות וחברות כלולות.
החברה האם	- מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ (להלן - "מגדל אחזקות").
החברה האם הסופית	- אליהו 1959 בע"מ (להלן - "אליהו בטוח").
החברה האם הסופית לשעבר	- חברת Assicurazioni Generali S.p.A (להלן - "ג'נרלי").
מקפת	- מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ.
יוזמה	- יוזמה - קרן פנסיה לעצמאים בע"מ.
הגופים המוסדיים	- הגופים המוסדיים על פי חוק הפיקוח בקבוצה שהינם מגדל ביטוח, מקפת ויוזמה.
צדדים קשורים	- כהגדרתם בתקן חשבונאות בינלאומי 24 (2009) בדבר צדדים קשורים.
בעלי עניין	- כמשמעותם בפסקה (1) להגדרת "בעל עניין" בתאגיד בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.
המפקח	- הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

באור 1 - כללי (המשך)

ג. הגדרות (המשך)

חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.	חוק הפיקוח
תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקון.	תקנות ההון
תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 וחוזר גופים מוסדיים "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים" אשר פורסם על-ידי המפקח.	כללי ההשקעה
תקנות פרטי דין וחשבון על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998 על תיקון.	תקנות פרטי דין וחשבון
חוזים לפיהם צד אחד (המבטח) לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר (בעל הפוליסה), על ידי הסכמה לפצות את בעל הפוליסה אם אירוע עתידי לא ודאי מוגדר (מקרה הביטוח) ישפיע באופן שלילי על בעל הפוליסה.	חוזי ביטוח
פוליסות שאינן מהוות חוזי ביטוח.	חוזי השקעה
חוזי ביטוח וחוזי השקעה במגזרי ביטוח חיים ובריאות בהם ההתחייבויות בשל מרכיב החסכון או הסיכון שבהן, צמודות לתשואת תיק ההשקעות (פוליסות משתתפות ברווחי השקעה).	חוזים תלויי תשואה
סך הכל נכסים העומדים כנגד התחייבויות הנובעות מחוזים תלויי תשואה.	נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
חלקם של מבטחי המשנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות.	נכסי ביטוח משנה
עתודות ביטוח ותביעות תלויות במגזרי הפעילות ביטוח חיים, ביטוח כללי וביטוח בריאות.	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
פרמיות לרבות דמים.	פרמיות
פרמיות המתחייבות לתקופת הדוח.	פרמיות שהורווחו

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס המדידה בדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים המאוחדים הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות העיקריים כלהלן: התחייבויות ביטוחיות, מכשירים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך דוח רווח והפסד, מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה, נדל"ן להשקעה, התחייבות לסיום יחסי עובד מעביד, מיסים נדחים והשקעות בחברות כלולות.

למידע נוסף בדבר אופן המדידה של נכסים והתחייבויות אלו ראה סעיפים ט, י, יא, יג, יח ו-כב להלן.

ב. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים המאוחדים הוכנו על ידי הקבוצה בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - "IFRS").

כמו כן, הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לדרישות הגילוי כפי שנקבעו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 והתקנות שהותקנו על פיו והוראות תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, עד כמה שתקנות אלה חלות על חברות ביטוח.

המדיניות החשבונאית שיושמה בדוחות הכספיים יושמה באופן עקבי בכל התקופות המוצגות, למעט אם נאמר אחרת.

לעניין רישום הצבירה ויישום לראשונה של הנוהג המיטבי בביטוח כללי, ראה סעיף י.2(ד.4).

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים

השיקולים

בתהליך יישום עיקרי המדיניות החשבונאית של הקבוצה שקלה ההנהלה את הנושאים הבאים, שלהם ההשפעה המהותית ביותר על הסכומים שהוכרו בדוחות הכספיים:

1. סיווג וייעוד ההשקעות הפיננסיות

- נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.
- השקעות המוחזקות לפדיון.
- הלוואות וחייבים.
- נכסים פיננסיים זמינים למכירה.

ראה סעיף יא.6 להלן.

2. סיווג חוזי ביטוח וחוזי השקעה

חוזי ביטוח הינם חוזים בהם המבטח לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר. ההנהלה שוקלת לגבי כל חוזה וחוזה, או לגבי קבוצה של חוזים, האם הם כרוכים בלקיחת סיכון ביטוחי משמעותי ועל כן יש לסווגם כחוזי ביטוח או שהם חוזי השקעה.

אומדנים והנחות

בעת הכנת הדוחות הכספיים, נדרשת ההנהלה להפעיל שיקול דעת ולהסתייע באומדנים, הערכות והנחות המשפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה, בין היתר נוכח שינויים רגולטוריים נרחבים בהם מצוי ענף הביטוח והחסכון ארוך הטווח אשר עשויה להיות להם השלכות מהותיות שלא ניתן להעריך בשלב זה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של החברה, נדרשה הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. השינויים באומדנים החשבונאיים מוכרים בתקופה בה נעשה השינוי באומדן.

אומדנים קריטיים

להלן מידע בדבר אומדנים קריטיים, שנערכו תוך יישום המדיניות החשבונאית והם בעלי השפעה מהותית על הדוחות הכספיים:

- התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה - התחייבויות אלה מבוססות על שיטות הערכה אקטואריות ועל הערכות בדבר משתנים דמוגרפיים וכלכליים. ההערכות האקטואריות וההנחות השונות נגזרות בעיקר מניסיון העבר ומבוססות על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את מה שיקרה בעתיד. השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים או בחומרתם, וכן שינוי המצב המשפטי עשויים להשפיע באופן מהותי על גובה ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.
לפרטים נוספים ראה באור 37 ב.2.

לגבי שינויים באומדנים ובהנחות עיקריות ששימשו בחישוב העתודות בביטוח חיים לרבות העתודה המשלימה לגמלאות, ראה באור 37.ב.3.ב(5).

בקשר לבדיקת נאותות העתודה, ראה סעיף י.1.ז להלן.

ג. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים קריטיים (המשך)

• התחייבויות תלויות - כנגד הקבוצה תלויות ועומדות תביעות משפטיות וכן בקשות לאישור תובענות כייצוגיות. בהערכות סיכויי התביעות המשפטיות שהוגשו כנגד הקבוצה, הסתמכו החברות על חוות דעת יועציה המשפטיים. הערכות אלה של יועציה המשפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים. מאחר שתוצאות התביעות תקבענה בבתי המשפט, עלולות תוצאות אלה להיות שונות מהערכות אלה.

בנוסף על הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות, הליכים משפטיים והליכים אחרים שהוגשו כנגד הקבוצה, קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על-ידי הקבוצה למבוטחיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות עקב פערי מידע בין הקבוצה לבין הצדדים השלישיים לחוזה הביטוח הנוגעים לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ושינויים רגולטורים.

לפרטים נוספים ראה באור 1.39.

• קביעת שווי הוגן של נכסי חוב שאינם סחירים - השווי הוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים אשר מידע לגבי השווי הוגן ניתן לצורכי באור בלבד, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים כאשר שיעורי הריבית להיוון וציטוטי המחירים נקבעים על ידי חברה המספקת אותם לגופים מוסדיים.

לפרטים נוספים ראה באור 1.12.

• ירידת ערך מוניטין - הקבוצה בוחנת ירידת ערך מוניטין לפחות אחת לשנה. הבחינה מחייבת את ההנהלה לבצע אומדן של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לנבוע משימוש מתמשך ביחידה מניבת המזומנים (או קבוצת יחידות מניבות מזומנים) שאליה (שאליהן) הוקצה המוניטין. כמו כן נדרשת ההנהלה לאמוד שיעורי ניכיון מתאימים לתזרימי מזומנים אלה.

לפרטים נוספים ראה באור 4.ב.

• קביעת ברות ההשבה של הוצאות רכישה נדחות - ברות ההשבה של הוצאות הרכישה הנדחות נבדקת אחת לשנה תוך שימוש בהנחות לגבי שיעורי ביטולים, תמותה, תחלואה ומשתנים נוספים. כאמור בסעיף 1.1(ה) להלן. אם תחת הנחות אלו לא תתקיים ברות ההשבה, יתכן שיהיה צורך בהאצת ההפחתה או אף במחיקת הוצאות הרכישה הנדחות.

לפרטים נוספים ראה באור 5.

• ירידת ערך השקעות פיננסיות - כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית שקיים הפסד מירידת ערך בגין הלוואות וחייבים המוצגים בעלותם המופחתת, או שערכם של נכסים פיננסיים זמינים למכירה נפגם וקיימת ירידת ערך לגביהם, סכום ההפסד נזקף לדוח רווח והפסד. בתאריך הדיווח בוחנת הקבוצה האם קיימת ראייה אובייקטיבית כאמור.

לפרטים נוספים ראה באור 12.

• קביעת השווי הוגן של נדל"ן להשקעה - נדל"ן להשקעה מוצג לפי השווי הוגן לתאריך הדיווח כאשר שינויים בשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. השווי הוגן נקבע על ידי מערכי שווי חיצוניים בלתי תלויים בהתאם להערכות שווי כלכליות הכוללות הנחות לגבי אומדנים של תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים מהנכס ואומדן שיעור היוון המתאים לתזרימי מזומנים אלה וכן בהתייחס לעסקאות שנעשו לאחרונה בנדל"ן בעל אופי ומיקום דומים לזה המוערך.

במידת השווי הוגן של נדל"ן להשקעה נדרשים מערכי השווי והנהלת הקבוצה להשתמש בהנחות מסוימות לגבי שיעורי התשואה הנדרשים לגבי נכסי הקבוצה, מחירי ההשכרה העתידיים, שיעורי התפוסה, חידושי חוזים, הסתברות להשכרת שטחים פנויים, הוצאות תפעול הנכסים, איתנותם הפיננסית של השוכרים והשלכות הנובעות מהשקעות שיידרשו לפיתוח עתידי על מנת להעריך את תזרימי המזומנים העתידיים מהנכסים.

לעיתים, השווי הוגן נקבע בהתבסס על השוואה לעסקאות של נכסים דומים שנערכו לאחרונה בשוק הנדל"ן.

לפרטים נוספים ראה באור 8.

ד. שינוי סיווג

בוצעו סיווגים פנימיים בתוך מרכיבי הבאורים הבאים: 8, 16, 18, 20, 22, 24, 37.ב.2, 37.ב.3(7). לסיווגים המפורטים לעיל לא הייתה השפעה על ההון, על הרווח וההפסד ועל הרווח הכולל.

ה. מבנה הדוחות הכספיים ותקופת המחזור התפעולי

תקופת המחזור התפעולי הרגיל של הקבוצה, עולה בעיקרה על שנה, במיוחד בהתייחס לעסקי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, לעסקי סיעוד ומחלות ואשפוז, ולעסקי ביטוח כללי בענפי חבויות וביטוח רכב חובה.

הדוחות על המצב הכספי המאוחדים, הכוללים בעיקר את הנכסים וההתחייבויות של חברת ביטוח מאוחדת, הוצגו לפי סדר נזילות ללא הבחנה בין שוטף ללא שוטף. הצגה זו, המספקת מידע מהימן ורלבנטי יותר, תואמת את תקן חשבונאות בינלאומי מספר 1 - הצגת הדוחות הכספיים, והינה בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח.

י. מטבע הפעילות ומטבע חוץ

1. מטבע הפעילות ומטבע ההצגה

הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בשקל חדש שהינו מטבע הפעילות של חברות הקבוצה ומעוגל לאלף הקרוב. מטבע זה משקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית שבה פועלת הקבוצה.

2. עסקאות, נכסים והתחייבויות במטבע חוץ

עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבע הפעילות הרלוונטי של חברות הקבוצה לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום. הפרשי שער בגין הפריטים הכספיים הינם הפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת התקופה, כשהיא מתואמת לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך התקופה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף תקופת הדיווח. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן.

הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים בדרך כלל ברווח והפסד, פרט להפרשים הנובעים מתרגום של מכשירים פיננסיים הוניים המסווגים כזמינים למכירה, אשר מוכרים ברווח כולל אחר (למעט במקרה של ירידת ערך ואז הפרשי התרגום שהוכרו ברווח כולל אחר נזקפים לרווח והפסד).

פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.

הנכסים וההתחייבויות בגין פעילויות חוץ תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף למועד הדיווח. ההכנסות וההוצאות בגין פעילויות החוץ, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף במועדי העסקאות. הפרשי שער הנובעים מתרגום פעילויות חוץ מוכרים ברווח כולל אחר ומוצגים בהון בקרן תרגום של פעילויות חוץ.

ככלל, הפרשי שער בגין הלוואות שנתקבלו או הועמדו לפעילויות חוץ, מוכרים ברווח והפסד בדוחות המאוחדים. כאשר סילוקן של הלוואות שנתקבלו או שהועמדו לפעילות חוץ אינו מתוכנן ואינו צפוי בעתיד הנראה לעין, רווחים והפסדים מהפרשי שער הנובעים מפריטים כספיים אלה נכללים כחלק מההשקעה בפעילות החוץ, נטו, מוכרים ברווח כולל אחר ומוצגים בהון כחלק מקרן תרגום של פעילות חוץ.

בעת מימוש של פעילות חוץ המביא לאובדן שליטה או השפעה מהותית, הסכום המצטבר בקרן התרגום שנובע מפעילות החוץ מסווג מחדש לרווח והפסד כחלק מהרווח או ההפסד מהמימוש.

ז. שינויים במדיניות חשבונאית

החל מיום 1 בינואר 2016 הקבוצה מיישמת את התיקון לתקן חשבונאות בינלאומי 16, רכוש קבוע ותקן חשבונאות בינלאומי 38, נכסים בלתי מוחשיים: הבהרה לשיטות הפחתה מקובלות.

תיקונים ל- IAS16, רכוש קבוע ו- IAS38 נכסים בלתי מוחשיים: הבהרה לשיטות הפחתה מקובלות

התיקון ל- IAS38 קובע חזקה הניתנת לסתירה לפיה שיטת הפחתה מבוססת הכנסות עבור נכסים בלתי מוחשיים אינה נאותה. מטרת התיקון היא להגביל את השימוש בהפחתה מבוססת הכנסות כך שהפחתה כאמור תתאפשר רק אם קיים קשר שאינו נסיבתי בין הפקת ההכנסה לצריכת ההטבות הכלליות.

התיקון ל- IAS16 מציין מפורשות כי שיטת הפחתה מבוססת הכנסות אסורה ביחס לרכוש קבוע.

התיקונים יושמו באופן פרוספקטיבי וליישומם לראשונה לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של החברה.

ח. דוחות כספיים מאוחדים, צירופי עסקים ומוניטין

1. דוחות כספיים מאוחדים

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות של חברות שלחברה יש שליטה בהן (חברות בנות). השליטה מתקיימת כאשר הקבוצה חשופה או בעלת זכויות, לתשואות משתנות ממעורבותה בנרכשת ויש לה את היכולת להשפיע על תשואות אלה באמצעות כוח ההשפעה שלה בנרכשת. בבחינת שליטה נלקחות בחשבון זכויות ממשיות המוחזקות על ידי הקבוצה ועל ידי אחרים. איחוד הדוחות הכספיים מתבצע החל ממועד השגת השליטה, ועד למועד בו הופסקה השליטה.

יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות הנובעות מעסקאות הדדיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים.

הדוחות הכספיים של החברה והחברות המאוחדות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברות המאוחדות יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

2. צירופי עסקים ומוניטין

הקבוצה מיישמת לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (Acquisition method).

הקבוצה מכירה במוניטין למועד הרכישה לפי השווי ההוגן של התמורה שהועברה לרבות סכומים שהוכרו בגין זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה בנרכשת וכן השווי ההוגן למועד הרכישה של זכות הונית בנרכשת שהוחזקה קודם לכן על ידי הרוכשת, בניכוי הסכום נטו שיוחס ברכישה לנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ושל ההתחייבויות שניטלו.

הרוכשת מכירה במועד הרכישה בהתחייבות תלויה שניטלה בצירוף עסקים אם קיימת מחויבות בהווה שנובעת מאירועי העבר ושוויה ההוגן ניתן למדידה באופן מהימן.

התמורה שהועברה כוללת את השווי ההוגן של הנכסים שהועברו לבעלים הקודמים של הנרכשת, התחייבויות שהתהוו לרוכש מול הבעלים הקודמים של הנרכשת וזכויות הוניות שהונפקו על ידי הקבוצה. בצירוף עסקים שהושג בשלבים, ההפרש בין השווי ההוגן למועד הרכישה של הזכויות ההוניות בנרכשת שהוחזקו קודם לכן על ידי הקבוצה לבין הערך הפנקסני לאותו מועד נזקף לדוח רווח והפסד במסגרת סעיף הכנסות או הוצאות אחרות. כמו כן, התמורה שהועברה כוללת את השווי ההוגן של תמורה מותנית. לאחר מועד הרכישה, הקבוצה מכירה בשינויים בשווי ההוגן של התמורה המותנית המסווגת כהתחייבות פיננסית בדוח רווח והפסד, ואילו תמורה מותנית המסווגת כמכשיר הוני אינה נמדדת מחדש.

עלויות הקשורות לרכישה שהתהוו לרוכשת בגין צירוף עסקים כגון: עמלות למתווכים, עמלות ייעוץ, עמלות משפטיות, הערכת שווי ועמלות אחרות בגין שירותים מקצועיים או שירותי ייעוץ, למעט אלו הקשורות בהנפקת מכשירי חוב או הון בקשר עם צירוף העסקים, מוכרות כהוצאות בתקופה שבה השירותים מתקבלים.

לעניין בחינת ירידת ערך של מוניטין, ראה סעיף טז להלן.

כשמוניטין מוקצה ליחידות מניבות מזומנים בעת מימוש יחידה מניבת מזומנים, ההפרש בין התמורה לבין הנכסים נטו בתוספת יתרת מוניטין המוקצית ליחידה שטרם הופחתה, נזקף לדוח רווח והפסד. רווח או הפסד ממימוש חלק מהיחידה מניבת המזומנים כולל את חלק המוניטין הנמדד בהתאם לחלק היחסי שמומש מתוך היחידה מניבת המזומנים.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. דוחות כספיים מאוחדים, צירופי עסקים ומוניטין (המשך)

3. זכויות שאינן מקנות שליטה

זכויות שאינן מקנות שליטה נובעות מההון בחברה בת שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם.

מדידת זכויות שאינן מקנות שליטה במועד צירוף העסקים

זכויות שאינן מקנות שליטה, שהינן מכשירים המקנים זכות בעלות בהווה והמעניקים למחזיק בהן חלק בנכסים נטו במקרה של פירוק (לדוגמה: מניות רגילות), נמדדות במועד צירוף העסקים בשווי הוגן או לפי חלקן היחסי בנכסים והתחייבויות המזוהים של הנרכשת, על בסיס כל עסקה בנפרד. בחירה במדיניות חשבונאית זו אינה מותרת עבור מכשירים אחרים העומדים בהגדרה של זכויות שאינן מקנות שליטה (לדוגמה - אופציות למניות רגילות). מכשירים אלו ימדדו בשווי הוגן או לפי הוראות תקני IFRS רלוונטיים אחרים.

הקצאת הרווח הכולל בין בעלי המניות

רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של החברה ולזכויות שאינן מקנות שליטה. סך הרווח הכולל מיוחס לבעלים של החברה ולזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה, תוך שימור שליטה

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה, תוך שימור שליטה מטופלות כעסקאות הוניות. כל הפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לבין השינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה נזקף לחלק הבעלים של החברה לקרן הון.

אובדן שליטה

בעת אובדן שליטה, הקבוצה גורעת את הנכסים ואת ההתחייבויות של חברת הבת, זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה ורכיבים אחרים של הון המיוחסים לחברה הבת. יתרת ההשקעה נמדדת לפי שוויה הוגן במועד אובדן השליטה. הסכומים שהוכרו בהון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברת בת מסווגים מחדש לרווח והפסד או לעודפים, באותו אופן שהיה נדרש אילו החברה הבת הייתה מממשת בעצמה את הנכסים או ההתחייבויות המתייחסים. בעת אובדן השליטה רווח והפסד ממימוש נזקף לסעיף הוצאות אחרות או הכנסות אחרות.

ט. השקעה בחברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לקבוצה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה.

בבחינת קיומה של השפעה מהותית, מובאים בחשבון שיעורי החזקה, זכויות הצבעה פוטנציאליות, הניתנות למימוש או להמרה באופן מיידי למניות החברה המוחזקות.

השקעות בחברות כלולות מטופלות בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרות לראשונה לפי עלות, לרבות עלויות העסקה. ההשקעה כוללת הפרשים מקוריים שחושבו במועד הרכישה. המוניטין מחושב במועד הרכישה, ואינו מופחת באופן שיטתי. ההשקעה מוצגת בניכוי הפסדים מצטברים מירידת ערך. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקה של הקבוצה בהכנסות ובהוצאות, ברווח או הפסד, וברווח כולל אחר של חברות מוחזקות, המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, לאחר תיאומים הנדרשים כדי להתאים את המדיניות החשבונאית לזו של הקבוצה מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית.

רווחים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות עם חברות כלולות בוטלו כנגד ההשקעה לפי זכויות הקבוצה בהשקעות אלו. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד לא הייתה ראייה לירידת ערך.

כאשר חלקה של הקבוצה בהפסדים עולה על ערך הזכויות של הקבוצה בחברה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני, הערך בספרים של אותן זכויות, כולל השקעה לזמן ארוך המהווה חלק מהשקעה במוחזקת, מופחת לאפס והקבוצה אינה מכירה בהפסדים נוספים, אלא אם לקבוצה יש מחויבות לתמיכה בישות המוחזקות או אם שילמה הקבוצה סכומים בעבורה.

הדוחות הכספיים של החברה והחברות הכלולות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים.

אובדן השפעה מהותית

הקבוצה מפסיקה ליישם את שיטת השווי המאזני החל מאותו מועד בו איבדה את ההשפעה המהותית או השיגה שליטה ומטפלת בהשקעה הנותרת כנכס פיננסי או כחברה מאוחדת, לפי העניין.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. השקעה בחברות כלולות (המשך)

במועד בו הקבוצה מפסיקה להיות בעלת השפעה מהותית, הקבוצה מודדת בשווי הוגן השקעה כלשהי שנותרה לה בחברה הכלולה לשעבר ומכירה ברווח או הפסד בכל הפרש בין השווי ההוגן של השקעה כלשהי שנותרה ותמורה כלשהי ממימוש של חלק מההשקעה בחברה הכלולה לבין הערך בספרים של ההשקעה במועד זה.

הסכומים שהוכרו בהון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה מסווגים מחדש לרווח הפסד או לעודפים, באותו אופן שהיה נדרש אילו החברה הכלולה הייתה מממשת בעצמה את הנכסים או ההתחייבויות המתייחסים.

שינוי בשיעורי החזקה בחברות כלולות תוך שימור השפעה מהותית

בעת עלייה בשיעור החזקה בחברה כלולה תוך שימור ההשפעה המהותית, הקבוצה מיישמת את שיטת הרכישה רק בגין אחוזי החזקה הנוספים בעוד שהחזקה הקודמת נותרת ללא שינוי.

בעת ירידה בשיעור החזקה בחברה כלולה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תוך שימור ההשפעה המהותית, הקבוצה גורעת חלק יחסי מהשקעתה ומכירה ברווח או הפסד מהמכירה בדוח רווח והפסד.

כמו כן, באותו מועד, חלק יחסי מהסכומים שהוכרו בקרנות הון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה מסווג מחדש לדוח רווח או הפסד או לעודפים, באותו אופן שהיה נדרש אילו החברה הכלולה הייתה מממשת בעצמה את הנכסים או ההתחייבויות המתייחסים.

י. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים

IFRS4 הדן בחוזי ביטוח מאפשר למבטח להמשיך במדיניות החשבונאית בה נקט לפני מועד המעבר לתקינה הבינלאומית לגבי חוזי ביטוח שהוא מנפיק (לרבות עלויות רכישה קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים) וכן חוזי ביטוח משנה שהוא רוכש.

להלן תמצית המדיניות החשבונאית בקשר לחוזי ביטוח:

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

(א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף כ להלן.

(ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. התחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטואר הממונה בחברה, מר לייבוש אולמן, שהינו עובד של החברה. חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים נקבע על פי התנאים של החוזים הרלוונטיים.

(ג) התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים הצמודות למדד וההשקעות הצמודות למדד המשמשות כסוי להתחייבויות אלה, נכללו בדוחות הכספיים לפי המדד שפורסם לאחרונה לפני תאריך המאזן לרבות התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים בקשר לפוליסות שלפי תנאיהן ההצמדה הינה חצי שנתית.

(ד) הנחיות המפקח בדבר התחייבויות לתשלום קצבה

בחוזרים שפרסם המפקח בדבר חישוב התחייבויות לתשלום קצבה בפוליסות ביטוח חיים נקבעו הוראות לחישוב ההפרשות וזאת עקב קצב השיפור בתוחלת החיים המצריך מעקב אחר הלימות התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים המאפשרות קבלת קצבה והשלמתן באופן ראוי.

לפרטים נוספים ראה באור 37.ב.3.ב).

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ה) הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים

(1) הוצאות הרכישה הנדחות (להלן - "ה-DAC") בגין פוליסות ביטוח חיים כוללות עמלות לסוכנים ומפקחי רכישה והוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות. ה-DAC מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-15 שנה. ה-DAC המתייחס לפוליסות שבטלו, נמחק במועד הביטול.

(2) מידי שנה בודק אקטואר של החברה את ברות השבת ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי ה-DAC צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסינה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות. הבדיקה נעשית במקובץ ברמת כל מוצרי הפרט ולכל שנות החיתום ביחד.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על-ידי אקטואר של החברה מידי שנה על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

ו) הוצאות רכישה נדחות בגין רכישת חוזים לניהול נכסים

עמלות לסוכנים ולמפקחי רכישה המשולמות עבור רכישת חוזים לניהול נכסים (קרנות פנסיה וקופות גמל) נרשמות כהוצאות רכישה נדחות אם ניתן לזהותן בנפרד ולמדוד אותן באופן מהימן ואם השבתן, באמצעות דמי ניהול, צפויה. ה-DAC מופחת על פני התקופה המשוערת לקבלת הכנסות מדמי ניהול, לרבות התחשבות בביטולים. האקטואר בודק מידי שנה את ברות השבת ה-DAC וזאת על מנת לשקף את שווי הנכס.

הנחות הממונה המשמשות לבדיקה הזו כוללת הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה הנקבעות על ידי אקטואר החברה מידי שנה על פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלבנטיים עדכניים.

ז) בדיקת נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות (Liability Adequacy Test)

החברה עורכת בדיקה לגבי הלימות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות. במידה והבדיקה מעלה כי כל ההכנסות של הפוליסות הרלבנטיות אינן מכסות את כל ההוצאות של פוליסות אלו, נרשמת הפרשה מיוחדת בגין החוסר. הבדיקה נעשית בנפרד עבור פוליסות אישיות ובנפרד עבור פוליסות קולקטיביות. במקרה של פוליסות קולקטיביות הבדיקה מתבצעת ברמת הקולקטיב הבודד. הבדיקה נעשית בנפרד עבור קבוצות פוליסות שהוגדרו על ידי המפקח ובהתאם לחוזר ביטוח 2014 ו-2015 מיום 2 באוגוסט 2016 בנושא ה-LAT.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול ועמלות, תשואה מנכסים, שיעורי ריבית, פרמיות אי נזילות, תמותה, שעורי מימוש גמלה ותחלואה, ובהתחשב בעודף השווי ההוגן של הנכסים מעל לערכם בספרים. ההנחות נקבעות על ידי האקטואר מידי שנה על פי בדיקות ניסיון העבר, מחקרים רלוונטיים אחרים והוראות רגולטוריות.

ח) תביעות תלויות

תביעות תלויות מחושבות באופן פרטני, בהתאם להערכת החברה על בסיס ההודעות בגין אירועי הביטוח וסכומי הביטוח.

הפרשות לתשלומי גמלאות, ההפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח אי כושר עבודה, ההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת התחייבויות בגין חוזי ביטוח.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

1. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

(ט) חוזי השקעה

תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף פרמיות שהורווחו אלא נזקפים ישירות לסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. פדיונות ותום תקופה בגין חוזים אלה לא נזקפים לדוח רווח והפסד אלא נגרעים ישירות מהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

בדוח רווח והפסד נזקפים בשל חוזים אלה ההכנסות מהשקעות, שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח בשל חלקם של המבוטחים בהכנסות מהשקעות, דמי ניהול, עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות.

(י) הפרשה בגין השתתפות ברווחים של המבוטחים בביטוח קבוצתי

ההפרשה נכללה בסעיף זכאים ויתרות זכות. כמו כן, השינוי בהפרשה קוזז מסעיף פרמיה שהורווחה ברוטו.

2. ביטוח כללי

(א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף כ להלן.

(ב) סעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ושייר כולל, בין היתר, סילוק ועלויות טיפול ישירות בגין תביעות ששולמו, הוצאות עקיפות ליישוב תביעות תלויות שאירעו בשנת הדוח וכן עדכון ההפרשה לתביעות התלויות (הכוללת הפרשה לעלויות ישירות ועקיפות בטיפול בתביעות) שנרשמה בשנים קודמות.

(ג) התחייבויות בגין חוזי ביטוח והוצאות רכישה נדחות

עתודות הביטוח והתביעות התלויות הכלולות בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, וחלקם של מבטחי משנה בעתודה ובתביעות התלויות, הכלול בסעיף נכסי ביטוח משנה והוצאות הרכישה הנדחות, בביטוח כללי חושבו בהתאם לתקנות שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות בביטוח כללי), התשע"ג-2013, (להלן - "תקנות חישוב עתודות"), הנחיות המפקח ושיטות אקטואריות מקובלות לחישוב תביעות תלויות, המיושמות בהתאם לשיקול דעתו של האקטואר הממונה, מר סטיוארט קוטס.

(ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן:

(1) הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה (Unearned Premium Reserve), משקפת את דמי הביטוח המתייחסים לתקופת ביטוח שלאחר תאריך המאזן.

(2) הפרשה לפרמיה בחסר (Premium Deficiency). הפרשה זו נרשמת במידה והפרמיה שטרם הורווחה (בניכוי הוצאות הרכישה הנדחות) אינה מכסה את העלות הצפויה בגין חוזי הביטוח. בענפי רכב רכוש, רכב חובה ומקיף דירות. ההפרשה מבוססת בין היתר על מודל, שנקבע בתקנת חישוב עתודות.

(3) תביעות תלויות המחושבות לפי השיטות כמפורט להלן:

3.1 תביעות תלויות (כולל IBNR) וחלקם של מבטחי המשנה בהן נכללו לפי הערכה אקטוארית, למעט לגבי הענפים המפורטים בסעיף 3.2 להלן. הוצאות עקיפות ליישוב תביעות נכללות לפי הערכה אקטוארית. התחשיב האקטוארי עבור החברה, בוצע על-ידי האקטואר הממונה מר סטיוארט קוטס, יועץ חיצוני.

3.2 בענפים מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי, ביטוח קבלנים, ביטוח ימי, ביטוח תעופתי, סחורות בהעברה וענפים נכנסים קבע האקטואר כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית. התביעות התלויות בענפים אלה חושבו בהתבסס על הערכות מומחים חיצוניים ועובדי החברה שמתפלים בתביעות, וכן בתוספת IBNR ככל שנדרש.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

2. ביטוח כללי (המשך)

ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן (המשך)

(3) תביעות תלויות המחושבות לפי השיטות כמפורט להלן (המשך)

3.3 עודף הכנסות על הוצאות

לגבי עסקים עם זנב תביעות ארוך (ענפים בהם הזמן הנדרש למתן הודעה על קרות הנזק ו/או לקביעת הנזק והפיצוי בגינו, ארוך ועשוי להתמשך מספר שנים), כגון ענפי חבויות ורכב חובה, חושב עד ליום 31 בדצמבר 2015, עודף הכנסות על הוצאות על בסיס תלת שנתי מצטבר (להלן - "העודף" או "הצבירה").

העודף חושב, בהתאם לתקנות חישוב עתודות ולהנחיית המפקח, על בסיס ההכנסות מפרמיות בניכוי הוצאות רכישה ותביעות, בתוספת הכנסות מהשקעות המחושבות לפי שיעור תשואה ריאלית של 3% לשנה (ללא תלות בתשואה בפועל על ההשקעות), בניכוי חלקם של מבטחי המשנה, לפי ענפי הביטוח ושנת החיתום המתחייסת. העודף המצטבר עד למועד שחרורו ממועד שנת תחילת הביטוח בניכוי הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ובניכוי התביעות התלויות כפי שחושבו כמפורט לעיל, נכלל עד ליום 31 בדצמבר 2015 בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, והגירעון נזקף כהוצאה.

לעניין ביטול העודף ראה סעיף (4) להלן.

3.4 שיבובים ושרידים נלקחים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות.

3.5 להערכת החברה התביעות התלויות הינן נאותות, וזאת בהתחשב בכך שהתביעות התלויות מחושבות בעיקרן על בסיס אקטוארי ויתרתן כוללת הפרשות מתאימות ככל שנדרש ל-IBNR.

(4) שינויים בחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי החל מיום 31 בדצמבר 2015

בחודש ינואר 2013 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי), התשע"ג - 2013 (להלן - "התקנות החדשות") וחוזר, שעודכן בחודש ינואר 2015. בנוסף פורסמה בחודש ינואר 2015 עמדת הממונה, לעניין נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך הדוחות הכספיים (להלן ביחד - "התיקון").

התיקון ביטל את תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה - 1984, כאשר במקומן תבואנה התקנות החדשות. השינוי המרכזי שחל עם כניסת התיקון לתוקף הינו ביטול הצבירה בענפי רכב חובה וחבויות ויישום עמדת הממונה לעניין הנוהג המיטבי המפורטת בבאור 3.3.ב.37(ג.5).

התיקון יושם החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015.

כצעד משלים לתיקון עודכנו, בחודש אוקטובר 2015, הוראות המדידה, הכלולות בחוזר המאוחד, לגבי חלקם של מבטחי משנה בהוצאות רכישה נדחות ובפרמיה שטרם הורווחה בענף ביטוח כללי וזאת החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015.

התיקון טופל כשינוי מדיניות חשבונאית אשר יישומו למפרע אינו פרקטי ולפיכך השפעת השינוי נזקפה בהתאמה לעודפים ליום 31 בדצמבר 2015 ללא יישום למפרע.

השפעת התיקון האמור על הדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2015 הייתה הגדלת סעיף העודפים בסך של כ-1,082 אלפי ש"ח.

ה) הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי כוללות עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות בקשר עם רכישת פוליסות, המתייחסות לפרמיות שטרם הורווחו. הוצאות הרכישה מחושבות לפי שיעורי הוצאות בפועל או לפי שיעורים תקינים, שנקבעו בתקנות הפיקוח, כאחוז מהפרמיה שטרם הורווחה, לכל ענף בנפרד, לפי הנמוך שבהם.

ו) עסקים המתקבלים מהתאגיד המנהל של המאגר לביטוח רכב חובה (להלן - "הפוליס"), מחברות ביטוח אחרות (לרבות ביטוח משותף) וסוכנויות חיתום נכללים לפי דיווחים המתקבלים עד לתאריך המאזן בתוספת הפרשות לפי העניין, והכל בהתאם לשיעור השתתפות של החברה בהם.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. חוזי ביטוח וחוזים לניהול נכסים (המשך)

3. ביטוח בריאות

(א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף כ להלן.

(ב) התחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות מחושבות בהתאם להוראות המפקח (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נקבעות על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטואר הממונה בחברה, מר דניאל כצמן, שהינו עובד החברה.

(ג) תביעות תלויות

ההפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח סיעודי, ההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך לא דווחו (IBNR), נכללו במסגרת סעיף ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח.

בענף נסיעות לחו"ל קבע האקטואר כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית. התביעות התלויות בענף זה חושבו בהתבסס על הערכות מומחים חיצוניים ועובדי החברה שמתפלים בתביעות, וכן בתוספת IBNR ככל שנדרש.

(ד) הפרשה בגין השתתפות ברווחים של מבטחים בביטוח קבוצתי

ההפרשה נכללה בסעיף זכאים ויתרות זכות. כמו כן, השינוי בהפרשה קוזז מסעיף פרמיה שהורוחה.

(ה) העתודה לסיכונים שטרם חלפו (Unexpired Risk Reserve), הכלולה בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח כוללת, במידת הצורך, הפרשה בגין הפסד צפוי בשייר (פרמיה בחסר) המחושבת, על בסיס הערכה אקטוארית המבוססת על אומדן תזרים מזומנים בגין החוזה.

(ו) הוצאות רכישה נדחות

(1) הוצאות הרכישה הנדחות כוללות עמלות לסוכנים ומפקחי רכישה והוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת פוליסות חדשות. הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואשפוז מופחתות בשיעורים שווים על פני תקופת הפוליסה, אך לא יותר מ-6 שנים ובביטוחי בריאות ארוכי טווח (כגון סיעוד ומחלות קשות) לא יותר מ-15 שנה. הוצאות הרכישה הנדחות המתייחסות לפוליסות שבטלו נמחקות במועד הביטול.

(2) מידי שנה בודק אקטואר של החברה את ברות השבת ה-DAC. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי ה-DAC בגין הפוליסות שנמכרו מספיקות ושהפוליסות צפויות ליצור הכנסות עתידיות שתכסנה את הפחתת ה-DAC ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול והעמלות בגין אותן פוליסות. הבדיקה נעשית לכל שנות החיתום יחד.

ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמותה ותחלואה, הנקבעות על-ידי אקטואר של החברה מידי שנה על-פי בדיקות ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

יא. מכשירים פיננסיים1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים

מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים הן נכסים פיננסיים והן התחייבויות פיננסיות. נכסים פיננסיים כוללים השקעות פיננסיות (נכסי חוב סחירים, נכסי חוב בלתי סחירים, מניות ואחרות) וכן נכסים פיננסיים אחרים כגון: פרמיה לגביה, חייבים אחרים, מזומנים ושווי מזומנים. כמו כן, מכשירים פיננסיים כוללים התחייבויות פיננסיות, כגון הלוואות ואשראי שנתקבלו, מכשירי חוב, אשראי ספקים וזכאים אחרים.

הכרה לראשונה בנכסים פיננסיים שאינם נגזרים

הקבוצה מכירה לראשונה בהלוואות וחייבים ובפקדונות במועד היווצרותם. יתר הנכסים הפיננסיים הנרכשים בדרך הרגילה, לרבות נכסים אשר יועדו לשווי הוגן דרך רווח והפסד, מוכרים לראשונה במועד קשירת העסקה בו הקבוצה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר, משמע המועד בו התחייבה הקבוצה לקנות או למכור את הנכס.

נכסים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים השקעות במניות ובמכשירי חוב, לקוחות, חייבים אחרים ומזומנים ושווי מזומנים.

גרירת נכסים פיננסיים

נכסים פיננסיים נגרעים כאשר הזכויות החוזיות של הקבוצה לתזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי פוקעות, או כאשר הקבוצה מעבירה את הזכויות לקבל את תזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי בעסקה בה כל הסיכונים וההטבות מהבעלות על הנכס הפיננסי עוברים למעשה. לעניין קיזוז נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות, ראה סעיף 3 להלן. מכירות נכסים פיננסיים הנעשות בדרך הרגילה מוכרות במועד קשירת העסקה משמע, במועד בו התחייבה הקבוצה למכור את הנכס.

נכסים פיננסיים מסווגים לקבוצות הבאות:מזומנים ושווי מזומנים

מזומנים ושווי מזומנים כוללים יתרות מזומנים הניתנים לשימוש מידי ופקדונות לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר, אשר משך הזמן ממועד ההפקדה המקורי ועד למועד הפדיון הינו עד 3 חודשים, ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי.

השקעות המוחזקות לפדיון

כאשר לקבוצה יש כוונה מפורשת ויכולת להחזיק מכשירי חוב עד למועד פדיונם, מכשירי החוב מסווגים כמוחזקים לפדיון. השקעות המוחזקות לפדיון נמדדות לראשונה בשווי הוגן בתוספת עלויות עסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, השקעות המוחזקות לפדיון נמדדות לפי עלות מופחתת בשיטת הריבית האפקטיבית, בניכוי הפסדים מירידת ערך.

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

נכס פיננסי מסווג כנמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד, אם הוא מסווג כמוחזק למסחר או אם יועד ככזה בעת ההכרה לראשונה. נכסים פיננסיים מיועדים לשווי הוגן דרך רווח והפסד, אם הקבוצה מנהלת השקעות מסוג זה ומקבלת החלטות קניה ומכירה בגין בהתבסס על שווי הוגן, וזאת בהתאם לאופן שבו תיעדה הקבוצה את ניהול הסיכונים או אסטרטגיית ההשקעה, אם הייעוד נועד למנוע חוסר עקביות חשבונאית (an accounting mismatch), או אם מדובר במכשיר משולב הכולל נגזר משובץ. עלויות העסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. נכסים פיננסיים אלה נמדדים בשווי הוגן והשינויים בהם נזקפים לרווח והפסד.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים (המשך)

הלוואות וחייבים

הלוואות וחייבים הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים בעלי תשלומים קבועים או הניתנים לקביעה שאינם נסחרים בשוק פעיל. נכסים אלו מוכרים לראשונה בשווי הוגן בתוספת עלויות עסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, הלוואות וחייבים נמדדים בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית, בניכוי הפסדים מרידת ערך.

נכסים פיננסיים זמינים למכירה

נכסים פיננסיים זמינים למכירה הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים אשר יועדו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה או אשר לא סווגו לאף אחת מהקבוצות האחרות. במועד ההכרה לראשונה נכסים פיננסיים זמינים למכירה מוכרים בשווי הוגן בתוספת כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. בתקופות עוקבות נמדדות השקעות אלה בשווי הוגן, כאשר השינויים בהן, פרט להפסדים מרידת ערך, לרווחים או הפסדים משינויים במדד, בשער החליפין, ולצבירת הריבית האפקטיבית במכשירי חוב נזקפים ישירות לרווח כולל אחר ומוצגים בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה. דיבידנד המתקבל בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה נזקף לדוח רווח והפסד במועד הזכאות לתשלום. כאשר ההשקעה נגרעת, הרווחים או הפסדים שנצברו בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה מועברים לרווח והפסד.

2. התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים

הקבוצה מכירה לראשונה במכשירי חוב שהונפקו במועד היווצרותם. יתר ההתחייבויות הפיננסיות מוכרות לראשונה במועד קשירת העסקה בו הקבוצה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר.

התחייבויות פיננסיות מוכרות לראשונה בשווי הוגן בניכוי כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, התחייבויות פיננסיות נמדדות בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית.

גרעת התחייבויות פיננסיות

התחייבויות פיננסיות נגרעות כאשר מחויבות הקבוצה, כמפורט בהסכם, פוקעת או כאשר היא סולקה או בוטלה.

3. קיצוז מכשירים פיננסיים

נכס פיננסי והתחייבות פיננסית מקוזזים והסכומים מוצגים בנטו בדוח על המצב הכספי כאשר לקבוצה קיימת באופן מיידי (Currently) זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקזז את הסכומים שהוכרו וכן כוונה לסלק את הנכס וההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות בו-זמנית.

4. מכשירים פיננסיים נגזרים

נגזרים מוכרים לראשונה בשווי הוגן. עלויות עסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. לאחר ההכרה לראשונה, נמדדים הנגזרים בשווי הוגן, כשהשינויים בשווי הוגן נזקפים מיידי לרווח והפסד לסעיף רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון.

5. נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

ערכם של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות צמודי מדד, שאינם נמדדים לפי שווי הוגן, משוערך בכל תקופה בהתאם לשיעור עליית / ירידת המדד בפועל.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. מכשירים פיננסיים (המשך)

6. הקבוצה קיבלה החלטות לסווג ולייעוד נכסים כדלקמן:

נכסים הכלולים בתיקי השקעה של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות

מרבית נכסים אלו, הכלולים מכשירים פיננסיים סחירים ומכשירים פיננסיים לא סחירים, יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד, וזאת מהנימוקים הבאים: מדובר בתיקים מנוהלים, נפרדים ומזוהים, אשר הצגתם לפי שווי הוגן מקטינה באופן משמעותי עיוות חשבונאי של הצגת נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות לפי בסיסי מדידה שונים (mismatch), כמו כן הניהול מתבצע לפי שווי הוגן וביצועי התיק נמדדים לפי שווי הוגן בהתאם לאסטרטגיית ניהול סיכונים מתועדת, והמידע לגבי המכשירים הפיננסיים מדווח להנהלה (וועדת ההשקעות הרלוונטית) באופן פנימי על בסיס שווי הוגן.

חלק ממכשירי החוב הלא סחירים, הכלולים בתיקי השקעה של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות, נמדדים על פי עלות מופחתת, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית כמתאפשר על פי הוראת שעה שפרסם המפקח ובהתאם לתקינה.

מכשירים פיננסיים הכלולים נגזרים משוברים שנדרש להפרידם - מכשירים אלו יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד.

נכסים סחירים שאינם נכללים בתיקי השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחים (נוסטרו) שאינם כוללים נגזרים משוברים או שאינם מהווים נגזרים

נכסים אלו סווגו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה.

נכסים שאינם סחירים שאינם נכללים בתיקי השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחים (נוסטרו)

נכסים העונים לקריטריונים של קבוצת הלוואות וחייבים, לרבות אג"ח ח"ץ, סווגו לקבוצה זו ונמדדו על פי עלות מופחתת, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית. מכשירים הוניים שאינם סחירים סווגו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה.

7. קביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של השקעות הנסחרות באופן פעיל בשווקים פיננסיים מוסדרים נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין השקעות שלהן אין שוק פעיל, השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש בשיטות הערכה. שיטות אלו כוללות התבססות על עסקאות שבוצעו לאחרונה בתנאי שוק, התייחסות לשווי השוק הנוכחי של מכשיר אחר דומה במהותו, היוון תזרימי מזומנים או שיטות הערכה אחרות.

בקביעת השווי ההוגן של נכס או התחייבות, משתמשת הקבוצה בנתונים נצפים מהשוק ככל שניתן. מדידות שווי הוגן מחולקות לשלוש רמות במדרג השווי ההוגן בהתבסס על הנתונים ששימשו בהערכה, כדלקמן:

- רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל לנכסים או התחייבויות זהים.
- רמה 2: נתונים נצפים מהשוק, במישרין או בעקיפין, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3: נתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

לפרטים נוספים ראה באור 12.1.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. מכשירים פיננסיים (המשך)

8. רווחים מהשקעות, נטו הכנסות מימון והוצאות מימון

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון כוללים רווחים (הפסדים) ממכירה ומירידת ערך נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה, שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, רווחים (הפסדים) ממטבע חוץ והפרשי הצמדה בגין נכסי חוב ורווחים (הפסדים) ממימוש השקעות המחושבים כהפרש בין תמורת המימוש נטו ובין העלות המקורית או העלות המופחתת ומוכרים בעת קרות אירוע המכירה, הכנסות ריבית בגין סכומים שהושקעו (לרבות נכסים פיננסיים זמינים למכירה), הכנסות מדיבידנדים, שינויים בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה והכנסות מדמי שכירות של נדל"ן להשקעה. הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית. הכנסות מדיבידנדים מוכרות במועד בו מוקנית לקבוצה הזכות לקבלת תשלום.

רווחים והפסדים מהפרשי שער, משינויים בשווי ההוגן של ההשקעות ומימוש השקעות מדווחים בנטו.

הוצאות מימון

הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער על הלוואות שנתקבלו, ריבית והפרשי שער על פקדונות ויתרות מבטחי משנה, שינויים בגין ערך הזמן בגין הפרשות. עלויות האשראי, שאינן מהוונות, נזקפות לדוח רווח והפסד במועד התהוותן.

יב. רכוש קבוע

1. הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מצטברים מירידת ערך. העלות של מספר פריטי רכוש קבוע נקבעה לפי שוויים ההוגן ליום 1 בינואר 2007, מועד המעבר ל-IFRS (עלות נחשבת).

העלות כוללת עלויות הניתנות לייחוס ישיר לרכישת הנכס. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד המתייחס, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה.

רווח או הפסד מגריעת פריטי רכוש קבוע נקבע לפי השוואת התמורה מגריעת הנכס לערכו בספרים, ומוכר נטו בסעיף הכנסות אחרות או הוצאות אחרות, לפי העניין, בדוח רווח והפסד.

2. עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריטי רכוש קבוע ועלויות עוקבות אחרות מוכרות כחלק מהערך בספרים של הרכוש הקבוע אם צפוי כי התועלת הכלכלית העתידית הגלומה בהן תזרום אל הקבוצה וכי עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של חלק מפריטי הרכוש הקבוע שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שטופות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

3. פחת

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע מאחר ושיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. קרקעות בבעלות אינן מופחתות.

י.ב. רכוש קבוע (המשך)

3. פחת (המשך)

שיעורי הפחת בהם נעשה שימוש בתקופה השוטפת ובתקופות ההשוואתיות הינו כדלקמן:

בניינים	2%-4%
שיפורים במושכר	10%-17%
כלי רכב	15%
מחשבים ותוכנה	17%-33%
ריהוט וציוד	6%-15%

קרקעות בחכירה ממנהל מקרקעי ישראל, המטופלות כחכירה מימונית, מופחתות על-פני אורך תקופת החכירה.

שיפורים במושכר מופחתים לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות (לרבות תקופת האופציה להארכה שבידי הקבוצה שבכוונתה לממשה) או בהתאם לתקופת החיים המשוערת של השיפור, לפי הקצר שבהם.

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח ומותאמים במידת הצורך.

י.ג. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הוא נדל"ן (קרקע או מבנה-או חלק ממבנה-או שניהם) המוחזק (על ידי הקבוצה כבעלים או בחכירה מימונית) לצורך הפקת הכנסות שכירות או לשם עליית ערך הונת או שניהם, ושלא לצורך שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים למטרות מנהלתיות, או מכירה במהלך העסקים הרגיל.

כמו כן, זכויות בנדל"ן להשקעה החכורות על ידי הקבוצה בחכירה תפעולית ומיועדת להשכרה לצד ג' מסווגות ומטופלות כנדל"ן להשקעה.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות בתוספת עלויות עסקה שניתן לייחס במישרין לרכישה. בתקופות עוקבות הנדל"ן להשקעה נמדד לפי שווי הוגן, כשהשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.

לצורך קביעת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה מתבססת הקבוצה על הערכות שווי שמבוצעות על ידי מעריכים חיצוניים בלתי תלויים שהינם מומחים בהערכות שווי של נדל"ן והינם בעלי הידע והניסיון הנדרשים.

נדל"ן להשקעה נגרע כאשר הוא ממומש או כאשר נפסק השימוש בו ולא צפויות הטבות כלכליות עתידיות ממימוש. ההפרש בין התמורה נטו ממימוש הנכס לבין היתרה בדוחות הכספיים מוכר ברווח והפסד בתקופה שבה נגרע הנכס.

העברת נכס מנדל"ן להשקעה לרכוש קבוע מתבצעת כאשר יש שינוי בשימוש, כגון התחלת שימוש בנכס על ידי הבעלים.

העלות הנחשבת של הנכס המועבר מנדל"ן להשקעה, לרכוש קבוע הוא השווי ההוגן במועד המעבר.

כאשר השימוש בנדל"ן הופך משימוש על ידי הבעלים לנדל"ן להשקעה אשר נמדד לפי שווי הוגן, הנכס נמדד מחדש לפי שווי הוגן ומסווג כנדל"ן להשקעה. כל רווח שנוצר מהמדידה מחדש נזקף לרווח כולל אחר ומוצג בקרן שערון בהון אשר לא ישוחרר לרווח והפסד, אלא אם הרווח מבטל הפסד קודם מירידת ערך של הנדל"ן, ובמקרה זה הרווח נזקף תחילה לדוח רווח והפסד. כל הפסד נזקף ישירות לרווח והפסד.

נדל"ן להשקעה בפיתוח המיועד לשימוש עתידי כנדל"ן להשקעה נמדד אף הוא בשווי הוגן כאמור לעיל וזאת כאשר השווי ההוגן ניתן למדידה מהימנה. כשהשווי ההוגן אינו ניתן למדידה מהימנה, בשל אופי והיקף סיכוני הפרויקט, אזי הוא נמדד על פי עלותו, בניכוי הפסדים מירידת ערך במידה שקיימים, עד למועד שבו השווי ההוגן ניתן למדידה מהימנה או השלמת הבנייה, כמוקדם מביניהם. בסיס העלות של נדל"ן להשקעה בפיתוח כולל את עלות המקרקעין, עלויות תכנון ופיתוח ישירות תוספתיות ודמי תיווך בשל התקשרויות בהסכמים להשכרתו.

לפרטים נוספים ראה באור 8.

י. חכירות

המבחנים לסיווג חכירה כמימונית או כתפעולית מבוססים על מהות ההסכמים והם נבחנים במועד ההתקשרות על-פי הכללים להלן שנקבעו ב-IAS17:

הקבוצה כחוכר1. חכירה מימונית

בחכירה מימונית, הועברו לקבוצה באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הקשורים לבעלות על הנכס החוכר. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החוכרים ומוכרת התחייבות בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימליים העתידיים. לאחר ההכרה לראשונה מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה. תשלומי החכירה מוקצים בין הוצאות המימון ופרעון של ההתחייבות בגין החכירה לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

2. חכירה תפעולית

הסכמי חכירה, בהם לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הגלומים בבעלות על הנכס החוכר, מסווגים כחכירה תפעולית. זאת, פרט לחכירות תפעוליות של נכסי נדל"ן אשר הקבוצה בחרה לסווג כנדל"ן להשקעה. תשלומי החכירה מוכרים כהוצאה ברווח והפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה.

הקבוצה כמחכירחכירה תפעולית

נכסים אשר לא מועברים באופן ממשי כל הסיכונים וההטבות הקשורים לבעלות על הנכס, מסווגים כחכירה תפעולית. עלויות ראשוניות ישירות שהתהוו בגין הסכם החכירה, מתווספות לעלות הנכס המוכר ומוכרות כהוצאה לאורך תקופת החכירה לפי אותו בסיס. תקבולי החכירה מוכרים כהכנסה ברווח או הפסד בקו ישר על פני תקופת החכירה. תקבולי חכירה מותנים נזקפים לדוח רווח והפסד כהכנסה במועד שבו לחברה זכאות לקבלם.

טו. נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בנפרד נמדדים עם ההכרה הראשונית לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בצירופי עסקים נמדדים במועד הרכישה לפי השווי ההוגן.

לאחר ההכרה הראשונית נכסים בלתי מוחשיים נמדדים על-פי עלותם בניכוי הפחתה מצטברת ובניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים בלתי מוגדר אינם מופחתים באופן שיטתי וכפופים לבחינת ירידת ערך מידי שנה וכן בכל עת שקיים סימן המצביע כי ייתכן שחלה ירידת ערך. אורך החיים השימושיים של נכסים אלה נבחן מידי שנה כדי לקבוע אם הערכת אורך החיים כבלתי מוגדר עדיין תקפה. אם האירועים והנסיבות אינם תומכים עוד בהערכה כאמור, השינוי באורך החיים השימושיים מבלתי מוגדר למוגדר מטופל כשינוי באומדן חשבונאי מכאן ולהבא, ובאותו מועד נבחנת גם ירידת ערך והנכס מופחת באופן שיטתי על פני תקופת אורך החיים השימושיים שלו.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים מוגדר מופחתים על פני אורך החיים השימושיים שלהם ונבחנת לגביהם ירידת ערך כאשר קיימים סימנים המצביעים על כך שקיימת לגביהם ירידת ערך. תקופת הפחתה ושיטת הפחתה של נכס בלתי מוחשי עם אורך חיים שימושיים מוגדר נבחנות לפחות בכל סוף שנה. שינויים באורך החיים השימושיים או בדפוס הצריכה הצפוי של ההטבות הכלכליות הצפויות לנבוע מהנכס מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי באופן של מכאן ולהבא. הוצאות הפחתה בגין נכסים בלתי מוחשיים עם אורך חיים שימושיים מוגדר נזקפות לדוח רווח והפסד.

1. מוניטין

מוניטין שנוצר כתוצאה מרכישה של צרופי עסקים, מוצג במסגרת נכסים בלתי מוחשיים. למידע בדבר מדידת המוניטין בעת ההכרה לראשונה ראה סעיף ח.2 לעיל.

בתקופות עוקבות מוניטין נמדד לפי עלות בניכוי הפסדים מירידות ערך שנצברו.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טו. נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

2. עלויות פיתוח תוכנה

עלויות פיתוח תוכנה מהוונות אך ורק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח, התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית, צפויה הטבה כלכלית עתידית מהפיתוח ולקבוצה כוונה ומקורות מספיקים להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. עלות שהוונה כוללת את עלות החומרים, שכר עבודה ישיר ועלויות תקורה שניתן לייחסן ישירות להכנת הנכס לשימוש המיועד. עלויות פיתוח אחרות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

בתקופות עוקבות, עלויות פיתוח שהונו נמדדות לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו.

3. תוכנות

נכסי הקבוצה כוללים מערכות מחשב המורכבות מחומרה ותוכנות. תוכנות המהוות חלק אינטגרלי מחומרה, אשר אינה יכולה לפעול ללא התוכנות המותקנות עליה, מסווגות כרכוש קבוע. לעומת זאת, רישיונות לתוכנות העומדות בפני עצמן ומוסיפות פונקציונליות נוספת לחומרה, מסווגים כנכסים בלתי מוחשיים.

4. עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. כל העלויות האחרות, לרבות עלויות הקשורות למוניטין או מותגים שפותחו באופן עצמי, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

5. הפחתה

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד על פני אומדן אורך החיים השימושי של הנכסים הבלתי מוחשיים מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש. מוניטין אינו מופחת בהיותו נכס בעל אורך חיים שימושיים בלתי מוגדר.

אומדן אורך החיים השימושי לתקופה הנוכחית ולתקופות השוואתיות הינו כדלקמן:

(א) עודפי עלות שנוצרו ברכישת סוכנויות ביטוח או מצירוף עסקים שנרכשו מסוכנויות ביטוח, המיוחסים בעיקרם לתיקי עמלות, מופחתים בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופה של 10 שנים.

(ב) דמי ניהול עתידיים - הפרש מקורי המתייחס לדמי ניהול עתידיים צפויים בקרנות השתלמות וניהול תיקים מופחת בהתאם לתקופה החזויה לקבלת דמי הניהול:
- בקרנות השתלמות - על פני 20 שנה תוך התחשבות בקצב הביטולים.
- ניהול תיקים - על פני 10 שנה תוך התחשבות בקצב הביטולים.

(ג) מותג - מופחת בקו ישר על פני 5-10 שנים.

(ד) תוכנות מחשב - מופחתות בקו ישר על פני 3-6 שנים.

(ה) תיק לקוחות - מופחת על פני 10 שנים בשיטת סכום ספרות השנים הפוחת.

האומדנים בדבר שיטת הפחתה ואורך החיים השימושיים נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח.

טז. ירידת ערך

1. נכסים פיננסיים

ירידת ערך של נכס פיננסי שאינו מוצג בשווי הוגן דרך רווח והפסד נבחנת כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית לכך שאירוע הפסד התרחש לאחר מועד ההכרה לראשונה בנכס ואירוע הפסד זה השפיע באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים של הנכס הניתן לאמידה מהימנה.

ראייה אובייקטיבית לכך שחלה ירידת ערך של נכסים פיננסיים עשויה לכלול הפרת חוזה על ידי חייב, ארגון מחדש של סכום המגיע לקבוצה בתנאים אשר הקבוצה לא הייתה שוקלת במקרים אחרים, קיום סממנים לכך שחייב או מנפיק חוב יפשוט רגל או היעלמות שוק פעיל עבור נייר ערך, מידע נצפה שמצביע על כך שקיימת ירידה הניתנת למדידה בתזרימי מזומנים צפוי מקבוצה של נכסים פיננסיים.

ראיות לירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה

בבחירת ירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהם מכשירים הוניים, בוחנת הקבוצה גם את הפער שבין השווי ההוגן של הנכס לעלותו המקורית תוך התייחסות לתנודתיות של שער המכשיר, למשך הזמן בו השווי ההוגן של הנכס נמוך מעלותו המקורית ולשינויים בסביבה הטכנולוגית, הכלכלית או המשפטית או בסביבת השוק בה פועלת החברה שהנפיקה את המכשיר. בנוסף, ירידה משמעותית או מתמשכת בשווי ההוגן מתחת לעלות המקורית הינה ראייה אובייקטיבית לירידת ערך.

ראיות לירידת ערך של מכשירי חוב

הקבוצה בוחנת ראיות לירידת ערך לגבי נכסי חוב המסווגים להלוואות וחייבים הן ברמת הנכס הבודד והן ברמה קולקטיבית. ההלוואות והחייבים שהינם משמעותיים באופן פרטני נבחנים ספציפית לירידת ערך. הלוואות וחייבים אלה אשר בגינם לא זוהתה ירידת ערך ספציפית מקובצים יחדיו ולגביהם נבחנת קיומה של ירידת ערך קולקטיבית במטרה לאתר ירידת ערך שהתרחשה וטרם זוהתה.

בבחינה קולקטיבית של ירידת ערך, הקבוצה עושה שימוש במגמות היסטוריות של ההסתברות להפרה, עיתוי קבלת החזר וסך ההפסד בפועל, בהתאם לשיקול דעת ההנהלה בדבר השאלה האם ההפסדים בפועל צפויים להיות גדולים או קטנים יותר בהשוואה להפסדים העולים מהמגמות ההיסטוריות לאור המצב הכלכלי ותנאי האשראי הקיימים.

טיפול בהפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים הנמדדים בעלות מופחתת

הפסד מירידת ערך של נכס פיננסי, הנמדד לפי עלות מופחתת, מחושב כהפרש בין ערך הנכס בספרים לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, מהוון בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של הנכס. הפסדים נזקפים לדוח רווח והפסד ומוצגים כהפרשה להפסד כנגד יתרת נכסים פיננסיים אלו.

טיפול בהפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה

הפסדים מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה מוכרים על ידי העברת ההפסד המצטבר שנזקף לקרן הון בגין נכסים זמינים למכירה, לרווח והפסד. ההפסד המצטבר אשר מועבר לרווח והפסד הינו הפרש בין עלות הרכישה בניכוי החזרי קרן והפחתות, לבין השווי ההוגן הנוכחי בניכוי ירידות ערך אשר הוכרו בעבר דרך רווח והפסד.

טיפול הפסדים מירידת ערך

הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחסו באופן אובייקטיבי לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד מירידת הערך. ביטול הפסד מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים הנמדדים לפי עלות מופחתת ובגין נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהינם מכשירי חוב, נזקף לרווח והפסד. ביטול הפסד מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהינם מכשירי הון, נזקף לרווח הכולל האחר.

2. ביטוח משנה

(א) ההתחייבויות של מבטחי המשנה כלפי החברה אינן משחררות אותה מהתחייבויותיה כלפי המבוטחים על פי פוליסות הביטוח.

מבטח משנה אשר לא יעמוד בהתחייבויותיו על פי חוזי ביטוח המשנה, עלול לגרום לקבוצה הפסדים.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טז. ירידת ערך (המשך)

2. ביטוח משנה (המשך)

ב) החברה מבצעת הפרשה לחובות מסופקים בגין חובות מבטחי משנה שגבייתם מוטלת בספק על בסיס הערכות סיכון פרטניות ועל בסיס עומק החוב.

בנוסף, בקביעת חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות הביטוחיות מתחשבת החברה, בין היתר, בהערכת אפשרות הגביה ממבטחי המשנה. כאשר חלקם של מבטחי המשנה כאמור מחושב על בסיס אקטוארי, חלקם של אותם מבטחי משנה שבקשיים מחושב בהתאם להמלצת האקטואר, המביאה בחשבון את כלל גורמי הסיכון. כמו כן, מתחשבת החברה בעת עריכת ההפרשות, בין היתר, בכונות הצדדים להגיע להסכמי ניתוק התקשרויות בדרך של פרעון סופי של החובות (CUT OFF) במטרה לצמצם את החשיפה.

3. פרמיה לגביה בביטוח כללי

הפרשה לחובות מסופקים בגין פרמיה לגביה בעסקי ביטוח כללי מחושבת לפי אומדנים המבוססים, בין היתר, על עומק חובות בפיגור ועל ביטולי פרודוקציה בפועל בשנים קודמות.

4. נכסים שאינם פיננסיים

עיתוי בחינת ירידת ערך

הערך בספרים של הנכסים הלא פיננסיים של הקבוצה, שאינם הוצאות רכישה נדחות, נדל"ן להשקעה, נכסים הנובעים מהטבות לעובדים ונכסי מס נדחים, נבדק בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. באם קיימים סימנים, כאמור, מחושב אומדן סכום בר ההשבה של הנכס. הקבוצה בוחנת ירידת ערך מוניטין אחת לשנה, בתאריך קבוע, או לעיתים קרובות יותר אם אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שקיימת ירידת ערך.

מדידת סכום בר השבה

הסכום בר ההשבה של נכס או של יחידה מניבת מזומנים הינו הגבוה מבין שווי השימוש לבין שווי הוגן, בניכוי עלויות מימוש. בקביעת שווי השימוש, מהוונת הקבוצה את תזרימי המזומנים העתידיים החזויים לפי שיעור היוון לפני מסים, המשקף את ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתייחסים לנכס או ליחידה המניבה מזומנים. למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים"). למטרת בחינת ירידת ערך של מוניטין, יחידות מניבות מזומנים אליהן הוקצה מוניטין מקובצות כך שהרמה בה נבחנת ירידת ערך של מוניטין משקפת את הרמה הנמוכה ביותר בה המוניטין נתון למעקב למטרת דיווח פנימי אך בכל מקרה אינה גדולה ממגזר פעילות לפני קיבוץ מגזרים דומים. מוניטין שנרכש במסגרת צירוף עסקים מוקצה ליחידות מניבות מזומנים, לרבות אלו הקיימות בקבוצה גם טרם צירוף העסקים, אשר צפויות להניב הטבות מהסינרגיה של הצירוף.

חברות כלולות

מוניטין המהווה חלק מחשבון השקעה בחברה כלולה אינו מוכר בנפרד ולכן אינו נבחן בנפרד בבחינת ירידת ערך. לחילופין, נבחנת ירידת ערך להשקעה בכללותה כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על ירידת ערך.

הכרה בהפסד מירידת ערך

הפסדים מירידת ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים עולה על הסכום בר ההשבה, ונזקפים לרווח והפסד. הפסדים מירידת ערך שהוכרו לגבי יחידות מניבות מזומנים, מוקצים תחילה להפחתת הערך בספרים של מוניטין שיוחס ליחידות אלה ולאחר מכן להפחתת הערך בספרים של הנכסים האחרים ביחידה מניבת המזומנים, באופן יחסי.

ביטול הפסד מירידת ערך

הפסד מירידת ערך מוניטין אינו מבוטל. באשר לנכסים אחרים, לגביהם הוכרו הפסדים מירידת ערך בתקופות קודמות, בכל מועד דיווח נבדק האם קיימים סימנים לכך שהפסדים קטנו או לא קיימים עוד. הפסד מירידת ערך מבוטל אם חל שינוי באומדנים ששימשו לקביעת הסכום בר ההשבה, אך ורק במידה שהערך בספרים של הנכס, אחרי ביטול הפסד מירידת הערך, אינו עולה על הערך בספרים בניכוי פחת או הפחתות, שהיה נקבע אלמלא הוכר הפסד מירידת ערך.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יז. הון מניות

מניות רגילות מסווגות כהון.

יח. הטבות לעובדים

בקבוצה קיימות מספר תכניות הטבה לעובדים.

סיווג הטבות לעובדים, לצורכי מדידה, כהטבות לטווח קצר או כהטבות אחרות לטווח ארוך נקבע בהתאם לתחזית הקבוצה לסילוק המלא של ההטבות.

1. הטבות לזמן קצר

הטבות לעובדים לזמן קצר הינן הטבות אשר חזויות להיות מסולקות במלואן עד 12 חודש מתום תקופת הדיווח השנתית שבה העובדים מספקים את השירותים המתייחסים.

הטבות אלו כוללות משכורות, דמי הבראה, ימי חופשה ותשלומים לביטוח לאומי נמדדות על בסיס לא מהוון ומוכרות כהוצאות עם מתן השירותים או במקרה של העדרויות שאינן נצברות (חופשת לידה) - בעת ההיעדרות בפועל. התחייבות בגין בונוס במזומן או תוכנית להשתתפות ברווחים, מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על ידי העובד וניתן לאמוד באופן מהימן את הסכום.

2. הטבות לאחר סיום העסקה

(א) תכנית להפקדה מוגדרת

לקבוצה תוכניות להפקדה מוגדרת בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963 (בסעיף זה - "החוק"), לפיהן הקבוצה משלמת באופן קבוע תשלומים מבלי שתהיה לה מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים גם אם בקרן לא הצטברו סכומים מספיקים כדי לשלם את כל ההטבות לעובד המתייחסות לשירות העובד בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות.

הפקדות לתכנית להפקדה מוגדרת בגין פיצויים או בגין תגמולים מוכרות כהוצאה בעת ההפקדה לתכנית, במקביל לקבלת שירותי העבודה מהעובד ולא נדרשת הפרשה נוספת בדוחות הכספיים.

(ב) תכנית להטבה מוגדרת

הקבוצה מפעילה תכנית להטבה מוגדרת בגין תשלום פיצויים בהתאם לחוק. לפי החוק, זכאים עובדים לקבל פיצויים עם פיטוריהם או עם פרישתם.

מחויבות של הקבוצה, המתייחסת לתכנית הטבה מוגדרת בגין הטבות לאחר סיום העסקה, מחושבת לגבי כל תכנית בנפרד על ידי אומדן הסכום העתידי של ההטבה שיגיע לעובד בתמורה לשירותיו, בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. הטבה זו מוצגת לפי ערך נוכחי בניכוי השווי ההוגן של נכסי התכנית. הקבוצה קובעת את הריבית נטו על ההתחייבות (הנכס), נטו בגין הטבה מוגדרת על-ידי הכפלת ההתחייבות (הנכס), נטו בגין הטבה מוגדרת בשיעור ההיוון ששימש למדידת המחויבות בגין הטבה מוגדרת, כפי ששניהם נקבעו בתחילת תקופת הדיווח השנתית. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב קונצרניות צמודות באיכות גבוהה, שהמטבע שלהן ומועד פירעון דומים לתנאי המחויבות של הקבוצה. החישובים נערכים על ידי אקטואר מוסמך לפי שיטת יחידת הזכאות החזויה.

מדידה מחדש של ההתחייבות (הנכס), נטו בגין הטבה מוגדרת כוללת רווחים והפסדים אקטואריים, תשואה על נכסי תכנית (למעט ריבית) וכן שינוי כלשהו בהשפעה על תקרת הנכסים (ככל שרלוונטי, למעט ריבית). מדידות מחדש נזקפות מיידית, דרך רווח כולל אחר לעודפים.

עלויות ריבית בגין מחויבות להטבה מוגדרת, הכנסות ריבית בגין נכסי תכנית וריבית בגין השפעה של תקרת הנכסים שנזקפו לרווח והפסד מוצגות בסעיף הוצאות הנהלה וכלליות.

כאשר חל שיפור או צמצום בהטבות שמעניקה הקבוצה לעובדים, אותו חלק מההטבות המוגדרות המתייחס לשירותי עבר של העובדים או הרווח או הפסד המצמצום מוכרים מיידית ברווח והפסד כאשר מתרחש התיקון או הצמצום של התכנית.

נכסים שעומדים כנגד מרכיב הפיצויים, בפוליסות שהופקו על ידי החברה, אינם מהווים נכסי תוכנית להטבה מוגדרת, ומקוזזים מההתחייבויות בגין חוזי הביטוח.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יח. הטבות לעובדים (המשך)

3. הטבות אחרות לעובדים לטווח ארוך

המחויבות נטו של הקבוצה בגין הטבות לעובדים לטווח ארוך, שאינן מתייחסות לתכניות הטבה לאחר העסקה, היא בגין סכום ההטבה העתידית המגיעה לעובדים בגין שירותים שהוענקו בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. סכום הטבות אלו מהווה לערכו הנוכחי ומנוכה ממנו השווי ההוגן של נכסים המתייחסים למחויבות זו. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב קונצרניות צמודות באיכות גבוהה, שהמטבע שלהן ומועד הפרעון שלהן דומים לתנאי המחויבויות של הקבוצה. החישוב נעשה לפי שיטת יחידת הזכאות החזויה. רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים לרווח או הפסד בתקופה בה הם נוצרו.

עובדי הקבוצה זכאים להטבות בגין ימי מחלה וחלקם זכאים למענקי יובל. הטבות אלה מטופלות כהטבות אחרות לטווח ארוך מאחר שהקבוצה צופה כי הטבות אלו ינוצלו בתקופה שלאחר שנה מתאריך הדיווח.

4. הטבות בגין פיטורין

הטבות בגין פיטורין לעובדים מוכרות כהוצאה כאשר הקבוצה התחייבה באופן מובהק, ללא אפשרות ממשית לביטול, לפיטורי עובדים לפני הגיעם למועד הפרישה המקובל על פי תכנית פורמלית מפורטת.

5. עסקאות תשלום מבוסס מניות

עסקאות המסולקות במכשירים הוניים

השווי ההוגן במועד ההענקה של מענקי תשלום מבוסס מניות לעובדים נזקף כהוצאת שכר במקביל לגידול בהון על פני התקופה בה מושגת זכאות בלתי מותנית למענקים. הסכום שנזקף כהוצאה בגין מענקי תשלום מבוסס מניות, המותנים בתנאי הבשלה שהינם תנאי שירות או תנאי ביצוע שאינם תנאי שוק, מותאם על מנת לשקף את מספר המענקים אשר צפויים להבשיל.

עבור מענקי תשלום מבוסס מניות המותנים בתנאים שאינם תנאי הבשלה או בתנאי הבשלה שהינם תנאי ביצוע שהם תנאי שוק, הקבוצה מביאה בחשבון תנאים אלו באמידת השווי ההוגן של המכשירים הוניים המוענקים, לכן, הקבוצה מכירה בהוצאה בגין מענקים אלו ללא קשר אם התקיימו התנאים הללו.

כאשר הקבוצה מבצעת שינויים בתנאים של הענקה המסולקת במכשירים הוניים, מוכרת הוצאה נוספת מעבר להוצאה המקורית שחושבה בגין כל שינוי המגדיל את השווי ההוגן הכולל של התגמול המוענק או שמיטיב עם העובד/נותן השירות האחר לפי השווי ההוגן במועד השינוי.

ביטול הענקה המסולקת במכשיר הוני, מטופלת כאילו הבשילה לתאריך הביטול וההוצאה שטרם הוכרה בגין ההענקה מוכרת מיידית. עם זאת, אם ההענקה שבוטלה מוחלפת בהענקה חדשה ומיועדת כהענקה חלופית לתאריך בו היא הוענקה, ההענקה המבוטלת וההענקה החדשה תטופלנה שתיהן כשינוי של ההענקה המקורית כמתואר בפסקה הקודמת.

בעסקאות בהן מעניקה חברת האם לעובדי הקבוצה זכויות למכשיריה הוניים, מטפלת הקבוצה בהענקה כעסקת תשלום מבוסס מניות המסולקת במכשירים הוניים, כלומר מכירה בשווי ההוגן של ההענקה ישירות בהון, בהתאם לאמור לעיל.

עסקאות המסולקות במזומן

עלות עסקה המסולקת במזומן נמדדת לפי השווי ההוגן במועד ההענקה. לפרטים נוספים ראה באור 33. השווי ההוגן מוכר כהוצאה על פני תקופת ההבשלה ובמקביל מוכרת התחייבות. ההתחייבות נמדדת מחדש בכל תקופת דיווח לפי השווי ההוגן עד לסילוקה, כאשר שינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד, תוך התחשבות בהיקף השירותים שסופקו על ידי העובדים עד אותו מועד.

יט. הפרשות

הפרשה מוכרת כאשר לקבוצה יש מחויבות נוכחית, משפטית או משתמעת, כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, הניתנת לאמידה בצורה מהימנה, וכאשר צפוי כי תידרש זרימת הטבות כלכליות לסילוק המחויבות. הפרשות נקבעות על ידי היוון תזרימי המזומנים העתידיים בשיעור ריבית לפני מס, המשקף את הערכות השוק השוטפות לערך הזמן של הכסף ואת הסיכונים הספציפיים להתחייבות. הערך בספרים של הפרשה בגין התחייבות לזמן ארוך מותאם בכל תקופה על מנת לשקף את חלוף הזמן.

תביעות משפטיות

הפרשה בגין תביעות מוכרת כאשר לקבוצה מחויבות קיימת (משפטית או משתמעת) כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר; יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות; וניתן לאמוד את המחויבות באופן מהימן. כאשר השפעת ערך הזמן מהותית, נמדדת הפרשה בהתאם לערך הנוכחי. בעת בחינת הצורך בהכרה בהפרשות ובכימותן, מסתייעת הנהלת הקבוצה ביועצה המשפטיים.

חוזים מכבידים

הפרשה לחוזים מכבידים מוכרת כאשר ההטבות הצפויות להתקבל מהחוזים על ידי הקבוצה נמוכות ביחס לעלויות הבלתי נמנעות כתוצאה מעמידה במחויבויותיה החוזיות. הפרשה נמדדת על פי הנמוך מבין הערך הנוכחי של העלות החזויה לביטול החוזה והערך הנוכחי של העלות החזויה נטו להמשך קיום החוזה. בטרם מוכרת הפרשה, מכירה הקבוצה בירידת ערך של הנכסים הקשורים לאותו חוזה.

כ. הכרה בהכנסה

1. פרמיות

(א) פרמיות במגזר ביטוח חיים ובמגזר ביטוח בריאות, לרבות פרמיות חסכון ולמעט תקבולים בגין חוזי השקעה נרשמות כהכנסות בהגיע מועד גבייתן.

ביטולים נרשמים במועד קבלת ההודעה מבעל הפוליסה, או באופן יזום על ידי הקבוצה עקב פיגורים בתשלום, בכפוף להוראות כל דין. השתתפות המבוטחים בביטוח קבוצתי ברווחים מנוכה מסעיף פרמיות שהורווחו ברוטו.

(ב) פרמיות בביטוח כללי נרשמות כהכנסות על בסיס דוחות תפוקה חודשיים. הפרמיות מתייחסות בעיקרן לתקופת ביטוח של שנה. ההכנסות מפרמיה ברוטו ושינויים בפרמיה שטרם הורווחה בגינה, נרשמים בסעיף פרמיות שהורווחו, ברוטו.

פרמיות בענף רכב חובה נרשמות בעת פרעון הפרמיה הואיל והכיסוי הביטוחי מותנה בתשלום הפרמיה.

פרמיות מפוליסות שתחילת הביטוח שלהן לאחר תאריך הדיווח נרשמות כהכנסות מראש.

ההכנסות שנכללו בדוחות הכספיים הינן לאחר ביטולים שנתקבלו מבעלי פוליסות, ובניכוי ביטולים והפרשות עקב אי פרעון דמי הביטוח, בכפוף להוראות כל דין ובניכוי השתתפות המבוטחים ברווחים, על בסיס ההסכמים שבתוקף.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ. הכרה בהכנסה (המשך)

2. דמי ניהול

(א) דמי ניהול בגין חוזי ביטוח חיים וחוזי השקעה תלויי תשואה

דמי הניהול מחושבים בהתאם להנחיות המפקח על בסיס התשואה וצבירת החסכון של המבוטחים בתיק המשתתף ברווחים.

דמי הניהול כוללים את המרכיבים דלקמן:

פוליסות שנמכרות החל מ- 1 בינואר 2004 - דמי ניהול קבועים בלבד.

בגין פוליסות שנמכרו עד ליום 31 בדצמבר 2003 - דמי ניהול קבועים ומשתנים.

דמי הניהול הקבועים מחושבים בשיעורים קבועים מצבירת החסכון ונרשמים על בסיס צבירה.

דמי הניהול המשתנים מחושבים כשיעור מהרווח הריאלי השנתי (מה- 1 בינואר ועד ה- 31 בדצמבר) שנזקק לפוליסה בניכוי דמי הניהול הקבועים שנגבו מאותה הפוליסה.

במהלך השנה נרשמים דמי הניהול המשתנים על בסיס צבירה בהתאם לתשואה החודשית הריאלית, ככל שהיא חיובית. בחודשים בהם התשואה הריאלית שלילית מוקטנים דמי הניהול המשתנים עד לגובה סך דמי הניהול המשתנים שנרשמו במצטבר מתחילת השנה. תשואה שלילית שלא בוצעה בגינה הקטנה של דמי הניהול במהלך שנה שוטפת, תנוכה, לצורך חישוב דמי הניהול מתשואה חיובית בתקופות עוקבות.

(ב) דמי ניהול מקרנות פנסיה ומקופות גמל

הכנסות מניהול קרנות פנסיה ומקופות גמל נזקפות על בסיס יתרות הנכסים המנוהלים ועל בסיס התקבולים מהעמיתים, בהתאם להנחיות המפקח.

3. עמלות

הכנסות מעמלות ביטוח כללי בסוכנויות ביטוח מוכרות כהכנסה בעת התהוותן.

הכנסות מעמלות ביטוח חיים בסוכנויות ביטוח נזקפות על בסיס מועדי הזכאות לתשלום העמלות על פי ההסכמים עם חברות הביטוח, בניכוי הפרשות להחזרי עמלות עקב ביטולים של פוליסות ביטוח.

4. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון - ראה סעיף יא.8 לעיל.

בדוח על תזרימי המזומנים החברה בחרה להציג ריבית שהתקבלה, דיבידנד שהתקבל וריבית ששולמה במסגרת תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת. דיבידנדים ששולמו מוצגים במסגרת תזרימי המזומנים מפעילות מימון.

כא. הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות מסווגות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות (הנכללות בסעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי הביטוח וחוזי השקעה), להוצאות הקשורות ברכישה (הנכללות בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות) וליתרת הוצאות הנהלה וכלליות הנכללות בסעיף זה. הסיווג נערך, בהתאם למודלים פנימיים של הקבוצה המבוססים על הוצאות ישירות שנזקפו והוצאות עקיפות שהועמסו.

כב. מסים על הכנסה

הוצאת מסים על הכנסה כוללת מסים שוטפים ונדחים. מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד אלא אם המס נובע מצירוף עסקים או פריטים אשר מוכרים ישירות בהון או ברווח כולל אחר.

מסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו או נחקקו למעשה למועד הדיווח וכן התאמות נדרשות בקשר לחבות המס לתשלום בגין שנים קודמות.

מסים נדחים

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. הקבוצה לא מכירה במסים נדחים לגבי הפרשים הזמניים הבאים: ההכרה לראשונה במוניטין, ההכרה לראשונה בנכסים ובהתחייבויות בעסקה שאינה מהווה צירוף עסקים ושאינה משפיעה על הרווח החשבונאי ועל הרווח לצרכי מס, וכן הפרשים הנובעים מהשקעה בחברות בנות, ובחברות כלולות, במידה ואין זה צפוי שהם יתהפכו בעתיד הנראה לעין ובמידה והקבוצה שולטת במועד היפוך הפרש.

המסים הנדחים בגין נדל"ן להשקעה המוחזק במטרה להשיב את מרבית (substantially all) ההטבות הכלכליות הגלומות בו בדרך של מימוש ולא בדרך של שימוש, נמדדים לפי אופן היישוב הצפוי של נכס הבסיס, על בסיס מימוש ולא שימוש.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו יוממשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה למועד הדיווח.

נכס מס נדחה מוכר בספרים בגין הפסדים מועברים, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי כאשר צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה ניתן יהיה לנצל אותם. נכסי המסים הנדחים נבדקים בכל מועד דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתייחסות יתממשו, הם מופחתים.

המדידה של מסים נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו הקבוצה צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות. עבור נדל"ן להשקעה הנמדד תוך שימוש במודל השווי ההוגן, קיימת הנחה הניתנת להפרכה שהערך בספרים של הנדל"ן להשקעה יושב באמצעות מכירה.

קיצוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים

הקבוצה מקזזת נכסי והתחייבויות מסים נדחים במידה וקיימת זכות משפטית הניתנת לאכיפה לקיצוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס באותה חברה נישומה, או בחברות שונות, אשר בכוונתן לסלק נכסי והתחייבויות מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים השוטפים מיושבים בו זמנית.

תוספת מס בגין חלוקת דיבידנד

בחישוב המסים הנדחים לא מובאים בחשבון המסים שהיו חלים במקרה של מימוש ההשקעות בחברות מוחזקות, כל עוד מכירת ההשקעות בחברות מוחזקות אינה צפויה בעתיד הנראה לעין. כמו כן, לא הובאו בחשבון מסים נדחים בגין חלוקת רווחים על ידי חברות מוחזקות כדיבידנדים, כאשר חלוקת הדיבידנד אינה כרוכה בחבות מס נוספת, או כאשר מדיניות הקבוצה שלא ליזום חלוקת דיבידנד על ידי חברה מאוחדת הגוררת חבות מס נוספת.

עסקאות בינחברתיות

מס נדחה בגין עסקאות בינחברתיות בדוח המאוחד נרשם לפי שיעור המס החל על החברה הרוכשת.

עמדות מס לא ודאיות

הפרשה בגין עמדות מס לא וודאיות לרבות הוצאות מס וריבית נוספות, מוכרות כאשר יותר צפוי מאשר לא, כי הקבוצה תדרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות.

כג. רווח למניה

הקבוצה מציגה נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלה. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הקבוצה במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה. הרווח המדולל למניה נקבע על ידי התאמת הרווח או ההפסד, המתייחס לבעלי המניות הרגילות והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור, בגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדוללות הכוללות כתבי אופציה למניות שהוענקו לעובדים.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כד. תקנים חדשים שטרם הגיע מועד יישומם

1. IFRS9 מכשירים פיננסיים

IFRS9 (2014) הינו גרסה סופית של התקן, הכוללת הוראות מעודכנות לסיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים, וכן מודל חדש למדידת ירדת ערך של נכסים פיננסיים. הוראות אלו מתווספות ל - IFRS9 (2013) שפורסם בשנת 2013.

סיווג ומדידה

בהתאם לתקן, ישנן שלוש קטגוריות עיקריות למדידת נכסים פיננסיים: עלות מופחתת, שווי הוגן דרך רווח והפסד ושווי הוגן דרך רווח כולל אחר. בסיס הסיווג לגבי מכשירי חוב מתבסס על המודל העסקי של הישות לניהול נכסים פיננסיים ועל מאפייני תזרימי המזומנים החוזיים של הנכס הפיננסי. השקעה במכשירים הוניים תימדד בשווי הוגן דרך רווח והפסד (אלא אם החברה בחרה, בעת ההכרה הראשונית, להציג את השינויים בשווי ההוגן ברווח הכולל האחר).

התקן דורש כי השינויים בשווי ההוגן של התחייבויות פיננסיות שיועדו לשווי הוגן דרך רווח והפסד המיוחסים לשינוי בסיכון האשראי העצמי יוכרו לרוב ברווח כולל אחר.

ירידת ערך של נכסים פיננסיים

התקן כולל מודל חדש להכרה בהפסדי אשראי צפויים עבור מרבית נכסי החוב הפיננסיים. המודל החדש מציג גישת מדידה דואלית של ירידת ערך: אם סיכון האשראי המיוחס לנכס הפיננסי לא עלה באופן משמעותי מאז ההכרה לראשונה, תירשם הפרשה להפסד בגובה הפסדי האשראי הצפויים בשל אירועי כשל אשר התרחשותם אפשרית במהלך שנים-עשר החודשים לאחר מועד הדיווח. אם סיכון האשראי עלה באופן משמעותי במרבית המקרים ההפרשה לירידת ערך תגדל ותירשם בגובה הפסדי האשראי הצפויים על פני מלוא אורך החיים של הנכס הפיננסי.

התקן יישם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2018. אימוץ מוקדם אפשרי.

בחודש ספטמבר 2016 פורסם תיקון לתקן IFRS4 אשר מתיר לישות שמנפיקה חוזי ביטוח לאמץ את IFRS9 עם התאמות (להלן: "The overlay approach") או לדחות את אימוץ IFRS9 ליום 1 בינואר 2021 (להלן: "גישת הדחיה").

לצורך יישום גישת הדחיה על הישות לעמוד בקריטריונים הבאים:

1. הישות לא יישמה קודם לכן גרסה כלשהי של IFRS9.
2. פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח.

בהתאם לתקן, פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח כאשר:

- א) הערך בספרים של התחייבויותיה הנובע מחוזי ביטוח, כולל רכיבי פיקדון או נגזרים משובצים אשר הופרדו מחוזי הביטוח, הוא משמעותי ביחס לסך הערך בספרים של כלל התחייבויות; וכן
- ב) שיעור הערך בספרים של ההתחייבויות הקשורות לביטוח ביחס לסך הערך בספרים של כלל ההתחייבויות הינו:

- גדול מ-90% או;
- בין 80%-ל-90% כולל, וכן למבטח אין פעילות משמעותית שאיננה קשורה לביטוח.

מבטח אשר בוחר ליישם את גישת הדחיה נדרש לתת גילוי אשר יאפשר למשתמשים בדוחות הכספיים:

1. להבין כיצד הישות עומדת בקריטריונים לצורך יישום גישת הדחיה;

2. לערוך השוואה בין מבטחים אשר מיישמים את גישת הדחיה לבין ישויות שמיישמות את IFRS9.

החברה עומדת בקריטריונים הנ"ל ולכן צופה לדחות את היישום של IFRS9 עד למועד יישום התקן החדש על חוזי ביטוח.

כד. תקנים חדשים שטרם הגיע מועד יישומם (המשך)

2. IFRS15 - הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות

IFRS15 (להלן - התקן) פורסם על ידי ה- IASB במאי, 2014. התקן מחליף את IAS18 הכנסות, IAS11 חוזי הקמה ואת IFRIC13 תכניות נאמנות לקוחות, IFRIC15 הסכמים להקמת מבנים, IFRIC18 העברות של נכסים מלקוחות ו- SIC31 הכנסות - עסקאות חליפין הכוללות שירותי פרסום.

התקן מציג מודל בן חמישה שלבים שיחול על הכנסות הנובעות מחוזים עם לקוחות:

- שלב 1 - זיהוי החוזה עם הלקוח, לרבות התייחסות לקיבוץ חוזים וטיפול בשינויים (modifications) בחוזים.
- שלב 2 - זיהוי מספר מחויבויות ביצוע נפרדות (distinct) בחוזה.
- שלב 3 - קביעת מחיר העסקה, לרבות התייחסות לתמורה משתנה, רכיב מימון משמעותי, תמורות שאינן במזומן ותמורה שתשולם ללקוח.
- שלב 4 - הקצאת מחיר העסקה לכל מחויבות ביצוע נפרדת על בסיס מחיר המכירה היחסי הנפרד תוך שימוש במחירים נצפים אם הם זמינים, או באומדנים והערכות.
- שלב 5 - הכרה בהכנסה בעת עמידה במחויבות ביצוע, תוך הבחנה בין קיום מחויבות במועד מסוים לבין קיום מחויבות לאורך זמן.

התקן ייושם למפרע החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2018. אימוץ מוקדם אפשרי. התקן מאפשר לבחור ביישום למפרע חלקי עם הקלות מסוימות, שלפיו התקן ייושם על חוזים קיימים החל מתקופת היישום לראשונה ואילך, ולא תידרש הצגה מחדש של מספרי ההשוואה.

התקן לא צפוי להשפיע על ההכרה בהכנסה בגין פוליסות שבתחולת IFRS4. הקבוצה בוחנת את ההשפעה האפשרית של התקן על ההכרה בהכנסה בגין חוזים אחרים.

3. תיקונים ל- IAS7 דוח על תזרימי מזומנים. בדבר גילויים נוספים לגבי התחייבויות פיננסיות

בינואר 2016 פרסם ה- IASB תיקונים ל- IAS7 דוח על תזרימי מזומנים (להלן - התיקונים) אשר דורשים מתן גילויים נוספים לגבי התחייבויות פיננסיות. התיקונים דורשים להציג את התנועה בין יתרת הפתיחה ליתרת הסגירה של התחייבויות פיננסיות, לרבות השינויים הנובעים מתזרימי מזומנים מפעילות מימון, מרכישת או איבוד שליטה במוחזקות, משינויים בשערי חליפין ומשינויים בשווי הוגן. התיקונים ייושמו החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2017 או לאחריו. לא נדרש לכלול גילויים כאמור בהתייחס למספרי השוואה לתקופות הקודמות למועד התחילה של התיקונים. אימוץ מוקדם אפשרי.

הקבוצה תכלול את הגילויים הנדרשים בדוחותיה הכספיים הרלוונטיים.

4. IFRS16 חכירות

בינואר 2016 פרסם ה- IASB את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 16 בדבר חכירות (להלן - התקן החדש). בהתאם לתקן החדש, חכירה מוגדרת כחוזה, או חלק מחוזה, אשר מעביר בתמורה לתשלום את זכות השימוש בנכס לתקופת זמן מוגדרת.

להלן עיקרי התקן החדש:

- התקן החדש דורש מחוכרים להכיר בכל החכירות בנכס מול התחייבות בדוח על המצב הכספי (פרט למקרים מסוימים) באופן דומה לטיפול החשבונאי בחכירה מימונית בהתאם לתקן הקיים- IAS17 חכירות.
- חוכרים יכירו בהתחייבות בגין תשלומי החכירה ומנגד יכירו בנכס זכות-שימוש. כמו כן, החוכרים יכירו בהוצאות ריבית ובהוצאות פחת בנפרד.
- תשלומי חכירה משתנים שאינם תלויים במדד או בריבית אשר מבוססים על ביצוע או שימוש (לדוגמה, אחוז מהפדיון) יוכרו כהוצאה מצד החוכרים או כהכנסה מצד המחכרים במועד היווצרותם.
- במקרה של שינוי בתשלומי חכירה משתנים הצמודים למדד, על החוכר להעריך מחדש את ההתחייבות בגין החכירה כאשר השפעת השינוי תיזקף לנכס זכות-שימוש.
- התקן החדש כולל שני חריגים שבהם החוכרים רשאים לטפל בחכירות בהתאם לטיפול החשבונאי הקיים בהתייחס לחכירות תפעוליות וזאת במקרה של חכירות נכסים בעלי ערך כספי נמוך או במקרה של חכירות לתקופה של עד שנה.
- הטיפול החשבונאי מצד המחכיר נותר ללא שינוי מהותי לעומת התקן הקיים, קרי, סיווג כחכירה מימונית או כחכירה תפעולית.

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כד. תקנים חדשים שטרם הגיע מועד יישומם (המשך)

4. IFRS16 חכירות (המשך)

התקן החדש ייושם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2019, או לאחריו. אימוץ מוקדם אפשרי, כל עוד IFRS15 הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות, מיושם במקביל.

התקן החדש מאפשר לחוכרים לבחור בגישת יישום למפרע מלאה או בגישת יישום למפרע חלקי עם הקלות מסוימות בגין החכירות שיהיו קיימות במועד המעבר, אשר לפיה לא תידרש הצגה מחדש של מספרי ההשוואה.

הקבוצה בוחנת את ההשפעה האפשרית של התקן.

5. תיקונים ל- IAS40 נדל"ן להשקעה - העברות של נדל"ן להשקעה

בחודש דצמבר 2016 פרסם ה- IASB תיקונים ל- IAS40 נדל"ן להשקעה (להלן - התיקונים). התיקונים מבהירים ומספקים הנחיות יישום להוראות IAS40 לגבי העברות של נדל"ן להשקעה או לנדל"ן להשקעה. עיקרי התיקונים הינם הקביעה כי רשימת האירועים המפורטת בתקן לגבי העברות נדל"ן להשקעה מהוות דוגמאות לראיות לשינוי בשימוש הנדל"ן ואינן מהוות רשימה סגורה. כמו כן, התיקונים מבהירים כי שינוי בכוונת ההנהלה, כשלעצמה, לא מספקת ראיה לשינוי בשימוש.

התיקונים ייושמו למפרע החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2018. אימוץ מוקדם אפשרי. התיקונים מאפשרים לבחור ביישום למפרע חלקי, שלפיו התיקונים ייושמו לגבי העברות שהתרחשו החל מתקופת היישום לראשונה ואילך, ולא תידרש הצגה מחדש של מספרי ההשוואה. במקרה זה, תיאומים לערך בספרים של נכסים למועד היישום לראשונה של התיקונים יזקפו ישירות להון.

6. תיקון ל- IAS12, מיסים על הכנסה: הכרה בנכסי מיסים נדחים בגין הפסדים שלא מומשו

התיקון מבהיר, כי לצורך הכרה בנכס מס נדחה, בעת הערכת הכנסה חייבת צפויה, יש לנטרל את השפעת היפוכם של הפרשים זמניים הניתנים לניכוי. הערכה זו תבצע בנפרד ביחס לסוגים שונים של הפרשים זמניים הניתנים לניכוי, אם קיימות בחוקי המס מגבלות על סוגי ההכנסה החייבת שכנגדם ניתן לנצל הפסדים. בנוסף, התיקון קובע, כי הכנסה חייבת צפויה עשויה לכלול הכנסה בגין נכסים שיושבו תמורת סכום הגבוה מערכם בספרים, אם קיימות ראיות מספקות לכך.

התיקון ייושם למפרע לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2017, עם אפשרות ליישום מוקדם.

הקבוצה בחנה את השלכות התיקון על הדוחות הכספיים ולהערכתה ליישומם לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

7. פרשנות של הועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי IFRIC22, עסקאות במטבע חוץ ומקדמות במט"ח

הפרשנות קובעת כי מועד העסקה לצורך קביעת שער החליפין לרישום עסקה במטבע חוץ הכוללת מקדמות יהא המועד בו החברה מכירה לראשונה בנכס/התחייבות לא כספי בגין המקדמה. כאשר ישנם מספר תשלומים או תקבולים מראש, החברה תקבע מועד עסקה בגין כל תשלום/תקבול בנפרד.

הפרשנות תיושם לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2018, עם אפשרות ליישום מוקדם. הפרשנות כוללת חלופות שונות עבור יישום הוראות המעבר, כך שחברות תוכלנה לבחור באחת מהחלופות הבאות בעת היישום לראשונה: יישום למפרע, יישום פרוספקטיבי החל מתקופת הדיווח הראשונה שבה הישות יישמה לראשונה את הפרשנות, או יישום פרוספקטיבי החל מתקופת הדיווח הראשונה המוצגת במספרי ההשוואה בדוחות הכספיים לתקופת שבה הישות יישמה לראשונה את הפרשנות.

הקבוצה בחנה את השלכות הפרשנות על הדוחות הכספיים ולהערכתה ליישומם לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

כה. להלן שיעורי השינוי של מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר

שער חליפין יצג של הדולר ארה"ב	מדד המחירים לצרכן		
	מדד ידוע %	מדד בגין	
(1.5)	(0.3)	(0.2)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016
0.3	(0.9)	(1.0)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015
12.1	(0.1)	(0.2)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014

א. כללי

באור מגזרי פעילות כולל מספר מגזרים המהווים יחידות עסקיות אסטרטגיות של הקבוצה. יחידות עסקיות אלה כוללות מגוון מוצרים ומנוהלות בנפרד לצורך הקצאת משאבים והערכת ביצועים. המוצרים בבסיס כל מגזר דומים בעיקרם לעניין מהותם, אופן הפצתם, תמהיל הלקוחות, מהות הסביבה המפקחת וכן במאפיינים כלכליים ודמוגרפיים ארוכי טווח הנגזרים מחשיפה בעלת מאפיינים דומים לסיכונים ביטוחיים. כמו כן, לתוצאות תיק ההשקעות המוחזק נגד ההתחייבויות הביטוחיות עשויה להיות השפעה ניכרת על הרווחיות.

תוצאות, נכסי והתחייבויות כל מגזר כוללים פריטים המיוחסים ישירות למגזר ופריטים אשר ניתן ליחסם על בסיס סביר.

כללי החשבונאות שישמשו בדיווח המגזרי תואמים את כללי החשבונאות המקובלים שאומצו לצורך העריכה וההצגה של הדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה.

1. מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח כולל את ענפי ביטוח חיים, פנסיה וגמל והוא מתמקד בעיקר בחסכון לטווח ארוך (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן, קרנות פנסיה וקופות גמל לרבות קרנות השתלמות) וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה ועוד. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך לביטוח חיים, פנסיה וגמל.

2. מגזר ביטוח בריאות

מגזר ביטוח בריאות מרכז את כל פעילות הקבוצה בביטוח בריאות - המגזר כולל ביטוח סיעודי, ביטוח הוצאות רפואיות, ניתוחים, השתלות, ביטוח שיניים ועוד.

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר הביטוח הכללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר הביטוח הכללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש אחרים, וענפי חבויות אחרים.

• ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על ידי בעל הרכב או הנהג בו היא חובה על פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

• ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

• ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שהוא יגרום לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות מקצועית, אחריות המוצר, גוף אוניות וגוף מטוסים.

• ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי ביטוח כללי שאינם רכב וחבויות לרבות אובדן רכוש, מקיף בתי עסק, מקיף דירות, בנקים למשכנתאות, תאונות אישיות, מטענים בהובלה, ביטוח הנדסי וסיכונים אחרים.

4. מגזרי פעילות אחרים

מגזרי פעילות אחרים כוללים תוצאות מפעילות סוכנויות ביטוח.

5. פעילות שאינה מיוחסת למגזרי פעילות

פעילות זו כוללת חלק ממטה הקבוצה שאינו מיוחס למגזרי הפעילות, פעילויות נלוות/משיקות לפעילות הקבוצה, והחזקת נכסים והתחייבויות כנגד הון החברה בהתאם לתקנות ההון.

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. מגזר בר דיווח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים	ביטוח כללי (**)	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
							אלפי ש"ח
11,194,490	-	-	-	2,182,472	1,177,180	7,834,838	פרמיות שהורווחו ברוטו
708,795	-	-	-	453,731	67,303	187,761	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
10,485,695	-	-	-	1,728,741	1,109,877	7,647,077	פרמיות שהורווחו בשייר
4,929,860	(21,228)	123,462	964	113,138	98,912	4,614,612	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,457,252	-	-	-	-	-	1,457,252	הכנסות מדמי ניהול
315,127	(152,817)	-	306,331	68,215	10,633	82,765	הכנסות מעמלות
65,098	(6,522)	6,405	28,216	14,874	-	22,125	הכנסות אחרות
17,253,032	(180,567)	129,867	335,511	1,924,968	1,219,422	13,823,831	סך כל ההכנסות
14,752,307	(2,249)	-	-	1,783,574	843,569	12,127,413	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
335,885	-	-	-	213,430	47,565	74,890	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
14,416,422	(2,249)	-	-	1,570,144	796,004	12,052,523	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
1,584,005	(147,884)	-	130,663	453,802	345,678	801,746	הוצאות הנהלה וכלליות
858,549	(12,582)	48,985	157,981	45,655	71,520	546,990	הוצאות אחרות
48,489	(1,951)	2,079	8,563	14,034	-	25,764	הוצאות מימון
103,657	(10,968)	101,755	345	2,687	-	9,838	
17,011,122	(175,634)	152,819	297,552	2,086,322	1,213,202	13,436,861	סך כל ההוצאות
58,657	-	22,738	835	5,435	-	29,649	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
300,567	(4,933)	(214)	38,794	(155,919)	6,220	416,619	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(89,888)	-	(6,097)	(257)	(22,110)	(3,372)	(58,052)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
210,679	(4,933)	(6,311)	38,537	(178,029)	2,848	358,567	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

(* נובע מהכנסות מעמלות שמתקבלות בסוכנויות שבבעלות הקבוצה, מהפעילות בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של 105,977 אלפי ש"ח, בתחום ביטוח בריאות בסך של 27,712 אלפי ש"ח בתחום ביטוח כללי בסך של 19,128 אלפי ש"ח.

(**) ראה באור 3.ה.38 לעניין קליטת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי.

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. מגזר בר דיווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים		בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
			ביטוח כללי	אלפי ש"ח			
10,688,814	-	-	-	2,002,782	1,024,474	7,661,558	פרמיות שהורווחו ברוטו
623,156	-	-	-	403,873	69,590	149,693	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
10,065,658	-	-	-	1,598,909	954,884	7,511,865	פרמיות שהורווחו בשייר
3,475,321	(27,209)	166,564	3,634	182,340	70,059	3,079,933	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,338,043	-	-	-	-	-	1,338,043	הכנסות מדמי ניהול
295,603	(164,339)*	-	331,856	58,453	15,868	53,765	הכנסות מעמלות
10,028	(2)	6,400	3,630	-	-	-	הכנסות אחרות
15,184,653	(191,550)	172,964	339,120	1,839,702	1,040,811	11,983,606	סך כל ההכנסות
12,588,196	-	-	-	1,453,183	779,039	10,355,974	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
347,310	-	-	-	216,487	64,625	66,198	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
12,240,886	-	-	-	1,236,696	714,414	10,289,776	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,520,991	(159,378)	-	139,296	416,237	293,467	831,369	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
889,456	(10,130)	44,011	154,487	47,575	58,582	594,931	הוצאות הנהלה וכלליות
46,088	(2)	1,759	7,702	16,376	-	20,253	הוצאות אחרות
56,936	(17,079)	46,830	1,767	4,360	-	21,058	הוצאות מימון
14,754,357	(186,589)	92,600	303,252	1,721,244	1,066,463	11,757,387	סך כל ההוצאות
91,580	-	19,537	1,894	18,267	-	51,882	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
521,876	(4,961)	99,901	37,762	136,725	(25,652)	278,101	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(329,258)	-	(73,931)	(160)	(79,761)	(9,724)	(165,682)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
192,618	(4,961)	25,970	37,602	56,964	(35,376)	112,419	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

(* נובע מהכנסות מעמלות שמתקבלות בסוכנויות שבבעלות הקבוצה, מהפעילות בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של 121,334 אלפי ש"ח, בתחום ביטוח בריאות בסך של 24,895 אלפי ש"ח בתחום ביטוח כללי בסך של 18,110 אלפי ש"ח.

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. מגזר בר דיווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
10,425,571	-	-	-	1,939,920	879,877	7,605,774
687,673	-	-	-	432,739	64,167	190,767
9,737,898	-	-	-	1,507,181	815,710	7,415,007
5,598,191	(30,642)	172,624	2,358	180,879	105,857	5,167,115
1,424,781	-	-	-	-	-	1,424,781
327,902	(169,679)*	-	344,841	73,675	13,567	65,498
6,140	-	6,140	-	-	-	-
17,094,912	(200,321)	178,764	347,199	1,761,735	935,134	14,072,401
14,497,986	-	-	-	1,443,244	617,439	12,437,303
383,737	-	-	-	250,302	54,149	79,286
14,114,249	-	-	-	1,192,942	563,290	12,358,017
1,453,532	(169,477)	-	142,537	397,913	253,214	829,345
881,269	(10,282)	43,872	171,025	43,982	43,360	589,312
51,453	-	1,944	8,956	17,851	-	22,702
47,912	(20,360)	30,805	3,081	13,906	-	20,480
16,548,415	(200,119)	76,621	325,599	1,666,594	859,864	13,819,856
80,112	-	21,823	1,611	13,217	-	43,461
626,609	(202)	123,966	23,211	108,358	75,270	296,006
182,806	-	13,638	1,549	8,266	7,028	152,325
809,415	(202)	137,604	24,760	116,624	82,298	448,331

פרמיות שהורווחו ברוטו
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

הכנסות אחרות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי
ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות מימון

סך כל ההוצאות

חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח לפני מסים על ההכנסה

רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה

סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

(* נובע מהכנסות מעמלות שמתקבלות בסוכנויות שבבעלות הקבוצה, מהפעילות בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של 126,306 אלפי ש"ח, בתחום ביטוח בריאות בסך של 23,050 אלפי ש"ח ובתחום ביטוח כללי בסך של 20,323 אלפי ש"ח.)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016				
סה"כ	גמל	פנסיה	ביטוח חיים	
אלפי ש"ח				
7,834,838	-	-	7,834,838	פרמיות שהורווחו ברוטו
187,761	-	-	187,761	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
7,647,077	-	-	7,647,077	פרמיות שהורווחו בשייר
4,614,612	1,613	4,029	4,608,970	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,457,252	118,341	343,713	995,198	הכנסות מדמי ניהול
82,765	-	-	82,765	הכנסות מעמלות
22,125	-	-	22,125	הכנסות אחרות
13,823,831	119,954	347,742	13,356,135	סך כל ההכנסות
12,127,413	-	-	12,127,413	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
74,890	-	-	74,890	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
12,052,523	-	-	12,052,523	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
801,746	46,248	151,544	603,954	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
546,990	55,861	153,669	337,460	הוצאות הנהלה וכלליות
25,764	25,764	-	-	הוצאות אחרות
9,838	-	-	9,838	הוצאות מימון
13,436,861	127,873	305,213	13,003,775	סך כל ההוצאות
29,649	-	-	29,649	חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
416,619	(7,919)	42,529	382,009	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(58,052)	(168)	745	(58,629)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
358,567	(8,087)	43,274	323,380	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
סה"כ	גמל	פנסיה	ביטוח חיים	
אלפי ש"ח				
7,661,558	-	-	7,661,558	פרמיות שהורווחו ברוטו
149,693	-	-	149,693	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
7,511,865	-	-	7,511,865	פרמיות שהורווחו בשייר
3,079,933	2,745	8,523	3,068,665	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,338,043	131,556	348,592	857,895	הכנסות מדמי ניהול
53,765	-	-	53,765	הכנסות מעמלות
11,983,606	134,301	357,115	11,492,190	סך כל ההכנסות
10,355,974	-	-	10,355,974	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
66,198	-	-	66,198	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
10,289,776	-	-	10,289,776	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
831,369	45,180	149,047	637,142	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
594,931	59,523	137,540	397,868	הוצאות הנהלה וכלליות
20,253	20,253	-	-	הוצאות אחרות
21,058	-	-	21,058	הוצאות מימון
11,757,387	124,956	286,587	11,345,844	סך כל ההוצאות
51,882	-	-	51,882	חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
278,101	9,345	70,528	198,228	רווח לפני מסים על ההכנסה
(165,682)	(2,103)	(6,228)	(157,351)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
112,419	7,242	64,300	40,877	סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				
סה"כ	גמל	פנסיה	ביטוח חיים	
אלפי ש"ח				
7,605,774	-	-	7,605,774	פרמיות שהורווחו ברוטו
190,767	-	-	190,767	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
7,415,007	-	-	7,415,007	פרמיות שהורווחו בשייר
5,167,115	1,536	7,368	5,158,211	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,424,781	138,079	340,621	946,081	הכנסות מדמי ניהול
65,498	-	-	65,498	הכנסות מעמלות
14,072,401	139,615	347,989	13,584,797	סך כל ההכנסות
12,437,303	-	-	12,437,303	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
79,286	-	-	79,286	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
12,358,017	-	-	12,358,017	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
829,345	45,178	136,793	647,374	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
589,312	55,400	127,756	406,156	הוצאות הנהלה וכלליות
22,702	22,702	-	-	הוצאות אחרות
20,480	-	-	20,480	הוצאות מימון
13,819,856	123,280	264,549	13,432,027	סך כל ההוצאות
43,461	-	-	43,461	חלק הקבוצה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
296,006	16,335	83,440	196,231	רווח לפני מסים על ההכנסה
152,325	82	800	151,443	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
448,331	16,417	84,240	347,674	סך כל הרווח הכולל לתקופה לפני מסים על ההכנסה

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 (**)				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש (ואחרים *) אלפי ש"ח	ענפי חבויות (אחרים *)	סה"כ
558,375	884,688	661,471	336,160	2,440,694
10,951	5,458	370,750	84,804	471,963
547,424	879,230	290,721	251,356	1,968,731
(45,737)	(174,398)	(9,883)	(9,972)	(239,990)
501,687	704,832	280,838	241,384	1,728,741
54,711	10,389	7,169	40,869	113,138
-	164	59,302	8,749	68,215
8,234	1,151	598	4,891	14,874
564,632	716,536	347,907	295,893	1,924,968
569,068	615,120	250,756	348,630	1,783,574
13,565	5,733	117,048	77,084	213,430
555,503	609,387	133,708	271,546	1,570,144
61,364	168,885	158,908	64,645	453,802
13,599	11,803	12,420	7,833	45,655
3,902	6,268	2,073	1,791	14,034
437	96	1,825	329	2,687
634,805	796,439	308,934	346,144	2,086,322
2,670	507	263	1,995	5,435
(67,503)	(79,396)	39,236	(48,256)	(155,919)
(10,865)	(2,060)	(1,070)	(8,115)	(22,110)
(78,368)	(81,456)	38,166	(56,371)	(178,029)
2,212,892	661,979	548,718	1,685,795	5,109,384
1,964,127	658,149	225,064	1,384,014	4,231,354

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ- 97% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ- 87% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ראה באור 3.ה.38 לעניין קליטת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי.

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש (ואחרים *) אלפי ש"ח	ענפי חבויות (אחרים *)	סה"כ
509,942	646,605	588,162	305,488	2,050,197
11,495	2,872	319,588	76,808	410,763
498,447	643,733	268,574	228,680	1,639,434
5,296	(37,631)	(6,302)	(1,888)	(40,525)
503,743	606,102	262,272	226,792	1,598,909
96,402	14,856	11,018	60,064	182,340
-	(365)	51,806	7,012	58,453
600,145	620,593	325,096	293,868	1,839,702
350,549	499,421	405,253	197,960	1,453,183
(11,459)	1,239	286,137	(59,430)	216,487
362,008	498,182	119,116	257,390	1,236,696
60,515	151,429	142,411	61,882	416,237
16,744	11,883	12,560	6,388	47,575
4,979	6,430	2,683	2,284	16,376
847	149	2,830	534	4,360
445,093	668,073	279,600	328,478	1,721,244
9,808	1,510	840	6,109	18,267
164,860	(45,970)	46,336	(28,501)	136,725
(42,822)	(6,591)	(3,670)	(26,678)	(79,761)
122,038	(52,561)	42,666	(55,179)	56,964
1,735,607	440,936	567,267	1,512,579	4,256,389
1,718,804	439,650	202,958	1,279,389	3,640,801

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ- 96% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ- 86% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014					
סה"כ	ענפי חבויות אחרים (*)	ענפי רכוש (ואחרים *) אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
1,968,911	304,218	571,116	553,535	540,042	פרמיות ברוטו
406,467	75,865	318,110	618	11,874	פרמיות ביטוח משנה
1,562,444	228,353	253,006	552,917	528,168	פרמיות בשייר שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
(55,263)	(12,273)	(44,362)	(2,996)	4,368	
1,507,181	216,080	208,644	549,921	532,536	פרמיות שהורווחו בשייר
180,879	58,404	17,969	14,239	90,267	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
73,675	6,713	66,988	(26)	-	הכנסות מעמלות
1,761,735	281,197	293,601	564,134	622,803	סך כל ההכנסות
1,443,244	305,437	266,227	400,302	471,278	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
250,302	60,947	178,156	(30)	11,229	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
1,192,942	244,490	88,071	400,332	460,049	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
397,913	61,020	136,724	139,134	61,035	הוצאות הנהלה וכלליות
43,982	6,436	11,472	9,939	16,135	הוצאות אחרות
17,851	2,608	2,890	6,318	6,035	הוצאות מימון
13,906	1,028	10,981	294	1,603	
1,666,594	315,582	250,138	556,017	544,857	סך כל ההוצאות
13,217	4,542	553	1,104	7,018	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
108,358	(29,843)	44,016	9,221	84,964	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
8,266	2,841	346	690	4,389	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
116,624	(27,002)	44,362	9,911	89,353	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה
4,380,612	1,636,202	532,236	367,256	1,844,918	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2014
3,501,910	1,163,270	178,165	367,071	1,793,404	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר 2014

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-95% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-85% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ה. פרטים על נכסי והתחייבויות המגזר

ליום 31 בדצמבר 2016							
סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
852,165	-	210,038	116,572	207,184	-	318,371	נכסים
1,894,376	(70,086)	-	-	205,510	446,904	1,312,048	נכסים בלתי מוחשיים
315,454	-	167,445	1,649	4,002	-	142,358	הוצאות רכישה נדחות
5,686,004	-	-	-	-	121,041	5,564,963	השקעות בחברות כלולות
641,395	-	6,506	-	115,128	15,814	503,947	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
1,026,712	-	-	-	878,030	36,523	112,159	נדל"ן להשקעה - אחר
719,100	-	-	-	516,268	26,495	176,337	נכסי ביטוח משנה
							פרמיות לגביה
76,296,715	-	-	-	-	1,573,448	74,723,267	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
8,953,191	-	3,184,601	2,842	2,051,932	88,194	3,625,622	השקעות פיננסיות אחרות:
23,607,754	(100,806)	445,976	3,892	827,421	553,201	21,878,070	נכסי חוב סחירים
1,057,776	-	209,787	1	238,473	14,764	594,751	נכסי חוב שאינם סחירים
2,399,061	-	444,993	334	447,836	36,602	1,469,296	מניות
36,017,782	(100,806)	4,285,357	7,069	3,565,662	692,761	27,567,739	אחרות
7,267,318	-	-	-	-	154,703	7,112,615	סך כל השקעות פיננסיות אחרות
1,824,255	-	1,102,589	96,447	241,029	11,019	373,171	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,892,343	(1,383,928)	1,773,295	134,654	165,968	194,828	1,007,526	מזומנים ושווי מזומנים - אחרים
134,433,619	(1,554,820)	7,545,230	356,391	5,898,781	3,273,536	118,914,501	נכסים אחרים
90,082,984	-	-	-	-	1,744,175	88,338,809	סך כל הנכסים
							סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה
33,789,715	(1,049)	-	-	5,109,384	862,120	27,819,260	התחייבויות
89,523,351	-	-	-	-	1,905,889	87,617,462	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
3,821,179	(100,806)	3,618,039	103,944	8,818	5,737	185,447	שאינם תלויי תשואה
2,441,312	(1,406,829)	1,018,049	252,447	780,579	52,886	1,744,180	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
129,575,557	(1,508,684)	4,636,088	356,391	5,898,781	2,826,632	117,366,349	תלויי תשואה
							התחייבויות פיננסיות
							התחייבויות אחרות
							סך כל ההתחייבויות

ה. פרטים על נכסי והתחייבויות המגזר (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015							
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
895,018	-	223,916	105,751	221,218	-	344,133	נכסים
1,833,422	(65,153)	-	-	186,499	416,676	1,295,400	נכסים בלתי מוחשיים
700,196	-	135,478	8,515	148,225	-	407,978	הוצאות רכישה נדחות
5,328,453	-	-	-	-	110,743	5,217,710	השקעות בחברות כלולות
772,115	-	6,445	-	172,904	15,521	577,245	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
754,293	-	-	-	615,588	34,491	104,214	נדל"ן להשקעה - אחר
569,423	-	-	-	353,434	25,475	190,514	נכסי ביטוח משנה
							פרמיות לגביה
70,126,455	-	-	-	-	1,546,388	68,580,067	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
7,613,703	-	2,688,753	2,777	1,625,523	56,389	3,240,261	השקעות פיננסיות אחרות:
22,025,201	(101,187)	128,376	4,797	533,917	382,843	21,076,455	נכסי חוב סחירים
1,110,593	-	220,233	2	253,096	11,205	626,057	נכסי חוב שאינם סחירים
2,509,214	-	465,691	290	468,342	27,662	1,547,229	מניות
33,258,711	(101,187)	3,503,053	7,866	2,880,878	478,099	26,490,002	אחרות
7,801,126	-	-	-	-	162,134	7,638,992	סך כל השקעות פיננסיות אחרות
2,005,567	-	1,105,255	44,960	206,063	15,678	633,611	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,623,201	(1,214,722)	1,856,568	152,320	91,980	109,405	627,650	מזומנים ושווי מזומנים - אחרים
125,667,980	(1,381,062)	6,830,715	319,412	4,876,789	2,914,610	112,107,516	נכסים אחרים
83,643,694	-	-	-	-	1,716,030	81,927,664	סך כל הנכסים
							סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה
							התחייבויות
32,326,206	-	-	-	4,256,389	727,755	27,342,062	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
83,312,638	-	-	-	-	1,731,671	81,580,967	שאינם תלויי תשואה
3,000,701	(101,187)	2,726,986	102,692	11,709	7,387	253,114	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
2,341,538	(1,238,934)	1,326,247	216,720	608,691	31,121	1,397,693	תלויי תשואה
120,981,083	(1,340,121)	4,053,233	319,412	4,876,789	2,497,934	110,573,836	התחייבויות פיננסיות
							התחייבויות אחרות
							סך כל ההתחייבויות

א. ההרכב:

מוניטין	תיקי ביטוח לשווי המיוחסים מקוריים הפרשים	דמי ניהול עתידיים	תוכנות מחשב אלפי ש"ח	תיק לקוחות	אחר	סה"כ	
634,628	741,466	139,890	1,213,970	81,115	11,443	2,822,512	יתרה ליום 1 בינואר 2015
-	-	-	112,976	-	-	112,976	רכישות ופיתוח עצמי (1)
-	-	-	(20,534)	-	-	(20,534)	גריעות במשך השנה
634,628	741,466	139,890	1,306,412	81,115	11,443	2,914,954	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
12,331	859	-	-	-	5,964	19,154	רכישות במסגרת צירוף עסקים
-	-	-	110,017	-	-	110,017	רכישות ופיתוח עצמי (1)
-	(1,823)	-	(64,350)	-	-	(66,173)	גריעות במשך השנה
646,959	740,502	139,890	1,352,079	81,115	17,407	2,977,952	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
92,532	715,287	92,468	944,315	18,066	5,330	1,867,998	יתרה ליום 1 בינואר 2015
-	7,702	7,152	128,141	12,904	3,486	159,385	הפחתה שהוכרה במהלך השנה
13,087	-	-	-	-	-	13,087	ירידת ערך
-	-	-	(20,534)	-	-	(20,534)	גריעות במשך השנה
105,619	722,989	99,620	1,051,922	30,970	8,816	2,019,936	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
-	4,489	5,233	125,620	11,431	2,603	149,376	הפחתה שהוכרה במהלך השנה
22,648	-	-	-	-	-	22,648	ירידת ערך
-	(1,823)	-	(64,350)	-	-	(66,173)	גריעות במשך השנה
128,267	725,655	104,853	1,113,192	42,401	11,419	2,125,787	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
518,692	14,847	35,037	238,887	38,714	5,988	852,165	ערך בספרים נטו
529,009	18,477	40,270	254,490	50,145	2,627	895,018	ביום 31 בדצמבר 2016
							ביום 31 בדצמבר 2015

(1) בגין תוכנות מחשב נכללו סכומים בגין פיתוח עצמי בשנים 2015 ו-2016 בסך של כ-83 מיליון ש"ח, לכל אחת מהשנים.

ב. בחינת ירידת ערך של נכסים לא מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר

לצורך בחינת ירידת הערך של המוניטין ליום 31 בדצמבר 2016 הוקצה המוניטין ליחידות מניבות המזומנים הבאות: פנסיה, גמל, ביטוח כללי וסוכנויות ביטוח.

להלן הערך בספרים של המוניטין שהוקצה ליחידות מניבות המזומנים הבאות:

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
190,866	190,866	פנסיה
112,671	92,142	גמל
168,470	168,470	ביטוח כללי
57,002	67,214	סוכנויות ביטוח
<u>529,009</u>	<u>518,692</u>	

לצורך בחינת ירידת הערך של המוניטין נבחן הסכום בר ההשבה של היחידה מניבת המזומנים לה הוקצה המוניטין ביחס לערכה בספרים. ככל שהסכום בר ההשבה של היחידה מניבת המזומנים עולה על ערכה בספרים, היחידה והנכסים שהוקצו לה יחשבו כבלתי פגומים בערכם.

הסכום בר ההשבה של יחידת הפנסיה נקבע על בסיס תחזית הכנסות בניכוי הוצאות צפויות מתיק הפנסיה הקיים על בסיס הערך הגלום של תיק זה, בהתאמה לשיעורי היוון ותשואה כלכליים. הסכום בר ההשבה עולה על הערך בספרים של היחידה.

הסכום בר ההשבה של יחידת הגמל התבסס על שווי השימוש שלה ונקבע על בסיס אומדן תזרים המזומנים העתידי הנגזר ממכלול הפעילויות של היחידה.

ליום 31 בדצמבר 2016, בעיקר עקב ירידה בשיעורי דמי הניהול ומעלייה בהוצאות, נמצא כי הערך בספרים של יחידת הגמל היה גבוה מהסכום בר ההשבה שלה שהינו 172,665 אלפי ש"ח ולכן הוכר הפסד מירידת ערך בסך 20,529 אלפי ש"ח (בשנת 2015 - 13,087 אלפי ש"ח). הפסד מירידת הערך כאמור יוחס למוניטין.

הסכום בר ההשבה של יחידת הביטוח הכללי התבסס על שווי השימוש שלה ונקבע על בסיס אומדן תזרימי המזומנים העתידיים של ענפי הביטוח הכללי. הסכום בר ההשבה עולה על הערך בספרים של היחידה.

הסכום בר ההשבה של יחידות סוכנויות ביטוח התבסס על שווי השימוש שלהן ונקבע על בסיס אומדן תזרימי המזומנים העתידיים בכל יחידה.

ליום 31 בדצמבר 2016, הוכר הפסד מירידת ערך בסכום שאינו מהותי. ליום 31 בדצמבר 2015, הסכום בר ההשבה של כל יחידה עולה על הערך בספרים של כל אחת מהיחידות.

ירידות הערך נכללות בסעיף הוצאות אחרות.

מדידות השווי ההוגן מסווגות ברמה 3 בהיררכיית השווי ההוגן. להגדרת הרמות השונות בהיררכיה ראה באור 7.יא.7 בדבר קביעת השווי ההוגן.

הנחות המפתח ששימשו בחישוב הסכום בר ההשבה

החישוב של הסכום בר ההשבה של יחידת הגמל מתבסס על הנחות העיקריות הבאות: שיעור ריבית היוון נומינלי לפני מס כ- 14% ולאחר מס כ- 10% (בשנת 2015 שיעור ריבית היוון נומינלי לפני מס כ- 14.8% ולאחר מס כ- 10%). שיעור זה נקבע בהתבסס על מודל W.A.C.C, על בסיס פרמטרים האופייניים לפעילות מסוג זה.

שיעור צמיחה נומינלי לטווח ארוך כ- 3% (בשנת 2015 שיעור צמיחה נומינלי לטווח ארוך כ- 3%). שיעור זה נקבע בהתבסס על שיעור הצמיחה הממוצע לטווח ארוך המקובל בפעילות מסוג זה. תחזית תזרים המזומנים נבנתה לתקופה של 12 שנים.

החישוב של הסכום בר ההשבה של יחידת הביטוח הכללי מתבסס על הנחות העיקריות הבאות: שיעור ריבית היוון נומינלי לפני מס כ- 14.9% ולאחר מס כ- 9.7% (בשנת 2015 שיעור ריבית היוון ריאלי לפני מס כ- 15% ולאחר מס כ- 9.6%), תחזית תזרים המזומנים נבנתה לתקופה של חמש שנים, יחס נזק כולל בענפי הביטוח הכללי השונים של כ- 87.5%-134% (בשנת 2015 כ- 80%-118%), שיעור צמיחת פרמיות בטווח הארוך בביטוח רכב חובה כ- 1.5% ושיעור צמיחת פרמיות בטווח הארוך ביתר הענפים כ- 3.3% (בשנת 2015 כ- 1.5% בביטוח רכב חובה וכ- 3.3% ביתר הענפים).

באור 4 - נכסים בלתי מוחשיים (המשך)

ב. בחינת ירידת ערך של נכסים לא מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר (המשך)

החישוב של הסכום בר ההשבה של סוכנויות הביטוח מתבסס על ההנחות העיקריות הבאות:
 ממוצע שיעור הריבית להיוון לפני מס כ- 16% ולאחר מס כ- 13% (בשנת 2015 כ- 16% לפני מס וכ- 12% לאחר מס), ושיעור הצמיחה לטווח ארוך בעיקר כ- 1.5%-2.5% (בשנת 2015 כ- 1.5%-2.5%).
 שיעורים אלה נקבעו על בסיס פרמטרים האופייניים לפעילות מסוג זה.

באור 5 - הוצאות רכישה נדחות

א. ההרכב

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
1,012,228	1,018,581
228,953	236,709
1,241,181	1,255,290
405,742	433,576
186,499	205,510
1,833,422	1,894,376

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:
 ביטוח חיים
 פנסיה וגמל

ביטוח בריאות
 ביטוח כללי

ב. התנועה בהוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים וחסכון ארוך טווח ובביטוח בריאות

סה"כ	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח			יתרה ליום
		סה"כ	פנסיה וגמל	ביטוח חיים	
אלפי ש"ח					
1,597,582	351,170	1,246,412	198,563	1,047,849	1 בינואר 2015
271,628	121,373	150,255	56,138	94,117	<u>תוספות:</u> עמלות רכישה הוצאות רכישה אחרות
136,156	40,110	96,046	10,882	85,164	סך הכל תוספות
407,784	161,483	246,301	67,020	179,281	הפחתה שוטפת הפחתה בגין ביטולים
225,898	77,984	147,914	18,320	129,594	
132,545	28,927	103,618	18,310	85,308	
1,646,923	405,742	1,241,181	228,953	1,012,228	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
249,280	91,639	157,641	40,038	117,603	<u>תוספות:</u> עמלות רכישה הוצאות רכישה אחרות
148,929	56,577	92,352	13,046	79,306	סך הכל תוספות
398,209	148,216	249,993	53,084	196,909	הפחתה שוטפת הפחתה בגין ביטולים
231,299	88,554	142,745	20,305	122,440	
124,967	31,828	93,139	25,023	68,116	
1,688,866	433,576	1,255,290	236,709	1,018,581	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016

באור 6 -

רכוש קבוע

א. הרכב ותנועה

שנת 2016						
קרקע ובנייני משרדים	מחשבים ותוכנה	כלי רכב	ציוד וריהוט משרדי	שיפורים במושכר	סה"כ	
אלפי ש"ח						
740,804	228,682	803	202,433	19,539	1,192,261	עלות ליום 1 בינואר 2016
6,076	13,664	-	4,164	464	24,368	תוספות במשך השנה
-	585	-	190	238	1,013	רכישות במסגרת צירוף עסקים
-	(22,587)	(19)	(3,205)	(654)	(26,465)	גריעות במשך השנה
746,880	220,344	784	203,582	19,587	1,191,177	עלות ליום 31 בדצמבר 2016
פחת שנצבר						
167,857	191,602	433	133,080	17,399	510,371	פחת שנצבר ליום 1 בינואר 2016
26,873	21,307	98	10,140	520	58,938	תוספות במשך השנה
-	(22,574)	(7)	(2,783)	(652)	(26,016)	גריעות במשך השנה
194,730	190,335	524	140,437	17,267	543,293	פחת שנצבר ליום 31 בדצמבר 2016
552,150	30,009	260	63,145	2,320	647,884	עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2016

שנת 2015						
קרקע ובנייני משרדים	מחשבים ותוכנה	כלי רכב	ציוד וריהוט משרדי	שיפורים במושכר	סה"כ	
אלפי ש"ח						
694,195	216,255	1,714	199,139	22,731	1,134,034	עלות ליום 1 בינואר 2015
33,641	18,286	85	10,775	685	63,472	תוספות במשך השנה
(780)	(5,859)	(996)	(7,481)	(3,877)	(18,993)	גריעות במשך השנה
13,748	-	-	-	-	13,748	העברה מנדל"ן להשקעה
740,804	228,682	803	202,433	19,539	1,192,261	עלות ליום 31 בדצמבר 2015
פחת שנצבר						
142,807	171,036	855	128,234	18,109	461,041	פחת שנצבר ליום 1 בינואר 2015
25,818	26,425	128	12,290	2,014	66,675	תוספות במשך השנה
(768)	(5,859)	(550)	(7,444)	(2,724)	(17,345)	גריעות במשך השנה
167,857	191,602	433	133,080	17,399	510,371	פחת שנצבר ליום 31 בדצמבר 2015
572,947	37,080	370	69,353	2,140	681,890	עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2015

ב. פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקבוצה כרכוש קבוע

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
561,733	540,660
11,214	11,490
572,947	552,150

בבעלות
בחכירה מהוונת (*)

(*) נכסים בחכירה מהוונת בסך של 11,490 אלפי ש"ח (בשנת 2015 - 11,214 אלפי ש"ח) אשר יתרת תקופת החכירה בגינם עולה על 45 שנה.

באור 6 - רכוש קבוע (המשך)

ג. מידע נוסף:

בקבוצה קיימים נכסים שהופחתו במלואם ועדיין מופעלים. עלותם המקורית של הנכסים כאמור ליום 31 בדצמבר 2016 הינה בסך של כ- 204 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015 - כ- 155 מיליון ש"ח).

בשנת 2016 גרעה הקבוצה רכוש קבוע שהופחת במלואו ואינו משמש את הקבוצה, אשר עלותו המקורית הינה כ- 26 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015 - כ- 17 מיליון ש"ח).

באור 7 - השקעות בחברות מוחזקות

א. פרטים בדבר חברות בנות

להלן רשימה של החברות הבנות העיקריות של הקבוצה:

זכויות בעלות של הקבוצה בחברה הבת לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		מיקום עיקרי של פעילות החברה	
2015	2016		
%			
100	100	ישראל	מגדל מקפת ניהול קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ
100	100	ישראל	יזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ
100	100	ישראל	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ
100	100	ישראל	מבטח סיימון סוכנויות לביטוח בע"מ
100	100	ישראל	שגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ
100	100	ישראל	שחם סוכנויות ביטוח (1977) בע"מ
73.28	73.28	ישראל	סוכנויות פלורס ביטוח בע"מ
100	100	ישראל	אחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ
30	100	ישראל	אורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ

צירוף עסקים שארע במהלך התקופה השוטפת

ביום 31 בדצמבר 2016, רכשה חברה בת של החברה, מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ (להלן: "מגדל סוכנויות"), 70% ממניות ומזכויות ההצבעה בחברת אורלן סוכנות לביטוח 1994 בע"מ (להלן: "אורלן"). כתוצאה מהרכישה, הגדילה מגדל סוכנויות את שיעור החזקתה באורלן מ- 30% ל- 100%.

להלן נתונים בדבר התמורה שהועברה, הנכסים וההתחייבויות שהוכרו במועד הרכישה.

1. תמורת צירוף העסקים

אלפי ש"ח	
13,194	מזומן
4,746	שווי הוגן של זכויות הוניות קודמות באורלן
17,940	

2. נכסים והתחייבויות מזוהים שנרכשו

אלפי ש"ח	
4	מזומנים ושווי מזומנים
4,970	חייבים ויתרות חובה
238	השקעות בחברות כלולות
6,823	נכסים בלתי מוחשיים
1,013	רכוש קבוע
(1,912)	התחייבויות פיננסיות
(3,477)	זכאים ויתרות זכות
(519)	התחייבויות בגין מסים שוטפים
(224)	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
(1,307)	התחייבויות בגין מסים נדחים
5,609	נכסים מזוהים, נטו

באור 7 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

א. פרטים בדבר חברות בנות (המשך)

3. תזרימי המזומנים המצרפים אשר נבעו לקבוצה כתוצאה מעסקת הרכישה

אלפי ש"ח	
13,194	מזומנים ושווי מזומנים ששולמו
(4)	מזומנים ושווי מזומנים של אורלן
<u>13,190</u>	

4. מוניטין

בעקבות הרכישה הוכר מוניטין כמפורט להלן:

אלפי ש"ח	
13,194	תמורה שהועברה
4,746	שווי הוגן של זכויות הוניות קודמות באורלן *
(5,609)	בניכוי שווי הוגן של הנכסים המזוהים, נטו
<u>12,331</u>	מוניטין
(2,119)	ירידת ערך שהוכרה **
<u>10,212</u>	מוניטין לאחר הפחתה

* במסגרת הרכישה נוצר הפסד של כ- 1,951 אלפי ש"ח המייצג את ההפסד שנוצר בגין מדידה מחדש לשווי הוגן של 30% ממניות אורלן בהן החזיקה מגדל סוכנויות טרם השגת השליטה. הפסד זה הוכר בסעיף הוצאות אחרות בדוח רווח והפסד.

** לעניין ירידת ערך מוניטין, ראה באור 4 בדבר נכסים בלתי מוחשיים.

5. הוצאות הקשורות לצירוף עסקים

מגדל סוכנויות נשאה בהוצאות ישירות המיוחסות לרכישה בסכום שאינו מהותי שנכללו במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות בדוח רווח והפסד.

ב. פרטים בדבר חברות כלולות

1. הרכב החברות הכלולות

ליום 31 בדצמבר 2016				
מיקום הפעילות העיקרי	זכויות החברה בהון ובהצבעה	החברה לחברות כלולות	ההשקעה בחברות כלולות	סך הכל
	%	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
ישראל	26.60	(1) 18,831	275,924	294,755
-	(2) -	-	-	-
		<u>18,831</u>	<u>275,924</u>	<u>294,755</u>
חברות כלולות אחרות		102	20,597	20,699
סך הכל חברות כלולות		<u>18,933</u>	<u>296,521</u>	<u>315,454</u>

באור 7 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ב. פרטים בדבר חברות כלולות (המשך)

1. הרכב החברות הכלולות (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015

סך הכל	ההשקעה בחברות כלולות אלפי ש"ח	הלוואות ושטרי הון שהעמידה החברה לחברות כלולות	זכויות החברה בהון ובהצבעה %	מיקום הפעילות העיקרי	
240,167	240,167	(3)	26.60	ישראל	קניון רמת אביב בע"מ
428,314	428,314	-	13.31 (4)	ישראל	אמות השקעות בע"מ
668,481	668,481	-			
31,715	21,864	9,851			חברות כלולות אחרות
700,196	690,345	9,851			סך הכל חברות כלולות

(1) בחודש ספטמבר 2016, העמידה חברה בת של החברה, מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, לקניון רמת אביב בע"מ (להלן: "הקניון"), הלוואה בסכום של כ- 23 מיליון ש"ח. הלוואה ניתנה לקניון על ידי בעלי מניותיה בהתאם לשיעור אחזקתם. הלוואה נושאת ריבית שנתית של 4% ותיפרע מעודפי המזומנים בקניון כפי שיהיו מעת לעת. במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2016 נפרע סך של כ- 4.8 מיליון ש"ח.

(2) ביום 21 במרס 2016 התקשרה החברה עם גורם מפיץ בעסקה למכירת 26,000,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע"נ כ"א של אמות השקעות בע"מ (להלן: "אמות"), שהיו כ-9.4% מהון המניות המונפק והנפרע של אמות, והמוחזקות בתיק הנוסטרו של החברה. כפי שנמסר לחברה, הגורם המפיץ התקשר עם צדדים שלישיים לשם מכירת המניות אליהם בעסקאות מחוץ לבורסה. המכירה בוצעה במחיר של 12.68 ש"ח למניה (אקס דיבידנד) ובתמורה כוללת נטו של כ-329 מיליון ש"ח. סך הרווח שרשמה החברה הסתכם לכ- 33 מיליון ש"ח לפני מס.

ביום המכירה חדלה אמות מלהיות חברה כלולה של החברה ויתרת ההשקעה במניות אמות טופלה כנכס פיננסי המשוערך לפי שווי הוגן דרך רווח כולל אחר. החברה התחייבה כלפי המפיץ כי לא תמכור את יתרת מניות אמות המוחזקות בשלושת החודשים לאחר ביצוע העסקה במסגרת המסחר בבורסה או בדרך של הפצה לציבור, למעט בתנאים שנקבעו בין הצדדים.

(3) ביוני 2009 הונפקו שטרי הון בסך של כ- 76 מיליון ש"ח, לתקופה שלא תפחת מ-5 שנים, ללא ריבית וללא הצמדה. במהלך שנת 2014 נפרעו שטרי הון בסך של כ- 61 מיליון ש"ח. במהלך שנת 2015 נפרעו יתר שטרי ההון בסך של כ- 15 מיליון ש"ח. שטרי ההון הוצגו בדוחות הכספיים בערכם הנוכחי.

(4) לחברה הייתה זכות למינוי שני דירקטורים באמות עד למועד המכירה כמצויין בהערה (2) לעיל. לפיכך, שיעור ההצבעה הפוטנציאלי בדירקטוריון אמות, הכולל את הזכות כאמור, היה 20%. השווי ההוגן של מניות אלה בבורסה לניירות ערך בת"א ליום 31 בדצמבר 2015 היה כ- 457 מיליון ש"ח.

(5) לפרטים בדבר הלוואות שניתנו לחברות כלולות, שטרי הון שהונפקו על ידי חברות כלולות והלוואות שהתקבלו מחברות כלולות, ראה באור 38.ט בדבר יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.

באור 7 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ב. פרטים בדבר חברות כלולות (המשך)

2. הרכב ההשקעה בחברות כלולות

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
434,421	138,184
255,924	158,337
9,851	18,933
<u>700,196</u>	<u>315,454</u>
<u>12,382</u>	<u>6,112</u>

עלות המניות
חלק החברה ברווחים ובקרנות הון שנצברו ממועד הרכישה, בניכוי דיבידנדים
השקעות אחרות - שטרי הון והלוואות

מוניטין הכלול בהשקעה

3. חלק הקבוצה בתוצאות הפעולות של החברות הכלולות

הנתונים המוצגים הינם בהתאם לשיעורי ההחזקה בחברות הכלולות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
80,112	91,580	58,657
<u>(282)</u>	<u>(2,599)</u>	<u>854</u>

חלק הקבוצה ברווח הנקי (*)

חלק הקבוצה ברווח (הפסד) כולל אחר

(*) כולל הפחתת הפרשים מקוריים.

באור 8 - נדל"ן להשקעה

א. הרכב ותנועה

נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה						
סה"כ		מושכר למשרדים ואחר		מושכר למסחר		
2015	2016	2015	2016	2015	2016	
אלפי ש"ח						
4,898,057	5,328,453	3,553,513	3,926,980	1,344,544	1,401,473	יתרה ליום 1 בינואר
305,278	197,253	282,471	161,205	22,807	36,048	<u>תוספות במשך השנה</u>
20,546	2,043	20,311	949	235	1,094	רכישות
						עלויות והוצאות שהונו
325,824	199,296	302,782	162,154	23,042	37,142	סך הכל תוספות
-	-	-	-	-	-	<u>גריעות במהלך השנה</u>
-	-	-	-	-	-	מימושים
-	-	-	-	-	-	סך הכל גריעות
104,572	158,255	70,685	130,851	33,887	27,404	שינויים בשווי הוגן
5,328,453	5,686,004	3,926,980	4,219,985	1,401,473	1,466,019	(שלא מומשו)
						יתרה ליום 31 בדצמבר

נדל"ן להשקעה - אחר						
סה"כ		מושכר למשרדים ואחר		מושכר למסחר		
2015	2016	2015	2016	2015	2016	
אלפי ש"ח						
685,190	772,115	539,600	622,813	145,590	149,302	יתרה ליום 1 בינואר
49,041	14,105	46,483	11,652	2,558	2,453	<u>תוספות במשך השנה</u>
3,725	632	3,617	578	108	54	רכישות
						עלויות והוצאות שהונו
52,766	14,737	50,100	12,230	2,666	2,507	סך הכל תוספות
-	(150,000)	-	(150,000)	-	-	<u>גריעות במהלך השנה</u>
(13,748)	-	(13,748)	-	-	-	מימושים
						העברה לרכוש קבוע
(13,748)	(150,000)	(13,748)	(150,000)	-	-	סך הכל גריעות
47,907	4,543	46,861	3,920	1,046	623	שינויים בשווי הוגן (שלא מומשו)
772,115	641,395	622,813	488,963	149,302	152,432	יתרה ליום 31 בדצמבר

ב. נכסי הנדל"ן להשקעה נמדדים בשווי הוגן ומסווגים לרמה 3 במדרג השווי ההוגן.

באור 8 - נדל"ן להשקעה (המשך)

ג. נתונים בדבר מדידות שווי הוגן של נדל"ן להשקעה

יחסי הגומלין בין הנתונים המשמעותיים שאינם ניתנים לצפייה ומדידת השווי ההוגן	הנתונים המשמעותיים שאינם ניתנים לצפייה	טכניקות הערכה לקביעת השווי ההוגן	סוג הנכס
<ul style="list-style-type: none"> אומדן השווי ההוגן יגדל אם: שווי השוק של תשלומי השכירות יגדל. שיעור ההיוון של תזרימי המזומנים יקטן. 	<ul style="list-style-type: none"> שווי שוק של תשלומי שכירות. שיעור היוון של תזרימי המזומנים (6% עד 15%, ממוצע משוקלל 7.33% בשנים 2016 ו-2015). 	<p>השווי ההוגן נאמד תוך שימוש בטכניקת היוון הכנסות: מודל הערכת השווי מבוסס על הערך הנוכחי של אומדן התזרים התפעולי הנובע מהנכס. הערכת שווי הנדל"ן מתבססת על תזרימי המזומנים השנתיים נטו, המהוונים בשיעור היוון המשקף את הסיכונים הספציפיים הגלומים בהם. כאשר קיימים בפועל הסכמי שכירות, אשר התשלומים בגינם שונים מדמי שכירות ראויים, מבוצעות התאמות בכדי לשקף את תשלומי השכירות בפועל בתקופת החוזה או לחילופין קביעת שיעור היוון המשקף את הסיכון הספציפי.</p> <p>הערכות השווי מתחשבות בסוג הדיירים הנמצאים בפועל בנכס המושכר או האחראים למילוי התחייבויות השכירות או אלה העשויים להיות במושכר לאחר השכרת מושכר פנוי, לרבות הערכה כללית לגבי מהימנות האשראי שלהם ויתרת אורך החיים הכלכלי של הנכס, באותם מקומות שבהם פרמטרים אלו רלוונטיים.</p> <p>לעיתים, השווי ההוגן נקבע בהתבסס על השוואה לעסקאות של נכסים דומים שנערכו לאחרונה בשוק הנדל"ן ביחס לנדל"ן דומה ובמיקום דומה של הנדל"ן שבבעלות הקבוצה במידה שקיימות עסקאות כאלו, ולעיתים מתבצע שילוב בין השוואת עסקאות של נכסים דומים לטכניקת היוון הכנסות.</p>	<p>נכסים להשכרה למטרת מסחר/משרדים</p>
<ul style="list-style-type: none"> אומדן השווי ההוגן יגדל אם: שווי השוק של תשלומי השכירות יגדל עלויות הבנייה למטר רבוע יקטנו. שולי הרווח על פעילות הבנייה ופיתוח יקטנו. שיעור ההיוון של תזרימי המזומנים יקטן. 	<ul style="list-style-type: none"> שווי שוק של תשלומי שכירות. עלויות בנייה בש"ח למטר רבוע (3,275 ו-6,800 בהתאם למיקום, ממוצע משוקלל 5,200 בשנים 2016 ו-2015). יתרת רווח יזמי (5% ובשנת 2015 15%). שיעור היוון של תזרימי המזומנים (7.25% עד 8.25%, ממוצע משוקלל 7.68%, בשנת 2015 7.75% עד 8.25%, ממוצע משוקלל 7.83%). 	<p>הערכת השווי מבוססת על אמידת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה לאחר השלמת הקמתו, בניכוי רווח יזמי סביר ובניכוי אומדן עלות ההקמה, תוך התחשבות בשיעור היוון אשר מותאם בגין הסיכונים הרלוונטיים והמאפיינים של הנכס.</p>	<p>נדל"ן להשקעה בהקמה</p>

באור 8 - נדל"ן להשקעה (המשך)

ד. ניתוח רגישות

שיעור ההיוון מהווה אומדן משמעותי בקביעת השווי ההוגן משום ששינוי בו ישפיע באופן מהותי על השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה. יחד עם זאת, יצוין כי שינוי בשווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה עבור חלק מחוזי הביטוח (חוזים תלויי תשואה) אינו משפיע במלואו על הרווח וההפסד של הקבוצה מכיוון שלגביהם עיקר השינוי בשווי נדקף לזכויות עמיתים.

בניתוח רגישות להלן מוצגת ההשפעה של שינוי בשיעור ההיוון בשיעורים המפורטים (הניתוח להלן אינו כולל את ההשפעה של שינוי בשיעור ההיוון לגבי נכסים ששווים ההוגן נאמד בגישת השוואה לנכסים דומים. שווים של נכסים אלו הינו זניח ביחס לסך השווי של נכסי הנדל"ן להשקעה):

גידול (קיטון) ברווח והפסד לפני מס		גידול (קיטון) בשווי ההוגן ליום 31 בדצמבר		באלפי ש"ח
2015	2016	2015	2016	
(73,652)	(69,973)	(311,427)	(332,805)	עליה של 0.5%
84,108	80,611	364,022	378,265	ירידה של 0.5%

ה. תהליכי הערכה המיושמים בחברה

השווי של נדל"ן להשקעה נקבע על בסיס הערכות שווי שבוצעו על ידי מעריך חיצוני בלתי תלוי, בעל כישורים מקצועיים מתאימים ובעל ניסיון עדכני לגבי מיקום וסוג הנכס המוערך. הערכות השווי נבחנות על ידי הגורמים הרלוונטיים בחברה.

ו. התקשרויות לרכישת נדל"ן להשקעה

לעניין התקשרויות לרכישת נדל"ן להשקעה, ראה באור 2.39.ג.

ז. הסדרי חכירה תפעולית

לפרטים בדבר הסדרי חכירה תפעולית בהם הקבוצה משמשת כמחכיר והמסווגים כנדל"ן להשקעה, ראה באור 2.39.ה בדבר חכירות.

ח. הכנסות שכירות והוצאות תפעוליות שהוכרו בדוח רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			הכנסות שכירות מנדל"ן להשקעה הוצאות תפעוליות ישירות (*)
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
372,294	419,103	421,107	
(39,520)	(48,364)	(46,121)	
<u>332,774</u>	<u>370,739</u>	<u>374,986</u>	

(*) מתוך זה סך של 673 אלפי ש"ח, 368 אלפי ש"ח ו- 286 אלפי ש"ח בשנים 2016, 2015 ו- 2014 בהתאמה, בגין הוצאות תפעוליות ישירות הנובעות מנדל"ן להשקעה אשר לא הפיק הכנסות שכירות במהלך התקופה.

ט. פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקבוצה כנדל"ן להשקעה:

ליום 31 בדצמבר		בבעלות בחכירה מהוונת
2015	2016	
אלפי ש"ח		
2,843,284	3,052,225	
3,257,284	3,275,174	
<u>6,100,568</u>	<u>6,327,399</u>	

חלק מזכויות הבעלות וזכויות החכירה טרם נרשמו על שם חברות הקבוצה בלשכת רישום המקרקעין וברשות מקרקעי ישראל, לפי העניין, לרוב בשל הסדרי רישום טכניים.

באור 8 - נדל"ן להשקעה (המשך)

ט. פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקבוצה כנדל"ן להשקעה (המשך)

יתרת תקופות החכירה בשנים:

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
163,880	296,539
923,128	706,683
2,170,276	2,271,952
<u>3,257,284</u>	<u>3,275,174</u>

עד 15 שנה
15-50 שנה
מעל 50 שנה
סה"כ

באור 9 - חייבים ויתרות חובה

א. ההרכב

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
1,301	641
43,593	37,055
17,579	22,918
28,328	29,639
17,058	23,981
150,494	660,836
7,061	7,589
66,255	53,506
128,208	90,758
(252)	(444)
<u>459,625</u>	<u>926,479</u>

מוסדות ורשויות ממשלתיות
הכנסות לקבל
הוצאות מראש
עובדים
מקדמות לספקים
חייבים בגין מסלקת הבורסה וניירות ערך
מקדמות על חשבון עמלות לסוכני ביטוח
חברות ביטוח ותוכני ביטוח
אחרים (*
בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
סך הכל חייבים ויתרות חובה

(* לעניין עסקאות עם בעל שליטה ראה באור 38.ה, עסקאות עם בעל שליטה. ראה פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה במסגרת באור 37.ג.

ב. התנועה בהפרשה לחובות מסופקים

2015	2016
אלפי ש"ח	
(95)	(252)
(157)	(192)
<u>(252)</u>	<u>(444)</u>

יתרה ליום 1 בינואר
שינוי בהפרשה בתקופה
יתרה ליום 31 בדצמבר

באור 10 - פרמיות לגבייה

א. ההרכב

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
576,389	727,464
(6,966)	(8,364)
<u>569,423</u>	<u>719,100</u>
<u>187,024</u>	<u>226,608</u>

פרמיות לגבייה (*
בניכוי הפרשה לחובות מסופקים

סך הכל פרמיות לגבייה

(* כולל המחאות לגבייה והוראות קבע

לעניין תנאי ההצמדה של הפרמיה לגבייה ראה באור 37.ג.

באור 10 - פרמיות לגבייה (המשך)

ב. גיול

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
343,636	509,440
83,264	45,162
33,996	31,730
106,136	130,245
567,032	716,577
2,391	2,523
569,423	719,100

פרמיה לגבייה שערכה לא נפגם:
 ללא פיגור *
 בפיגור: **
 מתחת ל-90 ימים
 בין 90 ל-180 ימים
 מעל 180 ימים

סך הכל פרמיה לגבייה שערכה לא נפגם
 פרמיה לגבייה שערכה נפגם

סך הכל פרמיה לגבייה

* הגידול בפרמיה לגבייה ללא פיגור נובע בעיקרו מעסקה שנחתמה בסוף השנה עם קולקטיב גדול.
 ** כולל סכום של 176,337 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015 - 190,514 אלפי ש"ח) חובות בפיגור במגזר ביטוח חיים. חובות אלה מגובים בעיקרם בערך הפדיון של הפוליסה.

ג. התנועה בהפרשה לחובות מסופקים בגין הפרמיות לגבייה

2015	2016
אלפי ש"ח	
(7,985)	(6,966)
1,019	(1,398)
(6,966)	(8,364)

יתרה ליום 1 בינואר
 שינוי בהפרשה בתקופה

יתרה ליום 31 בדצמבר

באור 11 - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

א. פירוט הנכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
5,328,453	5,686,004
27,477,247	29,277,685
8,395,427	12,342,415
16,024,532	17,301,490
18,229,249	17,375,125
70,126,455	76,296,715
7,801,126	7,267,318
387,660	832,947
83,643,694	90,082,984

נדל"ן להשקעה

השקעות פיננסיות:

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים *

מניות

השקעות פיננסיות אחרות

סך הכל השקעות פיננסיות

מזומנים ושווי מזומנים

אחר

סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

* כולל נכסי חוב שאינם סחירים בסך של 905,756 אלפי ש"ח הנמדדים בעלות מופחתת ומסווגים לקבוצת "הלוואות וחייבים", (בשנת 2015 - 908,891 אלפי ש"ח) ששוויים ההוגן הינו 1,093,158 אלפי ש"ח (בשנת 2015 - 1,133,546 אלפי ש"ח).

לעניין החשיפה בגין נכסי פוליסות תלויות תשואה ראה באור 1.ב.37.

לעניין פרטים בדבר הצמדה על נכסי חוב ראה באור 1.ד.37.

לעניין ציטוטי המחיר ושיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים ראה באור 1.12.

באור 11 - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ב. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

להלן ניתוח של הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.

ליום 31 בדצמבר 2016			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
29,277,685	-	3,512,046	25,765,639
11,436,659	867,907	10,568,752	-
17,301,490	1,618,624	-	15,682,866
17,375,125	2,127,840	158,180	15,089,105
<u>75,390,959</u>	<u>4,614,371</u>	<u>14,238,978</u>	<u>56,537,610</u>
1,093,158	-	1,093,158	-

השקעות פיננסיות:

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

השקעות פיננסיות אחרות

סך הכל השקעות פיננסיות

נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן (11 א' לעיל)

ליום 31 בדצמבר 2015			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
27,477,247	-	3,790,375	23,686,872
7,486,536	375,938	7,110,598	-
16,024,532	1,564,850	-	14,459,682
18,229,249	2,780,806	97,146	15,351,297
<u>69,217,564</u>	<u>4,721,594</u>	<u>10,998,119</u>	<u>53,497,851</u>
1,133,546	-	1,133,546	-

השקעות פיננסיות:

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

השקעות פיננסיות אחרות

סך הכל השקעות פיננסיות

נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן (11 א' לעיל)

ג. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד				
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות		נכסי חוב שאינם סחירים	
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
4,721,594	2,780,806	1,564,850	375,938	-
(209,616)	(188,987)	21,744	(42,373)	-
1,153,435	445,824	157,508	550,103	-
(1,011,711)	(909,803)	(101,908)	-	-
(17,650)	-	-	(17,650)	-
96,596	-	-	96,596	-
(118,277)	-	(23,570)	(94,707)	-
<u>4,614,371</u>	<u>2,127,840</u>	<u>1,618,624</u>	<u>867,907</u>	-
(180,885)	(147,474)	9,720	(43,131)	-

יתרה ליום 1 בינואר 2016

סך הרווחים שהוכרו

ברוח והפסד

השקעות

מימושים

פדיונות

העברות אל רמה 3

העברות מתוך רמה 3

יתרה ליום 31 בדצמבר 2016

סך הרווחים לתקופה שנכללו ברווח

והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון

ליום 31 בדצמבר 2016

המעבר בין הרמות נובע משימוש בנתוני שוק נצפים ושאינם נצפים.

באור 11 - נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

ג. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח					
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד					
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות אלפי ש"ח	נכסי חוב שאינם סחירים		נכסי חוב סחירים
			נכסי חוב סחירים	נכסי חוב שאינם סחירים	
4,920,003	3,674,016	1,196,739	49,248	-	יתרה ליום 1 בינואר 2015
(151,090)	(119,255)	8,180	(40,015)	-	סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד
1,354,514	639,018	515,597	199,899	-	השקעות מימושים
(1,569,671)	(1,412,973)	(155,666)	(1,032)	-	פדיונות
(6,139)	-	-	(6,139)	-	העברות אל רמה 3
190,836	-	-	190,836	-	העברות מתוך רמה 3
(16,859)	-	-	(16,859)	-	
<u>4,721,594</u>	<u>2,780,806</u>	<u>1,564,850</u>	<u>375,938</u>	<u>-</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
(174,541)	(134,681)	1,035	(40,895)	-	סך הרווחים לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2015

המעבר בין הרמות נובע משימוש בנתוני שוק נצפים ושיאים נצפים.

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה אלפי ש"ח	מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד		נכסי חוב סחירים (א) נכסי חוב שאינם סחירים (ב) מניות (ד) אחרות (ה)
			נכסי חוב סחירים	נכסי חוב שאינם סחירים	
8,953,191	-	8,953,191	-	-	נכסי חוב סחירים (א)
23,607,754	23,607,754	-	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (ב)
1,057,776	-	1,047,336	10,440	-	מניות (ד)
2,399,061	-	2,354,213	44,848	-	אחרות (ה)
<u>36,017,782</u>	<u>23,607,754</u>	<u>12,354,740</u>	<u>55,288</u>	<u>-</u>	סך הכל
ליום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה אלפי ש"ח	מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד		נכסי חוב סחירים (א) נכסי חוב שאינם סחירים (ב) מניות (ד) אחרות (ה)
			נכסי חוב סחירים	נכסי חוב שאינם סחירים	
7,613,703	-	7,613,703	-	-	נכסי חוב סחירים (א)
22,025,201	22,025,201	-	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (ב)
1,110,593	-	1,050,213	60,380	-	מניות (ד)
2,509,214	-	2,489,115	20,099	-	אחרות (ה)
<u>33,258,711</u>	<u>22,025,201</u>	<u>11,153,031</u>	<u>80,479</u>	<u>-</u>	סך הכל

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

א. נכסי חוב סחירים

הרכב

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
4,723,666	4,190,207
2,890,037	4,762,984
7,613,703	8,953,191
2,415	382

אגרות חוב ממשלתיות
זמינות למכירה

נכסי חוב אחרים
שאינם ניתנים להמרה - זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב סחירים
ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ב. נכסי חוב שאינם סחירים

הרכב

ליום 31 בדצמבר			
שווי הוגן		ערך בספרים	
2015	2016	2015	2016
אלפי ש"ח			
25,487,339	26,514,946	19,780,084	20,450,242
1,787,348	2,110,441	1,564,769	1,902,730
904,142	1,455,523	680,348	1,254,782
2,691,490	3,565,964	2,245,117	3,157,512
28,178,829	30,080,910	22,025,201	23,607,754
		25,375	46,222

אגרות חוב ממשלתיות - אג"ח מיועדות (*
נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

מוצגים כהלוואות וחייבים, למעט פקדונות
בבנקים

פקדונות בבנקים
סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

(* השווי הוגן של אגרות חוב מיועדות חושב על פי מועד הפרעון החוזי.

ג. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב (ריבית אפקטיבית)

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אחוזים	

נכסי חוב סחירים:

בסיס הצמדה

צמוד למדד המחירים לצרכן
שקלי
צמוד מט"ח

1.3 1.1
1.3 2.1
4.5 4.1

נכסי חוב שאינם סחירים:

בסיס הצמדה

צמוד למדד המחירים לצרכן
שקלי
צמוד מט"ח

5.1 5.1
0.9 1.0
5.5 5.2

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ד. מניות

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
60,380	10,440
979,928	993,305
1,040,308	1,003,745
-	-
70,285	54,031
70,285	54,031
1,110,593	1,057,776
123,593	88,388

סחירות
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד שיועדו לראשונה
זמינות למכירה
סך הכל מניות סחירות

שאינן סחירות
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד
זמינות למכירה
סך הכל מניות שאינן סחירות

סך הכל מניות

ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ה. השקעות פיננסיות אחרות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, קרנות גידור, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
2,011,046	1,831,306
7,282	6,240
2,018,328	1,837,546
-	-
478,069	522,907
12,817	38,608
490,886	561,515
2,509,214	2,399,061
256,730	298,601

סחירות
זמינות למכירה
מכשירים נגזרים (ה1)

סך הכל השקעות פיננסיות סחירות

שאינן סחירות
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד
זמינות למכירה
מכשירים נגזרים (ה1)

סך הכל השקעות פיננסיות שאינן סחירות

סך הכל השקעות פיננסיות אחרות

ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ה.1. מכשירים נגזרים

להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריכי הדוחות הכספיים. החשיפה למכשירים נגזרים על ריבית מוצגת במונחי שווי:

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
111,715	87,722	מניות
109,394	50,017	סחורות
(2,472,919)	(4,398,865)	מטבע זר
(15,109)	856	ריבית

ו.1. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי באור בלבד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון מתבססים בעיקרם על התשואות של אגרות חוב ממשלתיות והמרווחים של אגרות חוב קונצרני כפי שנמדדו בבורסה לני"ע בתל אביב. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברה שזכתה במכרז, שפורסם על ידי משרד האוצר, להקמה ולתפעול של מאגר ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים.

להלן שיעורי הריבית הממוצעים המשוקללים עבור נכסי חוב שאינם סחירים הכלולים בכל קבוצת דירוג בהשקעות פיננסיות אחרות (*):

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
באחוזים		
0.5	0.5	AA ומעלה
2.1	2.0	A
5.1	4.9	BBB
6.3	62.2	נמוך מ-BBB
10.2	3.0	לא מדורג

(* המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות", "מידרוג" ודירוג פנימי. נתוני חברת מידרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

לעניין דרוג פנימי ראה באור 37.ב.4(ב)1).

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ז. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

להלן ניתוח מכשירים פיננסיים המוצגים על פי שווים ההוגן.

היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים ושווי מזומנים, פרמיות לגביה, חייבים ויתרות חובה תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

ליום 31 בדצמבר 2016				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
8,953,191	-	2,234,857	6,718,334	נכסי חוב סחירים
-	-	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים
1,057,776	54,031	-	1,003,745	מניות
2,399,061	522,907	38,608	1,837,546	אחרות
<u>12,410,028</u>	<u>576,938</u>	<u>2,273,465</u>	<u>9,559,625</u>	סך הכל
<u>30,080,910</u>	<u>181,955</u>	<u>29,898,955</u>	-	נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן (12. ב. לעיל)

ליום 31 בדצמבר 2015				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
אלפי ש"ח				
7,613,703	-	1,142,704	6,470,999	נכסי חוב סחירים
-	-	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים
1,110,593	70,285	-	1,040,308	מניות
2,509,214	478,069	12,817	2,018,328	אחרות
<u>11,233,510</u>	<u>548,354</u>	<u>1,155,521</u>	<u>9,529,635</u>	סך הכל
<u>28,178,829</u>	<u>87,051</u>	<u>28,091,778</u>	-	נכסי חוב שאינם סחירים אשר ניתן גילוי של שווים ההוגן (12. ב. לעיל)

נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח					
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה					
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות		נכסי חוב שאינם סחירים		
	אלפי ש"ח	מניות	אלפי ש"ח	נכסי חוב סחירים	
548,354	478,069	70,285	-	-	יתרה ליום 1 בינואר 2016
(50,233)	(38,376)	(11,857)	-	-	סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו: ברווח והפסד
6,409	9,893	(3,484)	-	-	ברווח כולל אחר
76,952	75,858	1,094	-	-	השקעות מימושים
(4,544)	(2,537)	(2,007)	-	-	
<u>576,938</u>	<u>522,907</u>	<u>54,031</u>	-	-	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
(50,251)	(38,394)	(11,857)	-	-	סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2016

באור 12 - פירוט השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

ז. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד				
ונכסים פיננסיים זמינים למכירה				
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות		נכסי חוב שאינם סחירים	
	מניות	אלפי ש"ח	נכסי חוב סחירים	נכסי חוב סחירים
449,939	380,365	69,574	-	-
				יתרה ליום 1 בינואר 2015
(36,858)	(29,328)	(7,530)	-	-
42,067	32,596	9,471	-	-
95,905	95,873	32	-	-
(2,699)	(1,437)	(1,262)	-	-
548,354	478,069	70,285	-	-
				יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
(38,493)	(29,700)	(8,793)	-	-
				סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו: ברוח והפסד ברוח כולל אחר השקעות מימושים
				סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2015

ח. גיול השקעות בנכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר		אלפי ש"ח	
2015	2016		
19,780,084	20,450,242		אגרות חוב ממשלתיות - אג"ח מיועדות
2,184,853	3,123,646		<u>נכסי חוב שערכם לא נפגם:</u> ללא פיגור בפיגור (*): עד ל-90 ימים בין 90 ל-180 ימים מעל 180 ימים
3,544	3,254		סך הכל נכסי חוב שערכם לא נפגם
191	1,683		<u>נכסי חוב שערכם נפגם:</u> נכסים שערכם נפגם ספציפית, ברוטו ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
4,794	3,542		סך הכל נכסי חוב שערכם נפגם ספציפית
2,193,382	3,132,125		סך הכל נכסי חוב לא סחירים
77,110	71,609		
(25,375)	(46,222)		
51,735	25,387		
22,025,201	23,607,754		

יצוין, כי הסכומים שלעיל אינם מהווים את הסכום בפיגור בפועל אלא את יתרת החוב המעורבת בפיגור.

(*) בעיקר הלוואות בשעבוד שכנגדן קיימים ערכי פדיון מלאים ו/או משכנתאות.

באור 13 - מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
7,801,126	7,267,318	מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית
-	-	פקדונות לזמן קצר
<u>7,801,126</u>	<u>7,267,318</u>	מזומנים ושווי מזומנים

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים ליום הדיווח ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות בשיעור ממוצע של כ- 0.07% (שנת 2015 כ- 0.07%).

פקדונות לזמן קצר שהיו במהלך השנה והופקדו לתקופה של בין שבוע לשלושה חודשים נשאו ריבית בשיעור ממוצע של 0.07%.

לעניין תנאי הצמדה של המזומנים ופקדונות לזמן קצר, ראה באור 1.ד.37.

באור 13 א - מזומנים ושווי מזומנים - אחרים

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
1,987,411	1,773,353	מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית
18,156	50,902	פקדונות לזמן קצר
<u>2,005,567</u>	<u>1,824,255</u>	מזומנים ושווי מזומנים

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים ליום הדיווח ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות בשיעור ממוצע של כ- 0.07% (שנת 2015 כ- 0.07%).

פקדונות לזמן קצר המופקדים בתאגידים הבנקאיים הינם לתקופות של בין שבוע לשלושה חודשים. הפקדונות נושאים ריבית בשיעור ממוצע של כ- 0.07% (שנת 2015 כ- 0.07%).

לעניין תנאי הצמדה של המזומנים ופקדונות לזמן קצר, ראה באור 1.ג.37.

באור 14 - הון ודרישות הון

א. הרכב הון המניות

31 בדצמבר 2014		31 בדצמבר 2015		31 בדצמבר 2016	
מונפק (ונפרע*)	רשום	מונפק (ונפרע*)	רשום	מונפק (ונפרע*)	רשום
אלפי ש"ח					
977	1,062	977	1,062	977	1,062
185,389	198,938	185,389	198,938	185,389	198,938
186,366	200,000	186,366	200,000	186,366	200,000

מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.ג. כ"א
מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א

(* בערכים נומינליים)

ב. התנועה בהון המניות המונפק והנפרע

מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א		מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ע.ג. כ"א	
אלפי ש"ח ע.ג.	מספר מניות	אלפי ש"ח ע.ג.	מספר מניות
185,389	185,389,304	977	9,773,357
-	-	-	-
185,389	185,389,304	977	9,773,357
-	-	-	-
185,389	185,389,304	977	9,773,357
-	-	-	-
185,389	185,389,304	977	9,773,357

יתרה ליום 1 בינואר 2014
הנפקת הון מניות 1 ש"ח ע.ג.
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014
הנפקת הון מניות 1 ש"ח ע.ג.
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
הנפקת הון מניות 1 ש"ח ע.ג.
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016

ג. זכויות הנלוות למניות

זכויות הצבעה באסיפה הכללית, זכות לדיבידנד, זכויות בפירוק החברה וזכות למינוי הדירקטורים בחברה.

ד. דיבידנד שחולק

הדיבידנדים הבאים חולקו על ידי החברה במספר מועדים במהלך כל אחת מהשנים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014 (**)	2015 (*)	2016
אלפי ש"ח		
401,158	209,117	-
2,115	1,102	-
403,273	210,219	-

סך הכל דיבידנד למניה רגילה 1 ש"ח ע.ג.
סך הכל דיבידנד למניה רגילה 0.1 ש"ח ע.ג.

(* 1.13 ש"ח למניה רגילה 1 ש"ח ע.ג. כ"א ו-0.113 ש"ח למניה רגילה 0.1 ש"ח ע.ג. כ"א.
(** 2.16 ש"ח למניה רגילה 1 ש"ח ע.ג. כ"א ו-0.216 ש"ח למניה רגילה 0.1 ש"ח ע.ג. כ"א.)

ה. ניהול ודרישות הון של חברות הקבוצה

1. מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה כדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. חברות בנות של החברה, שהינן גופים מוסדיים, כפופות לדרישות הון הנקבעות על-ידי המפקח על הביטוח.

בהתאם למדיניות כאמור הוחלט בדירקטוריון החברה, בין היתר, כי היא תשאף לשמור על הון קיים על פי דרישות הון שלא יפחת מ-110% מההון הנדרש על פי תקנות דרישות הון.

מובהר כי אין מדובר בקביעת הון מחייב ואין כל וודאות כי החברה תעמוד ביעד זה בכל נקודת זמן.

2. להלן נתונים בדבר הון הנדרש והקיים של החברה בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 (להלן - "תקנות הון") והנחיות המפקח.

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
4,317,670	4,349,580	הסכום הנדרש על פי תקנות הון והנחיות המפקח (א)
		<u>הסכום הקיים המחושב על פי תקנות הון</u>
4,679,651	4,851,362	הון ראשוני בסיסי
2,013,033	2,901,210	הון משני מורכב (ב)
702,615	703,630	הון שלישוני מורכב (ב)
-	(372,000)	ניכוי בשל מגבלה על שיעורו המרבי של הון המשני והשלישוני המורכב (ג)
2,715,648	3,232,840	סך הכל הון משני ושלישוני מוכר
7,395,299	8,084,202	סך ההון הקיים המחושב על פי תקנות הון
3,077,629	3,734,622	עודף ליום הדוח
245,924	265,885	סכום ההשקעות שיש חובה להעמידם כנגד עודפי הון בהתאם להוראות המפקח, ולפיכך מהווים עודפים מרותקים
63,929	63,929	סכום ההפחתה בדרישות הון בגין עלות רכישת קופות גמל המהווה עודף מרותק
2,767,776	3,404,808	עודף לאחר ניכוי עודפים מרותקים, ראה גם סעיף 5 להלן
		<u>(א) הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:</u>
402,356	449,177	פעילות בביטוח כללי
34,370	39,238	פעילות בביטוח סיעודי
446,478	457,257	סיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים
1,480,531	1,519,140	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים ובביטוח מפני מחלות ואשפוז
12,724	11,691	דרישות בגין תכניות מבטיחות תשואה
10,037	11,795	נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות הון
319,864	323,740	השקעה בחברות ביטוח וחברות מנהלות מאוחדות
(63,929)	(63,929)	הפחתה בדרישות הון בגין עלות רכישת קופות גמל
972,349	976,745	נכסי השקעה ונכסים אחרים
416,883	333,054	סיכונים קטטורופה בביטוח כללי
284,277	289,744	סיכונים תפעוליים
1,730	1,928	ערבויות
4,317,670	4,349,580	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח

(ב) לעניין אגרות החוב המשמשות כהון משני ושלישוני של החברה, ראה באור 24.

(ג) בהתאם לחוזר ביטוח בדבר הרכב הון עצמי מוכר של מבטח משנת 2011, הקובע כי שיעורם הכולל של רכיבי ומכשירי הון הנכללים בהון הראשוני לא יפחת מ-60% מסך ההון העצמי המוכר של המבטח.

ה. ניהול ודרישות ההון של חברות הקבוצה (המשך)

3. דרישות ההון מחברות מנהלות כוללות דרישות הון בהתאם להיקף הנכסים המנוהלים ולהוצאות השנתיות, אך לא פחות מהון התחלתי בסך 10 מיליון ש"ח. נכון למועד דוח זה חברות אלו עומדות בדרישות תקנות ההון.

4. בחודש פברואר 2017 פורסמו והועברו לוועדת הכספים של הכנסת הוראות ליישום משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II (להלן - "ההוראות המעודכנות"). ההוראות המעודכנות נועדו לכוון משטר כושר פירעון חדש לחברות ביטוח בישראל. זאת, בהתבסס על הוראות דירקטיבה EC/2009/138, המכונה "Solvency II" (להלן - "הדירקטיבה"), שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו.

הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים: נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון, נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) ונדבך שלישי הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

בדעת המפקחת לפרסם הנחיות לעניין ניהול הון וקביעת יעד הון פנימי, לעניין סקר פערים שעל חברות הביטוח יהיה לבצע ביחס למערך ניהול הסיכונים, הבקורות והממשל התאגידי ונייר התייעצות לקידום תהליך להערכה עצמית של סיכונים וכושר פירעון (ORSA).

ההוראות מבוססות על הנדבך הכמותי לפי הדירקטיבה והוראותיה הנלוות. על פי ההוראות המעודכנות, הנדבך הכמותי ייושם בישראל החל מ-30 ביוני 2017. יחד עם זאת, חברות ביטוח תידרשנה לעמוד, בשלב זה, גם במשטר הקיים לפי תקנות ההון.

בהתאם לדירקטיבה קיימות שתי רמות של דרישות הון:

- ההון הנדרש לשמירה על כושר הפרעון של חברת ביטוח (להלן - SCR). ה-SCR רגיש לסיכונים ומבוסס על חישוב צופה פני עתיד על בסיס ההנחיות ליישום משטר כושר הפרעון החדש. דרישה זו נועדה להבטיח התערבות מדויקת ועתית של רשויות הפיקוח.
- רמה מינימלית של הון (להלן - MCR או "סף הון") המחייבת השלמת הון.

ההוראות המעודכנות כוללות הוראות דיווח לממונה במקרים בהם חברה אינה עומדת או חוששת שלא תעמוד ברמות ההון האמורות וכן הוראות להגשת תוכנית להבטחת עמידתה ברמות ההון האמורות.

בהתאם להוראות המעודכנות, סף ההון יהיה שווה לסכום הגבוה מבין ההון הראשוני הנדרש מחברת ביטוח לפי תקנות ההון לבין סכום המחושב כשיעור מה-SCR, לא יותר מ-45% מה-SCR ולא פחות מהגבוה מבין 25% מה-SCR או סכום הנגזר מגובה עתודות ביטוח ופרמיות כהגדרתן בהנחיות המעודכנות.

ההוראות המעודכנות כוללות, בין היתר, הוראות מעבר ליישום Solvency II, המבוססות על הדירקטיבה שעיקרן:

(א) עמידה בדרישות ההון (SCR):

ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר 2021 (להלן - "תקופת הפריסה") לא יפחת מהשיעורים הבאים שיחושבו על נתוני:

שיעור מה-SCR

60%	31 בדצמבר 2016
65%	31 בדצמבר 2017
70%	31 בדצמבר 2018 ו-30 ביוני 2019
80%	31 בדצמבר 2019 ו-30 ביוני 2020
90%	31 בדצמבר 2020 ו-30 ביוני 2021
100%	31 בדצמבר 2021

(ב) דרישת הון מוקטנת על סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות ע"י המבטח בכל מועד דיווח כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים עד שדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

ה. ניהול ודרישות ההון של חברות הקבוצה (המשך)

כחלק מההיערכות ליישום המודל, בוצעו, עפ"י הנחיית האוצר, מספר תרגילים (IQIS - סימולציות של השפעת הדייקטיבה על הונו של המבטח בהינתן תמהיל העסקים והמאזן הקיימים שלו) שמטרתם לכייל את המודל. התרגיל האחרון שבוצע התייחס ליום 31 בדצמבר 2015 (להלן IQIS5) והיה מבוסס על תקנות סופיות והנחיות טכניות ליישום שפרסמה הנציבות האירופית וכן על חוזר הנחיה לביצוע שפרסמה המפקחת בחודש אפריל 2016.

על פי תרגיל IQIS5 שביצעה החברה, המבוסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2015, לחברה חוסר בהון בהיקף משמעותי.

תוצאות תרגיל IQIS5 כוללות את פעולות החברה לצמצום החוסר בהון כפי שבא לידי ביטוי בתרגילים הקודמים, בין היתר, באמצעות הנפקות הון משני ושלישוני וצמצום סיכונים פיננסיים. פעולות אלה קוזזו במידה מסויימת, בין היתר, על ידי הגדלת דרישות הון בגין סיכונים ביטוחיים בעקבות פרסום הבהרות הפיקוח לתרחישים ביטוחיים במסגרת ההנחיה לביצוע IQIS5. במהלך 2016 גויסו כ- 0.9 מיליארד ש"ח כתבי התחייבויות נדחים.

בכפוף לאמור לעיל, תוצאות תרגילי ה- IQIS מהוות אינדיקציה מסויימת להשפעת משטר כושר פרעון מבוסס Solvency II ומשקפות, בעיקר, דרישות הון גבוהות יותר ביחס לדרישות ההון הקיימות בגין סיכונים פיננסיים (הן בתיק הנוסטרו והן בתיק המשתתף) וביטוחיים (בין היתר אריכות חיים, ביטולים ותחלואה). החברה פועלת לעמידה ביעדי ההון על פי משטר ההון החדש על ידי הרחבת בסיס ההון שלה והתאמת תמהיל ההשקעות. כמו כן קיימות לחברה אפשרויות להקטנת דרישות ההון באמצעים נוספים כגון המשך הפחתת סיכונים בתיק הנוסטרו, רכישת ביטוחי משנה ועוד. השימוש באמצעים כאמור, עלול להשפיע באופן מהותי על הרווחיות העתידית של החברה, והוא יבחן בהתחשב במחירים החלופיים שישררו באותה עת, בתועלת הכלכלית שלהם אל מול החלופות הקיימות ובמידת הצורך.

יודגש כי למודל, במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשני שוק ואחרים ולפיכך מצב ההון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד. כמו כן, התרגיל מבוצע כחלק מההיערכות ליישום המודל ככל שיחול במתכונתו הנוכחית, הבנת ההוראות החדשות והשלמת ההערכות האירגונית והמיכונית.

כאמור על פי הנחיית הפיקוח, בוצעו מספר תרגילים המהווים סימולציות של השפעת הדייקטיבה על הונו של המבטח שמטרתם לכייל את המודל ולהתאימו. אי לכך, ייתכן שהתוצאות בפועל יהיו שונות מתוצאות התרגילים. יחד עם זאת, וכמפורט לעיל, החברה נערכת לעמידה במשטר ההון החדש בהתאם לאינדיקציות המתקבלות מתוצאות התרגילים.

ההוראות המעודכנות שהועברו לוועדת הכספים בנוסף על הפעולות שנקטו על ידי החברה, כאמור לעיל, עשויות לצמצם באופן ניכר את החוסר בהון.

5. דיבידנד

(א) ביום 27 באוקטובר 2015 הכריז דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד בסך של 185 מיליון ש"ח. ביום 1 בנובמבר 2015 התקבל בחברה מכתב המפקחת ובו צויין, בין היתר, כי חלוקת הדיבידנד, בעת הזאת, בהמשך לתרגיל IQIS4 שהוגש באוגוסט 2015 ולנוכח חוסר משמעותי בהון בהיקף של מספר מיליארדי ש"ח, יש בה כדי לפגוע בניהול התקין של עסקי החברה ובהיערכותה ליישום משטר כושר פרעון חדש. לאור זאת נתבקשה החברה לכנס את הדירקטוריון ולבטל את חלוקת הדיבידנד האמורה.

בהמשך למכתב המפקחת, דירקטוריון החברה חזר ובחן את החלטתו מיום 27 באוקטובר 2015 ולא מצא כי נפל פגם בהחלטה זו. מכלול השיקולים לרבות כל ההיבטים הרלבנטיים לצורך חלוקת הדיבידנד והיבטי משטר כושר הפירעון בהתאם ל- Solvency II, נלקחו בחשבון בעת קבלת ההחלטה. דירקטוריון החברה סבור כי החברה נערכה ונערכת באופן ראוי ומספק לקראת משטר כושר הפרעון של Solvency II.

ביום 18 בנובמבר 2015 הוחלט על השהיית החלוקה עד למועד חדש עליו יימסר.

באור 14 - הון ודרישות הון (המשך)

ה. ניהול ודרישות ההון של חברות הקבוצה (המשך)

5. דיבידנד (המשך)

ב) בחודש אוגוסט 2016 פרסמה הממונה מכתב בדבר חלוקת דיבידנד על ידי חברת ביטוח (להלן - "המכתב") הבא במקום מכתב קודם מחודש דצמבר 2011. בהתאם למכתב, חברת ביטוח לא רשאית לחלק דיבידנד אלא אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס הון עצמי מוכר להון עצמי נדרש ("יחס כושר פרעון") בשיעור של 115% לפחות לפי תקנות ההון הקיימות (טרם ההפחתה בגין הקלה שניתנה בגין הפרש מקורי המיוחס לרכישת פעילות של קופות גמל וחברות מנהלות) ויחס כושר פרעון לפחות בשיעורים הנקובים להלן לפי תרגיל הערכה הכמותי המעודכן ליישום משטר כושר פרעון חדש (IQIS5), או לפי הנחיות ליישום הנדבך הראשון במשטר כושר הפרעון החדש, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר. יחס כושר הפרעון החדש הנדרש, לאחר ביצוע החלוקה, יהיה לפחות בשיעורים הבאים:

- עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2017 - 115%.
- עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018 - 120%.
- החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2019 - 130%.

תרגיל IQIS5 משקף יחס כושר פרעון בשיעור הנמוך מיחס כושר הפרעון הנדרש על פי המכתב.

יחס כושר הפרעון כאמור מבוסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2015, ואינו כולל את השינויים שחלו לאחר מכן כמפורט בסעיף 4 לעיל.

על חברת הביטוח למסור לממונה בתוך עשרה ימי עסקים ממועד החלוקה תחזית רווח שנתית של החברה לשנתיים העוקבות למועד חלוקת הדיבידנד; תכנית שרות חוב מעודכנת של החברה שאושרה על ידי דירקטוריון החברה, וכן תכנית שרות חוב מעודכנת של חברת האחזקות המחזיקה בחברה שאושרה על ידי דירקטוריון חברת האחזקות; תכנית ניהול הון שאושרה על ידי דירקטוריון החברה; פרוטוקול הדיון בדירקטוריון החברה בו אושרה חלוקת הדיבידנד, בצרוף חומר הרקע לדיון.

באור 15 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

ליום 31 בדצמבר					
2015	2016	2015	2016	2015	2016
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו	
27,033,368	27,539,254	100,181	108,136	27,133,549	27,647,390
277,325	240,480	-	-	277,325	240,480
27,310,693	27,779,734	100,181	108,136	27,410,874	27,887,870
68,812	68,610	-	-	68,812	68,610
27,241,881	27,711,124	100,181	108,136	27,342,062	27,819,260
695,965	829,736	31,790	32,384	727,755	862,120
3,640,801	4,230,305	615,588	878,030	4,256,389	5,108,335
31,578,647	32,771,165	747,559	1,018,550	32,326,206	33,789,715

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:
 חוזי ביטוח
 חוזי השקעה
 בניכוי סכומים המופקדים בקבוצה
 במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת
 לעובדי הקבוצה
 סך הכל ביטוח חיים וחסכון ארוך
 טווח
 חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח
 בריאות
 חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח
 כללי
 סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח
 וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

באור 16 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

ליום 31 בדצמבר					
2015	2016	2015	2016	2015	2016
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו	
80,031,948	86,077,002	4,033	4,023	80,035,981	86,081,025
1,681,695	1,678,850	-	-	1,681,695	1,678,850
81,713,643	87,755,852	4,033	4,023	81,717,676	87,759,875
136,709	142,413	-	-	136,709	142,413
81,576,934	87,613,439	4,033	4,023	81,580,967	87,617,462
1,728,970	1,901,750	2,701	4,139	1,731,671	1,905,889
83,305,904	89,515,189	6,734	8,162	83,312,638	89,523,351

ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:
 חוזי ביטוח
 חוזי השקעה
 בניכוי סכומים המופקדים בקבוצה
 במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת
 לעובדי הקבוצה
 סך הכל ביטוח חיים וחסכון ארוך
 טווח
 חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח
 בריאות
 סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח
 וחוזי השקעה תלויי תשואה

בחוזי ביטוח תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המוטב תלויים או צמודים לתשואה שמניבות השקעות מסוימות של החברה בניכוי דמי ניהול. חוזים אלה כוללים, בין היתר, תוכניות ביטוח המזכות/מחייבות את המבוטח בבנוס/מאלוס לפי תוצאות ההשקעות של תיק הפוליסות המשתתפות ברווחי השקעה של החברה. בחוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המבוטח אינם תלויים ברווח או הפסד מההשקעות שביצעה החברה.

ההבחנה בין חוזים תלויי תשואה לבין חוזים שאינם תלויי תשואה נעשית ברמת הכיסוי הבודד, כך שישנן פוליסות ביטוח עם מספר כיסויים אשר חלקם תלויי תשואה וחלקם אינם תלויי תשואה.

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

1. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי סוגים

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר	
2015	2016	2015	2016	2015	2016
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו	
330,382	386,091	40,140	43,053	370,522	429,144
2,667,811	2,962,051	209,853	507,492	2,877,664	3,469,543
2,998,193	3,348,142	249,993	550,545	3,248,186	3,898,687
1,718,804	1,964,127	16,803	248,765	1,735,607	2,212,892
382,458	566,739	139,389	154,708	521,847	721,447
10,507	10,222	-	-	10,507	10,222
249,643	306,251	226,206	172,777	475,849	479,028
642,608	883,212	365,595	327,485	1,008,203	1,210,697
3,640,801	4,231,354	615,588	878,030	4,256,389	5,109,384
51,228	55,139	6,275	6,563	57,503	61,702
101,892	112,339	27,104	31,469	128,996	143,808
153,120	167,478	33,379	38,032	186,499	205,510
1,688,343	1,931,066	16,803	248,765	1,705,146	2,179,831
1,258,622	1,361,937	226,915	295,217	1,485,537	1,657,154
540,716	770,873	338,491	296,016	879,207	1,066,889
3,487,681	4,063,876	582,209	839,998	4,069,890	4,903,874

ענפי רכב חובה וחבויות
 הפרשה לפרמיה שטרם הורוחה
 תביעות תלויות והפרשה לפרמיה בחסר *
 סך ענפי רכב חובה וחבויות (ראה ב.1 להלן)
 מתוך זה סך ההתחייבות בגין ענף רכב חובה
 (ראה ג3 ו- ג4 להלן)
 ענפי רכוש ואחרים
 הפרשה לפרמיה שטרם הורוחה (***)
 הפרשה לפרמיה בחסר (****)
 תביעות תלויות (**)
 סך ענפי רכוש ואחרים (ראה ב.2 להלן)
 סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים
 במגזר ביטוח כללי
 הוצאות רכישה נדחות:
 ענפי רכב חובה וחבויות
 ענפי רכוש ואחרים
 סך הכל הוצאות רכישה נדחות
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות
 רכישה נדחות:
 רכב חובה
 ענפי חבויות אחרים
 ענפי רכוש ואחרים
 סך הכל התחייבויות בחוזי ביטוח כללי בניכוי
 הוצאות רכישה נדחות

* הגידול בתביעות התלויות ברוטו בשנת 2016 בענפי חובה וחבויות נובע מרכישת תיק תביעות בביטוח כללי ראה באור 38.ה.2 (אשר השפעתו בשייר שולית), וכן, מהגדלת סכומי התביעות התלויות בעקבות השינויים הצפויים בריבית היוון הקצבאות של המל"ל עקב המלצות ועדת וינוגרד אשר השפיעו גם על השייר.
 ** הגידול בתביעות התלויות בשייר בענפי הרכוש נובע בעיקרו בענף רכב רכוש.
 *** הגידול בהפרשה לפרמיה שטרם הורוחה נובע בעיקרו מענף רכב רכוש עקב כניסת קולקטיב גדול בסוף השנה.
 **** הפרמיה בחסר נותרה ללא שינוי מהותי למרות הגידול בתיק הביטוח עקב שיפור חיתומי בענף.

2. התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי שיטות חישוב

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר	
2015	2016	2015	2016	2015	2016
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו	
2,899,745	3,247,599	219,915	261,435	3,119,660	3,509,034
25,627	28,386	212,694	415,914	238,321	444,300
2,589	2,539	3,450	2,920	6,039	5,459
712,840	952,830	179,529	197,761	892,369	1,150,591
-	-	-	-	-	-
3,640,801	4,231,354	615,588	878,030	4,256,389	5,109,384

הערכות אקטואריות:
 ד"ר סטיוארט קוטס
 סך הכל הערכות אקטואריות
 הפרשות על בסיס הערכות אחרות:
 הערכת מחלקת תביעות בגין התביעות
 התלויות הידועות
 תוספת לתביעות התלויות בגין תביעות
 שאירעו אך טרם דווחו (IBNR)
 הפרשה לפרמיה שטרם הורוחה
 עודף הכנסות על הוצאות (צבירה)
 סך הכל ההתחייבויות הביטוח בגין חוזי ביטוח
 הכלולים במגזר ביטוח כללי

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ב. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות

1. ענפי רכב חובה וחבויות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2015	2016	2015	2016	2015	2016
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו	
2,911,167	2,946,965	517,278	243,718	3,428,445	3,190,683
יתרה לתחילת השנה (1)					
676,231	854,165	35,771	49,221	712,002	903,386
עלות התביעות המצטברת בגין שנת חיתום שוטפת (2)					
(23,093)	(8,105)	(3,273)	(673)	(26,366)	(8,778)
שינוי ביתרות לתחילת שנה כתוצאה מהצמדה למדד					
(64,471)	32,599	(116,864)	36,595	(181,335)	69,194
שינוי באומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנות חיתום קודמות (3)					
588,667	878,659	(84,366)	85,143	504,301	963,802
סך השינוי בעלות התביעות המצטברת					
6,946	8,004	109	116	7,055	8,120
תשלומים לשוב תביעות במהלך השנה (4)					
563,157	533,909	102,066	42,108	665,223	576,017
בגין שנת חיתום שוטפת					
570,103	541,913	102,175	42,224	672,278	584,137
בגין שנות חיתום קודמות					
3,099	-	30,717	-	33,816	-
סך תשלומים לתקופה (5)					
(17,747)	-	(37,461)	-	(55,208)	-
צבירה בגין שנת חיתום שוטפת (6)					
38,337	-	25,666	-	64,003	-
צבירה שנזקפה לרווח בגין שנת החיתום ששחררה					
23,689	-	18,922	-	42,611	-
יתרת השינוי בצבירה					
(6,455)	-	(105,941)	-	(112,396)	-
סך שינוי בתקופה					
-	9,292	-	257,345	-	266,637
שינוי עקב רכישת תיק תביעות ביטוח כללי (8)					
2,946,965	3,293,003	243,718	543,982	3,190,683	3,836,985
יתרה לסוף השנה (1)					

הערות:

- יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, צבירה, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
- עלות התביעות המצטברת (Ultimate) הינה: יתרת תביעות תלויות (ללא צבירה), הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות בתוספת סך תשלומי התביעות כולל הוצאות ישירות ועקיפות לישוב תביעות.
- עלות התביעות המצטברת מתעדכנת על סמך המודל לאור התפתחות התביעות בפועל. השינוי באומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנות חיתום קודמות לשנת 2016, נובע בעיקר מענפי רכב חובה, צד שלישי. שינוי סכומי התביעות התלויות נבע מהתאמות בגין הירידה הצפויה בריבית ההיוון של המל"ל בעקבות פרוסום המלצות ועדת וינוגרד. השינוי קוזז בחלקו מקיטון בהפרשות בענפי אחריות מקצועית ומוצר. אשתקד, השינוי באומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנות חיתום קודמות נבע בעיקרו משחרורי עתודות בענפים רכב חובה, אחריות מקצועית ואחריות מוצר.
- התשלומים כוללים הוצאות עקיפות לשוב תביעות בייחוס לשנות החיתום.
- בשנת 2015 בוצע תשלום בגין תביעה גדולה שרובו כוסה על ידי מבטחי משנה.
- לגבי ביטול שיטת הצבירה ומעבר ליישום עמדת הממונה בהקשר לנוהג המיטבי, ראה באור 2.1.2(ד).4.
- ראה הערה (6) לעיל.
- מתייחס לרכישת תיק תביעות בביטוח כללי. ראה באור 3.38.

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ב. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות (המשך)

2. ענפי רכוש ואחרים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2015	2016	2015	2016	2015	2016	
שייר		ביטוח משנה		ברוטו		
		אלפי ש"ח				
460,441	540,716	319,992	338,491	780,433	879,207	יתרה לתחילת השנה (1)
630,772	726,088	311,420	127,551	942,192	853,639	עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח (2) שינוי בעלות התביעות המצטברות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח (3)
(23,980)	17,111	(24,045)	(14,962)	(48,025)	2,149	תשלומים ליישוב תביעות במהלך השנה (4) בגין אירועים של שנת הדוח בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח
439,051	485,412	196,279	61,500	635,330	546,912	סך תשלומים
136,033	201,359	68,783	111,402	204,816	312,761	שינוי בהפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, נטו מהוצאות רכישה נדחות (5)
575,084	686,771	265,062	172,902	840,146	859,673	שינוי בהפרשה לפרמיה בחסר (6)
33,339	173,833	907	10,955	34,246	184,788	שינויים שנזקפים ישירות להון (7)
10,507	(285)	-	-	10,507	(285)	שינוי עקב רכישת תיק תביעות ביטוח כללי (8)
4,721	-	(4,721)	-	-	-	יתרה לסוף השנה (1)
-	181	-	6,883	-	7,064	
540,716	770,873	338,491	296,016	879,207	1,066,889	

הערות:

- (1) יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות בתוספת הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
- (2) עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח כוללת את יתרת תביעות תלויות לסוף שנת הדוח בתוספת סך תשלומי התביעות בתקופת הדוח לרבות הוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות.
- (3) השינוי באומדן עלות התביעות המצטברת נובע בעיקרו מענף רכב רכוש בו חלה התפתחות שלילית של ניסיון התביעות.
- (4) תשלומים ליישוב תביעות במהלך השנה כוללים תשלומים בגין אירועים של שנת הדוח וכן בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח. התשלומים ליישוב תביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישובן בייחוס לשנות הנזק. בשנת 2015 שולמה תביעה גדולה אשר כוסתה ברובה על ידי ביטוח משנה. בשנת 2016 הגידול בשייר נובע בעיקרו מעליה בהיקף העסקים בענף רכב רכוש.
- (5) הגידול בהפרשה לפרמיה שטרם הורווחה לעומת אשתקד נובע מכניסת קולקטיב גדול אשר נחתם בסוף השנה.
- (6) ההפרשה לפרמיה בחסר הינה בענף רכב רכוש. הפרמיה בחסר נותרה ללא שינוי מהותי למרות הגידול בתיק הביטוח עקב שיפור חיתומי.
- (7) לגבי ביטול שיטת הצבירה ומעבר ליישום עמדת הממונה בהקשר לנוהג המיטבי, ראה באור 2.2.1(ד).4.
- (8) מתייחס לרכישת תיק תביעות בביטוח כללי. ראה באור 3.38.ה.

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

1. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות

ליום 31 בדצמבר 2016

סה"כ	שנת חיתום									
	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2016									
	8,120	6,975	6,656	6,631	4,943	5,830	6,538	9,406	11,791	10,731
		62,856	57,740	42,563	29,000	28,685	31,997	47,826	78,106	62,632
			162,176	144,156	76,620	68,379	77,843	90,200	132,339	129,308
				243,520	140,768	132,049	135,842	139,169	186,691	184,537
					192,244	212,825	184,301	202,491	246,694	234,899
						275,230	241,540	247,835	300,570	292,098
							290,198	308,998	358,552	348,876
								345,896	413,117	383,455
									448,921	416,241
										438,363
	903,386	721,825	734,901	707,712	437,961	462,964	476,611	529,236	578,146	577,881
		764,427	737,011	755,206	453,430	478,122	494,036	543,660	598,464	588,966
			722,946	703,842	471,185	497,149	504,830	558,006	619,274	603,914
				689,747	407,221	456,670	429,363	479,657	553,802	529,706
					423,000	463,224	438,208	459,114	531,692	531,648
						464,304	417,720	442,838	508,891	519,976
							435,679	441,657	523,778	511,356
								455,124	524,019	499,266
									534,422	489,219
										491,231
	38,217	(42,602)	14,065	14,095	(15,779)	(7,634)	(6,316)	24,533	19,380	38,475
	0.76%	(5.90%)	1.91%	2.00%	(3.87%)	(1.67%)	(1.47%)	5.11%	3.50%	7.26%
	5,884,266	903,386	764,427	722,946	689,747	423,000	464,304	435,679	455,124	534,422
	2,467,524	8,120	62,856	162,176	243,520	192,244	275,230	290,198	345,896	448,921
	3,416,742	895,266	701,571	560,770	446,227	230,756	189,074	145,481	109,228	85,501
	181,807									52,868
					50	13,875	19,715	9,004	4,651	6,487
					311	82,901	89,281	48,185	33,934	26,040
	238,436				261	69,026	69,566	39,181	29,283	19,553
	3,836,985									11,566

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

עודף (חסור) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (1)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2016

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2016

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2006 (2)

תשלומים בגין קניית תיק ביטוח כללי

אומדן תביעות מצטברות בגין קניית תיק ביטוח כללי

יתרת התביעות התלויות בגין קניית תיק ביטוח כללי (3)

סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2016

(1) עד וכולל חיתום 2012 - הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות. חיתום 2013 עד 2015 כולל - הפער הינו בין הערכת התביעות המצטברות נכון לשנת כספים 2015 לבין ההערכה הנוכחית. (נובע משינויים באופן הערכת העתודות בביטוח כללי ראה באורים 2.2.(3), 2.2.(4)).

(2) עיקר השינוי נובע מהגדלת סכומי התביעות התלויות בעקבות השינויים הצפויים ברביית היוון הקצבאות של המ"ל עקב מסקנות ועדת וינוגרד.

(3) כולל גם את נתוני רכישת תיק ביטוח כללי לשנים שקדמו לחיתום 2007 וצורפו במהלך השנה. (ראה באור 3.38.ה).

נתוני תיק תביעות אשר צורף במהלך השנה והוחרג מהמשולשים. (ראה באור 3.38.ה).

הערות:

* אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

** הנתונים כוללים את סכומי הצבירה (עודף הכנסות על הוצאות).

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

2. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות

ליום 31 בדצמבר 2016

סה"כ	שנת חיתום									
	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2016									
	8,004	6,866	6,471	6,380	4,827	5,684	6,048	9,341	10,997	10,700
		61,537	57,180	41,375	27,591	27,103	30,600	46,381	61,212	59,962
			160,947	142,726	74,156	65,149	74,110	87,654	114,408	123,226
				238,958	137,884	118,127	129,371	135,131	167,532	177,044
					187,350	183,900	175,999	195,172	223,735	226,365
						240,411	226,333	238,467	275,108	281,593
							270,943	297,330	330,818	329,931
								331,353	384,009	362,521
									417,339	392,991
										413,281
	854,165	692,378	669,086	645,857	386,439	388,090	392,098	448,481	482,444	474,488
		721,413	694,591	681,046	391,285	386,578	393,810	453,409	488,174	477,215
			679,207	622,400	406,713	402,241	401,615	464,952	501,623	489,281
				660,110	390,111	391,588	387,057	436,141	493,607	472,296
					395,829	403,028	397,026	419,593	477,709	475,597
						402,175	398,581	405,532	453,908	470,332
							402,731	421,583	468,166	461,385
								425,582	485,670	449,752
									489,737	460,577
										459,400
	(56,015)	(29,035)	15,384	(37,710)	(5,718)	(10,587)	(15,674)	10,559	3,870	12,896
	(1.22%)	(4.19%)	2.21%	(6.06%)	(1.47%)	(2.70%)	(4.05%)	2.42%	0.78%	2.73%
	5,490,349	854,165	721,413	679,207	660,110	395,829	402,731	425,582	489,737	459,400
	2,330,123	8,004	61,537	160,947	238,958	187,350	240,411	270,943	331,353	413,281
	3,160,226	846,161	659,876	518,260	421,152	208,479	161,764	131,788	94,229	72,398
	130,490									46,119
					-	-	-	-	-	-
					-	621	743	383	229	196
	2,287				-	621	743	383	229	196
	3,293,003									

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (1)
שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2016

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2016

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2006 (2)

תשלומים בגין קניית תיק ביטוח כללי

אומדן תביעות מצטברות בגין קניית תיק ביטוח כללי

יתרת התביעות התלויות בגין קניית תיק ביטוח כללי (3)

סך הכל התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2016

(1) עד וכולל חיתום 2012 - הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות. חיתום 2013 עד 2015 כולל - הפער הינו בין הערכת התביעות המצטברות נכון לשנת כספים 2015 לבין ההערכה הנוכחית. (נובע משינויים באופן הערכת העתודות בביטוח כללי ראה באורים 2.2.(3), 2.2.(4)).
(2) עיקר השינוי נובע מהגדלת סכומי התביעות התלויות בעקבות השינויים הצפויים בריבית היוון הקצבאות של המ"ל עקב מסקנות ועדת וינוגרד.
(3) כולל גם את נתוני רכישת תיק ביטוח כללי לשנים שקדמו לחיתום 2007 וצורפו במהלך השנה. (ראה באור 3.38).
(ראה באור 3.38).
הערות:

* אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הרווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.
** הנתונים כוללים את סכומי הצבירה (עודף הכנסות על הוצאות).

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

3. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו, בענף ביטוח רכב חובה

ליום 31 בדצמבר 2016												
שנת חיתום												
סה"כ	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007		
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2016												
	5,367	5,094	3,517	3,589	2,907	3,726	3,796	6,962	8,427	8,596	תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:	
		45,590	41,778	26,430	15,440	13,402	15,881	33,390	42,181	48,112	לאחר שנה ראשונה	
			124,116	103,944	44,155	35,440	41,155	61,198	78,990	91,011	לאחר שנתיים	
				175,541	83,437	60,042	70,549	92,665	110,302	124,722	לאחר שלוש שנים	
					111,654	100,226	96,602	130,889	144,791	155,852	לאחר ארבע שנים	
						132,911	132,737	161,752	176,378	187,300	לאחר חמש שנים	
							160,249	206,659	215,270	212,059	לאחר שש שנים	
								230,695	249,330	233,932	לאחר שבע שנים	
									270,398	254,556	לאחר שמונה שנים	
										264,519	לאחר תשע שנים	
											לאחר עשר שנים	
											אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:	
	561,750	449,584	472,963	480,022	240,702	241,009	250,983	309,067	339,089	327,875	לאחר שנה ראשונה	
		468,328	477,903	496,212	244,103	239,648	247,089	309,996	338,704	324,872	לאחר שנתיים	
			429,965	505,975	250,580	245,894	251,751	318,986	345,110	329,261	לאחר שלוש שנים	
				433,975	208,802	219,713	230,339	285,414	324,807	313,222	לאחר ארבע שנים	
					219,371	203,383	222,839	268,481	305,331	304,343	לאחר חמש שנים	
						212,789	202,399	257,701	283,595	293,050	לאחר שש שנים	
							214,851	268,176	285,721	283,862	לאחר שבע שנים	
								278,086	292,984	279,630	לאחר שמונה שנים	
									300,900	282,697	לאחר תשע שנים	
										285,867	לאחר עשר שנים	
	171,627	(18,744)	47,938	72,000	(10,569)	6,924	15,488	7,328	23,907	27,355	עודף (חסור) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (1)	
	5.69%	(4.17%)	10.03%	14.23%	(5.016%)	3.15%	6.72%	2.57%	7.36%	8.73%	שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים	
	3,405,882	561,750	468,328	429,965	433,975	219,371	214,851	278,086	300,900	285,867	עלות תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2016	
	1,521,040	5,367	45,590	124,116	175,541	111,654	160,249	230,695	270,398	264,519	תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2016	
	1,884,842	556,383	422,738	305,849	258,434	107,717	54,602	47,391	30,502	21,348	יתרת התביעות התלויות	
	83,355										תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2006 (2)	
					50	12,976	19,561	8,325	4,426	5,265	2,410	תשלומים בגין קניית תיק ביטוח כללי
					311	74,184	82,419	42,669	30,353	22,496	12,215	אומדן תביעות מצטברות בגין קניית תיק ביטוח כללי
	211,634				261	61,208	62,858	34,344	25,927	17,231	9,805	יתרת התביעות התלויות בגין קניית תיק ביטוח כללי (3)
	2,179,831											

סך הכל התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2016

(1) עד וכולל חיתום 2012 - הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות. חיתום 2013 עד 2015 כולל - הפער הינו בין הערכת התביעות המצטברות נכון לשנת סכפים 2015 לבין ההערכה הנוכחית. (נובע משינויים באופן הערכת העתודות בביטוח כללי ראה באורים 2.2: (ד.4) ו-3.4).

(2) עיקר השינוי נובע מהגדלת סכומי התביעות התלויות בעקבות השינויים הצפויים בריבית היוון הקצבאות של המ"ל עקב מסקנות ועדת וינגרד. כולל גם את נתוני רכישת תיק ביטוח כללי לשנים שקדמו לחיתום 2007 וצורפו במהלך השנה. (ראה באור 3.38 ה.3).

(3) נתוני תיק תביעות אשר צורף במהלך השנה והוחרג מהמשולשים. (ראה באור 3.38 ה.3).

* אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.
** הנתונים כוללים את סכומי הצבירה (עודף הכנסות על הוצאות).

באור 17 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

4. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענף ביטוח רכב חובה

ליום 31 בדצמבר 2016

סה"כ	שנת חיתום									
	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2016									
	5,367	5,094	3,517	3,589	2,907	3,726	3,796	6,962	8,427	8,596
		45,590	41,778	26,430	15,440	13,402	15,881	33,390	42,181	48,112
			124,116	103,944	44,155	35,440	41,155	61,198	78,990	91,011
				175,540	83,437	60,042	70,549	92,665	110,302	124,722
					111,654	100,226	96,602	130,889	144,791	155,852
						132,912	130,674	161,752	176,378	187,300
							157,249	206,659	215,270	212,059
								230,695	249,330	233,932
									270,398	254,556
										264,520
	558,644	440,870	465,124	473,441	236,411	235,988	245,189	302,331	331,908	320,004
		465,222	453,645	485,426	238,301	234,065	241,382	303,036	330,387	317,281
			426,859	442,800	244,604	240,142	245,872	311,816	336,545	321,970
				430,555	207,120	218,139	226,689	280,353	319,635	307,110
					217,996	201,793	221,261	265,689	301,536	299,226
						214,350	200,337	255,815	280,369	289,721
							212,774	267,716	283,530	281,270
								278,736	292,984	277,862
									301,360	282,697
										286,117
	62,392	(24,352)	26,786	12,245	(10,876)	3,789	13,915	1,617	18,275	20,993
	2.15%	(5.52%)	5.90%	2.77%	(5.25%)	1.74%	6.14%	0.58%	5.72%	6.84%
	3,392,613	558,644	465,222	426,859	430,555	217,996	214,350	212,774	278,736	301,360
	1,518,041	5,367	45,590	124,116	175,540	111,654	132,912	157,249	230,695	270,398
	1,874,572	553,277	419,632	302,743	255,015	106,342	81,438	55,525	48,041	30,962
	54,539									
	1,955									
	1,931,066									

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה
לאחר שנתיים
לאחר שלוש שנים
לאחר ארבע שנים
לאחר חמש שנים
לאחר שש שנים
לאחר שבע שנים
לאחר שמונה שנים
לאחר תשע שנים
לאחר עשר שנים

עודף (חסור) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (1)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות ליום 31 בדצמבר 2016

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2016

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2006 (2)

תשלומים בגין קניית תיק ביטוח כללי

אומדן תביעות מצטברות בגין קניית תיק ביטוח כללי

יתרת התביעות התלויות בגין קניית תיק ביטוח כללי (3)

סך הכל התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר 2016

(1) עד וכולל חיתום 2012 - הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות. חיתום 2013 עד 2015 כולל - הפער הינו בין הערכת התביעות המצטברות נכון לשנת כספים 2015 לבין ההערכה הנוכחית. (נובע משינויים באופן הערכת העתודות בביטוח כללי ראה באורים 2.1:2, (3), (4)).

(2) עיקר השינוי נובע מהגדלת סכומי התביעות התלויות בעקבות השינויים הצפויים בריבית היוון הקצבאות של המל"ל עקב מסקנות ועדת וינוגרד.

(3) כולל גם את נתוני רכישת תיק ביטוח כללי לשנים שקדמו לחיתום 2007 וצורפו במהלך השנה. (ראה באור 3.38). נתוני תיק תביעות אשר צורף במהלך השנה והוחרג מהמשולשים. (ראה באור 3.38).

הערות:

* אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הרווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

** הנתונים כוללים את סכומי הצבירה (עודף הכנסות על הוצאות).

באור 17 - התחייבויות בגין ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

5. נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענפי ביטוח רכב חובה:

שנת חיתום						
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
אלפי ש"ח						
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016						
256,050	255,658	267,263	547,154	528,212	508,839	565,777
פרמיות ברוטו						
רווח (הפסד) כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר (**)						
64,251	56,352	53,018	99,684	62,881	(18,589)	(66,531)
(**) כולל עודף הכנסות על הוצאות בשייר שנזקפו, בשנת 2015, ישירות לעודפים בסך						
-	-	-	52,222	12,514	889	-
השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום						
67,432	61,071	53,712	74,986	43,898	23,208	8,610

6. נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענפי ביטוח חבויות אחרות:

שנת חיתום						
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
אלפי ש"ח						
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016						
268,350	270,499	243,026	283,167	305,618	302,190	330,456
פרמיות ברוטו						
רווח (הפסד) כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר (**)						
(9,738)	(5,890)	(1,639)	(36,256)	(50,469)	(62,715)	(99,716)
(**) כולל עודף הכנסות על הוצאות בשייר שנזקפו, בשנת 2015, ישירות לעודפים בסך						
-	-	-	6,638	4,831	2,210	-
השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום						
44,822	40,802	36,334	31,063	21,309	12,322	4,586

באור 17 - התחייבויות בגין ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ג7. הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח רכב חובה:

רווח כולל בגין	רווח כולל בגין	רווח (הפסד) בגין שנת	רווח (הפסד) בגין שנת	רווח (הפסד) בגין שנת	רווח כולל
שנת החיתום שהשתחררה בשנת הדוח(1)	שנת חיתום קודמות	שנת חיתום קודמות	שנת חיתום קודמות	שנת חיתום קודמות	שנת חיתום קודמות
פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות
אלפי ש"ח					
					לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר:
(78,368)	-	(11,837)	-	(66,531)	2016
122,038	(4,979)	67,728	44,356	14,933	2015
89,353	(7,740)	36,232	32,544	28,317	2014

(1) שנות החיתום שהשתחררו בשנות הדיווח 2015, 2014 ו-2013 הינן 2012, 2011 ו-2010, בהתאמה. ראה באור 2.י.ד. (4) לגבי שינויים בחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי החל מיום 31 בדצמבר 2015.

ג8. הרכב רווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח חבויות אחרות:

רווח כולל בגין	רווח כולל בגין	רווח (הפסד) בגין שנת	רווח (הפסד) בגין שנת	רווח (הפסד) בגין שנת	רווח כולל
שנת החיתום שהשתחררה בשנת הדוח(1)	שנת חיתום קודמות	שנת חיתום קודמות	שנת חיתום קודמות	שנת חיתום קודמות	שנת חיתום קודמות
פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות
אלפי ש"ח					
					לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר:
(56,371)	-	43,345	-	(99,716)	2016
(55,179)	(2,284)	57,825	(1,437)	(109,283)	2015
(27,002)	(8,647)	25,742	(4,819)	(39,278)	2014

(1) שנות החיתום שהשתחררו בשנות הדיווח 2015 ו-2014 הינן 2012 ו-2011, בהתאמה.

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות

ליום 31 בדצמבר 2016						
סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת (* 1990)
	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה		
1,247,905	-	-	1,247,905	-	-	-
62,253,789	-	-	-	-	42,980,143	19,273,646
34,039,508	-	-	24,578,848	75,333	9,385,327	-
7,653,211	-	-	573,655	283,624	2,563,842	4,232,090
2,531,197	-	-	14,852	-	1,210,638	1,305,707
3,538,050	-	-	1,237	-	700,175	2,836,638
2,464,755	196,589	467,587	768,007	-	835,521	197,051
113,728,415	196,589	467,587	27,184,504	358,957	57,675,646	27,845,132
1,919,330	-	-	1,678,850	239,834	646	-
<u>115,647,745</u>	<u>196,589</u>	<u>467,587</u>	<u>28,863,354</u>	<u>598,791</u>	<u>57,676,292</u>	<u>27,845,132</u>
27,887,870	69,844	267,283	338,551	598,791	291,785	26,321,616
87,759,875	126,745	200,304	28,524,803	-	57,384,507	1,523,516
<u>115,647,745</u>	<u>196,589</u>	<u>467,587</u>	<u>28,863,354</u>	<u>598,791</u>	<u>57,676,292</u>	<u>27,845,132</u>

(א) לפי חשיפה ביטוחית:
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח קצבה ללא מקדמים מובטחים קצבה עם מקדמים מובטחים:
 עד חודש מאי 2001
 מחודש יוני 2001
 קצבה בתשלום
 הוני (ללא אופציה לקצבה)
 עתודה משלימה לגמלאות (**)
 מרכיבי סיכון אחרים
 סך הכל בגין חוזי ביטוח התחייבויות בגין חוזי השקעה
 סך הכל

(ב) לפי חשיפה פיננסית:
 שאינו תלוי תשואה
 תלוי תשואה
 סך הכל

(* המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(**) בנוסף לעתודה המשלימה לגמלאות הכלולה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח קיימת הפרשה בגובה 2,822 מיליון ש"ח, אשר תיזקף לרווח והפסד לאורך חיי הפוליסה הנותרים עד גיל הפרישה. לפירוט נוסף ראה באור 3.37(ב)(6) ניהול סיכונים.

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015						
סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	פוליסות ללא מרכיב חסכון	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 (*)
	קבוצתי (***)	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
אלפי ש"ח						
713,442	-	-	713,442	-	-	-
60,425,078	-	-	-	-	41,200,396	19,224,682
31,566,825	-	-	22,429,245	82,443	9,055,137	-
6,341,963	-	-	411,546	300,089	2,001,387	3,628,941
2,692,817	-	-	15,370	-	1,242,903	1,434,544
2,938,637	-	-	1,085	-	489,761	2,447,791
2,490,768	189,525	425,429	744,089	-	925,599	206,126
107,169,530	189,525	425,429	24,314,777	382,532	54,915,183	26,942,084
1,959,020	-	-	1,681,695	276,617	708	-
<u>109,128,550</u>	<u>189,525</u>	<u>425,429</u>	<u>25,996,472</u>	<u>659,149</u>	<u>54,915,891</u>	<u>26,942,084</u>
(א) לפי חשיפה ביטוחית: התחייבויות בגין חוזי ביטוח קצבה ללא מקדמים מובטחים קצבה עם מקדמים מובטחים: עד חודש מאי 2001 מחודש יוני 2001 קצבה בתשלום הוני (ללא אופציה לקצבה) עתודה משלימה לגמלאות (**)						
מרכיבי סיכון אחרים סך הכל בגין חוזי ביטוח התחייבויות בגין חוזי השקעה סך הכל						
27,410,874	189,525	221,641	341,310	659,149	327,302	25,671,947
81,717,676	-	203,788	25,655,162	-	54,588,589	1,270,137
<u>109,128,550</u>	<u>189,525</u>	<u>425,429</u>	<u>25,996,472</u>	<u>659,149</u>	<u>54,915,891</u>	<u>26,942,084</u>
(ב) לפי חשיפה פיננסית: שאינו תלוי תשואה תלוי תשואה סך הכל						

(* המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(**) בנוסף לעתודה המשלימה לגמלאות הכלולה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח קיימת הפרשה בגובה 3,182 מיליון ש"ח, אשר תיזקף לרווח והפסד לאורך חיי הפוליסה הנותרים עד גיל הפרישה. לפירוט נוסף ראה באור 3.7(ב) (6) ניהול סיכונים.

(***) בעקבות בדיקה שערכה החברה בשנת 2016 נמצא כי יש לסווג את היתרה בסך 189,525 אלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015 כדלהלן: סך של 79,050 אלפי ש"ח אינו תלוי תשואה וסך של 110,475 אלפי ש"ח תלוי תשואה. לסיווג האמור לא הייתה השפעה על ההון, על הרווח והפסד או על הרווח הכולל. מספרי ההשוואה ליום 31 בדצמבר 2015 לא תוקנו עקב ההשפעה הזניחה על סווג יתרות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בין חוזים שאינם תלויי תשואה ובין חוזים תלויי תשואה.

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016						
סה"כ	פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה					
	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות ללא מרכיב חסכון			
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	פרט	משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990
	קבוצתי		תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
			אלפי ש"ח			
69,215	-	-	-	-	29,667	39,548
6,368,328	-	-	3,887,584	-	2,171,700	309,044
1,393,744	65,321	484,858	509,928	-	277,028	56,609
<u>7,831,287</u>	<u>65,321</u>	<u>484,858</u>	<u>4,397,512</u>	<u>-</u>	<u>2,478,395</u>	<u>405,201</u>
1,246,060	-	-	314,379	10,425	677,483	243,773
<u>12,082,177</u>	<u>77,789</u>	<u>219,542</u>	<u>4,981,616</u>	<u>4,938</u>	<u>5,034,918</u>	<u>1,763,374</u>
45,236	-	-	48,092	(2,877)	21	-
382,009	(11,598)	153,498	86,120	23,995	301,204	(171,210)
(58,629)	(1,507)	(786)	(1,817)	(7,709)	(1,755)	(45,055)
<u>323,380</u>	<u>(13,105)</u>	<u>152,712</u>	<u>84,303</u>	<u>16,286</u>	<u>299,449</u>	<u>(216,265)</u>
34,610						
<u>577</u>						
<u>358,567</u>						
447,325	-	-	444,996	2,329	-	-
508,941	-	112,721	396,220	-	-	-
879,508	-	-	879,425	-	-	83
58,851	-	-	58,851	-	-	-
296,960	-	-	294,631	2,329	-	-
242,229	-	-	242,229	-	-	-
583,693	-	-	308,588	-	263,412	11,693

פרמיות ברוטו:

מסורתי/מעורב
מרכיב החסכון
אחר
סך הכל
מרווח פיננסי כולל דמי ניהול
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
רווח מפנסיה וגמל
רווח כולל אחר מפנסיה וגמל
סך כל הרווח הכולל מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח
פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש
פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה-עסק חדש
פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

הערות:

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
2. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.
3. המרווח הפיננסי כולל רווחים (הפסדים) מהשקעות שנזקפו לרווח כולל אחר, אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה ומחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.
4. תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה כוללים רק את סכום הרווחים (הפסדים) מהשקעות בגין חוזי השקעה.

באור 18 - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

סה"כ	פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה					
	פוליסות ללא מרכיב חסכון			פוליסות ללא מרכיב חסכון		
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	פרט	קבוצתי	משנת 2004		
			תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990
	אלפי ש"ח					
						פרמיות ברוטו:
82,948	-	-	-	-	34,633	מסורתי/מעורב 48,315
6,197,899	-	-	3,763,791	380	2,116,879	מרכיב החסכון 316,849
1,383,170	75,328	464,747	489,013	-	291,720	אחר 62,362
<u>7,664,017</u>	<u>75,328</u>	<u>464,747</u>	<u>4,252,804</u>	<u>380</u>	<u>2,443,232</u>	סך הכל 427,526
1,213,069		-	279,695	(1,536)	571,663	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול 363,247
10,335,241	99,653	203,463	4,465,721	(3,321)	3,947,332	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו 1,622,393
20,733	-	-	18,372	2,145	216	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה -
198,228	(22,338)	82,450	(136,470)	23,532	244,290	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים 6,764
(157,351)	(3,918)	(3,307)	(5,226)	(16,061)	(5,327)	הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח חיים (123,512)
40,877	(26,256)	79,143	(141,696)	7,471	238,963	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים (116,748)
79,873						רווח מפנסיה וגמל
(8,331)						הפסד כולל אחר מפנסיה וגמל
112,419						סך כל הרווח הכולל מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
846,315	-	-	704,632	141,683	-	תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח -
346,022	-	92,843	253,179	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש -
945,274	-	-	944,887	380	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח 7
91,789	-	-	91,789	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש -
734,129	-	-	592,446	141,683	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה -
91,245	-	-	91,245	-	-	העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה -
475,711	-	-	236,854	-	224,243	העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה 14,614

הערות:

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
2. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.
3. המרווח הפיננסי כולל רווחים (הפסדים) מהשקעות שנזקפו לרווח כולל אחר, אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה ומחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.
4. תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה כוללים רק את סכום הרווחים (הפסדים) מהשקעות בגין חוזי השקעה.

באור 18 - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות (המשך)

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014

סה"כ	פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה					עד שנת 1990	עד שנת 2003
	פוליסות ללא מרכיב חסכון		מסנת 2004				
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	אלפי ש"ח		
97,927	-	-	-	-	40,399	57,528	מסורתי/מעורב
6,103,534	-	-	3,656,307	-	2,116,175	331,052	מרכיב החסכון
1,404,484	83,957	469,486	466,052	-	316,457	68,532	אחר
<u>7,605,945</u>	<u>83,957</u>	<u>469,486</u>	<u>4,122,359</u>	<u>-</u>	<u>2,473,031</u>	<u>457,112</u>	סך הכל
1,417,323	-	-	248,451	32,780	707,527	428,565	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול
12,401,719	64,190	195,107	4,813,752	22,263	5,499,777	1,806,630	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
35,584	-	-	37,258	(7,218)	5,544	-	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
196,231	14,899	157,074	(103,898)	15,518	255,464	(142,826)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
151,443	4,134	3,346	4,496	11,003	5,064	123,400	רווח כולל אחר מעסקי ביטוח חיים
347,674	19,033	160,420	(99,402)	26,521	260,528	(19,426)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים
99,775							רווח מפנסיה וגמל
882							רווח כולל אחר מפנסיה וגמל
<u>448,331</u>							סך כל הרווח הכולל מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
807,935	-	-	797,476	10,459	-	-	תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח
406,815	-	109,158	297,657	-	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח - עסק חדש
842,266	-	-	825,956	-	16,179	131	פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח
50,890	-	-	50,890	-	-	-	פרמיה משוננת בגין חוזי השקעה - עסק חדש
753,971	-	-	743,512	10,459	-	-	פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה
154,365	-	-	154,365	-	-	-	העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
383,960	-	-	242,827	-	133,675	7,458	העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

הערות:

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
2. הגדלות בפוליסות קיימות אינן נכללות במסגרת הפרמיה המשוננת בגין עסק חדש, אלא במסגרת תוצאות הפעילות של הפוליסה המקורית.
3. המרווח הפיננסי כולל רווחים (הפסדים) מהשקעות שנזקפו לרווח כולל אחר, אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה ומחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.
4. תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה כוללים רק את סכום הרווחים (הפסדים) מהשקעות בגין חוזי השקעה.

באור 18 - נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ג. מידע אודות תשואה ודמי ניהול בגין התחייבויות תלויות תשואה

דמי ניהול לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016	תשואה שנתית ממוצעת נומינלית 5 שנים		תשואה שנתית נומינלית ברוטו					אלפי ש"ח
	אחרי דמי ניהול	לפני דמי ניהול	2012	2013	2014	2015	2016	
	באחוזים							
660,365	5.87	7.25	11.25	12.44	5.77	2.79	4.35	קרן י' מסלול כללי בפוליסות החל משנת 2004 אחר
240,473	5.15	6.45	10.64	11.71	5.13	1.74	3.37	
94,360								
<u>995,198</u>								סך הכל

ד. מידע אודות העברת כספים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
70,997	22,643	49,811
12,824	7,225	109,003
<u>70,544</u>	<u>61,377</u>	<u>83,415</u>
<u>154,365</u>	<u>91,245</u>	<u>242,229</u>
126,355	64,763	113,295
109,210	147,897	200,421
<u>148,395</u>	<u>263,051</u>	<u>269,977</u>
<u>383,960</u>	<u>475,711</u>	<u>583,693</u>
<u>(229,595)</u>	<u>(384,466)</u>	<u>(341,464)</u>

העברות לחברה מגופים אחרים

העברות מחברות ביטוח אחרות
העברות מקרנות פנסיה
העברות מקופות גמל

סך כל העברות לחברה

העברות מהחברה לגופים אחרים

העברות לחברות ביטוח אחרות
העברות לקרנות פנסיה
העברות לקופות גמל

סך כל העברות מהחברה

העברות נטו

פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולות במגזר ביטוח בריאות - באור 19 -

א.1. פירוט ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח לפי חשיפה פיננסית

נתונים ליום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	אחר		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
1,905,889	-	164,450	-	1,741,439	תלוי תשואה
862,120	13,369	594,926	23,977	229,848	אחר
<u>2,768,009</u>	<u>13,369</u>	<u>759,376</u>	<u>23,977</u>	<u>1,971,287</u>	סך הכל

(* הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

נתונים ליום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	אחר		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
1,731,671	-	181,614	-	1,550,057	תלוי תשואה
727,755	10,646	513,558	21,606	181,945	אחר
<u>2,459,426</u>	<u>10,646</u>	<u>695,172</u>	<u>21,606</u>	<u>1,732,002</u>	סך הכל

(* הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

א.2. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח לפי חשיפה ביטוחית

נתונים ליום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	אחר		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
162,847	-	12,858	17,296	132,693	קצבה בתשלום
2,605,162	13,369	746,518	6,681	1,838,594	מרכיבי סיכון אחרים
<u>2,768,009</u>	<u>13,369</u>	<u>759,376</u>	<u>23,977</u>	<u>1,971,287</u>	סך הכל

(* הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

נתונים ליום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	אחר		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
144,564	-	14,828	16,265	113,471	קצבה בתשלום
2,314,862	10,646	680,344	5,341	1,618,531	מרכיבי סיכון אחרים
<u>2,459,426</u>	<u>10,646</u>	<u>695,172</u>	<u>21,606</u>	<u>1,732,002</u>	סך הכל

(* הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות, ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

באור 19 - פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולות במגזר ביטוח בריאות (המשך)

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	אחר *		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
1,177,249	32,144	830,374	12,655	302,076	פרמיות ברוטו
843,569	22,130	515,187	15,801	290,451	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
6,220	(3,354)	28,680	(4,465)	(14,641)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות
(3,372)	(15)	(2,198)	(121)	(1,038)	הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
2,848	(3,369)	26,482	(4,586)	(15,679)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות
205,066	-	147,639	-	57,427	פרמיה משוננת - חדשה (**)

* הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל. מתוכם פרמיות פרט בסך של 738,876 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 123,642 אלפי ש"ח.

** כולל הרחבות בפוליסות.

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	אחר *		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
1,025,712	26,887	722,157	13,478	263,190	פרמיות ברוטו
779,039	20,386	488,937	13,356	256,360	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(25,652)	(2,788)	14,525	729	(38,118)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות
(9,724)	(41)	(6,909)	(406)	(2,368)	הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
(35,376)	(2,829)	7,616	323	(40,486)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות
233,351	-	178,417	-	54,934	פרמיה משוננת - חדשה (**)

* הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל. מתוכם פרמיות פרט בסך של 657,756 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 91,288 אלפי ש"ח.

** כולל הרחבות בפוליסות.

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014					
סה"כ	אחר *		סיעודי		
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
אלפי ש"ח					
880,897	13,214	622,946	9,706	235,031	פרמיות ברוטו
617,439	6,513	388,156	8,817	213,953	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
75,270	(919)	54,766	921	20,502	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות
7,028	14	5,584	376	1,054	רווח כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות
82,298	(905)	60,350	1,297	21,556	סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות
208,870	-	158,110	-	50,760	פרמיה משוננת - חדשה (**)

* הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח בריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל. מתוכם פרמיות פרט בסך של 574,901 אלפי ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 61,259 אלפי ש"ח.

** כולל הרחבות בפוליסות.

באור 20 - תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים, חוזי השקעה וביטוח בריאות

ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח			
	סה"כ אלפי ש"ח	חוזי השקעה	חוזי ביטוח	
2,149,158	103,104,732	1,461,775	101,642,957	יתרה ליום 1 בינואר 2015
30,918	2,408,432	21,783	2,386,649	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה (1)
193,393	6,941,581	846,315	6,095,266	גידול בגין פרמיות והפקדות שנזקפו להתחייבויות (2)
-	(857,895)	(14,360)	(843,535)	קיטון בגין דמי ניהול מצבירה
(34,586)	(3,102,547)	(353,300)	(2,749,247)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה
120,543	634,247	(3,193)	637,440	שינויים אחרים (3)
2,459,426	109,128,550	1,959,020	107,169,530	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
45,262	4,078,561	49,221	4,029,340	ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה (1)
229,498	6,846,552	447,325	6,399,227	גידול בגין פרמיות והפקדות שנזקפו להתחייבויות (2)
-	(995,198)	(15,734)	(979,464)	קיטון בגין דמי ניהול מצבירה
(34,484)	(3,789,554)	(516,517)	(3,273,037)	קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה
68,307	378,834	(3,985)	382,819	שינויים אחרים (3)
2,768,009	115,647,745	1,919,330	113,728,415	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016

הערות:

(1) ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות - סעיף זה כולל ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות בגין היתרה לתחילת השנה, בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות בגין הפרמיות לחסכון בלבד שנרשמו בתקופת הדוח.

(2) גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות - פרמיה זו איננה כוללת את כל הפרמיה שנרשמה כהכנסה בחברה. הפרמיה כוללת את הפרמיה לחסכון וחלק מהפרמיה במוצרים בעלי פרמיה קבועה, בניכוי דמי ניהול הנגבים כשיעור מהפרמיה.

(3) שינויים אחרים - בשנים 2016 ו-2015 נרשמו הפרשות מיידיות בעקבות בדיקת נאותות העתודות בביטוח חיים לרבות העתודה המשלימה לגמלאות בסך של כ- 431 מיליון ש"ח ו- 363 מיליון ש"ח בהתאמה (ראה באור 37.ב.3.ב.(5)(א)). הסעיף כולל שינויים בעתודה בגין תביעות תלויות, רזרבה לתביעות עיתיות, IBNR, קצבאות בתשלום וכדומה (על פי ההנחות שהיו בשימוש בסוף השנה הקודמת). בנוסף הסעיף כולל גם את השפעת הריבית, הפרשי הצמדה ורווחי ההשקעה שלא נכללו בסעיף "ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעות", כגון: ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה על תשלומי תביעות ועל פרמיות שאינן חסכון.

א. כללי

על הכנסות החברה וכל יתר החברות בקבוצה חל מס חברות בהתאם לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (להלן - "הפקודה"). בנוסף, על הכנסות החברות בקבוצה המסווגות כ"מוסדות כספיים" כהגדרתן בחוק מע"מ תשל"ו-1975 חלים מס רווח ושכר. יצוין כי פעילותן של חברות המסווגות כמוסדות כספיים בענפי הביטוח, הפנסיה והפיננסים, מהווה את עיקר פעילות הקבוצה.

ב. הסדרי מס ייחודיים לענף הביטוח

בין התאחדות חברות לביטוח חיים לבין שלטונות המס קיים הסכם ענפי המסדיר את הטיפול בנושאים ייחודיים לענף הביטוח שעיקריו מפורטים להלן.

ההסכמים הענפיים האחרונים שנחתמו בין שלטונות המס והתאחדות חברות ביטוח חיים הינם לשנות המס 2013 עד וכולל 2015. חלק מהוראות הסכמים אלו, כמפורט להלן, תקפים גם לשנים שלאחר שנת 2015. המסים בדוחות הכספיים לשנת 2016 מבוססים על ההסכמים האמורים.

ההסכמים הענפיים מתייחסים, בין היתר, לנושאים הבאים:

1. הוצאות רכישה נדחות (DAC) - הוצאות לרכישת חוזי ביטוח חיים בגין שנות חיתום עד וכולל 2014 יותרו בניכוי לצורכי מס בחלקים שווים בפריסה על פני ארבע שנים ובגין שנות חיתום 2015 עד וכולל 2020 - על פני עשר שנים. הוצאות כאמור המתייחסות לחוזי ביטוח חיים שבוטלו תותרנה בניכוי בשנת הביטול.

הוצאות רכישה של חוזי פנסיה וגמל (כהגדרתן בהסכם) בגין שנות חיתום 2015 עד וכולל 2020 יותרו בניכוי לצורכי מס בחלקים שווים בפריסה על פני עשר שנים או על-פי קצב ההפחתה בדוחות הכספיים, לפי בחירת החברה. לא תותר הקדמת הוצאה המתייחסת לחוזי פנסיה וגמל שבוטלו.

הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואשפוז מופחתות על פני תקופה של שש שנים, בדומה לשיעור ההפחתה בספרים.

2. ייחוס הוצאות להכנסות מועדפות - להכנסות הפטורות ממס ו/או החייבות במס מופחת המתקבלות בחברות הביטוח ("הכנסות מועדפות") יתבצע ייחוס הוצאות שמשמעותו הפיכת חלק מההכנסות המועדפות להכנסות חייבות במס מלא, בהתאם לשיעור הייחוס שנקבע בהסכם הענפי תלוי במקור הכספים המניבים את ההכנסות המועדפות.

3. הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות - יבוצע תאום חלקי של ההפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות בתחום ביטוח כללי ובריאות, בגין כל שנת חיתום החל משנת 2013 עד שנת 2020. הסכום שתואם יוכר לצורכי מס על פני שלוש שנים החל מהשנה העוקבת לשנת התאום.

4. מיסוי ההכנסות מנכסים המוחזקים כהשקעות חופפות להתחייבויות תלויות תשואה - על מנת למנוע עיוותי מס אפשריים הוסכם על דרך לטיפול ברווחים מניירות ערך סחירים ורווחים משערך ומימוש נכסי מקרקעין שתגרום להקבלת הכנסות להוצאות.

5. המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים - בחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2007) התשס"ז-2007 מיום 11 בינואר 2007, נקבעו כללים לגבי המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים שנכללה בדוחות הכספיים עד ליום 31 בדצמבר, 2006. על-פי הכללים, חלק מהעתודה המחושב בגובה 0.17% מסכום הביטוח בסיכון, בשייר עצמי, הקיים בביטוח חיים ואשר בגינו הוגדרה דרישת הון, יהיה פטור ממס. בהסכם המיסוי הענפי צוין כי בבסיס הפטור עומדת דרישת ההון, שבאה לידי ביטוי כאמור לעיל, ובמידה ותבטל או תקטן דרישת ההון ידונו הצדדים בהשלכות המס הנובעות מכך, ככל שישנן.

בחודש ינואר 2017, לאחר תאריך הדוחות הכספיים, החליט דירקטוריון החברה על פרישה מאיגוד חברות הביטוח בישראל ע"ר והתאחדות חברות לביטוח חיים בע"מ, בתוקף מתום 2017. עם זאת, בהתאם להחלטה שהתקבלה, אין בכוננת החברה לטפל מעתה ואילך בנושאי הרגולציה השונים באמצעות גופים אלו ועמדת גופים אלו לא תייצג את עמדת החברה. להערכת החברה לפרישה זו לא צפויות השלכות מהותיות על סעיפי המסים בדוחות הכספיים של החברה.

ג. שיעורי המס

1. המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים, שמהווים את עיקר פעילות הקבוצה, מורכב ממש חברות וממס רווח.
2. בחודש ינואר 2016 פורסם חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216), התשע"ו - 2016, אשר קבע, בין היתר, הפחתת שיעור מס החברות מ- 26.5% ל- 25%, וזאת בתחולה מיום 1 בינואר 2016. בהתאם לתיקון האמור שיעור המס הכולל שיחול על מוסדות כספיים, ובכלל זה החברה, מיום 1 בינואר 2016 ואילך יעמוד על 35.9%.
3. בחודש דצמבר 2016, אושר חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו- 2018), (התשע"ז-2016) אשר יכנס לתוקפו ביום 1 בינואר 2017. במסגרת זאת, אושרה, בין היתר, הורדת מס חברות משיעור של 25% ל- 24% החל מינואר 2017 ולשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך. בהתאם לתיקון האמור שיעור המס הכולל שיחול על מוסדות כספיים, ובכלל זה החברה, בשנת 2017 יעמוד על 35.04% והחל מינואר 2018 על 34.19%.
4. השינויים בשיעורי המס, כמתואר בסעיפים 2 ו-3 לעיל, הביאו בשנת 2016 להקטנת יתרת המסים הנדחים למועדי השינוי של החברה והחברות המוחזקות שלה בסך כ- 35,503 אלפי ש"ח, כנגד הקטנת הוצאות מסים בסך כ- 25,226 אלפי ש"ח וכנגד הגדלת הרווח הכולל האחר בסך כ- 10,277 אלפי ש"ח. בנוסף הביאו השינויים בשיעור מס החברות להגדלת חלק ברווח חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני בכ- 24,210 אלפי ש"ח.
5. בחודש נובמבר 2015 פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ו - 2015 אשר קבע כי שיעור המס החל על מוסדות כספיים יעמוד על 17% מהשכר ששולם בעד עבודה בחודש אוקטובר ואילך ומס הרווח יעמוד על 17% מהרווח שהופק. ההוראה לגבי מס הרווח בשנת המס 2015 תחול לגבי החלק היחסי מהרווח בשנה זו.
- ההפחתה במס רווח מ- 18% ל- 17%, כאמור לעיל, הביאה בשנת 2015 להקטנת יתרת מסים נדחים של החברה והחברות המוחזקות בסך כ- 9,194 אלפי ש"ח, כנגד הקטנת הוצאות מסים בסך כ- 3,610 אלפי ש"ח וכנגד הגדלת הרווח הכולל האחר בסך כ- 5,584 אלפי ש"ח.
6. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על חברות הקבוצה, לרבות מוסדות כספיים, בעקבות השינויים האמורים:

שנה	שיעור מס חברות		שיעור מס רווח באחוזים	
	שיעור מס חברות	שיעור מס רווח	שיעור מס	אפקטיבי כולל
2014	26.50	18.00	37.71	
2015	26.50	17.75 (*)	37.58 (**)	
2016	25.00	17.00	35.90	
2017	24.00	17.00	35.04	
2018 ואילך	23.00	17.00	34.19	

(* שיעור משוקלל.

(**) המסים הנדחים ליום 31 בדצמבר 2015 חושבו לפי שיעור מס אפקטיבי במוסדות הכספיים של 37.18%. ולפי מס חברות של 26.5%, כפי שהיו בתוקף למועד הדוחות הכספיים.

ד. שומות מס

שומות מס חברות

1. לחברה שומות מס סופיות עד וכולל שנת 2012, למעט סוגיה שלגביה לא הושגה הסכמה, כמפורט להלן:

לגבי סוגיה המתייחסת לחבות במס רווח בגין דיבידנד מחברות מוחזקות ששורשר לחברת האם, הוציא פקיד השומה לחברה צווים בגין שנים 2011 ו- 2012. על הצווים האמורים הגישה החברה בחודש ינואר 2016 ובחודש מאי 2016, בהתאמה, ערעורים לבית המשפט המחוזי בתל אביב. חבות המס הנובעת מצווים אלו (כולל הפרשי הצמדה וריבית למועד פרסום הדוחות הכספיים) מסתכמת בכ- 1.5 מיליון ש"ח.

להערכת הנהלת החברה לא נדרשת הפרשה למס מעבר לרשום בדוחות הכספיים.

באור 21 - מסים על ההכנסה (המשך)

ד. שומות מס (המשך)

2. בחודש נובמבר 2012 קיבלה מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, חברה בבעלות מלאה של החברה (להלן בסעיף קטן זה - "החברה") שומות לפי מיטב שפיטה לשנים 2007, 2009 ו- 2010 לפיהן הכנסות דיבידנדים שקיבלה מחברה כלולה שלה, שמקורם ברווחי שערך של נכסי מקרקעין, חייבות במס בידה. חבות המס הנובעת משומות אלו (כולל הפרשי הצמדה וריבית למועד פרסום הדוחות הכספיים) מסתכמת בכ- 70 מיליון ש"ח.

החברה הגישה השגה על שומות אלה וזו נדחתה על ידי פקיד השומה שהוציא לחברה בגין שנים אלו צווים, עליהם הגישה החברה ערעורים לבית המשפט המחוזי בתל אביב.

להערכת הנהלת החברה, המתבססת על יועציה המשפטיים, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה בהליך זה תתקבלנה. להערכת החברה לא נדרשת הפרשה למס מעבר לרשום בדוחות הכספיים.

3. ליתר החברות המאוחדות של החברה שומות מס סופיות מכוח הסכם או מכוח התיישנות עד וכולל שנת 2012, למעט חברה מאוחדת לה שומות סופיות עד וכולל שנת 2013.

ה. הפסדים מועברים לצורכי מס והפרשים זמניים אחרים

לקבוצה הפסדים עסקיים לצורכי מס המועברים לשנים הבאות ומסתכמים ליום 31 בדצמבר 2016 לסך של כ- 18 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015 - לסך של כ- 44 מיליון ש"ח) בגינם נרשמו בדוחות הכספיים נכסי מסים נדחים בסך של כ- 4 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015 סך של כ- 12 מיליון ש"ח).

לא הוכרו נכסי מסים נדחים בגין הפסדים עסקיים להעברה בסך של כ- 7 מיליון ש"ח וכן בגין הפסדי הון לצורכי מס בסך של כ- 56 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 כ- 6 מיליון ש"ח ו- 56 מיליון ש"ח, בהתאמה) בהיעדר צפי לניצולם בעתיד הנראה לעין.

ו. מסים על ההכנסה הכלולים בדוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
162,339	184,386	115,408	מסים שוטפים
30,850	(26,972)	(27,260)	מסים נדחים המתייחסים ליצירה והיפוך של הפרשים זמניים (*)
(9,132)	(6,191)	16,618	מסים בגין שנים קודמות
-	(3,610)	(25,226)	השפעת השינוי בשיעורי המס
<u>184,057</u>	<u>147,613</u>	<u>79,540</u>	מסים על הכנסה

(*) ראה גם סעיף ז' להלן.

באור 21 - מסים על ההכנסה (המשך)

ז. מסים נדחים

		<u>ההרכב</u>						
סה"כ	אחרים	הפסדים לצורכי מס	נכסים בלתי מוחשיים	השקעות בחברות כלולות	רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה	נכסים פיננסיים זמינים למכירה	הוצאות רכישה נדחות	
אלפי ש"ח								
(642,786)	51,124	17,373	(27,322)	(45,853)	(84,267)	(230,910)	(322,931)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2015
26,972	(5,316)	(5,637)	(6,231)	(10,090)	22,799	7,265	24,182	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
(* 125,943	3,901	-	-	837	-	121,205	-	שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
3,610	(305)	-	179	171	47	(1,023)	4,541	השפעת הפחתה בשיעור מס רווח
(486,261)	49,404	11,736	(33,374)	(54,935)	(61,421)	(103,463)	(294,208)	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015
27,260	11,070	(6,196)	(5,007)	25,253	(3,876)	(20,738)	26,754	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
(** 42,441	(2,367)	-	-	(305)	-	45,113	-	שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
25,226	(4,593)	(1,435)	3,234	515	8,473	(3,352)	22,384	השפעת הפחתה בשיעור מס חברות
(1,307)	-	74	(1,381)	-	-	-	-	חברה שאוחדה לראשונה
<u>(392,641)</u>	<u>53,514</u>	<u>4,179</u>	<u>(36,528)</u>	<u>(29,472)</u>	<u>(56,824)</u>	<u>(82,440)</u>	<u>(245,070)</u>	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2016

(* כולל השפעת הפחתה בשיעור מס רווח בסך 5,584 אלפי ש"ח.
(** כולל השפעת הפחתה בשיעור מס חברות בסך 10,277 אלפי ש"ח.

באור 21 - מסים על ההכנסה (המשך)

ז. מסים נדחים (המשך)

המסים הנדחים המוצגים בדוח על המצב הכספי כוללים:

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
15,520	7,013
(501,781)	(399,654)
<u>(486,261)</u>	<u>(392,641)</u>

נכסי מסים נדחים
התחייבויות בגין מסים נדחים

ח. מס תיאורטי

להלן מובאת התאמה בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות וההוצאות, הרווחים וההפסדים בדוח רווח והפסד היו מתחייבים במס לפי שיעור המס הסטטוטורי, לבין סכום מסים על ההכנסה שנזקק בדוח רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
<u>626,609</u>	<u>521,876</u>	<u>300,567</u>
37.71%	37.58%	35.90%
236,294	196,121	107,904
(11,365)	(14,824)	(10,992)
6,109	6,060	5,287
(14,750)	(17,305)	(13,175)
(17,737)	(17,412)	(18,271)
-	(3,610)	(25,226)
(5,899)	1,199	1,166
-	-	11,142
(9,132)	(6,191)	16,618
537	3,575	5,087
<u>184,057</u>	<u>147,613</u>	<u>79,540</u>
29.37%	28.29%	26.46%

רווח לפני מסים על ההכנסה

שיעור המס הסטטוטורי הכולל החל על מוסדות כספיים (ראה ג' לעיל)

מס מחושב לפי שיעור המס הסטטוטורי הכולל

הפחתה בגין אי החלת מס רווח על חברות שאינן מוסד כספי

עליה (ירידה) במסים על ההכנסה הנובעת מהגורמים הבאים:
הוצאות שאינן מותרות בניכוי לצורכי מס
הכנסות פטורות, בעיקר מדיבידנדים
חלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות
השפעת השינוי בשיעור המס על המסים הנדחים

גידול (קיטון) בהפסדים שבגינם לא נזקפו מסים נדחים וניצול הפסדים לצורכי מס משנים קודמות, בגינם לא נזקפו מסים נדחים בעבר, נטו

הפרשים זמניים שבגינם לא נוצרו מסים נדחים
מסים בגין שנים קודמות
הפרשים בבסיס המדידה ואחרים

מסים על ההכנסה

שיעור מס אפקטיבי

הטבות לעובדים כוללות הטבות לטווח קצר, הטבות לאחר סיום העסקה, הטבות אחרות לטווח ארוך, הטבות בגין פיטורין כהגדרתן בתקן חשבונאות בינלאומי מס' 19, וכן תשלומים מבוססי מניות. לפרטים נוספים בדבר המדיניות החשבונאית לגבי הטבות אלה ראה באור 2.יח. לעניין תשלום מבוסס מניות ראה באור 33. באשר להטבות לאנשי מפתח ניהוליים ראה באור 38.יא. בדבר צדדים קשורים ובעלי עניין.

דיני העבודה וחוק פיצויי פיטורין בישראל מחייבים את הקבוצה לשלם פיצויים לעובד בעת פיטורין או פרישה או לבצע הפקדות שוטפות בתוכנית הפקדה מוגדרת, לפי סעיף 14 כמתואר להלן. התחייבויות הקבוצה בשל כך מטופלות כהטבות לאחר סיום העסקה.

חישוב התחייבות הקבוצה בשל הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה מתבצע על פי הסכם העסקה בתוקף ומבוסס על תחזית הקבוצה למשכורת העובד בעת פיטורין או פרישה.

ההטבות לעובדים לאחר סיום העסקה, ממומנות, בדרך כלל, על ידי הפקדות סכומים בפוליסות ביטוח מתאימות ומסווגות כתוכנית הפקדה מוגדרת או כתוכנית הטבה מוגדרת כמפורט להלן:

תוכנית הפקדה מוגדרת

לגבי חלק מתשלומי הפיצויים, חלים תנאי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963 (להלן: "סעיף 14"), על-פי הפקדונית השוטפות של הקבוצה בפוליסות בחברות ביטוח ו/או בקרנות פנסיה, פטורות אותה מכל התחייבות נוספת לעובדים, בגינם הופקדו הסכומים כאמור לעיל. הפקדות אלו וכן הפקדות בגין תגמולים מהוות תוכנית הפקדה מוגדרת. ההוצאות בגין תוכנית הפקדה המוגדרת הסתכמו בשנים 2015, 2016, ו- 2014 לסך של 46,759 אלפי ש"ח, ו- 42,424 אלפי ש"ח, ו- 48,861 אלפי ש"ח בהתאמה ונכללו במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות.

לעניין ביטול הסדר סעיף 14 בחברה ובמגדל מקפת למרבית העובדים בהתאם להסכם הקיבוצי שנחתם ביום 17 בפברואר 2015, ראה באור 32 הוצאות הנהלה וכלליות.

תוכנית הטבה מוגדרת

החלק של תשלומי הפיצויים שאינו מכוסה על ידי הפקדות בתוכנית הפקדה מוגדרת, כאמור לעיל, מטופל על ידי הקבוצה כתוכנית הטבה מוגדרת לפיה נרשמת התחייבות בגין הטבות לעובדים.

נכסי התוכנית

נכסי התוכנית כוללים נכסים המוחזקים על ידי קרן הטבות לעובד לזמן ארוך (קופ"ג לשכירים וקרנות פנסיה) וכן פוליסות ביטוח מתאימות.

א. הרכב ההתחייבויות בשל הטבות לעובדים נטו

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
10,202	10,189	התחייבויות בגין תוכנית הטבה מוגדרת שאיננה ממומנת
349,259	362,784	התחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת ממומנת
359,461	372,973	סך הכל התחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת - ראה ב.1
122,360	135,327	בניכוי שווי הוגן של נכסי התוכנית - ראה ב.1 ו-ד להלן
237,101	237,646	סך הכל התחייבות, נטו בגין תוכנית הטבה מוגדרות
44,799	46,776	הטבות לזמן קצר - הפרשה לחופשה
24,173	24,973	הטבות אחרות לזמן ארוך - ראה ג להלן
306,073	309,395	סך הכל התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו

באור 22 - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ב. מידע באשר לתוכניות הטבה מוגדרות

1. השינויים בערך הנוכחי של ההתחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת והתנועה בשווי הוגן של נכסי תוכנית

יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	כניסה לאיחוד	הפקדות לתוכנית על ידי המעביד	רווח (הפסד) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר					הוצאות (הכנסות) שנזקפו לרווח או הפסד *					יתרה ליום 1 בינואר 2016	
			סה"כ	הפסד (רווח) אקטוארי אחר	שינויים בהנחות הפיננסיות	שינויים בהנחות הדמוגרפיות	תשואה על נכסי תוכנית (**)	תשלומים מהתוכנית	סה"כ	עלות שירות שוטף	עלות שירות ריבית, נטו	עלות שירות עבר		
372,973	873	-	(7,848)	(5,797)	(2,051)	-	-	(30,527)	51,014	35,448	15,198	368	359,461	התחייבויות להטבה מוגדרת
(135,327)	(649)	(19,751)	787	-	-	-	787	11,977	(5,331)	-	(5,331)	-	(122,360)	שווי הוגן של נכסי תוכנית
237,646	224	(19,751)	(7,061)	(5,797)	(2,051)	-	787	(18,550)	45,683	35,448	9,867	368	237,101	התחייבות (נכס) נטו בגין הטבה מוגדרת

(* הוצאות נכללו בסעיף שכר עבודה ונלוות במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות, ראה באור 32.
(** למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו.

באור 22 - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ב. מידע באשר לתוכניות הטבה מוגדרות (המשך)

1. השינויים בערך הנוכחי של ההתחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת והתנועה בשווי הוגן של נכסי תוכנית (המשך)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	הפקדות לתוכנית על ידי המעביד	רווח (הפסד) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר						הוצאות (הכנסות) שנזקפו לרווח או הפסד *					יתרה ליום 1 בינואר 2015
		סה"כ	הפסד (רווח) אקטוארי אחר	שינויים בהנחות הפיננסיות	שינויים בהנחות הדמוגרפיות	תשואה על נכסי תוכנית (**)	תשלומים מהתוכנית	סה"כ	עלות שירות שוטף	הוצאות ריבית, נטו	עלות שירותי עבר		
359,461	-	10,338	6,246	3,995	97	-	(21,372)	94,896	34,157	13,836	46,903	275,599	התחייבויות להטבה מוגדרת
<u>(122,360)</u>	<u>(17,523)</u>	<u>(668)</u>	<u>(788)</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>120</u>	<u>9,611</u>	<u>(29,174)</u>	<u>-</u>	<u>(4,600)</u>	<u>(24,574)</u>	<u>(84,606)</u>	שווי הוגן של נכסי תוכנית
<u>237,101</u>	<u>(17,523)</u>	<u>9,670</u>	<u>5,458</u>	<u>3,995</u>	<u>97</u>	<u>120</u>	<u>(11,761)</u>	<u>65,722</u>	<u>34,157</u>	<u>9,236</u>	<u>22,329</u>	<u>190,993</u>	התחייבות (נכס) נטו בגין הטבה מוגדרת

(* הוצאות נכללו בסעיף שכר עבודה ונלוות במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות, ראה באור 32.
(** למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית נטו.)

באור 22 - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

ב. מידע באשר לתוכניות הטבה מוגדרות (המשך)

2. ההנחות האקטואריות העיקריות בקביעת ההתחייבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת

2014	2015	2016	
%			
4.24	4.18	4.46	שיעור ההיוון ביום 31 בדצמבר
3.05	3.91	3.91	שיעור עליית שכר

שינויים אפשריים באופן סביר בתאריך הדיווח באחת מההנחות האקטואריות, בהנחה שיתר ההנחות נותרות ללא שינוי, משפיעים על המחויבות להטבה מוגדרת כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר 2015		ליום 31 בדצמבר 2016		
-1%	+1%	-1%	+1%	
אלפי ש"ח				
(9,145)	14,777	(8,926)	14,488	שיעור עליות שכר עתידיות
13,760	(8,506)	14,158	(8,753)	שיעור היוון

3. התשואה בפועל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
%			
8.54	3.83	3.77	תשואה בפועל על נכסי התוכנית

4. השפעת התוכנית על תזרימי המזומנים העתידיים של הקבוצה:

- אומדן הקבוצה להפקדות הצפויות בנכסי התוכנית בשנת 2017 בתכנית הטבה מוגדרת ממומנת הינו בסך כ- 21,858 אלפי ש"ח.
- אומדן הקבוצה לאורך חיי התוכנית (לפי ממוצע משוקלל) לסוף תקופת הדיווח הינו כ- 11 שנים ובתום שנה קודמת כ- 10 שנים.

ג. הטבות אחרות לזמן ארוך

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
3,986	4,519	מחלה
20,187	20,454	מענק יובל
24,173	24,973	

ד. הרכב נכסי התוכנית

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
%		
8.5	7.9	קופה מרכזית לפיצויים
24.2	24.2	ביטוח מנהלים
67.3	67.9	קופות גמל וקרנות פנסיה
100	100	

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
66,214	64,413	מסלקת הבורסה וניירות ערך
72,553	71,847	עובדים והתחייבויות אחרות בשל שכר ומשכורת
151,224	157,668	הוצאות לשלם
116,763	116,064	ספקים ונותני שירותים
23,371	35,498	מוסדות רשויות ממשלתיות
33,388	38,043	הוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה
		חברות ביטוח ותוכני ביטוח:
51,845	284,194	פקדונות של מבטחי משנה (*)
112,075	114,336	חשבונות אחרים
163,920	398,530	סך הכל חברות ביטוח ותוכני ביטוח
392,339	393,117	סוכני ביטוח
343,935	341,794	מבוטחים ועמיתים
8,458	6,385	הפרשה להשתתפות מבוטחים ברווחים
62,302	44,750	פרמיה מראש
69,208	62,530	אחרים (*)
<u>1,503,675</u>	<u>1,730,639</u>	סך הכל זכאים ויתרות זכות

ראה פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה במסגרת באור ג.37.

(*) לעניין עסקאות עם בעל שליטה ראה באור ה.38, עסקאות עם בעל שליטה.

באור זה מספק מידע בדבר התנאים החוזיים של התחייבויות פיננסיות. מידע נוסף בדבר החשיפה של הקבוצה לסיכוני ריבית, מטבע חוץ ונדליות, ראה באור 1.ב.37.

א. פרוט התחייבויות פיננסיות

ליום 31 בדצמבר			
שווי הוגן		ערך בספרים	
2015	2016	2015	2016
אלפי ש"ח			
-	1,912	-	1,912
1,233	3,823	1,345	3,847
<u>2,835,808</u>	<u>3,765,238</u>	<u>2,740,410</u>	<u>3,669,952</u>
<u>2,837,041</u>	<u>3,770,973</u>	<u>2,741,755</u>	<u>3,675,711</u>
236,983	168,947	236,983	168,947
<u>46,725</u>	<u>41,633</u>	<u>46,725</u>	<u>41,633</u>
<u>283,708</u>	<u>210,580</u>	<u>283,708</u>	<u>210,580</u>
<u>3,120,749</u>	<u>3,981,553</u>	<u>3,025,463</u>	<u>3,886,291</u>
		<u>24,762</u>	<u>65,112</u>
		<u>3,000,701</u>	<u>3,821,179</u>

1. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:

הלוואות מתאגידים בנקאיים
 הלוואות מתאגידים שאינם בנקאיים
 כתבי התחייבות נדחים (להלן: "אגרות חוב") (*
 סך הכל התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

2. התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

נגזרים המוחזקים עבור חוזים תלויי תשואה
 נגזרים המוחזקים עבור חוזים שאינם תלויי תשואה
 סך הכל התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד
 סך הכל

בניכוי ריבית לשלם בגין כתבי התחייבויות נדחים המוצגת במאזן בסעיף זכאים

סך התחייבויות פיננסיות

(* השווי ההוגן של אגרות החוב שאינן סחירות, הניתן לצורכי גילוי בלבד, ניתן על ידי חברת מרווח הוגן. ראה באור 1.12.

השווי ההוגן של אגרות החוב הסחירות, הניתן לצורכי גילוי בלבד, נקבע בהתאם למחירן בסגירת המסחר נכון למועד הדיווח.

באור 24 - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ב. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

1. פרטים בדבר ריבית והצמדה

ריבית אפקטיבית ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אחוזים	
3.2	3.2
3.7	3.6

בסיס הצמדה
מדד המחירים לצרכן
שקלי

2. מועדי פרעון

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
23,561	66,518
1,417	838,247
837,306	208
-	124
1,879,471	2,770,614
2,741,755	3,675,711

שנה ראשונה
שנה שניה
שנה שלישית
שנה רביעית
שנה חמישית ואילך

סה"כ

לפרטים בדבר מועדי פירעון של התחייבויות פיננסיות בלתי מהוונות ראה באור 2.ב.37.

ג. שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד בחלוקה לרמות

להלן ניתוח התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן.

היתרה בדוחות הכספיים של זכאים ויתרות זכות תואמת או קרובה לשווי הוגן שלהם.

ליום 31 בדצמבר 2016			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
210,580	-	110,521	100,059
210,580	-	110,521	100,059
3,770,973	-	860,781	2,910,192

נגזרים

סך התחייבויות פיננסיות
התחייבויות פיננסיות אשר ניתן גילוי של שווים
ההוגן (א.24 לעיל)

ליום 31 בדצמבר 2015			
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1
אלפי ש"ח			
283,708	-	212,824	70,884
283,708	-	212,824	70,884
2,837,041	-	879,452	1,957,589

נגזרים

סך התחייבויות פיננסיות
התחייבויות פיננסיות אשר ניתן גילוי של שווים
ההוגן (א.24 לעיל)

ד. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אחוזים	
7.1	3.4
2.5	2.9
3.3	2.9
(0.3)	(1.0)

הלוואות
אגרות חוב המהוות הון משני
אגרות חוב המהוות הון שלישוני
התחייבויות פיננסיות אחרות

ה. הנפקת אגרות חוב

בשנת 2012 ביצעה מגדל גיוס הון שתי הנפקות פרטיות למשקיעים מסווגים הרשומים למסחר במערכת רצף מוסדיים, כמפורט להלן (הנתונים בטבלה מוצגים באלפי ש"ח):

אגרות חוב סדרה א'	אגרות חוב סדרה ב'	סוג ההון
הון משני מורכב בחברה	הון משני מורכב בחברה	תאריך הנפקה
1.2012	12.2012	סכום הנפקה 1 ש"ח ע.נ.
500,000	324,656	שווי נקוב
511,758	324,656	שווי נקוב לפי תנאי הצמדה
497,529	322,942	תמורת הנפקה (*)
קבועה, 3.50%	קבועה, 2.35%	שיעור ריבית נקובה
3.61%	2.46%	שיעור ריבית אפקטיבית
קצין וריבית צמודות לעליה במדד המחירים לצרכן, שפורסם בחודש דצמבר 2011 בגין חודש נובמבר 2011	קצין וריבית צמודות לעליה במדד המחירים לצרכן, שפורסם בחודש דצמבר 2012 בגין חודש נובמבר 2012	הצמדה למדד
12.2021	12.2024	מועד פרעון חוזי
שני תשלומים חצי שנתיים שווים בימים 30 ביוני ו-31 בדצמבר של כל אחת מהשנים 2012-2021 (כולל)	שני תשלומים חצי שנתיים שווים בימים 30 ביוני ו-31 בדצמבר של כל אחת מהשנים 2013-2024 (כולל)	מועד תשלומי ריבית (**)
Aa3	Aa3	דירוג חברת מידרוג בע"מ (***)
7 שנים אחרי ההנפקה	6 שנים אחרי ההנפקה	מועד ראשון לפדיון מוקדם אפשרי
מסחר בבורסה	מסחר בבורסה	מסחר בבורסה
ככל שאגרות החוב תרשמה למסחר בבורסה שיעור הריבית יופחת ב- 0.2%	ככל שאגרות החוב תרשמה למסחר בבורסה שיעור הריבית יופחת ב- 0.2%	שיעור אגרות החוב
אינן מובטחות בשעבוד כלשהו	אינן מובטחות בשעבוד כלשהו	ערך בספרים ליום 31 בדצמבר 2016
509,440	325,984	ריבית צבורה ליום 31 בדצמבר 2016
-	-	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2016
530,000	325,046	ערך בספרים ליום 31 בדצמבר 2015
510,620	326,686	ריבית צבורה ליום 31 בדצמבר 2015
-	-	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2015
546,550	331,669	יתרת הוצאות הנפקה נדחות (****)
770	592	ליום 31 בדצמבר 2016
1,248	956	ליום 31 בדצמבר 2015

(*) תמורת ההנפקה הינה לאחר ניכוי הוצאות הנפקה נדחות המופחתות בשיטת הריבית האפקטיבית.
 (**) התשלום האחרון של הריבית ישולם ביחד עם פרעון הקרן.
 (***) לעניין דרוג חברת מידרוג ראה סעיף ה.5 להלן.
 (****) הערך בספרים של האג"ח הינו לאחר ניכוי יתרת הוצאות הנפקה נדחות.

ה. הנפקת אגרות חוב (המשך)

בשנת 2015 ביצעה מגדל גיוס הון שתי הנפקות בבורסה לניירות ערך בתל אביב כמפורט להלן (הנתונים בטבלה מוצגים באלפי ש"ח):

אגרות חוב סדרה ד'	אגרות חוב סדרה ג'	סוג ההון
הון שלישוני מורכב בחברה	הון משני מורכב בחברה	תאריך הנפקה
12.2015	6.2015	סכום הנפקה 1 ש"ח ע.ב.
711,215	1,191,594	שווי נקוב
711,215	1,191,594	תמורת הנפקה (*)
702,580	1,174,891	שיעור ריבית נקובה
קבועה 3.39%	קבועה 3.58%	שיעור ריבית אפקטיבית
3.53%	3.74%	הצמדה למדד
ללא הצמדה	ללא הצמדה	מועד פרעון חוזי
12.2027	12.2027	מועד תשלומי ריבית (**)
בתשלום שנתי אחד, ביום 31 במרס של כל שנה בין השנים 2017-2027	בתשלום שנתי אחד, ביום 31 במרס של כל שנה בין השנים 2016-2027	דירוג חברת מידרוג בע"מ (***)
Aa3	Aa3	מועד ראשון לפדיון מוקדם אפשרי
3.2023	3.2023	שעבוד אגרות החוב
אינן מובטחות בשעבוד כלשהו	אינן מובטחות בשעבוד כלשהו	ערך בספרים ליום 31 בדצמבר 2016
729,193	1,209,725	ריבית צבורה ליום 31 בדצמבר 2016
25,563	31,994	שווי בורסאי ליום 31 בדצמבר 2016
775,310	1,260,706	ערך בספרים ליום 31 בדצמבר 2015
704,674	1,179,711	ריבית צבורה ליום 31 בדצמבר 2015
1,387	23,375	שווי בורסאי ליום 31 בדצמבר 2015
717,616	1,239,973	יתרת הוצאות הנפקה נדחות (****)
		ליום 31 בדצמבר 2016
7,585	13,864	ליום 31 בדצמבר 2015
6,541	11,883	

(*) תמורת ההנפקה הינה לאחר ניכוי הוצאות הנפקה נדחות המופחתות בשיטת הריבית האפקטיבית.
 (**) התשלום האחרון של הריבית ישולם ביחד עם פרעון הקרן.
 (***) לעניין דרוג חברת מידרוג ראה סעיף ה.5 להלן.
 (****) הערך בספרים של האג"ח הינו לאחר ניכוי יתרת הוצאות הנפקה נדחות.

ה. הנפקת אגרות חוב (המשך)

במהלך חודש ספטמבר 2016 ביצעה מגדל גיוס הון הנפקה של אגרות חוב (סדרה ה') שנרשמו למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

אגרות חוב סדרה ה'	
סוג ההון	הון משני מורכב בחברה
תאריך הנפקה	9.2016
סכום הנפקה 1 ש"ח ע.נ.	901,115
שווי נקוב	901,115
תמורת הנפקה (*)	887,792
שיעור ריבית נקובה	קבועה 3.29%
שיעור ריבית אפקטיבית	3.51%
הצמדה למדד	ללא הצמדה
מועד פרעון חוזי	6.2029
מועד תשלומי ריבית (**)	בתשלום שנתי אחד, ביום 30 ביוני של כל שנה בין השנים 2017-2029
דירוג חברת מידרוג בע"מ (***)	Aa3
מועד ראשון לפדיון מוקדם אפשרי	6.2024
שעבוד אגרות החוב	אינן מובטחות בשעבוד כלשהו
ערך בספרים ליום 31 בדצמבר 2016	895,611
ריבית צבורה ליום 31 בדצמבר 2016	7,554
שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2016	894,176
יתרת הוצאות הנפקה נדחות (****)	
ליום 31 בדצמבר 2016	13,058
האם הסדרה מהותית	כן

(*) תמורת ההנפקה הינה לאחר ניכוי הוצאות הנפקה נדחות המופחתות בשיטת הריבית האפקטיבית.
 (**) התשלום האחרון של הריבית ישולם ביחד עם פרעון הקרן.
 (***) לעניין דרוג חברת מידרוג ראה סעיף ה.5 להלן.
 (****) הערך בספרים של האג"ח הינו לאחר ניכוי יתרת הוצאות הנפקה נדחות.

1.ה. אגרות חוב המהוות הון משני מורכב (סדרה א', סדרה ב', סדרה ג' וסדרה ה')

בשנת 2012 ביצעה מגדל גיוס הון שתי הנפקות פרטיות למשקיעים מסווגים, אגרות חוב (סדרה א') ואגרות חוב (סדרה ב') אשר נרשמו במערכת מסחר למשקיעים מוסדיים.

במהלך חודש יוני 2015 ביצעה מגדל גיוס הון הנפקה של אגרות חוב (סדרה ג') שנרשמו למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

במהלך חודש ספטמבר 2016 ביצעה מגדל גיוס הון הנפקה של אגרות חוב (סדרה ה') שנרשמו למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

תמורת ההנפקות מאגרות חוב אלו הופקדה בחברה ובהתאם לאישורי המפקח הוכרו כהון משני מורכב בחברה, בכפוף למגבלות על שיעורו המרבי של ההון המשני.

החברה התחייבה לשאת בתשלום מלוא הסכומים שיהיו דרושים לפירעון אגרות החוב. התחייבות זו של החברה הינה נדחית ליתר התחייבויותיה של החברה כלפי נושיה וקודמת להתחייבויותיה כלפי נושיה על-פי רכיבים ומכשירים הכלולים בהון הראשוני של החברה.

במסגרת תנאי אגרות החוב נקבע כי בהתקיימן של נסיבות משהות (המפורטות להלן) יידחה תשלום הקרן ו/או הריבית עד למועד בו יחדלו להתקיים הנסיבות המשהות או עד לשלוש שנים ממועד פירעון הקרן ו/או הריבית הקבוע במקור, לפי המוקדם מביניהם, וזאת אלא אם אישר המפקח את תשלום הקרן ו/או הריבית במועד מוקדם יותר.

"נסיבות משהות" בהתייחס לאגרות חוב המהוות הון משני מורכב, משמען התקיימות אחת או יותר מהנסיבות הבאות:

ביחס לדחיית תשלום ריבית - על פי הדוח הכספי האחרון של החברה שפורסם קודם למועד פירעון ריבית, לחברה אין רווחים ראויים לחלוקה כמשמעותם בחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן - "חוק החברות");

ביחס לדחיית תשלום קרן ו/או תשלומי ריבית -

(1) על פי הדוח הכספי האחרון של החברה שפורסם טרם מועד פירעון קרן ו/או ריבית רלוונטי, סכום ההון העצמי המוכר של החברה נמוך מההון המינימלי הנדרש ממנה (על-פי תקנות ההון), והחברה לא ביצעה השלמת הון נכון למועד פרסום הדוח.

(2) דירקטוריון החברה הורה על דחיית תשלום קרן או ריבית, אם ראה כי יש חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון העצמי המינימלי הנדרש ממנה (על-פי תקנות ההון), או לפרוע במועדן התחייבויות שדרגת הקדימות שלהן גבוהה מזו של אגרות החוב, ובלבד שהתקבל לכך אישור מראש של המפקח על הביטוח.

(3) המפקח הורה על דחיית תשלום קרן או ריבית אם ראה כי יש פגיעה משמעותית בהון העצמי המוכר של החברה או כי קיים חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון העצמי המינימלי הנדרש ממנה (על-פי תקנות ההון).

במסגרת תנאי אגרות החוב נקבע כי כל עוד לא נפרעו תשלומי קרן ו/או ריבית אשר מועד תשלומם נדחה, החברה לא תבצע כל חלוקה, כהגדרתה בחוק החברות, לא תפרע כל שטר הון, כתב התחייבות או הלואה מאת בעלי השליטה בה או שלבעלי השליטה בה יש עניין אישי בהם ולא תשלם כל סכום כסף בשל עסקה שאושרה או הטעונה אישור בהתאם להוראות סעיף 270(4) סיפא לחוק החברות אלא לאחר שנפרעו כל תשלומי הקרן או הריבית שנדחו כאמור. המגבלות כאמור לא יחולו על סוגי תשלומים כמפורט בחוזר המפקח בנושא "הרכב הון עצמי מוכר של המבטח".

החברה תהא רשאית לפדות את אגרות החוב בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, ובתנאי שהמועד הראשון לפדיון המוקדם יהא כמפורט בטבלה לעיל. ככל שלא תנוצל זכות זו לפדיון מוקדם, תשלום תוספת ריבית על הריבית אותה נושאות אגרות החוב באותה עת, בגין יתרת התקופה (ממועד הפדיון המוקדם שלא נוצל כאמור ועד למועד הפרעון בפועל) שתהא בשיעור של 50% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה. ביצוע הפדיון המוקדם יתאפשר באחד מאלה: א) הנפקה של מכשיר הון (כמשמעותו בחוזר הרכב ההון) בעל איכות זהה או עדיפה; ב) באישור מראש של המפקח על הביטוח ובתנאים שיקבע.

נקבע כי ניתן יהיה להעמיד לפרעון מידי את אגרות החוב בקרות מקרים מסוימים, כגון איחור מעל תקופה קצובה בפרעון סכום כלשהו בקשר לאגרות החוב, פירוק מגדל גיוס הון, מינוי מפרק או כונס נכסים למגדל גיוס הון וכד'. דחייתם של תשלומי קרן ו/או ריבית בגין אגרות החוב, בשל התקיימותן של נסיבות משהות כאמור, אינה מקימה זכות להעמדה לפירעון מידי של אגרות החוב. הנאמן לא יהיה רשאי להעמיד לפרעון מידי את אגרות החוב שטרם נפרעו ללא קבלת אישור מראש ובכתב של המפקח.

2.ה אגרות חוב המהוות הון שלישוני מורכב (סדרה ד')

בחודש דצמבר 2015 ביצעה מגדל גיוס הון הנפקה לציבור של אגרות חוב (סדרה ד') שנרשמו למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

תמורת הנפקת אגרות החוב (סדרה ד') הופקדה בחברה ובהתאם לאישור המפקח הוכרו כהון שלישוני מורכב בחברה, בכפוף למגבלות על שיעורו המרבי של ההון השלישוני.

החברה התחייבה לשאת בתשלום מלוא הסכומים שיהיו דרושים לפירעון אגרות החוב. התחייבות זו של החברה הינה נדחית ליתר התחייבויותיה של החברה כלפי נושיה, הינה בעלת מעמד שווה להתחייבויות החברה כלפי זכויותיהם של נושים על פי רכיבים ומכשירים המהווים הון שלישוני מורכב של החברה, וקודמת להתחייבויותיה כלפי נושיה על-פי רכיבים ומכשירים הכלולים בהון הראשוני ובהון המשני המורכב של החברה.

במסגרת תנאי אגרות החוב נקבע כי בהתקיימן של נסיבות משהות (המפורטות להלן) יידחה תשלום הקרן עד למועד בו יחדלו להתקיים הנסיבות המשהות או עד לשלוש שנים ממועד פירעון הקרן הקבוע במקור, לפי המוקדם מביניהם, וזאת אלא אם אישר המפקח את תשלום הקרן במועד מוקדם יותר.

"נסיבות משהות" בהתייחס לאגרות חוב המהוות הון שלישוני מורכב, משמען התקיימות אחת או יותר מהנסיבות הבאות:

1) על פי הדוח הכספי האחרון של החברה שפורסם טרם מועד פירעון קרן רלוונטי, סכום ההון העצמי המוכר של החברה נמוך מההון המינימלי הנדרש ממנה (על-פי תקנות ההון), והחברה לא ביצעה השלמת הון נכון למועד פרסום הדוח.

2) המפקח הורה על דחיית תשלום קרן אם ראה כי קיים חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון העצמי המינימלי הנדרש ממנה (על-פי תקנות ההון).

במסגרת תנאי אגרות החוב נקבע כי כל עוד לא נפרע תשלום קרן אשר מועד תשלומו נדחה יחולו על החברה מגבלות, בין היתר, על ביצוע חלוקה. לפרטים ראו המתואר בסעיף א לעיל, במסגרת תנאי אגרות החוב המהוות הון משני מורכב.

החברה תהא רשאית לפדות את אגרות החוב בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, ובתנאי שהמועד הראשון לפדיון המוקדם יהא 31 במרס 2023. ככל שלא תנוצל זכות זו לפדיון מוקדם, תשלום תוספת ריבית על הריבית אותה נושאות אגרות החוב באותה עת, בגין יתרת התקופה (ממועד הפדיון המוקדם שלא נוצל כאמור ועד למועד הפרעון בפועל) שתהא בשיעור של 30% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה. ביצוע הפדיון המוקדם יתאפשר באחד מאלה: א) הנפקה של מכשיר הון (כמשמעותו בחוזר הרכב ההון) בעל איכות זהה או עדיפה; ב) באישורו מראש של המפקח על הביטוח ובתנאים שיקבע.

נקבע כי ניתן יהיה להעמיד לפרעון מיידית את אגרות החוב בקרות מקרים מסוימים, כגון איחור מעל תקופה קצובה בפרעון סכום כלשהו בקשר לאגרות החוב, פירוק מגדל ביטוח גיוס הון, מינוי מפרק או כונס נכסים למגדל ביטוח גיוס הון וכד'. דחייתם של תשלומי קרן בגין אגרות החוב, בשל התקיימותן של נסיבות משהות כאמור, אינה מקימה זכות להעמדה לפירעון מיידית של אגרות החוב. הנאמן לא יהיה רשאי להעמיד לפרעון מיידית את אגרות החוב שטרם נפרעו ללא קבלת אישור מראש ובכתב של המפקח.

3.ה הוצאות הנפקה נדחות בגין אגרות החוב (סדרה א') ואגרות החוב (סדרה ב') בסך כולל של כ-3.3 מיליון ש"ח, הוצאות הנפקה נדחות בגין אגרות חוב (סדרה ג') בסך של כ-5 מיליון ש"ח, הוצאות הנפקה נדחות בגין אגרות חוב (סדרה ד') בסך של כ-2.9 מיליון ש"ח והוצאות הנפקה נדחות בגין אגרות חוב (סדרה ה') בסך של כ-3.7 מיליון ש"ח שולמו לצד קשור של החברה.

4.ה הנאמן בגין אגרות החוב הינו רזניק פז נבו נאמניות בע"מ. שם האחראית בחברת הנאמנות - עו"ד הגר שאול. דואר אלקטרוני hagar@rpn.co.il; טלפון: 03-6389200; פקס 03-6393316; כתובת: יד חרוצים 14, תל אביב.

ה.5 דרוג

החברה מדורגת בדירוג Aa1 לאיתנות פיננסית (IFSR) על ידי חברת מידרוג בע"מ.

ביום 12 בספטמבר 2016 הודיעה החברה המדרגת, מידרוג בע"מ, על הורדת דירוג האיתנות הפיננסית של החברה מ-Aa1 ל-Aa2 וכנגזר מכך הורדת הדירוג של אג"ח סדרות א', ב' ו-ג' המשמשות כהון משני מורכב בחברה מ-Aa2 ל-Aa3 והורדת דירוג של אג"ח סדרה ד' המשמשת כהון שלישוני מורכב בחברה מ-Aa1 ל-Aa2. אופק הדירוג נותר יציב.

ביום 15 בספטמבר 2016 הודיעה החברה המדרגת, מידרוג בע"מ, על מתן דירוג של Aa3 לאג"ח סדרה חדשה (סדרה ה') שבכונת מגדל גיוס הון לגייס.

להלן פרטים בדבר דירוג אגרות החוב:

הדירוג הקבוע למועד הדוח ומועד מתן הדירוג	דירוגים בין מועד הנפקת הסדרה למועד הדוח		הדירוג שנקבע למועד הנפקת הסדרה	שם החברה המדרגת	סדרה
	דירוג	תאריך			
12.9.16 Aa3	Aa2	29.11.12 27.11.13 13.1.15 15.11.15	Aa2 (ניתן ביום 18.12.11)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה א')
12.9.16 Aa3	Aa2	27.11.13 13.1.15 28.5.15 15.11.15	Aa2 (ניתן ביום 29.11.12)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה ב')
12.9.16 Aa3	Aa2	15.11.15	Aa2 (ניתן ביום 28.5.15)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה ג')
12.9.16 Aa2	Aa1	--	Aa1 (ניתן ביום 15.11.15)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה ד')
15.9.16 (כפי שאושרר ביום 27 בספטמבר 2016) Aa3	--	--	Aa3 (ניתן ביום 15.9.16)	מידרוג בע"מ	אגרות חוב (סדרה ה')

ה.6 למיטב ידיעת החברה, ליום 31 בדצמבר 2016 ונכון למועד הדוח, מגדל גיוס הון עמדה בכל התנאים וההתחייבויות לפי שטרי הנאמנות לאגרות החוב (סדרה א', סדרה ב', סדרה ג' וסדרה ד'), לא התקיימו תנאים כלשהם המקימים עילה להעמדת אגרות החוב לפירעון מיידי ומגדל גיוס הון לא קיבלה הודעה מהנאמן לאגרות החוב בדבר אי עמידתה בתנאים ובהתחייבויות לפי שטרי הנאמנות.

ה.7 החברה התחייבה כלפי מגדל גיוס הון כי תישא בכל הוצאותיה, לרבות הוצאות התפעול השוטף וכן החזר הוצאות שיפוי לדייקטורים, אם וככל שתהיינה כאלה.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו	
7,643,526	187,761	7,831,287	פרמיות בביטוח חיים
1,109,936	67,313	1,177,249	פרמיות בביטוח בריאות
1,968,731	471,963	2,440,694	פרמיות בביטוח כללי
10,722,193	727,037	11,449,230	סך הכל פרמיות
(236,498)	(18,242)	(254,740)	בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורוחה (*)
<u>10,485,695</u>	<u>708,795</u>	<u>11,194,490</u>	סך הכל פרמיות שהורוחו
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו	
7,514,324	149,693	7,664,017	פרמיות בביטוח חיים
956,142	69,570	1,025,712	פרמיות בביטוח בריאות
1,639,434	410,763	2,050,197	פרמיות בביטוח כללי
10,109,900	630,026	10,739,926	סך הכל פרמיות
(44,242)	(6,870)	(51,112)	בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורוחה (*)
<u>10,065,658</u>	<u>623,156</u>	<u>10,688,814</u>	סך הכל פרמיות שהורוחו
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			
שייר	ביטוח משנה אלפי ש"ח	ברוטו	
7,415,178	190,767	7,605,945	פרמיות בביטוח חיים
816,722	64,175	880,897	פרמיות בביטוח בריאות
1,562,444	406,467	1,968,911	פרמיות בביטוח כללי
9,794,344	661,409	10,455,753	סך הכל פרמיות
(56,446)	26,264	(30,182)	בניכוי - שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורוחה (*)
<u>9,737,898</u>	<u>687,673</u>	<u>10,425,571</u>	סך הכל פרמיות שהורוחו

(*) בעיקרו בביטוח כללי, ראה באור 17. הגידול בפרמיה שטרם הורוחה בשנת 2016 נובע בעיקרו מעסקה שנחתמה בסוף השנה עם קולקטיב גדול.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
368,615	445,655	498,940
1,100,454	356,749	366,129
292,882	274,544	221,639
1,184,197	624,353	847,852
944,628	131,968	1,557,506
54,312	(12,712)	(46,897)
3,945,088	1,820,557	3,445,169
14,791	47,907	4,543
39,442	37,566	33,104
54,233	85,473	37,647
345,820	405,228	97,767
(168,835)	16,505	35,028
5,538	(8,977)	(21,107)
1,222,675	1,063,635	1,266,064
2	2	(43)
53,389	(12,654)	(55,326)
140,281	105,552	124,661
5,598,191	3,475,321	4,929,860
4,865	7,579	5,126

רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה

נדל"ן להשקעה
השקעות פיננסיות:
נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים

סך הכל רווחים מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, נטו

רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה, הון ואחרים

הכנסות מנדל"ן להשקעה:
שערך נדל"ן להשקעה
הכנסות שוטפות בגין נדל"ן להשקעה

סך הכל הכנסות מנדל"ן להשקעה

רווחים (הפסדים) מהשקעות פיננסיות, למעט ריבית הפרשי הצמדה הפרשי שער ודיבידנד בגין:

נכסים זמינים למכירה (א)
נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד (ב)
נכסים המוצגים כהלואאות וחייבים (ג)

הכנסות ריבית* (הפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים שאינם בשווי הוגן דרך רווח והפסד

הכנסות ריבית והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

רווחים (הפסדים) מהפרשי שער בגין השקעות שאינן נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד ומנכסים אחרים**
הכנסות מדיבידנד

סך הכל רווחים מהשקעות נטו והכנסות מימון

* בהכנסות הנ"ל כלולה ריבית בגין נכסים פיננסיים אשר אינם מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד שערכם נפגם

** לעניין הפרשי שער בגין התחייבויות פיננסיות ראה באור 35.

א. רווחים (הפסדים) נטו מהשקעות בגין נכסים זמינים למכירה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
448,933	543,026	241,852
(103,113)	(137,798)	(144,085)
345,820	405,228	97,767

רווחים נטו מניירות ערך שמומשו
ירידות ערך נטו שנזקפו לרווח והפסד

סך הכל רווחים מהשקעות בגין נכסים זמינים למכירה

באור 26 - רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון (המשך)

ב. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
(2)	(2)	(2)
(168,833)	16,507	35,030
<u>(168,835)</u>	<u>16,505</u>	<u>35,028</u>

שינויים בשווי ההוגן נטו, לרבות רווח ממימוש:
בגין נכסים שיועדו בעת ההכרה הראשונית
בגין נכסים מוחזקים למסחר

סך כל הרווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים
בשווי הוגן דרך רווח והפסד

ג. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
8,768	(1,410)	(1)
(3,230)	(7,567)	(21,106)
<u>5,538</u>	<u>(8,977)</u>	<u>(21,107)</u>

רווחים (הפסדים) נטו ממימוש נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים
עליות (ירידות) ערך נטו שנזקפו לרווח והפסד

סך הכל רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים
כהלוואות וחייבים

באור 27 - הכנסות מדמי ניהול

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
478,700	480,148	462,054
383,954	231,800	330,452
552,377	611,735	649,012
9,750	14,360	15,734
<u>1,424,781</u>	<u>1,338,043</u>	<u>1,457,252</u>

דמי ניהול בענפי הפנסיה והגמל
דמי ניהול משתנים בגין חוזי ביטוח חיים
דמי ניהול קבועים בגין חוזי ביטוח חיים
דמי ניהול בגין חוזי השקעה

סך דמי ניהול מעמיתים וממבוטחים

באור 28 - הכנסות מעמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
175,162	167,517	153,514
152,740	128,086	161,613
<u>327,902</u>	<u>295,603</u>	<u>315,127</u>

עמלת סוכנויות ביטוח
עמלת ביטוח משנה, בניכוי שינוי בהוצאות רכישה נדחות בגין
ביטוח משנה

סך הכל הכנסות מעמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
6,140	6,400	28,910
-	-	3,838
-	16	-
-	3,612	32,350
<u>6,140</u>	<u>10,028</u>	<u>65,098</u>

הכנסות מפעילויות אחרות שאינן ביטוחיות
הכנסות מתיק תביעות שנרכש בביטוח כללי (*)
רווח הון ממכירת רכוש קבוע
רווחי הון אחרים

סך הכל הכנסות אחרות

(*) לפרטים נוספים ראה באור 3.38.

באור 30 - תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
931,711	971,010	972,667
76,021	69,357	73,639
<u>855,690</u>	<u>901,653</u>	<u>899,028</u>
1,807,424	1,711,032	1,884,717
1,122,964	1,233,452	1,558,658
371,438	460,426	545,918
<u>4,157,516</u>	<u>4,306,563</u>	<u>4,888,321</u>
8,164,917	5,962,480	7,118,966
35,584	20,733	45,236
<u>12,358,017</u>	<u>10,289,776</u>	<u>12,052,523</u>
1,443,244	1,453,183	1,781,325
250,302	216,487	213,430
<u>1,192,942</u>	<u>1,236,696</u>	<u>1,567,895</u>
617,439	779,039	843,569
54,149	64,625	47,565
<u>563,290</u>	<u>714,414</u>	<u>796,004</u>
<u>14,114,249</u>	<u>12,240,886</u>	<u>14,416,422</u>

בגין חוזי ביטוח חיים:

תביעות ששולמו ותלויות
מקרי מוות, נכות ואחרים
ביכוי ביטוח משנה

פוליסות שנפדו

פוליסות שמועדן תם
גמלאות

סך הכל תביעות

גידול בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים (למעט שינוי בתלויות)
בשייר

גידול בהתחייבויות בגין חוזי השקעה בשל מרכיב התשואה

סך הכל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי
השקעה בשייר בגין חוזי ביטוח חיים

סך הכל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי

ברוטו

ביטוח משנה

בשייר

סך הכל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בריאות

ברוטו

ביטוח משנה

בשייר

סך הכל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי
השקעה בשייר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
499,764	532,571	512,873
413,839	469,656	493,744
(33,107)	(64,106)	(60,954)
880,496	938,121	945,663
542,330	560,785	618,401
30,706	22,085	19,941
<u>1,453,532</u>	<u>1,520,991</u>	<u>1,584,005</u>

הוצאות רכישה:
 עמלות רכישה
 הוצאות רכישה אחרות
 שינוי בהוצאות רכישה נדחות
 סך הכל הוצאות רכישה
 עמלות שוטפות אחרות
 הוצאות שיווק אחרות
 סך הכל עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
872,832	930,932	960,087
197,462	194,816	184,558
139,079	131,879	125,771
32,411	33,065	32,834
50,345	60,774	59,268
145,977	157,258	150,011
1,438,106	(** 1,508,724	(** 1,512,529
(103,097)	(127,527)	(140,295)
(453,740)	(491,741)	(513,685)
<u>881,269</u>	<u>889,456</u>	<u>858,549</u>
<u>324,417</u>	<u>316,571</u>	<u>313,545</u>

שכר עבודה ונלוות
 פחת והפחתות
 אחזקת משרדים ותקשורת
 שיווק ופרסום
 ייעוץ מקצועי ומשפטי
 אחרות
 סך הכל (*)
 בניכוי:
 סכומים שסווגו בסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח
 סכומים שסווגו בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 (*) הוצאות הנהלה וכלליות כוללות הוצאות בגין מיכון בסך

(**) ביום 17 בפברואר 2015 נחתם הסכם קיבוצי בין החברה ומגדל מקפת לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה, עבור חלק מן העובדים, בתוקף מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2017 ("ההסכם הקיבוצי").

ההסכם הקיבוצי חל על עובדי החברה ומגדל מקפת המועסקים בהן במועד חתימת ההסכם, עובדים שיתקבלו לעבודה החל ממועד חתימת ההסכם ואיננו חל על עובדים בדרג של מנכ"ל, משנה למנכ"ל, סמנכ"ל וכן על עובדים המשמשים בתפקידים שזוהו ופורטו בהסכם, וכן אינו חל על חברה אחרת בקבוצת מגדל אחזקות שאינה החברה או מגדל מקפת. להלן עיקרי הוראות ההסכם הקיבוצי:

1. ההסכם הקיבוצי מסדיר הוראות לעניין קבלת עובדים, תקופת ניסיון, הענקת קביעות והוראות נוספות הנוגעות לאיוש משרות וניוד עובדים, וכן מסדיר קליטת עובדים בתחומים מסוימים, שכיום מועסקים באמצעות קבלנים ומיקור חוץ, בהעסקה ישירה תוך תקופה שנקבעה בהסכם הקיבוצי (עובדי ניקיון יום, עובדי מודיעין יום, עובדי תחזוקה מסוימים, סריקת תפעול חסכון ארוך טווח).
 כן נקבעו בהסכם הקיבוצי הסדרים לעניין צמצום שירותי מיקור חוץ בחטיבת הטכנולוגיות וביצוע פרויקטים מסוימים באמצעות דפוסי העסקה אחרים (קבלנים/מיקור חוץ).

2. ההסכם הקיבוצי כולל הוראות בנושאים הנוספים הבאים: הסדרת שבוע העבודה ושעות העבודה, לרבות הסדרים בעניין שעות נוספות ושעות נוספות גלובליות, ימי מחלה והיעדרויות אחרות וכו', סדרי עבודה, נהלים וכללי התנהגות לרבות ועדת משמעת, פיטורין, התפטרות והודעה מוקדמת.

3. כמו כן כולל ההסכם הקיבוצי הוראות לעניין שיתוף הפעולה עם נציגות העובדים, התנאים שיוענקו לוועד העובדים אשר יכהנו בתפקידים בנוסף לעבודתם, לרבות דמי החבר ודמי הטיפול שיגבו ממשכורת העובדים. כמו כן נקבע סכום השתתפות בתקציב ועד העובדים לשנים 2015-2017 בסך של כ- 400 אלפי ש"ח לכל שנה.
4. שכר המינימום יהיה החל מיום ה- 1 בינואר 2015 סך של 5,300 ש"ח ברוטו לחודש.
5. בכל אחת מהשנים 2015-2017 תשולם תוספת שכר לעובדים הקבועים עליהם חל ההסכם והמועסקים במועד התשלום, בשיעור מצטבר לכל תקופת ההסכם הקיבוצי של כ- 10.5% (עובד שהשלים 18 חודשי עבודה במועד תשלום תוספת השכר יהיה זכאי אף הוא להיכלל במסגרת זו). אופן חלוקת התוספת במהלך שנות ההסכם תוסכם בין הצדדים, ובמקרה שלא יגיעו להסכמה, תחולק תוספת השכר באופן שווה - קרי 3.5% לכל שנה מהשנים דלעיל.
6. מענק שנתי (בנוס) - יהיה בהתאם ובכפוף למדיניות התגמול ולאישור הדירקטוריון, כתלות בעמידה ביעדים על פי מדיניות התגמול, וככל שיוחלט על הענקת מענקים לנושאי המשרה. בכפוף לאמור, וככל שיוחלט על הענקת מענקים, תקציב הבונוס לעובדים הזכאים בשיעור של 100%, יהיה משכורת אחת לעובד ושתי משכורת למנהל ובכל מקרה אחר (ובלבד שלא יהא נמוך מ- 80%) בשיעור יחסי מהאמור אך לא יותר מ- 140% מהאמור. תקציב 100% הינו כ- 30 מיליון ש"ח.
7. הפרשות המעסיק לתגמולים לחסכון הפנסיוני יועלו ל- 6% (חלקו של העובד בתגמולים יהיה 5.5%). החל מחודש יולי 2016, בהתאם לצו הרחבה בדבר הגדלת הפרשות לביטוח פנסיוני במשק, הפרשות המעסיק לרכיב תגמולים הוגדלו ל- 6.25% (חלקו של העובד הוגדל ל 5.75%).
8. הסדר לפי סעיף 14 לחוק פיצוי פיטורין, התשכ"ג-1963 יבוטל לגבי עובדים עליהם חל ההסכם הקיבוצי, הן ביחס לתקופת עבר והן מכאן ולהבא, והתשלומים השוטפים על תשואתם יבואו על חשבון פיצוי פיטורין ולא במקומם (הסדר זה לא יחול על עובדים המועסקים בתפקיד אנשי מכירות כל עוד הם מועסקים בתפקידים כאמור).
- עובד שפוטר, פרש לגמלאות, או התפטר, יהיה זכאי לשחרור כספי הפיצויים שנצברו לזכותו בקופת הגמל ו/או קופת הביטוח, ובנוסף לתשלום השלמת הפיצויים המגיעים לו על-פי הדין, אלא אם נשללה זכותו לפיצויים על-פי החוק, ובנוגע להתפטרות, בכפוף למתן הודעה מוקדמת כדין והעברה מסודרת של תפקידו.
9. לכל עובד קבוע תהיינה הפרשות לקרן השתלמות שתהיינה עד לתקרת הפרשות המותרת למס וזאת בשיעור של 7.5% על חשבון המעביד ו- 2.5% על חשבון העובד ולעובד בתקופת ניסיון נקבעו שיעורי הפרשה בשיעור של 2.5% על חשבון המעביד ו- 2.5% על חשבון העובד.
10. בהסכם הקיבוצי נכללו הסדרים בעניין תנאי עבודה ורווחה שונים הכוללים בין היתר, שי לרגל אירועים משפחתיים, מימון ארוחת צהריים, בדיקות רפואיות (סקר), הסדרים לגבי הנחות ממוצרים ושירותים שהחברה מציעה, דמי הבראה בתעריף של 150% מהתעריף שייקבע בצו ההרחבה, ימי חופשה, החזר הוצאות אישיות ונטיעה בתפקיד, הלוואות לעובדים וכו' וכן הסדרים לעניין פעילויות רווחה שיאורגנו לטובת העובדים.
11. בהסכם הקיבוצי נכלל הסדר בעניין זכאות למענקי יובל לעובדים שהשלימו 20 שנות עבודה, 30 שנות עבודה ו- 40 שנות עבודה.
12. ההסכם הקיבוצי כולל גם הוראות לעניין התייעלות המתוכננת לביצוע בתקופת ההסכם, במסגרתו יוצמצם היקף העסקה בכ- 240 עובדים ביחידות השונות, בהתאם להליך היועצות שהוסדר בהסכם.
13. סמוך לאחר חתימת ההסכם שולם לעובדים שעליהם חל ההסכם והחלה העסקתם עד ה- 31 בדצמבר 2013 מענק חתימה חד פעמי של 2,000 ש"ח לעובד.
- יישום הוראות ההסכם הקיבוצי הגדיל את הוצאות הקבוצה בשנת 2016 בסך של כ- 50 מיליון ש"ח ובשנת 2015 בסך של כ- 60 מיליון ש"ח (מתוכם כ- 22 מיליון ש"ח בגין רכיבים חד פעמיים).

א. הוצאה (הכנסה) שהוכרה בדוחות הכספיים

ההוצאה (הכנסה) שהוכרה בדוחות הכספיים בעבור שירותים שהתקבלו מעובדים מוצגת בטבלה שלהלן:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
122	128	(568)
122	128	(568)

בגין מענקים הוניים

עסקאות תשלום מבוסס המניות שהוענקו על ידי החברה האם לעובדיה מתוארות להלן. במהלך השנים 2012 עד 2016 לא בוצעו שינויים או ביטולים בתוכניות ההטבות לעובדים.

ב. פרטים נוספים בדבר תוכניות תשלומים מבוססי מניות

תוכנית (1) 2009	תוכנית (2) 2010	
650,000	679,997	מספר האופציות שהוקצו ליו"ר הדירקטוריון לשעבר
1,000,000	1,131,684	מספר האופציות שהוקצו למנכ"ל לשעבר
9,526,375	12,520,536	מספר האופציות שהוקצו לעובדים האחרים שנכללו בתוכנית
11,176,375	14,332,217	סך האופציות שהוקצו
-	-	יתרת האופציות שטרם מומשו לתאריך המאזן
1	1	יחס המרה
-	0.01	מחיר מימוש מתואם ל-31 בדצמבר 2015 (3) (1)
9/2009	10/2010	מועד ההענקה ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל לשעבר
8/2009	8/2010	מועד ההענקה לעובדים האחרים שנכללו בתוכנית
1/2012	01/2013	מועד ההבשלה (*)
31/12/2014	-	מועד הפקיעה (*)
		שווי הוגן (במיליוני ש"ח) למועד ההענקה (**)
3.3	3.6	ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל לשעבר
18.3	27.3	לעובדים האחרים שנכללו בתוכנית

(*) על פי תנאי תוכנית 2010 תקופת הבשלת כתבי האופציה הינה 3 שנים, פרט לאופציות שהבשלתן תלויה בתוצאות החברה לעומת מתחרים עיקריים שתקופת הבשלתן 6 שנים. האופציות יומרו למניות בתום תקופת ההבשלה. בהתאם לכך, לא קיימת תקופת מימוש מעבר לתקופת ההבשלה.

(**) כל האופציות שהוענקו בתוכניות שפורטו לעיל הופקדו בידי גאמן במסלול ההוני לפי סעיף 102 לפקודת מס הכנסה.

(1) תכנית 2009

ביום 17 באוגוסט 2009 אישר דירקטוריון החברה תכנית תשלום מבוסס מניות לנושאי משרה ולמנהלים בקבוצה.

התכנית כוללת הקצאה של 11,827,500 אופציות שאינן רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב המקנות למשתתף המחזיק בהן זכות לקבלה בדרך הקצאה של עד 11,827,500 מניות רגילות בנות 0.01 ש"ח ע.ב.

תקופת הבשלה של תכנית 2009 הסתיימה בתאריך 31 בדצמבר 2011 ותקופת המימוש הסתיימה בתאריך 31 בדצמבר 2014.

ב. פרטים נוספים בדבר תוכניות תשלומים מבוססי מניות (המשך)

(2) תכנית 2010

ביום 24 באוגוסט 2010 אישר הדירקטוריון את תוכנית תגמול ארוכת טווח לנושאי משרה ומנהלים בחברה. התכנית כוללת מענקים במזומן וכן הקצאה פרטית של עד 15,413,343 כתיבי זכאות (להלן - "כתיבי הזכאות" / "אופציות"), שאינם רשומים למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ, המקנים למשתתף המחזיק בהם את הזכות לקבלה בדרך של הקצאה של עד 15,413,343 מניות רגילות, בנות 0.01 ש"ח ע.ג. של החברה האם, אשר מוקצות בשני שלבים בהתקיים התנאים להקצאתן כמפורט להלן ובתמורה לתשלום ערך הנקוב.

ביום 21 באוקטובר 2010 אישרה האסיפה הכללית של החברה האם את הקצאת כתיבי הזכאות ליו"ר הדירקטוריון של החברה.

תכנית התגמול ארוך הטווח לשנת 2010 הינה לתקופה של שש שנים וכוללת שני שלבים עוקבים הנמשכים שלוש שנים כל אחד (להלן - "שלב א" ו-"שלב ב"). מחיר המניה במועד ההענקה והשינוי בו במהלך 3 השנים הראשונות (עד תום שלב א) אינו משפיע על שווי ההטבה. בתום שלב א, שהסתיים בתאריך 31 בדצמבר 2012 היה כל משתתף זכאי למענק, הנקוב במספר משכורות חודשיות (להלן - "מענק המטרה"), אשר משולם לו בהתאם לעמידה ביעדים כמפורט להלן ("מענק שלב א"). גובהו של מענק שלב א חושב ונקבע בהתאם לעמידה בשני יעדים: עמידה ביעדי רווח ("רכיב הרווחיות"), והמשך העסקה בחברה עד לאותו מועד ("רכיב ההתמדה"). רכיב ההתמדה שולם כולו במניות ורכיב הרווחיות שולם חלקו במניות וחלקו במזומן בהתאם לבחירת הניצעים. בגין סיום שלב א ובהתאם לבחירת העובדים, ביום 22 באפריל 2013 הומרו כתיבי זכויות לרכישת מניות והוקצו 1,810,733 מניות בעלות 0.01 ש"ח ערך נקוב אשר הופקדו בנאמנות עד לתום שלב א. כמות המניות שהונפקה חושבה לפי שווי המניה בבורסה בתום שלב א.

בתום שלב א, שהסתיים בתאריך 31 בדצמבר 2015, משתתף אשר הוקצו לו בתום שלב א מניות בגין רכיב הרווחיות, היה זכאי להקצאת מניות נוספות של החברה ("מניות שלב ב") ללא תשלום נוסף (למעט תשלום זניח של ערך הנקוב) בכפוף לדירוגה של הקבוצה ביחס לארבע קבוצות נוספות מתחום פעילותה, בהתאם לפרמטרים שנקבעו בתכנית. הדירוג המתואר לעיל אשר נבחן במהלך שנת 2016 לא הקנה למשתתפי התוכנית זכאות למניות נוספות.

(3) בתוכנית 2010 נקבע מחיר המימוש של כל אופציה בתמורה לערכה הנקוב בסך של 0.01 ש"ח למניה.

ג. תנועה במהלך השנה

להלן טבלה הכוללת את מספר האופציות, את הממוצע המשוקלל של מחיר המימוש שלהן ואת התנועה שהייתה במספר האופציות בשנה השוטפת:

2014		2015		2016		
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש ש"ח	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש ש"ח	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש ש"ח	מספר האופציות	
4.30	6,583,136	0.01	1,030,382	0.01	837,014	אופציות למניות:
4.70	(3,736,004)	0.01	(193,368)	0.01	(837,014)	לתחילת השנה
5.41	(1,816,750)	-	-	-	-	חולטו במהלך השנה
0.01	1,030,382	0.01	837,014	-	-	מומשו במהלך השנה (*)
-	-	-	-	-	-	לסוף השנה
-	-	-	-	-	-	ניתנות למימוש לסוף שנה

(*) הממוצע המשוקלל של מחיר המניה בגין כתיבי אופציות שמומשו בשנת 2014 - 5.52.

ד. נכון ליום 31 בדצמבר 2015 תמה תקופת החיים החוזית של תוכניות האופציות.

ה. טווח מחירי המימוש של האופציות בגין תכנית 2009 שהסתיימה כאמור לעיל בתאריך 31 בדצמבר 2014, שהיו ניתנות למימוש למניות בשנת 2014 עומד על 5.55 - 5.34 ש"ח לאופציה.

1. מדידת השווי ההוגן של האופציות למניות המסולקות במכשירים הוניים

בתכנית 2009 השתמשה החברה האם במודל הבינומי למדידת השווי ההוגן של האופציות למניות המסולקות במכשיריה ההוניים של החברה האם. בתוכנית 2010, בהתאם למהותה הכלכלית הנגזרת מהמדיניות החדשה שהתוותה החברה, השתמשה החברה במודל לתמחור מניות למדידת השווי ההוגן של ההטבה אשר חלקה מסולקת במכשיריה ההוניים. המדידה מתבצעת ביום הענקת האופציות לעובדי החברה.

להלן טבלה המציגה את הנתונים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של ההטבה שניתנה לעובדי החברה:

תוכנית 2009	תוכנית 2010	
1.33	3.69	תשואת הדיבידנד בגין המניה (%)
33.78	-	תנודתיות צפויה במחירי המניה (%) *
33.78	-	תנודתיות היסטורית של מחירי המניה (%)
1.49	2.99	שיעור ריבית חסרת סיכון (%)
5.74	0.01	מחיר מימוש (ש"ח)
6	3-6	אורך חיי האופציות (שנים)
5.91	6.98	מחיר המניה במועד ההענקה (ש"ח) **

* התנודתיות הצפויה של מחיר המניה משקפת את ההנחה שהתנודתיות ההיסטורית של מחיר המניה מהווה אינדיקציה טובה למגמה הצפויה בעתיד.

** בהתאם לתוכנית 2010 מחיר המניה במועד הענקת ככלל אינו משמש לקביעות שווי ההטבה כאמור בסעיף ב.(2) לעיל.

באור 34 - הוצאות אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
35,260	31,244	23,756
1,745	1,757	1,725
14,191	13,087	22,648
257	-	360
<u>51,453</u>	<u>46,088</u>	<u>48,489</u>

הפחתת נכסים לא מוחשיים (למעט תוכנות מחשב) *
הוצאות מפעילויות אחרות שאינן ביטוחיות
ירידת ערך
הפסד הון ממכירת רכוש קבוע

סך הכל הוצאות אחרות

* לפרטים נוספים ראה באור 4.א.

באור 35 - הוצאות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
1,841	68	40
25,621	44,353	101,163
652	521	557
10,127	880	1,090
9,671	11,114	807
<u>47,912</u>	<u>56,936</u>	<u>103,657</u>

הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בגין:
התחייבויות לבנקים וחברה כלולה *
הוצאות מימון בגין אגרות חוב
הוצאות ריבית למבטחי משנה
הפרשי שער, נטו בגין התחייבויות **
עמלות והוצאות מימון אחרות

סך הכל הוצאות מימון

* לפרטים בדבר הלוואה מחברה כלולה, ראה באור 3.ט.38.
** לעניין הפרשי שער בגין השקעות פיננסיות ראה באור 26.

רווח בסיסי למניה

חישוב הרווח הבסיסי למניה לשנת 2016 התבסס על הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות בסך של 219,075 אלפי ש"ח (בשנים 2015 ו- 2014 רווח נקי בסך של 372,165 אלפי ש"ח ו- 440,383 אלפי ש"ח בהתאמה) מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות הרגילות שבמחזור כמפורט להלן:

ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות 1 ש"ח ע.נ.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
מספר מניות		
185,389	185,389	185,389
-	-	-
<u>185,389</u>	<u>185,389</u>	<u>185,389</u>

יתרה ליום 1 בינואר
השפעת מניות שהונפקו במהלך השנה
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב
רווח בסיסי למניה ליום 31 בדצמבר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
בש"ח		
2.36	2.00	1.18

רווח בסיסי ומדולל למניה 1 ש"ח המיוחס לבעלי המניות של
החברה

א. כללי

1. הסיכונים העיקריים

הקבוצה פועלת במגזרי הפעילות העיקריים הבאים: ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (ביטוח חיים, קרנות פנסיה וקופות גמל), ביטוח בריאות וביטוח כללי.

פעילויות הקבוצה חושפות אותה לסיכונים הבאים:

- סיכוני שוק;
- סיכוני נזילות;
- סיכונים ביטוחיים;
- סיכוני אשראי;
- סיכונים תפעוליים לרבות אבטחת מידע וסייבר.

לסיכונים אלה נלווים סיכונים כלליים כגון: סיכוני רגולציה וציות, סיכונים משפטיים, סיכוני מוניטין, סיכונים עסקיים (דוגמת גידול בתחרות, שינוי בטעמי הציבור) וכו'. לפירוט נוסף ראה סעיף ב.5. להלן.

סיכוני שוק - הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במדד המחירים לצרכן ובמטבע חוץ.

סיכוני נזילות - הסיכון שהקבוצה תתקשה לעמוד בהתחייבויותיה במועדן.

סיכונים ביטוחיים -

סיכוני ביטוח חיים ובריאות נובעים מאי הוודאות בתשלום התביעות העתידיות הצפויות בהתייחס להנחות הנוגעות לשיעורי תמותה/אריכות חיים, שיעור מימוש גמלה, שיעורי תחלואה/נכות, הוצאות, ביטולים או פדיונות.

הסיכונים האקטואריים בקרן הפנסיה חלים על העמיתים כאשר השפעתם על החברה המנהלת הינם בהיבט של דמי הניהול.

סיכוני ביטוח כללי נובעים בעיקר מתמחור, הערכת רזרבות וקטסטרופה.

סיכוני אשראי - סיכון להפסד כתוצאה מאי עמידה של לווה/מבטח משנה בהתחייבויותיו, או כתוצאה משינויים בדירוג הלווים ובמרווחי האשראי בשוק ההון.

סיכונים תפעוליים - הסיכון להפסד כתוצאה מהתממשות סיכונים תפעוליים שונים כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. חלק מהותי מפעילויות הקבוצה נשען על מערכות מידע שונות. היעדר תשתיות מספקות לרבות בתחום אבטחת מידע וסייבר ו/או ליקויים או כשלים במערכות המידע עלול לחשוף את הקבוצה לאי עמידה בדרישות רגולטוריות וכן לכשלים בתפעול התהליכים השונים.

לפירוט נוסף של הסיכונים ראה סעיף ב להלן.

דירקטוריון החברה מגדיר את מדיניות החשיפה של המבטח ושל התיק המשתתף ברווחים לסיכונים השונים, לרבות קביעת תקרות חשיפה לסיכונים ככל שניתן לקבוע אותן, התייחסות לרמת חשיפה כוללת לסיכונים בהתחשב במתאם בין הסיכונים השונים.

בבאור זה ניתן מידע בדבר החשיפה של הקבוצה לכל אחד מהסיכונים שלעיל, תיאור מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי העבודה, זיהוי הסיכונים והבקורות בקבוצה. גילוי כמותי נוסף נכלל לאורך הדוחות הכספיים.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

א. כללי (המשך)

2. דרישות חוקיות

המסגרת הרגולטורית מסדירות וקובעות, בין היתר, הסדרים ביחס לסיכונים להם החברות חשופות באמצעות הצבת דרישות רגולטוריות ובין היתר כדלקמן:

במסגרת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו) התשס"ז-2007 ובהקשר לניהול החשיפות לסיכונים, על הדירקטוריון להגדיר את מדיניות החשיפה של המבטח ושל המבוטחים לסיכונים שונים, לקבוע תקרות חשיפה לסיכונים ככל שניתן לקבוע אותן, לקבוע רמת חשיפה כוללת לסיכונים בהתחשב במתאם בין הסיכונים השונים, לאשר כלים ובקרות למדידת הסיכונים ולניהולם ודרכי התמודדות עם הסיכונים ועם התממשותם.

ניהול ההשקעות - נקבעו הוראות הנוגעות לאופן ניהול ההשקעות על-ידי הגופים המוסדיים המציבות, בין היתר, דרישות למידת הפיזור, מגבלות על השקעות, ונזילות.

ניהול אשראי - נקבעו הוראות הנוגעות להבטחת קיומם של מנגנוני ניהול, פיקוח ובקרה נאותים לניהול סיכונים אשראי אגב פעילות השקעות לרבות הקמת וועדת אשראי ותפקידיה, קביעת מדיניות העמדת אשראי כמו גם דרכי הפיקוח, הבקרה והדיווח לוועדות ההשקעה השונות ולדירקטוריון.

מבטחי משנה - נקבעו הוראות לגבי ניהול החשיפה למבטחי משנה ("חשיפת מבטחי משנה").

דרישות הון - נקבעו הוראות הנוגעות לדרישות הון מינימליות, לפרטים נוספים בנושא זה וליישום הוראות Solvency II ראה באור 14 ה.

ניהול סיכונים -

במהלך ינואר 2014 פרסם המפקח את פרק 10 בחוזר המאוחד העוסק בפונקציית ניהול הסיכונים בגוף מוסדי. החוזר כולל הנחיות כלליות המפרטות את תנאי הכשירות של מנהל הסיכונים והקמת יחידה לניהול סיכונים, אשר תהיה נפרדת מקווי העסקים שאת פעילותם השוטפת היא בודקת. בנוסף, מפרט החוזר את סמכויותיו של מנהל הסיכונים לקבלת מידע וגישה לנתונים הדרושים לביצוע תפקידי היחידה לניהול סיכונים וכן את המשאבים הנדרשים לכך. כמו כן, מפרט החוזר את תפקידי ודרכי עבודתו של מנהל הסיכונים הכוללים בין היתר: זיהוי הסיכונים המהותיים, כימות והערכה של הסיכונים המהותיים שזוהו ודיווחים לאורגנים הרלוונטיים.

סיכונים תפעוליים - בנוסף להסדרים לעיל, פרסם המפקח הוראות לעניין ניהול חשיפות ספציפיות שעיקרן הן מעילות והונאות ("חוזר מעילות"), ניהול סיכונים טכנולוגיות מידע וניהול סיכונים סייבר שמועד תחילתו במהלך שנת 2017 תוך ביטול חוזר ניהול סיכונים אבטחת מידע ("אבטחת מידע").

אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי (SOX) - על פי הוראות הפיקוח (המבוססות על סעיפים 302 ו-404 לחוק סרבנס אוקסלי והוראות ה-"SEC"), החברה מיישמת את ההליכים הנדרשים הנוגעים לבחינת אפקטיביות הבקרה הפנימית על הגילוי ועל הדיווח הכספי בחברה, ומצרפת את הדוחות וההצהרות הנדרשות בקשר לכך לדוחותיה הכספיים.

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים

א) מערך ניהול הסיכונים כולל:

- פורום ניהול סיכונים בראשות מנכ"ל החברה בו משתתפים מנהלי החטיבות השונים, האקטוארים של תחומי הביטוח השונים ומנהלת הסיכונים.
- יחידה לניהול סיכונים האחראית על ריכוז הנושאים העיקריים, בשיתוף עם יחידות המטה האחראיות בתחומים השונים: זיהוי הסיכונים וכימותם, הגשת דוחות חשיפה לסיכונים שוטפים או מיוחדים לגופים המדווחים (דהיינו לוועדות השקעה, דירקטוריון, פורום ניהול הסיכונים וכו'), יישום מערכות להערכת הסיכונים וניהולם בתחומים השונים בקבוצה ויישום הוראות הרגולציה בכל הקשור לניהול סיכונים בתחומי השונים.

החברה מינתה מנהלת סיכונים לחברה ולגופים המוסדיים שבניהולה.

א. כללי (המשך)

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה

מדיניות ניהול הסיכונים של החברה נועדה לתמוך בהשגת יעדיה העסקיים ושמירה על איתנותה הפיננסית תוך הערכת ההפסדים העלולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים העומדים בפני החברה כתוצאה מפעילותה העסקית, והגבלת הפסדים אלו בהתאם למדיניות הסיכון שנקבעה וזאת תוך התייחסות לשינויים החלים בסביבה העסקית ובהנחיות ודרישות הרגולציה.

ניהול הסיכונים בקבוצת מגדל מבוסס על שלושה קווי הגנה: מנהלי התחומים העסקיים, גורמי ניהול סיכונים וביקורת פנים.

זיהוי הסיכונים המהותיים, הערכת אופן ניהולם כמו גם כימות החשיפה והשפעתם הפוטנציאלית של סיכונים אלו על המצב הכספי העתידי של חברות הקבוצה ומבטחיה, נעשה במשותף על ידי היחידה לניהול סיכונים ויחידות המטה האחראיות על פעילות הביטוח, פעילות ביטוח משנה, פעילות ההשקעות ותחום כספים בהתאמה.

בקרת ניהול הסיכונים מתבצעת במספר מוקדים בקבוצה כלהלן:

- יחידות המטה אחראיות כל אחת בתחומה, על עמידה בנהלי הקבוצה והנחיות הדירקטוריון וועדות ההשקעה לגבי מגבלות החשיפות לסיכונים.
- בקבוצה קיימים פורומים מקצועיים של התחומים השונים, ההשקעות, ענפי הביטוח והפנסיה בראשות המנכ"ל וראשי התחומים. התפתחות החשיפה לסיכונים הביטוחיים בענפי הביטוח השונים נסקרת באופן שוטף בפני פורומים אלו, ובהתאם לכך, כמו גם ההתפתחויות בגורמים נוספים, מתקבלות החלטות ניהוליות לביצוע בתחומים אלו.
- מערך הבקרה, הפרוש בתחומי הפעילות השונים בקבוצה מנוהל ישירות על ידי מנהל הבקרה או מונחה מקצועית על ידו. מערך הבקרה בוחן את התשתיות שמוסדו לצורך התמודדות עם הסיכונים השונים בתהליכי עבודה ובהוראות הדין בהתאם לתכנית בקרה שנתית.
- יחידת ניהול הסיכונים, ראה סעיף א.3.א) לעיל.
- מבקרת הפנים משלבת בתכניות העבודה שלה נושאים שהוגדרו בסקר הסיכונים כנושאים המחייבים תשומת לב מיוחדת.

מוצרים חדשים:

תהליך הכניסה לתכנית ביטוח חדשה או לתחום פעילות חדש בקבוצה, מתבצע בהתאם לנוהל השקת מוצר חדש העונה, בין היתר, גם על הנחיות הרגולציה בנושא זה. זיהוי וכימות הסיכונים הכרוכים במוצר מתבצע כלהלן:

סיכונים ביטוחיים - מדידת החשיפה לסיכונים הביטוחיים נעשית תוך התייחסות הן לתוחלת הסיכון, המשמשת כבסיס לתמחור המוצר, והן לחשיפה להפסדים פוטנציאליים הצפויים מעבר לתוחלת הסיכון, בתרחישים שונים.

סיכוני שוק - במוצרים בהם מעורבת הבטחת תשואה מסוג כלשהו, נמדדת החשיפה לסיכוני שוק בין היתר על ידי כלים סטוכסטיים באמצעותם נמדדים הן תוחלת ההפסד בגין סיכוני שוק (המהווה את הבסיס לתמחור המוצר) והן ההפסד הפוטנציאלי הצפוי ברמת וודאות נתונה, בגין סיכונים אלו.

סיכוני שוק ונדליות

סיכוני השוק מנוהלים על-ידי מנהלי ההשקעות בהתאם להוראות הדין ולמדיניות הכוללת של הדירקטוריון וכן של וועדות ההשקעה של תיקי הנכסים של כספי העמיתים: הפוליסות המשתפות ברווחים, קרנות הפנסיה וקופות הגמל (בהם הסיכון הינו בעיקרו על העמיתים), וכן של תיקי הנכסים של הנוסטרו.

גופים אלו מקבלים דיווחים על החשיפה של תיקי ההשקעות השונים של הקבוצה לשינויים בשוקי הכספים וההון הכוללים כאמור, שיעורי ריבית, שערי חליפין ואינפלציה, לרבות ניהול הנכסים מול ההתחייבויות, ובהתייחס לכך, מגדירים רמות חשיפה לאפיקי ההשקעה השונים כמסגרות לביצוע ההשקעות על ידי חטיבת ההשקעות של הקבוצה ובכפוף לתקנות דרכי ההשקעה.

החברה מתמודדת עם סיכוני השוק, בין היתר, באמצעות פיזור בין: אפיקי השקעה, מנפיקים, ענפים ואזורים גאוגרפיים. כמו כן נקבעות מגבלות חשיפה לאפיקי השקעה ותאבון סיכון כולל לתרחישים פיננסים.

למידע בדבר החשיפה לבסיסי ההצמדה של התיקים המנוהלים, ראה סעיף ג' ו-ד' להלן.

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

(ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה (המשך)

סיכון נזילות מנוהל על-ידי מנהלי ההשקעות הן על ידי מעקב שוטף על מצב מח"מ הנכסים מול מח"מ ההתחייבויות בתיקי ההשקעה השונים כמו גם כימות ההפסד הצפוי בתרחיש קיצון של מימוש נכסים מייד. הנושא נדון בדירקטוריון ובוועדות ההשקעה של התיקים המנוהלים, הן תיקי הנוסטרו והן תיקי העמיתים, הפוליסות המשתפות ברווחים, קרנות הפנסיה וקופות הגמל. בהתייחס לנתונים אלו, נקבעות מגבלות החשיפה לגורמי הסיכון של הנכסים בתיקים המנוהלים.

כימות החשיפה של תיקי ההשקעות לסיכונים שוק נעשה הן באמצעות מדידת ערך בסיכון (VaR), המודד את הנזק המירבי הפוטנציאלי בהסתברות נתונה בתקופה נתונה, והן על ידי בחינת הנזק הצפוי לקבוצה בתרחישי קיצון שונים. החשיפה לסיכון ריבית נעשית על-ידי בדיקת התאמת המח"מ ושיעור התשואה הפנימי של הנכסים מול ההתחייבויות (ALM) והשפעת השינויים בעקומי הריביות על השווי ההוגן שלהם. פער המח"מ מהווה אינדיקציה לסיכון הנזילות בתיקים (פער שלילי - מח"מ ההתחייבויות ארוך ממח"מ הנכסים - סיכון נזילות נמוך וחשיפה לירידה בריבית ולהפך).

לגבי תיקים בהם החשיפה לסיכון נזילות גבוהה יחסית (כגון קרנות ההשתלמות וקופות גמל), מחושב גם ההפסד הצפוי כתוצאה מתרחיש קיצון של מימוש צבירות מייד. בנוסף, מחושבים לגבי התיקים המנוהלים (תיקי הנכסים של כספי העמיתים: הפוליסות המשתפות ברווחים, קרנות הפנסיה וקופות הגמל) מדדי ביצוע שונים, המתייחסים לקשר שבין התשואה המושגת לרמת הסיכון בתיק.

מדידת החשיפות של תיקי הנכסים השונים של הקבוצה נעשית מידי חודש והיא כוללת מדדי הסיכון המתוארים לעיל, כמו גם את מצב החשיפות לגורמי סיכון בהשוואה למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון וועדות ההשקעה השונות.

החשיפה לסיכון ריבית הנמדדת באמצעות פער המח"מ בין הנכסים לבין ההתחייבויות, מבוצעת אחת לרבעון.

דוחות החשיפה מדווחים באופן שוטף לוועדות ההשקעה הרלבנטיות לתיקי הנכסים השונים.

סיכונים ביטוחיים:

הסיכונים הביטוחיים מנוהלים על-ידי מנהלי תחומי הביטוח והאקטוארים של הענפים השונים לרבות קרנות הפנסיה (בהם הסיכונים חלים על העמיתים). הדירקטוריון מקבל את הערכת החשיפה להפסד המירבי הצפוי מהסיכונים הביטוחיים המהותיים, ברמת הוודאות שנקבעה בהתבסס על מרכיבי הסיכון כלהלן:

- גודל ההפסד המירבי הצפוי כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד (אירוע קטסטרופה), כמו גם החשיפה להשתנות בלתי צפויה של גורמי סיכון המכוסים בפוליסות הנמכרות על ידי החברה, ברמת וודאות נתונה בתקופה של שנה.
- השפעת האמצעים הננקטים על-ידי החברה לפיזור, הקטנה או הגבלה של הסיכונים הביטוחיים הן באמצעות נהלי חיתום וכללים לקבלת עסקים והן באמצעות הסדרי ביטוח משנה, להקטנת ההפסד הצפוי והשפעה על ההון הנדרש כנגד סיכונים אלו כתוצאה מהחשיפה לסיכונים הביטוחיים.

בהתייחס להערכת חשיפות החברה לסיכונים הביטוחיים וכן לסיכון האקטוארי של עמיתי קרן הפנסיה, קובע הדירקטוריון את מגבלות החשיפה של החברה או הקרן לסיכונים אלו.

ביטוח חיים, בריאות וקרן הפנסיה - כימות החשיפה להפסד הנובע ממרכיבי הסיכון של עסקי ביטוח חיים ובריאות והסיכונים האקטואריים בקרנות הפנסיה כגון סיכון תמותה ומחלות, תוחלת חיים, אירוע גדול במיוחד כגון רעידת אדמה, מלחמה או טרור (אירוע קטסטרופה) ועליה בשיעורי הביטולים והפדיונות נעשה באמצעות השפעת תרחישי קיצון על שווי תיקי החסכון ארוך הטווח תוך התחשבות בקורלציות בין גורמי הסיכון, באופק זמן של שנה.

קיימת בקרה על ההתפתחויות לחשיפות לסיכונים הביטוחיים / אקטואריים, כגון סיכון מוות, תוחלת חיים, אובדן כושר עבודה, שימור תיק, הוצאות וכדומה והשפעתן הן על עתודות הביטוח והן על שווי תיק החסכון ארוך הטווח, כמו גם על רווחיות המוצרים ושווי המכירות החדשות של הקבוצה.

א. כללי (המשך)

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה (המשך)

ביטוח כללי - כימות החשיפה להרעה משמעותית בגורמי הסיכון המכוסים בפוליסות, כמו גם לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד, כגון רעידת אדמה (שהינה אירוע הקטסטרופה העיקרי אליו היא חשופה), והשפעת הסדרי ביטוח משנה על ההפסד הפוטנציאלי לחברה, מתבצעים באמצעות בחינת תרחישים לגורמי הסיכון המרכזיים להם חשופה החברה ברמת וודאות שנקבעה. בנוסף, החברה מבצעת בשוטף בדיקות רוחיות לענפי הפעילות השונים.

קיימת בקרה שוטפת לגבי ההתפתחויות והמגמות בחשיפות לסיכונים הביטוחיים של ענפי הביטוח השונים, הנובעות בעיקרן מהשינויים בשכיחות התביעות וחומרתן כמו גם בהוצאות ובעלויות האחרות, והשפעתן הן על רוחיות המוצרים והן על עתודות הביטוח.

החברה מתמודדת עם סיכוני הביטוח באמצעות שימוש בביטוח משנה. כמו כן פיזור חוזי הביטוח וכן פיזור בין ענפים, אזורים גיאוגרפיים, סוגי סיכון, גובה הכיסוי וכו' מקטינים את הסיכונים.

סיכוני אשראי

סיכוני אשראי של ההשקעות - מנוהלים על-ידי מנהלי ההשקעות בהתאם להוראות הדין ולמדיניות הכוללת של הדירקטוריון וכן של וועדות ההשקעה. המדיניות כוללת מגבלות חשיפה שעיקריהן חשיפות ללווה בודד, לקבוצת לווים, חשיפה לקבוצות דירוג אשראי וכו'. בקביעת המגבלות כאמור נלקחות בחשבון גם הדרישות הרגולטוריות. לחברה וועדת אשראי הדנה ומאשרת עסקאות עפ"י מדרגי הסמכויות שהוקנו לה על ידי כל אחת מוועדות ההשקעה השונות.

למידע בדבר דירוג האשראי של הנכסים בתיקים המנוהלים, ראה סעיף ב.4.א(2) להלן.

אומדן החשיפה לסיכוני אשראי הניתן במסגרת תיקי ההשקעות השונים, מתבסס בעיקרו על בחינת הנזק הצפוי לקבוצה מנכסי האשראי בתרחישים שונים וכן על חישוב הערך בסיכון (VaR) הנובע מהשפעת השינויים במרווחי האשראי על שווי נכסים אלו כפי שנובעת מדירוג האשראי וממח"מ הנכס.

דירוג האשראי הניתן במסגרת תיקי ההשקעות מתבסס על דירוג חיצוני במידה שקיים, ועל דירוג פנימי של מחלקת המחקר של תחום ההשקעות, הבוחנת גם את הדירוג החיצוני.

לעניין דירוג פנימי ראה סעיף ב.4.ב(1) להלן.

מצבת הלווים במסגרת האשראי שניתן במסגרת תיקי ההשקעות השונים של הקבוצה נבדקת אחת לרבעון על ידי יחידת המחקר הקבוצתית, אם חל שינוי בסיכון האשראי של הלווה. בנוסף יחידת האשראי בודקת באופן שוטף את אמות המידה הפיננסיות (covenants) של האשראי וכן את העמידה בהנחיות הרגולציה, הדירקטוריון וועדות ההשקעה. החשיפה לסיכוני אשראי של תיקי ההשקעות השונים ובכלל זה החשיפה ללווים, ענפים ומגזרים, דירוגי הלווים, חובות בעייתיים וכד', מובאת לדיון בוועדות ההשקעה אחת לרבעון.

החברה מתמודדת עם סיכוני אשראי של ההשקעות באמצעות פיזור בין: אפיקי השקעה, מנפיקים, ענפים ואזורים גיאוגרפיים תוך בחינת איתנותם של הגופים בהם משקיעה החברה ויכולת הפירעון שלהם טרם ביצוע ההשקעה ובמהלך חיי ההשקעה.

סיכוני אשראי של מבטחי משנה - מנוהלים על ידי ראש תחום ביטוח משנה המביא בפני הדירקטוריון את החשיפה לסיכוני האשראי בגין מבטחי המשנה. הדירקטוריון קובע את מגבלות החשיפה לדירוגי סיכון אשראי של מבטחי המשנה, בין היתר, בהתייחס לסוג הענף הביטוחי (זנב ארוך / קצר), למבטח משנה בודד ובהתחשב גם עם המגבלות הקבועות בהסדר התחיקתי.

למידע בדבר דירוג יתרות מבטחי משנה, ראה סעיף ב.1.4 להלן.

אומדן החשיפה לסיכוני אשראי מבטחי המשנה מתבסס בעיקרו על ההסתברות להפסד ברמת וודאות נתונה כפי שנובעת מדירוג האשראי של מבטחי המשנה.

החל משנת 2014 הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג AMBest.

תחום ביטוח משנה בודק את דירוג מבטחי המשנה האמורים להשתתף בהסדרי ביטוח משנה לקראת חידושם. כך גם נבדק טיב מבטחי משנה על ידי "משרד החיתום" בעת התקשרויות בהסכמים פקולטטיביים בפוליסות למפעלים גדולים.

א. כללי (המשך)

3. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

ב) מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי עבודה ואופן זיהוי הסיכונים ובקרת ניהול הסיכונים של החברה (המשך)

דירוג מבטחי משנה כנגד עתודות הביטוח, התביעות התלויות כמו גם כנגד החשיפה לרעידת אדמה של מבטחי משנה, נבדק באופן שוטף.

כמו כן נערך מעקב שוטף אחר הגביה ממבטחי משנה.

החברה מתמודדת עם סיכונים אשראי של מבטחי משנה באמצעות פיזור בין מבטחי המשנה, מגבלות מבטח בודד, מגבלות דרוג אשראי.

סיכונים תפעוליים

סיכונים תפעוליים עיקריים - מנוהלים על-ידי מנהלי החטיבות ונתמכים ע"י גורמים שונים בארגון ובכללם מערך הבקרה, יחידת האו"ש, ממונה הציות והאכיפה, מנהלת ה-SOX, מנהל אבטחת מידע, מנהלת סיכונים תפעוליים, אחראי מניעת הונאות ומעילות, מנהלת ממשל טכנולוגיות מידע ולרבות הביקורת הפנימית. מסמכי מדיניות בהתחשב בהוראות הרגולציה הקיימות, הקשורות בניהול סיכונים תפעוליים, אושרו ע"י דירקטוריון החברה והחברה פועלת על פיהם.

במסגרת יישום הוראות הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון לעניין סעיף 404 של חוק Sarbanes-Oxley, החברה ביצעה תהליך של מיפוי תהליכי עבודה עיקריים, הסיכונים והבקורות בהם, תוך מתן התייחסות מסוימת גם להיבט של סיכונים תפעוליים מהותיים, ככל שזוהו כאלה במסגרת תהליך המיפוי והתיעוד. כך, למעשה, במסגרת בדיקת אפקטיביות הבקורות, נכללו לצד הסיכונים החשבונאיים גם סיכונים אחרים - כגון סיכונים תפעוליים.

כימות ההפסד הנובע מסיכונים תפעוליים נכלל במסגרת חישוב ההון הכלכלי על ידי פרמטרים מקובלים המתייחסים להיקף פעילות הקבוצה בענפי הביטוח השונים.

החברה מתמודדת עם הסיכונים התפעוליים באמצעות ביצוע סקר סיכונים תפעוליים ותכנית הפחתת הסיכונים השיריים הגבוהים.

אבטחת מידע וסייבר - בשנים האחרונות ניתן להבחין בעליית מדרגה משמעותית באיומי הסייבר בעולם. בוצעו מתקפות בארץ ובעולם כנגד תשתיות לאומיות, גופי ממשל ותאגידים.

הפעילות העסקית של הקבוצה נשענת במידה רבה על מערכות מידע. זמינות המערכות, מהימנות הנתונים והשמירה על סודיות הנתונים חיוניים לפעילות עסקית תקינה. עם התקדמות הטכנולוגיה עולה רמת הסיכון לקבוצה וללקוחותיה. שילוב טכנולוגיות חדשות בליבה העסקית של הקבוצה כמו גם במערכות קצה בקבוצה ובקרב לקוחותיה מעלות את רמת הסיכון בפני תקיפות סייבר.

החברה כארגון פיננסי מוביל, מהווה מטרה לתוקפים שונים. מערכות המחשוב, רשתות התקשורת של החברה, ספקיה, סוכניה ולקוחותיה מותקפים תדיר וסביר שימשיכו להיות תחת התקפות סייבר, וירוסים, תוכנות זדוניות, התקפות "דיוג" וחשיפות נוספות שמטרתן פגיעה בשירות, גניבה או פגיעה בנתונים. החברה נערכת באופן תדיר להתמודדות עם איומי הסייבר ומשקיעה משאבים רבים בנושא זה. לחברה תוכנית עבודה סדורה אך גמישה המתעדכנת מעת לעת בהתאם לאיומים המתפתחים. התוכנית מושתתת על ליווי צמוד של תחום אבטחת המידע והסייבר החל משלב ייזום פרויקטים טכנולוגיים וכלליים בעלי היבטים אבטחתיים וכלה בהתמודדות שוטפת עם סיכונים פנימיים, דוגמת דלף מידע, כמו גם עם סיכונים חיצוניים הקשורים בדיוג, השבתה של קווי עסקים, החדרת תוכנות ופוגעים וכיו"ב.

מניעת מעילות והונאות - כחלק ממערך ניהול הסיכונים לחברה אחראי מניעת מעילות והונאות הפועל בשיתוף עם מערכי הבקרה וגורמים נוספים.

תחום ההיערכות למקרה אסון - לחברה תכנית פעולה להיערכות למקרה אסון הכוללת, בין השאר, אתר גיבוי למידע אודות מבוטחים ועמיתים. במהלך 2013 החברה הקימה אתר גיבוי נוסף בארץ אשר מאפשר תוכנות זדוניות, התקפות "דיוג" וחשיפות נוספות שמטרתן פגיעה בשירות, גניבה או פגיעה בנתונים. החברה נערכת באופן תדיר להתמודדות עם איומי הסייבר ומשקיעה משאבים רבים בנושא זה. לחברה תוכנית עבודה סדורה אך גמישה המתעדכנת מעת לעת בהתאם לאיומים המתפתחים. התוכנית מושתתת על ליווי צמוד של תחום אבטחת המידע והסייבר החל משלב ייזום פרויקטים טכנולוגיים וכלליים בעלי היבטים אבטחתיים וכלה בהתמודדות שוטפת עם סיכונים פנימיים, דוגמת דלף מידע, כמו גם עם סיכונים חיצוניים הקשורים בדיוג, השבתה של קווי עסקים, החדרת תוכנות ופוגעים וכיו"ב.

בהתאם להנחית הממונה, הוכשר אתר בירושלים לשמירת העותק הנוסף של המידע לצורכי התאוששות במקרה של השבתת שני חדרים המחשב.

הגיבוי מבוצע באופן שוטף בחדר המחשב המרכזי. הציוד הועבר לאתר החדש והופעל באופן שוטף החל מאפריל 2015. במהלך 2016 בוצעה סדרת תרגולים לתהליכים העיסוקיים החיוניים אשר בדקה את התהליכים הידניים תוך הסתמכות על האתר השלישי.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים

1. סיכוני שוק

סיכון שוק הינו כאמור הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במדד המחירים לצרכן ובמטבע חוץ. לעניין השפעת ניתוח רגישות יחיס להשפעת השינויים במשתנים אלו על הרווח (הפסד) לתקופה ועל הרווח (הפסד) הכולל ראה סעיף ב.1 א) להלן.

סיכון ריבית - הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של מכשיר פיננסי ישתנו כתוצאה משינויים בשערי הריבית בשוק.

במרבית עסקי החברה מח"מ הנכסים אינו תואם את מח"מ ההתחייבויות, בעיקר בהתחייבויות ביטוח חיים (כמו גם, ביטוחי בריאות לזמן ארוך ופנסיה) בהן מח"מ ההתחייבויות ארוך ממח"מ הנכסים. כתוצאה מכך, לירידת הריבית ישנה השפעה להקטנת התשואות העתידיות בעת מיחזור הנכסים כנגד ההתחייבויות ולהקטנת הערך הגלום של תיק ביטוח חיים כמו גם להקטנת התשואה הגלומה העתידית של כספי העמיתים. בביטוח כללי, לירידת הריבית ישנה השפעה להקטנת רווחיות המוצרים הנובעת מהקטנת ההכנסות מההשקעות כנגד העתודות.

סיכוני שוק (מכשירים הוניים/נכסים ריאליים) - סיכונים הנובעים משינוי בשערי מניות או משינוי בשווי ההוגן של נכסים אחרים.

סיכונים הקשורים במדד המחירים לצרכן - הפסד ריאלי כתוצאה משחיקת ערך הנכסים השקליים כתוצאה מעליית אינפלציה מעבר לציפיות לאינפלציה הגלומות בשוק ההון, זאת כנגד ההתחייבויות הביטוחיות הצמודות למדד.

סיכון מטבע - הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של מכשיר פיננסי ישתנו כתוצאה משינויים בשערי החליפין של מטבע חוץ.

להכנסות מההשקעות העומדות כנגד עתודות הביטוח וההון העצמי השפעה מהותית על רווחי חברות הביטוח. חלק ניכר מתיק הנכסים של החברה מושקע בניירות ערך סחירים בשוק ההון, ובנגזרים פיננסיים, המתאפיינים בתנודתיות כתוצאה מאירועים פוליטיים, ביטחוניים וכלכליים בארץ ובעולם. ניירות ערך סחירים נרשמים בהתאם לשוויים בבורסה בתאריך הדוח. כתוצאה מכך לתנודתיות בשווי של השקעות אלה בתיקי הנוסטרו וכן מהשפעת השינויים בהכנסות מההשקעות על דמי הניהול המשתנים בתיק הפוליסות המשתפות ברווחים עשויה להיות השפעה מהותית על הרווחיות ועל ההון העצמי של החברה וכן על שווי תיק ביטוח חיים. ירידת שווי הנכסים כנגד הפוליסות המשתפות ברווחים, קרנות הפנסיה וקופות הגמל מקטינה גם את היקף דמי הניהול הקבועים הנגבים בתיקים אלו. היקף ההשפעה על הרווחים תלוי במאפייני ההתחייבויות הביטוחיות (תלויות תשואה, שאינן תלויות תשואה) ותנאי דמי הניהול במוצרים שכנגדם מוחזקת העתודה הרלבנטית.

התחייבויות תלויות תשואה הינן התחייבויות בגין חוזים בהם תגמולי הביטוח שלהם זכאי המוטב תלויים בתשואה שמניבות השקעות העומדות כנגד ההתחייבויות בגין פוליסות אלו, בניכוי דמי ניהול כמפורט להלן:

- לגבי פוליסות שהונפקו עד שנת 2004 דמי ניהול קבועים וכן דמי ניהול משתנים בשיעור 15% מהתשואה הריאלית לאחר ניכוי דמי הניהול הקבועים.
- בפוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך - דמי ניהול קבועים.

לגבי הנכסים וההתחייבויות בגין מוצרים אלו לא קיימת לחברות הביטוח חשיפה ישירה בגין שינויים בריבית, בשווי ההוגן של ההשקעות או במדד. השפעת התוצאות הכספיות על רווחי חברת הביטוח מצמצמת לחשיפה הנגזרת מדמי הניהול המשתנים בהתאם לתנודתיות בתשואה הנזקפת למבוטחים, וזאת רק לגבי פוליסות שהוצאו עד 2004, ומן ההיקף הכולל של ההתחייבויות ממנה נגזרים דמי הניהול הקבועים של המבטח לגבי כלל המוצרים תלוי התשואה.

לאור האמור, מבחני הרגישות ומועדי הפירעון של ההתחייבויות המפורטים בסעיפים הבאים אינם כוללים חוזים תלויי תשואה מלבד האמור לעיל בו מצוינת ההשפעה עבור פוליסות תלויות תשואה.

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

כל שינוי של 1% בתשואה הריאלית על ההשקעות במסגרת חוזים תלויי תשואה בגין פוליסות שהונפקו עד שנת 2004, שהיקף ההתחייבויות בגינם ליום 31 בדצמבר 2016 כ- 60 מיליארד ש"ח (אשתקד כ- 57 מיליארד ש"ח) ישפיע על דמי הניהול בסך של כ- 91 מיליון ש"ח (אשתקד כ- 86 מיליון ש"ח). כאשר התשואה בחוזים אלה הינה שלילית החברה אינה גובה דמי ניהול משתנים אלא את דמי הניהול הקבועים בשיעור 0.6% מהצבירה בלבד כל עוד לא תושג תשואה ריאלית חיובית שתכסה את התשואה השלילית שנצברה. כמו כן, ירידת הריבית ב- 1% תביא לגידול בעתודות תלויות התשואה ולהקטנת הרווח והרווח הכולל בסך כ- 500 מיליון ש"ח אחרי מס. עליית הריבית ב- 1% תביא לקיטון בעתודות תלויות תשואה ולהגדלת הרווח והרווח הכולל בסך כ- 100 מיליון ש"ח אחרי מס. לפרטים נוספים ראה באור 27.

בביטוח חיים שאינו תלוי תשואה - עיקרו של תיק ביטוח החיים הינו בגין פוליסות מבטיחות תשואה המגובות בעיקרן באגרות חוב מיועדות (ח"ץ) המונפקות על ידי בנק ישראל לכל אורך תקופת הפוליסה. לפיכך קיים לחברה כיסוי פיננסי חופף על עיקר ההתחייבויות מבחינת ריבית והצמדה למשך חיי הפוליסות. ליום 31 בדצמבר 2016 כיסו אגרות החוב המיועדות כ- 69% מכלל ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים בתוכניות אלו (בדומה לאשתקד).

אין הקבלה מלאה בין בסיס ההצמדה של הנכסים לבסיס ההצמדה של ההתחייבויות בביטוח חיים שאינו תלוי תשואה (בגין חלק תיק ביטוח החיים שאינו מגובה באגרות חוב מיועדות), בביטוח כללי ובהון.

לשינויים בשווקי ההון, במדד המחירים לצרכן ובשערי החליפין עשויה להיות השפעה מהותית על תוצאות הפעילות של הקבוצה.

א) מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי במשתנים אלה על הרווח (הפסד) לתקופה ועל הרווח (הפסד) הכולל (הון). ניתוח הרגישות הינו ביחס לערך בספרים של הנכסים הפיננסיים, ההתחייבויות הפיננסיות וההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי ההשקעה בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח, ובהנחה שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה, שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו. ניתוח הרגישות אינו כולל כאמור את השפעתם של חוזים תלויי תשואה כמפורט לעיל. כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך של נכסים המוצגים בעלות מופחתת או של נכסים זמינים למכירה ולפיכך, בניתוח הרגישות לעיל, לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך.

ניתוח הרגישות, מביא לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות. יצוין גם כי הרגישויות אינן בהכרח ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר ביחס לשינויים שמתוארים להלן אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

א) מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016:

שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ (5)		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעור השינוי במחירי השקעות במכשירים הוניים (3)		שיעור השינוי בריבית (1) (2)	
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%
אלפי ש"ח							
127,009	(127,009)	35,111	(35,111)	(4,836)	4,842	(688,014)	125,695
(50,991)	50,991	35,111	(35,111)	(223,328)	223,335	(278,537)	(235,085)

ליום 31 בדצמבר 2015:

שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ (5)		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעור השינוי במחירי השקעות במכשירים הוניים (3)		שיעור השינוי בריבית (1) (2)	
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%
אלפי ש"ח							
74,055	(74,055)	32,157	(32,157)	(14,648)	15,145	(513,685)	109,610
(119,266)	119,266	32,157	(32,157)	(239,345)	239,842	(220,663)	(146,697)

(1) ביחס למכשירים בריבית קבועה החשיפה הינה ביחס לערך בספרים של המכשיר וביחס למכשירים עם ריבית משתנה החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך בספרים ולא על שווי כלכלי. במבחני הרגישות לא נלקחו בחשבון, מתוך הנכסים בעלי סיכון ריבית ישיר, נכסי החוב שאינם סחירים בריבית קבועה, מזומנים ושווי מזומנים, נכסי ביטוח משנה, התחייבויות פיננסיות הנמדדות, לאחר ההכרה לראשונה, בעלות מופחתת, בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית והתחייבויות בגין חוזי השקעה.

הנכסים עליהם הופעל ניתוח הרגישות מהווים, בשנת 2016 כ- 20% מתוך סך הנכסים עבור חוזים שאינם תלוי תשואה.

(2) ניתוח הרגישות אינו כולל השפעה על התחייבויות ביטוחיות בביטוחי חיים ובריאות, (למעט התחייבויות להשלמה לגמלה וה- LAT) בהן שיעור ההיוון נגזר בדרך כלל מהריבית התעריפית ואינו משתנה בהכרח בהתאם לשינויים בריבית השוק.

ההשפעה של ירידה של 1% בשיעור הריבית על הרווח והרווח הכולל בגין התחייבויות ביטוחיות הכלולה בניתוח הרגישות מוערכת בהפסד של כ- 654 מיליון ש"ח אחרי מס (אשתקד הפסד של כ- 507 מיליון ש"ח אחרי מס). עליית הריבית מתייחסת לביטול ההפרשה בגין נאותות העתודות (LAT) עד לאיפוסה ומסתכמת ברווח של כ- 94 מיליון ש"ח אחרי מס (אשתקד רווח של כ- 103 מיליון ש"ח אחרי מס).

בביטוח כללי, החברה מהוונת את התחייבויות הביטוחיות בענפי צד שלישי וחבות מעבידים בביטוח כללי, בעקבות המעבר לנוהג המיטבי, החל מיום 31 בדצמבר 2015. השפעתה של ירידה בריבית ב-1% תביא לגידול בהתחייבויות אלה ולהקטנת הרווח והרווח הכולל בסך של כ- 33 מיליון ש"ח אחרי מס, בשנת 2016. עליית ריבית ב-1% תגדיל את הרווח והרווח הכולל בסך של כ- 30 מיליון ש"ח אחרי מס.

(3) השקעות במכשירים שאין להם תזרים קבוע, או שלחילופין, לחברה אין מידע ביחס לתזרים זה (בהתאם להגדרות ב-IFRS7 אינן כוללות השקעות בחברות כלולות).

(4) ניתוחי הרגישות ביחס לרווח (הפסד) הכולל מביאים לידי ביטוי גם את ההשפעה על הרווח (הפסד) לתקופה.

(5) השינוי בשערי חליפין של מטבע חוץ כולל השפעה על פריטים לא כספיים ואחרים שערכם במאזן מסתכם בכ- 2.5 מיליארד ש"ח (אשתקד כ- 2.8 מיליארד ש"ח).

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

ב) סיכון ריבית ישיר

סיכון ריבית ישיר הינו הסיכון ששינוי בריבית השוק יגרום לשינוי בשווי ההוגן או בתזרים המזומנים הנובע מהנכס או ההתחייבות. סיכון זה מתייחס לנכסים שהסליקה שלהם נעשית במזומן. תוספת המילה "ישיר" מבליטה את העובדה ששינוי הריבית יכול להשפיע גם על סוגי נכסים אחרים אבל לא באופן ישיר, כדוגמת השפעת שינוי הריבית על שערי המניות.

להלן פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי החשיפה לסיכוני ריבית:

ליום 31 בדצמבר 2016		
סה"כ	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה
נכסים עם סיכון ריבית ישיר:		
38,230,876	29,277,685	8,953,191
		נכסי חוב סחירים
		נכסי חוב שאינם סחירים:
21,235,709	785,467	20,450,242
14,714,460	11,556,948	3,157,512
4,184	2,224	1,960
9,091,573	7,267,318	1,824,255
1,026,712	8,162	1,018,550
84,303,514	48,897,804	35,405,710
		השקעות פיננסיות אחרות
		מזומנים ושווי מזומנים
		נכסי ביטוח משנה
		סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר
50,130,105	41,185,180	8,944,925
134,433,619	90,082,984	44,350,635
		נכסים ללא סיכון ריבית ישיר (*)
		סך הכל נכסים
התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר:		
3,676,815	-	3,676,815
123,313,066	89,523,351	33,789,715
309,395	142,413	166,982
127,299,276	89,665,764	37,633,512
		התחייבויות פיננסיות
		התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
		אחרים
		סך הכל התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
2,276,281	268,426	2,007,855
		התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (**)
129,575,557	89,934,190	39,641,367
4,858,062	148,794	4,709,268
		סך הכל התחייבויות
		סך הכל נכסים בניכוי התחייבויות
684,255	585,696	98,559
		סיכון חוץ מאזני (התחייבויות למתן אשראי)

(*) נכסים שאין להם סיכון ריבית ישיר כוללים: מניות, רכוש קבוע ומקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים (פרמיות לגביה, יתרות שוטפות של חברות ביטוח וחייבים ויתרות חובה) שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית בגינם נמוך יחסית.

(**) התחייבויות שאין להן סיכון ריבית ישיר כוללות: עתודות למס, יתרות חו"ז למיניהן וכו'.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

(ב) סיכון ריבית ישיר (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015		
סה"כ	תלוי תשואה אלפי ש"ח	שאינו תלוי תשואה

נכסים עם סיכון ריבית ישיר:

35,090,950	27,477,247	7,613,703
20,570,492	790,408	19,780,084
9,850,136	7,605,019	2,245,117
3,173	3,173	-
9,806,693	7,801,126	2,005,567
754,293	6,734	747,559
<u>76,075,737</u>	<u>43,683,707</u>	<u>32,392,030</u>
<u>49,592,243</u>	<u>39,959,987</u>	<u>9,632,256</u>
<u>125,667,980</u>	<u>83,643,694</u>	<u>42,024,286</u>

נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים:
אג"ח ח"ץ
אחר
השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים
נכסי ביטוח משנה
סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר

נכסים ללא סיכון ריבית ישיר (*)
סך הכל נכסים

התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר:

2,757,641	777	2,756,864
115,638,844	83,312,638	32,326,206
306,073	136,709	169,364
<u>118,702,558</u>	<u>83,450,124</u>	<u>35,252,434</u>
<u>2,278,525</u>	<u>282,797</u>	<u>1,995,728</u>
<u>120,981,083</u>	<u>83,732,921</u>	<u>37,248,162</u>
<u>4,686,897</u>	<u>(89,227)</u>	<u>4,776,124</u>
<u>1,273,895</u>	<u>1,105,362</u>	<u>168,533</u>

התחייבויות פיננסיות
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה אחרים
סך הכל התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר

התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (**)

סך הכל התחייבויות
סך הכל נכסים בניכוי התחייבויות

סיכון חוץ מאזני (התחייבויות למתן אשראי)

(* נכסים שאין להם סיכון ריבית ישיר כוללים: מניות, רכוש קבוע ומקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות ורכוש אחר וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים (פרמיות לגביה, יתרות שוטפות של חברות ביטוח וחייבים ויתרות חובה) שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית בגינם נמוך יחסית.

(**) התחייבויות שאין להן סיכון ריבית ישיר כוללות: עתודות למס, יתרות חו"ז למיניהן וכו'.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

1. סיכוני שוק (המשך)

ג) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במניות *

ליום 31 בדצמבר 2016						
% מסך הכל	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר	נסחרות	נסחרות	
			בארץ אלפי ש"ח	במדד מניות היתר	במדד ת"א 100	
33.7	356,406	119,746	-	7,121	229,539	ענף משק:
9.2	97,003	16,131	2,730	-	78,142	תעשייה
-	-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן
-	-	-	-	-	-	חשמל ומים
1.8	19,457	8,361	-	-	11,096	מסחר
-	-	-	-	-	-	מלונאות ותיירות
-	-	-	-	-	-	תחבורה ואחסנה
15.0	158,413	87,250	-	2,225	68,938	תקשורת ושרותי מחשב
12.9	136,696	27,484	-	-	109,212	בנקים
2.6	27,869	27,869	-	-	-	שירותים פיננסיים
13.6	143,750	44,394	3,677	5,427	90,252	שירותים עסקיים אחרים
11.2	118,182	34,895	-	-	83,287	חברות אחזקה
100.0	1,057,776	366,130	6,407	14,773	670,466	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2015						
% מסך הכל	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר	נסחרות	נסחרות	
			בארץ אלפי ש"ח	במדד מניות היתר	במדד ת"א 100	
41.6	464,308	200,799	-	62,858	200,651	ענף משק:
9.7	107,679	19,120	2,574	12,309	73,676	תעשייה
0.8	8,551	8,551	-	-	-	בינוי ונדל"ן
-	-	-	-	-	-	חשמל ומים
1.8	19,720	9,135	-	9,574	1,011	מסחר
-	-	-	-	-	-	מלונאות ותיירות
-	-	-	-	-	-	תחבורה ואחסנה
17.1	189,423	126,283	-	6,705	56,435	תקשורת ושרותי מחשב
7.0	77,631	9,333	-	-	68,298	בנקים
3.7	40,728	30,768	-	-	9,960	שירותים פיננסיים
10.8	119,415	20,625	15,994	6,601	76,195	שירותים עסקיים אחרים
7.5	83,138	36,173	-	102	46,863	חברות אחזקה
100.0	1,110,593	460,787	18,568	98,149	533,089	סך הכל

(* לא כולל השקעות בחברות כלולות. ראה באור 1.ב.7.)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

2. סיכוני נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון שהחברה תתקשה לעמוד בהתחייבויותיה במועדן. החברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי הוודאות לגבי המועד בו תידרש החברה לשלם תביעות והטבות אחרות למבוטחים ביחס להיקף הכספים שיהיו זמינים לכך באותו מועד. אולם, חלק ניכר מהתחייבויותיה הביטוחיות במגזר ביטוח חיים אינן חשופות לסיכון הנזילות בגלל אופיים של חוזי הביטוח כמתואר להלן.

חוזים תלויי תשואה, בביטוח חיים - על פי תנאי החוזים זכאים בעליהם לקבל את שווי ההשקעות האמורות ותו לא. לפיכך אם ערך ההשקעות יעלה תהיה במקביל עליה בגובה התחייבויות החברה בניכוי דמי הניהול שגובה החברה.

חוזים שאינם תלויי תשואה, בביטוח חיים בסך של כ- 30 מיליארד ש"ח המהווים כ- 25% מההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים ליום 31 בדצמבר 2016 (אשתקד, סך של כ- 29 מיליארד ש"ח ו- 26% בהתאמה) הינם בגין חוזים שאינם תלויי תשואה אך מבטיחים תשואה מוסכמת. חוזים אלו מגובים בחלקם באגרות חוב מיועדות (ח"ץ) המונפקות על ידי בנק ישראל. החברה זכאית לממש אג"ח אלו בעת שנדרש פדיון הפוליסות האמורות.

סיכון הנזילות כנגד התחייבויות ביטוחיות של החברה נובע, אפוא, בעיקר מיתרת הנכסים שאינם אגרות חוב מיועדות ואינם כנגד חוזים תלויי תשואה. נכסים אלו מהווים ליום 31 בדצמבר 2016 כ- 11% מכלל נכסי החברה (כ- 15 מיליארד ש"ח). ליום 31 בדצמבר 2015 היוו נכסים אלו כ- 11% מכלל נכסי החברה (כ- 14 מיליארד ש"ח).

מתוך יתרת הנכסים האמורה ליום 31 בדצמבר 2016, סך של כ- 8 מיליארד ש"ח (בדומה לאשתקד) הינם נכסים סחירים ויתרות מזומנים ושווי מזומנים.

יצוין, עם זאת, כי צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר עשוי לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח ישקפו את שווי השוק שלהם.

על פי תקנות ההשקעה, על החברה להחזיק בנכסים נזילים, כהגדרתם בתקנות ההשקעה, כנגד ההון העצמי וכנגד התחייבות אחרות, בסכום שלא יפחת מ-30 אחוזים מסכום ההון העצמי המזערי הנדרש ממנה, בהתאמות המפורטות בתקנות ההשקעה.

ניהול נכסים והתחייבויות

החברה מנהלת את נכסיה והתחייבויותיה בהתאם לדרישות חוק הפיקוח על תקנותיו.

הטבלאות להלן מרכזות את מועדי הפירעון המשוערים של סכומי ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות הבלתי מהוונות של החברה. היות ומדובר בסכומים בלתי מהוונים הרי שאין התאמה בינם לבין יתרות ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות בדוח על המצב הכספי.

(א) מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בביטוח חיים ובריאות נכללו בטבלאות כדלקמן: כספי חסכון - מועדי פירעון חוזיים, דהיינו גיל הפרישה, ללא הנחות ביטולים, בהנחה שכל החסכון יימשך כהוני ולא כקצבה.

גמלאות בתשלום, אובדן כושר עבודה בתשלום וסיעודי בתשלום - על בסיס אומדן אקטוארי. תביעות תלויות ועתודות הסיכון - מדווח בעמודה "ללא מועד פירעון מוגדר".

(ב) מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי נכללו בטבלאות כדלקמן: התחייבויות, בענפים שאינם מקובצים (סטטיסטיים), המוערכים על ידי אקטואר-מדווחים על בסיס אומדן אקטוארי, על פי ניסיון תשלומי התביעות בעבר.

התחייבויות ביטוחיות בענפי רכוש ואחרים, שהינם ענפים מקובצים (אינם סטטיסטיים) ובענפים בהם ההפרשות הינן על בסיס הערכות שאינן אקטואריות - מדווחים בעמודה של זמן פירעון עד 3 שנים.

(ג) מועדי הפירעון של התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה נכללו על בסיס מועדי הפירעון החוזיים. בחוזים בהן הצד שכנגד רשאי לבחור את עיתוי התשלום של סכום, ההתחייבות נכללת על בסיס של המועד המוקדם ביותר שבו החברה יכולה להידרש לשלם את ההתחייבות.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

2. סיכוני נזילות (המשך)

התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובריאות *

סה"כ	ללא מועד פרעון מוגדר	מל 15 שנים	מל 10 שנים ועד 15 שנים		מל 5 שנים ועד 10 שנים		עד שנה ועד 5 שנים	עד שנה
			אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
35,086,932	1,215,895	2,304,913	7,438,269	10,001,047	8,574,750	5,552,058		ליום 31 בדצמבר 2016
34,556,381	730,129	2,771,408	7,909,214	9,425,885	8,578,622	5,141,123		ליום 31 בדצמבר 2015

* לא כולל התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי

סה"כ	ללא מועד פרעון מוגדר	מל 5 שנים	מל 3 שנים ועד 5 שנים		עד 3 שנים	
			אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
4,955,111	1,360	1,087,039	818,567	3,048,145		ליום 31 בדצמבר 2016
4,123,521	1,929	920,723	724,544	2,476,325		ליום 31 בדצמבר 2015

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

2. סיכוני נזילות (המשך)

התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה

סה"כ	ללא מועד פרעון מוגדר	מעל 15 שנים	מעל 10 שנים ועד 15 שנים	מעל 5 שנים ועד 10 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	עד שנה (*)
באלפי ש"ח						
4,613,312	-	-	-	3,030,951	1,248,536	333,825
114,765	-	-	1,221	61,398	29,193	22,953
1,678,850	-	-	-	-	-	1,678,850
3,613,302	-	-	-	2,104,917	1,164,982	343,403
133,689	-	-	1,319	66,915	38,745	26,710
1,681,695	-	-	-	-	-	1,681,695

ליום 31 בדצמבר 2016:

התחייבויות פיננסיות (**)

התחייבויות בגין חוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה (***)

ליום 31 בדצמבר 2015:

התחייבויות פיננסיות (**)

התחייבויות בגין חוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה (***)

(*) התחייבויות פיננסיות עד שנה כוללות סכום זניח העומד לפירעון לפי דרישה.

(**) כולל התחייבויות פיננסיות בגין פוליסות תלויות תשואה בסך כ- 169 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016 (שנת 2015 כ-237 מיליון ש"ח).

(***) התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה הינן עד שנה שכן עומדות לפירעון לפי דרישה.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים

(א) כללי

הקבוצה מוכרת פוליסות ביטוח אשר מכסות סיכונים שונים, כגון סיכוני מוות בעיקר לפני גיל פרישה והן סיכון אורך חיים למקבלי קצבה לאחר גיל פרישה ("אריכות חיים"), נכות, מחלות קשות, (לרבות מצב סיעודי, אבדן כושר עבודה, כמו גם מחלות מקצוע), אש, נזקי טבע (אירוע קטסטרופה כגון רעידת אדמה), גניבה, פריצה, חבויות בגין נזקי גוף וכו'. תמחור הפוליסה וכן ההערכות האקטואריות לגבי ההתחייבויות הביטוחיות של החברה, נעשים בעיקר על סמך ניסיון עבר והמצב המשפטי והרגולטורי הידועים.

החובה להפקיד כספי חסכון של ביטוחי מנהלים החל מחודש ינואר 2008 למסלול הקצבתי ונטיית הציבור להעדיף מסלול קצבה על פני מסלול הוני בגיל הפרישה, משפיעים באופן משמעותי על החשיפה של החברה לסיכון אריכות חיים. השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים ובחומרתם, ובמצב המשפטי והרגולטורי עשויים להשפיע על התוצאות העסקיות של הקבוצה.

סיכוני הביטוח -**סיכוני ביטוח חיים ובריאות:**

נובעים בעיקרם מאי הוודאות בתשלום התביעות העתידיות הצפויות בהתייחס להנחות הנוגעות לשיעורי תמותה/אריכות חיים, שיעורי תחלואה/נכות, הוצאות, ביטולים או פדיונות.

סיכוני ביטוח כללי:

סיכון תמחור - החשיפה להרעה בגורמי הסיכון המכוסים בפוליסה מעבר להערכה האקטוארית על פיה נקבעה הפרמיה לכיסוי סיכונים אלו. הפערים עשויים לנבוע משינויים מקריים בתוצאות העסקיות ומשינויים בעלות התביעה הממוצעת ו/או בשכיחות התביעות כתוצאה מגורמים שונים.

סיכון הערכת ההתחייבות הביטוחית (רזרבה לתביעות תלויות) - החשיפה להרעה בתשלומים העתידיים של התביעות התלויות מעבר להערכת התחייבות החברה לתביעות אלו. חשיפת החברה מורכבת מהסיכונים הבאים:

סיכון מודל - הסיכון לבחירת מודל שגוי לתמחור ו/או להערכת ההתחייבויות הביטוחיות. סיכון פרמטר - הסיכון לשימוש בפרמטרים שגויים וביניהם הסיכון שהסכום שישולם עבור סילוק ההתחייבויות הביטוחיות של החברה, או שמועד סילוק ההתחייבויות הביטוחיות, יהיה שונה מזה הצפוי.

סיכון קטסטרופה:

חשיפה לסיכון שאירוע בודד בעל השפעה רבה (קטסטרופה), כגון רעידת אדמה מלחמה או טרור, יביא להצטברות נזקים בהיקף גבוה. אירוע הקטסטרופה המהותי אליו חשופה החברה בביטוח כללי הינו רעידת אדמה ובביטוח חיים ובריאות הינו מלחמה.

גודל ההפסד המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד בהסתברות נזק מרבי (MPL שנקבע על פי מודל שאימצה החברה) שהינה בעיקרה כ-1.8% מהסכום בסיכון הינו כ-5,300 מיליון ש"ח ברוטו ומתוכו כ-275 מיליון ש"ח בשייר עצמי (מלבד עסקה אחת בה קיים סכום ביטוח מקסימלי לחשיפה המכוסה במלואו בביטוח משנה).

* למעט חשיפה בגין כיסוי רכב רכוש אשר אינו מכוסה בביטוח משנה, לגבי מיושם MPL בשיעור של כ-5%.

בעסקי ביטוח חיים קיימת דרישת הון כנגד נזק בגין אירוע גדול במיוחד בהסתברות נמוכה בשיעור של 0.17% מהסכום בסיכון בגין מוות (לשעבר עתודה לסיכונים יוצאים מהכלל). בנוסף לסכום הנ"ל קיים חוזה ביטוח משנה מסוג קטסטרופה (CAT) שמכסה תביעות מוות ואי כושר עבודה תמידית ומחלטת בעקבות אירוע קטסטרופה (כגון רעידת אדמה או מלחמה מכל סוג שהיא, לרבות מלחמה גרעינית, ביולוגית או כימית). הכיסוי של הסכום ביטוח משנה זה הינו כ-150 מיליון דולר אחרי השתתפות עצמית בגובה כ-40 מיליון דולר במקרה רעידת אדמה וכ-80 מיליון דולר במקרה מלחמה.

למידע נוסף בדבר ענפי הביטוח השונים אשר בגינם נוצרת למבטח חשיפה לסיכון ביטוחי, ראה פירוט ההתחייבויות הביטוחיות לפי סיכוני ביטוח באורים 3.ד, 17, 18.א. ו-19.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(א) כללי (המשך)

תמהיל העסקים:

פעילות הקבוצה מתמקדת בעיקרה בתחום ביטוח חיים והחסכון לטווח ארוך. לשינויים בתמהיל הענפים השונים בתחום החסכון ארוך הטווח, בצמיחה של ענף הפנסיה על-חשבון ענף ביטוח חיים, השפעה מהותית בטווח הארוך על תוצאות הפעילות של הקבוצה.

רמת שימור תיק ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

תיק ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך של החברה חשוף לביטולי פוליסות ופדיונות כמו גם לניוד צבירות. רמת שימור התיק מושפעת בעיקרה מהצמיחה במשק ומרמת התעסוקה, מהוראות הרגולציה, מטעמי הציבור וכן מרמת התחרות בין האפיקים השונים של מוצרי החסכון ארוך הטווח כמו גם מרמת התחרות בין כל הגופים העוסקים בתחום, ההולכת וגוברת. לרמת שימור תיק הביטוח, לרבות המעבר בין סוגי החסכון ארוך טווח (ביטוח חיים, קרנות פנסיה וקופות גמל) שלהם שיעורי רווחיות שונים, השלכה ניכרת על רווחיות חברות הביטוח וכן על הערך הגלום של עסקי הביטוח לטווח ארוך של החברות. למבחני רגישות לגבי שינויים בשיעורי הביטולים, ראה סעיף ב.3.ב(7) להלן.

(ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות(1) כללי

להלן תיאור מוצרי הביטוח השונים וההנחות המשמשות לחישוב ההתחייבויות בגינם בהתאם לסוג המוצר.

באופן כללי בהתאם להוראות המפקח ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על ידי אקטואר, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות ובאופן עקבי לשנה קודמת. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסיים הרלוונטיים, כגון: גיל ומין המבוטח, תקופת הביטוח, מועד תחילת הביטוח, סוג הביטוח, פרמיה תקופתית וסכום הביטוח.

(2) השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

תוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה":

בתוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה" קיים מרכיב חסכון מזהה. העתודה הבסיסית והעיקרית היא בגובה החסכון שהצטבר כולל תשואה בהתאם לתנאי הפוליסה כדלקמן:

- קרן צמודה לתשואת תיק השקעות (חוזים תלויי תשואה).

- קרן צמודה למדד בתוספת ריבית קבועה מובטחת או מזוכה בתשואה מובטחת כנגד נכסים מותאמים (חוזים מביטחי תשואה).

בגין מרכיבים ביטוחיים המצורפים לפוליסות אלו (אי כושר עבודה, מקרה מוות, סיעודי וכו') מחושבת התחייבות ביטוחית בנפרד כאמור להלן.

תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה ("מסורתית"):

תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה משלבות מרכיב של סכום חסכון במקרה שהמבוטח נשאר בחיים בתום תקופת התוכנית עם מרכיב ביטוחי של סיכון מוות במשך תקופת התוכנית. בגין מוצרים אלה מחושבת התחייבות ביטוחית לכל כיסוי כהיוון של תזרים המזומנים בגין התביעות הצפויות, כולל תשלום בתום התקופה, בניכוי הפרמיות העתידיות הצפויות. חישוב זה מבוסס על ההנחות לפיהן תומחרו המוצרים ו/או על הנחות שהופקו מניסיון התביעות, כולל שיעורי הריבית (להלן - ריבית תעריפית), לוח התמותה או התחלואה. החישוב נעשה בשיטה הידועה בשם "Net Premium Reserve", אשר אינה כוללת בזרם התקבולים הצפוי את המרכיב שהועמס בתעריף הפרמיות לכיסוי העמלות וההוצאות, ומנגד אינה מנכה את ההוצאות והעמלות הצפויות. בגין מוצרים מסורתיים תלויי תשואה מחושבת העתודה בהתאם לתשואה שהושגה בפועל בניכוי דמי ניהול.

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(2) השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

התחייבויות לגמלאות בתשלום מחושבות בהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה אשר פורסמו בחוזר המפקח משנת 2013.

התחייבויות בגין גמלאות לכל החיים בגין פוליסות בתוקף (משולמות ומסולקות) שטרם הגיעו לשלב מימוש הגמלה או טרם הגיעו לגיל פרישה וטרם התחיל התשלום בפועל, מחושבות בהתאם להסתברות למשיכת הגמלה ובהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה עדכניים, וכן על פי שיעורי הביטולים שצפויים ושיעורי ההיוון הרלוונטיים בתיק הגמלה עד למועד הפרישה. אומדנים אלו מחושבים בהתאם לניסיון החברה בשילוב עם נתונים שפורסמו על ידי המפקח. שינויים בהנחות לגבי שיעור ההיוון, תוחלת החיים, שיעורי הביטולים, בשיעור המבוטחים שיבחרו במשיכת גמלה ו/או שינויים אחרים ישפיעו על ההתחייבויות האמורות.

ההתחייבויות האמורות כוללות עתודה בסיסית המשקפת את ערך הפדיון שנצבר לזכות המבוטח ועתודה משלימה לגמלאות.

ההפרשה לעתודה המשלימה לגמלאות מבוצעת באופן הדרגתי על ידי שימוש בפקטור היוון K, פקטור זה מוגבל עד לשיעור ההכנסות העתידיות הצפויות מדמי ניהול או ממרווח פיננסי הנובעים מהשקעות המוחזקות כנגד עתודת הביטוח בשל הפוליסה או מתשלומי פרמיות בניכוי ההוצאות המתייחסות לפוליסה. פקטור ה-K נקבע כך שיביא לצבירה הדרגתית נאותה של העתודה עד למועד הפרישה הצפוי.

תוכניות ביטוח חיים אחרות כוללות מוצרי סיכון טהור (אובדן כושר עבודה, מקרה מוות וסיעודי) הנמכרות כפוליסות עצמאיות או שהן מצורפות לפוליסות עם תוכנית יסודית מסוג "עדיף", "מסלולי השקעה" או "מסורתי". בגין תוכניות אלו מחושבת התחייבות אקטוארית. החישוב נעשה בשיטה הידועה בשם "Net Premium Reserve".

בגין תביעות מתמשכות בתשלום, בביטוח סיעודי ובביטוח אובדן כושר עבודה, מחושבת התחייבות ביטוחית בהתאם למשך תקופת התשלום הצפויה, כשהיא מהוונת לפי שיעור הריבית התעריפית שבמוצר וצפי לתקופה העתידית של התביעה בהתאם לגיל התובע ונתק התביעה לפי ניסיון החברה.

העתודות בגין ביטוחי הוצאות רפואיות פרט מחושבות כערך נוכחי של תביעות עתידיות צפויות על בסיס ניסיון העבר בניכוי פרמיות נטו צפויות (Net Premium). הנחות החישוב לגבי פרמטרים הקשורים להנחות תחלואה וביטולים התבססו על בסיס ניסיון החברה עם מרווח שמרנות, כמקובל לחישוב עתודות.

התביעות התלויות בתתי-ענפים ניתוחים, תרופות ומחלות קשות מחושבות על בסיס המשולשים (Chain Ladder, Bornhuetter-Ferguson) לסוכומי תביעות ששולמו לפי חודשי נזק, ללא היוון וללא טווח סמך.

התביעות התלויות בתתי-ענפים השתלות וניתוחים בחו"ל מחושבות על בסיס דוח מחלקת תביעות.

ההתחייבות הביטוחית בגין ביטוח קבוצתי מורכבת מהתחייבות בגין פרמיה שטרם הורווחה, עתודה ל-IBNR (תביעות אשר אירעו אך טרם דווחו), עתודה להמשכיות והפרשה להפסדים עתידיים, ככל שנדרשת.

ההתחייבות בגין תביעות תלויות בביטוח חיים כוללות בעיקר הפרשות לתביעות תלויות עבור מקרי מוות.

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(3) ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

(א) שיעור ההיוון

בגין תוכניות ביטוח מסוג "מעורב" וכדומה ("מסורתית") ומוצרי סיכון טהור עם פרמיה קבועה הריבית המשמשת להיוון הינה כדלקמן:

בתוכניות ביטוח המגובות בעיקרן באגרות חוב מיועדות ריבית תעריפית בשיעורים של בין 3% ל-5% צמודה;

בגין מוצרים תלויי תשואה, שהונפקו בשנים 1991 ואילך ריבית תעריפית בשיעור 2.5%, צמודה. בהתאם לתנאי הפוליסה שינויים בריבית יזקפו למבוטחים.

ירידה בשיעור הריבית לטווח הארוך עלולה להגדיל את עתודות הביטוח בגין המרכיב החופשי (שאינו מגובה באגרות חוב מיועדות) של פוליסות שמרכיב החסכון בהן כולל תשואה מובטחת הגבוהה משיעור ריבית ההיוון, וזאת כתוצאה מהצורך בהעמדת עתודה נוספת במסגרת בדיקת נאותות העתודות (LAT). ראה באור 2.1.1. בנוסף, ירידה בשיעור הריבית הכלכלית עשוי להגדיל את העתודה המשלימה לגמלאות עקב שימוש בריבית היוון ברוטו, כפי שמצויין בחוזר 2013-1-2. לפירוט ההשפעה הכספית, ראה סעיף ב.3(א)5(א) להלן.

(ב) שיעורי תמותה ותחלואה

(1) שיעורי התמותה ששימשו לחישוב התחייבויות ביטוחיות בגין תמותה של מבוטחים לפני הגיעם לגיל פרישה (כלומר לא כולל תמותה של מקבלי גמלאות זקנה ומקבלי פיצוי חודשי אי כושר עבודה או סיעוד) זהים, בדרך כלל, לשיעורים אשר שימשו לקביעת התעריף.

(2) ההתחייבות לקצבאות בתשלום מחושבת בהתאם ללוח תמותה גמלאים שפרסם הממונה בחוזר 2013-1-2.

עליה בהנחה של שיעור התמותה, עקב עליה בשיעור התמותה בפועל לרמה העולה על ההנחה הקיימת, תביא לגידול בהתחייבויות ביטוחיות בגין תמותה של מבוטחים לפני הגיעם לגיל פרישה ולקטיון ההתחייבות לגמלאות המשולמות לכל החיים. יצוין כי בעשורים האחרונים קיימת מגמה של גידול תוחלת החיים. הנחת התמותה המשמשת לחישוב ההתחייבות לקצבה לוקחת בחשבון גם הנחה בגין גידול עתידי בתוחלת החיים.

(3) שיעורי התחלואה מתייחסים לשכיחות של מקרי תביעה בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה וכיוצ"ב. שיעורים אלה נקבעו על בסיס ניסיון הקבוצה או מחקרים של מבטחי משנה. בענפי סיעוד ואובדן כושר עבודה נקבעת תקופת תשלום הקצבאות בהתאם לניסיון הקבוצה או מחקרים של מבטחי משנה. ככל ששיעורי התחלואה וחומרתה יעלו כך תגדל ההתחייבות הביטוחית בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה.

(ג) הנחות גמלה

חוזי ביטוח חיים, הכוללים מרכיב חסכון, התנהלו, בגין כספי חסכון שהופקדו עד שנת 2008 בשני מסלולים: מסלול הוני או מסלול קצבתי. בחלק מהחוזים המבוטח רשאי לבחור את המסלול במועד הפרישה. היות וסכום ההתחייבות הביטוחית שונה בכל אחד משני מסלולים אלו, מוטל על החברה לקבוע את שיעור הפוליסות בהן יבחרו המבוטחים במסלול הגמלה. שיעור זה נקבע על פי ניסיון הקבוצה המתעדכן מעת לעת. החל משנת 2008 כל פרמיות החסכון שהופקדו במסגרת ביטוח מנהלים מיועדות לקצבה.

מדי שנה החברה מבצעת מחקר בנושא הנחות גמלה לרבות שיעור לקיחת גמלה, מסלולי פרישה, וגיל פרישה ומעדכנת את העתודה המשלימה לגמלאות בהתאם. לפירוט ההשפעה הכספית, ראה סעיף ב.3(א)5(א) להלן.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(3) ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות (המשך)

(ד) פקטור ההיוון K

ההפרשה ההדרגתית לעתודה משלימה לגמלאות נעשית על ידי שימוש בפקטור K, כאמור בסעיף ב.3(ב) לעיל. פקטור ה-K נקבע כך שיביא לצבירה הדרגתית נאותה של העתודה עד למועד הפרישה הצפוי. החברה קובעת K אחד בגין פוליסות שמרכיב החסכון שלהן כולל תשואה מובטחת ושני בגין פוליסות שמרכיב החסכון בהן תלוי תשואה. נכון לתאריך הדוחות הכספיים ערך ה-K שהחברה משתמשת עבור פוליסות מביטוחות תשואה עומד על 0.09% ועבור פוליסות משתפות ברווחים 0.85% (ליום 31 בדצמבר 2015 0.26%-ו-0.9% בהתאמה).

ערכי ה-K ירדו בשנת 2016 עקב התופעות הבאות:

1. ירידת עקום הריבית.
 2. בעקבות עדכונים במודל שיעורי מימוש הגמלה הוקטן היקף הפרשות החברה בעתיד הנפרסות לאורך יתרת התקופה עד ליציאה מגמלה באמצעות קיטון פקטור ה-K. העדכונים האמורים היו: יישום מודל שיעורי מימוש גמלה תלוי גיל ברבעון השני של 2016 שהביא לירידה ביתרת העתודה המשלימה לגמלאות. ירידה זו קוזזה באופן חלקי בעקבות עדכון מחקר שיעורי המימוש ברבעון הרביעי של 2016.
- לפירוט ההשפעה הכספית, ראה סעיף ב.3(ב)5(א) להלן.

(ה) שיעורי ביטולים

שיעור הביטולים משפיע על אמידת ההתחייבויות הביטוחיות בגין גמלה נדחית ובגין חלק מביטוחי הבריאות. ביטולי חוזי ביטוח יכולים לנבוע מביטול פוליסות היזום על ידי החברה עקב הפסקת תשלומי הפרמיות או פדיונות פוליסות לבקשת בעליהן. ההנחות לגבי שיעורי הביטולים מבוססות על ניסיון החברה ומבוססות על סוג הביטול, סוג המוצר וותק של תקופת הכיסוי.

(ו) שיעורי המשכיות

בביטוחי בריאות קבוצתיים וביטוחים סיעודיים קבוצתיים זכאים המבוטחים להמשיך ולהיות מבוטחים באותם תנאים גם אם החוזה הקולקטיבי לא יחודש. בגין אופציה זו של המבוטחים קיימת לחברה מחויבות, המבוססת על הנחות לגבי שיעורי המשכיות של הביטוחים הקולקטיבים ושיעורי המשכיות של החוזים עם המבוטחים לאחר סיום החוזה הקולקטיבי. החברה בוחנת מעת לעת האם יש צורך להפרשת עתודה ספציפית להמשכיות.

(4) בדיקת נאותות העתודות (LAT)

החברה בודקת את נאותות העתודות בביטוח חיים לרבות העתודה המשלימה לגמלאות.

ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, שיעורי ריבית, פרמיית אי נזילות ובהתחשב בעודף השווי ההוגן של הנכסים מעל לערכם בספרים, תמותה, הנחות גמלה ותחלואה והן נקבעות על ידי האקטואר על פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים והוראות רגולטוריות.

בשנת 2015 פורסם על ידי המפקח חוזר בדיקת נאותות העתודות (LAT) בדוחות הכספיים של חברות ביטוח (להלן: "החוזר"). מטרת החוזר היא להביא לאחידות ולשיפור במספר הנחות אקטואריות המשמשות לצורך חישוב בדיקת נאותות העתודות (LAT). ההנחות מתייחסות, בין היתר, לאופן קביעת פרמיית אי הנזילות המשמשת בהיוון ההתחייבויות הביטוחיות, ובאופן קביעת האומדנים האקטואריים בבסיס חישוב בדיקת נאותות העתודות. לפירוט ההשפעה הכספית, ראה סעיף ב.3(ב)5(א) להלן.

יתרת ההפרשות בגין ה-LAT, בספרי החברה, מסתכמת לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 לסך של כ-146 מיליון ש"ח וכ-164 מיליון ש"ח בהתאמה.

השינוי ביתרת ה-LAT מביא לידי ביטוי סך השינויים שחלו השנה במכלול הגורמים התפעוליים, הדמוגרפיים והפיננסיים המשמשים בסיס להערכת ההתחייבויות האקטואריות כולל שינויים שנעשו בעתודה המשלימה לגמלאות. ברבעון השני של 2016, החברה ביצעה הפרשות נמוכות יותר בגין LAT בסך של כ-82 מיליון ש"ח וזאת בעקבות שיפור מודל קביעת שיעורי מימוש גמלה.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

(ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(5) השפעת השינויים באומדנים ובהנחות העיקריים ששימשו בחישוב עתודת ביטוח חיים

(א) השפעת השינויים על העתודה המשלימה לגמלאות ועל בחינת נאותות העתודות

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
מיליוני ש"ח		
263	202	השפעת הירידה בשיעור ריבית היוון בחישוב העתודה המשלימה לגמלאות
(49)	171	הגדלת (הקטנת) העתודות לגמלה בעקבות הקטנת צפי ההכנסות העתידיות הנגזר מירידת הריבית (K)
214	373	סך הגידול בהפרשות לגמלה כתוצאה מירידת הריבית
44	76	שינוי בהנחות הגמלה
105	(18)	גידול (קיטון) בעקבות בחינת נאותות העתודות
363	431	סך הכל לפני מס
227	276	סך הכל לאחר מס

יצוין כי התוספת בגין יישום לראשונה של הוראות החוזר ליום 30 ליוני 2015 עמדה על כ- 192 מיליון ש"ח.

(ב) עדכון אומדן עתודות אבדן כושר עבודה

החברה עדכנה בשנת 2016 את אומדן היקף התשלומים השוטפים המשפיע על חישוב עתודות אי כושר עבודה בתשלום וכתוצאה מכך, קטנו ההתחייבויות בסך של כ- 78 מיליון ש"ח. בשנת 2015 החברה ביצעה מחקר בנושא התמשכות תביעות בענף אובדן כושר עבודה המשפיע על הנחת עלות התביעה למבוטח. כתוצאה מכך גדלו ההתחייבויות בסך של כ- 60 מיליון ש"ח.

(6) יתרת העתודה המשלימה לגמלאות

העתודה המשלימה לגמלאות, הכלולה בספרי החברה, מסתכמת לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 לסך של כ- 4,709 מיליון ש"ח וכ- 3,855 מיליון ש"ח בהתאמה*. יתרת ההפרשות אשר תיזקף לרווח והפסד, על ידי שימוש בפקטורי ההיוון K כאמור לעיל, בצורה הדרגתית עד הגעת המבוטחים לגיל פרישה מסתכמת ליום 31 בדצמבר 2016 לסך של כ- 2,822 מיליון ש"ח (אשתקד כ- 3,182 מיליון ש"ח).

* מזה כ- 3,538 מיליון ש"ח בגין גמלה נדחית (ב- 2015 כ- 2,939 מיליון ש"ח בגין גמלה נדחית).

יצוין כי הנתונים, המפורטים לעיל, בקשר לעתודה המשלימה לגמלאות ובקשר ליתרת ההפרשות אשר תיזקף בעתיד מתייחסים לכספים שנצברו בפוליסות עד לתום כל אחת מתקופות הדיווח ואינם כוללים התחייבות בגין תוספת צבירה עתידית.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ב) סיכון ביטוחי בפוליסות ביטוח חיים ובריאות (המשך)

(7) ניתוחי רגישות

ליום 31 בדצמבר 2016							
שיעור תחלואה	שיעורי הביטולים (***)	שיעור תמותה	שיעור לקיחת גמלה (**)				
אלפי ש"ח							
+10%	-10%	+10%	-10%*	+5%	-5%		
17,390	3,529	14,944	(13,970)	198,271	(935,849)	(215,702)	94,061

רווח (הפסד)

ליום 31 בדצמבר 2015							
שיעור תחלואה	שיעורי הביטולים (***)	שיעור תמותה	שיעור לקיחת גמלה (**)				
אלפי ש"ח							
+10%	-10%	+10%	-10%*	+5%	-5%		
(4,621)	4,620	10,336	(9,663)	96,276	(662,218)	(294,128)	128,557

רווח (הפסד)

(* בעיקר עקב העתודה המשלימה לגמלאות.

(**) לצורך ניתוח הרגישות לשיעור לקיחת גמלה הוספו/ הופחתו 5% משיעור לקיחת הגמלה. לסכום העתודה המשלימה לגמלאות ראה באור 18.א.

(***) שיעורי הביטולים כוללים פדיונות, סילוקים והקטנות.

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי

(1) תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם פועלת הקבוצה:

פעילות החברה מתמקדת בענפים רכב חובה, רכב רכוש, ביטוחי רכוש וביטוחי חביות.

ביטוח רכב חובה מכסה, בהתאם לפקודת ביטוח רכב את בעל הרכב והנוהג בו מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 ("הפלת"ד") בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג הרכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי הרכב. התביעות בענף זה מתאפיינות ב"זנב ארוך" (Long Tail) דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

התעריף לביטוח רכב חובה מחייב אישור על ידי המפקח על הביטוח והינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבוטחים ומותאם לסיכון). התעריף האמור מבוסס על מספר פרמטרים, הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה (כגון מערכות בטיחות וכיו"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבוטח (גיל הנהג הצעיר, ניסיון תביעות בעבר וכו').

ביטוח רכב רכוש הינו ביטוח רשות והוא הביטוח הוולונטרי הנפוץ ביותר במסגרת ביטוח כללי. ביטוח רכב רכוש כולל כיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד ג'. הכיסוי בדרך כלל מוגבל לשווי הרכב הניזוק ו/או לגבול האחריית לצד ג' בפוליסה.

התעריף לביטוח רכב רכוש מחייב אישור, כמו גם אישור הפוליסה בכללותה, על ידי המפקח על הביטוח והינו תעריף אקטוארי דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבוטחים ומותאם לסיכון). התעריף האמור מבוסס על מספר פרמטרים, הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה (כגון סוג, שנת ייצור וכיו"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבוטח (כמות נהגים ברכב, גיל הנהגים, ניסיון תביעות בעבר וכו').

תהליך החיתום מתבצע בחלקו באמצעות התעריף עצמו ובחלקו באמצעות מדיניות החיתום של הקבוצה כפי שנקבעת מעת לעת. במרבית המקרים, הפוליסות בביטוחי רכב רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן, במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(1) תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם פועלת הקבוצה: (המשך)

ביטוחי חבויות מיועדים לכיסוי חבותו על-פי דין של מבטוח בגין נזק שהוא עלול לגרום לצד שלישי כלשהו. סוגי הביטוח העיקריים הינם: ביטוח אחריות כלפי צד ג', ביטוח אחריות מעבידים וביטוחי חבויות אחרים כגון אחריות מקצועית, חבות המוצר ואחריות דירקטורים ונושאי משרה. הפוליסות בביטוחי חבויות מונפקות בד"כ לפרק זמן של שנה. עם זאת, קצב התנהלות התביעות בענף ארוך יותר ועשוי להמשך מספר שנים, וזאת ממספר סיבות: הנזק המכוסה בפוליסה נגרם לצד שלישי שאינו המבטוח בפוליסה, פרק הזמן אשר עובר בין מועד קרות האירוע נשוא התביעה לבין מועד התגבשות החבות והנזק והגשת התביעה ארוך יחסית.

במקרים רבים מדובר בבירור עובדתי ומשפטי מורכב יחסית, הן ביחס לחבות המבטוח והן ביחס להיקף הנזקים, תקופת ההתיישנות בגין עילת התביעה ארוכה יותר מתקופת ההתיישנות המקובלת בביטוח רכוש. התביעות בענף זה מתאפיינות ב"זנב ארוך" (Long-Tail) דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

ביטוחי רכוש מיועדים להעניק למבטוח כיסוי כנגד נזק פיזי לרכושו. הסיכונים העיקריים המכוסים בפוליסות רכוש הינם סיכוני אש, התפוצצות, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע. ביטוחי הרכוש כוללים לעיתים כיסוי לנזק תוצאתי (אובדן רווחים) עקב הנזק הפיזי לרכוש. ביטוחי רכוש מהווים נדבך חשוב בביטוחי דירות, ביטוחי בתי עסק, ביטוחים הנדסיים, מטענים בהובלה (ימית, יבשתית, אווירית) וכו'.

במרבית המקרים, הפוליסות בביטוחי רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן, במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

(2) עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי:

(א) ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי כוללות את המרכיבים העיקריים הבאים:

- הפרשה לפרמיה שטרם הורוחה
- הפרשה לפרמיה בחסר
- תביעות תלויות
- ובניכוי - הוצאות רכישה נדחות.

ההפרשה לפרמיה שטרם הורוחה משקפת את מרכיב הפרמיה המתייחס לתקופה שלאחר תאריך המאזן על פי כללים חשבונאיים מקובלים.

כמו כן, בהתאם להנחיות המפקח כלולות במידת הצורך הפרשות לפרמיה שאינה מכסה את העלות הצפויה של התביעות (להלן פרמיה בחסר) בענפי רכב חובה, רכב רכוש ומקיף דירות. הפרשה זו אם קיימת נרשמת בסעיף תביעות תלויות.

בהתאם להוראות המפקח, התביעות התלויות, לרבות חלקם של מבטחי משנה בהן, בענפים שאינם מקובצים (הסטטיסטיים) (ענפי החבויות, רכב חובה, רכב רכוש, דירות ותאונות אישיות), חושבו על ידי האקטואר הממונה בביטוח כללי ד"ר סטיוארט קוטס, שהצהיר בין היתר כי ההערכות נעשו בהתאם לכללים אקטואריים מקובלים וכי ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידו, לפי מיטב שיקול דעתו המקצועית ובהתאם להנחיות, ההוראות והכללים.

ההערכות האקטואריות מבוססות בעיקרן על מסדי הנתונים בגין התביעות המשולמות הכוללות גם הוצאות ישירות ליישוב תביעות והשתתפות עצמית. שיבובים ושרידים נלקחים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות. בהתאם להוראות המפקח על הביטוח נכללו בהערכות גם עלויות עקיפות ליישוב תביעות בגין כל הענפים בהם עוסקת החברה בביטוח כללי.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(2) עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי: (המשך)

(ב) בהתאם להוראות המפקח התביעות התלויות מחושבות על ידי אקטואר, על פי שיטות אקטואריות מקובלות באופן עקבי לשנה הקודמת. בחירת השיטה האקטוארית המתאימה לכל ענף ביטוח נקבעת על ידי האקטואר לפי מידת ההתאמה של השיטה לענף. הערכת תביעות תלויות בקבוצה מבוססת במירב הענפים על תשלומי תביעות (מודל Paid) בפועל ובחלקם על עלות מצטברת של התביעות (תשלומי התביעות בפועל בתוספת הערכות פרטניות - מודל Incurred). בניתוח התפתחות התשלומים מוסיפה החברה זנב תביעות לפי הצורך. ההנחה העיקרית במודלים אלה הנה: יציבות התפתחות התביעות, כלומר שדפוס התנהגות העבר ימשיך גם בעתיד.

(ג) בענפי רכב חובה, חבות מעבידים, צד שלישי ורכב רכוש החישובים מבוססים על תשלומי התביעות בפועל. בענפים דירות, אחריות מקצועית, חבות המוצר, ותאונות אישיות החישובים מבוססים על עלות מצטברת של התביעות (תשלומי התביעות בפועל בתוספת הערכות פרטניות).

(ד) בהערכת תביעות גדולות במיוחד, ההערכה מבוססת על הערכות פרטניות של מומחי החברה.

(ה) לגבי תופעות מיוחדות שטרם קיבלו את ביטוין המלא בתשלומים כפי שהן מאותרות על ידי החברה מעת לעת מצויות הפרשות ספציפיות על בסיס הערכות משפטיות ו/או סטטיסטיות לפי העניין.

(ו) תיתכנה תופעות חדשות שאין להן ביטוי של ממש בתשלומי התביעות הנוכחיים. אם יתברר שהניסיון בפועל יהיה שונה מן הניסיון המצטבר בתשלומי התביעות הנוכחיים, עלול לעלות בעתיד הצורך בהפרשות נוספות.

(ז) ההערכה האקטוארית מבוססת על אומדנים סטטיסטיים הכוללים מרכיב של אי וודאות. האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתמששו. ההנחות בשימוש בתחזית האקטוארית משפיעות על התוצאה הסופית של ההפרשה. לכן, עלות התביעות בפועל עשויה להיות גבוהה או נמוכה יותר מהאומדן הסטטיסטי.

(ח) הנחות שנקבעו בעבר עשויות להשתנות בהתאם למידע חדש שיתקבל בעתיד. במקרים כאלה תביעות תלויות ישתנו בהתאם לשינוי בהנחות ובתוצאות בפועל, וההפרשים שנוצרו בשנת הדוח יכללו בדוח עסקי הביטוח הכללי.

(ט) עד ליום 31 בדצמבר 2015 החישובים האקטואריים לא כללו הפחתה בשל היוון ריאלי של תשלומי התביעות העתידיים. בעקבות הירידה הנמשכת בעקום הריבית חסרת הסיכון, חלה שחיקה של מרווחי השמרנות הנובעים מאי היוון העתודות ולפיכך החברה ביצעה בדיקה ויידאה כי שחיקת המרווחים האמורים לא הביאה למצב בו תידרש תוספת לעתודה. החל מיום 31 בדצמבר 2015 בוחנת החברה את נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי המפורטות בסעיף 3.3(ג) להלן. על בסיס בחינה זו מצאה החברה בענפים חבות מעבידים וצד שלישי כי נדרשה השלמה על פי עקרונות הנוהג המיטבי ובהתאם לכך החל מה- 31 בדצמבר 2015 החברה מהוות את תשלומי התביעות העתידיים בענפים אלו. ההיוון הינו לפי עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות הביטוחיות ובהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו.

(י) התביעות התלויות מחושבות ברמת ברוטו, חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות נאמד בהתחשב בסוג ההסכם (יחסי/בלתי יחסי), ניסיון התביעות בפועל והפרמיה שהועברה למבטחי משנה.

(יא) ההפרשה לתביעות תלויות עבור הסדר ביטוח שירוי (להלן - "פול") בוצעה תוך התבססות על החישוב שנעשה על ידי אקטואר ה"פול".

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג) סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(3) פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים

לצורך הערכת התביעות התלויות נעשה שימוש במודלים האקטואריים המפורטים להלן, בשילוב ההנחות השונות:

(א) Link Ratio: שיטה סטטיסטית זו מתבססת על התפתחות התביעות (התפתחות התשלומים ו/או התפתחות סך התביעות, התפתחות כמות התביעות ועוד), כדי להעריך את ההתפתחות הצפויה לתביעות הקיימות והעתידיות. השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר לאחר תקופה מספיקה מאירוע או חיתום הפוליסה, כאשר קיים מידע מספיק מהתביעות הקיימות על מנת להעריך את סך התביעות הצפויות. במידת הצורך נעשה שימוש בשיטת שרמן (Sherman power curve) המתאימה התפלגות לא לינארית למקדמי ההתפתחות שחשבו בשיטת ה-Link Ratio. באמצעות ההתפלגות ניתן לחשב את מקדמי ההתפתחות לתקופות מוקדמות עליהן אין לנו מידע ("זנב ההתפתחות").

(ב) Bornhuetter-Ferguson שיטה זו משלבת בין אומדן מוקדם (אפרירי) הידוע בחברה או בענף, ואומדן נוסף המבוסס על התביעות עצמן. האומדן המוקדם משתמש בפרמיות ושיעור הנזקים להערכת סה"כ התביעות. האומדן השני משתמש בניסיון התביעות בפועל, ע"ס שיטות אחרות (כגון Link Ratios). הערכת התביעות המשולבת משקללת את שני האומדנים, כאשר ניתן משקל גדול יותר להערכה המבוססת על ניסיון התביעות ככל שהזמן עובר, ומצטבר מידע נוסף על התביעות. השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר בתקופה האחרונה בה אין מספיק מידע מהתביעות או כאשר מדובר בעסק חדש או כזה ללא מידע היסטורי מספיק.

(ג) הממוצעים: לעיתים, בדומה לשיטת Bornhuetter-Ferguson, כאשר ניסיון התביעות בתקופות האחרונות אינו מספיק, ישנו שימוש בשיטת ממוצעים היסטוריים. בשיטה זו נקבעת עלות התביעות על סמך עלות התביעה לפוליסה בשנים מוקדמות וכמות הפוליסות בשנים המאוחרות. בדומה, עלות התביעות מחושבת על בסיס תחזית כמות תביעות (שיטת Link Ratio) והתביעה הממוצעת ההיסטורית.

(ד) אחר

עבור תביעות מסוג מחלות מקצוע בביטוח חבות מעבידים, שהינן תביעות על בסיס נזק מתמשך מחושבת הפרשה על בסיס עלות עתידית צפויה. בתביעות מסוג זה אין תאריך מסוים בו העובד נפגע והתגבשות הנזק הינה כתוצאה מחשיפה ארוכה לגורמי הסיכון. תביעות מסוג זה מאופיינות בפרק זמן ארוך מאוד מתחילת החשיפה לגורמי הסיכון ועד לדיווח על התביעה (תביעות זנב ארוך).

(4) להלן פירוט השיטות האקטואריות שישמו בענפי הביטוח העיקריים:(א) ענפי רכב חובה וחבויות:

בענפים אלו ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות תשלומי התביעות ו/או התפתחות תשלומים ותלויות (Link Ratio) והתאמת Sherman Power Curve במידת הצורך. המודל הנו ברמת שנת חיתום ומחושב ברמת התביעות ברוטו.

בגין תקופות שאינן בשלות נעשה שילוב בין עלות התביעות/Loss ratio המבוססים על אומדן אפרירי, לבין העלות ממודל התפתחות התשלומים/סכומי התביעות.

קיימת התחשבות בהערכות פרטניות של מחלקת תביעות במקרים של תביעות בעלות וותק רב ותביעות גדולות.

הואיל והערכת התביעות התלויות מחושבת כאמור ברמת הברוטו, קיים מודל להערכת תביעות תלויות ביטוח משנה כדלהלן:

בביטוח משנה בלתי יחסי (Excess) המודל בגין שנות החיתום הוותיקות מבוסס על התייחסות פרטניות לתביעות. בגין שנות החיתום האחרונות האומדן מבוסס על מודל תביעות גדולות החוזה את כמות התביעות שתעבורנה את ה-Excess וכן את ממוצע סכום התביעות הללו.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(4) להלן פירוט השיטות האקטואריות שישמשו בענפי הביטוח העיקריים: (המשך)

(א) ענפי רכב חובה וחבויות: (המשך)

בביטוח משנה יחסי לרבות פקולטיבי, מבוסס המודל על פי הערכת התביעות התלויות הפרטניות לשנים הוותיקות ולשנים אחרונות לפי שיעור Loss Ratio.

כמו כן, נעשה שימוש במודל סטוכסטי להערכת העתודות, וזאת לצורך עמידה בדרישות עמדת הממונה לגבי הנהג המיטבי לחישובי עתודות בביטוח כללי (לעניין יישום הוראות הנהג המיטבי ראה באור 2.2.2 ד(4)).

(ב) רכב רכוש:

בענף רכב רכוש ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות תשלומי התביעות (Link Ratio). תוך התייחסות לסוגי הכיסויים כגון מקיף/צד ג', סוגי רכב וסוגי הנזקים כגון תאונות, גניבות ונזקי טבע.

בחודשי הנזק האחרונים הקבוצה משתמשת בשיטת Bornhuetter Ferguson המבוססת על עלות תביעה לפוליסה. קיימת התחשבות בהערכות פרטניות של מחלקת תביעות במקרים של תביעות בעלות וותק רב. שיבובים נלקחים בחשבון שכן המודל האקטוארי מתבסס על ההתפתחות של כל התשלומים (חיוביים ושלייליים).

הערכת התביעות התלויות מחושבת ברמת ברוטו. מרכיב ביטוח המשנה בענף זה אינו מהותי.

(ג) דירות:

בענף דירות ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות סכומי התביעות (Link Ratio). בחודשי הנזק האחרונים נעשה שימוש בשיטת Bornhuetter Ferguson המבוססת על תביעה לפוליסה. קיימת התחשבות בהערכות פרטניות של מחלקת תביעות במקרים של תביעות בעלות וותק רב.

בענף זה ביטוח המשנה הינו יחסי, השייר מחושב על בסיס שיעורי ביטוח המשנה בפועל בכל שנת נזק.

(ד) תאונות אישיות:

בענף תאונות אישיות ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות סכומי התביעות (Link Ratio). בשנות החיתום האחרונות נעשה שימוש בשיטת Bornhuetter Ferguson על בסיס Loss Ratio. קיימת התחשבות בהערכות פרטניות של מחלקת תביעות במקרים של תביעות בעלות וותק רב.

בענף זה ביטוח המשנה הוא בחלקו ביטוח משנה יחסי ובחלקו ביטוח משנה מסוג Excess of Loss, השייר מחושב על בסיס שיעורי ביטוח המשנה בפועל בכל שנת חיתום.

(ה) ענפים בהם בוצעו הפרשות על בסיס שאינו אקטוארי:

בענפים הבאים לא יושם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית: מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי, ביטוח קבלנים, ביטוח ימי, ביטוח תעופתי וביטוח סחורות בהעברה.

התביעות התלויות בענפים אלו נכללו על בסיס ההערכות הכוללות את המרכיבים הבאים:

- תביעות תלויות ידועות הכוללות הפרשה מתאימה לסילוק והוצאות הטיפול עד לסוף התקופה ואשר טרם שולמו לתאריך הדוחות הכספיים. הפרשה זו מתבססת בעיקרה על הערכה פרטנית לכל תביעה לפי חוות דעת שנתקבלה מעורכי דין ומומחי החברה שמטפלים בתביעות. רוב ההתחייבויות מגובות בביטוח משנה ולכן ההשפעה לא מהותית.
- הפרשה בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו לחברה (IBNR) המבוססת על ניסיון העבר. בנוסף, ההפרשה בגין צירוף תיק תביעות ביטוח כללי במהלך השנה הינה על בסיס הערכות פרטניות של מומחי החברה.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

3. סיכונים ביטוחיים (המשך)

ג. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

(5) שינויים בהנחות ובאומדנים העיקריים ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי:

- הפרשות לתביעות תלויות נערכות תוך לקיחת הנחות זהירות לגבי גורמי סיכון הנובעים משינויים רגולטוריים, פסקי משפט תקדימיים ואחרים שחלו במהלך השנים כגון: הלכת השנים האבודות, זכות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי (מ"ל), הטלת חובת דיווח למ"ל, ביטול הסכם עם המ"ל וחיטימה על הסכם מחודש בסוף שנת 2014, העברת האחריות הביטוחית למתן שירותים רפואיים לקופות החולים, שינוי ריבית היוון קצבאות ועוד. ככל שהתביעות בשל גורמי הסיכון לא מתממשות בהתאם לאומדנים נוצר עודף או חוסר בהתפתחות התביעות התלויות. כמו כן החברה לא נהגה להוון את התביעות התלויות, דבר שהווה רכיב זהירות נוסף.
- החל מיום 31 בדצמבר 2015 החברה יישמה את עמדת הממונה בהקשר לנוהג המיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי בהתאם להוראות המפקח כמפורט בבאור 2.2(ד)(4), הכוללת בין היתר, את הקביעות הבאות:

(א) "זהירות" משמעה כי, לגבי עתודה שחושבה על ידי אקטואר, "עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" פרושה כי קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") כי ההתחייבות הביטוחית שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות הבחינה של "סיכוי סביר למדי" תכונן לאומדן הסתברות של 75% לפחות. יחד עם זאת, ככל שישנן מגבלות בניתוח הסטטיסטי, יפעיל האקטואר שיקול דעת ויתכן שימוש בשיטות אקטואריות מקובלות. במסגרת זו יש להתייחס לסיכון הרנדומלי ולסיכון הסיסטמי.

(ב) שיעור היוון תזרים המזומנים - לצורך קביעת שיעור הריבית להיוון תזרים ההתחייבויות נדרש האקטואר להתחשב בנושאים המפורטים בתקן היוון של אגודת האקטוארים בישראל, ולהציג את השיקולים (כולל הנחות ומגבלות) בבחירת שיעורי ההיוון. בהתאם לתקן האמור ריבית היוון המתאימה לבחינה תבוסס על עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נדיל של ההתחייבויות הביטוחיות.

(ג) קיבוץ - לצורך חישוב מרווחים בגין חוסר הוודאות בענפים סטטיסטיים (כהגדרתם בחוזר), יש להתייחס לכל ענף בנפרד, אך ניתן לקבץ את הסיכונים מכל שנות החיתום (או נזק) בענף. בענפים שאינם סטטיסטיים, ניתן להתייחס לכולם כמקשה אחת.

(ד) קביעת גובה התחייבויות ביטוחיות בגין פוליסות שנמכרו בפרקי זמן הסמוכים ליום המאזן ולסיכונים שטרם חלפו.

- בחודש מרס 2016 פורסמו המלצות ועדה בין משרדית בראשות השופט (בדימוס) ד"ר אליהו וינוגרד לעניין עדכון תוחלת החיים ושיעור הריבית לצורך היוון הקצבה השנתית של המוסד לביטוח לאומי, אשר נקבע על שיעור של 2% במקום 3%, וכן נקבע מנגנון לעדכון שיעור ריבית היוון בעתיד. החברה מעריכה שהתיקון עשוי להשפיע על גובה הסכומים שיהיה עליה לשלם לנפגעים. בחודש ספטמבר 2016 תוקנו התקנות תוך דחיית תחילתן בשנה. להערכת החברה, בהתבסס גם על חוות דעת יועציה המשפטיים, בתי המשפט לא יאמצו בהכרח את ריבית היוון שנקבעה בתקנות, ומשכך, בוצעה הפרשה הלוקחת בחשבון את שיעורי ריבית היוון שנקבעו בתקנות ושיעורי ריבית המבוססים על חוות דעת יועציה כאמור לעיל. הפרשה בענף ביטוח חובה עומד על כ- 115 מיליון ש"ח ובענפי החבויות על כ- 45 מיליון ש"ח.
- בענפים אחרות מקצועית ומוצר המשיך השיפור בשיעור הנזקים ונמשכה מגמת ההתפתחות החיובית בתביעות, בעוד שבענפים צד שלישי וחבות מעבידים נבלמה ההרעה בניסיון התביעות.

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה

סיכון אשראי הינו, כאמור, הסיכון להפסד כתוצאה מאי עמידה של לווה בהתחייבויותיו, או כתוצאה משינויים במרווחי האשראי בשוק ההון. לאי עמידה של הצד הנגדי בהתחייבויותיו כתוצאה מהרעה ביכולת החזר שלו לרבות חדלות פירעון השפעה על התוצאות העסקיות של החברה. נכסי אשראי הניתנים מכספי העמיתים וכן נכסי אשראי סחירים בתיקי הנוסטרו, המחושבים עפ"י השווי ההוגן, מושפעים בנוסף גם משינויים במרווחי האשראי כפי שבאים לידי ביטוי בשוק ההון או מירידת דירוג האשראי של החייב.

לעניין מקורות הדירוג ראה סעיף ד.2 להלן.

הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב

(1) חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר 2016			
סה"כ	שאינם סחירים אלפי ש"ח	סחירים (* סחירים)	
30,150,620	23,432,286	6,718,334	בארץ
2,410,325	175,468	2,234,857	בחו"ל
<u>32,560,945</u>	<u>23,607,754</u>	<u>8,953,191</u>	סך הכל נכסי חוב

ליום 31 בדצמבר 2015			
סה"כ	שאינם סחירים אלפי ש"ח	סחירים (* סחירים)	
28,416,056	21,945,057	6,470,999	בארץ
1,222,848	80,144	1,142,704	בחו"ל
<u>29,638,904</u>	<u>22,025,201</u>	<u>7,613,703</u>	סך הכל נכסי חוב

(* נכסי חוב סחירים מסווגים בעיקר לקטגוריית זמינים למכירה ומוצגים בשווי הוגן.

ראה גם פירוט הנכסים בחלוקה לדירוגים להלן.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב (המשך)

(2) פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים

(א) נכסי חוב

דירוג מקומי *

ליום 31 בדצמבר 2016

סה"כ	לא מדורג	מ-BBB	נמוך	עד A	BBB	AA ומעלה
אלפי ש"ח						
4,046,805	-	-	-	-	-	4,046,805
2,671,529	17,190	3,821		711,346		1,939,172
6,718,334	17,190	3,821		711,346		5,985,977
20,450,242	-	-	-	-	-	20,450,242
549,661	7,783	10,809		273,924		257,145
1,254,782	-	-	-	-	-	1,254,782
153,099	153,099	-	-	-	-	-
64,338	64,338	-	-	-	-	-
30,559	-	-		2,652		27,907
11,796	-	11,796	-	-	-	-
917,809	188,934	-		303,560		425,315
-	-	-	-	-	-	-
23,432,286	414,154	22,605		580,136		22,415,391
30,150,620	431,344	26,426		1,291,482		28,401,368
628,971	-	11,796		237,244		379,931
82,697	-	-		82,697		-

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים:

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים:

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

פקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים

נכסי חוב אחרים לפי בטחונות:

משכנתאות

הלוואות על פוליסות

הלוואות בשעבוד נדל"ן

הלוואות בשעבוד מניות המקנות שליטה

בטחונות אחרים

לא מובטחים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

כולל נכסי חוב בדירוג פנימי שדירוגם

הופחת על ידי החברה

דירוג בינלאומי *

ליום 31 בדצמבר 2016

סה"כ	לא מדורג	מ-BBB	נמוך	BBB	A ומעלה
אלפי ש"ח					
143,402	-	-		18,563	124,839
2,091,455	-	608,407		1,273,961	209,087
2,234,857	-	608,407		1,292,524	333,926
29,455	6,581	-		22,874	-
-	-	-		-	-
146,013	27,391	-		10,273	108,349
175,468	33,972	-		33,147	108,349
2,410,325	33,972	608,407		1,325,671	442,275
108,349	-	-		-	108,349

נכסי חוב בחו"ל

נכסי חוב סחירים:

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"ל

נכסי חוב שאינם סחירים:

אגרות חוב קונצרניות

פקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים

נכסי חוב אחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

(* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחמים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב (המשך)

(2) פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך)

(א) נכסי חוב (המשך)

דירוג מקומי (*)

ליום 31 בדצמבר 2015

סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A	AA ומעלה
אלפי ש"ח				
4,667,749	-	-	-	4,667,749
1,803,250	40,032	3,988	615,601	1,143,629
6,470,999	40,032	3,988	615,601	5,811,378
19,780,084	-	-	-	19,780,084
563,974	14,870	-	291,813	257,291
680,348	-	-	-	680,348
15,018	15,018	-	-	-
84,517	84,517	-	-	-
70,086	-	-	3,002	67,084
26,118	-	26,118	-	-
724,912	149,413	-	310,666	264,833
-	-	-	-	-
21,945,057	263,818	26,118	605,481	21,049,640
28,416,056	303,850	30,106	1,221,082	26,861,018
574,479	-	26,118	189,464	358,897
135,817	-	-	74,824	60,993

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים:

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים:

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

פקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים

נכסי חוב אחרים לפי בטחונות:

משכנתאות

הלוואות על פוליסות

הלוואות בשעבוד נדל"ן

הלוואות בשעבוד מניות המקנות

שליטה

בטחונות אחרים

לא מובטחים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

כולל נכסי חוב בדירוג פנימי שדירוגם

הופחת על ידי החברה

דירוג בינלאומי (*)

ליום 31 בדצמבר 2015

סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB	A ומעלה
אלפי ש"ח				
55,917	-	-	-	55,917
1,086,787	4,689	391,599	642,310	48,189
1,142,704	4,689	391,599	642,310	104,106
15,587	-	-	15,587	-
-	-	-	-	-
64,557	20,430	-	10,150	33,977
80,144	20,430	-	25,737	33,977
1,222,848	25,119	391,599	668,047	138,083
33,977	-	-	-	33,977

נכסי חוב בחו"ל

נכסי חוב סחירים:

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"ל

נכסי חוב שאינם סחירים:

אגרות חוב קונצרניות

פקדונות בבנקים ומוסדות פיננסיים

נכסי חוב אחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב (המשך)

(2) פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך)

(ב) סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בארץ)

מידע נוסף

דירוג מקומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	לא מדורג	נמוך	BBB	AA ומעלה	
		מ-BBB	עד A		
אלפי ש"ח					
216,437	177,876	-	14,940	23,621	חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
7,013	-	-	-	7,013	נכסי מסים נדחים
464,475	464,475	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
1,648,956	-	-	16,267	1,632,689	מזומנים ושווי מזומנים

דירוג מקומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	לא מדורג	נמוך	BBB	AA ומעלה	
		מ-BBB	עד A		
אלפי ש"ח					
234,579	214,392	-	1,760	18,427	חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
15,520	-	-	-	15,520	נכסי מסים נדחים
294,954	294,954	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
1,848,261	-	-	28,666	1,819,595	מזומנים ושווי מזומנים

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(ג) סיכוני אשראי בגין מכשירים חוץ מאזניים (בארץ)

דירוג מקומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	לא מדורג	נמוך	BBB	AA	
		מ-BBB	עד A	ומעלה	
אלפי ש"ח					
85,364	-	-	62,763	22,601	מסגרות אשראי בלתי מנוצלות

דירוג מקומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	לא מדורג	נמוך	BBB	AA	
		מ-BBB	עד A	ומעלה	
אלפי ש"ח					
161,424	-	-	65,430	95,994	מסגרות אשראי בלתי מנוצלות

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(א) סיכוני אשראי נכסי חוב (המשך)

(2) פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים (המשך)

(ד) סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בחול"ל)

דירוג בינלאומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה	
27,391	27,391	-	-	-	הלוואות לחברות כלולות (**)
50,200	1,279	-	14,630	34,291	חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
-	-	-	-	-	נכסי מסים נדחים
1,934,586	1,934,586	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
175,299	-	-	-	175,299	מזומנים ושווי מזומנים

דירוג בינלאומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה	
20,430	20,430	-	-	-	הלוואות לחברות כלולות (**)
22,478	296	-	22,182	-	חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
-	-	-	-	-	נכסי מסים נדחים
2,214,260	2,214,260	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
157,306	-	-	-	157,306	מזומנים ושווי מזומנים

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטוחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.
(**) ראה באור 9.ט.38.

(ה) סיכוני אשראי בגין מכשירים חוץ מאזניים (בחול"ל)

דירוג בינלאומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה	
13,195	-	-	-	13,195	מסגרות אשראי בלתי מנוצלות

דירוג בינלאומי (*)					
ליום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה	
7,109	-	-	-	7,109	מסגרות אשראי בלתי מנוצלות

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

ב) מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי

(1) בחודש אוגוסט 2013 אישר המפקח לחברה שימוש במודל פנימי לדירוג אשראי (להלן - "המודל"). שפותח על ידה. על-פי האישור, לעניין הוראות הדין לגבי דירוג אשראי, יראו בדירוג על-פי המודל כדירוג המקביל מבחינת הסיכון לדירוג של חברה מדרגת, בכפוף לתנאים הבאים:

(א) השימוש במודל ייעשה במסגרת המבנה, המתודולוגיה והנהלים שהוצגו למפקח אגב תהליך בחינת המודל;

(ב) המודל יהא תקף להערכת אשראי לחברות בישראל שהן: חברות תפעוליות; חברות החזקה/השקעה; חברות הפעילות בענפים: בנקאות, לייסינג, נדל"ן מניב. (למעט חברות מענף נדל"ן יזמי).

(ג) כל שינוי מהותי במבנה המודל, טעון אישור מראש של המפקח;

(ד) החברה תהא רשאית להקצות הון בשל נכסי חוב בלתי סחירים אשר דורגו על פי המודל ואינם מדורגים בדירוג חיצוני החל מהדוחות הכספיים לרבעון השלישי של 2013:

1. הקצאת הון לפי השיעורים המפורטים בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 (להלן - "תקנות ההון").

2. הפחתה בשיעור של 50% מהפער שבין ההון הנדרש לפי תקנות ההון לבין ההון הנדרש בשל דירוג לפי המודל. אם קיים להלוואה גם דירוג חיצוני, יש להקצות הון לפי הנמוך מבין הדירוגים.

כמו כן, נקבעו באישור הוראות לעניין דיווחים מיידיים ותקופתיים שעל החברה להגיש למפקח בקשר למודל.

(2) קיים שוני בסולמות דירוג בין נכסי חוב בארץ לבין נכסי חוב בחו"ל. בהתאם לחוזר שוק ההון-2008-6-1 בדבר פרסום סולם המרה בין סולם הדירוג הישראלי לסולם הדירוג הבינלאומי, במהלך 2009 פרסמו חברות הדירוג ניתוח השוואתי בין סולם הדירוג המקומי לסולם הדירוג הבינלאומי.

(3) מידע בדבר סיכוני אשראי בבאור זה אינו כולל את הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה המוצגים בסעיף ד' להלן.

(4) לעניין החשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה ראה סעיף ב.4.1 להלן.

(5) החברה חשופה בפעילותה גם לחייבים אחרים כגון מעסיקים, ומבוטחים. עליה במקרי חדלות פירעון של עסקים בישראל עשויה להשפיע גם על היקף חובות מעבידים בגין אי העברת תשלומים בגין הפקדות לביטוח פנסיוני עבור עובדיהם, המחייבת את הגופים המוסדיים בקבוצה לנקיטת הליכים. לעניין יתרות פרמיה לגבייה בסך 719,100 אלפי ש"ח (שנת 2015 - 569,423 אלפי ש"ח) ראה באור 10.

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(ב) מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי (המשך)

(6) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסיים סחירים ושאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2016			
סיכון חוץ	סיכון אשראי מאזני		
מאזני	%	סכום	
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	
-	2.9	945,736	ענף משק
-	4.3	1,384,691	תעשייה
76,840	1.6	525,984	בינוי ונדל"ן
-	0.1	42,074	חשמל ומים
-	0.7	228,775	מסחר
21,719	0.8	271,108	תחבורה ואחסנה
-	9.9	3,223,337	תקשורת ושרותי מחשב
-	1.1	355,441	בנקים
-	0.6	206,228	שירותים פיננסיים
-	0.3	102,330	שירותים עסקיים אחרים
-	1.2	406,371	חברות אחזקה
-	0.6	208,429	אנשים פרטיים
-	75.9	24,660,441	אחר
98,559	100.0	32,560,945	אג"ח מדינה
			סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2015			
סיכון חוץ	סיכון אשראי מאזני		
מאזני	%	סכום	
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	
-	1.4	425,732	ענף משק
14,926	3.7	1,083,354	תעשייה
78,537	1.1	311,714	בינוי ונדל"ן
-	0.1	23,193	חשמל ומים
-	0.4	125,527	מסחר
75,070	0.6	170,225	תחבורה ואחסנה
-	8.2	2,422,454	תקשורת ושרותי מחשב
-	0.6	175,954	בנקים
-	0.2	73,859	שירותים פיננסיים
-	0.3	74,194	שירותים עסקיים אחרים
-	0.8	248,948	חברות אחזקה
-	0.0	-	אנשים פרטיים
-	82.6	24,503,750	אחר
168,533	100.0	29,638,904	אג"ח מדינה
			סך הכל

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4. מידע בדבר סיכוני אשראי בגין נכסים כנגד חוזים שאינם תלויי תשואה (המשך)

(ב) מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי (המשך)

(7) סיכונים גיאוגרפיים

פירוט מדינות/ אזורים שהחשיפה להם עולה על 1% מסך ההשקעות:

ליום 31 בדצמבר 2016

סה"כ	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות (אחרות *)	נדל"ן להשקעה	קרנות נאמנות	תעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
אלפי ש"ח										
34,314,129	(33,050)	34,347,179	4,786,403	641,395	-	195,138	773,427	3,328,930	24,621,886	ישראל
2,441,588	60,783	2,380,805	298,864	-	22,999	789,695	215,393	1,053,854	-	ארה"ב
633,027	-	633,027	551,463	-	-	24,995	-	56,569	-	שוויץ
2,524,798	110,006	2,414,792	626,046	-	141,763	656,717	68,956	902,747	18,563	אחר
<u>39,913,542</u>	<u>137,739</u>	<u>39,775,803</u>	<u>6,262,776</u>	<u>641,395</u>	<u>164,762</u>	<u>1,666,545</u>	<u>1,057,776</u>	<u>5,342,100</u>	<u>24,640,449</u>	סכום כולל

פירוט מדינות/ אזורים שהחשיפה להם עולה על 1% מסך ההשקעות:

ליום 31 בדצמבר 2015

סה"כ	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות (אחרות *)	נדל"ן להשקעה	קרנות נאמנות	תעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
אלפי ש"ח										
33,119,702	28,793	33,090,909	4,490,046	772,115	-	43,471	814,459	2,467,068	24,503,750	ישראל
1,808,415	-	1,808,415	197,542	-	33,838	1,011,882	217,109	348,044	-	ארה"ב
426,550	-	426,550	259,779	-	-	50,463	-	116,308	-	שוויץ
2,303,865	192,316	2,111,549	622,956	-	97,022	774,368	79,025	538,178	-	אחר
<u>37,658,532</u>	<u>221,109</u>	<u>37,437,423</u>	<u>5,570,323</u>	<u>772,115</u>	<u>130,860</u>	<u>1,880,184</u>	<u>1,110,593</u>	<u>3,469,598</u>	<u>24,503,750</u>	סכום כולל

(*) השקעות אחרות כוללות נכסי ביטוח משנה, השקעות בחברות כלולות, מזומנים והשקעות פיננסיות אחרות שלא נכללו בטורים האחרים.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4.1 סיכוני אשראי מבטחי משנה

החברה מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה, שרובו נעשה באמצעות מבטחי משנה בחו"ל. עם זאת, ביטוח המשנה אינו משחרר את החברה מחובתה כלפי מבטחיה על פי פוליסות הביטוח.

החברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי וודאות לגבי יכולת מבטחי המשנה לשלם את חלקם בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (נכסי ביטוח המשנה). על כן יש ביציבות הפיננסית של מבטחי המשנה וביכולת הפירעון שלהם, כדי להשפיע על התוצאות העסקיות של החברה. חשיפה זו מנוהלת על ידי מעקב שוטף אחר דירוג של מבטח המשנה בשוק העולמי וכן אחר קיום התחייבויותיהם הכספיות.

החברה חשופה לריכוז סיכון אשראי למבטח משנה בודד, עקב מבנה שוק ביטוח המשנה והכמות המוגבלת של מבטחי משנה בעלי דירוג מספק.

בהתאם להנחיית המפקח קובע דירקטוריון החברה, אחת לשנה, מסגרות חשיפה מרביות למבטחי המשנה, עימם התקשרה ו/או תתקשר החברה, המבוססות בעיקר על דירוגם. חשיפות אלו מנוהלות בחברה על ידי בחינה פרטנית של כל אחד ממבטחי המשנה.

כמו כן, חשיפות החברה מפוזרות בין מבטחי משנה שונים, והעיקריות שבהן הינן למבטחי משנה המדורגים בדירוגים גבוהים יחסית.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4.1. סיכוני אשראי מבטחי משנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016											קבוצת דירוג (ד)
חובות בפיגור (ב)		נכסי ביטוח משנה							סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2016		
מל שנה	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א) (ג)	סכום כתבי אשראי שנתקבלו ממבטחי משנה	פקדונות מבטחי משנה	בביטוח חבויות	בביטוח רכוש	בביטוח בריאות	בביטוח חיים	יתרות בחובה (זכות נטו)	2016	
					באלפי ש"ח						
-	-	96,268	-	236,707	284,453	61,824	11,380	6,214	(30,896)	223,261	AA ומעלה
1	-	224,963	6,284	13,226	81,008	62,523	23,758	97,820	(20,636)	178,317	(ה) Swiss Reinsurance Co אחרים
1	-	321,231	6,284	249,933	365,461	124,347	35,138	104,034	(51,532)	401,578	
-	-	197,717	827	183	106,991	98,107	1,000	3,095	(10,466)	128,652	A
6	669	119,416	657	33,580	73,403	103,769	385	4,930	(28,834)	192,035	(i) Assicurazioni Generali SpA אחרים
6	669	317,133	1,484	33,763	180,394	201,876	1,385	8,025	(39,300)	320,687	
-	-	261	-	498	-	937	-	-	(178)	1,377	BBB
258	151	(14)	-	-	4,690	325	-	100	(5,129)	3,395	נמור מ-BBB - או לא מדורג (ז)
265	820	638,611	7,768	284,194	550,545	327,485	36,523	112,159	(96,139)	727,037	סך הכל

הערות:

1. (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: יתרות בחובה (זכות) נטו, נכסי ביטוח משנה, בניכוי הפקדונות ובניכוי סכום כתבי האשראי שנתקבלו ממבטחי המשנה כערבות להתחייבויותיהם.
(ב) לאחר הפחתת הפרשה לחובות מסופקים בסך של כ- 2,172 אלפי ש"ח.
(ג) סך כל ההפרשות לחובות מסופקים בתוספת הקטנת חלקם של מבטחי משנה בתביעות תלויות ובעתודות מסתכם בסך של כ- 2,172 אלפי ש"ח המהווים כ- 0.3% מסך החשיפה ליום 31 בדצמבר 2016.
(ד) הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג AMBest והומר, לצורכי דיווח, לדירוג חברת S&P לפי מפתח שנקבע בתקנות דרכי השקעה. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.
(ה) כולל יתרות הנובעות מהסכם ביטוח משנה במסגרת רכישת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי. לפרטים ראה באור 2.38.
(ו) סך הפרמיות של ג'נרלי (בעל השליטה לשעבר בחברת האם) כולל פרמיות בביטוח משנה פקולטטיבי בשיעור 100% בסך של כ- 71 מיליון ש"ח בגין מבוטח אחד.
(ז) בקבוצה הלא מדורגת נכללות יתרות בגין תביעות תלויות באמצעות ברוקרים מעסקים שנתקבלו עד וכולל שנת 2003 בסך של כ- 1,195 אלפי ש"ח.
2. סך כל החשיפה של מבטחי המשנה לאירוע רעידת אדמה בביטוח כללי הינה כ- 5,025 מיליון ש"ח, בהסתברות נזק מירבי שהייתה בעיקרה כ-1.80% (MPL שנקבע על פי מודל שאימצה החברה). לפרטים ראה גם באור 3.37.ב.א). מבטח המשנה המשמעותי ביותר הינו סוויס רי, וחלקו בחשיפה זו הינו כ- 1,192 מיליון ש"ח.
3. לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה לשנת 2016. כמו כן, קיימת חשיפה של כ- 92 מיליון ש"ח, לחברת ביטוח ישראלית, בגין עסקת ביטוח משנה בביטוח חיים.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

4.1. סיכוני אשראי מבטחי משנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015

חובות בפיגור (ב)		נכסי ביטוח משנה								סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2015	קבוצת דירוג (ד)
מעל שנה	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א) (ג)	שנתקבלו ממבטחי משנה	פקדונות מבטחי משנה	בביטוח חבויות	בביטוח רכוש	בביטוח בריאות	בביטוח חיים	יתרות בחובה (זכות) נטו		
-	-	31,264	-	10,696	20,812	53,942	9,440	5,876	(48,110)	181,423	AA ומעלה
-	-	53,301	-	-	37,042	12,902	5,768	3,827	(6,238)	45,636	Swiss Reinsurance Co
1	-	185,728	6,377	11,215	37,271	56,273	16,053	89,732	3,991	123,101	Munich Reinsurance Co AG
1	-	270,293	6,377	21,911	95,125	123,117	31,261	99,435	(50,357)	350,160	אחרים
-	-	221,515	839	2,460	100,054	137,182	522	1,694	(14,638)	102,142	A
7	7	113,838	667	27,157	48,547	102,597	2,708	2,879	(15,069)	171,138	(ה) Assicurazioni Generali SpA
7	7	335,353	1,506	29,617	148,601	239,779	3,230	4,573	(29,707)	273,280	אחרים
-	3	772	-	317	-	1,207	-	-	(118)	1,713	BBB
294	76	(1,696)	-	-	6,267	1,492	-	206	(9,661)	4,873	נמוך מ-BBB - או לא מדורג (ו)
302	86	604,722	7,883	51,845	249,993	365,595	34,491	104,214	(89,843)	630,026	סך הכל

הערות:

- (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: יתרות בחובה (זכות) נטו, נכסי ביטוח משנה, בניכוי הפקדונות ובניכוי סכום כתבי האשראי שנתקבלו ממבטחי המשנה כערבות להתחייבויותיהם.

(ב) לאחר הפחתת הפרשה לחובות מסופקים בסך של כ- 2,141 אלפי ש"ח.

(ג) סך כל ההפרשות לחובות מסופקים בתוספת הקטנת חלקם של מבטחי משנה בתביעות התלויות ובעתודות מסתכם בסך של כ- 2,535 אלפי ש"ח המהווים כ-0.4% מסך החשיפה ליום 31 בדצמבר 2015.

(ד) הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג AMBest והומר, לצורכי דיווח, לדירוג חברת S&P לפי מפתח שנקבע בתקנות דרכי השקעה. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל -A ועד +A.

(ה) סך הפרמיות של ג'נרלי (בעל השליטה לשעבר בחברת האם) כולל פרמיות בביטוח משנה פקולטטיבי בשיעור 100% בסך של כ- 48 מיליון ש"ח בגין מבוטח אחד.

(ו) בקבוצה הלא מדורגת נכללות יתרות בגין תביעות תלויות באמצעות ברוקרים מעסקים שנתקבלו עד וכולל שנת 2003 בסך של כ- 3,321 אלפי ש"ח.
- סך כל החשיפה של מבטחי המשנה לאירוע רעידת אדמה בביטוח כללי הינה כ- 4,421 מיליון ש"ח, בהסתברות נזק מירבי שהייתה בעיקרה כ-1.80% (MPL שנקבע על פי מודל שאימצה החברה). לפרטים ראה גם באור 3.7.ב.א).
- לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה לשנת 2015. יתרות מבטח המשנה מיוניק ר', פורטו לעיל רק לצורכי מספרי השוואה מול שנה קודמת למרות שהחשיפה והפרמיה שלו, לא עלו על 10% מסך כל מבטחי המשנה. כמו כן, קיימת חשיפה של כ- 95 מיליון ש"ח, לחברת ביטוח ישראלית, בגין עסקת ביטוח משנה בביטוח חיים.

ב. פירוט הסיכונים (המשך)

5. סיכונים כלליים

א) מצב המשק והתעסוקה

לרמת התעסוקה השפעה ניכרת על עסקי הקבוצה בתחום ביטוח החיים והחסכון לטווח ארוך. להרעה ברמת התעסוקה, ירידה במספר המועסקים וגידול בשיעור האבטלה ולירידה ברמת השכר למועסק, השפעה על היקף המכירות החדשות ועל שיעורי הביטולים בתיק. בנוסף, למצב המשק בכללותו השלכה על עסקי הקבוצה בתחומים השונים לפעילותה. מיתון במשק עלול לגרום לגידול בחובות אבודים, גידול בתביעות אובדן כושר, לצמצום הכיסויים הנרכשים בפוליסות ולעלייה ברמת ההונאות. כמו כן מצב המשק עשוי להשפיע על שווי השוק של נכסי הקבוצה בישראל. בשנת 2016 נתוני המשק העידו על המשך צמיחה ואבטלה נמוכה.

הקבוצה עוקבת אחר התפתחויות במצב המשק ונערכת בהתאם לתנאי השוק.

ב) שינויים ברגולציה וציות

חברות הקבוצה כפופות לרגולציה נרחבת בתחומי פעילותה. שינויים בהוראות הדין או הנחיות רגולטוריות משפיעים על תוכן פעילות החברות וכדאיות שיווק המוצרים השונים המשווקים על ידן ואף על הדיווח הכספי של החברות. אי עמידה בדרישות רגולטוריות, לרבות בשוגג, עלולה לגרום סנקציות, בין היתר, שלילת רישיונות והיתרים וקנסות כספיים כלפי הקבוצה, ויכולה להוות בסיס לתביעות נגדה.

לרגולציה בתחומי הביטוח והחסכון ארוך טווח השלכה ניכרת על התעריף הנגבה וכן על שיעור דמי הניהול הנגבים במוצרים השונים, תהליכי המכירה, אופי המוצרים, היכולת לבדל מוצרים מהמתחרים ועל רמת ההוצאות של החברות. להוראות הדין, להנחיות ולהסכמים הנוגעים למבנה החסכון במשק ובעיקר לגבי החסכון הפנסיוני לרבות השלכות המיסוי שלו, השפעות על שינויים בהיקף הפעילות של התחום ועל מידת התחליפיות בין המוצרים השונים, לרבות אפשרויות הניוד ביניהם. כמו כן שינויים בחקיקה וברגולציה עשויים להשפיע על החברה גם בהתייחס למוצרים שנמכרו בעבר, הן בדרך של תחולה רטרואקטיבית והן עקב השפעתם על פרשנות ההסכמים שנכרתו בעבר והן כנגזרת של התחרות. כתוצאה, להוראות אלו השפעות הן על תיק ביטוח החיים והחסכון לטווח ארוך של החברות והן על המכירות העתידיות שלהן.

ריבוי שינויי רגולציה יוצר עומס על מערכי הטכנולוגיה והתפעול ועלול להגביר את החשיפה לטעויות תפעוליות או יכולת ציות להנחיות החדשות, עקב הצורך בשינוי תהליכים.

לאחרונה פורסמו מספר חוזרים וטיטות חוזרים אשר עשויים להשפיע על רווחיות הקבוצה, כגון: חוזר בעניין שיווק פוליסות ביטוח חיים הכוללות מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים, חוזר הוראות לעניין בחירת קופת גמל, חוזר בעניין איחוד חשבונות קיימים בקרנות פנסיה חדשות, טיטה לעניין יוד מקבלי קצבה וכו'.

דרישה רגולטורית מרכזית עבור חברות הביטוח הינה דרישות הלימות הון. שינויים רגולטוריים בדרישות הון עשויים להשפיע על פעילויות החברות והיקפיהן. לפרטים בדבר דרישות הון של החברה ראה באור 14.ה. לדוחות הכספיים.

כמן כן, סוכנויות הביטוח של החברה כפופות אף הן לרגולציה, לרבות רגולציה הנוגעת להחזקת סוכנויות על-ידי מבטח וכן חובות המוטלים על משווקים פנסיוניים. לשינויים בהוראות הדין הנוגעים לפעילותן של סוכנויות הביטוח, השפעה על פעילות הסוכנויות ורווחיותן.

החברה עוקבת אחר ההלכות ורגולציה חדשה בתחומי פעילותה ו/או בתחומים שיש בהם כדי להשפיע על החברה על מנת לאתר את עקרונות היסוד והכיוונים הכלליים אליהם נעשה ניסיון לחתור מצד בתי המשפט, המחוקק או הרגולטור, על מנת לכלכל את צעדי החברה באופן שיהלום עקרונות וכיוונים אלו, גם אם טרם קיבלו ביטוי קונקרטי בהלכה או רגולציה חדשה. יחד עם זאת, קשה לצפות הלכה / חקיקה / רגולציה חדשה לרבות שינויים בדגשים או בכיוונים של הרשויות הרלבנטיות (בתי המשפט, הכנסת והפיקוח על הביטוח) וכן חוסר ודאות טבעי ביחס להולדתן של אלו (קבלת רוב בחקיקה מקום שהוא דרוש, קבלת אישורים נדרשים, כגון אישור ועדת הכספים של הכנסת או שר האוצר ביחס לתקנות באישורו, נושאים שבהם יוגש ערעור לבית המשפט העליון ואשר בהם יפסוק בית המשפט העליון באופן שונה מהעבר וכיוצא). מאחר ומטבע הדברים מדובר בהתרחשות של אירוע עתידי בלתי ידוע ובלתי ודאי הסיכון האמור הינו בר ניהול או הקטנה במידה מועטה, במיוחד כשהלכה חדשה / רגולציה חדשה חלה על פוליסות קיימות שהחברה הנפיקה בעבר.

באור 37 - ניהול סיכונים (המשך)ב. פירוט הסיכונים (המשך)5. סיכונים כלליים (המשך)ג) גידול בתחרותיות

עלייה ברמת התחרות בתחומים בהם הקבוצה פועלת, עלולה לפגוע ברווחיות הקבוצה. המפקח, בהסדרה רגולטורית, מוביל מהלכים בעשור האחרון המגבירים את התחרות בתחום חסכון ארוך טווח. מבחינת מידת התחליפיות בין המוצרים, קביעת מוצרים אחידים וברמת ומבנה דמי הניהול.

ד) שינוי בטעמי הציבור

נטיית הציבור לבחור במוצרים התחליפיים או שלא לבצע ביטוח, או בהקשר של מימוש גמלה עשויה להשפיע על הביקוש למוצרי הקבוצה ועל הרווחיות בתחומים השונים. קשת המוצרים הרחבה שמציעה החברה במרבית תחומי הביטוח ממתנת סיכון זה. החברה מתמודדת עם הסיכון באמצעות מעקב אחרי טעמי הציבור והתאמת מוצריה בהתאם.

ה) תקדימים משפטיים וסמכויות הממונה ליתן הכרעות עקרוניות

חברות הקבוצה חשופות להחלטות שיפוטיות, לרבות בתביעות ייצוגיות הן המוגשות כנגדה והן כנגד גופים אחרים בענף, וכן להכרעות מעין שיפוטיות הניתנות על-ידי הממונה במסגרת סמכויותיו לדון בתלונות מבטחים ו/או לערוך ביקורת, המהוות תקדים משפטי המשפיעות על פעילות הקבוצה.

לענין תביעות ייצוגיות, הליכים משפטיים ואחרים לרבות תביעות והליכים הקשורים לסיכוני רגולציה או סיכונים תפעוליים, ראה באור 1.39 לדוחות הכספיים.

בנוסף לאמור לעיל, החברה בוחנת את תהליכי העבודה, המסמכים והטפסים במקומות בהם קיים באופן טבעי ריבוי מופעים מאותו סוג או ענין ואשר יש בהם ייצוגיות מובנית. כמו כן, החברה בוחנת, ככל האפשר, תביעות והליכים שהוגשו כנגדה, כמו גם תביעות והליכים שלא כנגדה בענפי העיסוק שלה וכן פסיקות בהליכים אלו והיא מנסה להפיק לקחים ביחס לתהליכי העבודה הנוהגים על ידה.

ו) הליכים משפטיים

הגופים המוסדיים בקבוצה הינם צד להליכים משפטיים, ובכללם תובענות ייצוגיות, והכרעות של הממונה במסגרת סמכויותיו לטפל בתלונות ו/או לערוך ביקורות, אשר עלולים להביא לחיובם בסכומים מהותיים ו/או לטיפול הקבוצה בתכניות הביטוח/פנסיה/גמל באופן שונה מזה שנהגה הקבוצה בעבר, לרבות להטיל עליה עיצומים כספיים. לדרכי התמודדות החברה ראה סעיף ב.5.ב) לעיל.

ז) פגיעה במוניטין

מוניטין הקבוצה ושמה הטוב מהווים גורם חשוב בהתקשרות הקבוצה עם לקוחות חדשים ושמירה על לקוחות קיימים. לפגיעה בשמה הטוב של הקבוצה עלולה להיות פגיעה מהותית על עסקי הקבוצה.

ג. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2016						
סה"כ	תלויי תשואה	לא כספיים ואחרים אלפי ש"ח	במטבע חוץ (* אלפי ש"ח	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
נכסים						
852,165	-	852,165	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
7,013	-	7,013	-	-	-	נכסי מסים נדחים
1,894,376	49	1,894,327	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
647,884	-	647,884	-	-	-	רכוש קבוע
315,454	-	296,521	-	102	18,831	השקעות בחברות כלולות
5,686,004	5,686,004	-	-	-	-	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
641,395	-	641,395	-	-	-	נדל"ן להשקעה אחר
1,026,712	8,162	-	8,699	854,816	155,035	נכסי ביטוח משנה
310,967	16,011	-	23,527	271,429	-	נכסי מסים שוטפים
926,479	628,665	22,918	90,140	-	184,756	חייבים ויתרות חובה
719,100	180,060	-	53,136	231,533	254,371	פרמיות לגבייה
76,296,715	76,296,715	-	-	-	-	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
השקעות פיננסיות אחרות:						
8,953,191	-	-	2,279,585	4,349,397	2,324,209	נכסי חוב סחירים
23,607,754	-	-	242,377	22,300,085	1,065,292	נכסי חוב שאינם סחירים
1,057,776	-	1,057,776	-	-	-	מניות
2,399,061	-	2,360,453	35,518	-	3,090	אחרות
36,017,782	-	3,418,229	2,557,480	26,649,482	3,392,591	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
7,267,318	7,267,318	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,824,255	-	-	263,695	-	1,560,560	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>134,433,619</u>	<u>90,082,984</u>	<u>7,780,452</u>	<u>2,996,677</u>	<u>28,007,362</u>	<u>5,566,144</u>	סך הכל נכסים

* במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו או בהצמדה אליהם.

ג. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016						
סה"כ	תלויי תשואה	לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ (*)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
4,858,062	-	4,858,062	-	-	-	סך הכל הון
						התחייבויות
33,789,715	-	-	27,456	32,883,611	878,648	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
89,523,351	89,523,351	-	-	-	-	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
399,654	-	399,654	-	-	-	התחייבויות מסים נדחים
309,395	142,413	95,233	-	-	71,749	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
1,624	-	-	-	1,624	-	התחייבויות בגין מסים שוטפים
1,730,639	99,479	52,849	230,620	468,824	878,867	זכאים ויתרות זכות
<u>3,821,179</u>	<u>168,947</u>	<u>4,885</u>	<u>36,748</u>	<u>835,454</u>	<u>2,775,145</u>	התחייבויות פיננסיות
<u>129,575,557</u>	<u>89,934,190</u>	<u>552,621</u>	<u>294,824</u>	<u>34,189,513</u>	<u>4,604,409</u>	סך הכל התחייבויות
<u>134,433,619</u>	<u>89,934,190</u>	<u>5,410,683</u>	<u>294,824</u>	<u>34,189,513</u>	<u>4,604,409</u>	סך הכל הון והתחייבויות
-	148,794	2,369,769	2,701,853	(6,182,151)	961,735	סך הכל חשיפה מאזנית
-	-	115,434	(4,527,757)	-	4,412,323	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
<u>-</u>	<u>148,794</u>	<u>2,485,203</u>	<u>(1,825,904)</u>	<u>(6,182,151)</u>	<u>5,374,058</u>	סך הכל חשיפה

(* במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו או בהצמדה אליהם.)

ג. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015						
סה"כ	תלויי תשואה	לא כספיים ואחרים אלפי ש"ח	במטבע חוץ (* אלפי ש"ח	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
נכסים						
895,018	-	895,018	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
15,520	-	15,520	-	-	-	נכסי מסים נדחים
1,833,422	59	1,833,363	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
681,890	-	681,890	-	-	-	רכוש קבוע
700,196	-	690,296	9,851	49	-	השקעות בחברות כלולות נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
5,328,453	5,328,453	-	-	-	-	נדל"ן להשקעה אחר
772,115	-	772,115	-	-	-	נכסי ביטוח משנה
754,293	6,734	-	22,681	584,178	140,700	נכסי מסים שוטפים
466,166	16,083	-	26,170	423,913	-	חייבים ויתרות חובה
459,625	163,011	17,579	70,529	-	208,506	פרמיות לגבייה
569,423	201,773	-	47,859	260,327	59,464	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
70,126,455	70,126,455	-	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות:
7,613,703	-	-	1,196,535	3,876,833	2,540,335	נכסי חוב סחירים
22,025,201	-	-	145,744	21,693,592	185,865	נכסי חוב שאינם סחירים
1,110,593	-	1,110,593	-	-	-	מניות
2,509,214	-	2,496,397	12,642	-	175	אחרות
33,258,711	-	3,606,990	1,354,921	25,570,425	2,726,375	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
7,801,126	7,801,126	-	-	-	-	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
2,005,567	-	-	200,229	-	1,805,338	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
125,667,980	83,643,694	8,512,771	1,732,240	26,838,892	4,940,383	סך הכל נכסים

* במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו או בהצמדה אליהם.

ג. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015						
סה"כ	תלויי תשואה	לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ (*)	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח						
4,686,897	-	4,686,897	-	-	-	סך הכל הון
						התחייבויות
32,326,206	-	-	51,119	31,493,835	781,252	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
83,312,638	83,312,638	-	-	-	-	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
501,781	-	501,781	-	-	-	התחייבויות מסים נדחים
306,073	136,709	100,392	-	-	68,972	התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
30,009	-	-	-	30,009	-	התחייבויות בגין מסים שוטפים
1,503,675	46,591	105,586	174,714	462,252	714,532	זכאים ויתרות זכות
<u>3,000,701</u>	<u>236,983</u>	<u>1,961</u>	<u>29,655</u>	<u>837,522</u>	<u>1,894,580</u>	התחייבויות פיננסיות
<u>120,981,083</u>	<u>83,732,921</u>	<u>709,720</u>	<u>255,488</u>	<u>32,823,618</u>	<u>3,459,336</u>	סך הכל התחייבויות
<u>125,667,980</u>	<u>83,732,921</u>	<u>5,396,617</u>	<u>255,488</u>	<u>32,823,618</u>	<u>3,459,336</u>	סך הכל הון והתחייבויות
-	(89,227)	3,116,154	1,476,752	(5,984,726)	1,481,047	סך הכל חשיפה מאזנית
-	-	216,854	(2,652,142)	-	2,435,288	חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
<u>-</u>	<u>(89,227)</u>	<u>3,333,008</u>	<u>(1,175,390)</u>	<u>(5,984,726)</u>	<u>3,916,335</u>	סך הכל חשיפה

(* במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר ולאירו או בהצמדה אליהם.)

ד. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

1. פירוט הרכב ההשקעות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ אלפי ש"ח	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
7,267,318	-	2,777,446	-	4,489,872	מזומנים ושווי מזומנים
60,049,656	30,771,971	3,563,051	16,627,526	9,087,108	נכסים סחירים
22,766,010	9,443,631	1,741,380	7,498,908	4,082,091	נכסים בלתי סחירים
<u>90,082,984</u>	<u>40,215,602</u>	<u>8,081,877</u>	<u>24,126,434</u>	<u>17,659,071</u>	סך הכל הנכסים
					חשיפה לנכס הבסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
-	9,742,331	(22,875,167)	-	13,132,836	

ליום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	לא כספיים ואחרים	במטבע חוץ אלפי ש"ח	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
7,801,126	-	2,684,786	-	5,116,340	מזומנים ושווי מזומנים
57,309,111	29,831,864	3,879,592	13,407,960	10,189,695	נכסים סחירים
18,533,457	9,765,680	599,091	7,355,012	813,674	נכסים בלתי סחירים
<u>83,643,694</u>	<u>39,597,544</u>	<u>7,163,469</u>	<u>20,762,972</u>	<u>16,119,709</u>	סך הכל הנכסים
					חשיפה לנכס הבסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא
-	7,669,211	(24,111,160)	-	16,441,949	

2. סיכון אשראי עבור נכסים בארץ

דירוג מקומי (* ליום 31 בדצמבר 2016)					
סה"כ (**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה	
14,280,712	-	-	-	14,280,712	נכסי חוב בארץ; אגרות חוב ממשלתיות
11,484,927	39,188	36,579	2,844,703	8,564,457	נכסי חוב אחרים - סחירים
11,559,351	1,092,908	113,384	3,246,215	7,106,844	נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים
<u>37,324,990</u>	<u>1,132,096</u>	<u>149,963</u>	<u>6,090,918</u>	<u>29,952,013</u>	סך הכל נכסי חוב בארץ
3,634,466	-	16,788	1,888,242	1,729,436	מזה נכסי חוב בדירוג פנימי כולל נכסי חוב בדירוג פנימי שדירוגם הופחת על ידי החברה
589,928	-	-	589,928	-	

ד. מידע בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. סיכון אשראי עבור נכסים בארץ (המשך)

דירוג מקומי (*)				
ליום 31 בדצמבר 2015				
סה"כ (**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB עד A	AA ומעלה
14,620,707	-	-	-	14,620,707
9,066,165	105,714	47,173	2,805,025	6,108,253
8,144,153	403,462	37,400	3,415,904	4,287,387
<u>31,831,025</u>	<u>509,176</u>	<u>84,573</u>	<u>6,220,929</u>	<u>25,016,347</u>
3,451,955	-	37,400	1,800,984	1,613,571
<u>871,422</u>	-	-	<u>592,894</u>	<u>278,528</u>

נכסי חוב בארץ:

אגרות חוב ממשלתיות
נכסי חוב אחרים - סחירים
נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים
סך הכל נכסי חוב בארץ
מזה נכסי חוב בדירוג פנימי
כולל נכסי חוב בדירוג פנימי שדירוגם
הופחת על ידי החברה

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות", "מידרוג" ודרוג פנימי. נתוני חברת מידרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

3. סיכון אשראי עבור נכסים בחו"ל

דירוג בינלאומי (*)				
ליום 31 בדצמבר 2016				
סה"כ (**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה
4,295,110	34,427	914,967	2,711,648	634,068
<u>576,723</u>	-	-	-	<u>576,723</u>

סך הכל נכסי חוב בחו"ל
מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

דירוג בינלאומי (*)				
ליום 31 בדצמבר 2015				
סה"כ (**)	לא מדורג	נמוך מ-BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה
4,041,649	-	1,568,908	2,175,160	297,581
<u>121,829</u>	-	-	-	<u>121,829</u>

סך הכל נכסי חוב בחו"ל
מזה נכסי חוב בדירוג פנימי

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי המפקח S&P, Moody's ו-Fitch. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סה"כ מייצג סיכון אשראי מרבי.

א. כללי

1. החל מיום 29 באוקטובר 2012 ("מועד רכישת השליטה"), בעלי השליטה בחברה הם ה"ה שלמה אליהו וחייה אליהו המחזיקים ביחד במניות החברה, במישרין ובעקיפין, באמצעות אליהו בטוח (ביחד: "בעל השליטה"). לפרטים נוספים בדבר החזקות בעל השליטה בחברה ראה באור 1. פרטים ונתונים אודות עסקאות עם בעל השליטה, עם קרוביו או חברות בשליטתו או עסקאות עם צד שלישי שלבעל השליטה יש בהן עניין אישי ("עסקאות בעל שליטה") מובאים בסעיפים ג'- ו' להלן.
2. נכון למועד הדוח מחזיק מר שלמה אליהו, במישרין ובעקיפין, בכ-27% מהון המניות המונפק והנפרע של בנק אגוד לישראל בע"מ ("בנק אגוד") ולכן, החל ממועד רכישת השליטה, עסקאות של החברה ו/או חברות מאוחדות שלה עם בנק אגוד ו/או עם חברות בשליטתו מסווגות כעסקאות אשר לבעל השליטה בחברה עניין אישי בהן. זאת, בנוסף להיותן, החל ממועד כהונתו של מר שלמה אליהו כדירקטור בחברה, התקשרויות אשר לנושא משרה בחברה עניין אישי בהן.
- על פי הוראות הממונה על ההגבלים העסקיים באישור שניתן על ידו בקשר עם רכישת השליטה, החל ממועד השלמת העסקה לרכישת השליטה, החברה לא תתקשר (במישרין ובעקיפין), בהסכם עם חברות סוחרות אשר בעל השליטה מחזיק בהן 5% ומעלה מהון המניות, במישרין או בעקיפין, לביצוע עסקאות בנכסי עמיתים, אשר התמורה בגינו תשולם מנכסי העמיתים, אלא בדרך של הליך תחרותי המעניק לכל חברה סוחרת הזדמנות שווה להשתתף בו ובתנאים שנקבעו על ידי הממונה על ההגבלים העסקיים. נכון למועד דוח זה, ההוראה האמורה רלוונטית רק להתקשרות עם בנק אגוד.
- פרטים ונתונים ביחס לעסקאות עם בנק אגוד ("צד קשור אחר") מובאים בסעיפים ג'- ד' ו- ו' להלן.
3. עד למועד רכישת השליטה, בעלת השליטה בחברה הייתה ג'נרלי. במסגרת מכירת השליטה התחייבה ג'נרלי כלפי החברה לאפשר לחברה להמשיך ולחדש אצלה חוזי ביטוחי משנה, לפי שיקול דעתה של החברה, לתקופה של חמש שנים, וזאת עד לגבול החשיפה הקיימת באותו מועד לג'נרלי (כמפורט בדיווח של מגדל אחזקות מיום 29 באוקטובר 2012, אסמכתא מספר 2012-01-266412). לאור העברת השליטה, התקשרויותיה של החברה, עם ג'נרלי אינן מהוות עוד עסקאות עם בעל שליטה ולכן אינן טעונות אישור מיוחד לעסקאות בעל שליטה. ואולם, נוכח עמדת רשות ניירות ערך בהקשרים אחרים, אשר ראתה עסקאות עם בעל שליטה לשעבר כעסקאות אשר לבעל השליטה החדש יש בהן עניין אישי, החליטה החברה, בהתבסס על חוות דעת משפטית שקיבלה, כי על אף שג'נרלי אינה עוד בעלת השליטה בחברה ולמרות שלכאורה אין סיבה לראות במר שלמה אליהו כבעל עניין אישי בהתקשרויות עם ג'נרלי, הרי שלמען הזהירות בלבד, יש לאשר את ההסכמים עם ג'נרלי בפרוצדורה הקבועה בחוק לאישור עסקאות עם בעל שליטה, וזאת עד לתום שנת 2014 (שנתיים קלנדריות מרכישת השליטה), והכל כמפורט בדיווח של מגדל אחזקות מיום 28 במאי 2013 ובדיווח המתקן של מגדל אחזקות מיום 23 ביוני 2013 (אסמכתאות מספר 2013-01-075304 ו- 2013-01-071268, בהתאמה).
- פרטים ונתונים ביחס לעסקאות והתקשרויות עם ג'נרלי מובאים בסעיפים ג', ד' ו- ז' להלן (הנתונים המפורטים לגבי העסקאות עם ג'נרלי הינם לתקופה בה נחשבו עסקאות עם ג'נרלי כעסקאות עם בעל שליטה).
4. פרטים ונתונים ביחס להתקשרויות עם חברות כלולות מובאים בסעיפים ג', ד' ו- ח' להלן.
- לא נכלל בבאור תיאור של עסקאות בעל שליטה ו/או צדדים קשורים אחרים אשר ההתקשרות בגינם בוצעה בטרם הפכו להיות צד קשור. נתונים כספיים בקשר עם עסקאות אלו בתקופת הדוח כלולות בנתונים בסעיפים ג' ו- ד' להלן. יתרות ועסקאות בין החברה לבין צדדים קשורים ובעל עניין אשר בוצעו בעת היותו צד קשור ו/או בעל עניין, ואשר לאחר מכן ובמשך תקופת הדוח לא היה עוד בעל עניין ו/או צד קשור, לרבות לעניין זה ג'נרלי כמתואר בסעיף א.3 לעיל, מתוארות בבאור זה, עקב נתוני תקופות קודמות המצויות במספרי השוואה.

¹ למעט חברה סוחרת שבמועד השלמת העסקה מלוא מניותיה הוחזקו, במישרין או בעקיפין, על ידי מגדל אחזקות, דהיינו, מגדל שוקי הון.

ב. מדיניות החברה בעניין עסקאות זניחות

1. הקבוצה מבצעת או עשויה לבצע עסקאות עם בעל עניין ו/או עסקאות בעל שליטה במהלך העסקים הרגיל שלה, לרבות, אך לא רק, עסקאות מן הסוגים ובעלות המאפיינים כמפורט להלן: עסקאות ביטוח משנה (חוזי ביטוח משנה והסכמים פקולטטיביים), רכישת נכסים, שכירות נכסי מקרקעין, רכישה של מוצרים ושירותים באמצעות בעל השליטה, שיתופי פעולה לרבות ביחס להשקעות משותפות וקבלת שירותים פיננסיים או כלכליים. מובהר כי העסקאות האמורות לעיל אינן מהוות רשימה סגורה.

2. כמפורט בסעיף 4 להלן, דירקטוריון החברה אימץ קווים מנחים וכללים לסיווגה של עסקה של מי מחברות הקבוצה בהתאם לקבוע בתקנה 41(א)(6) לתקנות ניירות ערך (עריכת דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010 ("נוהל זניחות"). כללים וקווים מנחים אלה משמשים לבחינת היקף הגילוי והדיווח הנדרש על-פי תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970 ("תקנות הדיווח") על חברות ציבוריות בקשר עם עסקאות עם בעל עניין ו/או בעל השליטה, לרבות לעניין הדיווח בדוח התקופתי (קבוע בתקנה 22 לתקנות הדיווח).

3. הנתונים הכספיים הכלולים בסעיפים ג' ו-ד' להלן כוללים נתונים כספיים של עסקאות זניחות. פירוט עסקאות בעל שליטה ו/או עם צדדים קשורים אחרים אינו כולל תיאור של עסקאות המסווגות כזניחות בהתאם למבחני הזניחות שקבע הדירקטוריון.

4. ביום 22 במרס 2017 החליטו דירקטוריון מגדל אחזקות ודירקטוריון החברה לעדכן את הקווים המנחים והכללים לסיווגה של עסקה עם בעל עניין ו/או עם בעל השליטה כ"עסקה זניחה". בהתאם להחלטה זו, עסקה כאמור תיחשב כ"עסקה זניחה", אם יתקיימו בה כל התנאים הבאים:

(1) היא איננה עסקה חריגה (כמשמעות המונח בחוק החברות).

(2) בהיעדר שיקולים איכותיים מיוחדים העולים מכלל נסיבות העניין, עסקה תחשב כעסקה זניחה אם יתקיים אחד התנאים המפורטים להלן:

(א) עסקת ביטוח -

1. הסכום הכולל של הפרמיות בגין העסקה, לרבות עסקאות נפרדות שקיימת ביניהן תלות, לא יעלה על 2 מיליון ש"ח (מותאם לעליית מדד המחירים לצרכן מהמדד הידוע בינואר 2017) ויחס הפרמיות לא יעלה על 0.5%.
2. יחס ההתחייבויות בתחום הרלוונטי לא יעלה על 0.5% (לצורך חישוב יחס ההתחייבות, ההתחייבות נשוא האירוע תהיה סכום הביטוח).

(ב) עסקאות ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, ביטוח בריאות ופיננסיים - העסקאות מבוצעות באותם תנאים הניתנים לעובדי הקבוצה.

(ג) התקשרויות אחרות -

1. היקף העסקה בכל עסקה אינו עולה על 5 מיליון ש"ח (בעסקה בתחום השקעות היקף העסקה של בעל השליטה או בעל העניין ייבחן על פי העמלות או דמי הניהול אותם יקבל בעל השליטה / בעל העניין או ישלם, לפי העניין), כשסכום זה מותאם לעליית מדד המחירים לצרכן מהמדד הידוע בינואר 2017)

וכן-

2. תוצאות מדידתה למול אמת המידה הרלבנטית (אחת או יותר), כאמור להלן, לא עולה על 0.5%.

אמות המידה הרלוונטיות לבחינת סיווגה של עסקה מסוימת כעסקה זניחה הן:

- במכירה של ביטוח או רכישת ביטוח משנה - יחס פרמיות.
- ברכישת נכס - יחס נכסים.
- במכירת נכס - יחס רווחים, יחס נכסים.
- ברכישת/מכירת מוצרים או שירותים אחרים - יחס הוצאות או יחס הכנסות בגין השירותים, על פי העניין.
- בנטילת התחייבות כספית (כולל נטילת אשראי) - יחס התחייבויות.

באור 38: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ב. מדיניות החברה בעניין עסקאות זניחות (המשך)

לעניין זה:

יחס פרמיות: הפרמיות נשוא האירוע חלקי סך הפרמיות השנתיות במגזר הפעילות הרלוונטי (ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, ביטוח בריאות, ביטוח כללי) כשהן מחושבות על בסיס 4 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים.

יחס נכסים: היקף הנכסים נשוא האירוע (נכסים נרכשים או נמכרים) חלקי סך הנכסים; היחס יימדד בנפרד ביחס לכספי עמיתים בניהול הקבוצה וביחס לכספי נוסטרו. במקרה של עסקה משותפת לכספי עמיתים ונוסטרו, ייבדק היחס הרלבנטי בנפרד לגבי כל סוג נכסים בהתאם לגובה הסכום של חלק הנוסטרו/ כספי עמיתים, לפי העניין בעסקה אל מול הסך הכולל של הנכסים, כספי נוסטרו/ כספי עמיתים לפי העניין, לפי הדוח הכספי האחרון הסקור/מבוקר הידוע.

יחס רווחים: הרווחים או ההפסדים המשויכים לאירוע חלקי הרווח או ההפסד השנתי הכולל לתקופה (לרבות שינויים בקרנות הון) הממוצע בשלוש השנים הקלנדריות האחרונות.

יחס

התחייבויות: ההתחייבות נשוא האירוע חלקי סך ההתחייבויות לפי הדוח הכספי האחרון הסקור/מבוקר הידוע.

יחס הון עצמי: הגידול או הקיטון בהון העצמי חלקי ההון העצמי לפי הדוח הכספי האחרון הסקור/מבוקר הידוע.

יחס הכנסות

משירותים: היקף ההכנסות נשוא האירוע חלקי סך ההכנסות השנתיות הממוצעות בשלוש השנים האחרונות שאינן מפרמיות, מחושבות על בסיס 4 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים.

יחס הוצאות

בגין שירותים: היקף ההוצאות נשוא האירוע חלקי הוצאות הנהלה וכלליות השנתיות כשהן מחושבות על בסיס 4 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים.

5. ביחס לעסקאות רב שנתיות, יחושב היקף העסקה לצרכי בחינת הזניחות על בסיס שנתי, כך לדוגמה בעסקת ביטוח למספר שנים, כהיקף העסקה ייחשבו דמי הביטוח השנתיים המשולמים או הנגבים. עסקאות נפרדות אשר קיימת ביניהן תלות, כך שבפועל הינן חלק מאותה התקשרות, יבחנו כעסקה אחת.

6. במקרים בהם, לפי שיקול דעת החברה, כל אמות המידה הכמותיות הנזכרות לעיל אינן רלבנטיות לבחינת זניחותה של עסקה, תיחשב העסקה כזניחה בהתאם לאמת מידה רלבנטית אחרת, שתקבע על ידי החברה, ובלבד שאמת המידה הרלבנטית המחושבת לעסקה תהיה בשיעור של פחות מ-0.5% וכן שהיקף העסקה לא יעלה על סך של 5 מיליון ש"ח, כשסכום זה צמוד למדד כאמור לעיל.

7. בחינת השיקולים האיכותיים של עסקת בעל השליטה או בעל העניין, עשויה להוביל לסיווג העסקה כעסקה לא זניחה למרות המפורט לעיל. כך למשל ולשם הדוגמה בלבד, עסקת בעל שליטה לא תיחשב בדרך כלל כזניחה אם היא נתפסת כאירוע משמעותי על-ידי הנהלת החברה ומשמשת כבסיס לקבלת החלטות ניהוליות או אם במסגרת עסקת בעל השליטה או בעל העניין, צפוי בעל השליטה או בעל העניין, לפי העניין, לקבל טובות הנאה שיש חשיבות במסירת דיווח עליהם בציבור.

8. עסקה שסווגה על-ידי חברה מוחזקת של החברה תחשב זניחה גם ברמת החברה. עסקה כאמור אשר סווגה על-ידי החברה המוחזקת כלא זניחה תבחן מול אמות המידה הרלבנטיות ברמת החברה.

9. דירקטוריון החברה יבחן את הצורך בעדכון הוראות נוהל זה מעת לעת, בשים לב לעסקאות בעלי השליטה בהם או בעלי העניין, מתקשרת החברה ושינויים בהוראות הדין הרלבנטיות.

ג. יתרות של בעלי עניין וצדדים קשורים

בעלי עניין, צדדים קשורים ואנשי מפתח ניהוליים בחברה ו/או בחברות בהן הם מכהנים כנושאי משרה, לרבות בעל השליטה ו/או קרוביו אשר מכהנים כנושאי משרה, עשויים לרכוש, מידי פעם, חוזי ביטוח, חוזי השקעה או מוצרים פיננסיים אחרים שהונפקו על ידי הקבוצה ו/או נמכרים על ידי חברות הקבוצה וזאת בתנאי שוק ובמהלך העסקים הרגיל. פרטים בדבר עסקאות אלו אינם כלולים בבאור זה.

ההרכב:

ליום 31 בדצמבר 2016			
חברות כלולות	בנק אגוד וצדדים קשורים אחרים (*) אלפי ש"ח	קבוצת אליהו	
1,605	840	4,668	חייבים ויתרות חובה
46,324	139,040	-	נכסי חוב (**)
-	150,090	-	מניות
-	(8,553)	-	זכאים ויתרות זכות (***)
(2,261)	(9,954)	-	התחייבויות פיננסיות (***)

(*) יתרת נכסי חוב הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין עמדה על סך של 157,144 אלפי ש"ח.

(**) במסגרת פעילות ההשקעות השוטפת רוכשות החברה וחברות הבנות שלה אגרות חוב של חברות שונות ובכלל זה מבצעות פעולות מסחר באגרות חוב של אמות, אשר הייתה עד לחודש מרס 2016 חברה כלולה של החברה. לפני רכישת השליטה בחברה רכשו החברה וחברות הבנות שלה אגרות חוב ומניות של בנק אגוד והחל ממועד רכישת השליטה בחברה ונכון למועד הדוח הן אינן רוכשות ניירות ערך של בנק אגוד אולם, מעת לעת, הן מוכרות החזקות אלו במסגרת המסחר הרגילה.

(***) במסגרת הנפקת אג"ח (סדרה ה') של מגדל גיוס הון, חברה בת של החברה, רכש בנק אגוד כ- 10 מיליון ש"ח ע"נ.

ליום 31 בדצמבר 2015			
חברות כלולות	בנק אגוד וצדדים קשורים אחרים (*) אלפי ש"ח	קבוצת אליהו	
400	1,837	-	חייבים ויתרות חובה
201,752	178,385	-	נכסי חוב (**)
57,162	408,565	-	מניות
-	(7,073)	(81)	זכאים ויתרות זכות
-	(888)	-	התחייבויות פיננסיות

(*) יתרת נכסי חוב הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין עמדה על סך של 142,132 אלפי ש"ח.

(**) במסגרת פעילות ההשקעות השוטפת רוכשות החברה וחברות הבנות שלה אגרות חוב של חברות שונות ובכלל זה מבצעות פעולות מסחר באגרות חוב של אמות, אשר הייתה עד לחודש מרס 2016 חברה כלולה של החברה. לפני רכישת השליטה בחברה רכשו החברה וחברות הבנות שלה אגרות חוב ומניות של בנק אגוד והחל ממועד רכישת השליטה בחברה ונכון למועד הדוח הן אינן רוכשות ניירות ערך של בנק אגוד אולם, מעת לעת, הן מוכרות החזקות אלו במסגרת המסחר הרגילה.

ד. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

חברות כלולות	בנק אגוד וצדדים	
	קשורים אחרים	אלפי ש"ח
34	3,448	422
-	146	-
25	517	120
-	4,244	-
5,341	2,344	-
-	1,521	-
1,200	-	-
-	-	910
2,948	(42,539)	-

פרמיות שהתקבלו
עמלות והשתתפות ברווחים בביטוח קבוצתי
תביעות ששולמו
הסכמי הפצה ותפעול
עמלת סוכן ועמלות אחרות
הכנסות מדמי שכירות / דמי שימוש
הכנסות מדמי ניהול
עלויות העסקה
אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

חברות כלולות	בנק אגוד וצדדים	
	קשורים אחרים	אלפי ש"ח
7	975	2,445
-	162	-
95	1,221	4
-	9,126	-
6,626	4,691	-
189	2,262	-
900	207	-
-	-	2,206
899	(34,444)	-

פרמיות שהתקבלו
עמלות והשתתפות ברווחים בביטוח קבוצתי
תביעות ששולמו
הסכמי הפצה ותפעול
עמלת סוכן ועמלות אחרות
הכנסות מדמי שכירות / דמי שימוש
הכנסות מדמי ניהול
עלויות העסקה
אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014

חברות כלולות	בנק אגוד וצדדים		קבוצת אליהו
	ג'נרלי	קשורים אחרים	
-	133,538	-	-
-	18,722	-	-
-	128,481	-	-
-	13,675	-	-
-	-	225	-
-	-	114	-
9,093	-	4,220	-
168	-	2,274	-
-	-	-	975
36	-	3,759	-

פרמיות שהורווחו - ביטוח משנה
עמלות ביטוח משנה
תביעות ביטוח משנה ותלויות
פרמיות שהתקבלו
עמלות והשתתפות ברווחים בביטוח קבוצתי
הסכמי הפצה ותפעול
עמלת סוכן ועמלות אחרות
הכנסות מדמי שכירות / דמי שימוש
עלויות העסקה
אחר

ה. תיאור עסקאות בעל שליטה

להלן תיאור של עסקאות בעל שליטה תוך הפרדה של עסקאות חריגות לפי סעיף 270(4) לחוק החברות ועסקאות שאינם חריגות שאינן לפי סעיף 270(4) לחוק החברות.

עסקאות חריגות עם בעל שליטה		
מס' צד להתקשרות עם החברה	מועד אישור / האורגן מאשר ¹	מהות העסקה ועיקריה
1	24 בפברואר 2014- דיווח לדיקטוריון	מר שלמה אליהו כיהן כדירקטור במגדל אחזקות ובחברה מיום 29 באוקטובר 2012 וכיהן כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות מיום 1 באוקטובר 2013 ועד ליום 18 בפברואר 2015. ביום 24 בפברואר 2014 דיווח מר שלמה אליהו לדיקטוריון מגדל אחזקות ולדיקטוריון החברה כי הוא מוותר על שכר כלשהו בקשר עם כהונתו כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות וכדירקטור בחברה ולא ידרוש שכר בגין כהונתו שלו. מדיניות התגמול כוללת הסדרה של תגמול ליו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות ובמסגרתה, שכר חודשי קבוע, הפרשות סוציאליות ותנאים נלווים שונים וכן רכיב משתנה של מענק שנתי, בכפוף לאישור המוסדות המוסמכים. בהתאם למדיניות התגמול, הגמול השנתי המקסימאלי לו היה זכאי יו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות, מר שלמה אליהו (במקרה של מענק מקסימאלי) יכול להגיע עד לסכום כולל של כ-4.3 מיליון ש"ח, לפני השפעות מס שכר על מגדל אחזקות. כאמור לעיל מר שלמה אליהו ויתר על גמול בקשר עם כהונתו או סיום כהונתו. ראה לעניין זה דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 24 בפברואר 2014, אסמכתא מספר 2014-01-046135.
2	5 באפריל 2016 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	<u>תנאי העסקה מנהל עסקי ביטוח כללי במרחב מרכז</u> - מר אליהו אליהו, אחיו של מר שלמה אליהו, החל לעבוד בחברה ביום 1 בינואר 2013 בתפקיד מנהל עסקי ביטוח כללי במרחב מרכז, בשכר חודשי של 50 אלפי ש"ח ותנאים נלווים ובכלל זה הבראה, חופשה, מחלה, אחזקת רכב, החר הוצאות, הפרשות סוציאליות, ביטוח אובדן כושר עבודה והפרשות לקרן השתלמות. הגמול הכולל למר אליהו אליהו בשנת 2016 עמד על כ-910 אלפי ש"ח (עלות מעביד ולפני השפעת מס שכר). תנאי העסקה אושרו לראשונה בחודש מרס 2013. תוקף האישור הנוכחי, על פי הדין, הינו עד ליום 1 לינואר 2019. לפרטים נוספים בדבר תנאי הכהונה של מר אליהו אליהו ראה דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 23 במרס 2016, אסמכתא מספר 2016-01-013122, בדבר זימון האסיפה הכללית ודיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 5 באפריל 2016, אסמכתא מספר 2016-01-042220 בדבר תוצאות האסיפה הכללית.
	30 בדצמבר 2016 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	<u>מענקי 2017 עד וכולל 2019</u> - אישור מענק שנתי נורמטיבי למר אליהו אליהו בסך של 200 אלפי ש"ח, בגין כל שנה קלנדרית מהשנים 2017 עד וכולל 2019. בהתאם למדיניות התגמול המעודכנת, יהיה המענק השנתי למר אליהו אליהו מבוסס ביצועים. סכום המענק בכל שנה קלנדרית ייקבע על יסוד המענק הנורמטיבי, בהתאם לציין ביצוע בטווח שבין 70% ל-140%. בציין 100% המענק יהא בסך השווה למענק הנורמטיבי. בציין ביצוע מתחת ל-70%, מר אליהו אליהו אינו זכאי לבונוס. בציין ביצוע של 140% ומעלה, מר אליהו אליהו יהא זכאי למענק מקסימלי של 280 אלפי ש"ח, לשנה. לפרטים נוספים בדבר המענק השנתי והנורמטיבי ראה דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 22 בדצמבר 2016 (דוח מידי משלים בדבר זימון אסיפה כללית), אסמכתא מספר 2016-01-142339 וכן דיווח מידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017 (אסמכתא: 2017-01-000333). לפרטים בדבר אישור המענק השנתי הנורמטיבי למר אליהו אליהו לשנים 2014 עד וכולל 2016, בתנאים דומים למענק שאושר לשנים 2017 עד וכולל 2019, ראה דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 22 בספטמבר 2014, אסמכתא מספר 2014-01-161913, בדבר זימון האסיפה הכללית ודיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 27 באוקטובר 2014, אסמכתא מספר 2014-01-181653 בדבר תוצאות האסיפה הכללית.

¹ בכל מקום ב**באור** זה, משמעו מועד אישור האורגן הרלוונטי האחרון בהיבט של דיני החברות וזהות אותו האורגן. עסקאות שאושרו באסיפת בעלי המניות אושרו קודם לכן בוועדת הביקורת ובדירקטוריון אותה החברה. במקרים בהם נערך עדכון ו/או שינוי להתקשרות קודמת, תיאור מכלול ההתקשרות יהא בתאריך המוקדם מבין השניים.

ה. תיאור עסקאות בעל שליטה (המשך)

מהות העסקה ועיקריה	מועד אישור / האורגן מאשר ¹	צד להתקשרות עם החברה	מס' עם החברה
<p>רכישת תיק ביטוח כללי (חידושים) - התקשרות של החברה בהסכם לקליטת עסק חדש בביטוח כללי של אליהו בטוח החל משנת 2013. תמורת העסקה נקבעה בסך של 260 מיליון ש"ח ושולמה ביום 1 באוקטובר 2013 (יתרת הנכסים הבלתי מוחשיים ליום 31 בדצמבר 2016 הינה כ-207 מיליון ש"ח). לצורך בחינת אישור ההתקשרות מונתה וועדה מיוחדת בלתי תלויה של דירקטוריון מגדל אחזקות. עסקה זו טופלה כצירוף עסקים. במסגרת העסקה לא נרכשו נכסים מוחשיים ולא הועברו התחייבויות לחברה. לפרטים נוספים ראה באור 4 לעיל. החברה נשאה בעלויות ישירות המיוחסות לרכישה בסכום שאינו מהותי שנכללו במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות בדוח רווח והפסד בשנת 2013. במסגרת ההסכם, נקבע לחברה שיפוי מאליהו בטוח בגין כל חבות שתחול על החברה או תביעה או טענה שתוגש כנגדה או כל נזק שיגרם לה ביחס ללקוחות אליהו בטוח אשר עילתה קודמת למועד עריכת פוליסה חדשה בחברה; חבות או אחריות כלשהי כלפי סוכני אליהו בטוח שאינה בקשר עם פוליסות חדשות או בקשר עם פעילותה של החברה מול הסוכנים באשר לפוליסות החדשות; תביעות של מי מעובדי אליהו בטוח שלא עברו להיות מועסקים בחברה, או זכויות עובדי אליהו בטוח שעברו להיות מועסקים בחברה, הנובעות מהתקופה שקדמה להעסקתם בחברה; כל חבות או אחריות אחרת כלפי צד ג' שעילתה או מקורה בתקופה הקודמת ליום 1 בינואר 2013; חשיפות אחרות כלשהן של החברה בגין פעילותה של אליהו בטוח בעבר או בעתיד. דיווח של מגדל אחזקות בדבר זימון האסיפה הכללית לאישור התקשרות זו (נוסח אחרון) פורסם ביום 25 בספטמבר 2013, אסמכתא מספר 01-2013-150849, ודיווח של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה הכללית פורסם ביום 30 בספטמבר 2013, אסמכתא מספר 01-2013-152673.</p>	<p>30 בספטמבר 2013 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות</p>	<p>אליהו בטוח</p>	<p>3</p>
<p>הסכם לרכישת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי - החברה התקשרה עם אליהו בטוח בע"מ ("אליהו בטוח") בהסכם במסגרתו הועבר לאחיותה הבלעדית של החברה תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי, הכולל פוליסות שהונפקו על ידי אליהו בטוח עד ליום 31 בדצמבר 2012 ("תיק הביטוח"). במקביל להעברת תיק הביטוח העבירה אליהו בטוח לחברה סכום (במזומן) השווה להערכה האקטוארית של ההתחייבויות הכלולות בתיק הביטוח (המיועד למימון הטיפול בתיק הביטוח) בהתאמות הקבועות בהסכם (ההערכה האקטוארית של החשיפה בגין התביעות שהיו כלולות בתיק הביטוח, נכון ליום 30 ביוני 2015, על פי דוחותיה הכספיים של אליהו בטוח, הייתה בסכום של כ- 393 מיליון ש"ח), וכן את סכום ההוצאות העקיפות. (לעניין אישור לתיקון סכום ההוצאות העקיפות ראה להלן)</p> <p>בתמורה לטיפול בתיק הביטוח תהא החברה זכאית ל- 71% מהרווחים שינבעו מתיק הביטוח, ככל שיהיו, אך לא פחות מ- 7 מיליון ש"ח (רווח מובטח על ידי אליהו בטוח, אשר הועבר כמקדמה במועד השלמת העסקה).</p> <p>במסגרת ההתקשרות וכתנאי לה, נחתם הסכם ביטוח משנה בין החברה לבין SWISS RE ("סוויס"), במסגרתו תעניק סוויס כיסוי ביטוחי לתיק הביטוח המכסה את מלוא התחייבויות הביטוח של החברה ("ביטוח המשנה של סוויס"). בהתאם להסכם ביטוח המשנה של סוויס, סוויס תהא זכאית לפרמיה בסך של כ- 11 מיליון ש"ח (אשר תועבר כמקדמה מיד לאחר השלמת העסקה ובהתאם למנגנון שנקבע) וכן (בנוסף על הפרמיה האמורה) ל- 29% מהרווחים אשר ינבעו מתיק הביטוח, ככל שינבעו.</p> <p>כמו כן במסגרת ההתקשרות, נקבעו הסדרים ביחס לחובות שיפוי ותשלום של אליהו בטוח במקרה בו סכום ההערכה האקטוארית וביטוח המשנה של סוויס לא יספיקו לכיסוי התביעות וההוצאות בקשר עם תיק הביטוח, כאשר שיפוי כאמור יילקח במסגרת ההתחשבנות בין הצדדים. כמו כן, התחייבה אליהו בטוח באופן נפרד לשפות את החברה במקרה בו הסכומים המופקדים בחשבון ההוצאות לא יספיקו לכיסוי ההוצאות העקיפות בקשר עם תיק הביטוח, שיפוי כאמור יקוזז מרווחים שיהיו לחברה מתיק הביטוח, ככל שיהיו. בנוסף להתחייבות השיפוי, במועד השלמת העסקה תעמיד אליהו בטוח ערבות בנקאית אוטונומית מתאגיד בנקאי ישראלי לטובת החברה, בגובה של 5% מסכום ההערכה האקטוארית ("הערבות הבנקאית"). הערבות הבנקאית תהא בתוקף עד לשנת 2020 לכל הפחות, וסכום הערבות הבנקאית יתעדכן אחת לשנה, בהתאם לסכום הערכת התביעות הכלולות בתיק הביטוח, כמדווח בדוחות הכספיים של החברה.</p> <p>כמו כן נקבעו במסגרת ההתקשרות הסדרים שונים לשיפוי במקרים בהם ביטוח המשנה של סוויס אינו חל (כגון מחמת חריגים הקבועים בתנאי ביטוח המשנה של סוויס) ובמקרים של תביעות, דרישות והליכים שונים שנקבעו בין הצדדים, כאשר שיפוי מכוח הסדרים כאמור לא ייכלל במסגרת ההתחשבנות בהתאם לכך, נכון לתאריך המאזן נרשמו הפרשות בסך של כ- 4.6 מיליון ש"ח, ראה באור 38.g. ביום 21 באפריל 2016, לאחר שהתקבל אישור בית המשפט לעסקה. הושלמה העסקה ותיק הביטוח הועבר לאחיותה של החברה.</p> <p>לפרטים נוספים ראו דיווח של מגדל אחזקות בדבר זימון האסיפה הכללית לאישור התקשרות זו מיום 29 בדצמבר 2015, אסמכתא מספר 01-2015-081583, דיווח של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה הכללית מיום 3 בפברואר 2016, אסמכתא מספר 01-2016-022456 ודיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 24 באפריל 2016 בדבר השלמת העסקה, אסמכתא מספר 01-2016-054871.</p>	<p>3 בפברואר 2016 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות</p>		

ה. תיאור עסקאות בעל שליטה (המשך)

עסקאות חריגות עם בעל שליטה			
מס' עם החברה	צד להתקשרות עם החברה	מועד אישור / האורגן מאשר ¹	מהות העסקה ועיקריה
3	אליהו בטוח (המשך)	4 באוגוסט 2016 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	<p>אישור תיקון להסכם רכישת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי בשל טעות שנפלה בנוסח המקורי של ההסכם בנוגע לחישוב סכום ההוצאות העקיפות - עיקר התיקון הינו בנוגע לאופן חישוב סכום ההוצאות העקיפות אשר היה על אליהו בטוח להעביר לחברה במועד השלמת ההסכם, כך שבהתאם לתיקון האמור סכום ההוצאות העקיפות יחושב כ- 3% מההערכה האקטוארית המתואמת, לפני ביטוח משנה (במקום 3% מההערכה האקטוארית "המקורית" (קרי ההערכה האקטוארית למועד הקובע, 30 ביוני 2015), לפני ביטוח משנה).</p> <p>בהתאם להערכה האקטוארית המתואמת (נכון למועד ההשלמה, על פי הנתונים ליום 31 במרס 2016), סכום ההוצאות העקיפות בהתאם לתיקון האמור לעיל הסתכם לסך של כ- 9.8 מיליון ש"ח.</p> <p>לפרטים נוספים ראו דיווח מידי של מגדל אחזקות בדבר זימון האסיפה הכללית מיום 28 ביוני 2016, אסמכתא מספר 2016-01-068974, דיווח מידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה הכללית מיום 4 באוגוסט 2016, אסמכתא מספר 2016-01-097930.</p>
4	ישראל אליהו	22 במרס 2017 - אישור דירקטוריון מגדל אחזקות	<p><u>תנאי כהונה</u> - מר ישראל אליהו, בנו של מר שלמה אליהו, מכהן כדירקטור במגדל אחזקות ובחברה, כיו"ר ועדת השקעות נוסטרו של החברה וכיו"ר דירקטוריון מגדל שוקי הון (1965) בע"מ ("שוקי הון"). בגין כהונתו במגדל אחזקות ובחברה, מר ישראל אליהו זכאי לגמול שנתי בסך של 129 אלפי ש"ח ולגמול השתתפות בישיבות דירקטוריון ו/או ועדותיו בסך של כ- 5 אלפי ש"ח לישיבה הזיהים לגמול אותו מקבלים הדירקטורים האחרים, לרבות הדח"צים (לא כולל יו"ר הדירקטוריון). מר ישראל אליהו אינו מקבל גמול בגין כהונתו כיו"ר דירקטוריון שוקי הון. לסכומים האמורים יתווסף מע"מ כדין והם יעודכנו פעם בשנה בהתאם לעליית מדד המחירים לצרכן. תנאים אלו אשר אושרו לראשונה בחודש נובמבר 2013, הינם בהתאם לתקנה 1ב(3) לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), התש"ס-2000 ("תקנות ההקלות"). הגמול הכולל אשר שולם למר ישראל אליהו בגין כהונתו בחברה ובמגדל אחזקות בשנת 2016 עמד על כ- 253 אלפי ש"ח (עלות כוללת). לפרטים נוספים ראה דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 19 בנובמבר 2013, אסמכתא מספר 2013-01-196653, ודיווח מידי מיום 22 במרס 2017, אסמכתא מספר 2017-01-027750.</p>
5	עופר אליהו	30 בדצמבר 2016 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	<p><u>תנאי כהונה</u> - מר עופר אליהו, בנו של מר שלמה אליהו, מכהן כמנכ"ל החברה ויו"ר דירקטוריון במקפת וביזמה. לפרטים בדבר תנאי העסקה של מר עופר אליהו בתפקידים אלו, ראה סעיף יא.4 (א) להלן.</p>
6	בעל השליטה וקרוביו המכונים כנושאי משרה בחברה	28 ביוני 2016 - אישור דירקטוריון מגדל אחזקות לביטוח נושאי משרה	<p><u>ביטוח נושאי משרה</u> - לפרטים בדבר פוליסת ביטוח נושאי המשרה של מגדל אחזקות ושל חברות מאוחדות, לרבות נושאי משרה שהינם בעל השליטה או קרובו, ראה סעיף יא.ג. להלן. הכיסוי הביטוחי האמור לבעל השליטה ו/או קרוביו אושר בהתאם לתקנה 1ב לתקנות ההקלות.</p>
		30 בדצמבר 2016 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות למתן כתב שיפוי ולמתן כתב פטור	<p><u>שיפוי לנושאי משרה שהם בעלי השליטה או קרוביו</u> - ביום 30 בדצמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות מתן כתב שיפוי גם לנושאי משרה שהם בעל השליטה וקרוביו.</p> <p><u>מתן כתב פטור</u> - ביום 30 בדצמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות מתן כתב שיפוי לנושאי משרה ולדירקטורים, לרבות נושאי משרה שהם בעל השליטה או קרובו, אשר לא היו בידם כתב פטור באותו המועד. לפרטים נוספים ראו דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 22 בדצמבר 2016 בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) שעל סדר יומה, בין היתר, אישור מתן כתב השיפוי והפטור (אסמכתא: 2016-01-142339) וכן דיווח מידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017 (אסמכתא: 2017-01-000333).</p>
			<p>לפרטים אודות כתב שיפוי ופטור לנושאי משרה שהינם בעל השליטה או למי שלבעל השליטה יש בו ענין אישי ראה באור 2.39 ד.</p>

1. פירוט עסקאות עם צדדים קשורים אחרים

להלן תיאור של עסקאות עם צדדים קשורים אחרים תוך הפרדה של עסקאות חריגות לפי סעיף 270(4) לחוק החברות ועסקאות שאינן חריגות שאינן לפי סעיף 270(4) לחוק החברות.

עסקאות חריגות עם צדדים קשורים אחרים		
מס' צד להתקשרות עם החברה	מועד אישור / האורגן מאשר ¹	מהות העסקה ועיקריה
1	13 באפריל 2016 - אישור ועדת הביקורת של מגדל אחזקות לגבי החברה וחברות הבת שלה	פעילות בנקאית שוטפת - ההתקשרויות עם בנק אגוד וצדדים קשורים לו במסגרת פעילות הגזברות וההשקעות השוטפות של חברות הקבוצה במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק. במסגרת האישור נקבעו תנאים שונים על מנת להבטיח תנאי שוק שאינם חורגים מתנאים מקובלים לגבי עסקאות דומות עם בנקים אחרים. ההתקשרויות אושרו לראשונה בינואר 2013 ויאושרו אחת לשלוש שנים אם וככל שידרש. היקף התשלומים ששולמו על ידי חברות הקבוצה לבנק אגוד, בגין שירותי ברוקראז' וקסטודיאן, הסתכמו בשנים 2015, 2016 ו-2014 לסך של כ- 364 אלפי ש"ח, כ- 323 אלפי ש"ח וכ- 9 אלפי ש"ח, בהתאמה.

2. תיאור עסקאות עם ג'נרלי

להלן תיאור של עסקאות בעל שליטה עם ג'נרלי, תוך הפרדה של עסקאות חריגות לפי סעיף 270(4) לחוק החברות ועסקאות שאינן חריגות שאינן לפי סעיף 270(4) לחוק החברות.

עסקאות חריגות עם ג'נרלי		
מס' האורגן מאשר ¹	מועד אישור / האורגן מאשר ¹	מהות העסקה ועיקריה
1	23 בינואר 2014 - אישור דירקטוריון מגדל אחזקות להתקשרות בחוזי ביטוח	<p>חוזי ביטוח משנה (TREATY) - אישור שנתי להתקשרות בכלל חוזי ביטוח המשנה בתחומי הפעילות השונים של החברה: ביטוחי חיים, ביטוחי בריאות וביטוח כללי (ביטוח רכוש וחבויות) לשנת 2014.</p> <p>עסקאות אלה סווגו כ"עסקה חריגה" עקב מכלול העסקאות שהיקפן במצטבר עשוי להיות מהותי. במסגרת אישור ההתקשרות כאמור מגדל אחזקות והחברה קבעו קריטריונים וסטנדרטים שלפיהם תבחן ותוודא החברה, כי כל חוזי ביטוח המשנה בהם תתקשר עם קבוצת ג'נרלי על פי אישור שנתי זה, הינם בתנאי שוק. ההתקשרויות האמורות אושרו בהתאם לסעיף 51(5) לתקנות ההקלות. לפרטים נוספים, ובכלל זה הקריטריונים שנקבעו לשנים 2013 ו-2014, ראה דיווחים מיידיים של מגדל אחזקות מימים 14 בינואר 2013 ו-23 בינואר 2014 אסמכתאות מספר 013173-01-2013 ו-023344-01-2014 בהתאמה.</p> <p>סך פרמיות ביטוח משנה לקבוצת ג'נרלי בשנת 2014 בקשר עם כיסוי חוזי ביטוח המשנה, הינו כדלקמן: ביטוח כללי - כ- 14 מיליון ש"ח המהווים כ-8% מסך פרמיות ביטוח המשנה לכלל מבטחי המשנה; סך כולל של חשיפה לרעידת אדמה כ-91 מיליון ש"ח במונחי MPL, המהווים כ-4% מסך חשיפת רעידת אדמה לכלל מבטחי המשנה ליום 31 בדצמבר 2014.</p> <p>ביטוח חיים וביטוח בריאות, כולל סיעוד - כ-11 מיליון ש"ח המהווים כ-4% מסך פרמיות ביטוח המשנה לכלל מבטחי המשנה בקשר עם ביטוח חיים וביטוח בריאות, כולל סיעוד בשנת 2014.</p>

2	2 ביולי 2013 - אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות	<p>אישור מסגרת - הסכמי ביטוח משנה פקולטטיבי עם ג'נרלי לשנים 2013 - 2014 - אישור מסגרת להתקשרות בהסכמי ביטוח משנה בררני (פקולטטיבי) בתחום הביטוח הכללי ("אישור המסגרת"). אישור המסגרת כולל פרמטרים לבחינת תנאי שוק ולבחינת מהותיות המהווים את תנאי המסגרת הכלליים ומצטברים להתקשרויות. בנוסף נקבעו באישור המסגרת תנאים ומגבלות שונים, ובכלל זה תנאים ומגבלות ביחס ל: פרמיות המועברות ולהיקף הכולל של העסקאות הפקולטטיביות בכל שנה; סכומי הביטוח שיועברו לקבוצת ג'נרלי (חשיפה); ועסקה בודדת בביטוח רכוש ובביטוחי חבויות. כל הסכם פקולטטיבי עם קבוצת ג'נרלי אשר עומד בתנאי המסגרת הכלליים וכן עומד במבחן תנאי השוק והמהותיות שנקבעו באישור, ייחשב כ"עסקה רגילה" שאינו מחייב אישור נוסף של ועדת הביקורת והדירקטוריון של מגדל אחזקות והחברה. בכל מקרה בו מתקיימים תנאי המסגרת הכלליים, אך נוכח הנסיבות לא מתקיים מבחן תנאי השוק או תנאי המהותיות הקבוע באישור המסגרת תיחשב העסקה כ"עסקה חריגה" אשר תובא לאישור בהתאם לתקנה 1(3) לתקנות ההקלות. אישור המסגרת מהווה המשך לאישור מסגרת לשנים 2010 עד וכולל 2012, והחליף את האישורים החודשיים שנדרשו להתקשרות בביטוח משנה פקולטטיבי בהתאם להסכם המסגרת לשנים 2010-2012. תקופת אישור המסגרת מהווה גם תום התקופה בה מגדל אחזקות תפעל ביחס לעסקאות עם ג'נרלי כעסקאות המצריכות אישורים כעסקאות עם בעל השליטה. לפרטים נוספים ראה דיווח של מגדל אחזקות בדבר זימון האסיפה הכללית מיום 23 ביוני 2013 אסמכתא מספר 071268-01-2013.</p>
---	---	--

הסך הכולל של פרמיות ביטוח משנה לקבוצת ג'נרלי בקשר עם כיסוי ביטוח משנה בגין הסכמים פקולטטיביים בביטוח כללי הכלולים באישור לשנת 2014 כ- 102 מיליון ש"ח המהווים כ-45% מסך פרמיית ביטוח המשנה לשנה זו.

הסך הכולל של סכומי ביטוח בחשיפה לרעידת אדמה לקבוצת ג'נרלי בקשר עם כיסוי ביטוח משנה בגין הסכמים פקולטטיביים בביטוח כללי ליום 31 בדצמבר 2014 הינו כ- 34 מיליארד ש"ח המהווים כ-35% מתוך סך חשיפת רעידת אדמה בקשר עם כיסוי ביטוח משנה בגין הסכמים פקולטטיביים בביטוח כללי ליום 31 בדצמבר 2014.

עסקאות חריגות עם ג'נרלי	
מס'	מועד אישור / האורגן מאשר ¹
מהות העסקה ועיקריה	
3	25 בנובמבר 2013 - אישור דירקטוריון מגדל אחזקות
<p>עסקת רכישה של תיק ביטוח משנה ישן באובדן כושר עבודה מג'נרלי ומכירה של התיק לסוויס רי - הסכם במסגרתו החל מיום 1 בינואר 2013 ג'נרלי תפסיק לשמש כמבטח משנה ביחס לפוליסות אובדן כושר עבודה של החברה בשנים 1970 עד 2012 ("חוזת ביטוח המשנה"), והצדדים ישחררו זה את זה מכל חבות ו/או התחייבות שהייתה לצד כלפי משנהו לפי חוזת ביטוח המשנה. השחרור ההדדי כולל גם יתור של ג'נרלי על זכויותיה בקשר עם כלל העתודות המוחזקות בידי החברה, לרבות עתודות שמוחזקות בחברה כנגד התחייביותיה של ג'נרלי ביחס לתביעות, קיימות ותלויות (גם אם טרם דווחו). במקביל ובאותו מועד התקשרה החברה בהסכם ביטוח משנה עם מבטח משנה אחר, סוויס רי, אשר במסגרתו סוויס רי תעביר לחברה סך של כ- 82 מיליון ש"ח, בעבור נטילת כל התחייביותיה של ג'נרלי, כפי שהן, בגין התיק הנמכר לכיסוי ביטוח המשנה. לאחר יישומו של הסכם היציאה עם ג'נרלי והתקשרות עם סוויס רי בהסכם החילופי, ההתחייבות הביטוחית של ג'נרלי בגין התיק הנמכר עברה בשלמותה לסוויס רי, בתנאי "גב אל גב" כאשר תנאי כיסוי ביטוח המשנה אינם משתנים. כתוצאה מהתקשרויות כאמור, נוצר לחברה רווח בהיקף של כ- 52 מיליון ש"ח לפני מס בדוח רווח והפסד לתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013. ההתקשרות אושרה לפי סעיפים 1(2) ו- 1(5) לתקנות ההקלות. לפרטים נוספים ראו דיווחים מיידיים של מגדל אחזקות מיום 26 בנובמבר 2013, אסמכתאות מספר 2013-01-203196 ו- 2013-01-203211.</p>	
4	29 בנובמבר 2011 - אישור ועדת הביקורת של מגדל אחזקות
<p>קציבת פטור מאחריות והתחייבות לשיפוי - ועדת הביקורת של מגדל אחזקות החליטה לקצוב עד ליום 30 בנובמבר 2020 (תקופה של כתשע שנים נוספות ממועד קבלת ההחלטה על ידי ועדת הביקורת וכארבע עשר שנים בסך הכול ממועד ההחלטה המקורית לפטור מאחריות והתחייבות לשיפוי) את התקופה שעל האירועים במהלכה יחולו הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים במגדל אחזקות, ככל שלא יוחלפו בהסדרים אחרים, וכן כתבי פטור או שיפוי שיינתנו מעת לעת על ידי מגדל אחזקות על פי הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים במגדל אחזקות, והכל ביחס לנושאי משרה במגדל אחזקות שבעל השליטה במגדל אחזקות עשוי להיחשב כבעל עניין אישי במתן כתבי הפטור והשיפוי להם, המכהנים או שיכהנו מעת לעת. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 29 בנובמבר 2011, אסמכתא מספר 2011-01-344328.</p>	
5	7 בפברואר 2012 - אישור האסיפה הכללית של גדל אחזקות
<p>כתבי שיפוי לנושאי משרה בחברה שג'נרלי עשויה להיחשב כבעלת עניין אישי בהענקת כתבי השיפוי להם - עדכון כתבי השיפוי של מגדל אחזקות לנושאי משרה בחברה שלבעל השליטה עשוי להיות בהם עניין אישי. נושאי המשרה הרלוונטיים לגביהם הובאה הענקת כתבי השיפוי לאישור היו שני הדירקטורים, אלסנדרו קורסי וסרג'יו בלבינט וכן נושא המשרה ליווי שטיינדר. לפרטים נוספים ראה זימון אסיפה של מגדל אחזקות לאישור כתבי השיפוי מיום 2 בפברואר 2012, אסמכתא מספר 2012-01-032109 ובאור T.2.39.</p>	

ח. חברות קשורות

1. בחודש יולי 2008 נחתם הסכם שכירות בין מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ ("המשכירה") חברה מאוחדת של החברה, לבין מגדל שוקי הון (שרותי ניהול) בע"מ ("שוקי הון שירותי ניהול"), חברה בת של שוקי הון הנשלטת בידי מגדל אחזקות, הסכם שכירות הינו בגין השכרת בנין המשרדים של המשכירה ברח' סעדיה גאון, 26 בתל-אביב ("בנין המשרדים") לצורך ניהול עסקי קבוצת שוקי הון. בהתאם להסכם, מושכר לשוקי הון שירותי ניהול רוב בנין המשרדים (לאחר שעבר שיפוץ נרחב במימון המשכירה) וזאת לתקופת שכירות בת 10 שנים, שתסתיים בסוף אוקטובר 2017. דמי השכירות החודשיים הם כ- 236 אלפי ש"ח בתוספת מע"מ כדין. בתום תקופת השכירות יוארך תוקף ההסכם ב- 7 שנים נוספות, אלא אם תודיע שוקי הון שירותי ניהול על כך שאינה חפצה להאריך את תקופת השכירות, ובמקרה שכזה יהיה על שוקי הון שירותי ניהול לשלם למשכירה תשלום חד פעמי בסך של כ- 6,360 אלפי ש"ח, צמוד למדד. במהלך תקופת הדיווח חלק מהשטחים הושכרו בשכירות משנה לחברות מוחזקות של מגדל אחזקות. בחודש דצמבר 2016 נחתמה תוספת להסכם השכירות לפיה שטח המושכר לשוקי הון הוקטן כך שדמי השכירות החודשיים הם 157 אלפי ש"ח בתוספת מע"מ כדין וזאת רטרואקטיבית החל מיום 1 בינואר 2015.
2. החברה וחברות מאוחדות שלה, רכשו במהלך העסקים הרגיל שירותי ברוקראז' מחברת מגדל שירותי בורסה בע"מ, חברה מאוחדת של מגדל שוקי הון עד למכירת השליטה במגדל שירותי בורסה בע"מ בחודש אוקטובר 2015. היקף התשלומים ששולמו בגין השירותים האמורים הסתכם בשנים 2015 ו- 2014 לסך של כ- 1,736 אלפי ש"ח וכ- 4,037 אלפי ש"ח בהתאמה.
3. במהלך שנת 2015 הפיצה שוקי הון אגרות חוב (סדרה ג' וסדרה ד') שהונפקו על ידי מגדל ביטוח גיוס הון. בגין שירותי ההפצה שולם למגדל שוקי הון על ידי החברה סכום כולל של כ- 7,894 אלפי ש"ח.
- במהלך שנת 2016 הפיצה שוקי הון אגרות חוב (סדרה ה') שהונפקו על ידי מגדל ביטוח גיוס הון. בגין שירותי ההפצה שולם למגדל שוקי הון על ידי החברה סכום כולל של כ- 3,689 אלפי ש"ח.
4. לחברה הסכמים עם פמי פרמיום בע"מ ("פמי"), המספקת לה שירותי אסיסטנס הניתנים למבוטחים לפי כתבי שירות/ ריידרים/ הרחבות לפוליסה הנמכרים בעיקר במסגרת ביטוח כללי (רכב רכוש, ביטוחי דירה ומשכנתא) וכן למתן שירותים בתחום הבריאות.
- ההתקשרות ביחס למתן השירותים במסגרת ביטוח כללי תסתיים ביום 31 במרס 2017. ההתקשרות ביחס לכתבי שירות לקולקטיבים בתחום הבריאות תהיה בתוקף עד למועד סיום או חידוש של כל קולקטיב.
- היקף הרכישות מפמי הסתכם בשנת 2016 בכ- 29 מיליון ש"ח (לעומת 42 מיליון ש"ח בשנת 2015 וכ- 58 מיליון ש"ח בשנת 2014).
- ביום 1 בדצמבר 2012 התקשרה החברה עם אינפומד אתרי רפואה בע"מ ("אינפומד"), המאוחדת על ידי מגדל בריאות ואיכות חיים בע"מ ("מגדל בריאות"), חברה קשורה, בהסכם למתן שירותים בקשר עם כתב שירות.
- בחודש דצמבר 2014 נחתם הסכם בין החברה לבין אינפומד, אשר לו צורפה גם בי-וול ואשר היווה הסכם מסגרת המאגד את כתבי השירות בין החברה לאינפומד ובי-וול, קיימים ועתידיים, בכפוף לתנאי ההסכם ("הסכם המסגרת 2014").
- בגין כתבי שירות שעברו לבי וול מפמי, התעריפים שהוסכמו בין החברה לבין בי-וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ, חברה בת בבעלותה המלאה של אינפומד ("בי-וול"), נמוכים מהתעריפים אותם שילמה החברה לפמי עבור אותם שירותים והסכום הכולל שישולם לבי-וול תלוי בהיקף השירותים שירכשו על ידי החברה ובתמהילם.
- בקשר עם העברת השירותים בתחום כתבי השירות לבי-וול נחתם בחודש נובמבר 2014, בין בי-וול לבין פמי, הסכם שיתוף פעולה ומתן שירותים, לפיו תרכוש בי-וול שירותים מפמי בגין כתבי השירות של מגדל שהועברו מטיפול פמי לטיפול בי-וול, וכן הוסדר אופן שיתוף הפעולה בין בי-וול לבין פמי ("הסכם השירותים").
- תוקף הסכם השירותים הוא עד ליום 30 במרס 2019, אם כי בי-וול תוכל להביא את הסכם השירותים לסיום במועד מוקדם יותר בהתאם לתנאיו. במקרה של ביטול ההסכם לפני המועד האמור, תשלם בי-וול לפמי פיצוי מוסכם השווה למכפלת מספר החודשים עד אותו המועד ב-30 אלפי ש"ח. בשנים 2016, 2015 ו- 2014 שילמה בי-וול לפמי, עבור השירותים הנרכשים, סך כולל של כ- 3,626 אלפי ש"ח, כ- 1,922 אלפי ש"ח וכ- 23 אלפי ש"ח, בהתאמה.
- בהתאם לתנאי הסכם השירותים ובתמורה להפעלת השירותים שנרכשו באמצעות מוקד בי-וול, שילמה פמי לבי-וול בשנת 2015 תשלום חד פעמי בסך של 1.6 מיליון ש"ח, בתוספת מע"מ.

ח. חברות קשורות (המשך)

בחודש דצמבר 2015 נחתם בין החברה, אינפומד ובי-וול הסכם מסגרת חדש אשר החליף את הסכם המסגרת הישן ("הסכם המסגרת 2015"). במסגרת הסכם המסגרת 2015, הוסדרו כל כתבי השירות אשר הוסדרו במסגרת הסכם המסגרת הישן והתווסף אליהם כתב שירות נוסף.

בחודש יולי 2016 נחתם הסכם מסגרת חדש ("הסכם המסגרת 2016") בין מגדל לבין אינפומד ובי-וול אשר החליף וביטל את ההסכמים הקודמים בין הצדדים. במסגרת הסכם המסגרת 2016 התווספו לתכולתו כתבי שירות נוספים שעברו מפמי (הן ביחס לפרט והן ביחס לקולקטיבים). הסכם המסגרת 2016 הפריד בין כתבי השירות השונים למספר סוגים, בהתאם למועד שבו החלו להינתן בגינם השירותים ו/או סוגם, וביחס לכל סוג כאמור נקבעה תקופת התקשרות נפרדת.

בחודש אוקטובר 2015 נחתם בין החברה לבין בי-וול הסכם למתן שירותים שאינם בגדר כתבי שירות. במסגרת הסכם זה הוסדר מתן שירותים נוספים לחברה: שירותי איסוף מידע רפואי במסגרת ברור תביעות בכל תחומי הביטוח, שירותי מוקד חירום, ניתוחים ושיניים וכן שירותי סילוק תביעות שיניים. ההסכם הינו לתקופה שאינה קצובה, כאשר לכל אחד מהצדדים זכות ביטול בכל עת בכפוף להודעה מראש לצד השני. נכון למועד הדוח, מתקיים בין מגדל לאינפומד ובי וול משא ומתן יחס להרחבת השירותים שיינתנו

בשנים 2016, 2015 ו- 2014 שילמה החברה לבי-וול או לאינפומד, לפי העניין, סך של כ- 39,069 אלפי ש"ח, כ- 30,796 אלפי ש"ח וכ- 2,064 אלפי ש"ח, בהתאמה.

5. החברה וחברות הבת שלה נדרשות, במסגרת מהלך העסקים הרגיל, לקבל מעת לעת, שירותים שונים בתחום משאבי אנוש מחברות המתמחות בנושא. שירותים אלו ניתנים בין היתר, בתחום אבחון וגיוס, טכנולוגיות גיוס מתקדמות, ייעוץ ופיתוח ארגוני, פתרונות הדרכה ולמידה, אספקת עובדי קבלן, רווחה ואיכות חיים. חלק מהשירותים האמורים ניתנים על ידי פילת מקבוצת היי קפיטל בע"מ, המאוחדת על ידי מגדל שירותי ניהול בע"מ, חברה בת של מגדל אחזקות ("פילת") שנמכרה בתום חודש דצמבר 2016.

ההתקשרות מול פילת נעשית בתנאי שוק ובהתאם לכללים שנקבעו על ידי ועדת הביקורת. בשנים 2016, 2015 ו- 2014 שילמו החברה וחברות הבנות שלה סך של כ- 2,495 אלפי ש"ח, כ- 3,337 אלפי ש"ח וכ- 1,131 אלפי ש"ח, בהתאמה.

ט. חברות כלולות

1. לעניין השקעות בחברות כלולות ראה באור 7 השקעה בחברות מוחזקות.
2. בחודש יוני 2009 הונפקו למגדל אחזקות נדל"ן בע"מ ("אחזקות נדל"ן"), חברה בת של החברה, שטרי הון מחברה כלולה, קניון רמת אביב בע"מ ("רמת אביב"), בסך של כ- 76 מיליון ש"ח ע"נ לתקופה שלא תפחת מחמש שנים. הסכום האמור אינו צמוד למדד ואינו נושא ריבית. בחודש יוני 2014 נפרעו שטרי הון בסך של כ- 61 מיליון ש"ח, ראה סעיף ג.3) להלן. במהלך שנת 2015 נפרעה יתרת שטרי ההון.
3. א) בחודש נובמבר 2010 העמידה רמת אביב הלוואה לבעלי מניותיה, בהתאם לשיעור אחזקתם, כאשר חלקה של אחזקות נדל"ן הינו כ- 64 מיליון ש"ח. סכום זה צמוד למדד ונושא ריבית שנתית בשיעור של 4.2%. הקרן והריבית יפרעו בחמישה תשלומים שנתיים שווים החל מחודש נובמבר 2011. ביום 1 ביולי 2014 נפרעה יתרת הלוואה כולל ריבית והצמדה, ראה סעיף ג) להלן.
- ב) בחודש ינואר 2013 העמידה רמת אביב הלוואות נוספות לבעלי מניותיה, בהתאם לשיעור אחזקתם, כאשר חלקה של אחזקות נדל"ן הינו כ- 75 מיליון ש"ח. על פי תנאיהן הלוואות נושאות ריבית שנתית בשיעור של פריים + 0.6% ומיועדו להיפרע בתשלום אחד ביום 30 ביוני 2014. ההסכם קובע אפשרות לפירעון מוקדם של הלוואות בתנאים מסוימים שהוגדרו בהסכם.
- ג) במהלך הרבעון הראשון של שנת 2014 בוצע פרעון מוקדם של חלק מהלוואה האמורה בסעיף ב) לעיל בסכום של כ- 45 מיליון ש"ח. ביום 1 ביולי 2014 נפרעה יתרת הלוואות שנתקבלו מרמת אביב בשנים 2010 ו- 2013, כמפורט בסעיפים א) ו- ב) לעיל, כנגד פרעון חלק משטרי ההון שהוחזקו על ידי אחזקות נדל"ן. סך הלוואות שנפרעו הסתכם בכ- 59 מיליון ש"ח כולל ריבית והצמדה.
- ד) במחצית השנייה של שנת 2014 העמידה רמת אביב הלוואה לבעלי מניותיה, בהתאם לשיעור אחזקתם, כאשר חלקה של אחזקות נדל"ן הינו כ- 5 מיליון ש"ח. סכום זה אינו צמוד למדד ונושא ריבית נומינלית קבועה של 3.23%. נכון ליום 31 בדצמבר 2014 יתרת הלוואה הסתכמה לסך של כ- 5.1 מיליון ש"ח. בתחילת שנת 2015 נפרעה יתרת הלוואה.
- ה) בתחילת שנת 2015 העמידה רמת אביב הלוואות לבעלי מניותיה, בהתאם לשיעור אחזקתם, כאשר חלקה של אחזקות נדל"ן הינו כ- 7.5 מיליון ש"ח. הלוואות אלו אינן צמודות למדד ונושאות ריבית נומינלית קבועה של 3.05%. עד לתום שנת 2015 נפרעו הלוואות אלו.

ט. חברות כלולות (המשך)

- (ו) בחודש ספטמבר 2016 העמידה אחזקות נדל"ן לרמת אביב הלוואה בסכום של כ- 23 מיליון ש"ח. הלוואה ניתנה לקניין על ידי בעלי מניותיה בהתאם לשיעור אחזקותם. הלוואה נושאת ריבית שנתית של 4% ותיפרע מעודפי המזומנים בקניין כפי שיהיו מעת לעת. יתרת הלוואה ליום 31 בדצמבר 2016 הינה כ- 19 מיליון ש"ח.
- (ז) בגין הלוואות שנתקבלו מרמת אביב נרשמו הוצאות מימון בשנים 2015 ו- 2014 של כ- 30 אלפי ש"ח וכ- 1.6 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (ח) בגין שטרי ההון שהונפקו על ידי רמת אביב והלוואות שניתנו לרמת אביב נרשמו הכנסות מימון בשנים 2015, 2016 ו- 2014 של כ- 211 אלפי ש"ח, כ- 240 אלפי ש"ח וכ- 2.2 מיליון ש"ח, בהתאמה.
4. החברה שילמה לרשף סוכנות לביטוח (2004) בע"מ, חברה כלולה של החברה, עד למכירתה בתום הרבעון השלישי של שנת 2015, עמלות בגין שיווק מוצרי ביטוח ומוצרים פנסיוניים בשנים 2015 ו- 2014 בסכום כולל של כ- 2,130 אלפי ש"ח וכ- 4,706 אלפי ש"ח, בהתאמה.
5. החברה שילמה לאורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ, חברה כלולה עד לרכישת השליטה המלאה בה בתום שנת 2016, עמלות בגין שיווק מוצרי ביטוח ומוצרים פנסיוניים בשנים 2015, 2016 ו- 2014 בסכום כולל של כ- 4,620 אלפי ש"ח, כ- 4,052 אלפי ש"ח וכ- 3,980 אלפי ש"ח, בהתאמה.
6. בנוסף למפורט בסעיפים 4 ו- 5 לעיל, החברה משלמת עמלות בגין שיווק מוצרי ביטוח ומוצרים פנסיוניים לחברות כלולות נוספות בסכומים שאינם מהותיים.
7. בחודש יולי 2012 נתנה מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ ("מגדל סוכנויות") חברה מאוחדת של החברה לאורלן סוכנויות לביטוח (1994) בע"מ, חברה כלולה, עד לרכישת השליטה המלאה בה בתום שנת 2016, הלוואה בסך של 1 מיליון ש"ח, צמודה למדד ונושאת ריבית של 3.5% לשנה. הלוואה נפרעה בתשלומים שנתיים שווים עד לחודש ינואר 2016. יתרת הלוואה ליום 31 בדצמבר 2015 הינה כ- 48 אלפי ש"ח. בגין הלוואה נרשמו הכנסות מימון בשנים 2015 ו- 2014 של כ- 5 אלפי ש"ח וכ- 17 אלפי ש"ח, בהתאמה.
8. בחודש אוגוסט 2013 נתנה החברה הלוואה לחברה כלולה בחו"ל, בסך של כ- 5,958 אלפי ש"ח לפרעון בתשלום אחד בתום 5 שנים. במהלך שנת 2015 נתנה החברה שתי הלוואות נוספות לחברה הכלולה בסך של כ- 3,549 אלפי ש"ח. ההשקעה בחברה הכלולה נמכרה בתום הרבעון השני של שנת 2016. יתרת הלוואה ליום 31 בדצמבר 2015 הינה כ- 9,802 אלפי ש"ח. בגין הלוואות אלו נרשמו הכנסות מימון בשנים 2015 ו- 2014 של כ- 327 אלפי ש"ח, כ- 413 אלפי ש"ח וכ- 455 אלפי ש"ח, בהתאמה.
9. במהלך שנת 2015 נתנה החברה הלוואות לחברות כלולות בחו"ל בסך של כ- 20,162 אלפי ש"ח לפרעון עד לתום שנת 2025. יתרת הלוואות ליום 31 בדצמבר 2016 הינה 27,391 אלפי ש"ח וליום 31 בדצמבר 2015 הינה 20,430 אלפי ש"ח, בהתאמה. בגין הלוואות אלו נרשמו הכנסות מימון בשנים 2016 ו- 2015 בסך של כ- 2,457 אלפי ש"ח וכ- 266 אלפי ש"ח, בהתאמה. הלוואות אלו מוצגות ככספי חוב שאינם סחירים במסגרת השקעות פיננסיות אחרות.
10. בבעלות החברה נכסי נדל"ן שונים. בחלק מנכסי הנדל"ן האמורים נעשה שימוש עצמי וחלק מנכסי הנדל"ן מושכרים לשימוש חברות הקבוצה, לרבות חברות שאינן בבעלות מלאה של החברה, בסכומים שאינם מהותיים.

י. תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (לרבות דירקטורים)

חלק מאנשי המפתח הניהוליים בחברה זכאים לשכר, לבונוס, ולהטבות שלא במזומן (כגון רכב, ביטוח רפואי וכדומה). חלק מאנשי המפתח הניהוליים משתתפים גם בתכנית כתיב האופציה למניות של מגדל אחזקות. למידע נוסף, ראה באור 33, בדבר הסדרי תשלומים מבוססי מניות.

באור 38 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

יא. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים

1. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2014		2015		2016	
סכום	מס' אנשים	סכום	מס' אנשים	סכום	מס' אנשים
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		אלפי ש"ח	
12,614	9	13,042	9	10,391	8
3,674	9	1,422	8	1,850	8
10	9	-	8	3	8
74	4	74	4	(221)	4
<u>16,372</u>		<u>14,538</u>		<u>12,023</u>	

הטבות לזמן קצר
הטבות לאחר העסקה
הטבות אחרות לזמן ארוך
תשלום מבוסס מניות (ראה באור 33)

(* עבור נושאי משרה המכהנים בחברה, סכום הטבות לזמן קצר כולל הפרשה למענק שנתי בגין שנת 2014 לנושאי המשרה המכהנים בפועל בחברה בגין שנת 2014.

2. הטבות לדיירקטורים שאינם מועסקים בחברה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2014		2015		2016	
סכום	מס' אנשים	סכום	מס' אנשים	סכום	מס' אנשים
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		אלפי ש"ח	
4,672	9	3,299	9	3,454	10
-		-		-	
<u>4,672</u>		<u>3,299</u>		<u>3,454</u>	

דמי ניהול לדיירקטורים שאינם מועסקים בחברה מטעמה
תשלום מבוסס מניות (ראה באור 33)

יא. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

3. מדיניות התגמול לנושאי המשרה של החברה

(א) ביום 21 בנובמבר 2016 ו- 24 בנובמבר 2016 אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים מדיניות תגמול מוסדיים לשנים 2017 עד וכולל 2019, ("מדיניות תגמול גופים מוסדיים החדשה"), בהתאם לחוזר הממונה על שוק ההון מיום 10 באפריל 2014 ("חוזר הממונה המקורי"), חוזר הממונה מיום 7 באוקטובר 2015, מדיניות תגמול בגופים מוסדיים - תיקון ("חוזר מדיניות תגמול המעודכן", חוזר הממונה המקורי וחוזר מדיניות תגמול המעודכן יקראו להלן ביחד בסעיף זה: "חוזר הממונה") וחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו - 2016 ("חוק התגמול").

מדיניות תגמול גופים מוסדיים החליפה את מדיניות התגמול שנקבעה לשנים 2014 עד וכולל 2016 ("מדיניות תגמול מוסדיים הקודמת"). במדיניות תגמול גופים מוסדיים נקבעו הוראות פרטניות לגבי רכיבי השכר של "בעל תפקיד מרכזי" שזוהו ככאלה על-פי חוזר הממונה, והם כוללים, בין היתר את כלל נושאי המשרה בגופים המוסדיים על-פי חוק החברות, נושאי משרה שהוגדרו ככאלו על-פי חוזר הממונה, קרובי בעל השליטה, גורמי השקעות וכן בעלי תפקידים שזוהו על-ידי הגופים המוסדיים כבעלי תפקיד מרכזי, אם לפעילותו של בעל תפקיד עשויה להיות השפעה משמעותית על פרופיל הסיכון של הגופים המוסדיים או שהוא מנהל של קבוצת עובדים הכפופה לאותם הסדרי תגמול ואשר הרכיב המשתנה בתגמולם, עשוי, במצטבר, לחשוף את הגוף המוסדי או את כספי החוסכים באמצעות אותו גוף מוסדי לסיכון מהותי. על פי חוזר הממונה, על המוסדות המוסמכים לבחון את המדיניות אחת לשנה. בחינה ועדכון של מדיניות תגמול גופים מוסדיים הקודמת בוצעו בגופים המוסדיים במהלך החודשים דצמבר 2015 ופברואר 2016.

(ב) ביום 30 בדצמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות מדיניות תגמול לשנים 2017-2019 ("מדיניות התגמול המעודכנת") אשר, בין היתר, הותאמה לעדכונים ברגולציה החלה על מגדל אחזקות ועל הגופים המוסדיים בשליטתה (לרבות הוראות חוק התגמול) ולסוגיות שעלו במהלך יישום מדיניות התגמול הקודמת. מדיניות התגמול המעודכנת החליפה את מדיניות התגמול שנקבעה לשנים 2014 עד וכולל 2016 ("מדיניות התגמול הקודמת"). העקרונות המפורטים לעיל ולהלן נכונים גם למדיניות התגמול המעודכנת. לפרטים נוספים בדבר מדיניות התגמול המעודכנת של מגדל אחזקות ובדבר השינויים במדיניות התגמול המעודכנת ביחס למדיניות התגמול הקודמת של מגדל אחזקות ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 22 בדצמבר 2016, בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) (אסמכתא: 2016-01-142339) וכן דיווח מיידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017 (אסמכתא: 2017-01-000333).

מדיניות התגמול של מגדל אחזקות חלה על כל נושאי המשרה במגדל אחזקות, כאשר כל נושאי המשרה של מגדל אחזקות מכהנים בנוסף לכהונתם כנושאי משרה במגדל אחזקות כנושאי משרה בחברה. מדיניות התגמול של מגדל אחזקות הותאמה למדיניות תגמול מוסדיים. מדיניות התגמול הקודמת אושרה על ידי האסיפה הכללית של מגדל אחזקות ביום 27 באוקטובר 2014. לפירוט אודות מדיניות התגמול הקודמת של החברה ראה דיווח מגדל אחזקות מיום 22 בספטמבר 2014 באוקטובר ו- 30 ביוני 2014 מספר אסמכתאות 2014-01-161913, 2014-01-181653 ו- 2014-01-103386, בהתאמה.

(ג) עיקרי ההסדרים שנקבעו במדיניות תגמול גופים מוסדיים ובמדיניות התגמול של מגדל אחזקות לשנים 2014 עד וכולל 2016 ביחס לנושאי משרה הינם כמפורט להלן:

היחס בין רכיבי השכר הקבוע לרכיבי השכר המשתנה: נקבעה תקרה לשיעורו של הרכיב המשתנה מתוך סך התגמול ואופן המדידה של יחס זה, ביחס לרכיבי השכר המשתנה השונים, וזאת בשיעור מקסימלי של 50% ביחס למנכ"ל, 40% לנושא משרה בעלי תפקיד דואלי ובעלי תפקיד שאינם פונקציות בקרה ו-30% ביחס לפונקציות בקרה. בנוסף, במסגרת מדיניות התגמול, נקבעה ביחס לנושאי משרה, שאינם המנכ"ל, האפשרות של חריגה מהשיעורים שנקבעו לעיל, ובלבד שלא תעלה על 66.6% מהתגמול השנתי, וזאת כמפורט בחוזר הממונה ובמדיניות התגמול.

רכיב קבוע (תקרות שכר חודשי, תנאים נלווים, הצמדה, התמדה וכו'): תקרות השכר החודשי שנקבעו עומדות על 170 אלפי ש"ח למנכ"ל, 100 אלפי ש"ח למנהל בכיר ו- 70 אלפי ש"ח למנהל אחר (בכפוף לאפשרות סטייה כמפורט להלן). מדיניות התגמול הכוללת קובעת מענק התמדה בסכום של עד שש (6) כפולות שכר חודשי במקרים מיוחדים ומגבלות שנקבעו בהקשר זה, ומסדירה הוראות בנושא הצמדה למדד, עדכוני שכר, תנאים נלווים שכר שוטף וכיוצ"ב. לאור עמדת הפיקוח שהתקבלה בחברה, הושתתה הפעלת ההוראה לגבי מענק ההתמדה והוא לא ניתן לבעלי תפקיד מרכזי חדשים. לפרטים נוספים בדבר עמדת הפיקוח כאמור ראה סעיף יא.4.ב) לבאור זה.

יחס המכפלה ליו"ר הדירקטוריון בגופים המוסדיים: בהתאם להוראות חוזר מדיניות תגמול המעודכן, תגמול יושב ראש דירקטוריון ייקבע ביחס לתגמול דירקטור חיצוני בגוף מוסדי (תגמול תיאורטי אשר יחושב על פי המספר המזערי של ישיבות דירקטוריון וועדותיו המחויב על פי הוראות הדין). במסגרת זו נקבע במדיניות היחס המרבי שבו יוכל תגמול ד"צ, לצורך קביעת תגמול יושב ראש בגופים המוסדיים (יחס של עד 15 בחברה ועד 10 במקפת וביזומה).

יא. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

3. מדיניות התגמול לנושאי המשרה של החברה (המשך)

ג) עיקרי ההסדרים שנקבעו במדיניות תגמול גופים מוסדיים ובמדיניות התגמול של מגדל אחזקות לשנים 2014 עד וכולל 2016 ביחס לנושאי משרה הינם כמפורט להלן: (המשך)

רכיב משתנה/מענק שנתי

(1) המענק השנתי יקבע, למעט בתקופת המעבר, על בסיס תקופת מדידה של 3 שנים באופן שלשנה האחרונה במדידה יינתן משקל של 50%, לשנה קודמת לה 30% ולשנה הקודמת לשנה הקודמת כאמור יינתן משקל של 20%. בתקופה שממועד אימוץ המדיניות ועד חלוף שלוש שנים בין השנים 2014 עד 2016 ("תקופת המעבר") ולמעט ביחס לגורמי השקעות אשר לגביהם הייתה קיימת גם בעבר תקופת המדידה של 3 שנים, נמדד המענק לשנת 2014 על יסוד שנת 2014 בלבד, ומענק 2015 ככל שינתן, יימדד לפי השנים 2014 ו-2015 במשקל 70%/30% בהתאמה.

(2) נקבעה פריסה של התשלום באופן שמחצית או יותר, בהתאם לרמת הבכירות של נושאי המשרה, של המענק השנתי משולמת, בחלקים עד לתום 36 חודשים משנת המענק. על פי מדיניות התגמול, התשלומים הנדחים אינם מואצים או מושפעים מפרישה מעבודה בתקופת הפריסה.

(3) נקבעו תנאי סף לקבלת מענק שנתי, הכוללים תנאי סף של 7% תשואה על ההון, עמידה בכרית הביטחון שנקבעה על ידי דירקטוריון החברה ועמידה ביחס נזילות, וכן נקבעו תנאי הפחתה או ביטול רחביים הקשורים בדירוג אגרות החוב של הגופים המוסדיים בקבוצה.

(4) הרכיב המשתנה של נושאי משרה הנמנים על פונקציות הבקרה (ניהול סיכונים, בקרה, ציות ואכיפה, אקטואריה, ביקורת פנימית) לא יושפע מביצועי גורמים שאת פעילותם הם בודקים או מבקרים. כמו כן, הרכיב המשתנה של בעלי תפקיד דואלי (בעלי תפקיד מסוג שנמנה על פונקציות בקרה אשר לצדן יש לו תפקידים ניהוליים, מקצועיים, ארגוניים או אחרים ואשר זוהו, עובר לאימוץ המדיניות (מטה, יעוץ משפטי, כספים)) לא יושפע מביצועי גורמים שאת פעילותם הם בודקים או מבקרים, במישרין.

(5) במדיניות התגמול נכללו ונקבעו יעדי חברה אשר הינם: (1) רווח כולל בביטוח כללי לפני מס, (2) רווח כולל שאינו בביטוח כללי לפני מס ו-NBV (ערך עסקים חדשים), וזאת באותו משקל שניתן לכל אחד מיעדים אלו במדיניות המקורית של 20%, 40% ו-40% בהתאמה. יעדי החברה נקבעו כיעדים יחסיים / השוואתיים, אשר מודדים את חלקה היחסי של החברה בתוצאות הפרמטרים האמורים, מתוך התוצאות של חמש קבוצות הביטוח הגדולות בישראל ביחס לפרמטרים אלו, בכל אחת מהשנים 2014-2016. יעדים יחסיים/השוואתיים אלו, מבססים יעדים דינמיים באמצעות פרמטרים עסקיים שהוגדרו, תוך שהם נותנים ביטוי לתוצאות יתר החברות וממתנות השפעה של תופעות אקסוגניות בכלל שוק הביטוח, אשר יכול ולא נצפו בעת גיבוש תכניות עבודה.

(6) לצד יעדי חברה, כולל המענק רכיב של יעדים אישיים ורכיב שיקול דעת והערכה כללית. המשקל המקסימלי של רכיב שיקול דעת הינו 20%. רכיב היעדים האישיים הינו במשקל שבין 20% ל-50% (למעט ביחס לפונקציות בקרה ובעלי תפקידים דואליים שלגביהם הרכיב האישי הינו בין 60% ל-80%). ביחס לגורמי השקעות הנכללים אף הם כבעלי תפקיד מרכזי במדיניות גופים המוסדיים, נקבע, בנוסף לרכיב יעדי החברה, יעדים אישיים והערכה אישית, רכיב של יעד חטיבתי שבמסגרתו נקבע יעד שהוגדר כתוצאה של ממוצע משוקלל בהתאם למשקל הנכסים בכל תיק השקעות, לרבות תוצאה של תשואות שליליות בהשוואה ליעד בנצ'מרק.

(7) לכל אחד מהפרמטרים הנכללים בכל אחד מרכיבי המענק, נקבע טווח ביצוע, דהיינו: נקודת מינימום המזכה בציון ביצוע של 70%, ואשר ציון ביצוע מתחתיה לא מזכה במענק ועל כן תזכה בציון אפס (0) ביעד וברכיב הרלבנטי ("איפוס"); נקודה המזכה בציון ביצוע של 100% ("יעד נורמטיבי") ביעד וברכיב הרלבנטי; נקודת מקסימום, ותקרה לביצוע יתר, המזכה בציון ביצוע של 140% לכל היותר, בכל מקרה של ציון ביצוע בציון זה או מעליו ביעד וברכיבים המסויימים הרלבנטיים ("קיטום").

ביחס לכל יעדי חברה - טווח הביצוע בין נקודת המינימום למקסימום נע בין ביצוע של 25% מעל או מתחת ליעד הנורמטיבי. בהתאם, ציון הביצוע בפועל ברכיב יעדי החברה בין נקודת המינימום ליעד בציון 100% משתנה ביחס של 1:1.2 (30%/25%), ובין ציון ביצוע של 100% לנקודת המקסימום ביחס של 1:1.6 (40%/25%).

יא. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

3. מדיניות התגמול לנושאי המשרה של החברה (המשך)

ג) עיקרי ההסדרים שנקבעו במדיניות תגמול גופים מוסדיים ובמדיניות התגמול של מגדל אחזקות לשנים 2014 עד וכולל 2016 ביחס לנושאי משרה הינם כמפורט להלן: (המשך)

ביחס לרכיב היעדים היחידתיים/אישיים והערכה אישית - טווח הביצוע בין נקודת המינימום למקסימום נע בין ביצוע של 40% מעל או 30% מתחת ליעד הנורמטיבי. בהתאם, ציון הביצוע בפועל ברכיב יעדים אישיים/יחידתיים והערכת מנהל משתנה ביחס של 1:1.

ברכיב יעדי החברה, לצד היעדים היחסיים שנמדדים כמתואר לעיל, נקבעו יעדים אבסולוטיים, ובהתאם נקבע כי עמידה ביעד של 13% או יותר תשואה על ההון מזכה בציון ביצוע כולל של לפחות 90% ברכיב יעדי החברה (אף אם ציון הביצוע הכולל ביעדים היחסיים על פי המשקלות של הפרמטרים השונים, נמוך יותר) ועמידה ביעד של- 17% תשואה על ההון מזכים בציון ביצוע מקסימלי של 140%.

במקרים בהם הציון הסופי אינו מזכה בבנוס, בהתאם לאמור לעיל, ואולם קיימת עמידה ברכיב יעדי החברה וההערכה האישית המזכה בבנוס, והחברה קיבלה החלטה לחלק לכלל עובדי החברה בנוס, ניתן יהיה לשלם בהמלצת מנכ"ל ובאישור המוסדות המוסמכים מענק בגין רכיב יעדי החברה ורכיב ההערכה אישית בלבד, והכל בהתאם ועל רקע נסיבות שיצריכו זאת כפי שיקבעו המוסדות המוסמכים.

8) ציון הביצוע של היעדים ברכיב יעדי החברה והרכיב של הערכה אישית ישוקלל לפי משקלו היחסי באותו רכיב ויהווה את הציון המשוקלל עבור אותו רכיב.

הציון שהתקבל כאמור לעיל, בכל רכיבי המענק, ישוקלל בהתאם למשקלו היחסי של כל רכיב, ויהווה את ציון הביצוע הכולל ("ציון ביצוע כולל"). עם קבלת ציון ביצוע כולל, יוכפל הציון האמור במענק הנורמטיבי ויהווה את "סכום המענק המחושב".
בציון ביצוע כולל של 100%, יהיה סכום המענק המחושב כגובה המענק הנורמטיבי. בציון ביצוע כולל נמוך מ- 70% יהיה סכום המענק המחושב שווה לאפס. בציון ביצוע של 140%, יהא סכום המענק המחושב המקסימלי בשיעור של 140% מהמענק הנורמטיבי, ובכל מקרה, סכום המענק המחושב המקסימלי לא יהיה (אף במקרה של ציון משוקלל כולל של 140% ומעלה) מעל 140% ממענק הנורמטיבי ("מענק מקסימלי").

בהתאם לאמור, נקבעה תקרת מענק נורמטיבי למי שאינו מנכ"ל בגובה 714 אלפי ש"ח למנהל בכיר ו- 321 אלפי ש"ח למנהל אחר. בהתאמה לכך, סכום המענק המחושב המקסימלי, בהינתן ציון כולל ברכיב יעדי החברה, יעדים אישיים/חטיבתיים (ככל שיש רכיב כזה) והערכת מנהל, של 140%, הינו 1,000 אלפי ש"ח למנהל בכיר ו- 450 אלפי ש"ח למנהל אחר.

9) הענקת רכיב משתנה אינה נכללת בהסכם העסקה והיא מותנית על פי המדיניות באישור זכאות מראש של מענק נורמטיבי על ידי המוסדות המוסמכים. בנוסף, ואף לאחר שניתן אישור זכאות למענק נורמטיבי, נקבע כי הענקת כל מענק בהתאם להוראות המדיניות, כפופה לקבלת אישור המוסדות המוסמכים וכי סכום המענק המחושב הינו, למעשה, תקרת סכום המענק שהמוסדות המוסמכים יוכלו להעניק.

10) כמו כן, נקבעה אפשרות של מתן מענק חתימה עד שלוש (3) כפולות שכר חודשי וכן אפשרות של הענקת מענק מיוחד של עד שלוש (3) כפולות שכר חודשי לנושא משרה (למעט מנכ"ל או יו"ר).

11) הוראות ביחס לסיום העסקה - נקבעו תקופות של הודעה מוקדמת מקסימלית של עד 6 חודשי למנכ"ל וליו"ר ועד 3 חודשים ליתר נושאי המשרה (לגבי נושאי המשרה שאינם מנכ"ל או יו"ר ניתן יהיה להאריך את תקופת ההודעה המוקדמת בתקופה נוספת של עד שלושה (3) חודשים נוספים באישור הגורם המוסמך כפי שנקבע במדיניות). המדיניות מעגנת אפשרות להעניק מענק הסתגלות בסכום של עד תשע (9) כפולות שכר חודשי, כאשר ביחס למחצית מסכום זה נקבעו הוראות דחייא בנוגע- לתשלום לתקופה של עד לתום 42 חודשים קלנדריים ממועד סיום העסקה - ביחס למנכ"ל ויו"ר ו- 36 חודשים כאמור - ביחס ליתר נושאי המשרה. החלק הנדחה של מענק ההסתגלות מותנה בביצועים וביחס לחלק מהתשלומים הנדחים, אף בהיעדר עבודה חלופית במועד התשלום הנדחה.

סטייה של 10% מהסכומים המפורטים במדיניות התגמול אינה מהווה סטייה מהמדיניות.

יא. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

3. מדיניות התגמול לנושאי המשרה של החברה (המשך)

ד) עיקרי השינויים במדיניות תגמול גופים מוסדיים החדשה ובמדיניות התגמול המעודכנת של מגדל אחזקות ביחס לנושאי משרה המכהנים גם במגדל אחזקות (ביחס למדיניות תגמול גופים מוסדיים הקודמת ומדיניות התגמול הקודמת של מגדל אחזקות) הינם כמפורט להלן:

1) קביעת תקרה לעלות השנתית החזויה המקסימלית של יו"ר הדירקטוריון: נקבע כי יו"ר הדירקטוריון החברה, המכהן גם כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות, יקבל רכיב קבוע בלבד והתגמול שלו לא יחרוג מהנמוך מבין הסכומים הבאים:

(א) תגמול המשקף, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, יחד עם תנאים נלווים ותנאים אחרים, יחס ההכפלה ביחס לתגמול דירקטור חיצוני בגוף מוסדי (תגמול תיאורטי אשר יחושב על פי המספר המזערי של ישיבות דירקטוריון וועדותיו המחויב על פי הוראות הדין) של 13;

(ב) העלות השנתית החזויה המקסימלית של התגמול לא תעלה על הגבוה מבין 2.5 מיליון ש"ח, צמוד למדד מרס 2016 (לא כולל פיצויים ותגמולים על פי דין) או תקרת התגמול המקסימלית המותרת על פי הדין (נכון למועד זה, ככל שהעלות השנתית החזויה המקסימלית של התגמול עולה על 2.5 מיליון ש"ח, חל איסור לשלם תגמול שהעלות השנתית החזויה המקסימלית שלו, לפי עלות משרה מלאה, עולה על פי 35 מהעלות השנתית החזויה המקסימלית בשל התגמול הנמוך ביותר, לפי עלות משרה מלאה, ששילמה החברה, במישרין או בעקיפין, לעובד, לרבות עובד של קבלן כח אדם שהחברה היא המעסיק בפועל שלו, ועובד של קבלן שירות המועסק במתן שירות לחברה, בשנה שקדמה למועד ההתקשרות);

(ג) 90% מהתגמול שישולם למנכ"ל החברה.

2) קביעת תקרה לעלות השנתית החזויה המקסימלית של התגמול למנכ"ל החברה (במקום תקרת שכר חודשי): העלות למנכ"ל החברה כאמור לא תעלה על הגבוה מבין 2.5 מיליון ש"ח, צמוד למדד חודש מרס 2016 (לא כולל פיצויים ותגמולים על פי דין) או תקרת התגמול על פי הדין והתגמול בגין החלק המיוחס לכהונתו כיו"ר דירקטוריון מקפת ויוזמה, לא יחרוג מתגמול המשקף יחס הכפלה של 10.

3) קביעת תקרה לעלות השנתית החזויה המקסימלית לנושא משרה, שאינו מנכ"ל או יו"ר הדירקטוריון: תקרה לנושא משרה כאמור לא תעלה על 2.5 מיליון ש"ח, צמוד למדד מרס 2016 (כולל פיצויים ותגמולים על פי דין).

4) נקבע כי במקרים מיוחדים, ומבלי שהדבר ייחשב כסטייה ממדיניות התגמול, בהם יש להבטיח את יכולתה של קבוצת מגדל אחזקות לגייס ולשמר מנהלים איכותיים ובעלי ניסיון ניתן, בכפוף לאישור פרטני של ועדת התגמול והדירקטוריון, לשלם שכר חודשי בסכום גבוה מהשכר החודשי שנקבע ממדיניות בתוספת 10% (דהיינו, מעל 110 אלפי ש"ח ומעל 77 אלפי ש"ח).

5) בוטלה האפשרות לשלם רכיב התמדה לנושא משרה.

6) נוספה האפשרות להעניק לנושא המשרה, במקרים מיוחדים, מענק שנתי מובטח אישי שאינו מזכה בהפרשות סוציאליות ותנאים נלווים, אשר לא יעלה על סך של 2 (שתי) כפולות השכר החודשי הקבוע, ובכפוף לאישור פרטני מראש ולתקופה שלא תעלה על שלוש שנים. למניעת כפל מענקים, במקרה שסכום המענק השנתי לו יהיה זכאי נושא המשרה יהיה גבוה מסכום המענק המובטח האישי, יהיה המענק השנתי בגובה הפער בין סכום המענק המובטח האישי לסכום המענק השנתי.

7) נקבע כי המענק הנורמטיבי שיוגדר לכל נושא משרה (לציון ביצוע 100%) לא יעלה על שש משכורות חודשיות וזאת במקום מענק נורמטיבי (לציון ביצוע 100%) שלא יעלה על 714 אלפי ש"ח לשנה למנהל בכיר ו-321 אלפי ש"ח לשנה למנהל אחר.

8) בוצעו שינויים במנגנון לקביעת עמידה ברכיב יעדי החברה שהינו חלק מהרכיב המשתנה.

9) בתנאי הסף לתשלום המענק השנתי במקום דרישה לתשואה על ההון של לפחות 7% נקבע כי בשיעור תשואה שבין 4% ל-7%, ישולם חלק יחסי של המענק השנתי, על בסיס ליניארי, כאשר ב-4% ישולם 4/7 מסכום המענק השנתי, ב-5% ישולם 5/7 מסכום המענק השנתי וכן הלאה.

יא. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

3. מדיניות התגמול לנושאי המשרה של החברה (המשך)

ד) עיקרי השינויים במדיניות תגמול גופים מוסדיים החדשה ובמדיניות התגמול המעודכנת של מגדל אחזקות ביחס לנושאי משרה המכהנים גם במגדל אחזקות (ביחס למדיניות תגמול גופים מוסדיים הקודמת ומדיניות התגמול הקודמת של מגדל אחזקות) הינם כמפורט להלן: (המשך)

10) בוצעה הקלה בתנאי הסף לתשלום הרכיבים הנדחים של הרכיב המשתנה ושל מענק ההסתגלות, לרבות לצורך תשלום סכומים נדחים, ככל שיש, מכוח תגמולי הרכיב המשתנה משנים קודמות. כן נקבע כי במקרה של אי התקיימות תנאי הסף, כולם או חלקם, לביצוע תשלום נדחה של הרכיב המשתנה או של מענק ההסתגלות, הזכאות לתשלומים הנדחים לא תתבטל אלא תידחה לרבעון הבא וביצוע התשלומים יהיה מותנה בהתקיימות כל תנאי הסף. ניתן יהיה לדחות תשלומים כאמור מרבעון לרבעון ובלבד שלא ניתן יהיה לדחות תשלומים של תשלומים נדחים כלשהם ביותר משלוש שנים קלנדריות רצופות.

11) בוצעו התאמות במנגנון לשקלול הביצועים במענק ובתקרה לביצועי יתר.

12) נוספו הוראות לגבי תשלום מענקים במקרים מיוחדים ובכלל זה מענק שיקול דעת ומענק מצטיינים.

13) נקבע כי הרכיב המשתנה בגין שנה קלנדרית לא יעלה על עשר כפולות השכר החודשי הקבוע.

14) הסדרי ההשבה של הרכיב המשתנה עודכנו בהתאם לתיקון לחוזר התגמול.

15) תקופת ההודעה המוקדמת לנושאי משרה הארכה משלושה לשישה חודשים (למעט היו"ר והמנכ"ל לגביהם גם במדיניות הקודמת תקופת ההודעה המוקדמת עמדה על שישה חודשים).

16) נוספה התייחסות לאפשרות לתת פטור לנושאי משרה ונקבע כי כתבי הפטור שיינתנו על פי מדיניות התגמול החדשה לא יחולו על החלטה או עסקה שלבעל השליטה או לנושא משרה כלשהו בחברה (גם נושא משרה אחר מזה שעבורו מוצא מענק כתב הפטור) יש בה עניין אישי.

יא. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

4. בעל עניין - יו"ר דירקטוריון החברה/ מנכ"ל החברה

(א) מר עופר אליהו מכהן כמנכ"ל החברה, החל מיום 11 בפברואר 2014. מר עופר אליהו, הינו בנו של בעל השליטה בחברה מר שלמה אליהו. בתקופה שמינואר 2014 ועד 11 בפברואר 2014, כיהן גם כמ"מ מנכ"ל החברה. מר עופר אליהו כיהן כמשנה למנכ"ל החברה החל מיום 29 בינואר 2013, תחילה כמנהל חטיבת עסקי ביטוח כללי וביטוח משנה בחברה והחל מיום 15 ביולי 2013 כמנהל חטיבת הלקוחות, ערוצי הפצה והשירות של החברה. במשך כל תקופת כהונתו בחברה ועד יום 31 בדצמבר 2013, לא שולם למר עופר אליהו שכר מקבוצת מגדל.

ביום 30 בדצמבר 2016, לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון של החברה ואישור המוסדות המוסמכים של מגדל אחזקות, אישרה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות את עדכון תנאי הכהונה של מר עופר אליהו בתוקף מיום 12 באוקטובר 2016. תנאי העסקתו של מר עופר אליהו, כפי שהיו בתוקף החל מ- 1 בינואר 2014 ועד למועד העדכון, אושרו על-ידי האסיפה הכללית של מגדל אחזקות ביום 13 באפריל 2014. לפרטים ראה דוחות מיידים של מגדל אחזקות מיום 25 בפברואר 2014 מספרי אסמכתאות 2014-01-046174 ו-2014-01-046171 מיום 31 במרץ 2014 מספר אסמכתא 2014-01-032985 ומיום 13 באפריל 2014 מספר אסמכתא 2014-01-046119.

להלן תיאור תנאי הכהונה של מר עופר אליהו כפי שהיו עד ליום 12 באוקטובר 2016: מר עופר אליהו מועסק על-פי הסכם העסקה שנחתם ביום 30 באפריל 2014 והוא לתקופה בלתי קצובה. בהתאם להוראות סעיף 275 לחוק החברות, תוקף ההסכם לאחר 3 שנים כפוף לקבלת אישורים על-פי הדין. אישור כאמור התקבל בחודש דצמבר 2016.

כל אחד מהצדדים רשאי להביא את הסכם ההעסקה לידי סיום בכל עת ומכל סיבה בהודעה מוקדמת של 3 חודשים.

שכרו החודשי של מר עופר אליהו נקבע לסך של 170,000 ש"ח, צמוד למדד ועדכון ההצמדה הינו פעם בשנה. בנוסף תנאי העסקתו כוללים הפרשות סוציאליות ונלוות וביטוח בגין אובדן כושר עבודה במסגרת פוליסת ביטוח קבוצתי של עובדי קבוצת מגדל ביטוח, ימי חופשה (26 יום), ימי הבראה, החזר הוצאות טלפון, אש"ל, העמדת רכב (קבוצה 7) (גילום בשיעור של 100%), עיתונים יומיים, בדיקות סקר רפואי, וכו'. בהתאם לתנאי ההסכם עמו מר עופר אליהו אינו זכאי למענק הסתגלות.

הסכם ההעסקה של מר עופר אליהו כולל סעיף לפיו העסקתו בחברה הינו העסקה חדשה בהסכם אישי וזאת ללא רצף זכויות כלשהו להעסקתו בתקופת מעסיק אחר, לרבות הצהרה כי אין לו ולא יהיו לו תביעות או טענות כלפי החברה בגין תקופת העסקתו באלהו בטוח.

ביום 12 באוקטובר 2016 ("מועד התחילה") נכנס לתוקף חוק התגמול. לאור העובדה שעד לאותו המועד טרם הובא לאישור המוסדות המוסמכים של החברה ושל מגדל אחזקות, תגמול העולה על רף האישור, פנה, ביום 10 באוקטובר 2016, מר עופר אליהו לחברה, בבקשה כי, באופן זמני החל ממועד התחילה ועד לקבלת החלטה בעניין במוסדות המוסמכים, יופחת התגמול המשולם לו לתגמול העומד ברף האישור הנדרש בחוק התגמול (סך של 2.67 מיליון ש"ח המשקף סך של 2.5 מיליון ש"ח ובתוספת ההפרשה לפיצויים). ראו דוח מיידים של מגדל אחזקות מיום 10 באוקטובר 2016 אסמכתא 2016-01-062523. לאור אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות לעדכון תנאי הכהונה של מר עופר אליהו, כמפורט להלן, שולם לו ההפרש בין הסכום ששולם לו בתקופת הביניים ממועד התחילה ועד ליום 31 בדצמבר 2016 (סך של 43 אלפי ש"ח).

התגמול הכולל למר עופר אליהו בשנת 2016 עומד על 2,679 אלפי ש"ח (עלות מעביד ולפני השפעת מס שכר).

כאמור לעיל, ביום 30 בדצמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של החברה עדכון לתנאי הכהונה של מר עופר אליהו בתוקף מיום 12 באוקטובר 2016, כמפורט להלן. על פי החלטת האסיפה הכללית, העלות השנתית המקסימלית של התגמול למר עופר אליהו לא תעלה על 2,865 מיליון ש"ח צמוד למדד אחת לשנה ("התקרה המוסכמת"). מר עופר אליהו יהיה רשאי להמיר את ההטבות והתנאים הנלווים הכלולים בהסכם עימו, למעט הטבות שהורגו מההמרה, לתשלום במסגרת השכר החודשי. לאחר שמר עופר אליהו בחר להמיר ההטבות על פי הסכם קיים, בהתאם לזכותו כאמור לעיל, ושכרו הותאם לתקרה המוסכמת, עומד השכר החודשי של מר עופר אליהו על כ-205 אלפי ש"ח. מר עופר אליהו יהיה רשאי לקטום את הפרשות המעסיק לחסכון פנסיוני עד לתקרת המס ולקבל את ההפרשה במזומן כאשר סכום זה לא יצטרף לשכר החודשי ולא יזכה בהפרשות סוציאליות או בתנאים נלווים (הטבות שהורגו מההמרה).

יא. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

4. בעל עניין - יו"ר דירקטוריון החברה/ מנכ"ל החברה (המשך)

העלות לחברה בגין המרת ההטבות על פי הסכם קיים והתאמת השכר לתקרה קיימת מורכבת מעלות חד פעמית בגין חוב ותק בסך של כ-100 אלפי ש"ח ועלות שוטפת בגין הפרשות לפיצויים ותגמולים על התוספת לשכר על ההטבות שהומרו בסכום של כ-65 אלפי ש"ח לשנה. החברה תישא בעלות המס הנובעת מ"הוצאה העודפת" על פי חוק התגמול. עלות המס לחברה עקב ה"הוצאה העודפת" הינה כ-260 אלפי ש"ח. עלות זו אינה כוללת את עלות המס החד פעמית, בגין חוב הותק, אם תהיה. ההסכם נותר לתקופה לא קצובה. עם זאת, היה ובתום 3 שנים ממועד אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות, יידרשו אישוריהם של המוסדות המוסמכים בחברה להמשיך העסקת מר עופר אליהו, לרבות אישור האסיפה הכללית של מגדל אחזקות בהתאם לסעיף 275 לחוק החברות או אישור דומה אחר, יהא תוקף ההסכם לאחר 3 שנים אלו כפוף לקבלת אישורים כאמור על פי הדין.

לפרטים נוספים אודות תנאי הכהונה המעודכנים של מר עופר אליהו ראה דוח מיידי שפורסם על ידי מגדל אחזקות ביום 22 בדצמבר 2016, בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) אשר על סדר יומה, בין היתר, אישור תנאי העסקה מעודכנים למר עופר אליהו (אסמכתא: 2016-01-142339) וכן דיווח מיידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017 (אסמכתא: 2017-01-000333).

ב) מר יוחנן דנינו מונה כדירקטור בחברה ביום 24 בנובמבר 2015 וכיו"ר הדירקטוריון ביום 16 בדצמבר 2015.

ביום 30 בדצמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות את עדכון תנאי הכהונה של מר יוחנן דנינו בתוקף מיום 12 באוקטובר 2016. תנאי כהונתו של מר יוחנן דנינו, כפי שהיו בתוקף החל מ-24 בנובמבר 2015 ועד לעדכוןם כאמור, אושרו על-ידי האסיפה הכללית של מגדל אחזקות ביום 21 בינואר 2016. לפרטים ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 29 בדצמבר 2015 אסמכתא 2015-01-192060 וכן מיום 21 בינואר 2016 אסמכתא: 2016-01-015373.

הסכומים המפורטים להלן כוללים את התמורה למר יוחנן דנינו בגין כהונתו בחברה ובמגדל אחזקות. החלק המיוחס לחברה בגין כהונתו של מר יוחנן דנינו כיו"ר דירקטוריון החברה עומד על 80% מהסכומים האמורים.

להלן תיאור תנאי הכהונה של מר יוחנן דנינו כפי שהיו עד ליום 12 באוקטובר 2016: מר יוחנן דנינו העניק לחברה שירותים, באמצעות חברה בשליטתו המלאה, בהיקף של 90% משרה, על פי הסכם בתוקף מיום 2 בנובמבר 2015 והוא לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים רשאי להביא את הסכם השירותים לידי סיום בכל עת ומכל סיבה בהודעה מוקדמת של 6 חודשים. ההסכם כולל הוראות בדבר אי תחרות במשך תקופה של 6 חודשים וכן הוראות לסיום של ההסכם ללא הודעה מוקדמת בקרות אירועים ונסיבות שהוגדרו בהסכם כמצדיקים סיום ללא הודעה מוקדמת. דמי הניהול החודשיים של מר יוחנן דנינו הינם בגובה של 187 אלפי ש"ח, אשר יהיו צמודים למדד המחירים לצרכן ועודכנו מידי שנה. החרז הוצאות וכן העמדת רכב (קבוצה 7) (גילום בשיעור של 100%). במסגרת הסכם השירותים הוסכם כי בכל מקרה בו חל תשלום כלשהו על פי ההסכם וקיימת מניעה רגולטורית או על פי מדיניות התגמול לשלמו במועד הנקוב בהסכם, ישולם החלק שאין מניעה כאמור לשלמו וכי יתרת התשלום תידחה למועד בו אין מניעה כאמור. במסגרת תנאי הכהונה וכנגד התחייבותו ליתן שירותים במשך 24 חודשים לפחות על פי ההסכם ("תקופת ההתמדה"), אושר למר יוחנן דנינו מענק התמדה, המותנה בהשלמה של תקופת ההתמדה, בסך השווה לשש כפולות של דמי הניהול החודשיים שאושרו לו (בסך כולל השווה ל - 1,122,000 ש"ח ("תשלום ההתמדה")). לאחר אישור תנאי הכהונה, פנתה הממונה על שוק ההון ("הממונה") למגדל בדרישה שלא לשלם את תשלום ההתמדה מהנימוק שמדובר ברכיב משתנה ועל פי הוראות ההסדר התחיקתי דירקטורים זכאים לקבל רכיב קבוע בלבד. החברה, באמצעות יו"ר ועדת התגמול, קיימה דיונים עם הממונה ביחס לתשלום ההתמדה. בהמשך לדיונים אלו פנה יו"ר ועדת התגמול לממונה בשאלה אם קיימת מניעה לשלם למר יוחנן דנינו את החלק בתשלום ההתמדה בגינו נרשמה הפרשה חשבונאית עד למועד תוקפו של חוק התגמול (בסך של כ-540 אלפי ש"ח). נכון למועד הדוחות עדיין לא התקבלה תשובת הממונה בעניין. ככל שלא תהיה מניעה או התנגדות לביצוע התשלום החברה תשלם למר יוחנן דנינו את הסכום החלקי כפי שיוחלט. מאחר שהחברה בוחנת את הסוגיה, הסכום הנקוב כשכר כפי שהוכר בדוחות הכספיים, כולל מטעמי זהירות, את תשלום ההתמדה האמור. סכום השכר הכולל, כפי שהוכר בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016, בניכוי תשלום ההתמדה האמור לעיל הינו 2,561 אלפי ש"ח.

יא. נתונים בדבר תגמול והטבות לאנשי מפתח ניהוליים (המשך)

4. בעל עניין - יו"ר דירקטוריון החברה/ מנכ"ל החברה (המשך)

ביום 12 באוקטובר 2016 ("מועד התחילה") נכנס לתוקף חוק התגמול. לאור העובדה שעד לאותו המועד טרם הובא לאישור המוסדות המוסמכים של החברה ושל מגדל אחזקות ושל החברה, תגמול העולה על רף האישור הנדרש בחוק התגמול, פנה, ביום 10 באוקטובר 2016, מר יוחנן דנינו למגדל אחזקות ולחברה, בבקשה כי, באופן זמני החל ממועד התחילה ועד לקבלת החלטה בעניין במוסדות המוסמכים, יופחת התגמול המשולם לו לתגמול העומד ברף האישור הנדרש בחוק התגמול (סך של 2.5 מיליון ש"ח מותאם ל-90% משרה - 2.25 מיליון ש"ח). ראו דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 10 באוקטובר 2016 אסמכתא 062523-01-2016. לאור אישור האסיפה הכללית לעדכון תנאי הכהונה של מר יוחנן דנינו, כמפורט להלן, ובהתאם להחלטה שהתקבלה בה, שולם למר יוחנן דנינו ההפרש בין הסכום ששולם לו בתקופת הביניים ממועד התחילה ועד ליום 31 בדצמבר 2016 (סך של 72 אלפי ש"ח).

התגמול הכולל למר יוחנן דנינו בשנת 2016 עומד על 2,399 אלפי ש"ח (עלות מעביד ולפני השפעת מס שכר).

כאמור לעיל, ביום 30 בדצמבר 2016, לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון של החברה ואישור המוסדות המוסמכים של מגדל אחזקות, אישרה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות עדכון לתנאי הכהונה של מר יוחנן דנינו בתוקף מיום 12 באוקטובר 2016, כמפורט להלן: מר יוחנן דנינו יעניק למגדל אחזקות ולחברה שירותים בהיקף של משרה מלאה (100%). התגמול הכולל למר יוחנן דנינו יעמוד על סך של כ- 2.578 מיליון ש"ח (דהיינו, בהתאם להוראות מדיניות התגמול המעודכנת, 90% מעלות התגמול למנכ"ל החברה העומדת על כ-2.865 מיליון ש"ח). דמי הניהול החודשיים, לאחר שמר יוחנן דנינו המיר את הזכות לקבל רכב בהחזר הוצאות החזקה ושימוש, יעמדו על כ- 214.8 אלפי ש"ח. החברה ומגדל אחזקות תישאנה בעלות המס השנתית השוטפת הנובעת מ"הוצאה העודפת" על פי חוק התגמול בסך כ-60 אלפי ש"ח.

לפרטים נוספים אודות תנאי הכהונה המעודכנים של מר יוחנן דנינו, ראה דוח מיידי שפורסם על ידי מגדל אחזקות ביום 22 בדצמבר 2016, בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) אשר על סדר יומה, בין היתר, אישור תנאי כהונה מעודכנים למר יוחנן דנינו (אסמכתא: 01-142339-2016) וכן דיווח מיידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017 (אסמכתא: 01-000333-2017). בהתאם לאמור נחתם בין מר יוחנן דנינו לבין החברה הסכם שירותים מעודכן. בכוננת הצדדים לשנות את הסכם השירותים באופן בו מר יוחנן דנינו יתן לחברה ולמגדל אחזקות את השירותים כעוסק מורשה ולא באמצעות חברה בשליטתו המלאה. אין בשינוי האמור כדי להשפיע על תנאי הכהונה של מר יוחנן דנינו ו/או על עלותם לחברה ולמגדל אחזקות, כמפורט לעיל.

ג) ביטוח נושאי משרה לרבות נושאי משרה שהם בעל השליטה או קרוביו - הדירקטורים ונושאי המשרה בקבוצה, לרבות בעל השליטה וקרוביו המכהנים כנושאי משרה בקבוצה, מנכ"ל החברה ונושאי משרה המכהנים בחברה, במגדל שוקי הון ובחברות בשליטת החברה או מגדל שוקי הון, מבוססים במסגרת פוליטת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה בקבוצה, לתקופה של שבעה עשר חודשים, החל מיום 1 ביולי 2016 ועד ליום 30 בנובמבר 2017. גבולות אחריות של הפוליסה החדשה הם 120 מיליון דולר לאירוע ולתקופה ובפרמיה שנתית שלא תעלה על 425,000 דולר ארה"ב. לפרטים ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 28 ביוני 2016, אסמכתא מספר 01-068815-2016.

על פי מדיניות התגמול הקודמת, התקשרות בביטוח אחריות נושאי משרה בחברה ובקבוצת מגדל אחזקות בכלל עבור הדירקטורים ונושאי משרה, לרבות בעל השליטה וקרוביו שיכהנו כנושאי משרה בקבוצה, הינה בסכומי ביטוח שלא יעלו על 120 מיליון דולר. במסגרת האישור של הכיסויים הביטוחיים האמורים נקבע כי סכום הביטוח הכולל אותו יהיו זכאים לקבל דירקטורים המכהנים ו/או כיהנו בכהונה מקבילה הן בקבוצת שוקי הון והן בחברה ו/או ביתר חברות הבת שלה (למעט קבוצת שוקי הון), באופן מצרפי בגין כל הפוליסות האמורות, לא יעלה על 120 מיליון דולר. הכיסוי הביטוחי האמור אושר בהתאם לתקנה 1 לתקנות ההקלות. לפרטים נוספים בדבר אישור התקשרות בפוליסות הביטוח הקודמות של החברה ושל קבוצת שוקי הון ראה דיווחים מיידיים של מגדל אחזקות מימים 27 בינואר ו- 24 בפברואר 2015, אסמכתאות מספר 01-020140-2015, ו- 01-037816-2015, בהתאמה.

על פי מדיניות התגמול החדשה, תקרת סכומי ביטוח אחריות נושאי משרה (ביטוח D&O) עבור נושאי המשרה, דירקטורים וחברי ועדות השקעה, לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו שיכהנו בחברה ו/או בקבוצת מגדל אחזקות, הועלתה לסך של 200 מיליון דולר ובפרמיה שנתית שלא תעלה על 1.5 מיליון דולר. סכום זה נקבע על בסיס הערכה לגבי צורך עתידי כאשר היקף הביטוח יקבע כתלות בתנאי השוק, לרבות הפרמיה ביחס לכיסוי הביטוחי ולסיכון.

ד) לפרטים אודות כתבי ויתור וכתבי שיפוי לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים בחברה שניתנו על ידה ועל ידי בעלי עניין בחברה (ג'נרלי, בנק לאומי, לאומי אחזקות ריאליות בע"מ (לשעבר-סאל חברה לאחזקות בע"מ) שבבעלות בנק לאומי) ראה באור 2.39 ד.

1. התחייבויות תלויות

א. הליכים משפטיים ואחרים - כללי

סעיפים (ב) עד (ח) (כולל) להלן כוללים פרטים בדבר הליכים משפטיים ואחרים מהותיים כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות אשר אינם במהלך העסקים הרגיל של עסקיהן. בסעיף (ב) להלן מתוארות בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות לרבות תובענות שהגשתי כתביעה ייצוגית אושרה ("הליכים ייצוגיים"), בסעיף (ג) להלן מתוארים הליכים ייצוגיים שהסתיימו במהלך תקופת הדיווח ועד לתאריך פרסום הדוח, בסעיף (ד) להלן מתוארים הליכים ייצוגיים שהסתיימו לפני תקופת הדוח ואשר חלה בהם התפתחות מאוחרת, בסעיף (ה) להלן מתוארים הליכים ייצוגיים שהועברו לחברה במסגרת ההסכם לקליטת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי, בסעיף (ו) להלן מתוארים הליכים משפטיים ותובענות מהותיות אחרות, בסעיף (ח) להלן מתוארים הליכים משפטיים נוספים והליכים אחרים, הוראות פיקוח על הביטוח, אירועים והתפתחויות שיש בגינם חשיפה כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה.

בשנים האחרונות ניכר גידול משמעותי בהיקף ההליכים הייצוגיים המוגשים נגד החברה ו/או חברות מאוחדות של החברה. זאת, כחלק מגידול כללי של בקשות לאישור תובענות כייצוגיות בכלל, וכחלק מגידול בבקשות מסוג זה כנגד חברות העוסקות בתחומי העיסוק של החברות המאוחדות. מגמה זו מגדילה באופן מהותי את פוטנציאל החשיפה של החברה ו/או החברות המאוחדות להפסדים במקרה של קבלת תביעה ייצוגית כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות. ההליכים הייצוגיים, מצויים בשלבים שונים של הברור המשפטי, החל מהשלב של ברור הבקשה לאישור תובענה כייצוגית ועד שלב שבו תביעה אושרה כייצוגית והיא מתבררת ככזו. חלק מההליכים הייצוגיים מצויים בהליכי ערעור.

בהליכים משפטיים או בבקשות לאישור תובענה כייצוגית אשר בהם, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") - דהיינו הסתברות העולה על 50% כי טענות התביעה תתקבלנה וההליך יתקבל (או במקרה של בקשה לאישור תובענה כייצוגית, יאשר ביהמ"ש את אישורה כייצוגית), נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות.

בבקשות לאישור תובענות אשר אושרו כייצוגיות על ידי ביהמ"ש, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות, אם, לאור הערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") שטענות התביעה במסגרת התביעה לגופה תתקבלנה במסגרת ניהול התובענה כתובענה ייצוגית. במקרה בו אושרה תביעה כייצוגית על ידי ביהמ"ש והוגש ערעור על ידי התובע בו הוא עותר להרחיב את פסק הדין שניתן, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות בערעור, אם, לאור הערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") שטענות התביעה בערעור תתקבלנה.

במקרה בו, במי מההליכים קיימת נכונות לפשרה, נכללה הפרשה בגובה הנכונות לפשרה, וזאת אף אם מדובר במקרה אשר לפי הפירוט האמור לעיל לא הייתה נכללת הפרשה בדוחות הכספיים אלמלא הפרשה או הנכונות לפשרה. במקרים בהם לפי הפירוט האמור לעיל נדרשת הפרשה בדוחות הכספיים ויש נכונות לפשרה, נכללה הפרשה בדוחות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות או סכום הנכונות לפשרה, לפי הגובה מביניהם. במקרים בהם אושר הסדר פשרה, נכללה בדוחות הפרשה בגובה הערכת החברה ו/או חברות מאוחדות לעלות הסדר הפרשה.

בהליכים משפטיים (או בבקשות לאישור תובענה) אשר בהם, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה לא חל האמור לעיל, וכן בהליכים משפטיים (או בבקשות לאישור תובענה כייצוגית) הנמצאים בשלבים ראשוניים ולא ניתן להעריך את סיכויי התביעה, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

לא ניתן בשלב ראשוני זה להעריך את סיכויי הבקשות לאישור התובענות כייצוגיות המפורטות בסעיפים 25 עד וכולל סעיף 29 להלן, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין בקשות אלו.

להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החשיפה המוערכת על-ידי החברה ו/או חברות מאוחדות או הפרשה בגובה נכונות החברה ו/או חברות מאוחדות לפשרה, לפי העניין.

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות

להלן פירוט של הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות העומדות ותלויות כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה, בסדר כרונולוגי לפי מועד הגשתן:

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
1.	9/1999	מבוטח בביטוח חיים נ' החברה	שימוש בלוח תמותה מיושן לקביעת הפרמיה בביטוח חיים, שאינו מותאם לתוחלת החיים. הסעדים המבוקשים כוללים בקשה להצהרה כי המבקש זכאי לבטל את הסכמי הביטוח ו/או זכאי לקבל סעדים הנובעים מהפרת חוזה.	מי שרכשו פוליסת ביטוח החל מיום תחילת החוק, קרי מיום 5 באוגוסט 1997.	ביום 10 בנובמבר 2011 פסק ביהמ"ש המחוזי: (א) חלה התיישנות בנושא ובהתאם הגדרת הקבוצה צומצמה למי שרכש פוליסות הכוללות מרכיב ריסק מחודש אוגוסט 1997 ועד למועד עדכון לוחות התמותה בחודש יוני 2001 בלבד. (ב) צמצום עילות התביעה להטעיה ועושה.	-
					ביום 7 בפברואר 2016 נתן ביהמ"ש המחוזי החלטה הדוחה את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 26 ביוני 2016 הוגש ערעור על פסק הדין על-ידי התובע לבית המשפט העליון. ביום 2 באוגוסט 2016 הוגשה מטעם החברה בקשה למחיקת הערעור.	
2.	1/2008	מבוטח בביטוח חיים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	גביית מרכיב פרמיה המכונה "תת-שנתיות" שלא כדין ביחס לרכיבים ו/או כסויים מסוימים בפוליסה ובסכום החורג מן הסכום המותר. במסגרת הסעדים נכללה בקשה להורות על החזר הסכום שנגבה מחברי הקבוצה כתת שנתיות שלא כדין וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן.	כל מי שנגבה ממנו תשלום בגין רכיב "תת שנתיות" בנסיבות ובסכום החורגים מהמותר.	ביום 29 ביולי 2016 נתן ביהמ"ש החלטה המאשרת את התובענה כייצוגית ביחס לכל מי שנגבה ממנו תשלום בגין תת שנתיות ביחס לרכיב החסכון בפוליסות מסוג מעורב או ביחס לרכיב גורם פוליסה או ביחס לפוליסות המבטחות בריאות, נכות, מחלות קשות, אובדן כושר עבודה וסיעוד. החברה ויתר החברות הנתבעות הגישו ביום 15 בדצמבר 2016 בקשת רשות ערעור על ההחלטה הנ"ל לבית המשפט העליון. התיק קבוע לדין בבקשת רשות הערעור. ביום 16 במרס 2016 הגישו החברה ויתר החברות הנתבעות בקשה לבית המשפט העליון לעיכוב ההליכים בבית המשפט המחוזי לברור התובענה לגופה.	2,300 מיליון ש"ח, מיוחס לחברה - 827 מיליון ש"ח
3.	4/2008	מבוטחות בביטוח חיים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	הענקת גמלה חודשית לנשים בהגיען לגיל פרישה בסכום נמוך מהגמלה החודשית לגברים בעלי נתונים זהים, בנימוק כי תוחלת החיים של נשים גבוהה יותר. זאת, כאשר הפרמיה הנגבית מנשים בגין ביטוח ריסק מוות הינה בשיעור זהה לזאת שנגבית מגברים למרות ששיעורי התמותה של נשים נמוכים יותר. במסגרת הסעדים התבקש סעד הצהרתי של ביהמ"ש כי ההפליה האמורה הינה פסולה וכי תינתן למבוטחות הזכות לבחור בין החלופות הבאות: (א) השוואת מקדמי הגמלה לאלו הנהוגים לגברים. (ב) הפחתה של סכומי הריסק שנגבו והעמדתם על סכומי הריסק הראויים למבוטחת אישה.	כלל הנשים שרכשו פוליסות ביטוח מנהלים בהן נעשתה אבחנה בין נשים וגברים לעניין תשלום הגמלה אך לא נעשתה אבחנה לעניין פרמיית הריסק.	ביום 17 באוגוסט 2014 נתן בית הדין האזורי לעבודה החלטה המאשרת את התובענה כייצוגית. ביום 2 בדצמבר 2014 הוגשה ע"י החברה ויתר הנתבעות בקשת רשות ערעור על ההחלטה לבית הדין הארצי לעבודה אשר נעתר לבקשה. ביום 22 בדצמבר 2016 היועץ המשפטי לממשלה הגיש את עמדתו בנושא התומכת בטענות החברה ויתר הנתבעות. התיק קבוע לדין בפני הרכב.	"מאות מיליוני ש"ח"

¹ תאריך ההגשה של התובענות והבקשות הינו התאריך של הגשת התובענה והבקשה המקורי והערכאה בה הוגש במקור ההליך.

² הפניות לחוקים הנם בשמם המלא אך ללא שנת חקיקתם.

³ הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, קבוצה אשר מהווה בסיס לאומדן סכום התובענה בכתב התביעה.

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
4.	4/2010	מבוטחים בביטוח חיים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	אי החזרת פרמיות לאחר הפסקת ביטוח במהלך החודש, כאשר הפרמיה נגבית מראש בתחילת החודש ו/או החזרת פרמיה בערכים נומינליים (ללא הפרשי הצמדה וריבית). במסגרת הסעדים נכללה בקשה להחזר סכומי הפרמיות העודפות שנגבו ממבוטחים שלא כדין וצו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן ולהשיב למבוטחים דמי ביטוח מיום היווצרות הזכות להחזר בצירוף הפרשי הצמדה וריבית.	כל מבוטח של מי מהמשיבות שהפוליסה שלו (למעט פוליסת ביטוח אלמנטר) הופסקה בין אם עקב ביטולה ובין אם עקב קרות מקרה הביטוח.	ביום 23 ביוני 2015 נתן בית המשפט החלטה המאשרת את התובענה כייצוגית, ביחס לסעד של השבה של דמי ביטוח שנגבו בגין התקופה שלאחר הפסקת הכיסוי הביטוחי בפוליסות ביטוח (למעט פוליסת ביטוח אלמנטר), הכוללות הוראה הקובעת כי הביטול ייכנס לתוקף באופן מיידי; וביחס למקרים בהם פוליסת הביטוח התבטלה עקב קרות מקרה הביטוח; וכן ביחס לתשלום הפרשי הצמדה וריבית לפי חוק חוזה הביטוח בגין דמי ביטוח שהוחזרו למבוטחים בערך נומינאלי עקב ביטול הפוליסה שלהם או שקיבלו החזר תגמולי ביטוח בערך נומינאלי, בהתאמה, במהלך 7 שנים לפני מועד הגשת הבקשה (18 באפריל 2010) ועד ליום 14 במרס 2012. בית המשפט הורה על החלפת התובע כנגד החברה שכן אינו מחזיק בעילת תביעה כנגדה.	225 מיליון ש"ח (לתקופה של 10 שנים)
5.	4/2011	מבוטח בביטוח חיים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	גביית כספים בגין "גורם פוליסה" ללא הסכמה חוזית וללא מתן גילוי נאות. הסעדים המבוקשים כוללים תשלום פיצו/השבה השווה לסכום "גורם פוליסה" שנגבה מחברי הקבוצה בפועל, בצירוף התשואה שנמנעה מהם ביחס לסכום זה ומתן צו עשה המורה לחדול מגבייה של סכומים אלה.	כל מי שהוא ו/או היה מבוטח אצל המשיבות ונגבה ממנו סכום כלשהו כ"דמי ניהול אחרים" ו/או כ"גורם פוליסה".	ביום 10 ביוני 2015 הוגש לבית המשפט הסכם הפשרה שבמסגרתו הוסכם על החזר כספי ביחס לעבר אשר יחולק לבעלי פוליסות מסוג "עדיף" / "יותר" של חברי הקבוצה המיוצגת בסכום כולל של 100 מיליון ש"ח, כשחלקה של החברה בו הינו 44.5 מיליון ש"ח. ביחס לעתיד הוסכם על הנחה של 25% מסכום גורם הפוליסה שנגבה בהן בפועל. שכר הטרחה לתובע ובא כוחו הובא בהסכם הפשרה לאישור בית המשפט והינו בסך 43 מיליון ש"ח בתוספת מע"מ, כשחלקה של מגדל בו הינו 44.5%.	2,325 מיליון ש"ח (לתקופה של 7 שנים) מתוכם מיוחס לחברה סך של 1,024 מיליון ש"ח.
					הבודק שמונה על ידי בית המשפט קבע כי קיים קושי לאשר את הסכם הפשרה במתכונתו הנוכחית והמליץ להחיל את ההסדר לעתיד על השנים 2013 עד 2015.	
					ביום 26 בפברואר 2016 הוגשה עמדת היועמ"ש ביחס להסדר הפשרה לפיה אין לאשרו במתכונתו הנוכחית.	

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
5.	המשך				<p>ביום 21 בנובמבר 2016, נתן בית המשפט החלטה הדוחה את הסדר הפשרה ומקבלת באופן חלקי את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית ("בקשת האישור") וקבע כי:</p> <p>(1) למרות שהמפקח על הביטוח התיר לחברות הביטוח לכלול בפוליסות ביטוח חיים הסדר המאפשר להם לגבות את גורם הפוליסה, הן לא כללו בפוליסות הביטוח, הסדר חוזי כזה ועל כן אין בסיס משפטי לגביית גורם הפוליסה והעברת הכספים לטובת גורם הפוליסה הקטינה את היקף החסכון שנצבר לטובת המבוטחים.</p> <p>יחד עם זאת, נקבע כי אין מקום לאישור התובענה כייצוגית ביחס לפוליסות ריסק מאחר שלא הונח בסיס המאפשר לקבוע כי חברת הביטוח הפרה התחייבויותיה כלפי המבוטחים בפוליסות אלו. ביחס לפוליסות משולבות חיסכון, לעומת זאת, נקבע כי קיים בסיס לאישור ניהול התובענה כייצוגית מאחר והעברת הכספים לטובת גורם פוליסה הקטינה את היקף החיסכון שנצבר לטובת המבוטחים.</p> <p>(2) הסדר הפשרה אינו הוגן וסביר. חלק ההחזר בגין העבר אמנם מבטיח לחברי הקבוצה הטבה בהיקף משמעותי, אולם אינו הוגן וסביר בהתחשב בחישובים שערכו גורמי הפיקוח שלפיהם העריך הבודק את סך הכספים שנגבו על ידי הנתבעות בתיק בין השנים 2004 ל-2012 (ועד בכלל) בגין גורם פוליסה כדי סך המגיע לכ-700 מיליון ש"ח. חלק ההנחה העתידית במסגרת הסדר הפשרה, אינו עומד גם בדרישות ההרתעה שכן משמעותו היא הכשרה בדיעבד ומכאן ולהבא של גביית עיקר גורם הפוליסה על חשבון רכיב החסכון.</p> <p>בהתאם, בקשת האישור התקבלה ביחס לגביית גורם פוליסה החל משבע שנים קודם למועד הגשת התובענה (החל מ-21.4.2004) ממבוטחים בפוליסות ביטוח חיים משולבות חיסכון שנערכו בין השנים 2003-1992, אשר החיסכון שנצבר לטובתם נפגע בשל גביית גורם פוליסה. הסעדים הנתבעים שהוגדרו במסגרת אישור התובענה כייצוגית הינם עדכון החיסכון הצבור לטובת המבוטחים בסכום החיסכון הנוסף שהיה נצבר לטובתם אילו לא היה נגבה גורם פוליסה או פיצוי המבוטחים בסכום האמור וכן הפסקת גביית גורם פוליסה מכאן ואילך.</p> <p>בכוונת החברה להגיש בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט הן ביחס להסדר הפשרה והן ביחס לאישור התובענה כייצוגית.</p>	

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
6.	6/2011	מבוטח בביטוח רכב חובה נ' החברה וחברות נוספות	תשלום כספים שעוכבו אצל המשיבות מחמת עיקולים ושולמו בערך נומינלי ללא הפרשי הצמדה וריבית בגין התקופה בה עוכבו עקב העיקול. עילות התביעה נסמכות על טובת ההנאה שהפיקו המשיבות בתקופת העיכוב בהתאם לסעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט ו/או סעיף 28 לחוק חוזה הביטוח. הסעד המבוקש הינו תשלום הפרשי הצמדה וריבית בשיעור המשקף את טובת ההנאה שהפיקו המשיבות בתקופת העיכוב.	כל מי ששולמו לו תגמולי ביטוח לאחר ה-1 ביולי 2008 לאחר עיכוב עקב עיקול צד ג' והפירות שצמחו מהכספים בתקופת העיכוב לא הועברו אליו.	ביום 12 בדצמבר 2012 נתן ביהמ"ש החלטה המאשרת את התובענה כייצוגית. ביום 13 באוקטובר 2016 הוגש לבית המשפט הסדר פשרה הכולל מנגנון לפיצוי בסכום הנקוב בהסכם הפשרה, הסדרה לעתיד והמלצה לגבי תשלום גמול ושכ"ט. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט.	350 מיליון ש"ח
7.	5/2013	מבוטחות בפוליסות ביטוח בריאות נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	אי תשלום הפרשי הצמדה בגין תגמולי ביטוח ממועד קרות הביטוח ועד למועד התשלום ואי תשלום הפרשי ריבית בגין תגמולי ביטוח מ-30 ימים לאחר מסירת התביעה ועד למועד התשלום. הסעד המבוקש הינו תשלום הפרשי הצמדה וריבית אשר לא שולמו כדין.	כל מי שקיבל ב-7 שנים שקדמו להגשת התביעה או יקבל עד למתן פסק דין תגמולי ביטוח מבלי שצורפה להם ריבית או הצמדה כדין.	ביום 7 באוגוסט 2015 נתן בית המשפט החלטה לפיה הבקשה לאישור התביעה כייצוגית נדחתה בכל הקשור להפרשי הצמדה, אך התקבלה ביחס לתביעת הריבית החל מחלוף 30 יום מדרישה ראשונה לתשלום תגמולי ביטוח, וזאת ביחס לתקופה של 3 שנים לפני הגשת התביעה. ביום 19 באוקטובר 2015 הוגשה לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור מטעם החברה ויתר המשיבות על החלטתו של בית המשפט המחוזי לאישור התביעה כאמור. ביום 3 באוגוסט 2016 התקיים דיון בבקשת רשות הערעור, אשר בסיומו נמחקה בקשת רשות הערעור, בהמלצת בית המשפט העליון ובהסכמת הצדדים, תוך שמירת זכותן של החברה ויתר המשיבות לשוב ולהעלות את הטענות מושא בקשת רשות הערעור במסגרת הערעור שיוגש, ככל שיוגש, על פסק הדין בתביעה הייצוגית. ההליך מצוי בבירור התביעה הייצוגית לגופה בפני בית המשפט.	120 מיליון ש"ח ביחס לחברה
8.	6/2014	מבוטח בביטוח חיים למשכנתא נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	קביעת סכום ביטוח לתשלום בביטוח חיים למשכנתא, העולה מעל ליתרת ההלוואה בבנק וכתוצאה מכך המבוטחים משלמים פרמיה גבוהה יותר. הסעדים המבוקשים בין היתר הינם תשלום ההפרש בין הפרמיות ששילמו לבין הפרמיות שהיו אמורים לשלם בהתאם ליתרות ההלוואות בבנקים, בתוספת פיצוי על עגמת נפש, לחייב את המשיבות לשנות את דרך פעולתן ולעדכן את סכום הביטוח בהתבסס על נתונים מדויקים של ההלוואות בבנקים.	מבוטחים ב-7 השנים האחרונות שרכשו פוליסת ביטוח חיים לצורך משכנתא וסכום הביטוח ממנו נגזרת הפרמיה עלה על יתרת ההלוואה בבנק.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 23 למרס 2016 הגיש הפיקוח על הביטוח, לבקשת בית המשפט, את עמדתו התומכת בעמדת חברות הביטוח. הצדדים הופנו לניהול הליך גישור.	1,182 מיליון ש"ח, מתוכו ביחס לחברה - 523 מיליון ש"ח

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
9.	7/2014	מחוזי - מרכז	עמותות וארגונים הפועלים עבור האוכלוסייה המבוגרת נ' מגדל מקפת וכנגד ארבע חברות מנהלות של קרנות פנסיה נוספות	כל עמית בקרן פנסיה חדשה מקיפה של המשיבות שזכאי לקבל פנסיית זקנה ו/או יהיה זכאי לקבל פנסיית זקנה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. לבקשת בית המשפט, הועברו לפיקוח על הביטוח מספר שאלות להתייחסות לגבי הנושאים השנויים במחלוקת בתובענה.	48 מיליון ש"ח "לכל הפחות מבלי שכומתו בשלב זה יתר הסעדים"
10.	5/2015	מחוזי - ת"א	נכה אשר ביקשה לחנות בחניון מרכז ויצמן בתל אביב נ' החברה ואריאל פרומול ניהול קניונים בע"מ	אי מתן חניה חינם לאדם עם מוגבלות במרכז ויצמן בת"א בהתאם לחוק חנייה לנכים, התשנ"ד-1993. הסעדים המבוקשים כוללים בקשה ליתן צו למשיבות להציב שילוט במקום בולט לעין בכל הכניסות לחניון ויצמן, המסביר על זכויות הנכים ולחייב את המשיבות בפיצוי הקבוצה בסכום דמי החנייה שגבתה מחברי הקבוצה בתקופה האמורה.	כל מי שהיה בעל תג נכה ואשר עשה שימוש בחניון מרכז ויצמן מיום 17 במאי 2008 ועד למועד הגשת הבקשה.	כ-7 מיליון ש"ח
11.	8/2015	מחוזי - ת"א	מבטוח בפוליסת ביטוח חיים נ' החברה	אי תשלום בונוס של השתתפות ברווחים על פי נספח לפוליסת ביטוח המכונה "כפולה" והמרתו בסכום ביטוח נוסף מבלי להודיע על כך למבטוחים; תשלום סכום נמוך בהרבה מהסכום לו זכאים המבטוחים על פי הנספח האמור; אי קביעת שיעור השתתפות של המבטוח ברווחים מידי שנה בחיי הפוליסה וקביעת שיעור אחיד ונמוך באורח בלתי סביר לשיעור השתתפות זה.	כל מי שהתקשר עם החברה ורכש ממנה פוליסת ביטוח חיים שלפיה הוא זכאי לתשלום במזומן של חלקו ברווחי הפוליסה עם הגיעו לגיל 65.	600 מיליון ש"ח

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
12.	9/15 מחוזי - מרכז	מבוטחת בפוליסת סיעוד נ' החברה וחברות ביטוח אחרות	הפרת תנאי פוליסה עקב נקיטת עמדה פרשנית ביחס לאופן שבו ניתן ניקוד בגין רכיב "שליטה על הסוגרים" בעת בחינת זכאות מבוטחים לקבלת תגמולי ביטוח סיעוד רק במקום בו מצב זה הוא בשל מחלות אורולוגיות או גסטרואנטרולוגיות, בעוד שלפי הטענה יש מקום לתן ניקוד בגין רכיב זה גם אם מדובר באי שליטה תפקודית, ואי עמידה בחובות גילוי עובר לרכישת הפוליסה בהקשר זה. הסעדים הנתבעים כוללים חיוב המשיבות בפיצוי.	כל מי שהיה מבוטח בביטוח סיעודי ולא קיבל בעת מקרה ביטוח ניקוד מתאים בגין רכיב שליטה על הסוגרים עקב הפרשנות האמורה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	עשרות ואף מאות מיליוני ש"ח
13.	9/15 מחוזי - ת"א	עמית בקרן פנסיה נ' החברה וחברות מנהלות קרנות פנסיה	טענה לפיה המשיבות חולקות את דמי הניהול עם סוכנים ומתווכים המספקים להן את הלקוחות ומביאות את העמית למצב בו הוא משלם דמי ניהול גבוהים מן הראוי. הסעדים הנתבעים הינם סעד הצהרתי לפיו המשיבות חייבות לשנות את ההסדר עם הסוכנים ולהתאימו לחוק, השבת כל דמי הניהול שנגבו ביתר וכל סעד אחר הנראה לבית המשפט נכון וצודק בנסיבות העניין.	עמיתי קופות הגמל של החברות המנהלות שנגבו מהם דמי ניהול תוך מתן עמלה לסוכנים הנגזרת מגובה דמי הניהול.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	2 מיליארד ש"ח
14.	9/15 מחוזי - מרכז	עמיתים בחברה ומגדל מקפת נ' החברה ומגדל מקפת	נזקים שנגרמו עקב מעשיו של סוחר לשעבר בדסק מניות של מגדל שהורשע, על פי הודאתו בעסקת טיעון, בפרשת תרמית של הרצת מניות וביצוע מניפולציות בניירות ערך. לעניין ההליכים הפליליים בנושא זה, ראה סעיף ח.1) להלן. הסעדים הנתבעים כוללים פיצוי על הנזק שנגרם לעמיתים בכל דרך שימצא בית המשפט לנכון.	כל אחד מעמיתי/לקוחות החברה ו/או מקפת אשר נפגעו מהפעולות הנתענות בין השנים 2006 - 2011.	טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית.	עשרות מיליוני ש"ח אם לא למעלה מכך
15.	9/15 מחוזי - מרכז	מבוטח נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	גבייה של דמי ביטוח מלאים מחיילי מילואים, זאת בהתעלם מהעובדה שלחייל מילואים ניתן כיסוי ביטוחי חלקי וחסר המחריג מקרי ביטוח שאירעו עקב השירות הצבאי, לרבות שירות מילואים וכן טענות לאי גילוי מספק ביחס לעובדה שהפרמיה אינה מוחזרת. הסעדים הנתבעים הינם ליתן צו לרשויות הרלבנטיות ולחברות הביטוח למסור מידע הכולל בין היתר היקף ימי מילואים, פוליסות רלבנטיות ופרמיות שנגבו מחברי הקבוצה; השבת פרמיות ביחס לתקופות מילואים; ולהימנע מגביית פרמיה ביחס לתקופת שירות המילואים בעתיד.	כל מי שהייתה לו פוליסת ביטוח שכללה החרגה ועניינה שירות מילואים וששילם ב-7 השנים הקודמות לתביעה פרמיות ביטוח בתקופה בה היה מצוי בשירות מילואים.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	עשרות מיליוני ש"ח

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
16.	1/16 מחוזי - מרכז	עמיתה בקרן הפנסיה נ' מגדל מקפת וחברות מנהלות אחרות	טענה בקשר עם החזקת אגרות חוב בדירוג אשראי נמוך בחריגה מהשיעור שהיה מותר בהתאם למגבלות ההשקעה, אשר חלו עליהן על פי תקנה 2ד41 לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל) (להלן: "תקנות קופות הגמל") במועדים הרלבנטיים לתובענה, וגבייה של דמי ניהול בגין חריגות אלו בניגוד להוראות תקנות קופות הגמל. הסעדים הנתבעים הינם בין היתר: השבה של דמי הניהול שנגבו על ידי המשיבות במקרה של חריגה מתקנות קופות הגמל, כפי שהיו בתוקף באותו המועד, פיצוי בגין הנזק שנגרם לחברי הקבוצה עקב החריגה הנטענת מתקנות קופות הגמל וכל סעד אחר לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, או לטובת הציבור, הנראה לבית המשפט נכון וצודק בנסיבות העניין.	עמיתי קופות הגמל המנוהלות על ידי הנתבעות שהחזיקו בקופות נשוא התובענה החל מיום 1 בינואר 2009 ועד יום 4 ביולי 2012.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 24 בנובמבר 2016, הורה בית המשפט בעקבות בקשת הנתבעות, על העברת הדיון לבית הדין לעבודה. בית הדין הורה על קבלת עמדת הפיקוח על הביטוח ביחס לנושאים השנויים במחלוקת בבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	אינו ניתן להערכה
17.	1/16 מחוזי - מרכז	עמית בקרן הפנסיה נ' מגדל מקפת וחברות מנהלות אחרות	העלאת דמי ניהול לעמיתים מבלי שנשלחה אליהם הודעה, מראש או בדיעבד, על אותה העלאה ואגב כך הפרה של חובת הנאמנות והזהירות, הפרה של חובת הגילוי והדיווח על פי דין. התובע מבקש לבסס את תביעתו, בין היתר, על החלטת בית המשפט המחוזי בתל-אביב לאישור תובענה ייצוגית בת"צ 16623-04-12 לוי נגד פסגות. הסעדים המבוקשים הינם: פיצוי ו/או השבה בגובה דמי הניהול שנגבו ביתר, פיצוי בגובה סכום הפסד התשואה של דמי ניהול ששולמו ביתר וסעד כספי של פגיעה באוטונומיה; סעד הצהרתי לפי הפער בין דמי הניהול ששולמו לאחר ההעלאה ללא הודעה לבין דמי הניהול שהיו משולמים אלמלא ההעלאה הם חלק מנכסי העמית וכי הקרן הפרה את הוראות הדין ולחילופין כל סעד אחר שימצא בית המשפט כנכון וצודק בנסיבות העניין.	כל מי שהינו עמית במגדל מקפת אשר דמי הניהול הנגבים ממנו הועלו ללא מתן הודעה וזאת במהלך 7 שנים שקדמו למועד הגשת התובענה ועד למתן פסק דין סופי בה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ראה גם תובענות מס' 9 בסעיף זה.	לא הוערך

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
18.	1/16 מחוזי - מרכז	מבוטח נ' החברה	<p>פגיעה בזכויות המבוטחים במסגרת יישום תיקון מס' 3 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (להלן: "תיקון 3 לחוק קופות הגמל"). זאת, לפי הטענה, מאחר והנתבעת לא נתנה למבוטחים, שברשותם הייתה פוליסה הונית לפני כניסתו לתוקף של תיקון 3 לחוק קופות הגמל, את מקדמי הקצבה אשר היו להם בפוליסה קצבתית קודמת שהייתה ברשותם, אצל הנתבעת או בחברת ביטוח אחרת (להלן: "פוליסה קצבתית מוקדמת").</p> <p>התובע מבקש לבסס את תביעתו בין היתר, על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז לאישור תובענה ייצוגית בת"צ 48006-03-10 גרניט נגד כלל.</p> <p>הסעדים הנתבעים כוללים הוראה לנתבעת להצמיד לפוליסות ההוניות של מבוטחיה את מקדם הקצבה שהיה קיים להם קודם לתיקון 3 לחוק קופות הגמל בפוליסה קצבתית המוקדמת בעלת מקדם הקצבה העדיף; לחילופין, לחייב את הנתבעת לאפשר לתובע וליתר חברי הקבוצה להפריש את מלוא כספי החסכון הפנסיוני, באופן רטרואקטיבי החל ממועד כניסתו לתוקף של תיקון 3 לחוק קופות הגמל וכן מעתה ואילך, לפוליסה הקצבתית המוקדמת; לחילופין, לחייב את הנתבעת לפצות את התובע ואת יתר חברי הקבוצה בגובה הנזק הנטען לזכויותיהם הפנסיוניות של חברי הקבוצה בגובה התעשרותה על חשבון חברי הקבוצה כתוצאה ממדיניותה הנ"ל; וכן לגבי מבוטחים שכבר פרשו מאז 1 בינואר 2008 והחלו לקבל קצבה נמוכה מכפי שהיו זכאים, לפי טענת התובע, על פי המקדם העדיף - להורות לנתבעת להשיב למבוטחים אלה את ההפרש בין הקצבה לה היו זכאים על פי המקדם העדיף, לבין הקצבה שקיבלו בפועל.</p>	<p>כל מי שהייתה בבעלותו, קודם לכניסתו לתוקף של תיקון 3 לחוק קופות הגמל, הן פוליסה הונית של הנתבעת והן פוליסה קצבתית (בין אם של הנתבעת ובין אם של חברת ביטוח אחרת), ואשר בעקבות התיקון הנ"ל לחוק לא קיבל מקדם קצבה בפוליסה ההונית או שקיבל בפוליסה ההונית מקדם קצבה גרוע ממקדם הקצבה בפוליסה הקצבתית הישנה שלו.</p>	<p>ההליך מצוי בברור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בית המשפט הודיע כי בכוונתו להעביר את התיק לדין בבית הדין לעבודה. הצדדים הגישו תגובותיהם בנושא וממתינים להחלטת בית המשפט.</p>	<p>50 מיליון ש"ח לשנה. נזק מצטבר יהיה מכפלה של הנזק השנתי במספר השנים הרלבנטיות שייקבעו בפסק הדין.</p>

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
19.	1/16	מחוזי - מרכז	עמותה רשומה הפועלת למען אוכלוסיית חלשות ואנשים בעלי צרכים מיוחדים נ' מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל	גביית דמי ניהול בגין קצבאות נכות ושאיירים מקרן הפנסיה וזאת מבלי לגלות לעמיתים כי ייגבו מהם דמי ניהול בקשר עם קצבאות אלה ומבלי לגלות כי יגבו בגין קצבאות אלה דמי ניהול בשיעור המקסימלי עם התחלת קבלת קצבת הנכות או השאיירים. זאת, בעת שמקבלי הקצבאות, אינם יכולים לנייד את יתרת החשבון האישי או את סכום עתודות הקצבאות שהקרן מחזיקה עבורם, תוך ניצול מצוקתם. הסעדים הנתבעים הינם: סעד כספי של השבה לכל אחד ממקבלי קצבאות הנכות את כל דמי הניהול שנגבו מהם ו/או שייגבו מהם שלא כדין ולחילופין להשיב לקרן הפנסיה את כל דמי הניהול שנגבו ו/או שייגבו מהם שלא כדין, לבצע חלוקה צודקת והוגנת של הכספים; לאסור על גביית דמי ניהול מקצבאות נכות ושאיירים ולחילופין לחייב את המשיבות להפחית את דמי הניהול הנגבים ולקבעם בשיעור ראוי; לחייב את המשיבות להשיב את ההפרש למקבלי הקצבאות ו/או לקרן ולחייב את המשיבות לבצע גילוי יזום בקשר עם דמי ניהול מקצבאות אלו וכן לקבוע כי התנאי הקבוע בתקנוני הקרן המתיר להן לקבוע מעת לעת את דמי הניהול באופן חד צדדי הוא תנאי מקפח בחוזה אחיד.	כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת נכות מכל מין וסוג שהוא וכן כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת שאירים וכן כל עמית פעיל ו/או מבוטח ו/או חבר בקרן פנסיה חדשה שנמנית על הנתבעות והוא ניזוק כתוצאה מגביית דמי ניהול בקשר עם קצבאות נכות ושאיירים.	אינו ניתן להערכה בשלב זה
20.	2/16	מחוזי - מרכז	עמית בקרן השתלמות נ' מגדל אחזקות	טענה לפיה החברה כשלה מליידע ולעדכן את התובע ושכמותו, שהינם מנותקי קשר, אודות כספים המצויים אצלה ולא טרחה למסור להם דיווחים, הודעות ועדכונים ולא טרחה לקבל את הסכמתם לשינויים בתקנון ובדמי הניהול שנגבו מנכסיהם כפי שהיו קבועים בין הצדדים. התובע מבקש לבסס את תביעתו, בין היתר, על החלטת בית המשפט המחוזי בתל-אביב לאישור תובענה ייצוגית בת"צ 16623-04-12 לוי נגד פסגות. כמו כן, מזכיר התובע בבקשתו את תובענה מס' 17 בסעיף זה וטוען כי הבקשה באותו תיק דומה לבקשתו בתיק זה ועל-כן יש לבחון לשיטתו את הצמדת התובענות או איחוד הדיונים בהן בפני אותו מותב.	כל מי שהיה או שהינו בעל זכויות או זיקה לכספים או נכסים המצויים או מנוהלים בידי החברה, לרבות עמיתים, מוטבים, מבוטחים, יורשים וחליפים, ואשר היה בגדר מנותק קשר או לא קיבל מהחברה הודעות, דיווחים ועדכונים.	123 מיליון ש"ח (השבה כספים) וכן 245 מיליון ש"ח (פיצוי בגין פגיעה באוטונומיה של הרצון)
			הנזקים הנתענים בבקשת האישור הם: (א) בנוגע לטענה לגביית דמי ניהול מופרזים ושלא כדין, נוכח ניתוק קשר, נוכח היעדר רצון והסכמה, נוכח עבירה על השיעורים הקבועים בדיון ונוכח שינויים חד צדדיים שנערכו בהם; (ב) בנוגע לטענה לשלילת זכות הקניין מחבר קבוצה ושלילת האוטונומיה לניהול כספו כאוות נפשו. הסעדים הנתבעים הינם לחייב את החברה בהשבה ופיצוי.		ההליך מצוי בברור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ראה גם תובענות מס' 9 ו-17 בסעיף זה.	

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
21.	5/16 מחוזי - מרכז	מבוטחים נ' החברה	טענות לפיהן החברה מחלקת את כספי הפרמיות המתקבלות אצלה באופן שרירותי בניגוד להוראות שמתקבלות אצלה, ובניגוד להסכמים ולהוראות הדין; שהחברה מעבירה חלק מהכספים שנגבו ביתר לתכנית ביטוח אחרת שהמבוטח כלל לא ביקש; שהחברה גובה פרמיה מהמבוטחים עבור סיכונים שלא קיימים ועושה תיקונים רטרואקטיביים בדוחות שהיא מוציאה תוך הטעיית המבוטחים וכי החברה נמנעת מלהכניס מנגנוני בדיקה שיכולים להתריע על טעויות אפשרויות וימנעו גביה בלתי חוקית. הסעדים העיקריים הנתבעים הינם: (א) לפצות את חברי הקבוצה בגין הנזקים הממוניים והלא ממוניים שנגרמו להם; (ב) לחייב את החברה להתאים את הפרמיות שהיא גובה למה שצריך היה לגבות ולאכוף על החברה את תיקון הדוחות; (ג) לחייב את החברה להשיב פרמיות שקיבלה ללא זכות שבדין ושעולות על המוסכם, וכן להשיב רווחים שהפיקה ודמי ניהול על כספים שגבתה ביתר; (ד) להצהיר כי החברה גבתה כספים שלא כדין ועליה לפעול לשנות את המצב הקיים; (ה) ליתן צו עשה בדבר שינוי נהלי עבודה ומערכות ובאשר לניסוח פוליסות.	(א) כל בעלי פוליסה ו/או המבוטחים ו/או המוטבים (להלן: "המבוטחים") בביטוח חיים ששילמו פרמיה גבוהה מזו שהוטחה להם בפוליסה, בין אם הפרמיה נקבעת ביחס לשכר המבוטח ובין אם הפרמיה נקבעת בסכום קבוע. (ב) כל המבוטחים בביטוח חיים אשר הכספים שהועברו חולקו שלא בהתאם להסכם ולחלוקה שחילק המעביד, ובכלל זה בין הקופות הפנימיות השונות. (ג) כל המבוטחים אשר בדוחות השנתיים שלהם שונתה יתרת הפתיחה (לרבות בדרך של "יתרת פתיחה עדכנית") מבלי שנמסר להם גילוי מלא ומפורט על השינוי ועל נימוקיו. (ד) כל מבוטח שכספים שהופקדו בעבורו הועברו לביטוח חדש שנפתח ללא הסכמתו. (ה) כל מבוטח אשר הפרמיה שנגבתה ממנו או חלקה אינם מטיבים את מצבו של המבוטח ו/או מניבים כל פיצוי נוסף בהיתן מקרה הביטוח.	טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית. לא הוערך	

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
22.	06/16 מחוזי - ת"א	עמותה רשומה הפועלת למען האוכלוסייה המבוגרת נ' החברה, חברות ביטוח נוספות ומשרד האוצר	טענה לפיה הפיקוח על הביטוח אישר לחברות הביטוח למכור וחברות הביטוח מכרו, פוליסות ביטוח סיעודי קולקטיבי שהינן "מוצר פגום" וזאת בשל התנאי בפוליסה המאפשר לחברות הביטוח לסיים באופן חד צדדי את הפוליסה או לא לחדשה לאחר תקופה מוגבלת, ללא אזהרת המבוטחים מראש באופן ראוי, תוך גרימת נזקים ישירים ועקיפים להם. התובענה הוגשה בעילות הטעייה, תרמית, הפרת חובה חקוקה ורשלנות, ומבוקשים במסגרתה סעד כספי וכן סעדים הצהרתיים וצווי עשה בדבר כיסוי ביטוחי והבטחת זכויות לחברי הקבוצה.	כל לקוח שהחזיק פוליסת ביטוח סיעודי קולקטיבי שבטולה ו/או שונו תנאיה באופן קיצוני ואשר הוטעה ו/או לא הוזהר ו/או לא יודע כי פוליסה זו אינה צוברת לזכותו כל סכום, וכי לא תעמוד לזכותו בימי זקנתו, וזאת לתקופה של 7 השנים שקדמו להגשת התובענה לכל הפחות ו/או מיום ההפקדה הראשונה של הלקוח.	טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית. 7 מיליארד ש"ח.	
23.	08/16 מחוזי - מרכז	מבוטחת בביטוח רכב חובה נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	טענה לגביית דמי ביטוח גבוהים מדי בביטוח רכב מקיף בשל אי עדכון דמי הביטוח עקב שינוי גיל המבוטח במהלך תקופת הביטוח. הסעדים העיקריים הנתבעים במסגרת התובענה הינם כדלהלן: א) לחייב את החברה להשיב את כל הפרמיות שגבתה ממבוטחיה ביתר בניגוד לדיון עקב התנהלותה כאמור לעיל, בצירוף ריבית כדיון, בגין שבע השנים טרם הגשת התובענה; ב) סעד הצהרתי לפיו החברה אינה רשאית לגבות פרמיה מבלי להתחשב בגיל המבוטח אשר משתנה במהלך תקופת הביטוח המוזיל את תעריף הפרמיה; ג) צו המונע מהחברה להמשיך בפרקטיקה של גביית דמי ביטוח ביתר כאמור לעיל.	כל מי שרכש ביטוח מקיף מאת החברה, כאשר במהלך תקופת הביטוח השתנה גילו או בשל משך הזמן בו החזיק ברישיון נהיגה היה זכאי להפחתה בתעריף פרמיית הביטוח, מבלי שהחברה הפחיתה את דמי הביטוח בהתאם, בשבע השנים טרם הגשת התביעה.	ביום 17 בינואר 2017 הוגשה בקשה מתוקנת לאישור התובענה כייצוגית. טרם הוגשה תשובה לבקשת האישור המתוקנת. 100 מיליון ש"ח כנגד כל הנתבעות יחדיו.	
24.	10/16 בית הדין האזורי לעבודה - ירושלים	מבוטח בקרן השתלמות נ' מגדל מקפת	טענה לגביית הוצאות ניהול השקעה ללא הוראה חוזית בתקנון בנושא. הסעד המבוקש הוא השבה של כל הוצאות ניהול ההשקעה/עמלות שנגבו מחברי הקבוצה במהלך שבע שנים מלפני מועד הגשת התביעה, בצירוף ריבית שקלית כחוק וכן להורות למגדל מקפת להימנע מלנכות מחשבונותיהם של חברי הקבוצה סכומים כלשהם בגין הוצאות ניהול השקעות/עמלות.	כל עמית בקרן "מגדל השתלמות" (בשמה זה ובשמותיה הקודמים, ולרבות כל הקרנות שמוזגו לתוכה) בהווה ובשבע השנים שקדמו למועד הגשת הבקשה.	הוגשה בקשה לעיכוב הליכים בתובענה הייצוגית, עד להכרעה בתביעות ייצוגיות אחרות שהוגשו בנושא לבית המשפט המחוזי. טרם נתנה החלטה בבקשה. 94 מיליון ש"ח.	

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
25.	10/16 מחוזי - מרכז	עמית בקופת גמל לקצבה נ' החברה, מגדל מקפת ומבטח סימון	טענה לסיווג שגוי של כספי תגמולים המופקדים בקופות גמל לקצבה, אשר לכאורה יוביל למיסוי יתר של הקצבה שתתקבל מקופות הגמל במועד הזכאות. הסעד המבוקש הראשי הינו צו עשה, שיורה לחברה ולמגדל מקפת לפעול לתיקון הרישומים לשם התאמתם לדין. הסעד החלופי המבוקש הוא פיצוי בסכום שלא הוערך בבקשת האישור. כמו כן התבקש בבקשת האישור צו עשה לשינוי התנהלות המשיבות ביחס לעתיד, כך שידרשו לקבל הוראות סיווג מתאימות.	שתי תתי קבוצות: (1) לקוחות מי מהנתבעות אשר הכספים שהופקדו על ידם או עבורם פוצלו בעת ההפקדה לשתי קופות גמל לקצבה שבניהול מקפת ו/או מגדל, ואשר בשל פיצול זה כספים אלו סווגו בחסר ל"קצבה מוכרת", כהגדרת המונח בסעיף 9א(א) לפקודת מס הכנסה. (2) לקוחות מי מהנתבעות, שהם עמיתים שכירים בקופת גמל לקצבה שבניהול מגדל מקפת או החברה, אשר הפקידו לקופה כספים על חשבון מרכיב תגמולי העובד, ואשר בשל כך כספים אלו סווגו בחסר ל"קצבה מוכרת".	טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית. אינו ניתן להערכה	
26.	12/16 מחוזי - מרכז	מבוטחים בפוליסת ביטוח מנהלים נ' החברה	טענה לגביית הוצאות ניהול השקעה ללא הוראה חוזית בפוליסות המתירה זאת. הסעד המבוקש הוא השבה של כל הוצאות ניהול ההשקעה שנגבו מחברי הקבוצה במהלך שבע שנים מלפני מועד הגשת התביעה, בצירוף ריבית שקלית כחוק וכן להורות לחברה להימנע מלנכות מחשבונותיהם על חברי הקבוצה סכומים כלשהם בגין הוצאות ניהול השקעות.	כל המבוטחים בביטוחי המנהלים ששווקו על ידי החברה (משתתף ברווחים, "יותר", "מגדלור" וכיב'), אשר נגבו מהם הוצאות ניהול השקעות בניגוד לדין ו/או כאשר הפוליסה לא כללה הוראה המאפשרת לחברה לגבות הוצאות אלו.	טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית. ראה גם תובענה מס' 24 בסעיף זה.	567 מיליון ש"ח

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
27.	01/17 מחוזי - מרכז	שני מבוסחים בביטוח רכב חובה נ' החברה	טענה לפיה החברה נמנעת מלגלות למבוסחיה כי על פי פרקטיקה הנהוגת אצלה (והקיימת גם אצל יתר חברות הביטוח), הם זכאים להפחתת הפרמיה המשולמת על ידם בהגיעם למדרגות גיל ו/או וותק נהיגה הנהוגות אצלה. הסעדים המבוקשים הם לחייב את החברה להשיב לחברי הקבוצה את דמי הביטוח העודפים שנגבו בניגוד לדין עקב התנהלותה כאמור לעיל וכן צו עשה, המורה לחברה לשנות את דרך התנהלותה כאמור לעיל.	מבוסחי החברה בביטוח רכב חובה, צד ג' ומקיף בתקופה שתחילתה בשבע השנים הקודמות להגשת התובענה, אשר הגיעו במהלך תקופת הביטוח למדרגת גיל ו/או וותק נהיגה המזכה על פי דין וכן על פי הפרקטיקה הנהוגה אצל החברה בהפחתת דמי הביטוח, ואשר החברה נמנעה מלנהוג כלפיהם על פי דין וכן על פי אותה פרקטיקה נהוגה וכתוצאה מכך לא קבלו את ההפחתה בפרמיה.	טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית. ראה גם תובענה מס' 23 בסעיף זה.	61.7 מיליון ש"ח
28.	2/17 מחוזי מרכז	עמותה רשומה הפועלת למען האוכלוסייה המבוגרת נ' מגדל מקפת	טענה לפיה מגדל מקפת גבתה מעמיתיה בקרן הפנסיה ובקופות הגמל, תשלום בגין "הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות בנכסי קופות הגמל" (הוצאות ישירות), בניגוד להוראות התקנון ובניגוד למצגיה החוזיים והטרומ חוזיים כלפי עמיתיה. בכך נטען שמגדל מקפת מפרה את החוזה בינה לבין עמיתיה ומפרה גם את הוראות הדין. הסעדים המבוקשים הם: (א) ליתן צו לפיו התנהלות מגדל מקפת הינה בלתי חוקית, באשר היא מפרה החוזה - התקנון בינה לבין עמיתיה; (ב) לחייב את מגדל מקפת להשיב לכל אחד מחברי הקבוצה את הסך המצטבר שנגבה ו/או נוכה מחשבונו בקשר עם כל סוג של הוצאה בקשר עם הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות בנכסי קופות הגמל; (ג) לחילופין לחייב את מגדל מקפת להשיב לנכסי קרן הפנסיה ולנכסי קופות הגמל את כל ההוצאות הישירות שנגבו שלא כדי ולבצע חלוקה צודקת והוגנת של כספים אלה. (ד) להורות למגדל מקפת להציג באופן ברור ומפורש מעתה ואילך, בכל טופסי הצטרפות ובכל התקנונים כי בנוסף לדמי הניהול ייגבה ו/או ינוכה סך נוסף בקשר עם הוצאות ישירות וכן לציין את השיעור המקסימלי שיגבה.	כל מי שהוא בעל זכות מכל מין וסוג שהוא, בכספים המצויים בקרן הפנסיה אשר בניהולה של מגדל מקפת החל מחודש יולי 2013 ואילך, וכן כל מי שהיה בעבר בעל זכות בכספים כאמור. וכן כל מי שהוא בעל זכות, מכל מין וסוג שהוא, בכספים המצויים בקופות הגמל אשר בניהולה של מגדל מקפת בשבע שנים שקדמו להגשת בקשת האישור ואילך, וכן כל מי שהיה בעבר בעל זכות בכספים כאמור.	טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית. ראה גם תובענות מס' 24 ו-26 בסעיף זה.	287 מיליון ש"ח

ב. תובענות ייצוגיות - בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענות אשר אושרו כייצוגיות (המשך)

מס'	תאריך וערכאה ¹	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים ²	הקבוצה ³	פרטים	סכום התביעה
29.	2/17	מבוטח בפוליסת ביטוח חיים בחברה נ' החברה	טענה לפיה החברה גבתה דמי עריכה או כל תשלום אחר מלקוחותיה בגין העמדת הלוואות בניגוד לטיטוט עמדת הפיקוח על הביטוח בנושא גביית דמי טיפול בהלוואות ובניגוד להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח). הסעדים המבוקשים במסגרת הבקשה לאישור התובענה כייצוגית הם: (א) השבת מלוא הסכומים שגבתה החברה מלקוחותיה בניגוד לדין; ו-(ב) צווים הצהרתיים המורים כי החברה פעלה שלא כדין וכי כל אדם שחויב בגין הסכומים הבלתי חוקיים, יהיה זכאי להשבה של מלוא הסכומים העודפים ששילם.	כלל הלקוחות של החברה שנטלו הלוואה ואשר חויבו בדמי עריכה או כל תשלום אחר כדמי הקמת הלוואה או כדמי טיפול בה ב-7 השנים האחרונות.	טרם הוגשה תשובה לבקשת אישור התובענה כייצוגית.	2 מיליון ש"ח

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ג. הליכים ייצוגיים שהסתיימו במהלך תקופת הדיווח ועד לתאריך פרסום הדוח

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	עיקרי התביעה	סכום	פירוט
1.	4/2006	מבוטח בביטוח אבדן כושר עבודה נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	גביית דמי ביטוח בביטוח אבדן כושר עבודה לרבות בגין שלושת החודשים האחרונים של תקופת הביטוח, למרות שבתקופה זו לא יכולים המבוטחים לקבל תגמולי ביטוח, אף בהתקיים אירוע ביטוחי וזאת לאור תקופת ההמתנה.	48 מיליון ש"ח, מתוכו מיוחס למגדל 19 מיליון ש"ח.	ביום 10 בפברואר 2016 אישר בית המשפט את הסתלקות התובע.
2.	5/2012	מבוטחים פוטנציאלים, אשר הגישו הצעה להתקבל לביטוח ונדחו נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	סירוב לבטח בעלי מוגבלויות באופן גורף, מבלי לבדוק הבקשה לגופה על בסיס הנתונים הרלוונטיים לסיכון הביטוחי של המועמד לביטוח ואי מתן הודעה כנדרש בחוק שוויון לאנשים עם מוגבלויות. הסעדים המבוקשים הינם: צו הצהרתי כי המשיבות הפרו את הוראות חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות, צו עשה המחייב לבצע הליך חיתום הבוחן כל בקשה ומתבסס על נתונים אישיים, לנמק כל בקשת דחיה על בסיס נהלים מוגדרים, להעניק כיסוי רטרואקטיבי למי שימצאו כשירים וכן פיצוי בגין נזק פגיעה ברגשות ובכבוד ונזק ללא ממוני.	כ-934 מיליון ש"ח ביחס לכלל המשיבות.	ביום 13 באפריל 2016 הגישו התובעים לבית המשפט בקשה להסתלקות מהבקשה לאישור התובענה כייצוגית. ביום 7 בספטמבר 2016 אישר בית המשפט את בקשת ההסתלקות, ללא פסיקת גמול ושכ"ט למבקשים.
3.	5/2006	מבוטח בביטוח כיסוי נכות מתאונה נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	תשלום פיצוי מופחת למבוטח בפוליסת נכות מתאונה בגין נכות חלקית תוך ביצוע התאמה יחסית לאחוזי הנכות של המוסד לביטוח לאומי, ללא גילוי מתאים בפוליסה.	לא הוערך	ביום 27 בפברואר 2014 נתן ביהמ"ש המחוזי פסק דין המקבל את עמדת התובע ומורה על השלמת הפרש תגמולי ביטוח לבעלי הנכות החלקית הצמיתה לסכום הביטוח הקבוע בפוליסה לנכות מלאה למי שארע לו מקרה ביטוח בשלוש השנים שקדמו להגשת התביעה (למעט חריגים). התובעים הגישו ערעור לביהמ"ש העליון במסגרתו הם ערערו על ההחלטה שלא לקבוע התיישנות של 7 שנים, על הקביעה כי הסעד אינו כולל תשלום ריבית מיוחדת ועל הגמול שנפסק להם ולבא כוחם. ביום 1 במאי 2015 הודיע הפיקוח על הביטוח כי אינו מתכוון להמשיך לטפל במסגרת טיטוט הכרעה שהוציא ביום 29 באוגוסט 2013 בנושא תשלום תגמולי ביטוח בפוליסות לביטוח נכות מתאונה. ביום 28 במרס 2016 נתן בית המשפט העליון תוקף של פס"ד להסכמת הצדדים לפיה שכר טרחת ב"כ התובעים יעמוד על 10% ללא אבחנה שנעשתה בפסק דין של בית המשפט המחוזי וישראל לתובעים הייצוגיים סך של 200 אלפי ש"ח כל אחד וכי בכפוף לאמור לעיל הערעור יימשך ללא צו להוצאות. תשלום החברה במסגרת הסכמה זו אינו מהותי.

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ג. הליכים ייצוגיים שהסתיימו במהלך תקופת הדיווח ועד לתאריך פרסום הדוח (המשך)

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	עיקרי התביעה	סכום	פירוט
4.	1/2003 3/2014	מבוטחים בביטוח רכב חובה נ' החברה, הפול - מאגר ישראל לביטוח רכב וכן חברות ביטוח נוספות בתחום ביטוח רכב חובה	גביית פרמיה בביטוח רכב חובה ללא מתן כיסוי ביטוחי מקום בו תעודת הביטוח משולמת על ידי מבוטח במועד המאוחר מהתאריך הנקוב בתעודת הביטוח. הסעד המבוקש הינו החזר דמי פרמיה שנגבו ביתר שלא כדין בצירוף הפרשי הצמדה וריבית.	34 מיליון ש"ח ⁴ , מתוכו חלק החברה - 9 מיליון ש"ח.	ביום 5 באפריל 2016 ניתן פסק דין על ידי בית המשפט הדוחה את בקשת אישור התובענה כייצוגית ואת התביעה האישית. ביום 5 ביוני 2016 הגיש התובע ערעור על פסק הדין לבית המשפט העליון. ביום 8 באוקטובר 2016 קיבלו המערערים את המלצת ביהמ"ש העליון ומחקו את הערעור ללא צו להוצאות.
5.	12/2014	מבוטח בביטוח סיעוד נ' החברה	אי תשלום ערך פדיון במקרה של ביטול הפוליסה בגין אי תשלום או מוות או ביוזמת המבוטח בניגוד להוראות מפורשות של המפקח. הסעדים המבוקשים כוללים הצהרה כי המשיבה אינה רשאית להחזיק בדמי הפדיון, כי עליה למסור את נוסחת החישוב של דמי הפדיון לביהמ"ש ולמבקש וכן להביא לידיעת כל המבוטחים בפוליסות הרלבנטיות, כי סעיפים מסוימים בפוליסה הינם תנאים מקפחים, ויש לבטלם וכי על החברה להשיב לחברי הקבוצה את ערכי הפדיון בתוספת הפרשי הצמדה וריבית.	28 מיליון ש"ח.	ביום 11 במאי 2016 אישר בית המשפט הסדר להסתלקות התובע מבקשת האישור ומהתביעה, ובהתאם הורה על מחיקת בקשת האישור ודחיית התביעה האישית של התובע.
6.	2/2010	מבוטח בביטוח רכב נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	אי שיפוי של המבוטחים במקרים של אובדן גמור, אובדן להלכה או גניבה (להלן: "אבדן גמור") בגין אמצעי המיגון שהותקן ברכבם, בהתאם לדרישת המשיבות, והחתמת מבוטחים כביכול שלא כדין על כתבי סילוק. במסגרת הסעדים נכללה בקשה לתשלום נזק אשר נגרם לכלל חברי הקבוצה אם במישרין ואם באמצעות פיצוי לכלל הציבור.	82 מיליון ש"ח	ביום 19 ביוני 2016 אישר בית המשפט את הסכם הפשרה המתוקן, אשר כלל עדכונים בהתאם להנחיות בית המשפט וחוות דעת מתוקנת של המומחה ונתן לו תוקף של פסק דין.
7.	6/2015	מבוטחים בפוליסה ביטוח בריאות קולקטיבית נ' החברה	אי הצמדה של תגמולי ביטוח בפוליסות בריאות בהם נקוב סכום להשתתפות בהוצאות וזאת ממועד כריתת חוזה הביטוח ועד לאירוע מזכה. יחד עם בקשת האישור הוגשה בקשה להעברת הדיון בהתאם להוראות חוק תובענות ייצוגיות לדיון בפני מותב אחר אשר בפניו נידונה תובענה בנושא דומה כנגד מבטח אחר.	5 מיליון ש"ח	ביום 29 ביוני 2016 אישר בית המשפט בפסק דין הסדר להסתלקות התובע מבקשת האישור ומהתביעה.
8.	12/15	מבוטח נ' החברה	טענה כנגד סייג לחבות בפוליסת ביטוח בריאות לפיה הכיסוי ביחס לבדיקות הנוגעות להריון מותנה בכך שגם בן הזוג של המבוטחת יהיה מבוטח בביטוח בריאות בקבוצת מגדל. הסעדים הנתבעים הינם נזק כספי בגובה תגמולי הביטוח שנמנעו בצירוף הפרשי הצמדה וריבית, נזק לא ממוני בגין הפליה פסולה, סעד הצהרתי, צווי עשה לביטולים של הסייגים וצווי מניעה האוסר לכלול סעיפים אלו בפוליסה.	מעל 3 מיליון ש"ח אך באופן שאינו ניתן להערכה	ביום 7 ביולי 2016 אישר בית המשפט בפסק דין הסדר להסתלקות התובע מבקשת האישור ומהתביעה.

⁴ סכום התביעה מתייחס לתביעה המאוחרת שהוגשה במרס 2014 אשר בה החברה נתבעה באופן ספציפי ויוחס לה סכום פיצוי באופן ספציפי כאמור בטבלה. סכום התביעה שהוגשה בינואר 2013 הינו נמוך יותר ונאמד ביחס לכלל החברות הנתבעות בסך של 26 מיליון ש"ח.

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ג. הליכים ייצוגיים שהסתיימו במהלך תקופת הדיווח ועד לתאריך פרסום הדוח (המשך)

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	עיקרי התביעה	סכום	פירוט
9.	10/2013 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח חיים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	עדכון פרמיית ביטוח עקב שינוי גיל ועקב שינוי מדד המחירים לצרכן, ב-1 לחודש קלנדרי ולא ביום בחודש של לידת המבוטח (במקרה של עדכון לפי גיל) או ביום בו ביקש המבוטח להתקבל לביטוח ולא במועד בו התקבל בפועל (במקרה של עדכון מדד). הסעד המבוקש הוא החזרת סכומי הפרמיה העודפים שנגבו.	399 מיליון ש"ח	ביום 15 בספטמבר 2016 ניתנה החלטת בית המשפט הדוחה את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.
10.	2/16 מחוזי - מרכז	חברה לניהול פיננסי נ' מבטח סימון וסוכנויות ביטוח נוספות	טענה לפיה הנתבעות גרמו בפעילותן כסוכנויות ביטוח (מנהלות הסדר פנסיוני) לנזקים כלכליים לחברי הקבוצה, מאחר ועד לתיקוני חקיקה שהיו לאחרונה (תיקוני חקיקה שבוצעו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), במסגרת חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב ל-2015 ו-2016), עלויות תפעול ההסדרים הפנסיוניים, שסיפקו הנתבעות למעסיקים, סובסדו על ידי העובדים של אותם מעסיקים והנתבעות העדיפו את טובת המעסיקים, עמם התקשרו בהסכמי שירותים, על פני טובת העובדים, ששילמו בפועל על שירותי התפעול הללו, באמצעות דמי ניהול עודפים שנגבו מהם. הנזק הנטען לחברי הקבוצה הוא התשלום העודף של עלויות התפעול כאמור, שהועמס לפי הטענה על חברי הקבוצה באמצעות דמי ניהול עודפים שנגבו מהם חלף חיוב המעסיקים בעלויות אלה, כפי המתחייב לאחר תיקוני החקיקה הנ"ל. הסעדים הנתבעים הינם השבת דמי ניהול עודפים שנגבו לטענת התובעים מחברי הקבוצה וכן כל סעד אחד שייראה לבית המשפט כנכון וצודק בנסיבות העניין.	89 מיליון ש"ח	ביום 28 בינואר 2017 הסתלקה התובעת מבקשת האישור בהמלצת בית המשפט.
11.	4/2015 מחוזי - ת"א	חסוי (באמצעות אפוטרופוס) שהיה מבוטח בביטוח חיים קבוצתי נ' בנק לאומי לישראל בע"מ והחברה	חיוב נוטלי משכנתאות מעל גיל 55 ברכישת פוליסת ביטוח חיים וזאת בידיעה שהם בגיל שאינו בר ביטוח, והמשך חיוב נוטלי משכנתאות בתשלום עבור פוליסת ביטוח חיים גם לאחר הגיעם לגיל 65 - גיל תום תקופת הביטוח. הסעדים המבוקשים הינם כדלהלן: להפסיק לגבות פרמיה בגין ביטוח חיים בגין לווים שהגיעו לגיל תום תקופת הביטוח, להשיב פרמיות ביטוח חיים שנגבו מנוטלי משכנתאות שגילם ביום הצטרפות היה מעל גיל 55, וממבוטחים שעברו את גיל תום תקופת הביטוח.	360 מיליון ש"ח	ביום 18 בינואר 2017 אישר בית המשפט את הסתלקות המבקש מהבקשה ודחיית התביעה האישית, מבלי שאישר את הגמול המוצע למבקש ובא כוחו.

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ג. הליכים ייצוגיים שהסתיימו במהלך תקופת הדיווח ועד לתאריך פרסום הדוח (המשך)

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	עיקרי התביעה	סכום	פירוט
12.	5/2014 מחוזי - ת"א	מבוטחת בביטוח רכב הכולל כיסוי לרכב חילופי נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	אי מתן רכב חילופי לנהג צעיר מבלי שנערך גילוי על כך ברשימה/מפרט, זאת בניגוד לחובת הגילוי המוטלת על מבטחים. הסעדים המבוקשים כוללים סעד הצהרתי על התרשלות כלפי התובעים והפרת חובות כלפיהם, חיוב המשיבות לספק כיסוי זה, להורות על גילוי נאות ותשלום פיצוי כיסוי כאמור.	28 מיליון ש"ח, מתוכו חלק החברה כ-8 מיליון ש"ח	ביום 31 בינואר 2017 אישר בית המשפט את בקשת ההסתלקות שהוגשה בהסכמת הצדדים, ובהתאם הורה על מחיקת בקשת האישור ודחיית התביעה האישית.
13.	4/2010 מחוזי - מרכז	ארגון צרכנים נ' החברה וחברות ביטוח נוספות	הפרה של החובות המוטלות על המשיבות לאיתור בעלי זכויות בפוליסות ביטוח, אי ניהול נפרד של כספים ללא דורש, אי העברת כספים שלא נדרשו לאפוטרופוס הכללי, גביית דמי ניהול העולים על המותר והתעשרות שלא כדין מהתשואה שמניבים הכספים שלא נדרשו. במסגרת הסעדים נכללה בקשה לחייב את המשיבות להעביר את הכספים לבעלי הזכויות, להעביר כספים שלא נדרשו לאפוטרופוס הכללי, לחייב השבה של דמי ניהול ותשואה ולהקים קרן בה ינוהלו כספים שלא נדרשו בחשבון נפרד בגין כל פוליסה.	-	ביום 9 בפברואר 2017 אישר בית המשפט הסכם פשרה בתיק הקובע פעולות שעל החברה לנקוט לאיתור בעלי זכויות באמצעות מאתר חיצוני.
14.	5/2015 מחוזי - מרכז	מבוטח בפוליסת דירה של החברה נ' החברה	הימנעות המשיבות מלשלם תגמולי ביטוח ו/או שיפוי בגין רכיב המע"מ במקרים שהנזק לא תוקן בפועל. הסעדים המבוקשים כוללים בקשה לחייב את המשיבות לשלם את רכיב המע"מ החל על עלות התיקון גם כשהנזק לא תוקן בפועל וכן לחייב את המשיבות לפצות את כל חברי הקבוצה שתביעות הביטוח בעניינם הוגשו בתקופה האמורה על ידי תשלום רכיב המע"מ בשיעור החל על סכום הנזק ובתוספת הצמדה וריבית כדין.	91 מיליון ש"ח	ביום 20 בפברואר, 2017 דחה בית המשפט את הבקשה להחלפת המבקשים הייצוגיים וקיבל את בקשת המשיבות לסילוק בקשת האישור על הסף. בהתאם לכך, הורה בית המשפט על מחיקת בקשת האישור והתובענה.

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ד. הליכים ייצוגיים אשר הסתיימו לפני תקופת הדוח ואשר חלה בהם התפתחות מאוחרת

בתביעה שהוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז כנגד החברה ביולי 2011 בגין גביית דמי אשראי בביטוח כללי בשיעור גבוה מתקרת הריבית המקסימלית המותרת על פי ההסדר התחיקתי או בשיעור ריבית גבוה מזה שהציגה למבוטחיה בסכום שהוערך בין סך של 253 מיליון ש"ח לסך של 869 מיליון ש"ח (החל מחודש מאי 1984 ועד למועד הגשת בקשת האישור), אושר ביום 24 ביולי 2014 הסכם פשרה בעלות של כ-5 מיליון ש"ח, לרבות שכ"ט וגמול לתובע הייצוגי.

ביום 13 ביולי 2015 הוגשה בקשה למתן הוראות לבית המשפט כנגד החברה וזאת בטענה של הפרה של הסכם הפשרה. במסגרת דיוני בית המשפט בבקשה למתן הוראות האמורה וכן מבדיקות שביצעה החברה עולה כי עקב טעות לא יושם הסכם הפשרה באופן מלא וכן נמצא, אגב בדיקות ביחס לתאימות שיעור הריבית על פי דין, כי ביחס לפוליסות עסק אשר הוראת הדין ביחס לשיעור הריבית המקסימלית המותרת אינה חלה עליהן, נגבתה ריבית בשיעור העולה על המוצג בפוליסה. ביום 10 בדצמבר 2015 הוגשה בקשה מוסכמת לתיקון הסכם הפשרה. הבקשה הועברה לתגובתו של היועמ"ש, אשר הותיר את אישור הסכם הפשרה לשיקול דעת בית המשפט. ביום 10 ביולי 2016 אישר בית המשפט לתקן את הסכם הפשרה ונתן לו תוקף של פסק דין.

ה. הליכים ייצוגיים שהועברו לחברה במסגרת ההסכם לקליטת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי

מס'	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה	פרטים	סכום התביעה
1.	12/2012	מבוטח בביטוח רכב נ' אליהו בטוח וחברות ביטוח נוספות	גביית פרמיה שלא בהתאם לסיווג העדכני של הרכב בהתייחס לרכבים אשר סיווגם שונה בשנת 2007 בתקנות התעבורה מרכב מסחרי לרכב פרטי.	מבוטחים בביטוח רכב חובה ו/או רכוש, החל מיום 9 בינואר 2007 אשר ברישיון הרכב שלהם מופיע הסיווג M1 ונגבתה מהם פרמיה על בסיס ההנחה שרכבם מסחרי ולא פרטי.	לאחר שמיעת ראיות הוגשו סיכומים והצדדים ממתינים להחלטת בית המשפט בשאלה האם לאשר את התביעה כייצוגית.	לא צוין
2.	5/2007	מבוטח בביטוח רכב נ' אליהו בטוח	אי שיפוי של המבוטחים במקרים של אובדן גמור, אובדן להלכה או גניבה (להלן: "אבדן גמור") בגין אמצעי המיגון שהותקן ברכבם, בהתאם לדרישת המשיבות, והחתמת מבוטחים כביכול שלא כדין על כתבי סילוק. במסגרת הסעדים נכללה בקשה לתשלום נזק אשר נגרם לכלל חברי הקבוצה אם במישרין ואם באמצעות פיצוי לכלל הציבור.	מבוטחים בביטוח רכב רכוש שאירע להם מקרה ביטוח של אובדן גמור/מוחלט משנת 2006 ואשר לא קיבלו תגמולי ביטוח בגין מערכת המיגון.	ביום 19 ביוני 2016 אישר בית המשפט את הסכם הפשרה המתוקן, אשר כלל עדכונים בהתאם להנחיות בית המשפט וחוות דעת מתוקנת של המומחה ונתן לו תוקף של פסק דין.	80 מיליון ש"ח נגד אליהו בטוח
3.	12/2012	מבוטח בביטוח רכב נ' אליהו בטוח	הפחתת תגמולי הביטוח ששולמו למבוטחי רכב שלרכבם נגרם אובדן גמור/מוחלט בשל התחשבות במשתנים שונים וזאת למרות שבהצעת הביטוח לא פורט מידע הנוגע להתחשבות במשתנים.	מבוטחים בביטוח רכב רכוש שאירע להם מקרה ביטוח של אובדן גמור/מוחלט משנת 2004 אשר מתגמולי הביטוח שלהם הופחתו סכומים לאחר התחשבות במשתנים שונים.	ביום 11 במאי 2015 אישר בית המשפט הסכם פשרה שהושג בין הצדדים. ביצוע הסכם הפשרה הושלם והודעה על כך ניתנה לבית המשפט.	92 מיליון ש"ח נגד אליהו בטוח

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ו. הליכים משפטיים ותובענות מהותיות אחרות

להלן מתוארות תובענות מהותיות אחרות, כסכום התביעות מוצג נכון למועד הגשתן.

תאריך וערכאה	הצדדים	עילת התביעה, סעד וסכום	פירוט
5/2/14 8/4/14	כלל חברי קופות חולים כללית ומכבי נ' החברה, חברות ביטוח נוספות, שירותי בריאות כללית ומכבי שירותי בריאות	תביעות נגזרות בשם מבוטחים בקופות חולים כללית ומכבי להם קיים ביטוח בריאות פרטי למימוש זכות ההשתתפות של קופת חולים כללית וקופת חולים מכבי, בגין הוצאות שהוציאו במסגרת תכניות שירותי הבריאות הנוספים (שב"ן) ובגין ניתוחים שבוצעו על ידן במסגרת סל הבסיסי או המשלים בשל חפיפת החבויות בין השב"ן לפוליסות ביטוחי הבריאות המסחריים.	ביום 11 ביוני 2015 ניתנה החלטת בית המשפט בשאלת מעמדם של המבקשים להגיש תביעה נגזרת ונקבע כי חבר באגודה עותומנית רשאי להגיש תביעה נגזרת בשם האגודה. ביום 14 ביולי 2015 הפנה בית המשפט המחוזי את התיק לקבלת עמדת היועמ"ש. כמי שאמור להתייחס בתגובתו לעמדת משרד האוצר, הממונה על הביטוח ומשרד הבריאות בכל הסוגיות המתעוררות התיק וזאת בשל המשמעויות הציבוריות ומורכבות הסוגיות שההכרעה בהן אינה פשוטה, ובמוקדן השאלה האם לא ראוי שנושא התיק יוסדר על ידי הרשות המבצעת או הרשות המחוקקת.
		הסעד הנתבע הינו שיפוי קופות החולים ב-60% מעלות ניתוח שב"ן ו-33.3% בסל הבסיסי ו-50% ביחס לכל המקרים האחרים שבחפיפת חבויות.	קופות החולים הגישו בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון ביום 16 ביולי 2015 על החלטת בית המשפט בשאלת מעמדם של המבקשים, אליה הצטרפו חברות הביטוח. בהחלטה מיום 11 בנובמבר 2015 קבע בית המשפט העליון כי יש להמתין לקבלת עמדת היועמ"ש בנושא ולאחר הגשתה יוחלט על אופן המשך הטיפול בבקשת רשות הערעור.
		סכום התביעה: ביחס לקופת חולים כללית 3,518 מיליון ש"ח. ביחס לקופת חולים מכבי 1,714 מיליון ש"ח.	ביום 3 בפברואר 2016 החליט בית המשפט המחוזי להשהות את המשך הדיון בתביעה הנגזרת עד לקבלת עמדת היועמ"ש והכרעת בית המשפט העליון בבקשות רשות הערעור.
			ביום 2 במרס 2016 הגיש היועמ"ש עמדה ולפיה אין למבקשים בתיק זכות להגיש תביעה נגזרת בשם קופות החולים וכי אין מקום בנסיבות העניין לאשר את התביעה לגופה, וזאת בין השאר, מאחר שלא ניתן לקבוע מראש את עצם קיומה של זכות שיבוב או את משמעותה הכספית; לאור האפשרות שהמשמעות של אישור התביעה כנגזרת תהיה הגשת תביעות שיבוב פרטניות בהיקף בלתי סביר עם מורכבות משפטית, תוך הטלת נטל כבד ובלתי סביר על המערכת המשפטית, ואפשרות שהשכר מתביעות הדדיות בין המבטחים לבין קופות החולים לא יעלה על המשאבים שיושקעו בניהולן; קיים יתרון משמעותי לקביעת נורמה משפטית קבועה ומוגדרת ויצירת מנגנון כללי וגלובאלי בין המערכת הביטוחית המסחרית לזאת של קופות החולים, אשר תאפשר איזון ומבלי להידרש לכל מקרה פרטי. ואולם נורמה כזאת אינה בנמצא וסוגיה זו מצויה בבחינה בידי משרדי הממשלה ובכוונת המשרדים השונים להסדיר את הנושא, ככל שיימצא שיש פערים המצדיקים הסדרה. התיק קבוע לדיון בפני ביהמ"ש העליון.

1. התחייבויות תלויות (המשך)

2. סיכום נתוני תביעות משפטיות

(1) להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית ותביעות מהותיות אחרות כנגד החברות המאוחדות, כפי שצוינו על ידי התובעים בכתבי הטענות אשר הוגשו מטעמם. מובהר כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או חברות מאוחדות, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי. עוד מובהר כי הטבלה להלן אינה כוללת הליכים שהסתיימו.

סוג	כמות תביעות	הסכום הנתבע באלפי ש"ח (1)
תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית (2) (3)	6	2,546,552
צוין סכום המתייחס לקבוצה	3	1,971,061
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לקבוצה	2	575,491
לא צוין סכום התביעה	1	-
בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות (3)	23	11,656,765
צוין סכום המתייחס לקבוצה	8	2,501,867
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לקבוצה	5	9,154,898
לא צוין סכום התביעה	10	-
תביעות מהותיות אחרות	1	5,232,000
תביעה מתייחסת למספר חברות לא יוחס סכום ספציפי לקבוצה	1	5,232,000

- (1) כל הסכומים באלפי ש"ח ובקירוב, למועד הגשת הבקשות או התובענות לפי העניין.
 (2) כולל תובענה בה לא צויין סכום תביעה מדויק (שורה 3 בטבלה בסעיף ב' לעיל), שם הוערך סכום התביעה במאות מיליוני ש"ח מבלי שנגקב בסכום תביעה).
 (3) מקום בו צויין סכום המתייחס לקבוצה, הובא בחשבון הסכום המתייחס לקבוצה ולא הסכום המתייחס לכלל הנתבעות.

(2) סכום ההפרשה הכולל בגין התובענות הייצוגיות ותביעות מהותיות אחרות, שהוגשו כנגד הקבוצה כמפורט בטבלה המסכמת בסעיף ז' לעיל מסתכם בכ- 68 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015 כ- 75 מיליון ש"ח).

(3) סך כל ההפרשות הכולל בגין כל ההליכים כנגד הקבוצה, לרבות תובענות ייצוגיות ותביעות מהותיות אחרות, לרבות בגין הליכים כמפורט בסעיף ח' להלן, הינן כ- 84 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015 כ- 104 מיליון ש"ח).

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ח. הליכים משפטיים נוספים והליכים אחרים, הוראות פיקוח על הביטוח, אירועים והתפתחויות שיש בגינם חשיפה כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה

להלן מתוארים הליכים משפטיים נוספים ואחרים המתנהלים כנגד החברה ו/או החברות המאוחדות:

1) ביום 27 ביולי 2015 הורשע בבית המשפט המחוזי בתל אביב יפו (המחלקה הכלכלית) במסגרת הסדר טיעון עובד לשעבר בתחום המסחר בשוק ההון של הגופים המוסדיים בקבוצה ("הגופים המוסדיים", "העובד", בהתאמה). כתב האישום בו הודה העובד הוגש ביום 11 בפברואר 2015 על ידי פרקליטות מחוז מרכז תל אביב (מיסוי וכלכלה) כנגד העובד וכנגד נאשם נוסף, אשר לפי כתב האישום פעל עם העובד ("הנאשם הנוסף"). על פי כתב האישום העובד והנאשם הנוסף ניצלו את השליטה והידע של העובד, מתוקף תפקידו ומעמדו בגופים המוסדיים לשם השאת רווחים לטובת עצמם וזאת באמצעות מסחר בניירות ערך עבור עצמם, בין על ידי רכישת מניות במתווה המלווה בהוראות מכירה של הגופים המוסדיים ו/או מכירת מניות במתווה המלווה בהוראות רכישה או בטרם תבוצע רכישה זו לחשבונות הגופים המוסדיים ובין על ידי שילוב של פעולות אלו.

כמו כן, על פי כתב האישום העובד לשעבר והנאשם הנוסף פעלו באופן מרמתי במסחר בניירות ערך בעשרות ניירות ערך שונים, על ידי העברת מידע על ידי העובד לנאשם הנוסף בדבר הוראות בחשבונות הגופים המוסדיים וביצוע מוקדם של פעולות בניירות ערך על ידי הנאשמים בשערי רכישה נמוכים ושערי מכירה גבוהים יותר על פני חשבונות הגופים המוסדיים. על פי כתב האישום, בעשותו את האמור, נהג העובד לשעבר במרמה והפרת אמונים וכן לקח שוחד בעד פעולה הקשורה בתפקידו כעובד ציבור ותמורת השוחד שקיבל, ניצל העובד את תפקידו ומעמדו בגופים המוסדיים על מנת להפיק רווחים אישיים לו ולנאשם הנוסף. כמו כן, על פי כתב האישום פעולותיהם של הנאשמים השפיעה בדרכי תרמית על תנודותיהם של כ-59 שערי ניירות ערך, וקיבלו במרמה בנסיבות מחמירות רווחים בסך של כ-11.5 מיליון ש"ח.

לתובענה בנושא זה, יחד עם בקשה לאישורה כייצוגית ראה סעיף ב.14 לעיל.

2) לעניין שומות המס בקשר עם שנות המס 2007, 2009 ו-2010 בסך של כ-70 מיליון ש"ח, וערעור שהגישה מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ בביהמ"ש המחוזי בתל-אביב בסוגיית מיסוי החברה בגין קבלת דיבידנדים שמקורם ברווחי שערורך ראה באור 2.ד.21.

לעניין שומות המס לשנים 2011 ו-2012 בסוגיית החבות במס רווח בגין דיבידנד מחברות מוחזקות ששורשר למגדל אחזקות וערעורים שהגישה החברה בבית משפט המחוזי בתל אביב, ראה באור 1.ד.21.

חבות המס הנובעת מהשומות לשנים 2011-2012 (כולל הפרשי הצמדה וריבית למועד פרסום הדוחות הכספיים) מסתכמת בכ-1.5 מיליון ש"ח.

ההפרשה בגין השומות לעיל אינה כלולה בהפרשה המפורטת בסעיף 3) של סעיף ז' לבאור זה.

3) החברה ו/או החברות המאוחדות חשופות לתביעות או לטענות נוספות בעילות שונות, שאינן תביעות לכיסוי ביטוחי של מקרה ביטוח על פי הפוליסה שהופקה על ידי החברה, מצד לקוחות, לקוחות בעבר וכן צדדים שלישיים שונים. החשיפה הכוללת מוערכת במאות מיליוני ש"ח, מזה סכום מצטבר בגין תביעות שהוגשו בסך של כ-56 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015 כ-40 מיליון ש"ח) וזאת מעבר לחשיפות הכלליות המתוארות בבאור זה ובכללן בסעיף 6 לבאור זה.

4) בחודש דצמבר 2012 פורסמה טיוטת הכרעה שעניינה הפקדות חד-פעמיות בפוליסות מבטיחות תשואה של החברה. על-פי טיוטת ההכרעה, המפקח סבור כי היה על חברות הביטוח להודיע ו/או לקבל הסכמה לזקיפת תשואת תיק משתתף ברווחים ביחס להפקדות חד-פעמיות שנעשו בפוליסות מבטיחות תשואה. על פי טיוטת ההכרעה של המפקח יש לבצע פעולות מסוימות תוך חלוקת המבטוחים לשתי קבוצות - האחת מבטוחים שהפקדותיהם החד-פעמיות נשאו תשואה שווה או גבוהה מהתשואה המבטוחת, והשנייה שהפקדותיהם החד-פעמיות נשאו תשואה נמוכה מהתשואה המבטוחת. החברה הגישה תגובתה לטיטוט ההכרעה, התקיים שימוע, נמסרו לפיקוח נתונים כבקשתו. טרם הוצאה הכרעה בנושא.

1. התחייבויות תלויות (המשך)

ח. הליכים משפטיים נוספים והליכים אחרים, הוראות פיקוח על הביטוח, אירועים והתפתחויות שיש בגינם חשיפה כנגד החברה ו/או חברות מאוחדות שלה (המשך)

5) המפקח על הביטוח, מפרסם מעת לעת, ניירות עמדה, עקרונות לניסוח תוכניות ביטוח, מסמכי נהגים ראויים ולא ראויים וכיוצא באלה מסמכים או טיוטות מסמכים הרלבנטיים לתחומי פעילותה של הקבוצה אשר יכול ויש להם השפעה על זכויות מבטוחים ו/או עמיתים ויכול ויש בהם ליצור חשיפה לקבוצה במקרים מסוימים הן ביחס לתקופת פעילותה קודם לכניסת אותם מסמכים לתוקף והן ביחס לעתיד.

לא ניתן לצפות מראש האם ובאיזו מידה חשופים המבטחים לטענות בקשר ו/או בעקבות הוראות אלו אשר אפשר שיעלו בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות. לעיתים יכולה להיות השלכה מסוג זה גם לחוזרים שהמפקח מפרסם ואשר ברגיל תחולתם העתידית.

כנגד הקבוצה מוגשות, מעת לעת, תלונות, לרבות תלונות למפקח על הביטוח ביחס לזכויות מבטוחים ו/או עמיתים על פי תוכניות ביטוח ו/או קרנות ו/או הדין. תלונות אלו מטופלות באופן שוטף על ידי אגף תלונות הציבור בקבוצה. לעיתים הכרעות (או טיוטות הכרעה) של המפקח על הביטוח בתלונות אלו, ניתנות באופן רחבי ביחס לקבוצת מבטוחים.

כמו כן, עורך המפקח, מעת לעת, לרבות בעקבות תלונות מבטוחים, ביקורות מטעמו בגופים המוסדיים בקבוצה ו/או מעביר אליהם בקשות לקבלת נתונים, בנושאים שונים של ניהול הגופים המוסדיים, ניהול זכויות מבטוחים ועמיתים בהם וכן ביקורות ליישום הוראות הרגולציה ו/או הטמעת לקחי ביקורות קודמים, בהן בין היתר, מתקבלות דרישות להכנסת שינויים במוצרים השונים, מתן הנחיות לביצוע החזרים ו/או הנחיות ו/או הוראות בקשר לתיקון ליקויים או ביצוע פעולות המבוצעות על-ידי הגופים המוסדיים, לרבות החזר כספים לעמיתים ולמבטוחים. בהתאם לממצאי ביקורות או נתונים המועברים, לעיתים מטיל המפקח ייצומים כספיים בהתאם לחוק סמכויות האכיפה.

6) קיימת חשיפה כללית אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הקבוצה למבוטחיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות, עקב פערי מידע בין הקבוצה לבין הצדדים השלישיים לחוזי הביטוח, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים. חשיפה זו באה לידי ביטוי בעיקר ביחס למוצרי החסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות, בהם פועלת הקבוצה. בהיותם מאופיינים באורח חיים ממושך ובמורכבות גבוהה, במיוחד לאור ההסדרים התחיקתיים השונים הן בתחום ניהול המוצרים והן בתחום המיסוי, לרבות בנושאי תשלומי הפקדות על-ידי מעסיקים ומבטוחים, פיצולם ושיוכם לרכיבי הפוליסות השונים, ניהול ההשקעות, מעמדו התעסוקתי של המבוטח, תשלומי הפקדות שלו ועוד. מוצרים אלו מנוהלים על פני שנים בהם מתרחשים שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. שינויים אלו מיושמים על ידי מערכות מיכוניות העוברות שינויים והתאמות באופן תדיר. מורכבות שינויים אלו והחלת השינויים לגבי מספר רב של שנים, יוצרת חשיפה תפעולית מוגברת. קבלת פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיוניים ארוכי טווח יש לעיתים בכדי להשפיע על הרווחיות העתידית של הקבוצה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות בגין פעילות העבר. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם חוזה הביטוח המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

כמו כן, תחום הביטוח בו עוסקות חברות הקבוצה הינו עתיר פרטים ונסיבות, ואשר קיים בו סיכון אינהרנטי שלא ניתן לכימות להתרחשות של טעות או שורה של טעויות מיכוניות או טעויות אנוש, הן בתהליכי עבודה מובנים והן במסגרת טיפול פרטני בלקוח, ואשר עלולות להיות להן תוצאות רחבות היקף הן ביחס להיקף התחולה למספר רב של לקוחות או מקרים והן ביחס להיקף הכספי הרלבנטי בהתייחס ללקוח בודד. החברה וחברות מאוחדות חשופות לתביעות וטענות במישור דיני החוזים וקיום התחייבויות ביטוחיות במסגרת הפוליסה, ייעוץ לקוי, הפרת חובת נאמנות, ניגוד עניינים, חובת זהירות, רשלנות במסגרת אחריות מקצועית של הגופים המקצועיים בקבוצה לרבות סוכנויות הקבוצה וכיוצא ב טענות הקשורות בשירותים הניתנים על ידי חברות הקבוצה וכן מעת לעת מתקיימים נסיבות ואירועים המעלים חשש לטענות מסוג האמור. הקבוצה רוכשת פוליסות לכיסוי אחריות מקצועית, לרבות כנדרש על פי ההסדר התחיקתי, ובעת הצורך היא מדווחת לפוליסה או פוליסות אלו לצורך כיסוי חבות שמקורה באחריות מקצועית וניתנת להגנה ברכישת ביטוח. סכומי החשיפה האפשרית עולים על סכומי הכיסוי ואין ודאות בדבר קבלת כיסוי בפועל בעת קרות מקרה ביטוח.

2. התקשרויות

א. לפרטים בדבר רכישת תיק תביעות שנרכש בביטוח כללי, ראה באור 3.38.

ב. התחייבויות להשקעה ומתן אשראי

(1) סכום יתרת ההתחייבות להשקעות נוספות של החברה בקרנות השקעה ליום 31 בדצמבר 2016 הינו כ- 3,273 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ- 2,781 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה (בשנת 2015 כ- 1,405 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ- 1,135 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה).

(2) סכום יתרת ההתחייבויות להשקעות נוספות של החברה בתאגידים שנרכשו ליום 31 בדצמבר 2016 הינו כ- 112 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ- 104 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה (בשנת 2015 - 267 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ- 236 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה).

(3) סכום יתרת ההתחייבויות של החברה להעמיד אשראי, לפי דרישה, ליום 31 בדצמבר 2016 הינו כ- 684 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ- 586 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה (בשנת 2015 כ- 1,274 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ- 1,105 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה).

ג. התקשרויות לרכישת נכסי נדל"ן

סכום יתרת ההתחייבות של החברה להשקעות בנדל"ן ליום 31 בדצמבר 2016 הינו כ- 121 מיליון ש"ח, מתוכם סך של כ- 106 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויים תשואה (שנת 2015 כ- 235 מיליון ש"ח מתוכם סך של כ- 210 מיליון ש"ח בגין חוזים תלויי תשואה). חלק מהסכומים הנ"ל מתבסס על מנגנון התחשבנות שנקבע בהסכם.

ד. פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי לנושא משרה שבתוקף בתאריך הדיווח(1) כתבי שיפוי שניתנו עד שנת 2006

א) החברה מסרה כתבי שיפוי לנושאי משרה בחברות מוחזקות ובתאגידים אחרים בהם הם מכהנים מתוקף היותם נושאי משרה בחברה המאוחדת וכן למספר עובדים בקבוצה, לפיהם תשפה אותם מגדל, בהיקף, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי השיפוי, בגין חבות כספית שתוטל עליהם בשל פעולות שיעשו בתוקף היותם נושאי משרה בתאגידים האמורים, או בגין פעולות שפורטו בכתבי השיפוי.

ב) החברה מסרה כתבי וויתור לנושאי משרה בחברות מוחזקות ובתאגידים אחרים בהם הם מכהנים מתוקף היותם נושאי משרה במגדל ובחברות בנות של מגדל, לפיהם ויתרה החברה בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הויתור, על תביעות נגד נושאי המשרה בקשר עם כל פעולה ו/או מחדל שיעשו כנושאי משרה בתאגידים האמורים.

ג) החברה מסרה כתבי שיפוי לנושאי משרה במגדל, בחברות בנות של מגדל ובחברות המוחזקות, לפיהם ישפו אותם, בהיקף, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי השיפוי, בגין חבות כספית שתוטל עליהם בקשר עם העניינים הבאים:

(1) תשקיף החברה משנת 1996.

(2) חובות שיחולו על החברה ו/או החברות בקבוצת מגדל בגין היות החברה חברה שמנייתיה מוחזקות בידי הציבור ורשומות למסחר בבורסה ובלבד שההתחייבות לשיפוי תחול אך ורק על חבויות הנובעות מפעולות שבוצעו בתקופה של עד שנה מתאריך התשקיף.

ד) החברה מסרה כתבי וויתור והתחייבות לדחיית תביעות לנושאי משרה בתאגידים המשתייכים לקבוצת מגדל לפיהם ויתרה, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הויתור וההתחייבות על תביעות כנגד נושאי המשרה בקשר עם כל פעולה ו/או מחדל שיעשו על ידם כנושאי משרה בכל אחד מהתאגידים, לרבות פעולה בקשר עם התחומים המפורטים להלן:

(1) תשקיף החברה משנת 1996.

(2) החובות שיחולו על התאגיד בקשר עם היות החברה חברה שמנייתיה מוחזקות בידי הציבור או רשומות למסחר בבורסה.

כן התחייבה החברה, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הויתור וההתחייבות, לגרום לדחיה של כל תביעה שתגיש כנגד התאגידים או איזה מהם אם כתוצאה מתביעה כאמור ייתבעו נושאי המשרה על ידי מי מהתאגידים בתביעה אשר לא תדחה על הסף.

2. התקשרויות (המשך)ד. פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי לנושא משרה שבתוקף בתאריך הדיווח (המשך)(2) כתבי פטור ושיפוי שניתנו בשנת 2006

בחודש נובמבר 2006 אישרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה מתן התחייבות לפטור והתחייבות לשיפוי של נושאי משרה בחברה. בהתאם לכך הודיעה החברה לנושאי המשרה בה כדלקמן:

התחייבות לפטור - החברה פוטרת את נושאי המשרה בחברה מכל אחריות כלפיה החברה עד כמה שהדבר מותר על-פי דין, לכל נזק שנגרם ו/או ייגרם לה אם נגרם ו/או ייגרם עקב הפרת חובת הזהירות אותם חבים נושאי המשרה כלפיה בפעולתם בתום לב בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או לפי בקשתה לנושאי משרה בחברה אחרת מקבוצת מגדל ו/או כנציגיה של החברה ולבקשתה בתאגיד אחר שהחברה מחזיקה בו בזכויות, במישרין או בעקיפין, או בעלת ענין בה ("החברה האחרת") כמפורט בכתב הפטור והשיפוי שנמסר לנושאי המשרה.

התחייבות לשיפוי - החברה מתחייבת מראש לשפות את נושאי המשרה בחברה לרבות נושאי משרה בחברה האחרת בהתאם לנוסח כתב הפטור והשיפוי שנמסר לנושאי המשרה. בהתאם לכתב השיפוי ובכפוף להוראות הדין החברה תתחייב לשפות את נושאי המשרה בשל כל חבות או הוצאה כמפורט בכתב השיפוי שתוטלנה עליהם או שיוציאו עקב פעולות שעשו (לרבות פעולות לפני תאריך כתב השיפוי) ו/או שיעשו בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או בחברה האחרת ובלבד שהפעולות קשורות, במישרין או בעקיפין, לאחד או יותר מסוגי האירועים המפורטים בתוספת לכתב השיפוי ובלבד שסכום השיפוי המירבי של השיפוי בגין סעיף 2.1.1 לכתב השיפוי הכולל והמצטבר שתשלם החברה לכל נושאי המשרה במצטבר על-פי כל כתבי השיפוי שהוצאו ו/או יוצאו על-ידי החברה לא יעלה על סכום מצטבר השווה ל-25% מהונה העצמי של החברה (במאחד) על-פי הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים האחרונים של החברה לפני מתן השיפוי בפועל וזאת לכל אחד מנושאי המשרה וכולם ביחד, למקרה בודד ובמצטבר וזאת בנוסף לסכומים שיתקבלו מחברת ביטוח, אם יתקבלו, במסגרת ביטוח שרכשה החברה.

(3) קציבת פטור מאחריות והתחייבות לשיפוי שניתנו בשנת 2011

בחודש נובמבר 2011 החליטה ועדת הביקורת של החברה לקצוב עד ליום 30 בנובמבר 2020 את תקופת האירועים במהלכה יחולו הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים בחברה, ככל שלא יוחלפו בהסדרים אחרים, וכן כתבי פטור או שיפוי שיינתנו מעת לעת על ידי החברה על פי הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים בחברה, ביחס לנושאי משרה בחברה שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל עניין אישי במתן כתבי הפטור והשיפוי להם, המכהנים או שיכהנו מעת לעת ראה דוח מיידי שפרסמה החברה ביום 29 בנובמבר 2011 (אסמכתא 2011-01-344328).

(4) כתבי שיפוי מעודכנים שניתנו בשנת 2012

(א) התחייבות לשיפוי מראש בגין חבות כספית שהוטלה על נושא המשרה לתשלום לנפגעים מן ההפרא בהליך מנהלי וכן הוצאות שהוציא נושא משרה בקשר עם הליך מנהלי שהתנהל בעניינו, לרבות הוצאות התדיינות סבירות, ובכלל זה שכר טרחת עורך דין, הכל בהתאם לכניסתו לתוקף של חוק האכיפה המנהלית ותיקונו של חוק ניירות ערך, תשכ"ח - 1968 ("חוק ניירות ערך") ובהתאם לחוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה) תשע"א - 2011.

(ב) סכום השיפוי המרבי שישולם לנושאי משרה בקבוצת מגדל בכללותה, במסגרת כל כתבי השיפוי שהוצאו ויוצאו מעת לעת, לא השתנה, אלא שתוקן כי הוא לא יעלה על סכום השווה ל-25% מהונה העצמי של החברה (במאחד) לפי הדוחות הכספיים האחרונים שפרסמה החברה לפני מועד השיפוי בפועל (חלף שיקבע לפי הדוחות השנתיים האחרונים שפרסמה החברה לפני מועד השיפוי בפועל).

(ג) ניתנה הבהרה כי ההתחייבות לשיפוי חלה גם לגבי תפקידים אחרים בהם יישא בעל כתב השיפוי בתאגיד קבוצת מגדל ו/או בתאגיד אחר בו הוא מכהן מטעם קבוצת מגדל.

(ד) ניתנה הבהרה כי ההתחייבות לשיפוי חלה הן לגבי אירוע שהתקיים בישראל והן לגבי אירוע שהתקיים מחוץ לישראל.

2. התקשרויות (המשך)

ד. פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי לנושא משרה שבתוקף בתאריך הדיווח (המשך)

4) כתבי שיפוי מעודכנים שניתנו בשנת 2012 (המשך)

כמו כן, לאור התפתחויות שחלו בסביבה העסקית בה פועלת החברה וברגולציה החלה עליה, עודכנה רשימת האירועים בגינם רשאית החברה לתת התחייבות לשיפוי, כך שתכלול, בין היתר, התייחסות לאירועים הבאים: ניהול סיכונים, מדיניות השקעות, הליכי ובקורות SOX, עריכת דוחות כספיים ודוחות אחרים וניהול כספי לקוחות. הוראות כתבי השיפוי המעודכנים יחולו, בכפוף להוראות כל דין, גם ביחס לפעולות שנעשו עובר לתיקונם.

הענקת כתבי שיפוי מעודכנים לנושאי משרה בחברה, שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל עניין אישי בהענקת כתבי שיפוי להם וכפי שימונו מעת לעת ("נושאי משרה מסויימים"). כתבי השיפוי המעודכנים שיוענקו לנושאי המשרה המסויימים זהים לכתבי השיפוי שיוענקו לדירקטורים והינם בנוסח שצורף. הוראות כתבי השיפוי המעודכנים שיוענקו לנושאי המשרה המסויימים יחולו, בכפוף להוראות כל דין, גם ביחס לפעולות שנעשו עובר לתיקונם.

לפרטים נוספים אודות כתבי שיפוי אלו, ראה דוח מיידי שפרסמה החברה ביום 28 בדצמבר 2011 (אסמכתא 2011-01-378141), דוח מיידי מיום 2 בפברואר 2012 (אסמכתא 2012-01-032109) ודוח מיידי מיום 7 בפברואר 2012 (אסמכתא 2012-01-036555).

5) כתבי שיפוי וכתבי פטור שניתנו בשנת 2016

בחודש דצמבר 2016 אישרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה מתן כתבי שיפוי גם לנושאי משרה שהם בעל השליטה וקרובו וכן מתן כתבי פטור לנושאי משרה ולדירקטורים, לרבות נושאי משרה שהם בעל השליטה או קרובו. לפרטים נוספים ראו דיווח מיידי של החברה מיום 22 בדצמבר 2016 בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) שעל סדר יומה, בין היתר, אישור מתן כתבי השיפוי והפטור (אסמכתא: 2016-01-142339) וכן דיווח מיידי של החברה בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017 (אסמכתא: 2017-01-000333).

6) ביטוח נושאי משרה

ביום 28 ביוני 2016 אישר דירקטוריון החברה, לאחר שהתקבל אישור ועדת התגמול של החברה ביום 27 ביוני 2016:

- חידוש התקשרות בפוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה בקבוצה לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו המכהנים כנושאי משרה בקבוצה, לתקופה של שבעה עשר (17) חודשים, החל מיום 1 ביולי 2016, בגבולות אחריות של 120 מיליון דולר למקרה ובסך הכל לתקופת הביטוח ובתמורה לפרמיה שלא תעלה על 425,000 דולר וזאת בהתאם למדיניות התגמול של החברה.
- לפרטים ראה דיווח מיידי של מגדל אחזקות מיום 28 ביוני 2016 אסמכתא: 2016-01-068815.
- חידוש פוליסת ביטוח משולבת לכיסוי נאמנות ופשעי מחשב אשר תכלול במסגרת החידוש גם פרק כיסוי אחריות מקצועית, לתקופת ביטוח של 17 חודשים. פרמיית הביטוח בגין הפוליסה המשולבת לא תעלה על 3.832 מל"ח לתקופת ביטוח כאמור (המהווים כ- 1.017 מיליון דולר).
- עריכת מספר פוליסות ביטוח אחריות מקצועית לחברות בקבוצת "מגדל" עם פרונט ביטוחי של החברה.

באור 39 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

2. התקשרויות (המשך)

ה. חכירות

(1) חכירות בהן הקבוצה היא החוכרת בחכירה תפעולית

הקבוצה קשורה בהסכמי חכירה תפעוליים ביחס לכלי רכב. לחכירות אורך חיים ממוצע של 3 שנים, מבלי שקיימת אופציית הארכה בחוזה.

דמי החכירה המינימליים העתידיים להיות משולמים בגין חוזי חכירה תפעולית שאינם ניתנים לביטול ליום 31 בדצמבר הינם:

2015	2016	
אלפי ש"ח		
22,949	20,599	שנה ראשונה
18,852	16,986	שנה שנייה עד חמש שנים
<u>41,801</u>	<u>37,585</u>	

לפרטים בדבר קרקעות בחכירה ראה באורים 6 ו-8.

(2) חכירות בהן הקבוצה היא המחכירה בחכירה תפעולית

הקבוצה מחכירה נדל"ן להשקעה לגופים חיצוניים. הסכמי החכירה הם לתקופה ממוצעת של 3 עד 7 שנים. בדרך כלל יש לחוכרים אופציה להארכת תקופת השכירות בתנאים שנקבעו בהסכם.

להלן דמי החכירה המינימליים העתידיים להתקבל בגין חוזי חכירה שאינם ניתנים לביטול (לא כולל תקופת אופציה):

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
394,491	367,510	שנה ראשונה
1,315,117	1,000,313	שנה שנייה עד חמש שנים
763,585	877,698	יותר מחמש שנים
<u>2,473,193</u>	<u>2,245,521</u>	
<u>1,180,656</u>	<u>1,354,319</u>	מתוכם, דמי חכירה מינימליים העתידיים להתקבל והמתייחסים לנכסים בהם הקבוצה הינה חוכר בחכירה מימונית מהוונת

במהלך השנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016, הכירה הקבוצה בסך של כ- 3,289 אלפי ש"ח כהכנסה בדוח רווח והפסד בגין דמי שכירות מותנים (בשנים 2015 ו-2014 בסך של כ- 2,454 אלפי ש"ח וכ- 1,931 אלפי ש"ח בהתאמה).

לפרטים נוספים בדבר ההכנסות שהוכרו בגין נדל"ן להשקעה, ראה באורים 8 ו-26.

לכבוד
בעלי המניות של מגדל חברה לביטוח בע"מ

א.נ.,

הנדון: דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד לפי דרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח
וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981

ביקרנו את המידע הכספי הנפרד המובא לפי דרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981 של מגדל חברה לביטוח בע"מ ("להלן - "החברה") לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 ואשר נכלל כנספח לדוחות הכספיים של החברה לשנת 2016 (מעמוד 4-224 (כולל) עד עמוד 4-238 (כולל)). המידע הכספי הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על המידע הכספי הנפרד בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות מוחזקות מטופלות לפי שיטת השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הינה כ- 312,131 אלפי ש"ח וכ- 698,104 אלפי ש"ח לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 בהתאמה, וחלקה של הקבוצה ברווחיהן הינו כ- 58,112 אלפי ש"ח, כ-91,270 אלפי ש"ח וכ- 80,009 אלפי ש"ח לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים אלה שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין במידע הכספי הנפרד הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובפרטים הכלולים במידע הכספי הנפרד. ביקורת כוללת גם בחינה של הכללים החשבונאיים שישמשו בעריכת המידע הכספי הנפרד ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה של המידע הכספי הנפרד. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי החשבון האחרים, המידע הכספי הנפרד ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לדרישות שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בחוזר ביטוח 4-2011, על עדכוניו.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

מבקרים משותפים

סומך חייקין
רואי חשבון

תל אביב,
22 במרס 2017

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח

להלן נתונים כספיים תמציתיים על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של החברה (להלן - "דוחות סולו"), הערוכים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), ועל פי העקרונות החשבונאיים שפורטו בבאור 2, למעט העיניינים הבאים:

- א. מדידת ההשקעות בחברות מוחזקות המחושבת על בסיס אקוויטי.
- ב. זכויות במקרקעין כוללות גם זכויות במקרקעין המוחזקות באמצעות חברה מוחזקת, ששיעור החזקה בהן מעל 50% ושהחזקת זכויות אלה הוא עיסוקה היחיד.

דוחות על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	

נכסים

444,171	416,471	נכסים לא מוחשיים
29	-	נכסי מסים נדחים
1,671,315	1,725,936	הוצאות רכישה נדחות
535,863	507,255	רכוש קבוע
1,584,268	1,234,712	השקעות בחברות בנות וכלולות
5,328,453	5,686,004	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
937,741	811,761	נדל"ן להשקעה- אחר
754,293	1,026,712	נכסי ביטוח משנה
457,968	287,584	נכסי מסים שוטפים
401,467	895,074	חייבים ויתרות חובה
569,423	719,100	פרמיות לגבייה
70,126,455	76,296,715	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
		השקעות פיננסיות אחרות:
7,474,567	8,811,373	נכסי חוב סחירים
22,006,952	23,554,883	נכסי חוב שאינם סחירים
1,098,710	1,043,967	מניות
2,483,747	2,376,448	אחרות
33,063,976	35,786,671	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
7,801,126	7,267,318	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,892,559	1,687,110	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
<u>125,569,107</u>	<u>134,348,423</u>	סך הכל הנכסים
<u>83,643,694</u>	<u>90,082,984</u>	סך הכל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

דוחות על המצב הכספי (המשך)

ליום 31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
512,345	512,345
360,265	308,124
3,807,041	4,030,893
<u>4,679,651</u>	<u>4,851,362</u>
32,331,746	33,794,792
83,319,904	89,531,080
514,110	414,991
277,409	280,812
27,945	-
1,419,491	1,660,205
2,998,851	3,815,181
<u>120,889,456</u>	<u>129,497,061</u>
<u>125,569,107</u>	<u>134,348,423</u>

הון

הון מניות ופרמיה
קרנות הון
עודפים

סך הכל הון

התחייבויות

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
התחייבויות בגין מסים נדחים
התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
התחייבויות בגין מסים שוטפים
זכאים ויתרות זכות
התחייבויות פיננסיות

סך הכל התחייבויות

סך הכל הון והתחייבויות

22 במרס 2017

תאריך אישור הדוחות הכספיים

ערן צ'רנינסקי

ראש חטיבת פיננסים
ואקטואריה

עופר אליהו

מנכ"ל

יוחנן דנינו

יו"ר הדירקטוריון

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

דוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
10,425,571	10,688,814	11,194,490
687,673	623,156	708,795
9,737,898	10,065,658	10,485,695
5,599,679	3,477,019	4,935,373
1,083,828	1,028,688	1,190,387
152,740	128,086	161,613
-	-	36,999
<u>16,574,145</u>	<u>14,699,451</u>	<u>16,810,067</u>
14,497,986	12,588,196	14,753,507
383,737	347,310	335,885
14,114,249	12,240,886	14,417,622
1,335,377	1,394,957	1,457,951
623,767	653,727	629,240
18,051	16,378	14,395
47,609	56,645	103,226
<u>16,139,053</u>	<u>14,362,593</u>	<u>16,622,434</u>
160,948	150,919	86,575
596,040	487,777	274,208
155,657	115,612	55,133
<u>440,383</u>	<u>372,165</u>	<u>219,075</u>

פרמיות שהרווחו ברוטו
 פרמיות שהרווחו על ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהרווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות

סך הכל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי התחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון

סך הכל ההוצאות

חלק החברה בתוצאות, נטו, של חברות מוחזקות

רווח לפני מסים על ההכנסה

מסים על הכנסה

רווח לתקופה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

דוחות רווח כולל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		

440,383	372,165	219,075
---------	---------	---------

רווח לתקופה

רווח (הפסד) כולל אחר

פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד

579,571	139,185	59,973	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקף לרווח כולל אחר
(441,467)	(532,182)	(238,656)	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לרווח והפסד
42,241	84,413	81,707	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לרווח והפסד
295	(7,679)	(449)	חלק החברה ברווח כולל אחר של חברות מוחזקות המטופלת לפי שיטת השווי המאזני הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ
(89)	(844)	854	השפעת המס על נכסים פיננסיים זמינים למכירה
(68,539)	119,256	44,735	השפעת המס על רכיבים אחרים של רווח כולל אחר
31	305	(305)	

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס

112,043	(197,546)	(52,141)
---------	-----------	----------

פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד

454	(11,401)	7,234	רווח (הפסד) אקטוארי בגין תוכניות הטבה מוגדרת
1,383	1,330	16	חלק החברה ברווח כולל אחר של חברות מוחזקות המטופלת לפי שיטת השווי המאזני
(171)	4,239	(2,473)	השפעת המס

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס

1,666	(5,832)	4,777
-------	---------	-------

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר, נטו

113,709	(203,378)	(47,364)
---------	-----------	----------

סה"כ הרווח הכולל לתקופה

554,092	168,787	171,711
---------	---------	---------

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

דוחות על השינויים בהון

מיוחס לבעלי מניות החברה							
סה"כ הון	עודפים	קרן הערכה מחדש	קרנות תרגום של פעילות חוץ	קרנות הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרן לחלוקת מניות הטבה	הון מניות ופרמיה
אלפי ש"ח							
4,679,651	3,807,041	3,352	(604)	283,079	21,368	53,070	512,345
יתרה ליום 1 בינואר 2016							
219,075	219,075	-	-	-	-	-	-
רווח לתקופה							
(47,364)	4,777	-	549	(52,690)	-	-	-
רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס							
171,711	223,852	-	549	(52,690)	-	-	-
סך הכל רווח (הפסד) כולל							
4,851,362	4,030,893	3,352	(55)	230,389	21,368	53,070	512,345
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016							

מיוחס לבעלי מניות החברה							
סה"כ הון	עודפים	קרן הערכה מחדש	קרנות תרגום של פעילות חוץ	קרנות הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרן לחלוקת מניות הטבה	הון מניות ופרמיה
אלפי ש"ח							
4,720,001	3,649,845	3,352	(65)	480,086	21,368	53,070	512,345
יתרה ליום 1 בינואר 2015							
372,165	372,165	-	-	-	-	-	-
רווח לתקופה							
(203,378)	(5,832)	-	(539)	(197,007)	-	-	-
רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס							
168,787	366,333	-	(539)	(197,007)	-	-	-
סך הכל רווח (הפסד) כולל							
1,082	1,082	-	-	-	-	-	-
השפעה מצטברת נטו של שינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי							
(210,219)	(210,219)	-	-	-	-	-	-
דיבידנד							
4,679,651	3,807,041	3,352	(604)	283,079	21,368	53,070	512,345
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015							

מיוחס לבעלי מניות החברה							
סה"כ הון	עודפים	קרן הערכה מחדש	קרנות תרגום של פעילות חוץ	קרנות הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקה עם בעל שליטה	קרן לחלוקת מניות הטבה	הון מניות ופרמיה
אלפי ש"ח							
4,569,182	3,611,069	3,352	(7)	367,985	21,368	53,070	512,345
יתרה ליום 1 בינואר 2014							
440,383	440,383	-	-	-	-	-	-
רווח לתקופה							
113,709	1,666	-	(58)	112,101	-	-	-
רווח (הפסד) כולל אחר, נטו ממס							
554,092	442,049	-	(58)	112,101	-	-	-
סך הכל רווח (הפסד) כולל							
(403,273)	(403,273)	-	-	-	-	-	-
דיבידנד							
4,720,001	3,649,845	3,352	(65)	480,086	21,368	53,070	512,345
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014							

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

מגזרי פעילות סולו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
11,194,490	-	-	-	2,182,472	1,177,180	7,834,838
708,795	-	-	-	453,731	67,303	187,761
10,485,695	-	-	-	1,728,741	1,109,877	7,647,077
4,935,373	(11,956)	126,479	-	113,138	98,912	4,608,800
1,190,387	-	-	-	-	-	1,190,387
161,613	-	-	-	68,215	10,633	82,765
36,999	-	-	-	14,874	-	22,125
16,810,067	(11,956)	126,479	-	1,924,968	1,219,422	13,551,154
14,753,507	(1,049)	-	-	1,783,574	843,569	12,127,413
335,885	-	-	-	213,430	47,565	74,890
14,417,622	(1,049)	-	-	1,570,144	796,004	12,052,523
1,457,951	-	-	-	453,802	345,678	658,471
629,240	-	38,589	-	45,655	71,520	473,476
14,395	-	361	-	14,034	-	-
103,226	(10,907)	101,608	-	2,687	-	9,838
16,622,434	(11,956)	140,558	-	2,086,322	1,213,202	13,194,308
86,575	-	23,282	8,467	5,435	-	49,391
274,208	-	9,203	8,467	(155,919)	6,220	406,237
(89,321)	-	(6,098)	(45)	(22,110)	(3,372)	(57,696)
184,887	-	3,105	8,422	(178,029)	2,848	348,541

פרמיות שהורווחו ברוטו
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מדמי ניהול
הכנסות מעמלות
הכנסות אחרות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר וחוזי השקעה
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות אחרות
הוצאות מימון

סך כל ההוצאות

חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה

סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

מגזרי פעילות סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים אלפי ש"ח	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
10,688,814	-	-	-	2,002,782	1,024,474	7,661,558	פרמיות שהורווחו ברוטו
623,156	-	-	-	403,873	69,590	149,693	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
10,065,658	-	-	-	1,598,909	954,884	7,511,865	פרמיות שהורווחו בשייר
3,477,019	(15,585)	170,828	-	182,340	70,059	3,069,377	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,028,688	-	-	-	-	-	1,028,688	הכנסות מדמי ניהול
128,086	-	-	-	58,453	15,868	53,765	הכנסות מעמלות
14,699,451	(15,585)	170,828	-	1,839,702	1,040,811	11,663,695	סך כל ההכנסות
12,588,196	-	-	-	1,453,183	779,039	10,355,974	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
347,310	-	-	-	216,487	64,625	66,198	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
12,240,886	-	-	-	1,236,696	714,414	10,289,776	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר וחוזי השקעה
1,394,957	-	-	-	416,237	293,467	685,253	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
653,727	-	34,402	-	47,575	58,582	513,168	הוצאות הנהלה וכלליות
16,378	-	2	-	16,376	-	-	הוצאות אחרות
56,645	(15,585)	46,812	-	4,360	-	21,058	הוצאות מימון
14,362,593	(15,585)	81,216	-	1,721,244	1,066,463	11,509,255	סך כל ההוצאות
150,919	-	20,641	15,268	18,267	-	96,743	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
487,777	-	110,253	15,268	136,725	(25,652)	251,183	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(327,178)	-	(73,931)	(542)	(79,761)	(9,724)	(163,220)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
160,599	-	36,322	14,726	56,964	(35,376)	87,963	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

מגזרי פעילות סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	מגזרי פעילות אחרים	ביטוח כללי	בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
			אלפי ש"ח				
10,425,571	-	-	-	1,939,920	879,877	7,605,774	פרמיות שהורווחו ברוטו
687,673	-	-	-	432,739	64,167	190,767	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
9,737,898	-	-	-	1,507,181	815,710	7,415,007	פרמיות שהורווחו בשייר
5,599,679	(17,581)	172,313	-	180,879	105,857	5,158,211	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,083,828	-	-	-	-	-	1,083,828	הכנסות מדמי ניהול
152,740	-	-	-	73,675	13,567	65,498	הכנסות מעמלות
16,574,145	(17,581)	172,313	-	1,761,735	935,134	13,722,544	סך כל ההכנסות
14,497,986	-	-	-	1,443,244	617,439	12,437,303	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
383,737	-	-	-	250,302	54,149	79,286	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
14,114,249	-	-	-	1,192,942	563,290	12,358,017	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר וחוזי השקעה
1,335,377	-	-	-	397,913	253,214	684,250	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
623,767	-	33,297	-	43,982	43,360	503,128	הוצאות הנהלה וכלליות
18,051	-	200	-	17,851	-	-	הוצאות אחרות
47,609	(17,581)	30,804	-	13,906	-	20,480	הוצאות מימון
16,139,053	(17,581)	64,301	-	1,666,594	859,864	13,565,875	סך כל ההוצאות
160,948	-	23,150	17,898	13,217	-	106,683	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
596,040	-	131,162	17,898	108,358	75,270	263,352	רווח לפני מסים על ההכנסה
182,388	-	13,638	1,407	8,266	7,028	152,049	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
778,428	-	144,800	19,305	116,624	82,298	415,401	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	ענפי חבויות (אחרים *)	ענפי רכוש (ואחרים *) אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
2,440,694	336,160	661,471	884,688	558,375	פרמיות ברוטו
471,963	84,804	370,750	5,458	10,951	פרמיות ביטוח משנה
1,968,731	251,356	290,721	879,230	547,424	פרמיות בשייר
(239,990)	(9,972)	(9,883)	(174,398)	(45,737)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
1,728,741	241,384	280,838	704,832	501,687	פרמיות שהורווחו בשייר
113,138	40,869	7,169	10,389	54,711	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
68,215	8,749	59,302	164	-	הכנסות מעמלות
14,874	4,891	598	1,151	8,234	הכנסות אחרות
1,924,968	295,893	347,907	716,536	564,632	סך כל ההכנסות
1,783,574	348,630	250,756	615,120	569,068	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
213,430	77,084	117,048	5,733	13,565	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,570,144	271,546	133,708	609,387	555,503	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
453,802	64,645	158,908	168,885	61,364	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
45,655	7,833	12,420	11,803	13,599	הוצאות הנהלה וכלליות
14,034	1,791	2,073	6,268	3,902	הוצאות אחרות
2,687	329	1,825	96	437	הוצאות מימון
2,086,322	346,144	308,934	796,439	634,805	סך כל ההוצאות
5,435	1,995	263	507	2,670	חלק החברה בתוצאות נטו של חברות כלולות
(155,919)	(48,256)	39,236	(79,396)	(67,503)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(22,110)	(8,115)	(1,070)	(2,060)	(10,865)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
(178,029)	(56,371)	38,166	(81,456)	(78,368)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה
5,109,384	1,685,795	548,718	661,979	2,212,892	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2016
4,231,354	1,384,014	225,064	658,149	1,964,127	התחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר, ליום 31 בדצמבר 2016

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ- 97% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ- 87% מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
סה"כ	ענפי חבובות (אחרים *)	ענפי רכוש (ואחרים *) אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
2,050,197	305,488	588,162	646,605	509,942	פרמיות ברוטו
410,763	76,808	319,588	2,872	11,495	פרמיות ביטוח משנה
1,639,434	228,680	268,574	643,733	498,447	פרמיות בשייר
(40,525)	(1,888)	(6,302)	(37,631)	5,296	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורוחה, בשייר
1,598,909	226,792	262,272	606,102	503,743	פרמיות שהורוחו בשייר
182,340	60,064	11,018	14,856	96,402	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
58,453	7,012	51,806	(365)	-	הכנסות מעמלות
1,839,702	293,868	325,096	620,593	600,145	סך כל ההכנסות
1,453,183	197,960	405,253	499,421	350,549	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
216,487	(59,430)	286,137	1,239	(11,459)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,236,696	257,390	119,116	498,182	362,008	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
416,237	61,882	142,411	151,429	60,515	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
47,575	6,388	12,560	11,883	16,744	הוצאות הנהלה וכלליות
16,376	2,284	2,683	6,430	4,979	הוצאות אחרות
4,360	534	2,830	149	847	הוצאות מימון
1,721,244	328,478	279,600	668,073	445,093	סך כל ההוצאות
18,267	6,109	840	1,510	9,808	חלק החברה בתוצאות נטו של חברות כלולות
136,725	(28,501)	46,336	(45,970)	164,860	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(79,761)	(26,678)	(3,670)	(6,591)	(42,822)	הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
56,964	(55,179)	42,666	(52,561)	122,038	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה
4,256,389	1,512,579	567,267	440,936	1,735,607	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2015
3,640,801	1,279,389	202,958	439,650	1,718,804	התחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר, ליום 31 בדצמבר 2015

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-96% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבובות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-86% מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי - סולו (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014					
סה"כ	ענפי חבויות (אחרים *)	ענפי רכוש (ואחרים *) אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
1,968,911	304,218	571,116	553,535	540,042	פרמיות ברוטו
406,467	75,865	318,110	618	11,874	פרמיות ביטוח משנה
1,562,444	228,353	253,006	552,917	528,168	פרמיות בשייר
(55,263)	(12,273)	(44,362)	(2,996)	4,368	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
1,507,181	216,080	208,644	549,921	532,536	פרמיות שהורווחו בשייר
180,879	58,404	17,969	14,239	90,267	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
73,675	6,713	66,988	(26)	-	הכנסות מעמלות
1,761,735	281,197	293,601	564,134	622,803	סך כל ההכנסות
1,443,244	305,437	266,227	400,302	471,278	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
250,302	60,947	178,156	(30)	11,229	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,192,942	244,490	88,071	400,332	460,049	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
397,913	61,020	136,724	139,134	61,035	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
43,982	6,436	11,472	9,939	16,135	הוצאות הנהלה וכלליות
17,851	2,608	2,890	6,318	6,035	הוצאות אחרות
13,906	1,028	10,981	294	1,603	הוצאות מימון
1,666,594	315,582	250,138	556,017	544,857	סך כל ההוצאות
13,217	4,542	553	1,104	7,018	חלק החברה בתוצאות נטו של חברות כלולות
108,358	(29,843)	44,016	9,221	84,964	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
8,266	2,841	346	690	4,389	רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
116,624	(27,002)	44,362	9,911	89,353	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה לפני מסים על הכנסה
4,380,612	1,636,202	532,236	367,256	1,844,918	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2014
3,501,910	1,163,270	178,165	367,071	1,793,404	התחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר, ליום 31 בדצמבר 2014

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, מקיף בתי עסק, מטענים בהובלה וביטוח הנדסי אשר הפעילות בגינם מהווה כ-95% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אחריות מעבידים, אחריות צד שלישי ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה כ-85% מסך הפרמיות בענפים אלו.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

התקשרויות, הלוואות, השקעות ועסקאות מהותיות של החברה עם חברות בקבוצה

1. לעניין השקעות בחברות מוחזקות ראה באור 7 - השקעה בחברות מוחזקות בדוחות הכספיים המאוחדים.
2. בחודש אפריל 2008 הנפיקה מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ ("מגדל סוכנויות") לחברה שטרי הון בסכום כולל של 60,000 אלפי ש"ח. שטרי הון אינם צמודים למדד ואינם נושאי ריבית. ביום 20 במרס 2012 הוסכם בין הצדדים כי מועדי הפירעון לא יחולו לפני 31 בדצמבר 2017. יתרתם המהוונת ליום 31 בדצמבר 2014 מסתכמת לסך של כ- 51,034 אלפי ש"ח. נכון ליום 31 בדצמבר 2015 נפרעה כל היתרה.
3. הקצאת העלויות וההתחשבות בין החברה למגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ ("מקפת") בגין השירותים המשותפים נעשית בהתאם למודל הקצאת הוצאות המשקף את הוצאות הנהלה וכלליות בפועל בגין פעילות הפנסיה והגמל בחברה המשויות למקפת ("מודל הקצאת הוצאות"). מודל הקצאת הוצאות מתבסס על פרמטרים כלכליים וביניהם, בין היתר, שיעור המכירות החדשות של מקפת מתוך מכירות קבוצת מגדל בתחום החסכון ארוך טווח והבריאות; היקפי הפעילויות במחלקות התפעול ובמוקד שירות לקוחות; יחס הפרמיות/ דמי גמולים; הערכות מנהלים בקשר עם תשומות זמן עבודה בפועל ועוד. סך השתתפות מקפת בהוצאות בשנים 2016, 2015 ו- 2014 מסתכם בכ- 183,537 אלפי ש"ח, בכ- 158,766 אלפי ש"ח ובכ- 126,441 אלפי ש"ח, בהתאמה.
4. על פי הסכם בין החברה לבין מקפת, החברה מעניקה למקפת שירותי מחשוב - העמדת מערך מחשוב שכולל את מערכות המחשב המשרתות את קבוצת מגדל וכן ניהול ותפעול מערכות המחשב של מקפת המנוהלות בחברה ("שירותי המחשוב"). סך התשלומים ששילמה מקפת בגין שירותי המחשוב בשנים 2016, 2015 ו- 2014 מסתכם בכ- 14,341 אלפי ש"ח, בכ- 14,377 אלפי ש"ח ובכ- 15,900 אלפי ש"ח, בהתאמה.
5. על פי הסכם בין החברה לבין מקפת, שירותי ניהול ההשקעות של מקפת וכן תיק הנוסטרו שלה ניתנים על ידי תחום השקעות ותחום האשראי של החברה בתמורה לשיעור קבוע משווי הנכסים המנוהלים (לעניין זה לא נלקחים בחשבון אחזקות באג"ח מיועדות) ("שירותי השקעות"). עובדי תחומי השקעות ואשראי מועסקים בהעסקה משותפת על ידי החברה ומקפת. סך התשלומים ששילמה מקפת בגין שירותי ההשקעות בשנים 2016, 2015 ו- 2014 מסתכם בכ- 15,392 אלפי ש"ח, בכ- 14,633 אלפי ש"ח, ובכ- 13,383 אלפי ש"ח, בהתאמה.
6. בין החברה לבין חברה מוחזקת באיחוד מלא, יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ ("יוזמה") נחתם בשנת 2007, הסכם תפעול לשנתיים, המתחדש מדי שנה החל משנת 2009, לפיו החברה מעניקה ליוזמה את כל שירותי התפעול והגבייה, הכספים והעמלות, ההשקעות ושירותי המחשוב בתמורה לתשלום דמי ניהול. סך התשלומים ששילמה יוזמה לחברה בגין השירותים האמורים מסתכם בשנים 2016, 2015 ו- 2014 בכ- 11,872 אלפי ש"ח, בכ- 12,027 אלפי ש"ח ובכ- 11,307 אלפי ש"ח, בהתאמה.
7. החברה מחזיקה באיחוד מלא ובחברות כלולות הפועלות כסוכנויות ביטוח ("סוכנויות הביטוח"). סוכנויות הביטוח משווקות, בין היתר, את מוצרי החברה ומוצרי מוחזקות מוסדיות. סוכנויות הביטוח העיקריות מפורטות בבאור 7 בדוחות הכספיים המאוחדים - השקעה בחברות מוחזקות. החברה משלמת במהלך העסקים הרגיל לסוכנויות הביטוח עמלות בגין מכירת מוצרי ביטוח ומוצרים פנסיוניים עבור החברה ועבור מוחזקות מוסדיות שהחברה מעניקה להן שירותי מכירות. סך כל העמלות ששילמה החברה בגין מכירת המוצרים בשנים 2016, 2015 ו- 2014 מסתכם בכ- 157,951 אלפי ש"ח, בכ- 164,339 אלפי ש"ח ובכ- 169,679 אלפי ש"ח, בהתאמה.
8. בחודש נובמבר 2012 נתנה החברה לשגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ הלוואה בסך של כ- 2,200 אלפי ש"ח. ההלוואה צמודה למדד, נושאת ריבית שנתית של 4.5% ונפרעת בתשלומים רבעוניים. יתרת ההלוואה ליום 31 בדצמבר 2016 הינה כ- 806 אלפי ש"ח, וליום 31 בדצמבר 2015 הינה כ- 1,187 אלפי ש"ח.
9. לעניין שטרי הון שהונפקו למגדל אחזקות נדל"ן בע"מ ("אחזקות נדל"ן") על-ידי חברה כלולה, קניון רמת אביב בע"מ, ראה באור 2.ט.38 לדוחות הכספיים המאוחדים.
10. לעניין הלוואות שהועמדו על ידי חברה כלולה, קניון רמת אביב בע"מ, לאחזקות נדל"ן לרבות פרעון חלק מההלוואות ראה באור 3.ט.38 לדוחות הכספיים המאוחדים.
11. לעניין הלוואה שנתנה מגדל סוכנויות לחברה כלולה, אורלן סוכנויות לביטוח (1994) בע"מ, ראה סעיף 7.ט.38 לדוחות הכספיים המאוחדים.

תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)

התקשרויות, הלוואות, השקעות ועסקאות מהותיות של החברה עם חברות בקבוצה (המשך)

12. לעניין הלוואות שנתנה החברה לחברות כלולות בחו"ל, ראה באורים 8.ט.38 ו- 9.ט.38 לדוחות הכספיים המאוחדים.
13. בשנת 2012 נחתם הסכם שכירות בין אחזקות נדל"ן לבין חברה בבעלות מלאה של החברה, מבטח סיימון סוכנויות לביטוח בע"מ ("מבטח סיימון"). בהתאם להסכם, מושכר למבטח סיימון חלק מבניין לתקופת שכירות בת 10 שנים החל מחודש יוני 2012. דמי השכירות בגין שנים 2016, 2015 ו- 2014 הסתכמו לסך של כ- 7,542 אלפי ש"ח, כ- 9,826 אלפי ש"ח וכ- 8,302 אלפי ש"ח, בהתאמה.
14. בשנת 2013 נחתם הסכם שכירות בין אחזקות נדל"ן לבין חברה בבעלות מלאה של החברה, שגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ ("שגיא יוגב"). בהתאם להסכם, מושכר לשגיא יוגב חלק מבניין לתקופת שכירות בת 10 שנים החל מחודש ספטמבר 2012. דמי השכירות בגין השנים 2016, 2015 ו- 2014 הסתכמו לסך של כ- 1,999 אלפי ש"ח, כ- 2,712 אלפי ש"ח וכ- 2,666 אלפי ש"ח, בהתאמה.
15. בחודש נובמבר 2015 נחתם הסכם שכירות בין אחזקות נדל"ן לבין חברה בבעלות מלאה של החברה, איחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ ("איחוד רשת סוכנויות"). בהתאם להסכם, מושכר לאיחוד חלק מבניין לתקופת שכירות בת 5 שנים החל מחודש יוני 2015. דמי השכירות בגין השנים 2016 ו- 2015 הסתכמו לסך של כ- 469 וכ- 566 אלפי ש"ח.
16. בבעלות החברה נכסי נדל"ן שונים. בחלק מנכסי הנדל"ן האמורים נעשה שימוש עצמי וחלק מנכסי הנדל"ן מושכרים לשימוש חברות הקבוצה, לרבות חברות שאינן בבעלות מלאה של החברה, בסכומים שאינם מהותיים.
17. לעניין התקשרות החברה עם חברה מאוחדת של מגדל אחזקות, אינפומד אתרי רפואה בע"מ, בהסכם למתן שירותים בכתבי שירות, ראה באור 4.ח.38 לדוחות הכספיים המאוחדים.
18. לעניין התקשרות החברה עם חברה מאוחדת של מגדל אחזקות, פילת מקבוצת היי קפיטל בע"מ, ראה באור 5.ח.38 לדוחות הכספיים המאוחדים.
19. בשנת 2012 ביצעה חברה בת של החברה, מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ, שתי הנפקות פרטיות של אגרות חוב (סדרה א' וסדרה ב') למשקיעים מוסדיים. תמורת ההנפקות הופקדה בחברה ומשמשת לה כהון משני מורכב.
- בשנת 2015 ביצעה מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ שתי הנפקות של אגרות חוב (סדרה ג' וסדרה ד') בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. תמורת ההנפקות הופקדו בחברה. תמורת ההנפקות מאגרות חוב מסדרה ג' משמשות לחברה כהון משני מורכב ותמורת ההנפקות מאגרות חוב מסדרה ד' משמשות לחברה כהון שלישוני מורכב. בשנת 2016 ביצעה מגדל גיוס הון בע"מ הנפקה של אגרות חוב (סדרה ה') בבורסה לניירות ערך בתל אביב. תמורת ההנפקות הופקדו בחברה ומשמשות לה כהון משני מורכב. לעניין זה ראה באורים 14. ה- ו- 24.ה לדוחות הכספיים המאוחדים.
- בשנת 2016 ביצעה מגדל גיוס הון בע"מ הנפקה של אגרות חוב (סדרה ה') בבורסה לניירות ערך בתל אביב. תמורת ההנפקה הופקדו בחברה ומשמשת לה כהון משני מורכב.
20. להלן פירוט יתרות נוספות עם חברות מוחזקות

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
40,974	61,377	יתרות חובה
(25,160)	(65,283)	יתרות זכות

א. נכסי חוב סחירים

ההרכב:

ליום 31 בדצמבר			
עלות מופחתת		ערך בספרים	
2015	2016	2015	2016
אלפי ש"ח			
4,707,653	4,220,113	4,723,666	4,190,207
2,849,077	4,723,509	2,890,037	4,762,984
-	-	-	-
7,556,730	8,943,622	7,613,703	8,953,191
		2,415	382

אגרות חוב ממשלתיות - זמינות למכירה

נכסי חוב אחרים

שאינם ניתנים להמרה-זמינים למכירה
ניתנים להמרה שיועדו לשווי הוגן דרך רווח והפסד
בעת ההכרה לראשונה
סך הכל נכסי חוב סחירים
ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ב. מניות

ליום 31 בדצמבר			
עלות (*)		ערך בספרים	
2015	2016	2015	2016
אלפי ש"ח			
59,296	15,949	60,380	10,440
-	-	-	-
827,939	882,568	979,928	993,305
887,235	898,517	1,040,308	1,003,745
-	-	-	-
49,611	36,843	70,285	54,031
49,611	36,843	70,285	54,031
936,846	935,360	1,110,593	1,057,776
		123,593	88,388

סחירות

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד שיועדו בעת
ההכרה לראשונה
מוחזקות למסחר
זמינות למכירה
סך הכל מניות סחירות

שאינן סחירות

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד שיועדו בעת
ההכרה לראשונה
זמינות למכירה
סך הכל מניות שאינן סחירות
סך הכל מניות
ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ג. השקעות פיננסיות אחרות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות גידור, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

ליום 31 בדצמבר				
עלות (*)		ערך בספרים		
2015	2016	2015	2016	
אלפי ש"ח				
-	-	-	-	<u>סחירות</u>
1,903,539	1,738,902	2,011,046	1,831,306	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד
2,309	2,677	7,282	6,240	זמינות למכירה
1,905,848	1,741,579	2,018,328	1,837,546	מכשירים נגזרים
				סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
-	-	-	-	<u>שאינן סחירות</u>
364,591	399,537	478,069	522,907	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד
-	-	12,817	38,608	זמינות למכירה
364,591	399,537	490,886	561,515	מכשירים נגזרים
				סך הכל השקעות פיננסיות שאינן סחירות
2,270,439	2,141,116	2,509,214	2,399,061	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
		256,730	298,601	ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

(*) בניכוי הפרשות לירידות ערך.



פרטים נוספים על התאגיד



פרק 5 - תיאור פרטים נוספים על המבטח

תוכן עניינים

2	רשימת השקעות בחברות-בת ובחברות קשורות לתאריך המאזן	תקנה 11:
7	שינויים בהשקעות בחברות-בת ובחברות כלולות בתקופת הדוח	תקנה 12:
8	הכנסות של חברות בנות וכלולות והכנסות התאגיד מהן לתאריך המאזן באלפי ש"ח	תקנה 13:
10	רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של המבטח	תקנה 14:
10	מסחר בבורסה – ני"ע שנרשמו למסחר – מועדי הפסקת מסחר וסיבותיה	תקנה 20:
11	תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה	תקנה 21:
17	השליטה במבטח	תקנה 21א:
17	עסקאות עם בעלי שליטה או שלבעל שליטה יש בהן עניין אישי	תקנה 22:
18	מניות וני"ע אחרים המוחזקים ע"י בעלי עניין ונושאי משרה בכירה במבטח, בחברה בת או בחברה כלולה סמוך ככל האפשר לתאריך הדו"ח (למיטב ידיעת המבטח)	תקנה 24:
18	הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המיירים של המבטח	תקנה 24א:
18	מרשם בעלי המניות של המבטח	תקנה 24ב:
19	מען רשום של המבטח	תקנה 25א:
20	הדירקטורים של המבטח למועד 22.3.2017	תקנה 26:
24	נושאי משרה בכירה של המבטח למועד 22.3.2017	תקנה 26א:
30	מורשה חתימה של המבטח	תקנה 26ב:
30	רואי החשבון של המבטח	תקנה 27:
30	שינוי בתזכיר או בתקנות של המבטח	תקנה 28:
30	המלצות והחלטות הדירקטורים	תקנה 29:
32	החלטות המבטח	תקנה 29א:

תקנה 11: רשימת השקעות בחברות- בת ובחברות כלולות לתאריך המאזן¹

שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים				יתרת הלוואות, אגרות חוב ושטרי הון באלש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד באלש"ח	סה"כ ע.ג. בש"ח	מספר מניות מסוג אחר	סוג מניה אחר	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	שם החברה
בני"ע מניה 1 ש"ח	בני"ע מניה מסוג אחר	בהון	בהצבעה ובסמכות למנות דירקטורים							
100	100	100	--	39,240	810 ²				810 ²	מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ
73.28	73.28	73.28	715 ⁴	23,178	187,600.02	18,760,002	0.01 ש"ח	רג' 0.01 ש"ח		סוכנויות פלתורס ביטוח בע"מ ³
100	100	100	3,600 ⁵	18,153	3,722	2,000	רווחים 1 ש"ח	1,722		שגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ ³
100	100	100	--	23,803	1,500	1,500,000 ⁶	0.001 ש"ח	רג' 0.001 ש"ח		אחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ ³
100	100	100	100,000 ⁷	29,346	1	1,000	רג' 0.001 ש"ח			מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ ³

¹ הנתונים ביחס לחברות בנות וכלולות המופיעים בדוח התקופתי נוגעים לתאגידים פעילים בלבד ליום 31.12.2016. תאגידים אלה אינם נסחרים בבורסה לניירות ערך בישראל. מרשימת החברות נגרעה חברת אמות השקעות בע"מ.
² כולל חמש מניות המוחזקות בידי חברות בנות של החברה ומניה אחת המוחזקת בידי מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ (להלן: "מגדל אחזקות").
³ בספרי מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ, חברה בת של החברה (להלן: "מגדל סוכנויות").
⁴ היתרה מורכבת משטר הון צמית שהונפק למגדל סוכנויות.
⁵ היתרה מורכבת מהלוואה שניתנה ע"י החברה בסך 806 אלש"ח, צמודה למדד ונושאת ריבית בשיעור של 4.5% נפרעת בתשלומים רבעוניים עד נובמבר 2018 ומשטר הון ע"ס 3,000 אלש"ח שהונפק למגדל סוכנויות לא צמוד למדד ולא נושא ריבית לפירעון לא לפני דצמבר 2018, שטר ההון הון בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בשיעור של 3.59%. יתרתו ליום 31.12.16 לאחר היוון 2,794 אלש"ח.
⁶ כולל מניה אחת בידי החברה.
⁷ היתרה מורכבת משטרי הון בסך כולל של 100,000 אלש"ח שהונפקו למגדל אשכול פיננסיים בע"מ, חברת בת של החברה אינם צמודים ואינם נושאים ריבית לפירעון לא לפני דצמבר 2017.

שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים				יתרת הלוואות, אגרות חוב ושטרי הון באלש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד באלש"ח	סה"כ ע.ג. בש"ח	מספר מניות מסוג אחר	סוג מניה אחר	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	שם החברה
בהצבעה ובסמכות למנות דירקטורים	בהון	בני"ע מניה מסוג אחר	בני"ע מניה 1 ש"ח							
100	100		100	--	735,552	2,034			2,034	מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ
73.28	73.28	73.28		--	1,117	5.1	100	יסוד 0.0001 ש"ח		פלתורס ברמן סוכנות לביטוח בע"מ ^{9,8}
							50,900	רג' 0.0001 ש"ח		
73.28	73.28	73.28		--	2,054	100	1,000	0.1 ש"ח		פלתורס יהלומים סוכנות לביטוח כללי וימי בע"מ ^{10,8}
36.635	36.635		36.635	--	43	50			50	פלתורס מוניציפליט סוכנות לביטוח כללי בע"מ ^{11,8}
100	100	43.88	100	¹³ 6,805	7,951	3,570.2	782	מ' בכורה א' 0.1 ש"ח	¹² 3,492	שחם סוכנויות ביטוח (1977) ³

⁸ בספרי סוכנויות פלתורס ביטוח בע"מ, חברה בת של מגדל סוכנויות (להלן: "פלתורס").

⁹ ביום 3.5.2016 שונה שמה של החברה מאיחוד דוד ברמן סוכנות לביטוח בע"מ לפלתורס ברמן סוכנות לביטוח בע"מ.

¹⁰ ביום 12.7.2016 שונה שמה של החברה מאיחוד פלתורס יהלומים סוכנות לביטוח (2002) בע"מ לפלתורס יהלומים סוכנות לביטוח כללי וימי בע"מ.

¹¹ ביום 4.5.2016 שונה שמה של החברה ממוניציפליט סוכנות לביטוח (2000) בע"מ לפלתורס מוניציפליט סוכנות לביטוח כללי בע"מ.

¹² לא כולל 36 מניות המוחזקות בידי שחם סוכנויות ביטוח (1977) בע"מ, חברה בת של מגדל סוכנויות (להלן: "שחם").

¹³ היתרה משטרי הון שהונפקו למגדל סוכנויות בסך כולל של 7,250 אלש"ח לא צמודים למדד ולא נושאים ריבית, שטרי הון הונו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים יתרתם הכוללת ליום 31.12.16 הינה 6,805 אלש"ח כמפורט להלן:

ערך נקוב שטר הון באלש"ח	מועד פירעון	שיעור ריבית להיוון	יתרת שטר הון ליום 31.12.16 באלש"ח
2,000	7/2017	4.76%	1,961
2,250	12/2018	3.53%	2,103
3,000	3/2019	4.09%	2,741
סה"כ: 7,250			סה"כ: 6,805

שם החברה	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	סוג מניה אחר	מספר מניות מסוג אחר	סה"כ ע.ב. בש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד באלש"ח	יתרת הלוואות, אגרות חוב ושטרי הון באלש"ח	שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים		
							בני"ע מניה 1 ש"ח	בני"ע מניה מסוג אחר	בהון ובסמכות למנות דירקטורים
אורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ ³	200			200	15,821	--	100	100	100
סתי-אורלן סוכנות לביטוח פנסיוני (2012) בע"מ ¹⁴	500			500	136	102 ¹⁵	50	50	50
מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ		רג' 0.01 ש"ח	1,000	10	--	--	100	100	100
מגדל טכנולוגיות בע"מ ¹⁶		רג' 0.001 ש"ח	101 ¹⁷	0.101 ¹⁷	--	--	100	100	100
דטה קאר ישראל בע"מ		1 ש"ח סוג א' 1 ש"ח סוג ב' 1 ש"ח סוג ג'	10,000 10,000 10,000	30,000	6,024	--	100	100	100
מגדל ניהול תביעות בע"מ ¹⁸		רג' 0.001 ש"ח	2,000 ¹⁹	2 ¹⁹	--	--	100	100	100
מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ		רג' 0.0001 ש"ח	61,660,406 ²⁰	6,166.04 ²⁰	909,086	195,000 ²¹	100	100	100

¹⁴ בספרי אורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ, חברה בת של מגדל סוכנויות (להלן: "אורלן").

¹⁵ היתרה מורכבת מהלוואה שניתנה ע"י אורלן, חברה בת של מגדל סוכנויות, צמודה למדד, אינה נושאת ריבית ופרעונה יהיה בכפוף לתזרים המזומנים של החברה.

¹⁶ מגדל טכנולוגיות בע"מ הינה חברה בת בבעלות מלאה של החברה שכל פעילותה הינה עבור החברה ובמימונה המלא. הפעילות נרשמת בספרי החברה ונכללת בדוחות הכספיים שלה.

¹⁷ כולל שלוש מניות בידי חברות בנות של החברה.

¹⁸ מגדל ניהול תביעות הינה חברת בת בבעלות מלאה של החברה, פועלת ומתקשרת בשמה וכל פעילותה הינה עבור החברה ובמימונה המלא ונכללת בדוחות הכספיים של החברה.

¹⁹ כולל מניה אחת בידי מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, חברה בת של החברה (להלן: "אחזקות נדל"ן").

²⁰ כולל מניה אחת בידי מגדל ניהול תביעות בע"מ, חברה בת של החברה. (ראה הערת שוליים 18 להלן).

²¹ היתרה מורכבת משטרי הון שהונפקו לחברה בסך כולל של 195,000 אלש"ח לא צמודים למדד ולא נושאים ריבית טרם נקבעו להם מועדי פירעון.

שם החברה	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	סוג מניה אחר	מספר מניות מסוג אחר	סה"כ ע.ג. בש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד באלש"ח	יתרת הלוואות, אגרות חוב ושטרי הון באלש"ח	שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים		
							בני"ע מניה 1 ש"ח מסוג אחר	בני"ע מניה 1 ש"ח	בהון ובסמכות למנות דירקטורים
מגדל אשכול פיננסים בע"מ	22 485,057			22 485,057	129,646	--	100	100	100
נכסי המגן בע"מ	6,090,837			6,090,837	281,363	--	100	100	100
פל המגן בית בע"מ	6 14,066,596			6 14,066,596	281,365	--	100	100	100
יזומה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ	9,200,000			9,200,000	10,448	--	100	100	100
מגדל שרותי מימון בע"מ	24 100	25 100		25 100	2,955	26 40,082	100	100	100
מגדל ליסינג בע"מ	100			100	8,573	--	100	100	100
מקפת שירותים פיננסים- סוכנות לביטוח (1998) בע"מ	28 1,000			28 1,000	8,875	--	100	100	100
שיא-אל סוכנות לביטוח (1995) בע"מ	154			154	2,493	--	100	100	100
שחם וינשטיין (נתניה) סוכנות לביטוח בע"מ	29	מ"ר א' ש"ח 0.001	10,200	20	1,775	--	100	100	100
		מ"ר ב' ש"ח 0.001	9,800						

²² כולל מניה אחת בידי מגדל סוכנויות, חברה בת של החברה.

²³ בספרי נכסי המגן בע"מ, חברה בת של החברה.

²⁴ בספרי מגדל אשכול פיננסים בע"מ, חברה בת של החברה (להלן: "מגדל אשכול").

²⁵ כולל שתי מניות בידי החברה.

²⁶ היתרה מורכבת מהלוואה שניתנה ע"י מגדל אשכול בסך 39,167 אלש"ח ומהלוואה שניתנה ע"י מגדל בסך 915 אלש"ח, ההלוואות אינן צמודות למדד, נושאות ריבית בשיעור 2.56% וטרם נקבע להן מועדי פירעון.

²⁷ בספרי מבטח סימון סוכנויות ביטוח בע"מ, חברה בת של מגדל סוכנויות (להלן: "מבטח סימון").

²⁸ כולל 450 מניות של 1 ש"ח המוחזקות על ידי פרוליין אקסקלוסיב בע"מ, חברה בת של מבטח סימון.

²⁹ בספרי שחם.

שם החברה	מניות רגילות בנות 1 ש"ח	סוג מניה אחר	מספר מניות מסוג אחר	סה"כ ע.ג. בש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד באלש"ח	יתרת הלוואות, אגרות חוב ושטרי הון באלש"ח	שיעור ההחזקה מההון המונפק באחוזים		
							בני"ע מניה 1 ש"ח אחר	בני"ע מניה מסוג אחר	בהון ובסמכות למנות דירקטורים
סופר משה סוכנות לביטוח (1997) בע"מ ²⁹	55			55	785	--	35	35	35
אמיר אלוני סוכנות לביטוח חיים (1994) בע"מ ²⁷	300			300	1,051	--	75	75	75
אלי ארליך שירותי ביטוח (1999) בע"מ ²⁷	2,000			2,000	5,727	--	100	100	100
קניון רמת אביב בע"מ ³⁰		רג' ש"ח 0.0001	965,579	96.5579	275,924	³¹ 18,831	26.599	26.599	26.599
איזבל עודה- שחם- סוכנות לביטוח ²⁹	--	--	--	--	2,071	--	70	70	70

³⁰ בספרי אחזקות נדל"ן.³¹ היתרה מורכבת מהלוואה שניתנה ע"י אחזקות נדל"ן, נושאת ריבית בשיעור של 4% ותיפרע מעודפי המזומנים בקניון רמת אביב בע"מ כפי שיהיו מעת לעת.

תקנה 12: שינויים בהשקעות בחברות - בת ובחברות כלולות בתקופת הדוח ^{1, 32}					
תאריך השינוי	מהות השינוי	שם החברה	סוג המניה	סה"כ מניות	עלות באלש"ח
22.3.2016	מכירה (בספרי החברה)	אמות השקעות בע"מ	רג' 1 ש"ח	36,545,112	329,530
29.12.2016	רכישת מניות (בספרי מגדל אחזקות וניהול סוכנויות בע"מ)	אורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ	רג' 1 ש"ח	140	13,194 {
29.12.2016	הוספת חברה כתוצאה מהגדלת האחזקה באורלן(בספרי אורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ)	סתיו-אורלן סוכנות לביטוח פנסיוני (2012) בע"מ	רג' 1 ש"ח	500	{

³² מרשימת החברות נגרעה אמות השקעות בע"מ.

תקנה 13: הכנסות של חברות בנות וכלולות והכנסות המבטח מהן לתאריך המאזן באלפי ש"ח³²

שם החברה	רווח (הפסד) לתקופה ³³	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה ³³	סה"כ רווח (הפסד) כולל לתקופה ³³	דיבידנד	דמי ניהול	ריבית נומינלית	מועד תשלום הריבית
מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ	24,204	(128)	24,076	--	--	--	--
מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ	71,230	--	71,230	--	--	³⁴ 38	חודשי
שגיא יוגב סוכנויות ביטוח בע"מ (1988)	2,029	(226)	1,803	--	³⁵ 322	³⁴ 48	רבעוני
אחוד רשת סוכנויות ביטוח בע"מ	2,276	265	2,541	--	³⁵ 460	--	--
מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ	20,053	(147)	19,906	--	³⁵ 736	--	--
שחם סוכנויות ביטוח בע"מ (1977)	(4,081)	289	(3,792)	--	³⁵ 414	--	--
סוכנויות פלתורס ביטוח בע"מ	6,546	(309)	6,237	³⁵ 5,862	³⁵ 345	--	--
מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ	19,575	(321)	19,254	--	--	--	--
פלתורס ברמן סוכנות לביטוח בע"מ	(163)	--	(163)	--	³⁶ 520	³⁶ 7	רבעוני
שיא-אל סוכנות לביטוח בע"מ (1995)	582	--	582	³⁷ 1,100	³⁷ 300	--	--
מגדל טכנולוגיות בע"מ	--	--	--	--	--	--	--
מגדל ניהול תביעות בע"מ	--	--	--	--	--	--	--
דטה קאר ישראל בע"מ	837	--	837	--	--	--	--
מגדל אשכול פיננסים בע"מ	(295)	--	(295)	--	--	--	--
נכסי המגן בע"מ	9,823	--	9,823	--	--	--	--
פל בית המגן בע"מ	9,823	--	9,823	--	--	--	--
מגדל שירותי מימון בע"מ	58	--	58	--	--	³⁸ 121	חודשי
מגדל ליסינג בע"מ	33	--	33	--	--	--	--
מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ	--	--	--	--	--	--	--

³³ משקף רווחי (הפסדי) התאגיד במלואם ולא כוללים הפחתות הפרשים מקוריים ורווחים שטרם מומשו בגין עסקאות בין חברתיות.

³⁴ התקבל בחברה.

³⁵ התקבל במגדל סוכנויות, חברה בת של החברה.

³⁶ התקבל בפלתורס, חברה בת של מגדל סוכנויות.

³⁷ התקבל בשחם, חברה בת של מגדל סוכנויות.

³⁸ סך של 102 אלפי ש"ח התקבל במגדל אשכול, חברה בת של החברה וסך של 19 אלפי ש"ח התקבל בחברה.

שם החברה	רווח (הפסד) לתקופה ³³	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה ³³	סה"כ רווח (הפסד) כולל לתקופה ³³	דיבידנד	דמי ניהול	ריבית נומינלית	מועד תשלום הריבית
אורלן סוכנות לביטוח (1994) בע"מ	1,854	96	1,950	³⁹ 2,343	--	--	--
יזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ	167	(67)	100	--	³⁴ 11,872	--	--
פלתורס יהלומים סוכנות לביטוח כללי וימי בע"מ	1,286	--	1,286	--	³⁶ 150	³⁶ 21	רבעוני
פלתורס מוניציפלית סוכנות לביטוח כללי בע"מ	261	--	261	³⁶ 200	³⁶ 1,100	³⁶ 34	רבעוני
מקפת שירותים פיננסיים סוכנות לביטוח (1998) בע"מ	665	--	665	⁴¹ 700	--	--	--
שחם וינשטיין (נתניה) סוכנות לביטוח בע"מ	613	--	613	³⁷ 1,500	³⁷ 455	--	--
סופר משה סוכנות לביטוח (1997) בע"מ	343	--	343	⁴⁰ 140	³⁷ 100	--	--
אמיר אלוני סוכנות לביטוח חיים (1994) בע"מ	810	7	817	⁴¹ 825	--	--	--
אלי ארליך שירותי ביטוח (1999) בע"מ	1,294	(3)	1,291	⁴¹ 1,000	--	--	--
קניון רמת אביב בע"מ	150,925	--	150,925	³⁴ 4,389	--	⁴² 211	--
איזבל עודה- שחם- סוכנות לביטוח	351	--	351	--	--	--	--
סתיו-אורלן סוכנות לביטוח פנסיוני (2012) בע"מ	221	--	221	--	--	--	--

³⁹ סך של 1,350 אלפי ש"ח הוכרז בשנת 2015 והתקבל במגדל סוכנויות בשנת 2016, סך של 300 אלפי ש"ח הוכרז וחולק בשנת 2016 וסך של 693 אלפי ש"ח הוכרז בשנת 2016 ויחולק בשנת 2017 – לא יאוחר מתום 30 ימים ממועד אישור הדוחות הכספיים של החברה לשנת 2016.

⁴⁰ הוכרז והתקבל בשחם לאחר תאריך המאזן בחודש ינואר 2017.

⁴¹ התקבל במבטח סימון, חברה בת של מגדל סוכנויות.

⁴² נרשם במגדל אחזקות נדל"ן. חברה בת של החברה.

תקנה 14: רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של המבטח

התאגיד אינו מעניק הלוואות כעיסוק עיקרי.

תקנה 20: מסחר בבורסה - ני"ע שנרשמו למסחר - מועדי הפסקת המסחר וסיבותיה

לא רלבנטי.

תקנה 21: תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

להלן פירוט התגמולים (באלפי ש"ח) ששילמה החברה או תאגידיים אחרים בשליטתה, ושל כל ההתחייבויות לתשלומים שקיבלו על עצמן בש"ח (לא כולל מס שכר ומע"מ), כפי שהוכרו בדוחות הכספיים של החברה לשנת 2015 לכל אחד מחמשת מקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה או בתאגידיים בשליטתה וכן לדירקטורים בחברה:

שם	מין	תפקיד	היקף משרה בקבוצה	שיעור החזקה בהון מגדל אחזקות באחוזים (****)	שכר (*)	מענק (**)	תשלום מבוסס מניות (***)	תגמולים בעבור שירותים				תגמולים אחרים			החלק המיוחס לחברה ולחברות בשליטתה (באחוזים)
								ניהול דמי יעוץ	דמי עמלה	אחר	ריבית	דמי שכירות	אחר	סה"כ ⁴³	
עופר אליהו ⁽¹⁾	זכר	מנכ"ל החברה ויו"ר מגדל מקפת	100%	--	2,679	--	--	--	--	--	--	--	--	2,679	100%
יוחנן דנינו ⁽²⁾	זכר	יו"ר דירקטוריון החברה (מכהן גם כיו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות)	100% ⁴⁴	--	2,399	--	--	--	--	--	--	--	--	2,399	80%
אמיל וינשל ⁽³⁾	זכר	מנהל חטיבת לקוחות וערוצי הפצה במגדל ביטוח	100%	-	2,051	--	--	--	--	--	--	--	--	2,051	100%
ערן צ'רינסקי ⁽⁴⁾	זכר	מנהל חטיבת פיננסים ואקטואריה בחברה (מכהן גם כמנכ"ל ומנהל כספים במגדל אחזקות)	100%	0.0066%	1,705	--	(50)	--	--	--	--	--	--	1,655	79%
שי בסון ⁽⁵⁾	זכר	מנהל חטיבת טכנולוגיות ומשאבים	100%	0.0074%	1,622	--	(71)	--	--	--	--	--	--	1,551	100%

⁴³ בהתאם לחלק המיוחס לחברה ולחברות בשליטתה.

⁴⁴ עד יום 12 באוקטובר 2016 העמיד מר יוחנן דנינו למגדל אחזקות ולחברה שירותי ניהול בהיקף של 90% משרה והחל מאותו מועד ואילך מעמיד מר יוחנן דנינו למגדל אחזקות ולחברה שירותי ניהול בהיקף של 100% משרה.

להלן הערות והסברים כללים לכוכביות המופיעות בטבלאות שלעיל:

כוכבית	נושא	תאור
(*)	שכר	רכיב השכר כולל מענק ו/או תשלום המחויב על פי הסכם שאינו תלוי יעדים ו/או שיקול דעת וכן כולל זכויות סוציאליות ונלוות כגון רכב, אש"ל, עתונים וסקר רפואי. מענק כגון מענק הסתגלות או מענק חתימה או מענק התמדה, ככל שזכאי לו נושא המשרה, משקף את ההוצאה שהוכרה בשנת הדוח בהתאם לכללי החשבונאות. ככל שרלבנטי לנושא המשרה, השכר כולל גם דמי ניהול המשתלמים לחברה בשליטתו של נושא המשרה.
(**)	מענק	ביום 30 ביוני 2014 אשרו הדירקטוריונים של החברה, מקפת ויוזמה ("הגופים המוסדיים") מדיניות תגמול מוסדיים לשנים 2014-2016, בהמשך לחוזר הממונה על שוק ההון מיום 10 באפריל 2014 ("חוזר הממונה המקורי") ובמהלך התקופה שבין אישור זה לבין חודש נובמבר 2016 אשרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים עדכונים למדיניות האמורה לרבות בהתאם להוראות חוזר הממונה מיום 7 באוקטובר 2015, מדיניות תגמול בגופים מוסדיים – תיקון ("חוזר מדיניות תגמול המעודכן", חוזר הממונה המקורי וחוזר מדיניות תגמול המעודכן יקראו להלן ביחד בסעיף זה: "חוזר הממונה") ("מדיניות תגמול גופים מוסדיים הקודמת"). במהלך החודשים נובמבר ודצמבר 2016 אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים מדיניות תגמול גופים מוסדיים לשנים 2017 עד וכולל 2019 אשר, בין היתר, הותאמה לעדכונים ברגולציה החלה על הגופים המוסדיים (לרבות הוראות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו – 2016) ולסוגיות שעלו במהלך יישום מדיניות תגמול גופים מוסדיים הקודמת ("מדיניות תגמול מוסדיים המעודכנת"). במדיניות תגמול גופים מוסדיים נקבעו הוראות פרטניות לגבי רכיבי השכר של "בעל תפקיד מרכזי" שזוהו ככאלה על-פי חוזר הממונה, והם כוללים, בין היתר את כלל נושאי משרה בגופים המוסדיים על-פי חוק החברות, נושאי משרה שהוגדרו ככאלו על-פי חוזר הממונה, קרובי בעל השליטה, גורמי השקעות וכן בעלי תפקידים שזוהו על-ידי הגופים המוסדיים כבעלי תפקיד מרכזי, אם לפעילותו של בעל תפקיד עשויה להיות השפעה משמעותית על פרופיל הסיכון של הגופים המוסדיים או שהוא מנהל של קבוצת עובדים הכפופה לאותם הסדרי תגמול ואשר הרכיב המשתנה בתגמולם, עשוי, במצטבר, לחשוף את הגוף המוסדי או את כספי החוסכים באמצעות אותו גוף מוסדי לסיכון מהותי.
		בהתאם למדיניות תגמול גופים מוסדיים, המענק השנתי לנושא משרה שאינו גורם השקעות (למעט מענק מיוחד ו/או מענק חתימה) יכלול שלושה סוגי יעדים ברמות מדידה שונות (א) יעדי חברה (ב) יעדים יחידתיים/אישיים (ג) הערכה אישית. לכל אחד מסוגי היעדים האמורים ינתן משקל בקביעת המענק השנתי, בהתאם לתפקידו של נושא המשרה ועל-פי טווח המשקלים שנקבעו במדיניות תגמול גופים מוסדיים (לגורמי השקעות היעד החטיבתי יהיה נפרד מהיעד האישי כך שקיימים ארבעה סוגי יעדים במקום שלוש).
		בבאור 38.יא.3 לדוחות הכספיים המאוחדים מובא פירוט לענין התנאים וההסדרים להענקת המענק השנתי לנושאי המשרה בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה. הענקת המענק השנתי איננה נכללת בהסכם העסקה והיא מותנית על-פי מדיניות תגמול גופים מוסדיים באישור זכאות מראש של מענק נורמטיבי על-ידי המוסדות המוסמכים. בנוסף ואף לאחר שניתן אישור זכאות למענק נורמטיבי, נקבע כי הענקת כל מענק בהתאם להוראות מדיניות תגמול גופים מוסדיים כפופה לקבלת אישור המוסדות המוסמכים וכי סכום המענק המחושב הינו למעשה תקרת סכום המענק שהמוסדות המוסמכים יוכלו להעניק.
		ביחס לשנת 2016 אושר מענק נורמטיבי לנושאי המשרה בחברה על פי המדיניות לעיל, אולם על פי הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016 לא נכללה הפרשה בגין מענקים אלו לאור אי עמידה בתנאים המזכים למענק נכון למועד הדוחות הכספיים כאמור.
		העקרונות המפורטים לעיל ולהלן נכונים גם למדיניות תגמול גופים מוסדיים המעודכנת.
(***)	תשלום מבוסס מניות	"תכנית תגמול 2010" – תכנית תגמול ארוכת טווח לנושאי משרה ומנהלים בקבוצה, אשר כללה מענקים במזומן וכן הקצאה פרטית של כתבי זכאות שאינם רשומים למסחר של מגדל אחזקות המקנים למשתתף המחזיק בהם את הזכות לקבל מניות של מגדל אחזקות, אשר מוקצות בשני שלבים. התכנית היתה לתקופה של שש שנים וכללה שני שלבים עוקבים שכל אחד מהם נמשך שלוש שנים. בתום שלב 1 שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2012 היה כל משתתף זכאי למענק הנקוב במספר משכורת חודשית אשר שולם לו בהתאם לעמידה ביעדים, וגובה מענק שלב 1 חושב ונקבע בהתאם לעמידה בשני יעדים: עמידה ביעדי רווח

ורכיב התמדה. רכיב ההתמדה שולם כולו במניות מגדל אחזקות ורכיב הרווח שולם בחלקו במניות וחלקו במזומן בהתאם לבחירת הניצעים. ביום 22 באפריל 2013 הומרו כתבי הזכויות למי שבחר בתשלום במניות והוקצו מניות של מגדל אחזקות אשר הופקדו בנאמנות עד לתום שלב 2 שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2015. משתתף אשר הוקצו לו בתום שלב 1 מניות בגין רכיב הרווחיות היה זכאי להקצאת מניות נוספות של מגדל אחזקות ללא תשלום נוסף, למעט תשלום זניח של ערכן הנקוב שמספרן יקבע על בסיס דירוגה של הקבוצה ביחס לארבע קבוצות נוספות מתחום פעילותה. ההוצאה בשנים 2013 - 2015 נרשמה על בסיס ההנחה כי דרוגה של הקבוצה יהיה במקום שני. ההוצאה נפרסה בקו ישר ובגין עובדים שעזבו במהלך שלב 2 בנסיבות שאינן מזכות, בוטלה ההוצאה המצטברת שנרשמה בגינם לגבי מניות שלב 2 החל מתחילת 2013. בהתאם לדירוג הקבוצה בפועל ביחס לארבע קבוצות נוספות מתחום פעילותה אשר נבחן במהלך השנה הנוכחית, משתתפי התכנית אינם זכאים להקצאת מניות נוספות של החברה ולפיכך בוטלה ההוצאה. ראה באור 33 לדוחות הכספיים המאוחדים.

ציון שיעורי ההחזקה הינם בהון המניות של מגדל אחזקות ולא בחברה (שכן החברה הינה חברה פרטית מלאה בשליטת מגדל אחזקות). בשיעורי ההחזקה במגדל אחזקות לא נלקחו בחשבון כתבי הזכאות על-פי תכנית 2010.

(****)
שיעור
החזקה
בהון
המניות

הערות כלליות נוספות המשותפות לנושאי המשרה בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה

<p>הרכיב הקבוע (השכר) כולל גם הפרשות סוציאליות ותנאים נלווים (כהגדרתם להלן) שחלקם קבועים בחוקי העבודה (רכיבים כגון חסכון פנסיוני, הפרשות לפיצויים, ימי חופשה, מחלה, הבראה וכו'), חלקם נובעים מנוהגים המקובלים בשוק העבודה (כמו חסכון בקרן השתלמות, ביטוח לאובדן כושר עבודה וכיו"ב) וחלקם נועדו להשלים את השכר החודשי ולהשיב הוצאות כגון אש"ל טלפון וכו'. התנאים הנלווים עשויים לכלול את התנאים הבאים: חופשה שנתית, ימי מחלה, ודמי הבראה, רכב (בעין או בשווי) והחזר הוצאות רכב, החזקות טלפון, עיתון, דמי חבר לאגודות מקצועיות, השתתפות בהשתלמויות וכנסים מקצועיים, פעילות רווחה, בדיקות סקר וכו'.</p>	<p>הפרשות סוציאליות ותנאים נלווים</p>
<p>בהתאם למדיניות תגמול גופים מוסדיים זכאים נושאי המשרה הכפופים למדיניות התגמול, במקרה של סיום העסקה למעט במקרה של פיטורין בנסיבות המאפשרות אי תשלום פיצויים ולמעט במקרה שתנאי העסקתו כוללים הסדר לפי סעיף 14 לחוק פיצוי פיטורים, תשכ"ג-1963, לפיצויים בגובה 100% של השכר החודשי האחרון לכל שנת עבודה, או לסך הכספים הצבורים בקופת התגמולים בגין הפרשות לפיצויים, לפי הגבוה.</p>	<p>פיצוי פיטורין בסיום העסקה</p>
<p>בהתאם למדיניות תגמול גופים מוסדיים לנושאי משרה בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה נקבעו כללים לענין מענק הסתגלות, שיבוא במקום כל מענק הסתגלות ו/או מענק פרישה ו/או כל תשלום אחר שמיועד לתשלום בעת פרישה או לאחריה אשר אינם הודעה מוקדמת.</p> <p>מענק ההסתגלות הינו עד 9 כפולות שכר אשר משתלם כדלקמן: מחצית מענק ההסתגלות משולם במועד סיום העסקה, ולגבי המחצית השנייה, נקבעו הוראות דחיה בנוגע לתשלומם עד לתום 36 חודשים. כמו כן מענק ההסתגלות מותנה, בחלק הנדחה, בביצועים וביחס לחלק מהתשלומים הנדחים לאי מציאת עבודה חלופית במועד התשלום הנדחה.</p>	<p>מענק ההסתגלות</p>
<p>עובדי הקבוצה ובני משפחותיהם ובכלל זה נושאי המשרה בחברה ובגופים המוסדיים עשויים לרכוש, מדי פעם, ביטוחים, חוזי השקעה או מוצרים אחרים של הקבוצה ו/או מוצרים הנמכרים על ידי חברות הקבוצה וזאת בתנאי שוק.</p>	<p>רכישת מוצרי הקבוצה</p>

פרטים נוספים בקשר עם מקבלי התגמולים:

- (1) **מר עופר אליהו**
לפרטים בדבר הגמול המשולם למר עופר אליהו ראה באור 38.יא.4.א) לדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.
- (2) **מר יוחנן דנינו**
לפרטים בדבר הגמול המשולם למר יוחנן דנינו ראה באור 38.יא.4.ב) לדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.
- (3) **מר אמיל וינשל**
מר אמיל וינשל מכהן כמנהל חטיבת לקוחות וערוצי הפצה של החברה מיום 1 בפברואר 2016. מר אמיל וינשל מועסק בחברה על-פי הסכם העסקה מיום 27 בינואר 2016 לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בהודעה מוקדמת של 90 יום. שכרו החודשי של מר אמיל וינשל הינו 100 אלפי ש"ח צמוד למדד ועדכון ההצמדה הינו פעם בשנה. בנוסף תנאי העסקתו כוללים הפרשות סוציאליות ונלוות וביטוח בגין אובדן כושר עבודה בפוליסת ביטוח קבוצתית, ימי חופשה, ימי הבראה, החזר הוצאות אש"ל, העמדת רכב (גילום בשיעור של 90%), עיתונים, ביטוח רפואי וכו'.

בכל מקרה של סיום ההסכם יהיה מר אמיל וינשל זכאי למענק הסתגלות בשיעור של 9 כפולות השכר החודשי. מענק ההסתגלות ישולם בהתאם לתנאים ולהסדרים כמפורט בהערות הכלליות לעיל. יצוין כי מחצית ממענק ההסתגלות משולם בשלושה תשלומים שווים נדחים שנתיים, ותשלומם מותנה בתנאים שונים לרבות התניית שני התשלומים האחרונים מבין אלו (שהינם בסך מצטבר של שלוש משכורות) באי

תחילת עבודה במקום אחר. בהתאם השכר המתואר בטבלה כולל סך של כ- 633 אלפי ש"ח בגין הפרשה שהחברה ביצעה בגין התחייבות זו.

למר אמיל וינשל אושר מענק נורמטיבי בסך של 714 אלפי ש"ח המותנה ביעדים, אולם על פי הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016 לא נכללה הפרשה בגין מענקים אלו לאור אי עמידה בתנאים המזכים למענק נכון למועד הדוחות הכספיים כאמור.

(4) מר ערן צ'רנינסקי

מר ערן צ'רנינסקי, מנכ"ל מגדל אחזקות, מכהן כמנהל הכספים של מגדל אחזקות ומנהל חטיבת פיננסים ואקטואריה של החברה החל מיום 1 באפריל 2009. עד ליום 24 במרץ 2015 שימש כמ"מ מנכ"ל מגדל אחזקות וממועד זה משמש בתפקיד מנכ"ל מגדל אחזקות בנוסף לתפקידיו האחרים בקבוצה.

ביום 30 בדצמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות את עדכון תנאי הכהונה של מר ערן צ'רנינסקי בתוקף מיום 1 בנובמבר 2016. מר ערן צ'רנינסקי מועסק בחברה על פי הסכם העסקה מיום 19 בספטמבר 2002 (כפי שתוקן במספר מועדים בשנים 2013 עד 2016) לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם העסקה רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה בהודעה מוקדמת של 60 יום.

להלן תיאור תנאי הכהונה של מר ערן צ'רנינסקי כפי שהיו עד ליום 1 בנובמבר 2016: שכרו החודשי של מר צ'רנינסקי, החל מיום 25 במרס 2015, נקבע ל- 100 אלפי ש"ח, צמוד למדד ועדכון ההצמדה הינו פעם בשנה. בנוסף, תנאי העסקתו של מר ערן צ'רנינסקי כוללים הפרשות סוציאליות ונלוות וביטוח בגין אובדן כושר עבודה בפוליסה ביטוח קבוצתית, ימי חופשה, ימי הבראה, החזר הוצאות אש"ל, העמדת רכב (גילום בשעור של 90%), עיתונים, ביטוח רפואי וכו'.

בכל מקרה של סיום ההסכם יהיה זכאי מר ערן צ'רנינסקי למענק הסתגלות בשיעור של 9 כפולות השכר החודשי. מענק ההסתגלות ישולם בהתאם לתנאים ולהסדרים כמפורט בהערות הכלליות לעיל. יצוין כי מחצית ממענק ההסתגלות משולם בשלושה תשלומים שווים נדחים שנתיים, ותשלומם מותנה בתנאים שונים לרבות התניית שני התשלומים האחרונים מבין אלו (שהינם בסך מצטבר של שלוש משכורות) באי תחילת עבודה במקום אחר.

תנאי העסקתו האמורים לעיל של מר ערן צ'רנינסקי במגדל אחזקות ובחברה אושרו על ידי האסיפה הכללית של מגדל אחזקות ביום 7 ביוני 2015. לפרטים ראה דיווח מידי של מגדל אחזקות מיום 30 באפריל 2015, אסמכתא מספר 009801-01-2015, ומיום 7 ביוני 2015, אסמכתא מספר 01-2015-041994.

הגמול הכולל למר ערן צ'רנינסקי בשנת 2016 עמד על כ- 2,095 אלפי ש"ח (עלות מעביד ולפני השפעת מס שכר).

במסגרת תכנית תגמול 2010, הוקצו למר צ'רנינסקי כן 69,616 מניות בהתאם לתנאי תכנית 2010.

למר ערן צ'רנינסקי אושר מענק נורמטיבי בסך של 714 אלפי ש"ח המותנה ביעדים, אולם על פי הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016 לא נכללה הפרשה בגין מענקים אלו לאור אי עמידה בתנאים המזכים למענק נכון למועד הדוחות הכספיים כאמור.

כאמור לעיל, ביום 30 בדצמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של מגדל אחזקות עדכון לתנאי הכהונה של מר ערן צ'רנינסקי בתוקף מיום 1 בנובמבר 2016 כמפורט להלן. בהתאם לאמור יעמוד שכרו החודשי של מר צ'רנינסקי, החל מיום 1 בנובמבר 2016, על 125 אלפי ש"ח, צמוד למדד (עדכון ההצמדה הינו פעם בשנה). למר ערן צ'רנינסקי אושר מענק נורמטיבי, מותנה ביעדים, בהתאם למדיניות התגמול המעודכנת, בגובה של שש משכורות חודשיות לשנה. כן אושר למר ערן צ'רנינסקי, מענק שנתי מובטח אישי לשנת 2017 בסך שתי משכורות אשר, בהתאם להוראות מדיניות התגמול המעודכנת, יתקזז מהמענק השנתי, אם יהיה. כמו כן נוספה הפרשה לקרן השתלמות עד התקרה הפטורה ממס. נקבע כי העלות השנתית המקסימלית של התגמול למר צ'רנינסקי לא תעלה על 2.5 מיליון ש"ח צמוד למדד אוקטובר 2016 (כולל פיצויים ותגמולים) ("התקרה המוסכמת") ולכן, לפני ביצוע תשלום רכיב משתנה מכל סוג שהוא למר ערן צ'רנינסקי, תבוצע בדיקה על מנת לבחון אם עלולה להיות חריגה מהתקרה המוסכמת ובמידה שכן ייקטם כל תשלום רכיב משתנה על מנת לעמוד בתקרה המוסכמת.

לפרטים נוספים אודות תנאי הכהונה המעודכנים של מר ערן צ'רנינסקי ראה דוח מידי שפורסם על ידי מגדל אחזקות ביום 22 בדצמבר 2016 בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) אשר על סדר יומה, בין היתר, אישור תנאי העסקה מעודכנים למר ערן צ'רנינסקי (אסמכתא: 01-2016-142339) וכן דיווח מידי של מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017 (אסמכתא: 01-2017-000333).

(5) מר שי בסון

מר שי בסון מכהן כמנהל חטיבת טכנולוגיות ומשאבים של החברה מיום 1 במאי 2010.

מר שי בסון מועסק בחברה על-פי הסכם העסקה מיום 11 במרץ 2010 כפי שתוקן במספר מועדים ולאחרונה בחודש יולי 2016. הסכם ההעסקה הינו לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בהודעה מוקדמת של 60 יום.

שכרו החודשי של מר שי בסון, החל מיום 1 ביולי 2016, הינו 100 אלפי ש"ח צמוד למדד ועדכון ההצמדה הינו פעם בשנה.

בנוסף תנאי העסקתו כוללים הפרשות סוציאליות ונלוות וביטוח בגין אובדן כושר עבודה בפוליסת ביטוח קבוצתית, ימי חופשה, ימי הבראה, החזר הוצאות אש"ל, העמדת רכב (גילום בשיעור של 90%), עיתונים, ביטוח רפואי וכו'.

בכל מקרה של סיום ההסכם יהיה מר שי בסון זכאי למענק הסתגלות בשיעור של 9 כפולות השכר החודשי. מענק ההסתגלות ישולם בהתאם לתנאים ולהסדרים כמפורט בהערות הכלליות לעיל. יצוין כי מחצית ממענק ההסתגלות משולם בשלושה תשלומים שווים נדחים שנתיים, ותשלומם מותנה בתנאים שונים לרבות התניית שני התשלומים האחרונים מבין אלו (שהינם בסך מצטבר של שלוש משכורות) באי תחילת עבודה במקום אחר.

למר שי בסון אושר מענק נורמטיבי בסך של 714 אלפי ש"ח המותנה ביעדים, אולם על פי הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016 לא נכללה הפרשה בגין מענקים אלו לאור אי עמידה בתנאים המזכים למענק נכון למועד הדוחות הכספיים כאמור.

גמול דירקטורים

הגמול הכולל ששולם לדירקטורים המכהנים בחברה בתקופת הדוח המקבלים את גמולם לפי תקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני תש"ס-2000), המכהנים גם כדירקטורים בחברות בשליטת החברה עבור כהונתם בדירקטוריונים ובוועדות הדירקטוריון השונות, הסתכם לסך של כ- 912 אלפי ש"ח.

הסכום אינו כולל סך של כ- 143 אלפי ש"ח ששולם למר ישראל אליהו בתקופת הדוח, שהינו בנו של בעל השליטה, המשמש כדירקטור בחברה לפירוט הגמול ששולם ראה באור 4.38.ה. לדוחות הכספיים המאוחדים וכן אינו כולל את הגמול ששולם בתקופת הדוח ליו"ר הדירקטוריון מר יוחנן דנינו אשר פרטים אודות הגמול האמור מופיעים בטבלה האמורה לעיל.

תקנה 21א': השליטה במבטח

אליהו 1959 בע"מ (לשעבר אליהו חברה לביטוח בע"מ) (להלן: "אליהו") הינה בעלת השליטה בחברת האם - מגדל אחזקות מיום 29 לאוקטובר 2012.

לפרטים נוספים ראה סעיף 2.2 בחלק א' לפרק תיאור עסקי התאגיד.

תקנה 22: עסקאות עם בעל שליטה או שלבעל שליטה יש בהן עניין אישי

1. בעלי השליטה בחברה הם ה"ה שלמה אליהו וחייה אליהו המחזיקים במניות מגדל אחזקות, במישרין ובעקיפין, באמצעות אליהו. בנוסף לעסקאות עם קרוביו, נכון למועד דוח זה, מר שלמה אליהו נחשב גם כבעל עניין אישי בעסקאות עם בנק אגוד.
2. בהתאם להוראות סעיף 117(ב) לחוק החברות, במהלך שנת 2014 קבעו ועדות הביקורת של מגדל אחזקות, של החברה ושל חברות הבת שלה הליכים אשר על מגדל אחזקות ו/או החברה ו/או חברות הבת שלה לקיים, לפי העניין, בטרם תתקשרנה בעסקאות עם בעל השליטה או בעסקאות בהן יש לבעל השליטה עניין אישי, כאמור בסעיף 270(4) או 270(4א) לחוק החברות, אף אם אינן עסקאות חריגות, בתלות לפי סוג העסקה הנבחנת, ובכלל זה, בין היתר: רכישת שירותים על ידי מגדל אחזקות ו/או החברה ו/או חברות הבת, מכירת ביטוח או מוצרים אחרים של הקבוצה, שיבוב ו/או חלוקת אחריות בין מבטחים, השתתפות בקונסורציום אשראי ותנאי כהונה והעסקה.
- לצורך אישור ההתקשרות, תוצגנה תוצאות ההליך לוועדת הביקורת או - במקרה של התקשרות במסגרת ניהול כספי עמיתים - לוועדת ההשקעות הרלוונטית ולוועדת הביקורת. בנוסף, נקבע כי במידה ולא יתקיים אחד מההליכים כאמור לעיל, תובא ההתקשרות לדין בפני ועדת הביקורת אשר תקבע את ההליך הספציפי אותו יש לקיים בקשר עם אישור אותה ההתקשרות.
3. לפרטים אודות עסקאות עם בעל השליטה במגדל אחזקות או שלבעל השליטה במגדל אחזקות היה עניין אישי באישורן, אשר החברה ו/או חברות בנות שלה התקשרו בהן בתקופת הדוח או במועד מאוחר לסוף שנת הדוח ועד למועד פרסום דוח זה או שאושרו קודם לכן והינן בתוקף בתקופת הדוח (ראה באור 38 לדוחות הכספיים המאוחדים)

תקנה 24: מניות וני"ע אחרים המוחזקים ע"י בעלי ענין ונושאי משרה בכירה במבטח, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך ככל האפשר לתאריך הדו"ח (למיטב ידיעת המבטח)

א. במבטח

שם בעל הענין	מס' ת.ז. / מס' חברה	מניות ע"ג 1 ש"ח מוחזקות ביום 20.2.2017	מניות ע.ג. 0.1 ש"ח מוחזקות ביום 20.2.2017	שיעור ההחזקות בהון, בהצבעה ובסמכות למנות דירקטורים	שיעור החזקה בדילול מלא
מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ⁴⁵	52-002998-4	185,389,304	9,773,357	100	100

ב. בחברות בנות וכלולות

לפרטים אודות חברות בנות וכלולות ראה תקנה 11 ו-13 בפרק זה, פרטים נוספים על התאגיד.

ג. מניות רדומות וניירות ערך הניתנים להמרה או למימוש

אין

תקנה 24א': הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים של המבטח

הון רשום ביום 20.2.2017	הון מונפק ביום 20.2.2017
200,000,000 ש"ח	186,366,639.7 ש"ח
מחולק ל- 198,938,420 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ו- 10,615,800 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח	מחולק ל- 185,389,304 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ו- 9,773,357 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח

תקנה 24 ב': מרשם בעלי המניות של המבטח

שם בעל המניות	כמות מניות מסוג רווח 1 ש"ח	כמות מניות מסוג 0.1 ש"ח
מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ	185,389,178	9,773,357
מגדל חברה לביטוח בע"מ	21	
מגדל אשכול פיננסים בע"מ	21	
מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ	21	
מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ	21	
מגדל ניהול תביעות בע"מ	21	
מגדל טכנולוגיות בע"מ	21	

⁴⁵ מגדל אחזקות היא חברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. האחזקה במניות המבטח כוללת מאה וחמש מניות בנות 1 ש"ח המוחזקות בידי חברות בנות של המבטח ועשרים ואחת מניות בנות 1 ש"ח המוחזקות על ידי המבטח.

תקנה 25 א': מען רשום של המבטח

המען הרשום של המבטח, רח' אפעל 4, קרית אריה, פתח תקווה 4951104, ת.ד. 3063,
פתח תקווה 49130 טלפון מס': 076-8868962, פקס מס': 03-9238988
כתובת דואר אלקטרוני migdalhold@migdal.co.il

תקנה 26 : הדירקטורים של המבטח

שם נושא המשרה	יוחנן דנינו, יו"ר הדירקטוריון	שלמה אליהו
מס' הזיהוי:	056162142	43661602
תאריך לידה:	20.12.1959	18.1.1936
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	מבצע עובדה 23, מודיעין	רח' הדסה 6, תל-אביב
הנתינות שלו:	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון:	יו"ר ועדת סולבנסי וניהול סיכונים	ועדת סולבנסי וניהול סיכונים
דח"צ או דירקטור בלתי תלוי:	לא	לא
דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ⁴⁶ :	לא	כן
האם הוא עובד של המבטח, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין :	לא	יו"ר שלמה אליהו אחזקות בע"מ, חברה קשורה לתאגיד
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור:	2.11.2015	29.10.2012
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור :	בוגר במשפטים (אוניברסיטת ת"א), מוסמך במדעי החברה (אוניברסיטת חיפה), עורך דין. יו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ומגדל ביטוח וגיוס הון בע"מ, דירקטור במגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ, מגדל בריאות ואיכות חיים בע"מ, אינפומד אתרי רפואה בע"מ, בי-וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ ואן. וי. אי מובמנט בע"מ, יו"ר עמותת ספורט - גשר לחינוך (ע"ר), יועץ חיצוני לחב' מקינזי ישראל, עמית בכיר במכון למדיניות נגד טרור, המרכז הבינתחומי הרצליה וחבר באגודת הידידים במרכז הרפואי מעייני הישועה. כיהן כמפכ"ל משטרת ישראל עד יוני 2015.	יו"ר שלמה אליהו אחזקות בע"מ וחברות בנות, אליהו 1959 בע"מ (לשעבר אליהו חברה לביטוח בע"מ), דירקטור, יזם ושותף בפריקט גן העיר בע"מ וחברות בנות ושותף בגרעין השליטה של בנק איגוד. דירקטור במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, במגדל ביטוח וגיוס הון בע"מ ובמגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ. שימש יו"ר דירקטוריון החברה עד דצמבר 2013 ויו"ר דירקטוריון מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ עד פברואר 2015.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר במבטח	לא	כן, אב של מר ישראל אליהו, דירקטור בחברה ובמגדל אחזקות ושל מר עופר אליהו מנכ"ל החברה ונושא משרה בכירה במגדל אחזקות.

⁴⁶ כאמור בתקנה 2(3) לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007 (להלן: "תקנות דירקטוריון וועדותיו")

תקנה 26 : הדירקטורים של המבטח

שם נושא המשרה	ישראל אליהו	אייל בן שלוש ⁴⁷
מס' הזיהוי:	27768969	57440638
תאריך לידה:	16.5.1970	15.12.1961
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	אבן גבירול 2, תל-אביב	השקד 148, מושב שורש
הנתינות שלו:	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון:	י"ר ועדת השקעות	י"ר ועדה לבחינת דוחות כספיים, חבר ועדת ביקורת, ועדת השקעות, ועדת סולבנסי וניהול סיכונים ועדת תגמול
דח"צ או דירקטור בלתי תלוי:	לא	כן
דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ⁴⁶	כן	כן
האם הוא עובד של המבטח, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור:	29.12.2012	27.4.2008
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:	בוגר כלכלה, קולנוע וטלוויזיה (אוניברסיטת תל אביב), בוגר קורסים למנהלים בכירים, התמחות במשא ומתן, מיזוגים ורכישות ועסקים משפחתיים (INSEAD). דירקטור בשלמה אליהו אחזקות בע"מ ובחברות בנות, באליהו 1959 בע"מ וחברות בנות ובמגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ. יו"ר דירקטוריון מגדל שוקי הון (1965) בע"מ, חבר ועד ציבורי בפרוייקט נובה מקצוענות בשרות הקהילה. חבר ועד מנהל ב-"והדרת" המועצה הלאומית לקידום מעמד הזקן ובעמותת לב אוהב. מייסד של המרכז לעסקים משפחתיים - ישראל בע"מ.	בוגר בכלכלה וסטטיסטיקה (האוניברסיטה העברית), מוסמך בכלכלה (האוניברסיטה העברית). דח"צ, יו"ר הועדה לבחינת דוחות כספיים, חבר ועדת תגמול וועדת ביקורת במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, חבר ועדת השקעות במבטחים הותיקה קרן פועלי בנין, קרן הדסה וקרן אגד, יו"ר ועדת השקעות קרן עורכי דין בניהול מיוחד, דירקטור במטריקס אי.טי. בע"מ, קרנית קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים, Sapiens International Corporation N.V ובלוסקאי אנרג'י בע"מ וחברות בנות שלהן, יועץ בדיויד שילד סוכנות לביטוח (2000) בע"מ ובעבר שימש לסירוגין כדירקטור בחברה זו עד תחילת 2015.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר במבטח	כן, בן של מר שלמה אליהו, דירקטור בחברה ובמגדל אחזקות ואח של מר עופר אליהו מנכ"ל החברה ונושא משרה בכירה במגדל אחזקות.	לא

⁴⁷ הדירקטורים החיצוניים ה"ה אייל בן שלוש ורונית בודו הינם בעלי מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח כאמור בתקנה 2(2)(א) לתקנות הדירקטוריון וועדותיו.

תקנה 26 : הדירקטורים של המבטח

שם נושא המשרה	רונית בודו ⁴⁷	יעקב דנון	ד"ר גבריאל פיקר
מס' הזיהוי:	023925811	969014	000540302
תאריך לידה:	19.09.1968	11.1.1946	30.1.1950
מענו להמצאת כתבי בי-דין:	רח' פעמוני יוסף 6, תל אביב	בית זית, האגם 279	הר מירון 32, מבשרת ציון
הנתינות שלו:	ישראלית	ישראלית	ישראלית
חברות בוועדות הדירקטוריון:	חברת ועדת ביקורת, ועדת סולבנסי וניהול סיכונים, ועדה לבחינת הדוחות הכספיים וועדת תגמול.	יו"ר ועדת תגמול, חבר ועדת ביקורת וועדה לבחינת דוחות כספיים	לא
דח"צ או דירקטור בלתי תלוי:	כן	כן	לא
דירקטור בעל מומחיות חשובונאית ופיננסית: ⁴⁶	כן	כן	לא
האם הוא עובד של המבטח, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא	לא	לא
התאריך בו החלה כהונתו כדירקטור:	06.09.2016	22.9.2008	21.11.2013
השכלתו והתעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור:	בוגרת במנהל עסקים, התמחות בחשבונאות ומימון (המכללה למנהל), מוסמכת במנהל עסקים, התמחות במימון (המכללה למנהל), רו"ח. דח"צית, חברת ועדת ביקורת, ועדה לבחינת הדוחות הכספיים וועדת תגמול במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ. כיהנה כמנהלת המחלקה המקצועית בחטיבת החשבונאי הראשי בבנק לאומי הראשון לישראל בע"מ עד לאוגוסט 2016 ו- מנהלת התחום החשבונאי של תיק המשכנתאות בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ עד לשנת 2013. כיהנה כדח"צית ויו"ר ועדת השקעות תלויות תשואה באליהו 1959 בע"מ עד לדצמבר 2012.	בוגר בכלכלה ומוסמך במינהל עסקים (האוניברסיטה העברית). דח"צ, יו"ר ועדת תגמול, חבר בוועדת ביקורת והועדה לבחינת הדוחות הכספיים במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, יו"ר ועדת ביקורת הספריה הלאומית בע"מ (חברה לתועלת הציבור), דירקטור, יו"ר ועדת מאזן, חבר ועדת ביקורת וועדת תגמול במלם-תים בע"מ, חבר מועצה באוניברסיטה הפתוחה ויועץ לחברות וארגונים.	רופא שיניים, D.M.D (האוניברסיטה העברית והדסה ירושלים). משמש כיועץ ביטוחי בריאות ושיניים - רופא אמון. דירקטור במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, באליהו 1959 בע"מ, בעמותת המרכז הישראלי להגירה בינלאומית ולקליטה, ICC ישראל, הדרך ה-13 בע"מ וקרן פיקר. כיהן כדירקטור באינפומד אתרי רפואה בע"מ ובי וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ עד ספטמבר 2015 ובקרן התזמורת הפילהרמונית הישראלית עד לאוקטובר 2015.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר במבטח	לא	לא	לא

דירקטורים שתקופת כהונתם הסתיימה במהלך תקופת הדו"ח ובתקופה שלאחריה עד למועד הדו"ח ולכן לא הובאו פרטים אודותם:

שם	ת.ז.	תחילת כהונה	סיום כהונה
יגאל בר יוסף	1543198	13.8.2007	13.08.2016
רונית אברמזון	54121108	3.3.2009	08.02.2017
עמוס ספיר	3139300	24.11.2015	08.02.2017

תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של המבטח⁴⁸

שם נושא המשרה	עופר אליהו	ערן צ'רניסקי
מס' ת.ז.	55444699	57693236
תאריך לידה:	28.8.1958	20.6.1962
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	מנכ"ל החברה.	ראש חטיבת פיננסים ואקטואריה של החברה.
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בעל עניין בו:	מנכ"ל במגדל ביטוח וגיוס הון בע"מ, יו"ר דירקטוריון שגיא יוגב סוכנויות ביטוח (1988) בע"מ, מגדל בריאות ואיכות חיים בע"מ, מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ, יוזמה קרן פנסיה לעצמאיים בע"מ, מגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, נכסי המגן בע"מ, פל בית המגן בע"מ, מגדל טכנולוגיות בע"מ, מגדל שירותי ניהול בע"מ, אינפומד אתרי רפואה בע"מ, בי-וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ, חמישים פלוס בע"מ, קלאב 50 סוכנות לביטוח בע"מ ומגדל ניהול תביעות בע"מ.	מנכ"ל ומנהל כספים של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ושל מגדל אחזקות וניהול סוכנויות ביטוח בע"מ, מנהל כספים ודירקטור במגדל בריאות ואיכות חיים בע"מ, במגדל אשכול פיננסים בע"מ, מגדל שירותי מימון בע"מ ומגדל ליסינג בע"מ. דירקטור במגדל ניהול תביעות בע"מ, במגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, נכסי המגן בע"מ, פל בית המגן בע"מ, מגדל טכנולוגיות בע"מ, באינפומד אתרי רפואה בע"מ, בי-וול פתרונות לאיכות חיים בע"מ ומגדל שירותי ניהול בע"מ ומנהל כספים במגדל ביטוח וגיוס הון בע"מ.
האם הוא בעל ענין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	כן, בן של מר שלמה אליהו, בעל שליטה ודירקטור בחברה ובמגדל אחזקות ואח של מר ישראל אליהו, דירקטור בחברה ובמגדל אחזקות.	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	התמחות בלימודי ביטוח כללי במכללה לביטוח במסלול דו שנתי. דירקטור בשלמה אליהו אחזקות בע"מ וחברות בנות, חברת פרוייקט גן העיר בע"מ וחברות בנות, קרן מחקרים בענייני ביטוח ליד אגוד חברות הביטוח, ע"ר (עד ליום 18.1.2017) ויו"ר איגוד חברות הביטוח בישראל (עד ליום 18.1.2017), מכהן כחבר הנהלה באיגוד חברות הביטוח בישראל ובהתאחדות לחברות ביטוח חיים בע"מ. כיהן כדירקטור במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ עד אוקטובר 2013, כיהן כמנכ"ל אליהו 1959 בע"מ עד דצמבר 2013, כמנהל חטיבת עסקי ביטוח כללי וביטוח משנה של החברה עד יולי 2013 וכמנהל חטיבת לקוחות וערוצי הפצה של החברה עד ינואר 2016.	בוגר בכלכלה וחשבונאות (אוניברסיטת תל-אביב), רואה חשבון, חבר במועצה המקצועית של לשכת רואי חשבון בישראל.
התאריך בו החלה כהונתו:	11.2.2014	1.4.2009

⁴⁸ מאז 2010 מסווגת הקבוצה כ"נושאי משרה" על פי חוק החברות, את מנהליה בחברה ובגופים המוסדיים בקבוצה מנהלים אשר נושאים בתואר "סמנכ"ל" ואשר הינם כפופים ישירות למנכ"ל. כמו כן, נכללים במסגרת הסיווג מנהלים אשר ממלאים תפקידים אשר על פי מהותם ותוכנם, לרבות ביחס לגופים מוסדיים בחברות מאוחדות על פי ההסדר התחיקתי החל עליהם, תפקידים המחייבים כפיפות למנכ"ל או שיש לגביהם הוראות רגולציה המעידות על היותם בתפקיד אשר מהבחינה המהותית הינם "נושאי משרה". לעומת זאת, מנהלים הנושאים תואר "סמנכ"ל" אך אינם כפופים בפועל למנכ"ל ותפקידם מבחינת תכניו ומהותו אינו תואם את התואר אותו הוא נושא, אינם נכללים בגדר מי שהחברה רואה בו "נושא משרה" על פי חוק החברות, זאת לאור בחינה של התוכן והמהות שנלווים לסוגי התפקידים שבהם מכהנים המנהלים. לסיווג האמור לא הייתה השלכה על המנהלים הנכללים בגדר "נושאי משרה בכירה של התאגיד" כפי שהם מפורטים בתקנה זו.

תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של המבטח ⁴⁸

שם נושא המשרה:	שי בסון	אמיל וינשל
מס' ת.ז.	22091581	01465028
תאריך לידה:	5.10.1965	30.11.1971
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	מנהל חטיבת הטכנולוגיות, ממונה אבטחת מידע, מנהל מערכות מידע ומנהל רציפות עסקית של החברה.	מנהל חטיבת לקוחות וערוצי הפצה של החברה.
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	מנכ"ל מגדל טכנולוגיות בע"מ, מנהל מערכות מידע ורציפות עסקית וממונה אבטחת מידע של מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ ויזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ.	לא
האם הוא בעל ענין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	בוגר במתמטיקה ומדעי המחשב (אוניברסיטת תל-אביב), מוסמך במנהל עסקים (אוניברסיטת תל-אביב), ומוסמך במדעי החברה, בטחון לאומי (אוניברסיטת חיפה).	בוגר חשבונאות ומשפטים (Rhodes University – אוניברסיטה בדרא"פ), מוסמך מנהל עסקים התמחות במימון (אוניברסיטת ת"א), רו"ח. יו"ר הדירקטוריון של הפול הישראלי, חבר הנהלה באיגוד חברות הביטוח ובהתאחדות חברות לביטוח חיים. כיהן כמנכ"ל איילון חברה לביטוח בע"מ עד דצמבר 2015.
התאריך בו החלה כהונתו:	1.5.2010	01.02.2016

תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של המבטח⁴⁸

שם נושא המשרה:	אילנה בר	מיכל גור כגן	טלי כסיף
מס' ת.ז.	22190839	038648655	54677836
תאריך לידה:	7.11.1965	03.03.1976	13.2.1957
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	יועצת משפטית של החברה	מנהלת הסיכונים של החברה.	מזכירת החברה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	יועצת משפטית של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, יועצת משפטית במגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ וחברות נוספות בקבוצת הביטוח מגדל.	מנהלת הסיכונים של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים ומנהלת הסיכונים בחברות נוספות בקבוצת מגדל.	מזכירת חברה של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ, מזכירת החברה במגדל בריאות ואיכות חיים בע"מ וחברות נוספות בקבוצת הביטוח מגדל.
האם הוא בעל עניין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	בוגרת במשפטים (אוניברסיטת בר-אילן), מוסמכת במשפטים (אוניברסיטת הרווארד, ארה"ב), עורכת דין.	בוגרת כלכלה (מכללת עמק יזרעאל), מוסמכת מנהל עסקים (אוניברסיטת ת"א). שמשה מנהלת תחום מוסדות פיננסים ב-S&P מעלות עד יוני 2016.	בוגרת במשפטים (אוניברסיטת תל-אביב), עורכת דין.
התאריך בו החלה כהונתו:	5.9.1999	25.07.2016	1.12.1990

תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של המבטח⁴⁸

שם נושא המשרה:	מיכל לשם	ניצן צעיר הרים	אסך שהם
מס' ת.ז.	27862721	59615617	013306832
תאריך לידה:	30.7.1970	16.04.1965	28.7.1969
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	מבקרת פנים של החברה	מנהל תחום ביטוח כללי של החברה	מנהל חטיבת השקעות של החברה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	מבקרת פנים של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ושל מגדל ביטוח גיוס הון בע"מ.	לא	דירקטור במגדל אחזקות נדל"ן בע"מ, נכסי המגן בע"מ, פל בית המגן בע"מ, מגדל אשכול פיננסים בע"מ, מגדל שירותי מימון בע"מ, מגדל ליסינג בע"מ, אשמורת תיכונה בע"מ, החברה לפיתוח יפה נוף חיפה בע"מ ו- א.י. אמריקה ישראל להשקעות בע"מ.
האם הוא בעל ענין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	בוגרת במנהל עסקים (המכללה למנהל), רואת חשבון (המכללה למנהל), משמשת כדחציית במטריקס IT בע"מ, שמשה כראש תחום SOX404, אכיפה קבוצתית, אסטרטגיה, פיתוח עסקי ובקרה של החברה ושל מגדל אחזקות עד ינואר 2014.	בוגר הנדסת תעשייה וניהול (טכניון חיפה), מוסמך מנהל עסקים, התמחות במימון (אוניברסיטת בר אילן). שימש כמנהל עסקי ביטוח כללי בחטיבת הלקוחות וערוצי ההפצה של החברה עד אוגוסט 2016, כמנהל חטיבת המטה ואחראי על אגף ביטוחי הפרט באיילון חברה לביטוח בע"מ עד לדצמבר 2015.	בוגר כלכלה ומדעי המדינה (אוניברסיטת ת"א), מוסמך מנהל עסקים (אוניברסיטת ת"א), כהן בתפקיד מנהל גמל והשתלמות של מגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ עד מרץ 2014 ולפני כן כהן כמנהל מחלקת השקעות של אליהו 1959 בע"מ (לשעבר אליהו חברה לביטוח בע"מ) עד ינואר 2013.
התאריך בו החלה כהונתו:	1.2.2014	01.09.2016	30.03.2014

תקנה 26א': נושאי משרה בכירה של המבטח⁴⁸

שם נושא המשרה:	לייבוש אולמן	אברהם שמאי	אסוף אשכנזי
מס' ת.ז.	16020752	024317463	38290698
תאריך לידה:	27.2.1955	10.01.1969	18.1.1976
התפקיד שהוא ממלא במבטח:	אקטואר ראשי ואקטואר ממונה ביטוח חיים של החברה	מנהל תחום תביעות כללי של החברה	ראש מטה, מנהל אכיפה וממונה שירות של החברה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של המבטח, בחברה קשורה של המבטח, או בבעל עניין בו:	לא	לא	מנהל אכיפה של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ וממונה על השירות במגדל מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ ויזמה קרן פנסיה לעצמאים בע"מ.
האם הוא בעל עניין במבטח או בן משפחה של נושא משרה בכירה או של בעל עניין:	לא	לא	לא
השכלתו וניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	דוקטור בתחום אקטואריה (אוניברסיטת בזל, שוויץ), מוסמך באקטואריה (אוניברסיטת בזל, שוויץ), בוגר במתמטיקה, סטטיסטיקה וחקר ביצועים (אוניברסיטת בזל, שוויץ).	בוגר במשפטים, (המכללה למנהל), מוסמך במנהל עסקים (המכללה למנהל), עורך דין שימש כראש אגף תביעות באליהו 1959 בע"מ (לשעבר אליהו חברה לביטוח בע"מ) עד ינואר 2015.	בוגר הנדסת תעשייה וניהול (הטכניון), מוסמך מנהל עסקים (אוניברסיטת בן גוריון) ומוסמך לימודי משפט (אוניברסיטת בר אילן). שימש בתפקיד מנהל מטה עסקי ביטוח והפצה של החברה עד פברואר 2014, כמנהל מטה תחום ביטוח כללי של החברה עד למאי 2013 וכעוזר מנכ"ל ומנהל מחלקת או"ש, רגולציה וסוקס וקצין ציות באליהו 1959 בע"מ (לשעבר אליהו חברה לביטוח בע"מ) עד לדצמבר 2012
התאריך בו החלה כהונתו:	1.12.2006	01.02.2015	24.2.2014

נושאי משרה בכירה שתקופת כהונתם הסתיימה במהלך תקופת הדו"ח ובתקופה שלאחריה עד למועד הדו"ח:

שם	ת.ז.	תחילת כהונה	סיום כהונה
גיל יניב, מנהל חטיבת חסכון ארוך טווח, עסקי בריאות ואיכות חיים וראש תחום אסטרטגיה בחברה	58451170	01.06.2010	04.04.2016
יוסי פרץ, מנהל חטיבת ביטוח כללי (מטה, שיווק ומכירות) בחברה	012305207	01.07.2014	01.09.2016
איציק בן מנחם, מנהל הסיכונים של החברה וחברות נוספות בקבוצת מגדל	23643836	01.10.2013	25.07.2016

תקנה 26ב': מורשה חתימה של המבטח

למבטח אין מורשי חתימה עצמאיים.

תקנה 27: רואי החשבון של המבטח

סומך חייקין, רואי חשבון, מגדל המילניום KPMG, הארבעה 17 תא דואר 609, תל-אביב 61006.
קוסט פורר גבאי את קסירר רואי חשבון, עמינדב 3 תל-אביב 6706703.

תקנה 28: שינוי בתזכיר או בתקנות של המבטח

במהלך תקופת הדוח לא חל שינוי בתקנון החברה

תקנה 29: המלצות והחלטות הדירקטורים

- (א) המלצות הדירקטורים בפני האסיפה הכללית והחלטותיהם שאינן טעונות אישור האסיפה הכללית בדבר:
(לעניין המלצות הדירקטוריון בפני האסיפה הכללית ראה פירוט החלטות אסיפה כללית מיוחדת בסעיף קטן (ג) להלן)
1. תשלום דיבידנד (סופי וביניים) וחלוקת מניות הטבה: לא.
 2. שינויים בהון הרשום או המונפק של המבטח: אין.
 3. שינוי תזכיר או תקנון של המבטח: אין.
 4. פדיון מניות: אין.
 5. פדיון מוקדם של אגרות חוב: אין.
 6. עסקה שאינה בהתאם לתנאי השוק בין המבטח ובעל ענין בו: אין.

- (ב) החלטות אסיפה כללית בעניינים המפורטים לעיל שנתקבלו שלא בהתאם להמלצות הדירקטוריון: אין
- (ג) החלטות אסיפה כללית מיוחדת:
- 3.2.2016 לאשר את התקשרות החברה עם אליהו 1959 בע"מ (לשעבר: אליהו חברה לביטוח בע"מ) (להלן: "אליהו") בעלת השליטה בחברה, בהסכם לרכישת תיק ה-Run Off בביטוח כללי של אליהו בהתאם לסעיפים 2 – 4 לדוח העסקה של מגדל אחזקות מיום 22 בדצמבר 2015.
 - 4.7.2016 לאשר תיקון להסכם רכישת תיק ה-Run Off בביטוח כללי של אליהו בהתאם לסעיפים 2 – 3 לדוח העסקה של מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ מיום 28 ביוני 2016.
 - א. לאשר חידוש התקשרות בפוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה בקבוצה לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו המכהנים כנושאי משרה בקבוצה, מנכ"ל החברה ונושאי משרה המכהנים במגדל שוקי הון (1965) בע"מ ובחברות בשליטת מגדל שוקי הון (1965) בע"מ לתקופה של שבעה עשר (17) חודשים, החל מיום 1 ביולי 2016, בגבולות אחריות של 120 מיליון דולר למקרה ובסך הכל לתקופת הביטוח ובתמורה לפרמיה שלא תעלה על 425,000 דולר וזאת בהתאם למדיניות התגמול של החברה.
 - ב. לאשר חידוש פוליסת ביטוח משולבת לכיסוי נאמנות ופשעי מחשב אשר תכלול במסגרת החידוש גם פרק כיסוי אחריות מקצועית, לתקופת ביטוח של 17 חודשים ובתמורה לפרמיית הביטוח בגין הפוליסה המשולבת שלא תעלה על 3.832 מלש"ח (המהווים כ – 1.017 מיליון דולר).
 - ג. לאשר עריכת מספר פוליסות ביטוח אחריות מקצועית לחברות בקבוצת "מגדל" עם פרוט ביטוחי של החברה.
 - 6.9.2016 לאשר את מינויה של גב' רונית בודו לדירקטורית חיצונית בחברה, בתוקף מיום 06.09.2016 ולאחר שהתקבל אישור הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון שבמשרד האוצר.
 - לבחור מחדש את רואי החשבון סומך חייקין וקוסט פורר גבאי את קסירר כרואי החשבון המבקרים של החברה לשנת 2016 ולהסמיך את דירקטוריון החברה לקבוע את שכרם לשנת 2016.
 - 30.12.2016 לאשר עדכון מדיניות התגמול לנושאי המשרה של החברה לשנים 2017 עד וכולל 2019. יובהר כי למרות האמור במדיניות התגמול, לא יהיה ניתן לשלם ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל תגמול העולה על 3.5 מיליון ש"ח בתוספת פיצויים ותגמולים, ללא אישור האסיפה הכללית.
 - לאשר את תנאי כהונתו של יו"ר דירקטוריון החברה. אישור תנאי הכהונה יהיה בתוקף מיום 12.10.2016.
 - לאשר את תנאי העסקתו של מר עופר אליהו, מנכ"ל החברה ויו"ר דירקטוריון מקפת ויזמה, לשנים 2017 עד וכולל 2019. אישור תנאי העסקה יהיה בתוקף מיום 12.10.2016.
 - לאשר את תנאי כהונתו של מר ערן צ'רנינסקי, מנהל חטיבת פיננסים ואקטואריה של החברה ומנכ"ל מגדל אחזקות. אישור תנאי הכהונה יהיה בתוקף מיום 01.11.2016.
 - לאשר מענק שנתי נורמטיבי לשנים 2017 עד וכולל 2019 למר אלי אליהו, קרובו של בעל השליטה המועסק בחברה.
 - לאשר מתן כתבי שיפוי לנושאי משרה שהם בעל השליטה או קרובו.
 - לאשר מתן כתבי פטור לנושאי משרה, למעט לבעל השליטה או קרובו.
 - לאשר מתן כתבי פטור לנושאי משרה שהם בעל השליטה או קרובו של בעל השליטה יש בהן עניין אישי.

תקנה 29א': החלטות המבטח

1. אישור פעולות לפי סעיף 255 לחוק החברות: אין
 2. פעולה לפי סעיף 254(א') לחוק החברות אשר לא אושרה: אין
 3. עסקאות חריגות הטעונות אישורים מיוחדים לפי סעיף 270 (1) לחוק החברות:
 4. פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי לנושא משרה שבתוקף בתאריך הדוח:
1. **כתבי שיפוי שניתנו עד שנת 2007**
 - א. החברה מסרה כתבי וויתור לנושאי משרה בחברות מוחזקות ובתאגידים אחרים בהם הם מכהנים מתוקף היותם נושאי משרה בחברה ובחברות הבנות שלה, לפיהם ויתרה החברה בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הויתור, על תביעות נגד נושאי המשרה בקשר עם כל פעולה ו/או מחדל שיעשו כנושאי משרה בתאגידים האמורים.
 - ב. החברה מסרה כתבי שיפוי לנושאי משרה בחברה, בחברות בנות שלה ובחברות המוחזקות, לפיהם ישפו אותם, בהיקף, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי השיפוי, בגין חבות כספית שתוטל עליהם בקשר עם העניינים הבאים:
 - (1) תשקיף מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ משנת 1996.
 - (2) חובות שיחולו על מגדל אחזקות ו/או החברות בקבוצת מגדל בגין היות מגדל אחזקות חברה שמנייתה מוחזקות בידי הציבור ורשומות למסחר בבורסה ובלבד שההתחייבות לשיפוי תחול אך ורק על חבויות הנובעות מפעולות שבוצעו בתקופה של עד שנה מתאריך התשקיף.
 - ג. החברה מסרה כתבי וויתור והתחייבות לדחיית תביעות לנושאי משרה בתאגידים המשתייכים לקבוצת מגדל לפיהם ויתרה, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הויתור וההתחייבות על תביעות כנגד נושאי המשרה בקשר עם כל פעולה ו/או מחדל שיעשו על ידם כנושאי משרה בכל אחד מהתאגידים, לרבות פעולה בקשר עם התחומים המפורטים להלן:
 - (1) תשקיף מגדל אחזקות משנת 1996.
 - (2) החובות שיחלו על התאגיד בקשר עם היות מגדל אחזקות חברה שמנייתה מוחזקות בידי הציבור או רשומות למסחר בבורסה.

כן התחייבה החברה, בנסיבות ובסייגים שפורטו בכתבי הויתור וההתחייבות, לגרום לדחייה של כל תביעה שתגיש כנגד התאגידים או איזה מהם אם כתוצאה מתביעה כאמור ייתבעו נושאי המשרה על ידי מי מהתאגידים בתביעה אשר לא תדחה על הסף.

2. **כתבי פטור ושיפוי שניתנו בשנת 2007**

- ד. בחודש ינואר 2007 אישרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה מתן התחייבות לפטור והתחייבות לשיפוי של נושאי משרה בחברה.

בהתאם לכך הודיעה החברה לנושאי המשרה בה כדלקמן:

התחייבות לפטור – החברה פוטרת את נושאי המשרה בחברה מכל אחריות כלפיה עד כמה שהדבר מותר על-פי דין, לכל נזק שנגרם ו/או ייגרם לה אם נגרם ו/או ייגרם עקב הפרת חובת הזהירות אותם חבים נושאי המשרה כלפיה בפעולתם בתום לב בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או לפי בקשתה כנושאי משרה בחברה אחרת מקבוצת מגדל ו/או כנציגה של החברה ולבקשתה בתאגיד אחר שהחברה מחזיקה בו בזכות, במישרין או בעקיפין, או בעלת ענין בה (להלן - "החברה האחרת") כמפורט בכתב הפטור והשיפוי שנמסר לנושאי המשרה.

התחייבות לשיפוי - החברה מתחייבת מראש לשפות את נושאי המשרה בחברה לרבות נושאי משרה בחברה האחרת בהתאם לנוסח כתב הפטור והשיפוי שנמסר לנושאי המשרה. בהתאם לכתב השיפוי וכפוף להוראות הדין החברה מתחייבת לשפות את נושאי המשרה בשל כל חבות או הוצאה כמפורט

בכתב השיפוי שתוטלנה עליהם או שיוציאו עקב פעולות שעשו (לרבות פעולות לפני תאריך כתב השיפוי) ו/או שיעשו בתוקף היותם נושאי משרה בחברה ו/או בחברה האחרת ובלבד שהפעולות קשורות, במישרין או בעקיפין, לאחד או יותר מסוגי האירועים המפורטים בתוספת לכתב השיפוי ובלבד שסכום השיפוי המרבי של השיפוי בגין סעיף 2.1.1 לכתב השיפוי הכולל והמצטבר שתשלם החברה לכל נושאי המשרה במצטבר על-פי כל כתבי השיפוי שהוצאו ו/או יוצאו על-ידי החברה לא יעלה על סכום מצטבר השווה ל-25% מהונה העצמי של החברה (במאוחד) על-פי הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים האחרונים של החברה לפני מתן השיפוי בפועל וזאת לכל אחד מנושאי המשרה וכולם ביחד, למקרה בודד ובמצטבר וזאת בנוסף לסכומים שיתקבלו מחברת ביטוח, אם יתקבלו, במסגרת ביטוח שרכשה החברה.

3. קצבת פטור מאחריות והתחייבות לשיפוי שניתנו בשנת 2011

- בחודש נובמבר 2011 החליטה ועדת הביקורת של החברה לקצוב עד 30 בנובמבר 2020 את תקופת האירועים במהלכה יחולו הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים בחברה, ככל שלא יוחלפו בהסדרים אחרים, וכן כתבי פטור או שיפוי שיינתנו מעת לעת על ידי החברה על פי הסדרי הפטור והשיפוי הקיימים בחברה, ביחס לנושאי משרה בחברה שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל ענין אישי במתן כתבי הפטור והשיפוי להם, המכהנים או שיכהנו מעת לעת. ראה דוח מידי שפרסמה מגדל אחזקות ביום 29 בנובמבר 2011 (אסמכתא 344328-01-2011).

4. כתבי שיפוי מעודכנים שאושרו בתחילת שנת 2012

ביום 7 בפברואר 2012 אישרה האסיפה הכללית של החברה:

- הענקת כתבי שיפוי מעודכנים לדירקטורים המכהנים בחברה במועד האישור וכפי שימונו מעת לעת. העדכון לכתבי השיפוי הקיימים, כולל בין היתר, התייחסות לנושאים העיקריים כדלקמן:

א. התחייבות לשיפוי מראש בגין חבות כספית שהוטלה על נושא המשרה לתשלום לנפגעים מן ההפרה בהליך מנהלי וכן הוצאות שהוציא נושא משרה בקשר עם הליך מנהלי שהתנהל בעניינו, לרבות הוצאות התדיינות סבירות, ובכלל זה שכר טרחת עורך דין, הכל בהתאם לכניסתו לתוקף של חוק האכיפה המנהלית ותיקונו של חוק ניירות ערך, תשכ"ח – 1968 ("חוק ניירות ערך") ובהתאם לחוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה) תשע"א – 2011.

ב. סכום השיפוי המרבי שישולם לנושאי משרה בקבוצת מגדל בכללותה, במסגרת כל כתבי השיפוי שהוצאו ויוצאו מעת לעת, לא השתנה, אלא שתוקן כי הוא לא יעלה על סכום השווה ל-25% מהונה העצמי של החברה (במאוחד) לפי הדוחות הכספיים האחרונים שפרסמה החברה לפני מועד השיפוי בפועל (חלף שיקבע לפי הדוחות השנתיים האחרונים שפרסמה החברה לפני מועד השיפוי בפועל).

ג. ניתנה הבהרה כי התחייבות לשיפוי חלה גם לגבי תפקידים אחרים בהם יישא בעל כתב השיפוי בתאגיד קבוצת מגדל ו/או בתאגיד אחר בו הוא מכהן מטעם קבוצת מגדל.

ד. ניתנה הבהרה כי ההתחייבות לשיפוי חלה הן לגבי אירוע שהתקיים בישראל והן לגבי אירוע שהתקיים מחוץ לישראל.

כמו כן, לאור התפתחויות שחלו בסביבה העסקית בה פועלת החברה וברגולציה החלה עליה, עודכנה רשימת האירועים בגינם רשאית החברה לתת התחייבות לשיפוי, כך שתכלול, בין היתר, התייחסות לאירועים הבאים: ניהול סיכונים, מדיניות השקעות, הליכי ובקורת SOX, עריכת דוחות כספיים ודוחות אחרים וניהול כספי לקוחות.

הוראות כתבי השיפוי המעודכנים יחולו, בכפוף להוראות כל דין, גם ביחס לפעולות שנעשו עובר לתיקונם.

- הענקת כתבי שיפוי מעודכנים לנושאי משרה בחברה, שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל ענין אישי בהענקת כתבי שיפוי להם וכפי שימונו מעת לעת ("נושאי משרה מסויימים"). כתבי השיפוי המעודכנים שיוענקו לנושאי המשרה המסויימים זהים לכתבי השיפוי שיוענקו לדירקטורים והינם בנוסח שצורף. הוראות כתבי השיפוי המעודכנים שיוענקו לנושאי המשרה המסויימים יחולו, בכפוף להוראות כל דין, גם ביחס לפעולות שנעשו עובר לתיקונם.

לפרטים נוספים אודות כתבי שיפוי אלו, ראה דוח מיידית שפרסמה מגדל אחזקות ביום 28 בדצמבר 2011 (אסמכתא 01-378141-2011), דו"ח מיידית מיום 2 בפברואר 2012 (אסמכתא 01-012-032109) ודוח מיידית מיום 7 בפברואר 2012 (אסמכתא מספר 01-036555-2012).

5. כתבי שיפוי וכתבי פטור שניתנו בשנת 2016 (כתבי השיפוי הינם בנוסח זהה לכתבי השיפוי שניתנו בשנת 2012)

בחודש דצמבר 2016 אישרה אסיפה כללית מיוחדת של החברה מתן כתבי שיפוי גם לנושאי משרה שהם בעל השליטה וקרובו וכן מתן כתבי פטור לנושאי משרה ולדירקטורים, לרבות נושאי משרה שהם בעל השליטה או קרובו. לפרטים נוספים ראו דיווח מיידית שפרסמה מגדל אחזקות ביום 22 בדצמבר 2016 בדבר זימון אסיפה כללית (דוח משלים) שעל סדר יומה, בין היתר, אישור מתן כתבי השיפוי והפטור (אסמכתא: 01-142339-2016) וכן דיווח מיידית שפרסמה מגדל אחזקות בדבר תוצאות האסיפה מיום 1 בינואר 2017 (אסמכתא: 01-000333-2017).

6. ביטוח נושא משרה

ביום 28 ביוני 2016 אישר דירקטוריון החברה, לאחר שהתקבל אישור ועדת התגמול של החברה ביום 27 ביוני 2016

- חידוש התקשרות בפוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה בקבוצה לרבות עבור בעל השליטה וקרוביו המכהנים כנושאי משרה בקבוצה, לתקופה של שבעה עשר (17) חודשים, החל מיום 1 ביולי 2016, בגבולות אחריות של 120 מיליון דולר למקרה ובסך הכל לתקופת הביטוח ובתמורה לפרמיה שלא תעלה על 425,000 דולר וזאת בהתאם למדיניות התגמול של החברה.
- לפרטים ראה דיווח מיידית של מגדל אחזקות מיום 28 ביוני 2016 אסמכתא: 01-2016-068815.
- חידוש פוליסת ביטוח משולבת לכיסוי נאמנות ופשעי מחשב אשר תכלול במסגרת החידוש גם פרק כיסוי אחריות מקצועית, לתקופת ביטוח של 17 חודשים. פרמיית הביטוח בגין הפוליסה המשולבת לא תעלה על 3.832 מלש"ח לתקופת ביטוח כאמור (המהווים כ- 1.017 מיליון דולר).
- עריכת מספר פוליסות ביטוח אחריות מקצועית לחברות בקבוצת "מגדל" עם פרונט ביטוחי של החברה.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

שמות החותמים ותפקידם:

עופר אליהו, מנהל כללי

יוחנן דנינו, יו"ר הדירקטוריון

תאריך: 22.3.2017



נספחים



מגדל חברה לביטוח בע"מ

22 במרס 2017

הצהרת אקטואר ביטוח חיים

פרק א' - זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - המבטח) להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח חיים עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן - ההפרשות) ליום 31/12/2016, כפי שמפורט להלן. אני שכיר של המבטח ומשמש אקטואר ראשי של המבטח מאז 1/12/2006. אינני בעל עניין במבטח או בן משפחה של בעל עניין במבטח.

פרק ב' - היקף חוות הדעת האקטוארית

1. היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויית את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
 - ההפרשה שחושבה בגין ביטוחים משותפים בנייהול חברות ביטוח ישראליות מקומיות, היא החלק היחסי של ההפרשה שחושבה על ידי אקטואר ביטוח החיים בחברה המובילה, ובכלל זה תיק ביטוח החיים של הסנה החברה הישראלית לביטוח, שנרכשה במשותף ע"י המבטח וע"י כלל חברה לביטוח, בגין הפוליסות המנוהלות בידי כלל חברה לביטוח.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. בנספח להלן מפורטים סכומי ההפרשות, באלפי ש"ח, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר, כדלהלן:
 - (1) הפרשה לתביעות תלויות (תביעות שאירעו אך טרם שולמו במלואן, בין אם אושרו ובין אם לאו, למעט תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אי כושר עבודה והכנסה למשפחה), כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח, Reserve for unpaid losses (incurred but unpaid claims) and the reserve for incurred but not reported claims (IBNR)
 - (2) הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב התביעות, Reserve for unpaid unallocated loss adjustment expenses.
 - (3) הפרשה (עתודה) הנובעת מתנאי חוזה הביטוח בביטוח חיים בנפרד, לרבות -
 - (א) עתודה לתכנית עם צבירה;
 - (ב) הפרשה הנדרשת כאשר חלק מהפרמיה הנגבית בשנים המוקדמות של החוזה מיועדת למתן כיסוי עתידי במועד מאוחר יותר, כגון: הפרשה בגין פרמיה קבועה, ברות ביטוח והמשכיות;

מגדל חברה לביטוח בע"מ

- 4 חלק העתודה בגין תביעות בתשלום, לרבות תביעות המשולמות כקצבאות כגון: סיעודי, אי כושר עבודה והכנסה למשפחה.
- 5 השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה (LAT) : לאחר בדיקת נאותות כאמור, נקבע שיש צורך בהשלמת עתודה עבור פוליסות ביטוח חיים מבטיחות תשואה.
- 6 אחר- הפרשות נוספות לפי הוראות המפקח: השלמת העתודה לפוליסות גמלה על פי חוזר המפקח 2013-1-2.
- ב. השפעת השינויים המפורטים להלן על ההפרשות, באלפי ש"ח, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר -
- 1 עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה - לא נדרשה התאמה כזאת.
- 2 עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות, ומתיקונים אחרים :
העתודה המשלימה לגמלאות, עתודת LAT עבור פוליסות ביטוח חיים מבטיחות תשואה ועתודה אי כושר עבודה לתשלום.

פרק ג' - חוות הדעת

- אני מצהיר ומאשר כי בענף ביטוח חיים :
- 1 . הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
- א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 והתקנות לפיו;
- ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
- ג. כללים אקטואריים מקובלים.
- 2 . לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
- 3 . ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
- 4 . ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח חיים, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' - הערות והבהרות

- 1 . פרטים אודות סוגי העתודות ועדכון נכללים בביאורים לדוחות הכספיים. ראה ביאור 37 ב.3. (ב) לדוחות הכספיים ליום 31.12.2016.
- 2 . לא חלו שינויים מהותיים בהנחות ובשיטות האקטואריות בהשוואה להערכה האקטוארית השנתית הקודמת, למעט האמור בסעיף 2.ב.2 לעיל.

22/3/2017 אקטואר ראשי ואקטואר ממונה ביטוח חיים ד"ר לייבוש אולמן
 תאריך תפקיד שם האקטואר חתימה

מצ"ב: טופס 12א: תביעות תלויות ועתודה - ברוטו
 טופס 12ב: תביעות תלויות ועתודה - בשייר

טופס 12א' תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - ברוטו

ליום: 31.12.2016

שם החברה: מגדל חב' לביטוח בע"מ

(באלפי ש"ח)

כיסויים (אחרים 1)	סיעודי		אכ"ע	סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה		חסכון טהור או מרכיב החיסכון בפוליסות (עדיף, מסלול)		חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)		סה"כ	
	קבוצתי	פרט		קבוצתי	פרט	משתתף	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה		
6	ב5	א5	4	ב3	א3	ב2	א2	ב1	א1		
57,040	4,239	42,026	252,450	22,142	129,735	324,902	1,099,418	6,302	793,463	2,731,717	1 תביעות תלויות
201	19,738	1,929,261	1,740,501	7,001	43,058	83,699,705	21,396,171	1,187,487	4,888,169	114,911,292	2 עתודה (סה"כ שורות 1א2 עד 6)
164	0	0	49,563	0	664	287,720	15,840,341	6,212	3,115,015	19,299,679	1א2 פוליסות שהונפקו עד שנת 1990
35	0	0	61,669	0	1,828	52,063,203	646	1,047,786	0	53,175,167	2א2 פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003
0	0	0	9,200	0	591	27,153,912	177,918	3,471	0	27,345,092	3א2 פוליסות שהונפקו לאחר שנת 2004
199	0	0	120,432	0	3,083	79,504,835	16,018,905	1,057,469	3,115,015	99,819,938	4א2 סה"כ (1א2 עד 3א2)
2	2,442	1,796,568	2,522	7,001	39,975	0	0	0	0	1,848,510	ב2 פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון
0	17,296	132,693	1,617,547	0	0	3,440,809	2,713,476	114,492	1,521,683	9,557,996	3 חלק העתודה בגין תביעות בתשלום
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4 השתתפות ברווחים
0	0	0	0	0	0	0	146,741	0	0	146,741	5 השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה
0	0	0	0	0	0	754,061	2,517,049	15,526	251,471	3,538,107	6 אחר
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7 עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל

(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכד'

א8	השפעת התאמת הפרשות בגין עסקים חדשים										
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1ב8 שינויים בהנחות
0	0	0	-80,048	0	0	109,358	202,997	0	136,494	368,801	2ב8 שינויים בשיטות
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3ב8 עסקים קיימים
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	השפעת התאמת הפרשות בגין
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	הבדלים בגובה הפרמיה
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4ב8 שינויים אחרים

טופס 12ב' תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - בשייר
שם החברה: מגדל חב' לביטוח בע"מ
ליום: 31.12.2016
(באלפי ש"ח)

כיסויים (אחרים 1)	סיעודי		אכ"ע	סיכון מוות טהור או מרכיב סיכון מוות בפוליסה		חסכון טהור או מרכיב החיסכון בפוליסות (עדיף, מסלול)		חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)		סה"כ	
	קבוצתי	פרט		קבוצתי	פרט	משתתף	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה		
6	ב5	א5	4	ב3	א3	ב2	א2	ב1	א1		
56,323	4,239	36,901	251,109	21,815	112,588	324,902	1,099,418	6,156	792,985	2,706,436	1 תביעות תלויות
201	19,738	1,925,122	1,738,483	7,001	43,058	83,696,657	21,309,334	1,187,487	4,888,069	114,815,150	2 עתודה (סה"כ שורות 1א2 עד 6)
164	0	0	48,546	0	664	285,261	15,773,348	6,212	3,114,915	19,229,110	1א2 פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה:
35	0	0	60,898	0	1,828	52,063,205	646	1,047,786	0	53,174,398	2א2 פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003
0	0	0	9,163	0	591	27,153,912	177,918	3,471	0	27,345,055	3א2 פוליסות שהונפקו לאחר שנת 2004
199	0	0	118,607	0	3,083	79,502,378	15,951,912	1,057,469	3,114,915	99,748,563	4א2 סה"כ (1א2 עד 3א2)
2	2,442	1,796,568	2,329	7,001	39,975	0	0	0	0	1,848,317	ב2 פוליסות שאינן כוללות מרכיב חסכון
0	17,296	128,554	1,617,547	0	0	3,440,228	2,704,874	114,492	1,521,683	9,544,674	3 חלק העתודה בגין תביעות בתשלום
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4 השתתפות ברווחים
0	0	0	0	0	0	0	146,741	0	0	146,741	5 השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה
0	0	0	0	0	0	754,051	2,505,807	15,526	251,471	3,526,855	6 אחר
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7 עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל

(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכד'

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	א8 השפעת התאמת הפרשות בגין עסקים חדשים
0	0	0	-73,981	0	0	109,358	202,997	0	136,494	374,868	1ב8 שינויים בהנחות
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2ב8 השפעת התאמת הפרשות בגין עסקים קיימים
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3ב8 הבדלים בגובה הפרמיה
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4ב8 שינויים אחרים

מגדל חברה לביטוח בע"מ

22 במרס 2017

הצהרת האקטואר בענפי ביטוח כללי**פרק א' - זהות האקטואר**

נתבקשתי על ידי מגדל חברה לביטוח בע"מ להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי ביטוח כללי, עבור הדוחות הכספיים של מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן "מגדל" או "המבטח") ליום 31.12.2016, כפי שמפורט להלן.

אני מכהן כאקטואר ממונה של ביטוח כללי במגדל מיום 31 ביולי 2016. אין לי קשרים עסקיים עם המבטח, או עם בעל עניין של המבטח או עם בן משפחה של בעל עניין של המבטח או עם חברה קשורה למבטח ואני עובד כיועץ למבטח.

פרק ב' - היקף חוות הדעת האקטוארית**1. היקף חוות הדעת האקטוארית**

1. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.

2. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.

3. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות בסעיף 2 להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.

4. לצורך חישוב השייר, ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה בקבוצת מגדל מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.

5. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:

א. ההפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיורי (להלן ה"פול") בוצעה תוך התבססות על החישוב שבוצע ע"י אקטואר ה"פול".

ב. ההפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים אחרים נעשתה תוך התייחסות למידע שהתקבל מהחברה המובילה. הפרשה זו אינה מהותית.

ג. מגדל משמשת כמבטחת משנה בעסקים רב לאומיים ואשר לא משפיעים באופן מהותי על השייר.

ד. לא נלקח בחשבון העדר מתאם בין הענפים השונים לצורך הפחתת סך ההפרשה הכוללת בגין תביעות תלויות עבור כל הענפים הכלולים בהערכתי. נציין כי מכיוון שהחברה עדיין בוחנת את העדר המתאם המלא בין הענפים לצורך הפחתת מרווח הסיכון הכולל, כאמור בסעיף 3 (ג) לעמדת הממונה- נוהג מיטבי לחישוב עתודות בביטוח כללי, טרם בוצעה הפחתה.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

2. נתונים המצורפים להיקף חוות הדעת האקטוארית

ליום 31 בדצמבר 2016			
אלפי ש"ח			
שייר	ברוטו	תביעות תלויות	
1,607,882	1,644,709	ענפים שאינם מקובצים (סטטיסטיים): רכב חובה	2 א 1 א)
425,571	433,334	חבות מעבידים	
525,593	679,850	צד ג'	
242,233	288,729	אחריות מקצועית	
61,111	84,017	חבות המוצר	
201,198	212,344	רכב רכוש	
51,269	61,478	דירות	
3,114,857	3,404,461	סה"כ ענפים שאינם מקובצים (סטטיסטיים)	
26,370	445,706	סה"כ ענפים מקובצים (לא סטטיסטיים וצירוף תיק תביעות)	
3,141,227	3,850,167	סה"כ ענפים	2 א 1 ב)
96,508	96,508	הוצאות עקיפות	2 א 2)
		הפער בין העתודה לסיכונים שטרם חלפו לבין פרמיה שטרם הורוחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות:	2 א 3)
18,627	לא נדרש להצהיר	רכב חובה	
10,222	לא נדרש להצהיר	רכב רכוש	
-	לא נדרש להצהיר	מקיף דירות	
3,266,584	3,946,675	סה"כ התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי המחושבות לפי הערכה אקטוארית	

הערות -

1. ההפרשות המפורטות לעיל כוללות את ההפרשות המחושבות בגין הסדר ביטוח שיורי ("הפול")
2. העתודה לסיכונים שטרם חלפו כוללת גם את המרכיבים הבאים:
 - א. עלות הסיכון הביטוחי;
 - ב. מרווח לחוסר הוודאות הנלווה לסיכון (כהגדרתו בנייר העמדה);
 - ג. העלות ליישוב תביעות והוצאות הנלוות לביטוחים אלה.
3. ענפים שלא נכללו בהערכה האקטוארית ענפים מקובצים (לא סטטיסטיים) כוללים ענפי מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי ביטוח קבלנים, ביטוח ימי, ביטוח תעופות וביטוח סחורות בהעברה וכן, הערכת התביעות התלויות בגין תיק תביעות ביטוח כללי שנרכש במהלך השנה ונרשם על פי הערכת מחלקת תביעות. השפעת צירוף התביעות שנרכשו בשייר אינו מהותי (ראה ביאור 38.ה.2).
4. בענפי חבויות המוערכים על בסיס חיתום: הסכומים הנם בגין תביעות תלויות והפער בין העתודה לסיכונים שטרם חלפו לבין פרמיה שטרם הורוחה בניכוי הוצאות רכישה.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

פרק ג' - חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בענפים הבאים: רכב חובה, חבות מעבידים, צד ג', אחריות מקצועית, חבות המוצר, רכב רכוש ומקיף דירות:

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א - 1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - ג. עמדת המפקח בנושא חישוב עתודות בביטוח כללי;
 - ד. כללים אקטואריים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2.א.1) בגין הענפים שאינם מקובצים (סטטיסטיים): רכב חובה, חבות מעבידים, צד ג', אחריות מקצועית, חבות המוצר, רכב רכוש ודירות. מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות, המוגדרות לעיל, בכל ענף שפורט בנפרד, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
5. סך ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2.א.1)ב) מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בענפים המקובצים (סטטיסטיים) ושאינם מקובצים (לא סטטיסטיים) בכללותם כתוקפם ביום הדוח הכספי.
6. ההפרשה המפורטת בפרק ב' סעיף 2.א.2) מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח, בגין הוצאות עקיפות ליישוב התביעות בגין כל הענפים בהם עוסקת החברה בביטוח כללי, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
7. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2.א.3), מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח, בגין הפער בין הסיכונים שטרם חלפו והפרמיה שטרם הורווחה ברמת השייר (ככל שקיים) בענפים שפורטו, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' - הערות, הבהרות

1. ההערכה האקטוארית מבוססת על אומדנים סטטיסטיים הכוללים מרכיב של אי וודאות. האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתממשו. ההנחות בשימוש בתחזית האקטוארית משפיעות על התוצאה הסופית של ההפרשה. לכן, עלות התביעות בפועל עשויה להיות גבוהה או נמוכה יותר מהאומדן הסטטיסטי. הנחות שנקבעו בעבר עשויות להשתנות בהתאם למידע חדש שיתקבל בעתיד בעקבות, בין השאר, פסיקות ותקדימים בבתי משפט שלא ניתן לחזות אותם מראש, שינויים בגורמים חברתיים וסביבתיים. במקרים כאלה תביעות תלויות ישתנו בהתאם לשינוי בהנחות ובתוצאות בפועל, וההפרשים שנוצרו בשנת הדוח יכללו בדוח עסקי הביטוח הכללי. בנוסף קיימת אי הוודאות נוספת הגלומה שבשימוש במודלים התואמים את עקרונות הנהג המיטבי אשר משולב בהם מידה ניכרת של שיקול דעת.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

2. החל מיום 31 בדצמבר 2015 החברה מיישמת את עמדת הממונה בקשר לנוהג המיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי¹. העתודות מחושבות כ"עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" לפי הפירוש כי קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") שההתחייבות הביטוחית שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. בהקשר זה נקבע לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות כי הבחינה של "סיכוי סביר למדי" תכונן לאומדן הסתברות של 75% לפחות. מרווח הביטוחן לוקח בחשבון הן את הסיכון הרנדומלי, אשר ניתן לאמוד אותו בשיטות סטטיסטיות, והן סיכונים סיסטמיים שבשל אופיים נדרש שימוש בשיטות אמידה איכותיות המשלבות מידה ניכרת של שיקול דעת. לאור העובדה כי ההערכה על בסיס הנוהג המיטבי בוצעה לראשונה במאזן דצמבר 2015, ראוי לציין כי החברה תבחן בשנים הבאות דרכים לשיפור הערכות רכיבי המודל, בהתייחס בין השאר לפרקטיקות שיתגבשו בשוק ולידע והניסיון שיצברו בשנים הקרובות.
3. כאמור, החברה בוחנת את נאותות ההתחייבויות בביטוח כללי על פי עקרונות הנוהג המיטבי. בעקבות בחינה זו אימצה החברה אשתקד את עקרונות הנוהג המיטבי בענפים צד שלישי וחבות מעבידים ובהתאם לכך החברה מהוונת את תשלומי התביעות העתידיים בענפים אלו לפי עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות הביטוחיות (50% מפרמיית אי נזילות) ובהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו. בשאר הענפים החברה מהוונת בשיעור היוון ריאלי של 0%.
4. בחודש מרס 2016 פורסמו המלצות ועדה בין משרדית בראשות השופט (בדימוס) ד"ר אליהו וינוגרד. לעניין עדכון תוחלת החיים ושיעור הריבית לצורך היוון הקצבה השנתית של המוסד לביטוח לאומי, אשר קבע את מקדם היוון על 2% במקום 3%, וכן נקבע מנגנון לעדכון שיעור ריבית היוון בעתיד. החברה מעריכה שהתיקון ישפיע על גובה הסכומים שיהיה עליה לשלם לנפגעים ולכן הגדילה את ההפרשות להתחייבויות בביטוח כללי, בענפי ביטוח רכב חובה וענפי חבויות, בתקופת הדוח, בסך של כ-160 מיליוני ש"ח לפני מס. עדכון ההפרשות לוקח בחשבון ירידה צפויה ל-2% וכן עדכון נוסף שיחול בעתיד לשיעור הריבית המהווה שקלול בין תרחישים שונים.
- האומדן להפרשה זו מבוסס על הנחות שונות ואלמנטים רבים של שיקול דעת, שאת חלקם קשה לאמוד בייחוד לאור העובדה שהם אינם סטטיסטיים ולכן לא בהכרח יתממשו. ההנחות בשימוש בתחזית האקטוארית משפיעות על התוצאה הסופית, לכן עלות התביעות בפועל עשויה להיות גבוהה או נמוכה יותר מהאומדן האקטוארי.
5. לא היו שינויים מהותיים בשיטות האקטואריות בהשוואה להערכה האקטוארית השנתית הקודמת, למעט הגדלת התביעות התלויות בגין שינוי תקנות היוון קצבאות ביטוח לאומי ("וינוגרד").
6. בענף תאונות אישיות מבוצע תחשיב אקטוארי של התביעות התלויות, הפרשה זו מופיעה בהצהרה של אקטואר בריאות.
7. בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח החברה בחנה אפשרות חישוב הפרשות אקטואריות גם בענפים: מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי ביטוח קבלנים, ביטוח ימי, ביטוח תעופתי וביטוח סחורות בהעברה, וכן ענף נסיעות לחו"ל. עקב העדר מובהקות סטטיסטית, לא יושם מודל אקטוארי בענפים אלו.

תאריך	22.3.2017	אקטואר ממונה ביטוח כללי	ד"ר סטיארט קוטס	שם האקטואר	חתימה
תפקיד					

¹ שה. 2015-2016; עמדת ממונה – נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך דיווח כספי

מגדל חברה לביטוח בע"מ

22/3/2017

הצהרת אקטואר ביטוח בריאותפרק א' - זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי מגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן - המבטח) להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח בריאות עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן - ההפרשות) מגדל חברה לביטוח בע"מ ליום 31 בדצמבר 2016, כפי שמפורט להלן.

אני עובד שכיר של החברה. איני בעל עניין במבטח או בן משפחה של בעל עניין במבטח. התמניתי לתפקיד כאקטואר ממונה ביטוח בריאות בתאריך 18.7.2013.

פרק ב' - היקף חוות הדעת האקטוארית1. פסקת היקף חוות הדעת אקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השווייתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. אין לחברה עסקים נכנסים ו/או ביטוחים משותפים בכל הנוגע לדוח זה.

מגדל חברה לביטוח בע"מ

2. נתוני הערכה לסכום העתודות

א. להלן פירוט סכומי ההפרשות באלפי ש"ח:

סה"כ	ביטוחי קולקטיבים		ביטוחי פרט		תיאור
	תאונות אישיות**	עסקי בריאות המדווחים במגזר בריאות (כולל נסיעות לחו"ל)*	תאונות אישיות**	עסקי בריאות המדווחים במגזר בריאות (כולל נסיעות לחו"ל)*	
					ברוטו
236,605	6,774	47,324	48,115	134,392	תביעות תלויות (כולל (IBNR
7,777	271	2,537	1,538	3,431	הוצאות עקיפות
537,984	2,940	10,066	62,275	462,703	תנאי חוזה הביטוח
782,366	9,985	59,927	111,928	600,526	סה"כ ברוטו
					שייר
209,571	6,662	47,324	48,049	107,536	תביעות תלויות (כולל (IBNR
7,777	271	2,537	1,538	3,431	הוצאות עקיפות
537,615	2,940	10,066	62,275	462,334	תנאי חוזה הביטוח
754,963	9,873	59,927	111,862	573,301	סה"כ שייר

* עתודות עסקי נסיעות לחו"ל נקבעו על ידי אקטואר ממונה ביטוח כללי. ראה להלן פרק ד' סעיף 1.1.

** עתודות עסקי תאונות אישיות לזמן ארוך נקבעו על ידי אקטואר ממונה ביטוח בריאות. סעיף "תנאי חוזה הביטוח" כולל הפרשה לתביעות נכות תעסוקתית בתשלום על סך 7.0 מלש"ח בביטוחי פרט ו-2.9 מלש"ח בביטוחי קולקטיבים. עתודות עסקי תאונות אישיות לזמן קצר נקבעו על ידי אקטואר ממונה ביטוח כללי. ראה להלן פרק ד' סעיף 1.1.

ב. השפעת שינויים על ההפרשות

- (1) פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה: אין.
- (2) פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להגבות ומתיקונים אחרים ברוטו ושייר: אין.

פרק ג' - חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בתת ענפי ביטוח הבריאות הבאים:

- הוצאות רפואיות
- מחלות קשות
- שיניים
- תאונות אישיות לטווח ארוך
- אחר

מגדל חברה לביטוח בע"מ

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - ג. כללים אקטואריים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח בריאות השייכים לתתי ענפי ביטוח הבריאות שפורטו לעיל, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' - הערות והבהרות

1. הערות הבהרות והסברים
 - א. הוצאות רפואיות - ההפרשות הנובעות מתנאי החוזה, נקבעו על פי מודל אקטוארי.
 - ב. מחלות קשות - ההפרשות הנובעות מתנאי החוזה, נקבעו על פי מודל אקטוארי.
 - ג. ענף אחר - תוכנית "השקעה בריאה" לכיסוי הוצאות רפואיות (ניתוחים ואחרים): בניגוד לתוכניות הרגילות, במידה ולמבטח לא הייתה תביעה במשך 15 שנים, המבטח מקבל החזר כספי.
 - ד. חישוב ההפרשות לתביעות תלויות ו-IBNR עבור הוצאות רפואיות, מחלות קשות, ותאונות אישיות לטווח ארוך נקבע על בסיס מודל סטטיסטי לחיזוי תשלומי התביעות העתידיים על בסיס ניסיון העבר.
 - ה. ההפרשות עבור תביעות נכות תעסוקתית בתשלום, בענף תאונות אישיות לזמן ארוך, חושבו לפי מקדם תשלומים צפוי, על בסיס ניסיון החברה.
 - ו. ההפרשות בענפי תאונות אישיות לזמן קצר ונסיעות לחו"ל, נקבעו על ידי אקטואר ממונה ביטוח כללי, ד"ר סטיוארט קוטס.
2. שינויים בהנחות ובשיטות

לא חלו שינויים מהותיים בהנחות ובשיטות האקטואריות בהשוואה להערכה האקטוארית השנתית הקודמת, לרבות בריבית ההיוון.

	דניאל כצמן	אקטואר ממונה ביטוח בריאות	22.03.2017
חתימה	שם האקטואר	תפקיד	תאריך